

1776. 15 апреля Матрушнн

К Н И Г А

К В И Н Т А К У Р Ц И А

о дѣлахъ содѣяныхъ

АЛЕКСАНДРА

В Е Л И К А Г О

Ц А Р Я М А К Е Д О Н С К А Г О .

п р е в е д е н а п о в е л ѣ н і е м ъ

Ц А Р С К А Г О

В Е Л И Ч Е С Т В А

сѣ латїнскаго языка на русїїскїи

лѣта 1709 го.

ї напечатана вѣ МОСКВѢ тогоже лѣта
вѣ октоврїи мѣсяцѣ.

п р і п о л н е н і я
к о к в і н т у к у р ц ю

о дѣлахъ содѣяныхъ.

АЛЕКСАНДРА

В Е Л І К А Г О.

К Н І Г А П Е Р В А Я.

Іліппъ македонянинъ [который первѣшій всѣхъ
царей того рода былъ, обладавъ всю грецію,
Македонское царство, въ великое обладатель-
ство проісвелъ] Амінты мужа великаго разумна-
го, і всякімі царскімі добродѣтелімі украшеннаго былъ
сынъ. Сеі Амінта отъ евридікі жены трі сына імѣлъ.
Александра, пердикку, і філіппа, Александру великому
отца, і дщерь евриону. Коварствамі же евридікі жены

А

свося

Възможна

своєя [которая зятя хотѣла себѣ мужемъ учинити, о смерті мужа своего согласившися еже бы убиті его, а царство прелюбогѣю предати:] убитенъ бы былъ, ежели бы дщерь прелюбогѣянїя матерня, і слыхъ навѣтовъ не ісбывіла. По смерті же амінты, Александръ первороднїи сынъ царство воспрїялъ. которїи въ началѣ царствованїя своего великою нуждею утѣсненъ, отъ воїнб іллірїческія договорною мздою, і брата філіппа въ сакладѣ врученіемъ откупїлся. Прешедшу такожде нѣколку времені, шѣмже сакладомъ съ ѡбанамі прїмїрїлся. Сїя прїчина філіппа къ болшему ісряднаго расума умноженїю уполсовала. Понеже все тцанїе соблюданїя о отрочатї епамїнонѣ, ісбраннѣйшему ѡбанскому воеводѣ, і філософу ісряднѣйшему поубъ таковїмъ завѣщанїемъ вручено было, да бы ввѣренное ему отроча прїлѣжно соблюдалъ, і съ великімъ усердїемъ о семъ їмѣлъ попеченїе, да бы нравамї государю прїлїчнїмї і честнїмї наукамї ісрядно его обучалъ. въ то время їмѣлъ преславнїи князь въ дому сїну своему епамїнонѣ учїтеля пїѡагорскаго, прї которомъ філіппъ сѣло научїлся. Тогда Александръ коварствамї матерє своєя сврїдїкї уловенъ, умрє. которую прежде, амінта са бєssаконїє усмотренос, радї общїхъ чадъ, не вѣдая въ томъже іногда хотящую сотворїтї пагубу, протїлъ. братъ такожде его пердїкка подобною коварствѣ лєстїю, оставшуся малолѣтну сїну, уловенъ спался.

Въ тожде

Въ тожде время фїліппъ їsb састражі убѣжалъ, і многое время не царемь, но нагдїрателемь сіромѣ бѣлъ; но егда тяжчаїшія бранї прїблїжілїся, а помощь не скорая во ожїданїї младенца бѣла, прїнужденъ отъ народа царство македонское лѣтъ пребывающее, воїнскїмі наукамї, і фїлософскїмі регуламї вооруженъ, воспрїмае тѣ лѣта четверосотнаго, отъ созданїя града, Олімпїады 105. Въ самомъ убо царства началъ бесчисленному множеству дѣлъ рашно наставшу, окрестнѣмъ народамъ отъвсюду на македонїю устремляющѣмся, і воїнамї акї віхромъ нѣкїмъ, на разоренїе македонїї многѣмъ язькомъ, їsb рашнѣхъ мѣстѣ во едїно время стекающѣмся. Царь фїліппъ опасно дѣятї весьма рассуждая [со вѣстїмі бо равну воїнствомъ бѣитї не мощно ему бѣло] со їнѣмї прїмїрїлїся, а отъ їнѣхъ откупїлїся, а легкїя воїнѣ началъ, да бѣ боязливая воїновъ сердца утвердїтї, і себѣ отъ непрїятелеї поношенїе отвѣятї.

Первая ему со аѣнїанѣ воїна бѣла, которѣхъ крѣпкїмі осадамї побѣдїлъ, і не предавъ їхъ мечу страха радї тяжчаїшія воїнѣ, всѣхъ жївѣхъ бесъ откупа отпустилъ. Сїя мїлостъ ему великую славу і честь сотворїла.

По сїхъ плѣнївѣ пеонѣ, ратѣ на їллїрїанѣ восдвїгнулъ, і тамо многїя непрїятелеї твїсїачї порубївъ, Ларїссѣ градѣ їспряднѣшії всялъ.

Оттуда на ѳессаловѣ обратїлїся, не отъ желанїя корбїстї, но воїнству своему сілу ѳессалїскїхъ

4   Пріпол : ко КВІНТУ   КУРЦІЮ.

всагніковъ прісовокупиті хотѣль, нічого такъ інаго какъ брані боящихъся. Которыхъ нечаянно одолѣвъ і подв іго покоривъ, прісовокупя пѣшихъ і конныхъ крѣпчаишья полкі, непобѣдимое устроилъ воїнство.

Которимъ дѣламъ благополучно учиненимъ, філіппъ Олімпіаду, Неоптолема царя молосскаго дщерь въ жену себѣ всялъ, ходатаіствомъ о брацѣ воспітателю дѣвици Арісбѣ царю молосскому, которой сестру Олімпіады Троаду, женою імѣлъ: которая віновна его погібелі, і всѣхъ слыхъ сталася, ібо егда царство умножиті чрезъ сродство съ філіппомъ почаялъ, отъ негоже своего государства лішенъ во ісгнанії состарѣлся. По брацѣ же філіппъ во снѣ видѣлъ что ко чреву жены своєю великую пріложилъ печать, которая [по его мнѣнію] лвово імѣла подобіе, еже волсві тако істолковалі, что она чревата, і сердца мужественнаго і лвовы пріроды младенца імать родиті. По томъ егда філіппъ градъ Меоонъ облежалъ, верженіемъ стрѣлы, деснаго ока лішилъ. Однакоже просящымъ пріміреніе далъ, і кротокъ къ побѣжденымъ явілся. Такожде градъ пагу взявъ, царству своему прісовокупилъ. Тривалловъ такожде покорилъ народъ, і на вся бліжня страны находя, всѣхъ акі едінимъ устремленіемъ побѣдилъ. Покоренимъ же бившимъ окрестнымъ странамъ, і утверждени царству македонскому, егда возвратілся въ домъ, роділся ему
Александръ

Александръ сынъ отъ жены олімпіады, осмага дне мѣсяца апрѣля, якоже повѣствуєть плутархъ. (А которіи того на латинскіи діалектѣ преводѣль, пишеть, о осмомъ дні августа: о семъ чѣе погрѣшеніе, въ недоумѣніи єсть.) Філіппъ прочее акі отъ надежды нѣкія на обладаніе всѣхъ проіведе коварство, греческія градъ, которіми господствовати всякъ хотѣль, всѣ подъ свою властѣ покорѣль. Меншімъ бо совѣтуя да бы протіву болшіхъ воевалі, всѣхъ на другъ друга умышленно подвѣгнуль. Отъ ѳебановъ такожде [которіе прежде его акі непріятели отігнати тщліся] на Лакедемонянъ і фокенсовъ устремілся, которіе капище Аполлоново разграбя, воіновъ нанялі на него, убѣждающеі нуждѣ, надъ которіми Філіппъ обладатель выбранъ стался, а грабітелеі смерті предаль, і великую отступу у всѣхъ народовъ славу получилъ; всѣхъ на послѣдокъ яко государь і повелитель побѣжденныхъ равнѣ і побѣдителеі въ подданствѣ бытіи прінудѣль. отступу въ каппадокію проходя, поплѣнѣвъ і побѣвъ порубежныхъ владѣтелеі, всю страну государству македонскому прісовокупѣль: і Олінеѳъ покорѣвъ, на ѳракію устремілся. ібо егда два брата ѳракістїи царі о рубежахъ царства прю імуще, судію распрѣі своїхъ ізбралі его. Філіппъ же на судѣ акі на бранѣ, нечающымъ братіямъ, со устроєнымъ своїмъ воінствомъ прішелъ, і обоіхъ, царства лішѣль, о которомъ распрю

імблї. всѣхъ обладающихъ научая, что согласіе къ сохраненію царствъ, утвержденію і княженію большая помощь иматъ быті.

Александръ же достіже і 2 лѣтъ воспита, дѣла воінская сѣло любіті, і вѣсокїя прїроды обявляті яснїя прїзнакі начатъ. І егда отъ сверстниковъ нѣкоторые вопросїлі его, хоцетъ ли на Олімпїскомъ полѣ храбростъ свою показатї; [понеже скоръ бѣ ногами] отвѣща. хотѣлъ бымъ, поїстїннѣ, ежели бы со мною цареї храбростъ показующїхъ імблѣ. Послучаю же нѣкогда по отшествїї філіпповѣ, егда послы отъ царя персїдскаго прїшлі, сїхъ угощенїемъ і благонаравїемъ побѣдїль, і въ любеснѣишее себѣ содружество прївлече, ібо удївлялся, что онъ нї о чемъ маломъ ілі о дѣтскомъ іхъ вопрошалъ. но ілі о далекостї путеї, ілі о прежнїхъ путешествїя способахъ; такожде много о царѣ каковъ ко прїтелемъ і непрителемъ являється. Тако і о персахъ вопрошалъ каковы храбростїю і мужествомъ. Сему удївїшеся послы, пространно расшїренную філіппову славу і честь, са такую дѣтїща остроу, і большее надъ лѣтми ума превосходїтелство, нї вочто вмѣнїлі. Колїкожды егда ілі о учїнївшеїся славнїмъ боемъ какової побѣдѣ воспѣцалося: не велмі веселїся, но ко своїмъ сверстникамъ отвѣщаль, о дѣтї, отецъ мої всѣмъ обладаетъ, такъ что мнѣ съ вамї о велїкомъ і знатномъ нї о едїномъ останется дѣлѣ хвалїтїся.

санеже не сластолюбія, ілі імѣнія, но єдинѣхъ
храбрѣхъ дѣлъ, і славы єдино желаніє імѣлъ; і коліко
болшая богатства отъ отца прїималъ, тіоліко
рассуждалъ себе самага меншая чїніті. Того
радї распространяющуся государству, расумѣвая что
ко устроєнію знатнѣхъ дѣлъ матеріа отъ велїкїя
частї оскудѣетъ. не ко ізобїлству не кв роскошамъ,
но кв бранемъ і воїнамъ распалялся, і ко владѣ-
ніемъ, откуду бы себѣ чресъ храбростї славу і
їмене бесмертіє [которая надежда нї Александра нї
їнаго кого добраго оболстіла] стяжатї, желалъ. Сего
радї многїмъ нагсірателемъ, і учїтелемъ бѣлъ врученъ.
Обаче во первѣхъ Арїстотелю, отъ котораго нау-
камъ свободнѣмъ вѣ десяти лѣтѣмъ наученъ бѣлъ.

Вѣ тожде время філіппъ ко делфомъ послалъ, вопро-
шая о наслѣднїкѣ своемъ, таковъ отвѣтъ получилъ,
сеї на послѣдокъ твоїмъ царствомъ, і всѣмъ кругомъ
семнѣмъ обладаєтъ, котораго букефалъ [конъ воло-
главъ] на себѣ понесєтъ.

Бѣлъ же букефалъ, конъ відомъ іспряднїи, і велмі же-
стокъ, котораго філонїкъ ессалїскїи філіппу са три-
десять талантовъ сребра купїлъ. Сего многое время
філіппъ са самворамї желѣзнѣмї хранїма імѣлъ; обаче
бѣлъ таковъ свѣрѣнъ, яко нїкто дерснулъ владѣтї імъ.
Того радї філіппъ отъдалїті і отпрїнутї его повелѣ.
Александръ же вѣ то время прїлучївся, рече, какова

КОНЯ

Дрѣтї

коня оні погубляють, отъ неіскуства бо, ілі грубянства, владѣті імъ не умѣють. і егда дівною хітростію бесѣ бітія управлѣ коня, послѣдї же всѣдѣ на него, поскакалѣ, ногами понуждая, і помалу удержавъ усдою коня управлѣ, і тако ѣсдѣвшему въ главу поцѣловалѣ отецѣ, іспустивъ слесы рече; інаго о сѣне себѣ равнаго царства іщі, понеже тебе уже македонїа не можетѣ вмѣститї. Пророчествовалѣ мужъ разумнїй, что тако превѣсокїі отрокѣ не будетѣ доволствоватїся отеческою державою.

По томѣ філіппѣ грецію воеватї умѣслїлѣ. къ чему добро бітіі урасумѣлѣ, да бы вісанїю славнїі і прїморскїі градѣ подѣ властѣ своєю покорїлѣ, котораго ему протївѣщася осадою облежалѣ, оставїлѣ въ дому попеченїе о царствѣ сѣну своему Александру, шестѣ надесятѣ лѣтѣ возраста імущу. Сеї градѣ отъ павсанїї спартанскаго царя осаданѣ, по томѣ отъ константїна славою і богатствамі умноженѣ і обновленѣ, і отъ імене его константїнополѣ наречеся. около тѣхїащїста і пятїдесятї лѣтѣ греческаго царства престолѣ, і всего востока глава былѣ. Нынѣ же [о боже] шурецкаго народа владѣнїю подлежітѣ.

Но да къ філіппу возвращуся. Істоцїлѣ убо во облеженїі многое богатство, разбїватї по морю начатѣ, і сто седмїдесятѣ карабелї въ добычѣ похїтїлѣ, і ратнїмѣ своїмѣ расдѣлїлѣ. І да бы во облеженїі

женіі єдинаго града тако великое воїнство не мед-
 ліло, съ сілнѣшімі пошедь, многія въ херсонѣ
 градѣ расорїлѣ. По томѣ сына Александра осмннаде-
 сятѣ лѣтѣ імуща, (храбрості, і способностямъ
 во устроєніі дѣлѣ велмі іскусна суща, да бы на
 отеческоі воїнѣ, первыя храбрості своея предложїлѣ
 обученїе,) къ себѣ прїсвалѣ. Снїмже въ скїюю здобчї
 радї обычаємъ купеческїмъ пошелѣ, і здївенїя воїн-
 ская іною воїною хотя наполнїтї, і оную расорїлѣ,
 двадесятѣ тїсящѣ мужеска і женска полу по-
 плѣнїлѣ, скотовѣ множество, отѣ злата же і сребра
 нїчто, 20000 іспряднїхѣ кобылїцѣ радї плода въ маке-
 донїю послалѣ. Но возвращающуся отѣ скїюї фїлїппу,
 трїваллѣ на него напалї, не хотяще прохода
 ему дати, ежелї бы частѣ здобчї не всятї. Отѣ
 котораго протївленїя, скоро і бої учїнїлѣ, на
 которомѣ въ лядвїю фїлїппѣ такѣ раненѣ, что сквошѣ
 тѣло его конѣ убїенѣ быстѣ. Тогда всі убїта его
 бїтї вмѣнїлї, і здобчї оставїлї. Въ первїхѣ егда
 онѣ отѣ ранї іспѣлѣлѣ, немедленно умышленую
 воїну на аїнїанѣ подвїгнулѣ. Сея радї прїчїнѣ есбанѣ
 прїсовокупїлїся къ нїмѣ, бояся, да бы послѣ побѣды
 аїнскїя прїблїжнее воїнѣ запаленїе къ нїмѣ не прїшло,
 получїше содружество съ градѣ, прежде сего не-
 прїятелскїмі, чрезѣ посолства всю возбуждають гре-
 цїю, мняще что общаго непрїятеля общїмі сіламї

отгнаті подобаєть, і нѣкоторые градѣ побужденѣ, аѣнянамѣ прілѣпляются; нѣкоторѣхъ же страхъ воїны кѣ філіппу прівлекѣ. На сеї воїнѣ філіппъ Александра сѣна своего нагѣ вторымѣ крѣломѣ поставилѣ. гдѣ преславнаго богатѣря сіла велмі ясно окасалася. Ібо на сеї брані явился, не менші отца, паче же нікому равенѣ. По томѣ еще сію побѣду себѣ акі завістію і лестію отеческою предвосхїщену бѣтї порїцалѣ. убо совершївшееся брані, прї херронїі хотя аѣнеане чїсломѣ воїновѣ і много превосходїлі: однакожѣ отѣ македонянѣ всегдашнімѣ і долговременнімѣ воеванїя употребленїемѣ велмі обученїхъ, побѣженї бѣвають, не забївшє же древнїя славы падоша. Сеї день всему греческому царству, і славу державства і древнѣшюю свободу окончалѣ.

Обаче понеже філіппъ всегда ко Александру велмі благопрїятенѣ бѣлѣ, по томѣ отѣ клеопатрѣ мачехї, ко олімпїадѣ прїведенїя, несогласїє началося бѣтї. прїчину далѣ атталѣ дядя клеопатрїнѣ, которїі егда на бракѣ македонянѣ просїлѣ, ежебѣ богамѣ молїліся, да бѣ кѣ наслѣдїю царства отѣ філіппа і клеопатрѣ родїлсѣ пресмнїкѣ: расгнѣвалсѣ велмі Александрѣ, і рече: о нечестївая главо, а мѣ тебѣ не їскреннї лї гдѣтї бѣтї мнїмся: і верже на него чашу. Отсюду воставѣ отецѣ на Александра, їзвлекѣ мечѣ, намѣрїлсѣ еже бѣ его заклатї. обаче уклоненїемѣ

мѣла

тѣла отъ ударенія Александръ ухранился. Тогда Александръ поносѣвъ отца своего, всялъ олімпіаду матерѣ съ собою і отвѣде во епірѣ. обаче его філіппъ, [поношающу демарату корінеянину сіе їхъ несогласіе] мало послѣдї по многѣмъ прошеніямъ едва назагъ прїгласѣлъ. Между сѣмъ клеопатрінѣ дщери со александромъ братомъ олімпіадинѣмъ, [котораго ізгнану бѣвшу арїсѣвъ, царя епіру учїнілъ] філіппъ бракъ отправлялъ. День бѣлъ преславенъ радї величества двухъ цареї, і дающаго дщерѣ, і жену поемлющаго, і не безъ ігрѣ знаменїтѣхъ бѣлъ, которѣхъ на срѣнїе філіппъ, егда безъ оберегателї между двѣма Александрамї сїномъ і сятемъ, шель, Павсанїа славнїї отъ македонянъ юноша, въ тѣсномъ мѣстѣ філіппа ідущаго таїно убїлъ, і день веселїю опредѣленїї, съ горкѣмъ рыданїемъ о смертї філіпповѣ окончїлся.

Сеї отрокъ павсанїа содомствомъ насїлованъ обїдно отъ аттала, которїї его пванѣ послѣдї акї нечїстую блуднїцу похїтївъ, пїрующѣмъ подверже. о сѣмъ павсанїа філіппу жалобу прїносѣлъ, которїї толь мерсостнѣмъ дѣломъ хотя і велмі разгнѣванъ бѣлъ, но атталу за великую дружбу, і яко дѣла его тогда управлялъ, да бѣ местѣ учїнітї, не возмогъ. бѣлъ такожде атталъ радї клеопатрї недавно отъ царя въ супружество всятїя, блїжнѣмъ велмі ему совокупленъ сродствомъ, і нагъ полкамї прежде

во Асію посланьмі воевода ісбрань, бѣль мужь вѣвоинскіхъ дѣлѣхъ ісряднаго мужества. Того радї царь паче (да бѣ навсанїа сердце праведною болѣснїю палїмое прохладїль) попеченїе їмѣль, і давъ ему велїкїя дары, мѣстомъ еще честнѣшїмъ прї себѣ самомъ между стражамї тѣла своего почтїль. Но онь неукротїмьмъ распалаяся гнѣвомъ, умьслїль не токмо нагъ сотворшїмъ ему обїду, но і нагъ сїмъ, которїи о доношенїї отпмстїтї не хотѣль, месѣь совершїтї.

Поживе убо фїлїппъ лѣтѣь 47; царствовавъ 25, Македонскїи царь 23: которому болшее богатство бѣло оружіе воїнское, но і богатствѣь снїсканїю, нежелї храненїю прїлѣженъ велмі, тако убо прї повседневнѣьхъ хїщенїяхъ всегда вѣ недостаткахъ бѣль. Мїлосердїе і лукавство са равно любїль. Нї едїна у него не потребна кѣ воїнѣь прїчїна бѣла, ласковѣь купно і лстївѣь, вѣ разговорахъ; болѣе обѣщаваль нежелї даваль, вѣ срѣлїщахъ і вѣ сабавахъ хїтрѣь, дружбу і польсу неїмовѣьрно почїталь. Любовѣь прїтворятї вѣ ненавїстї, между согласнѣьмї вражду чїнїтї, у обоїхъ мїлостї іскатї, нарочїтое іскусство їмѣль, между сїмї, словесностѣь і знаменїтая рѣчѣь, остроумї і бѣспротѣь полна, еже бѣ нї красотѣь словѣь бесѣь вїтїїства, нї вїтїїства ісобрѣьменїю бесѣь красотѣь бѣшї.

К Н І Г А В Т О Р А Я.

Лѣта отъ созданія града 416. умершу філіппу, Александръ сынъ [радї велїчества дѣлѣ, великїи нареченъ] двадцятаго лѣта отъ рожденія своего, (ісполнено завѣстеї, і тяжчаїшімі ненавістєї бѣдствамі отъсюду обстоїмое) царство воспрїялъ. Ібо нї прїблїжнїя варварскїя провинції, і народы кротко службы отправлялї, но прїродныхъ государствъ і отчїхъ владѣнїи желалї. Первѣе же всѣхъ, которїе отеческаго убїїства виновны бѣлї, тяжкїмъ смертнїмъ предаль каземъ. По томъ о погребенїи отцевскомъ, сѣло велїе сотворїлъ попеченїе, государство же много паче лучше, неже бы кто чаялъ, утвердїлъ. Младъ бо, і радї лѣтъ еще младыхъ, отъ нѣкоторыхъ уничижаемъ, народъ простїи велмі благопрїятнїми словесы, тако кѣ своєї любви прївлекъ, яко і надежду великую, купно же і страхъ всѣмъ сотворїлъ, і уничиженїе себе самага отъ всѣхъ отвѣялъ. Македоняномъ поволностъ во всѣхъ дѣлахъ, кромѣ воїнскїя службы дароваль. Сїе согблавъ такову себѣ ісходатаїствоваль богатъ, яко інїи тѣло а не добродѣтель, а інїи імя царя токмо премѣнено бѣшї говорїлї. І егда вначалѣ мяшєжы отъсюду на него восталї, смѣлостїю і сердца неїсповѣдїмїмъ постоянствомъ, велмі скоро

вся

63

вся мятежѣ укротѣль. Таже пошедь кѣ корінеу въ пелопонѣсѣ общѣмъ всея греціи совѣтомъ, надѣ персѣ [которыхъ было тогда болшее на землі владѣніе, і которые грецію часто многімі насѣлствѣи меча ослоблялі] повелѣтель наречеса. Понеже отецъ его туюжде бранѣ хотѣль начати, но смертію пресѣченѣ невозмогу совершити. Въ семъ военномъ ополченіи возвѣщаютъ александру, яко аѣнеане, ѣбанѣ, і лакедемонѣ, отъ него отложѣліся, і сѣ персѣ соединѣліся: і яко дѣмосѣенѣ рѣторѣ, многѣмъ славамъ отъ персянѣ одаренѣ учѣнілеса тоя ісмѣнѣи началнѣкѣ, на которѣи мятежѣ въ такої скоростѣ, устрѣмѣлеса, устроенымъ же і ополченѣмъ воїнствомъ грецію укротѣль, что которые ему прѣштѣи не чаялі, сего увѣдѣвшесе, егда увѣрѣліся. Въ прѣшествіи же своемъ увѣщавалѣ ѣссаловѣ, благодѣянїя отеческая онѣмъ воспомѣная, прѣпомянулѣ такожде і древнее сродство, которое ему сѣ нѣмѣ чресѣ геркулеса было, і словеса велѣмі кроткѣмі объявлялѣ, да бѣ велѣкѣхъ отъ него почестеї получѣтѣи надѣялѣся, увѣщавѣ же ихъ тако, что общѣмъ отъ всея ѣссалїи позволенѣемъ всего народа обладатель учѣненѣ сталеса, і всѣмѣ оброки, і даннѣи ему уступѣлі. тако іязцная юношѣ крѣпостѣ, і тако дѣїствѣенное во ісправленіи дѣлѣ прѣлѣжаніе, всѣхъ, которые гордостію своєю отъ него отложѣліся, устрашѣль.

Аѣнеане убо какѣ первѣе отступѣлі, такожде первѣе каятѣся

каятіся началі, младость Александрову прежде уничиженую паче добродѣтели старѣхъ обладателей превозносяще; послалі бо пословъ о утоленіи брані просяще, которѣхъ послушавъ Александръ і словами велмі наказавъ, воіну оставілъ.

На семъ посолствѣ і дімосѣна бѣгші повѣствуютъ, но съ прочімі ко Александру не прііде. понеже іsb кѣ еерона во аѣнѣ возвратілся, ілі обьятъ страхомъ, что часто філіппа съ его народомъ поносілъ, і во всеі рѣчї нсполітої на македонянь прекословілъ, ілі да бы царю персскому [отъ котораго много слава вьялъ, да бы македоняномъ сопротивлялся,] все о себѣ сумнѣніе отьялъ. Сказуютъ бо яко о томже его і есхінъ поносілъ, которіи въ словѣ нѣкоемъ о пріятѣхъ дарахъ тако глаголетъ: нынѣ царскаго слава даръ сему служітъ. Но сеі напослѣдокъ умалітся, понеже ніедіно богатство нравамъ худымъ довольно бѣгші можетъ.

Александръ же укротівъ всѣ мятежы въ греціи наченшіяся, прежде неже во азію съ воінствомъ прііде, чрезъ еракію путешествуя на пеонянь, трівалловъ, іллїріановъ, і на інѣя окрестнѣя іпті умыслілъ, которѣхъ въ новѣхъ дѣлахъ упражнятіся слѣшалъ. Понеже царству его порубежніи велмі невѣрні бѣлі, восмиѣлъ яко о онѣхъ помщатіся подобаетъ, а наіпаче егда въ таковія далекія і отстоящія страны отъ дому съ воінствомъ іпті хотѣлъ; отъ амфіполя убо съ пол-

сѣ полкамї пошелъ на ѳраковѣ [которїхъ грецьї автономамї, то естѣ самозаконнїкамї, ілі самоволнїкамї нарицають, ібо ні єдиному облаганїю, ні закону поглежатъ] десяти днєї путемъ до гема горы прїшелъ; тамо въ проходѣ тѣсномъ купцевъ і ѳраковѣ велє множество собраное противу себѣ їмѣль, на версѣ горы сѣдѣющее, їже воєвѣ вмѣсто оградѣ (откуду бы прїступнѣ былъ,) їмѣлї, і оттуду бої чїніті моглї: егда бы нужда прїключїлася, аще бы отъ противнїя горы частї нападєніє было, воєвѣ на Александровѣ полкї сѣ велїкїмъ устремленїемъ моглї бы спускатї, еже і сотворїлї. Но воїні отъ Александра наученї, їнїї расставя чїнѣ полковнїе, а їнїї прїпадѣ на землю і щїтамї прїкрывся, отъ всякаго бѣдствїа сохранилїся. оттуду усерднѣе бѣвше, велїкїмъ волеми на непрїятеля напалї, і їхъ єдїнїмъ стремленїемъ побѣдїлї. убо Александръ побѣдївъ непрїятеля, внесаву чресъ гемъ гору на трївалловѣ къ рѣкѣ лїгїї прїшелъ. Сїрмъ у трївалловѣ царѣ тогда былъ. сеї услїшавъ Александрово прїшествїє, женѣ і дѣтї і прочее маломощное множество къ дунаю на островѣ певку скоро послалъ, тамо і ѳракї трївалламъ порубежнїї тогда собралїся. Мало послѣдї і самъ Сїрмъ тудѣ же ушелъ. прочее трївалловѣ множество на другїї островѣ переправїлїся, лежащїї на томъ мѣстѣ, сѣ котораго Александръ прїшедшаго днє двїгнулся,

но Александръ са тріваллами́ обратївся; неприятелї іsb лѣса на поле іshedшїхъ побѣждаеть, 3000 порубїль, а інії вѣ бѣгство устремїліся, іныхъ же вѣ полонѣ всяль. По сеї воїнѣ Александръ кѣ дунаю пошедѣ вскорѣ нападаеть на островѣ, на которомѣ тріваллы і оракі собралїся, обаче варвары крѣпко протїву его стоялі, сїе бо бѣло їмѣ удобнѣе, понеже і судовѣ мало бѣло, і острова болшая частѣ прервана і крута, і рѣкї теченїе во ускомѣ мѣстѣ стѣснено бѣло. Того радї Александръ отведѣ оттуду судбї, і ночью преплывѣ рѣку, сѣ 1500 коннїцы, а пѣшїхъ 4000, на гетовѣ ударїль [которыхъ около 4000 конныхъ, а пѣшїхъ болші десяти тѣсящѣ, да бѣ переправы не дамї, на сопротївномѣ берегу вооруженныхъ увїдѣль] і сему бѣвшу, боялївые геты і перваго сраженїя не вѣтерпѣлі. Ібо гѣло велмі велїкїя смѣлости їмѣ показалося, что Александръ такѣ бесѣтрудно во едїну ноцѣ дунаї рѣку, (которая всѣхъ европскїхъ рѣкѣ шїрѣ і выше) бесѣ всякаго моста прешель. егда убо онї расбѣглися по лѣсамѣ і пустынямѣ, тогда царѣ, пустыї градѣ обрѣтъ, всяль, і сѣ землею сравняль. На то мѣсто прїшлі послы отѣ прочїхъ дунаїскїхъ жїтелеї, отѣ сірма Трївалскаго царя, і нѣмцы германстїї ко Александру, просїмі, да бѣ сѣ нїмі дружбу і прїмїренїе їмѣль. Которыхъ вѣ вѣрностѣ і содружество александръ прїявѣ, нѣмцовѣ

В

вопросїль,

вопросілъ , чего въ человѣческихъ дѣлѣхъ најаче боятсѧ , помыслѣвъ , что імене его велѣчество паче всего їмъ страшно восмѣтсѧ бѣтї. Онї же отвѣщали: вначалѣ боїмсѧ паче всего , да бѣ когда на насъ небо не упало. Александръ же не смутїлся о гордомъ їхъ отвѣтѣ , токмо прѣрекъ , что нѣмцы , гордые люді , ї їхъ отпустилъ въ домѣ. Оттуда на агріановъ ї пеоновъ їдущу ему восвѣстїлі , что клѣтъ варділії отъ него отложїлся , ї главкїї тавлантїїскїї царь съ нїмъ же согласїлся , бѣлі ї тѣ , которїе доносили , что Авторїатѣ на путї на него нападуть. Того радї дѣло о Авторїатахъ Лагару Агрїанскому царю [которїї отцу фїліппу сѣло любїмъ , ї Александру знаемъ бѣлъ] вручївъ , ктому цѣну сестру (егда въ пеллу восвратїтсѧ ,) доброхотно въ жену обѣщаль са него дамї , самъ же на клѣта ї главкїю не медленно пошель , ї їхъ рашнѣмъ боемъ побѣдїлъ ї порасїлъ. Сїя творящу ему , доносятъ , что въ греції многїя новїсны согѣваютсѧ , ї градѣ многї , а вначалѣ ѳебанѣ отъ него отложїліся. Сїмъ возбужденъ Александръ , въ македонїю восвратїлся , еже бѣ восмущенїе въ греції учїнївшееся укротїтї. ѳебаномъ же хотящѣмъ воїнство Македонское отъ крѣпостї ѳебанскїя [которую кадму нарицають] отгнатї , ї оную преглубокїмі рвамї , ї крѣпкїмъ валомъ окруженую обсѣдѧщїмъ , но царь съ воїнствомъ далекїмі путїмі обшедъ

обшедь, не далече отъ ѳебановъ со всѣми полками
сталъ. Убо ѳебанскіе воеводѣ, понеже Александръ
нечаянно прішель, і неісвѣстно было, пріидеть ли
помощь, якоже отъ нѣкоторыхъ градовъ чаялі,
о воінѣ совѣтоваті началі, і всѣмъ тако согласую-
щымся, боі даць умыслілі. Но царь своїхъ удержалъ,
подая непріятелямъ время ко премѣненію совѣта ихъ,
ні коімъ образомъ бѣгті бою помышляя, еже бы едінъ
градъ тако со многіми полками могль бѣтися. Понеже
было у александра болші трѣтцеті тѣсящѣ пѣшихъ,
а конныхъ до трехъ тѣсящѣі, всѣхъ вѣ воінствѣ сѣло
іскусныхъ, на которыхъ сілу уповая, персідскую воіну
Александръ началъ. Воістінну, ежели бы ѳебаны време-
ні уступая, міра попросілі, царь на ихъ прошеніе охот-
но соісволілъ бы. Ібо сѣло на персовъ во Асію ітти
спѣшилъ, но понеже оружія, а не моленія употребіті
похотѣлі, Александръ македонянь на боі уготовалъ.
ѳебаны же протівъ непріятелеі много множае, велікою
сілою, і нелѣбно стoyalі. Обаче отъ македонянь,
[которіе наблюдалі кагму крѣпость,] сосаді на-
шедшихъ, окружені ѳебаны на самомъ бою падоша.
А градъ всятъ і разграбленъ, і расоренъ до основанія
остался, вѣ которой прічинѣ та надежда і мысль
была Александру, да бы таковымъ паденіемъ і
страхомъ утѣсняемі грекі, во время отшествовія его
смѣрнѣе бѣлі. Ібо [обвіняющімъ ѳебановъ шаварѣ-

щамъ фоценсамъ, і пламенсамъ, по нраву і угодності їхъ сотворіті желаль] болѣе шесті тѣсящъ порубиль, шрідесятъ тѣсящъ продалъ, за которія 440 талантовъ сребра взялъ. Токмо піндара стіхотворца фамілію оставиль, велию бо любовъ ко ученѣмъ знаменітѣмъ обрасомъ покаса. Не подобаетъ же і сего умолчаті, еже Александровѣхъ дѣль спісателіе о тімоклее повѣствуютъ, яко знатную ѳебанскую жену ѳракііскіі нѣкоторїі воевода насіловаль, і послѣ того отъ нея просиль денегъ, пріведші же его жена та едінаго ко кладяю, въ которомъ скасала многоцѣнныя своя вещи сокровенны бѣмѣ. воеводу убо того въ кладесѣ еже бы вѣдѣмѣ нѣчто наклоншагося врѣнула, і съ верху каменіемъ убїла; за таковое дѣло пріведеную къ нему во усахъ жену, вопросиль Александръ, чїя ест; она же не устрашївшїя рече, ѳеагенова есмь сестра, которїі бѣль їбранъ царь, крѣпко на філіппа воюющъ за волностъ греческую умре. Удѣвївся же царь тоя женї великодушїю, свободну со дѣтмѣ ея отпустиль.

Абіенсы же ѳебанскому пагенїю тяжко і жалостно соболѣснующе, убѣгающїмъ онѣмъ съ бою врата протїво царскому указу отворїлі, которая прїчіна Александру толїко сталася досадна, яко вторѣмъ посолствамъ пакї міра просящїмъ, тако на послѣдокъ отвѣщаль, да бѣ ріпоровъ, і воеводъ, на которѣхъ уповаю многаждѣ

гажды мятежы чинилі, вѣдалі ему. Обаче на послѣдокъ къ сему проісведеса, да бы удержавъ рѣторовъ і воеводъ во ісгнаніе послалі. которіе вскорѣ ко дарію царю персіюскому поідоша. Обаче прїнужденымъ суцымъ грекомъ на іспимѣ рѣкѣ на персовъ ратовати, Александра мносі філософы і рѣторы встрѣчаютъ, кромѣ діогена кїніка, которіи тогда былъ въ коринѣ, і Александра нїво что вмѣняя, въ бочкѣ жївляє: удівляся же ему Александръ прї солнцѣ сѣдѣющему, прїіде, і вопросі чего потребуєтъ. Онъ же рече: требую, да того отъ мене не отвѣмеші, чего мнѣ даѣти не можеші. Которымъ отвѣтомъ велмі Александръ умѣшился, і ко своїмъ обратївся рече: хотѣлъ бымъ абы бытіи діогенъ, аще не бы Александръ былъ.

Въ греціи убо дѣламъ устроївшимся, прїходящеі веснѣ і самую грецію съ македонією Антипатру [которому ісь прїятелеі наіпаче вѣрилъ] вручївъ, къ елеспонту съ воінствомъ поіде, і во асію неісреченнымъ сердца желаніємъ распалївся, прешель. Егда же ко берегу прїплылі, первѣе Александръ стрѣлу пустїлъ, акї на непрїятелскую землю, і вооруженъ съ карабля акї трїумфуя вѣскочїлъ, і тако жертву прїнесе, желая да бы его тоя землі людїе кромѣ всякаго прїнужденїя за царя прїялі. Посемъ непрїятелеі гоняя, восбраняше воїнамъ о расоренїи Асііскомъ, да бы не расорялі того, чемъ облагатї будутъ. Воінства же его бяше трїдесѣть двѣ твїсящї пѣшїхъ, а конныхъ неболѣе пѣтї твїся

щєї, да судєнѣ вогяньхѣ 180. І тако со не многою сілою всю вселєннєю покорїлѣ, не достоїно лї удївленїю, яко побѣдїлѣ, ілї яко смѣло обшелѣ, єгда на толїко страшнєю бранѣ не юношеї сілньхѣ, нї вѣ первѣмѣ возрастѣ сущїхѣ їбралѣ, но старїхѣ многїхѣ воїновѣ древнїхѣ, которїє єще со отцемѣ і дѣдомѣ на воїнахѣ бїлї, понеже не тако на бою, яко вѣ воїнскїхѣ дѣлѣхѣ їскуснїя їбраннї бїтї, разумѣлѣ. Чїнѣ же воїнскїї не младїї, но бо лѣтѣмѣ возрастѣ їмущїї управлялї, і єжелї бї кто увїдѣлѣ полководца, реклѣ бї, яко сїнглїтїка нѣкїя рѣчї посполїтнїя вїдѣлѣ, і тако нї єдїнѣ отѣ ратоборства бѣгу ятсѣ, но всї єдїнодушно побѣду одержавалї, не вѣ ногахѣ бо кеомуждо надежда бїла, но вѣ мужєствѣ.

По семѣ Александрѣ по всюду жєрпївѣ прїносїлѣ, а наїпачє блїсѣ трої їдѣже ахїллєсовѣ грѣбѣ, [єгоже сроднїка по матерї нарїцалѣ,] і сєго радї счаслївїшїмѣ їсполїномѣ ахїллєса нарекѣ, яко своїхѣ храбростєї проповѣднїка оміра обрѣтє. По семѣ поїдє на внутрєннїя странї дарїя царя перскаго.

Сєї дарїї арсанїа царя сїнѣ, которїї бѣ четвєртнїї надєсятѣ отѣ кїра, їже всею восточною странѣю обладалѣ, а наїпачє сєго радї Александрѣ восхотѣ їтїтї, на дарїа, яко отѣ отца єго фїлїппа дїанѣ бралѣ. Дарїї же напередѣ прїслалѣ, воспрєщяя гордїмѣ і лютїмѣ посолствѣмѣ, сєбє убо царя царєї і сроднїка богѣвѣ, Александра же рабомѣ своїмѣ нарїцаєтѣ. а воеводамѣ
своїмѣ

своїмъ повелѣ, да бы неістоваго сего філіппова дѣтща [тако бо его унічіжая нарицалъ] розгамі дѣтскімі тяжко накасалі, і облекше его одеждою червленою, связана ему вручілі, послѣдї же на судно посадивъ его едінаго съ кормчіемі потопілі, воінство же его все въ далечайшія страны моря чермнаго сахналі. Онї же повелѣніе царское хотяще ісполніті, у граніка рѣки, [которая троаду оубъ пропонтііскія расдѣляетъ страны.] сомножествомъ воіновъ яко 20000 пѣшихъ, і 20000 конныхъ собрашася, і у рѣки брегъ, которымъ Александру весма ітні надлежаше, облегли. Александръ же аще і відѣ настоящую бѣду, яко со своїмъ воіскіемъ ісвнїжайшаго і нешвергаго мѣста, [бѣ бо мѣсто то мскротно і болотисто] акї бы ісв рѣки протїву непрїятелеі на вѣсокомъ бресѣ стоящихъ, не моглъ ополчітіся; обаче на свое счастье і мужество, такожде і храбростъ воіновъ уповая, рѣку прешель. І въ первыхъ акї не смѣя радї неудобности мѣста наступатї, обаче послѣдї непрїятелеі, не тако своїмъ разумомъ, яко храбростїю македонскою побѣдїль. На тої бранї персянъ 20000 пѣшихъ, і 250 конныхъ убито, македонянъ же не болѣ 30 человекъ побито. Сїя баталїя велїкую къ дѣламъ Александровымъ учїніла память. Ібо согдіанамъ, (поморскаго царства крѣпостъ всемъ у варваровъ, і другімъ лїдііскїмъ людемъ, да бы повелѣніе его хранилі,) поволностъ даде.

Въ четвертїи день послѣ воіны ісвшегъ оттуду
ефесъ

ефесъ страха помощію покорїлъ. Потомъ їсѣ магнїсїї і тралловѣ послѣ прїшедше, градѣ своя ему вѣ подданство отдалї, которыхъ вѣ прїсягу прїявѣ, парменїона съ 2050 наемнїмї, і равнїхъ македонянъ чїсломъ коннїхъ, отъ вѣрнїхъ съ 200 человекѣ послалъ. Посемъ мїлїтѣ градѣ оному протївлящїїся побѣдїлъ; і їмъ обладавѣ ко алїкарнассу поїде, во первїхъ вся на путї стоящїя градѣ вѣсялъ. Алїкарнассѣ же градѣ крѣпкїї осадїлъ, і тої не бесѣ труда вѣявѣ, со семлею сравнялъ. Пошедшу же ему вѣ карїю, Ага карїїская царїца, [которая надѣ всѣмъ царствомъ владѣтельствовала отъ онтобата, егоже Дарїї послалъ їгнана, нїчїмъ болѣе во всеї карїї, токмо Алїнгомъ градомъ тоя странї крѣпчїїшїмъ владѣла] Александру на встрѣчу їшедшї, алїнгу градѣ отдала, і его вѣсто сїна прїяла; царѣ же нї дарованїя женска, нї їмене сїновнїя возгнушався, градѣ пакї сї во облаганїе оставїлъ. Потомъ всю карїю покорїлъ, і воспомянувѣ учїненное ему почтенїе, Агѣ царїцѣ всю гадѣ во владѣнїе. Оттуда на лїдїю і памфїлію поїде съ таковїмъ намѣренїемъ, да бѣ устїе морское даже до фїнїкїї і кїлїкїї во облаганїе прївестї, і карабелное воїнство непрїятелямъ неполезное отправітї, і побѣдївѣ непрїятелеї пїсїдскаго народа, съ радостїю і велїкїмъ усердїемъ на дарїа, которїї со многїмї тїсящамї воїнства їсїмї намѣренѣ, шествуя, во фрїгїю, [черѣ которую воїнство превождаше,] вошелъ.

К В І Н Т А К У Р Ц І А
 О Д Ъ Л А Х Ъ С О Д Ъ Я Н Ы Х Ъ
 А Л Е К С А Н Д Р А В Е Л І К А Г О
 Ц А Р Я М А К Е Д О Н С К А Г О .
 К Н І Г А Т Р Е Т І Я .
 С О Б Р А Н І Е В Е Щ Е І К Р А Т К О Е .

1. Келенскіи градъ, і крѣпость взявъ Александръ, перво во Фрігію градъ входѣтъ, въ немже усоль гордѣвъ расѣкъ, і протѣву дарія ітпї намѣрѣся.
2. О воїнствѣ персскомъ предложеніе, о которомъ по повелѣнію даріеву харідемъ Аѳінеанѣвъ, істинное і свободное сказавъ расу-
жденіе, обезглавленъ.
3. Слава персѣдскіхъ цареѣ, восстѣвшу солнцу въ домъ грядущіхъ: такожде воїновъ Александровыхъ описаніе.
4. Отъ врана даріева полководца Кілікіѣскія пустыя входы Александръ счастливо вѣмаєтъ.
5. Егда въ рѣку Цігнъ радѣ омѣтія тѣла безвременно внѣде Александръ, недугомъ великимъ одержимъ бываєтъ.
6. Александръ отъ вѣрнаго і мудраго врача Філіппа, емуже отъ всего воїнства великое бѣ благодареніе, въ первое здравіе прїде.
7. Устрабѣся на дарія устремітисѣ помѣшляєтъ, і сісена перскаго безумнѣ согрѣшивша убїтї повелѣ.
8. Дарієвъ прежде воїны совѣтъ, такожде воїновъ персѣдскіхъ смущеніе і бѣжайшаго убїства знаменіе.
9. Обоїхъ воїнствъ началѣйшая ополченія, і собраніе.
10. Слово Александрово къ воїномъ.
11. Бої великіи, на которомъ Александръ 100000 пѣшихъ і 10000 конныхъ персовъ побѣждаєтъ. другіхъ убѣгающихъ поражаєтъ.
12. Въ полкахъ дарієвыхъ премногія корысті емлетъ Александръ.
13. Матѣре і жены дарієвы, і другіхъ благородныхъ въ плѣнъ вятѣхъ плачь о царѣ, егоже чаялі убїта бѣтї, іхже царскімъ утѣшаєтъ Александръ утѣшеніємъ.
14. Дарієво богатство премногое съ великимъ чїсломъ честнѣйшихъ вещи парменіону восвода іsb дамаска предаде.

К Н І Г А Т Р Е Т І А.

МЕжду тѣмъ временемъ Александръ радї наятія
 воїновъ послалъ Клеангра въ пелопонісѣ съ ден-
 гамі, Лікію же і памфілію укрѣпівъ, поїде съ вої-
 скімъ во градъ Келену. Въ то время посредѣ града
 того течаше рѣка Марсіа, которая сѣло преславно
 баснословнїмі стїхотворцевъ греческіхъ стїхамі оі-
 суется, істочнїкъ ея отъ самага верха горѣ істе-
 каеть, съ велїкїмъ шумомъ і звукомъ воды чресъ каме-
 нїе внїсу лежащее впадетъ: і оттуду распостраняю-
 щїся прїблїжня поля напоетъ. Сѣло чїста сама собою
 едіна істекаетъ. Того радї відъ ея подобенъ естъ
 водѣ морскої во время тїшінї пребывающеї, пунъ
 стїхотворцемъ покаса въ басняхъ, которїе напісалї,
 акї бѣ богїні волюбївшє сію рѣку, таможе на версѣ
 горѣ пребивалї. Но во градѣ сванїє особое їмѣетъ, а
 внѣ стѣнъ і крѣпостей градскїхъ скорѣ і пространнѣе
 течетъ, которую називаютъ Лікіа. Александръ
 убо во градъ пустїбі входїтъ, на крѣпостѣ же въ ко-
 торую убѣжалї, воїною нападаетъ, послалъ вѣстнїка
 къ непрїятелю возвѣщая, ежелі онї не покорятсѣ, по-
 велїтъ їхъ смертї предати. Но тїя того вѣстнїка
 на башню сѣло прї вїсокомъ мѣстѣ стоящую, і вїсо-
 ко соданую возведоша, какова вїсота естъ, смотрїтї
 і александру возвѣстїтї повелѣваютъ, інако бо онъ,
 а інако

а інако мѣ о крѣпости града того разумѣмъ. онъ вѣдаеть яко мѣ непобѣдимѣ, на конецъ должнѣ есмѣ са вѣру нашу смертїю умрети. Но егда усрѣлѣ крѣпость во obleжанїи, і на всякъ день бѣгѣ воспрїималѣ, просїлѣ сроку на бо днѣи, обѣщавающе градъ отдати, аще дарїи не прїшлетъ їмъ на помощь воїнства. і егда уже время прѣїде, а помощи не їмѣлѣ, отворїлѣ крѣпость градскую Александру. Прїїдоша по томъ їзъ града аѣнскаго послѣи къ нему, просяще, да бы плѣненїя у рѣки нарицаемїя гранїкѣ грекї свободнѣи учїнїлѣ, онъ же къ нїмъ отвѣщаль, не токмо їныхъ, но і їныхъ грековъ подобаетъ отпустїти въ домѣи їхъ, токмо по совершенїи персїдскїа бранї, самъ же велїе тщанїе і мѣсль о дарїи царѣ їмѣлѣ, о немъ же слышалѣ яко еще евфрата рѣки не прешель, отъ всюду разнѣи воїнѣи собралъ всѣмїи сїлами хотяше оную начати. Поїде съ воїскїмъ чресъ фрїгїю, многїи селамїи, нежелїи градѣи пребогату. въ то время была тамо столїца нѣкогда бѣвшаго царя мїдскаго, їменованїемъ гордїа: чресъ которую рѣка їменемъ сангарѣ течаше въ равномъ расстоянїи отъ понтїїскаго і кїлїкїїскаго моря, тамо прїшлѣ, гдѣ между тѣмїи обоїмїи морямїи Асїа естѣ сѣло уска. Понеже отъ обоїхъ сторонъ моря наводненїемъ земля утѣсняется, которая съ другою отъ тѣхъ водъ свободною совокупляется, і кругомъ тѣмїи водамїи окружается, но отъ

Болшія часті оную море одержітв. відітця бѣтї акї островь, і еже лі бѣ малою частію своєю не расгбляло море, соединіліся бѣ. Александръ же покорївъ градъ, поїде въ каніще іовішево, і тамо колесніцу, на неїже гордїїнъ отецъ мїда Ђсдгаше, увїдѣлв, которая їнѣхъ простѣішіхъ колесніцъ не бѣла лучші, но бѣлв у тої колесніцѣ усоль упутанъ, і многїмі плешенмі въ себѣ самомъ связанъ, по сіхъ жїтелї града того восвѣстїлі, яко тої по даному прореченїю, Асією облагатї будетв. которїї тої неудоборѣшімії усоль бесъ труда расвяжетв. Александръ же велїмъ желанїемъ распалїлся ко расвясанїю усла того. стояша же предъ нїмъ множество фрїгїанъ і македонянъ ожїдающе расвясанїя усла, смущенї бѣша, сряще дерзновенную надежду его. сани тако бѣлв тої усоль упутанъ, ошкуду бѣ їмѣлв начало, їлі гдѣ бѣ бѣлі концѣ, нї відѣтї, нї познатї бѣло возможно. Тѣмже і самъ Александръ усумнѣвался, да бѣ себѣ не сотворїлв какова прореченїя о несчастїї, аще того не возможетв совершітї. Сего радї много не расмѣшляя о тої неудобности, велїмъ гласомъ рече: нѣств трудности како бѣ его распутатв, і їзвлекв мечъ вскорѣ расѣче его, оноє прореченїе, їлі їсполнїлв, їлі поругался ему.

По томъ восхотѣ дарїа (гдѣлібо обрѣтається) постїгнути, вслѣдъ себе нїкогого страха оставляя; Амфотеру морскїї флотъ вручїлв, у берега
елеспон.

елеспонскаго : сухімъ путемъ ідѣти, воїнству даде полководца Еголоха, да бѣ іsb градовъ Лесѣѣ, XII, і Кона, осадныхъ непріятелеі ісгналі, вѣ потребу же воїнскую і кашні даші повелѣлъ 500 талантъ. Антипатру же, і которіе греческіе грады во обѣреженіі імѣлі, 600 талантовъ послалъ, по согласію дружескому да бѣ караблѣі давалі, которіе во елеспонтѣ на стражі бѣлі. Понеже о смерті мемноновоі ні мало слѣшалъ, на котораго со всѣмі весма пошелъ, совершенно зная что безъ всякаго неудобства все дѣлно управітсѣ, аще онъ вѣ мѣрѣ пребудетъ, і уже подъ градъ Анкіру прішелъ: ігѣ же воїнство вновѣ управа вѣ пафлагонію поїде, імѣя съ собою енетовъ прародітелеі венецѣіскіхъ (якоже нѣцѣіі мнѣтъ,) то государство покорілося, і закладъ покоренія далі, і данъ опредѣлілі, которую бѣ весма персомъ недаваті. халатъ намѣстнікѣ імѣ отъ Александра оставленъ, самъ же новое воїнство, недавно прісланое іsb македоніі взявъ вѣ каппадокію пошелъ.

2; Но даріі о смерті мемноновѣ услѣшавъ, яко не по намѣренію его бѣсть, опечалілся, всякую надежду іную отложівъ намѣренъ на Александра ополчітсѣ, сане рассуждая отъ полководцевъ прежде учінная вѣ ратоборствіі воеванія, похулілъ, і яко счастья не імѣлі. Того раді блісѣ вавілона обосѣ расположівъ, да бѣ дерзновенно полкі его бранѣ чїнілі. Все воїнство свое на полѣ поставілъ, і окопъ повелѣлъ учїніті на

10000 воїнства. На утріє же по подобію царя Ксеркса на смотрѣ бѣвѣ, і вечеру наставшу воїнство по подобающему во окопѣ внѣде, откуду по томѣ ішедше, поїдоша на поля Месопотамііскія, большее множество конніцы і пѣхоты паче чїсла показующе. Персовѣ бѣше 100000, между которьмі бѣло 30000 конніцы, пѣхоты мідскія 10000, конніцы 50000; пѣшихъ баркановѣ конныхъ съ палашамі і саблямі, 2000; пѣшихъ 10000 подобнымъ образомъ вооруженыхъ послѣговало. Армені прїслалі ему пѣхоты 40000, і 7000 конніцы. Ірканы ісрядныі народѣ воїнскіі, между тѣмі народы, 6000 конніцы. Делфы 40000 пѣхоты прїслалі, множество ихъ бѣло съ шыками желѣзными, а у іныхъ токмо древца копеіная обожжена, імже послѣдствовалі 2000 конніцы. Такожде отъ моря Каспійскаго 8000 пѣхоты: 200 конніцы прїшлі, съ нїмі же незнаеміі ісь Асіі народы, которыхъ бѣло 2000 пѣхоты, 4000 конніцы. На конецъ у гаріа бѣло наемнаго воїнства молотцовѣ ісбранныхъ ісь греціі 30000. Понеже прїсваті бактрїановѣ, Согдіановѣ, Індовѣ і іныхъ народовѣ прї черномѣ морѣ живущихъ, імже окрестныя народы імень не знають, время скорое не допустило, таже болѣе предреченныхъ неімѣль. Тако на премногое воіновѣ множество егда весело посмотрѣль бояре его утверждалі ему надежду по обѣиковенному совѣту: Обратївся же кѣ харїдему Аѣнеанїну

въ воїн-

въ воїнскіхъ дѣлѣхъ сѣло іскусному, ісгнану бѣвшу ізъ отечества, отъ Александра [повелѣлъ бо его ісгнати ізъ Аѳінъ] непріятеля ему велика, начатъ вопрошати, доволно ли естъ сілѣ імогущества противу Александра; онъ же счастье свое, і чинъ, въ немже бѣвъ, і гордость цареву забѣвъ, отвѣтъ даде, еі і ты царю слышати, неглѣмя восхощеші, і азъ еще нынѣ умолчу, то нікогда повѣмъ. Сіе толіко великое твое воїнство убраное, яко отъ разнаго собраное народа, і едва не всему востоку солнца подвѣгшуся, порубежныѣ народамъ можетъ бѣти страшно; Преукрашено багрянїцямі, блїстающе отъ слава оружіе, сокровїщъ же і богатствъ, еще бѣ кто прежде очїма не вѣдѣлъ, мѣслію бѣ урасумѣти не возмогъ. Воїнство же Македонское грозно, жестоко, і неукрашено, но копїямі і щїтамі покрѣваются, полкі непреодоленны, і мужіе всеусердні сплещенно въ строю стоящі, нарицають оні фалангїю, полкъ главныі і славныі пѣшихъ. гдѣ мужъ съ мужемъ, оружіе съ оружіемъ совокупленно, мгновенїя едінаго срїтъ ітїи вослѣдъ знамене, строї і чинъ блюстї умѣють всі, что лібо повелѣвають, всякъ слушаеть, стѣтї противъ супостату, окружїтї, обращатїся покрѣламъ, премѣнїтї ратующїхъ, такъ совершенно расумѣеть простѣї воїнъ, якоже і полководецъ. Тѣмже да не мнїші їхъ слатомъ і сребромъ доволствоватїся, но расумѣї, яко по сіе время

время убожество держало їх вв честі воїнскої. утру-
 ждені бо на землі почивають, питаються тѣмъ, что мо-
 гутъ обрѣсти, меншее время нежели ношѣ содержіть,
 спятъ. Мнітся тебѣ яко конніцу ессалііскую, Акаріан-
 скую, і етолііскую, народъ непреодолѣнній, пращамі
 і копямі вмѣсто желѣза на концахъ обожженімі, по-
 бѣдшіі, ні како, но подобныя сілы потреба. Вв тої стра-
 нѣ іскамі їх, гдѣ тії родішася. Сребро то і слато раді
 наяшїя воїновъ да послешї. Бяше дарїі прїродою смїренъ
 і крошокъ, аще бы счастьемъ не премѣнїлся. Того радї
 правдї не могушѣ стерпѣти, гостя своего, которїі
 погдѣ заступленіе его іsb отечества убѣже, егда ему
 полешнїі даяше совѣтъ, повелѣ его смерті предати.
 онъ же і вв то время волностї своея не забылъ. Рече бо,
 імбю, імбю готового смернїі моя отмстїтеля, тої
 на негоже аsb совѣтъ тебѣ далъ, унїчїженнїі совѣтъ мой
 будетъ тебѣ мспїті. Ты же бесчїнное твое облага-
 телство погубїшї, і послѣднїмъ временамъ образецъ
 будешї: чловѣцї счастью послѣдствующїі, себе са-
 мыхъ токмо слушающїі, прїроду свою погубляють.
 Тако вопїющаго, повелѣннїі убїлі. Послѣдї же
 скорымъ временемъ начатъ царь о немъ жалѣти, повѣдалъ
 предъ всѣмї яко істїну глаголаъ, і повелѣ его погребсти.

3: Былъ тамо еїмодїсѣ менторовъ сынъ храбрїі
 юноша, емуже царь повелѣ да бы отъ фарнабаса полко-
 водца, все іноземское воїско [вв немъ бо велїю імблъ
 надеж-

надежду] всяль, і подѣ своїмъ управленіемъ імѣль. Фарнабасу же полководскую булаву, которую мемнону прежде даде, послалъ. Въ то время на него опечаленаго помыслами о будущіхъ бѣдствахъ, сонъ тяжкіи напаче, ілі отъ печалі, ілі отъ пріроды самъ себѣ пророчество учинилъ. Відѣ бо во снѣ акі бы обосѣ Алеуандровѣ свѣтлостію великою огненною сіяль, по томъ, акі бы тогожъ Алеуандра предъ него прівелі въ тої одеждѣ, въ которую его самого даріа облачили і посправляли яко царя, послѣдї же въ Вавилонѣ на конѣ ѣздилъ, таже вскорѣ і съ конемъ невідѣмъ бысть. Сіе волхвы всяческі толкуя, нанеслі ему печаль велику, понеже ініи на утѣшеніе ему толковалі, яко обосѣ Алеуандровѣ поженъ, і самого Алеуандра нево своєї одеждѣ царскої, но въ персїдскої простої пріведена узрѣмъ. Друзїи же повѣдалі яко свѣтлыі обосѣ Алеуандровѣ славу его знаменуетъ: і яко Асією владѣніи будетъ, въ семъ ісвѣстнѣішая прічина понеже во одеждѣ въ которую дарїи облеченъ былъ, егда царя его нарекалі. Тѣмже і древніа случаї, якоже случается въ бѣдахъ, воспоминающе, рекоша бо: дарїи въ началѣ владѣніа своего хотѣль повелѣніи еже бы образецъ ноженъ перскаго меча премѣніти, подобіемъ греческімъ, сего радї халдеїстїи волсві реклі. яко государство персское ктому народу пренесено будетъ, егоже оружіе возлюбилъ. но дарїи о істолкованїи общемъ прївідѣніа своего

соннаго перебувая радостень, повелѣ ітїи воїнству до рѣки свфрата. Сїце пішуть, что обыкновенїе было персское, во первыхъ, егда восходїтъ солнце, і пакї второе, егда уже день болшїи, трубою знакъ давалї воїнству отъ царева шатра, еже бы рушілось вѣ путь. на верху того шатра образъ солнца. вѣ кристалѣ савореныи свѣтілся, ігѣже его моглѣ всякѣ вїдѣтї. воїско же таковымъ строемъ і чїномъ ходїло: Неслї прежде огонь святыи і вѣчныи (якоже онї нарицають) на сребряныхъ жертвеннїкахъ, во слѣдѣ же їхъ ідоша волсвї персїдстїи поюще, послѣдствовало волхамъ 365 юношей: во одеждахъ багряныхъ, толїко чїсломъ, еліко днєи вѣ году. [такожде бо персяне навиклї годѣ ісчїслятї.] По томъ веслї колеснїцу, конї бѣлыя імущую, іовїшу возложеную. вслѣдѣ моя конь прїродою іспрядныи і великїи, котораго нарицалї коня богу солнцу. управїтелї же коня того імѣлї слатыя прутїкї і бѣлыя одежды. Не далече отъ сїхъ то колеснїцѣ слатомъ і сребромъ преукрашены, во слѣдѣ колеснїцѣ, конныхъ і 2 отъ языковъ разныхъ оружіемъ і образы. блїсѣ ихъ шлї 10000 человекѣ, іхже персяне бесмертными нарицають. паче всѣхъ іныхъ тїи преукрашены і преїспещрены. былї на нїхъ чѣпнї слатыя, самї вѣ слато одѣяны, ісподнїя же одежды імѣлї каменїемъ драгоцѣннымъ, і бїсеромъ украшены сѣ рукавами, тѣмъ послѣдовалї і 5000 сроднїковъ царскїхъ.

Сїи одѣяны былі акї жены, а не акї воїні, нарицающесея доріфоры (сїрѣчь копѣеносцы.) блїсѣ ихъ, которые їсѣ казны царскїя одѣжду брали, шлі предѣ колесніцею, на которої превысоко дарїи сїдѣли. По обоїмъ странамъ былі слатыя і сребряныя іголы кв колесніцѣ прїгвождены. дышло на нѣкоїхъ мѣстахъ каменїемъ драгїмъ украшено, стоялі на немъ два ігола слатыя едінаго лактя вышіною, отъ нїхже едінь мїра, другїї бранї знаменїе являлі. между їмї былъ орелъ слатыи сѣ простертыми крылами. Одѣяніе на царѣ паче всѣхъ сластолюбїе являло. санеже багрянїцы средїна бѣлымъ шїта была, одѣяніе верхнее слатое, понемъ ястребы слатомъ тканыя, акї бы носамї между собою дралися, поясъ слатыи на немъ былъ по женскому обычаю, на немже вїсѣли мечъ, ножны самыя, отъ цѣлаго камня драгоцѣннаго. Кїдарь былъ на главѣ [персы тако нарицають царскую шапку і знаменїе его] красная обязанїя, полосы бѣлыя їмущѣ окружаше его. са колесніцею послѣдовалї 10000 копѣїщїковъ, копїя сребромъ обложены, вмѣсто же концовъ желѣсныхъ слатыя былі. По обоїмъ странамъ шлі честнѣїшїхъ сроднїковъ его 200 человекъ, а въ слѣдѣ ихъ нѣшїхъ 3000. потомъ 400 коней царскїхъ велї. Сгѣ уже акї бы на едіно полпрїще отстоянїемъ, матї гарїева, їменемъ Сїсїгамба на колесніцѣ сѣдящї, на другої жена его, множество женскаго пола блїсѣ царїцѣ ігоша

на конѣхъ. по нѣхъ пять надесять (якоже онѣ нарицають) Армамаксовъ. На которыхъ царицы дѣти і кормилицы ихъ, скопцевъ множество многое, которые между тѣмъ народомъ въ милости і чести великой. По томъ наложницъ царевыхъ 360 бѣхалі на колесницахъ, во одежахъ царскихъ. а са нѣми кашу цареву веслі велбудовъ 300. і 600 мсковъ: прі нѣхъ раді сащіщенія былі съ сагдаками. сдѣ такожде жены сродниковъ і друговъ даріевыхъ послѣдовалі, і поваровъ было множество. Послѣдніі же былі съ своїми полководцамі легко вооружені, которые понуждалі полкі.

Еже лі бы кто на воіско македонское посмотрилъ, вся бы въ противномъ образѣ удрѣлъ. мужіе бо і коні сїялі не слатомъ, нѣ пестрымъ огѣнянемъ і украшеніемъ, но отъ булаата і мѣдї, полкі і стояні і іппїі готовы, не множествомъ ілі тягопою сокровищъ обременены, полководца своего не токмо знакъ, но мановеніе прїлѣжно всі наблюдалі. мѣсто же обосу і пїщїі полученіе воінству ісобілно было. Тѣмже Алеуандръ въ полкахъ ратныхъ людеі доволно імѣлъ.

4. Дарїї же толь великаго народа царь въ тѣсномъ мѣстѣ утѣсняемъ, въ которомъ боі далъ, і раді утѣсненія малая часть воіновъ осталася, о чемъ отъ македонянъ поруганъ стался. Въ то время Алеуандръ въ каппадокії Абїстамена намѣстника оставивъ, поіде въ Кілікію со всѣмъ воінствомъ, і прїшелъ въ ту страну, кшорая

которая обошъ Кіровъ нарицалася. Тамо бо обошъ Кіровъ лѣтомъ стоялъ егда на крѣса въ лѣгію съ воїнствомъ своѣмъ шелъ: была въ расстояніи та страна отъ пути, їмже въ Кілікію входѣмъ, верствъ 50: жителіе то мѣсто нарицаютъ Піласъ ілі врата, і тамо входъ велмі тѣсенъ, окопы бо самородныя акі бы человѣческою рукою созданы. Тѣмже Арсанъ намѣстникъ царства Кілікійскаго расуждая словеса мемнонова, прежде тоя воины, совѣтъ свой не сдравыі умыслѣлъ къ совершенству прѣвести, сіестъ Кілікію огнемъ і мечемъ расорѣти, да бы тѣмъ способомъ пусты мѣста Александру оставити, что нѣ было къ препітанію потребнаго, іспребити: пусты землю і бесплодну, (которую охранити не возмогъ,) оставити і отбити. Но много лучше было бы врата оная і тѣсное мѣсто, їмже есть въ Кілікію прѣступъ і входъ, ратными добрѣ осадити, верхъ горы надъ тѣмъ путемъ вісящъ сасѣсти, откуда бесъ гібелі своѣхъ, неприятелю внѣти възбранѣлъ бы, ілі бы побѣдѣлъ. Тогда не многѣхъ оставя путь спрегущѣхъ, самъ возвратѣлся: расорѣтель своеѣ землі бывъ, которую отъ расоренія свободити долженъ. Сего радѣ которыхъ оставѣлъ, усналѣ, что на смерть їхъ оставѣлъ, нѣ срѣити на неприятеля хотѣлі, аще і малымъ чѣсломъ укрѣпити мѣсто моглѣ бы, понеже Кілікію гора нерасдѣлімая, каменная, і вершепамі ісполненная

о́кружіла: котора́я в́сявші́ся отъ моря іде́тъ криво́, по є́дну́ страну́, і по́ другу́ю тако́жде да́же до сопро́тїва-на́го бре́га. Вв́ то́ї странѣ́ да́лече отъ моря́ отсто́яще́ї су́ть тро́ї врата́, вхо́дъ къ нї́мъ сѣ́ло труде́нь і тѣ́сенъ, є́дні́ми вв́ Кілікію́ вхо́дять, і́мѣе́тъ на́дъ море́мъ поля́ велі́кія, і́ пото́кі теку́ть равні́ною. Тѣ́мже і́ пресла́вныя рѣ́кї пі́рань і́ цы́гна теку́ть. До́стоїна́ воспо́мнанія́ рѣ́ка цы́гна не ра́ді велі́чества і́ глубі́ны, но ра́ді уді́вїтелны́я і́ чї́стыя во́ды, по-не́же тї́хо і́зв і́сточні́ковъ і́схо́дять по́ чї́сто́ї семлѣ́ течеть, не́ теку́ть вв́ ону́ю ско́ротеку́щя рѣ́кї, котору́я бы́ єя́ тї́хому́ течені́ю пре́пятїемъ́ бы́лі. Сего́ ра́ді ні́чїмъ́ восту́щаема́, і́ велмі́ спудена́. і́бо тако́жде укры́вається́ веселы́ми́ берега́ми, вездѣ́ устї́ямъ́ свої́мъ подо́бна, да́же до́ моря́ течеть. Мно́жество́ вв́ то́ї странѣ́́ гробовъ́ пресла́вно стї́хамї́ і́зваяны́хъ, но ветхо́ вездѣ́́ явля́ється. По́казы́валї́ на́значены́я гра́довъ́ мѣ́ста, гдѣ́́ дре́вле бы́лі Лі́рнісѣ́ і́ ѳе́ба, ті́фонее́ва пе́щера, і́ корі́ева ду́брава, і́гдѣ́́ же шафранъ́ ро́дїтся, ві́гдѣ́́лі́ мно́го вѣ́ще́ї дре́внїхъ́, но ні́что́ зна́тно, то́кмо отъ́ чело́вѣ́къ сла́ва і́ воспо́мнаніе́́ бы́вшее. Але́уандрѣ́́ же вв́ она́я врата́́ вні́де кото́рыє на́ріцаю́тсѣ́ Пі́сы, і́ прїлѣ́жно расмо́трїлѣ́ по́ложеніе́́ того́ мѣ́ста. Гла́голю́ть, я́ко сча́стію́ сво́ему уді́вля́лся, я́ко е́жели́ бы́ восхо́тїлѣ́ неприя́тель, мо́глъ бы́ єго́́ тамо́ сѣ́ вої́нствомъ́ ка́менїемъ́́ побї́ті.

побіті. Ібо былъ путь таковъ узокъ і тѣсенъ, яко егда четверо вооруженыхъ купно могли проїтти; гора надъ нѣмъ вѣситъ, імущая расцѣліны, ісѣ нея же істочнікі частыя текутъ. обаче Алеуандръ легкіхъ воіновъ іменемъ еракіанъ послалъ напредъ, і велѣлъ їмъ вездѣ путь осмотріти, да бы утаяся непріятель нечаянно не напалъ на ідущихъ Македонянъ. понеже ратныхъ людеі множество на верху горы сѣдѣло съ напряженімі лукі, съ непріятелі брань гѣшовы былі творіти. Сїце воіско прїде ко граду Тарсону, но персяне тогда его зажгли, да бы Алеуандръ въ толь богатый градъ не вшелъ. Алеуандръ же Парменїона съ усердными воіны, гасіти его послалъ; познавші же їхъ персяне отъ страха убѣжали. Алеуандръ же во градъ вніде, і не даде ему скорѣти.

5. Посредѣ града текла рѣка цыгна, о неїже речеся вышше, тогда же было лѣто, егоже теплотою і солнечнымъ жаромъ кїлїкїя жегома была. і день такожде случїся бесмѣрно жарокъ. Тамо царя, пылью і потомъ утруженнаго, удївїтелная та вода убѣдїла да бы жаромъ одержїмое тѣло омылъ, сего радї совлекъ съ себе одежду свою всю предъ очесы воїнства, помышляя купно еже бы себѣ похвалу нѣкую сотворіти; да бы все воїнство на немъ увїдѣло одѣяніе простое, егда же токмо вніде въ воду, се внесану ему всі составы его начаша древянѣти і цепенѣти, і егда не все тѣло

шло природную свою теплоту погубило осябно; відбвше же рабі его „акі мертва ізнесоша кб шапру бесб памяті суца. Сего раді велія печаль наїде на обосб, і весма уже плачь бысть і рыданіє сб воплемб, яко на путі, кб толь великімб і высокімб дбламб, царь памяті вбчныя достоїныі постуная, не навоїнб ні отб непріятеля убїєнб, но вб водб мьющя погїбе. Дарїї аще і воїнства Алеуандрова не відблб, но уже акі поббдїтель прїблїжашеся. Рекоша же македоняне кб себб, егда прїїдетб на насб дарїї, то како можемб возвратїтїся вб домы нашї чресб шб государства і землі, которымї мы яко поббдїтелї прошлї, понже гдб ілі супостатб попалїлб, ілі мы расорїлї, аще бы і нікто не гонїлб насб, вб великіхб стєняхб, отб глада і нужды погїбнемб, кто намб ббгущїмб время ббжанїя трубою назначїтб; Кто дерснетб по Алеуандрб насб управлять; аще же мы даже і до елеспонта уббжїмб, тамо кто намб караблї уготовїтб, їмїже бы намб прїїтї, і егда обратїлїся сб болбснїю великою ко царю глаголюще, шої жїтїя нашего цвбтб, шої намб былб храброє сердце, і царь, і вб воїнб товарищб, шло намб печаль велїю сотворїлб, тако велмі вб ужасб плакалїся. Тогда легчас єму прїїде дыханїє, очї отверсб, і помалу вб себе прїшелб, около себе стоящїя другї позналб, вб томб токмо не їмблб отраду болбснї своєя, яко премногоє ббдсство урасумблб,

мѣлъ, печаленъ же бѣ сѣло о худомъ сдравіи своемъ. понеже пріѣдоша вѣстї, яко дарїї совершенно въ кїлїкію пятїю днями пріѣдетъ. о томъ убо Алеуандръ въ жалостї былъ, что его акї бы связана въ болѣснї хотѣлї дарїю предати, і ісѣ рукъ самыхъ тако велїю побѣду отъятї, і яко мерско і срамно въ шапирѣ імѣлѣ умеретї, повелѣ другї своя і врачей къ себѣ прїсватї, і тако къ нїмъ рече. Вїдїте лї како мя fortuna срѣще; мнїтмїся яко звукъ вооруженаго дарїа слышу, которымъ азъ воїну нанесъ, тїї мнѣ восгають, і іщутъ мя самага съ нею. Снатно что дарїї толь прегордыя грамоты пїша ко мнѣ, імѣлѣ совѣтъ со счастьемъ моїмъ, но нїкакоже утѣшится, аще азъ мнѣнїемъ своїмъ сдравїе мое немоцное врачеватї буду, время, нужды, і дѣла моя, на не скорая врачеванїя, і въ продолженїе ідущая, і на лекарї не прїлѣжныя срѣтї не будупѣ, лучше бо мї есть умеретї мужественно, нежелї сдраву бытї не во время. Сего радї врачеве, аще что могутъ, і расумѣють, да знають, яко не тако отъ смертї, якоже на брань врачевства отъ нїхъ требую. Тако бѣдственная упрямость его, нанесе всѣмъ велїю печаль, того радї всякъ его молїлъ да бы страха і бѣдства сїцевымъ бесовѣтїемъ не умножїлъ, но врачевъ бы послушалъ, ібо лекарства неїсвѣданыя, всѣхъ устрашаютъ, бываетъ что і на пагубу его съ боку непрїятель денгамї поострїтъ. Ібо дарїї повелѣлъ всѣмъ восвѣстїтї, еже лї кто Алеуандра убїетъ

1000 талантовъ въ даръ прїиметь, того радї чаялі, яко нікто можетъ дерснутї еже бы данї ему лекарство, которое радї самыя новостї прїродѣ его могло бы бытї подмнїтелно.

б: Былъ между благородными нѣкїи врачъ філіппъ арканянїнъ родомъ, который прїшелъ съ нїмъ изъ македонїи на ту воїну, данъ царю юну сушу въ хранїтельство путешествованїя, вѣренъ ему і оберегатель здравїя надежныі, любїлъ бо его велмі, не токмо акї царя, но і акї свое воспїтанїе. тої обѣща прїнесї ісбранное і совершенное лекарство, которое сілную могло отгнашї немощь, обаче сіе всѣмъ показалося не угодно, кромѣ немощнаго, который таковое бѣдство страдалъ: понеже все весма, кромѣ едїнаго замедленїя могъ терпѣтї, оружіе воїнское і полкї предъ очмі его былї, і побѣду свою въ томъ імѣлї, токмо да бы предъ знаменамї Алеуандрѣ могъ стоятї. На конецъ і о томъ стужалъ, что лекаръ прїкасалъ, да бы по трїехъ днехъ прїнялъ лекарство; въ то время грамоты отъ вѣрнѣшаго его боярїна, іменемъ парменїона прїшлї, который ему возвѣстїлъ, да бы здравїя своего філіппу не вѣрїалъ, понеже дарїи гарамї подкупїлъ его, 1000 талантовъ сребра ему послалъ, і сестру свою въ жену данї ему обѣщаль. Великую печаль Алеуандру то писанїе учїнїло, і страхъ неже надежду імѣло. самъ въ себѣ таїно расуждалъ, іспїю лї сіе лекарство, да въ немъ познаю, какая отправа

отрава есть, і что лібо случїтся, можетъ праведно случїтїся, імамъ лі вѣрность докторскую облїчїті, ілі предамъ себе вѣ шатрѣ смертї, но лучше есть са слобу чуждаго, неже са страхъ свої погїбнуті. Сїце многое время св размышленїемъ разно боролся, а еже ему было написано, ні кому повѣдалъ, грамоту бо своею печатїю са печатавъ, погѣ во главїе положїл, са два же днї сїе бысть, прїспѣ третїи отъ врача назначенїи день. Врачъ же вѣ рукахъ їмѣя св лекарствомъ сосудъ, внїде вѣ шатеръ, і усрѣвѣ его Алеуандръ, поднялся мало, і лактемъ опресе, грамоту отъ парменїона вѣ лѣвої рукѣ держащъ, чашу св лекарствомъ прїемлемъ, і бесѣ всякїя боянї і страха вышїл. по томъ даде фїлїппу грамоту оную і чїтатї повелѣл, і св лїца его (егда чїталъ) очесъ не спустїл, смотря еже бы вѣ немъ знаменїе каковое совѣстїи возмогъ усрѣтї. но онъ прочетѣ паче негодованїе, неже боянъ вѣ себѣ показалъ, і одежду верхнюю, св грамотою предъ ложе царєво повергъ, рече: о царю воїстїнну сдравїе мое всегда вѣ рукахъ твоїхъ было, но нынѣ разумѣї, яко божескїмъ духомъ твоїмъ жїву, неправедно оклеветанїе на мя і лживо, сдравїе твое покажетъ, егда ты отъ сея болѣснїи свободу; молю тя да сохранїшї сдравїе мое вѣ цѣлостї, а нынѣ страхъ отгонї отъ себе, да бы свободно лекарство жїламї овладѣло, і не будї печаленъ, понеже друзї їстїнно вѣрнї, і прїлѣжнї, но неправедно ты возмущїлї. Сїе же слово не токмо радость, но і надеж-

ду велію царю прінесе. Сего радї тако рече, філіппе, аще бы тебѣ сіе бої попустилі, і коїмь лібо образомь восхо; тѣль бы ты любовь мою увѣдатель. вѣмь яко іної бы промысль ты обрѣль, но лучше воїстїнну что ты не їску; сїль, нї пожелаль. Азъ ту грамоту аще і взяль, обаче ле; карство твое выпїль, і нынѣ разумѣю, что ты не меньше о вѣрности своєї, еліко о здравїї моемь печешїся: і сія рекъ, десную ему руку подаде; Лекарства же того по; ліка сіла была, яко послѣдующему оболганїю парменїо; нову помогла, уже бо егда дыхаше, но обаче врачъ всякое прїлѣжанїе чїнїль, обмїрающаго водкамї натїраль, по томь пїщею, і обоняїемь разныхъ водокъ укрѣпляль. Егда же увїдѣль яко начатъ къ первому здравїю прїходї; тї, овогда мать і сестры, овогда же настоящую побѣ; ду воспомїналь сму. егда же лекарство болѣе вліяся въ жїлы, і тѣло по малу здравїе і сілу воспрїяматї начаше, во первыхъ разумь крѣпость свою, по томь і тѣло еще надѣянїе лучше здравїя воспрїяло, по третїемь убо днї, егда въ самое здравїя состоянїе прїїде, воїнству явілся, тогда не меньше на філіппа, неже лі на Алеуандра съ ра; достїю воїско смотрїло, деснїцу его всякъ обвїмаше акї настоящему богу благодарствїе воссылалї; неятовѣрно воїстїнну какъ тої народъ кромѣ прїроднаго почїтанїя ко царемь своїмь, колїко сему царю Алеуандру покарял; ся, і любовью къ нему распалялся. ібо чаялі о немь, яко нікогого дѣла кромѣ помощї божія і волї не начїналь.

Понеже і счастье непремѣнялося, сего радї свободженіе болѣшні въ славу обратилося ему, возрастѣ такожде егда въ сіцевыхъ совершенѣ причінахъ, обаче доволенѣ былѣ, і всякія дѣла добрѣ управлялѣ, і нравы его вся украшалѣ, меньшыя же причіны всякую ему охоту наипаче къ воїнѣ умножалі, работу тѣлесную между тѣмѣ имѣлѣ, украшенія же одеждѣ на себѣ, і бодрость воїнскую малымѣ чѣмѣ разнствующу отъ простаго человекѣ носилѣ, імже онѣ ілі расума дарованіемѣ, ілі благодравіемѣ, да бы равно возлюбленѣ і почтенѣ былѣ, послѣдоваше.

7: Но дарїи царѣ прїявѣ вѣсть о немощі его, еліко могѣ сѣ воїскомѣ своїмѣ толь обремененнымѣ великою скоростію до евфрата рѣкѣ поїде; мостѣ устроилѣ, і пятію днямі воїство превелѣ, ускоряя, еже бы кілікію осадитѣ. Тѣмже Александрѣ совершенное получилѣ здравіе, ко граду солонсу прїшелѣ, котораго взявѣ, повелѣ собраті сѣ нїхъ за вїнность іхъ 200 талантовѣ сребра, а крѣпость градскую воїнамѣ вручилѣ. По томѣ обѣты о полученномѣ здравїи своемѣ іграмі свободно ісполнїлѣ, [і тѣмѣ показалѣ что онѣ непрїятеля за мало цѣнїтѣ] воздавая честь Ескулапію, і Мїнервѣ. На сія же ігры смотряющу, прїдоша къ нему радостныя вѣстї ісѣ Алїкарнасса, яко воїні его побѣдїлі персовѣ. Мїндіане же і кавніане і многія тоя страны покорї-

ліся ему. По окончанії же тѣхъ ігрѣ, поїде обособь; і на рѣкѣ Пірамѣ мостѣ учинивъ, во градѣ Малломѣ прїїде, а отшугу въ другую ноцѣ подѣ градѣ Ка-стабулѣ прїшелъ. тамо встрѣтилъ его Парменіонъ, егоже на осмопреніе пуні лесістаго послалъ, чрезъ негоже надлежало ітти ко граду Іссѣ. тѣсныя пуні спамощнія вся онъ уже одержалъ, і нѣкую часть воіновъ поставилъ, градѣ Іссу пустѣ і оставленъ всялъ, отшугу же прїшегъ, ісгналъ персянъ сѣдящихъ ісѣ горѣ внутрєннихъ, і своїхъ поставилъ, а на пуні всѣгѣ заставы поставилъ, якоже речеся побѣдитель і востѣститель самъ прїшелъ. По томѣ Алеуандрѣ прїїде съ воіскомѣ ко граду Іссѣ, ігѣже полководцевъ на совѣтѣ собравъ, съ нїмі купно совѣтовалъ, что учинїті, ітти лі въ далшїї пунь, ілі воіска ожїдатї ісѣ македонїї ідущаго, о немже вѣдомость всеконечная была яко ускоряше. Парменіонъ совѣтовалъ, яко мѣсто ко бранї не можетъ быті лучше і способнѣе, егда пространно велїкія воіска обоїхъ царєі стануть сѣгѣ. понеже [рече] тѣсноста мѣста дарїєво множество не вмѣстїтъ, пространства і полеї блюстїся подобаетъ намъ, гдѣ насѣ окружїті ілі неначаяннымъ нападєніємъ побѣдїті возмогутъ. Асѣ того токмо блюдуся, да бы не радї мужєства перєскаго, но радї утруженїя нашего мы не былї побѣденї, понеже аще пространнѣе станемъ, то

персяне не утружены отшуду на насъ наїдуть. Сїцевыі же совѣтъ его сзравыі сѣло прїятель Александру явился. Сего радї соїсволїлъ царь въ тыхъ тѣсношахъ Дарїя ожїдати. бѣше же въ войнствѣ его нѣкїі Сїсень персянїнъ, который въ нѣкое время отъ воеводы егїпетскаго къ фїліппу былъ посланъ, і прї немъ остался, отъ негоже дарамї і честїю велїю почтенъ былъ, нынѣ же со Александромъ во Асію на войну прїшель между вѣрными другамї почтенъ. Тому едїнъ отъ крїтскїхъ воїнъ грамоту не вѣдомо чьею печатїю запечатану подалъ. Которую послалъ Набарсанъ Дарїевъ воевода, моля Сїсена, да бы достойное нѣкое гѣло, іскусствомъ своїмъ і благородїемъ сотворїлъ, обѣщавая ему велїю честь за сіе у царя обрѣсті. Сїю грамоту многократно Сїсень, будто нї едїно мысля сло, носїлъ ко Александру. Но въ таковомъ щцанїї, і управленїї бранї упражняющагося відя, свободнаго времени ожїдалъ, і сїцеваго радї продолженїя подсмотренъ стался. Понеже та грамота прежде Александру вручена, нежели ему была отдана, Которую прочетъ, незнаемою печатїю запечатавъ, радї іскушенїя вѣрности его отнестї къ нему повелѣлъ. мняше бо Сїсень утїмї сло свое намѣренїе, і тако отъ Крїтянъ, бывъ между їмї на воїнѣ, бесъ всякаго сумнѣнїя, по повелѣнїю цареву убїенъ бысть.

8: Іуже греческое воїско, їхже оїмонѣ у оарнабаса нанялъ, было безъ всякаго сумнѣнїя, і весма нагбющєся на побѣду, ко Дарїю прїдоша; Сїи всеусердно совѣтовалї, да бы возвратїлся, і къ пространнымъ Месопотамскїмъ полямъ пошелъ. А еже лї таковыі ему совѣтѣ не нравенъ, лучше да бы воїско то бесчїсленное разгблїлъ, і да бы не на едїну счастья побѣду, вся перскаго государства сїлы і могущества представїлъ. Сеї же совѣтѣ царю, а наїпаче боярамъ его не угоденъ явлїся. глаголаша бо яко вѣрности не надежныя і їзмѣны подкупныя блюстїся подобаетъ. Ібо не їныя радї вїны воїско разгблїтї совѣтуютъ, токмо да по томъ отгблївся отъ насъ, [еже лї мы побѣжденї будемъ,] самї себе предадутъ Александру. Нічто [рекоша] гбѣ есть надежнаго, і сдравиго, токмо бы воїскїмъ окружївшїмъ сїхъ їзмѣннїковъ, смертї предатї, во снакъ і свїгбтелство їзмѣны предбудущїмъ временамъ. Но Дарїї акї добродѣтелинь і кротокъ государь, сїще рече: сего азъ нїкоїмъ образомъ не сотворю, да бы повелѣлъ оныхъ, которые на вѣрность мою прїшлї ко мнѣ, воїнству моему смертї предатї. і которые народъ мнѣ по томъ сдравїе свое ввѣрїтъ, кровїю лї нынѣ толїкаго воїнства рукї моя омочу. непрїлїчно гбѣло есть да бы кто за бесумныї совѣтѣ, смертї преданъ былъ. Ібо нїктоже будетъ протчєе совѣтоватї, на сїє сряще, аще сїмъ за совѣтѣ

їхъ нерасумный казнь сотворїмъ. По томъ по всякъ день прїсывалъ їхъ къ совѣту, і отвѣтствовати велѣлъ, кто разумнѣе что речеть. обаче мало вѣрїлъ їмъ. напослѣдокъ же повелѣлъ, сїце грекомъ воспѣстїи. Са усердіе ваше, сѣло васъ благодарствую. но аще возвратїлся бы я насагъ, безъ всякаго сумнѣнїя царство мое предалося бы Алеуандру. ібо воїна отъ прослутїя і славы воспрїїмаеть счастье, а кто возвращается насагъ, чають люди что онъ бѣгу предается. Продолжитї бо воїну, нерасудное дѣло есть. наїначе толь велїкое воїска множество, во время блїсб прїблїжающїяся сімы, въ странѣ пустої, отъ своїхъ і отъ непрїятеля разореної, чїмъ препїтати будемъ. Тѣмже срящїмъ на древнее обыкновенїе праотцевъ нашїхъ, не надлежитъ намъ воїска расдѣляти, которые вскорѣ всѣмї сіламї і едїнодушно всегда воевали. І воїстїнну Алеуандръ прежде сего страшень во время непрїсутствїя моего нерасудно гордостїю въ суетної надеждѣ возносілся. егдаже токмо услышалъ о мнѣ, скоро во обереженїе упрямость свою премѣнїлъ, въ тѣснотахъ лѣсныхъ, акї нѣкїї свѣрь дїкїї несмысленно, [стукъ і звукъ услышавъ мїмоходящїхъ] утайся. Уже бо лїцемѣрїемъ воїновъ своїхъ сгравїя лїшаеть, но не меньше і самъ постраждеть, совершая бо брань, въ томъ вертепѣ крыющїхся бояслївыхъ македонянъ себѣ въ порабоженїе покорю. Сїце гордо паче, нежелї разумно і їстїнно глаголабъ дарїї. Напослѣдокъ все

сокровище свое, ізбраннїшыя і дражайшыя вещи вв дамскв сїрїїскїї сб немногїмі ратнымї людмї послалб, самб же сб оставшїмся обосомб вв кїлїкїю поїде. А вслбдб его по обыкновенїю отеческому, жена, мать, дщери дбвїцы сб сыномб младенческаго восрасла, їдоша. Вв ту же ноцб, і Алеуандрб тбснымї проходы даже до сїрїї прїїде, вв которую і дарїї такожде кв тому мбсту, которое Пілі ілі врата Аманїїская нарицаются. Нічїмб сумнбвалїся персяне, яко Македоняне уже прежде ввїятї оставїше їссу градб, їсв него уббжалї. Понеже такожде раненыхб і немощныхб нбкоторыхб послбшїтї вв слбдб обосу немогущїхб, плбнїлі. Іхже Дарїї, совбтомб своїхб боярб подбущенб, жестокїмб мучїтелствомб, обсбкб. і обжегб рукї, повелб сквоѕб воїско свое водїтї, да бы управленое воїнство его вїдблї, і все доволно расмотрївб царю своему воспбстїлі. Потомб собралб обосб, і прешелб рбку Пірамб, нагбѣяся яко достїгнувб на хребтахб уббгающїхб македонянб побгетб. Но тїї, їмже обсбкб рукї, кв воїнству македонскому прїшедше, воспбстїша, что са нїмї Дарїї сбло скоро гонїтб. їмже егда повбрїлі. і тако послалї осмотрїтелеї на прїморїе вїдбтї, самб лї їдетб, ілі которїї его полководецб сб полкомб своїмб, снакб прїходящаго воїнства показуетб. Но егда осмотрїтелеї уже прїблїжїліся, їсгалече їхб сбло велїе воїнство увїдблї, поля повсюду огнемб наполнены, отб негоже вв велїкомб свбшбб былї, акї во огнї горблї, понеже радї ратныхб

разныхъ скотовъ множества персяне пространно і нечінно ходілі. Того радї Алеуандръ на томже мѣстѣ обобъ распросраніті повелѣ, радостень яко [болѣе себѣ желалъ что въ тѣхъ тѣснотахъ;] первую баталію імѣлъ учініті. Прочее якоже случается, егда послѣдняго страха время пріблїжлося, та радостная Алеуандрова надежда въ печаль претворіся, убоялся бо тогожде своего счастья, которое ему дотолѣ мѣлостівно помогало, і не бесѣ прічіны о непостоянствѣ его інесостояніі отъ тѣхъ вещей даныхъ ему рассуждалъ. Понеже токмо уже едіна ношѣ осталася, которая послѣднее всего премѣненіе содержала. і пакі наіпаче болшіі бѣдства подвїгъ, страхъ воіны пріходїлъ ему на память, і яко не ізвѣстна естъ побѣда; побѣдїтъ ли Дарїа ілінѣтъ, такожъ і сіе, честна, ілі неславна смерть случїтся. і тако рассуждая повелѣ воінству своему да бы по обѣдѣ уснули, по третїей же стражі въ полунощї воставъ, оружіе на себя бы взялі, і на брань готовы былі. Самъ же на верхъ горы взыде, гдѣ свѣщї сажегъ, отеческімъ обыкновенїемъ, іголамъ (акі бы по їхъ сломудрїю) того мѣста хранїтелемъ жертву прїнесе. Мїнувшей же третїей стражі, якоже повелѣ, вострубї вскорѣ трубою, воінство, і въ путь і на брань предстало готово; Повелѣ же імъ скоро послѣшатї. убо на расвѣтѣ прїшлі къ тѣмъ тѣснымъ мѣстамъ, которыхъ намѣрены сасѣстї, гдѣ, [егда ему осмоітрїтелі о Дарїї яко въ 30 поврїщахъ отстоїтъ,

восвѣстїлі,) всему воїнству повелѣлъ скоро оружіемъ ополчїтїся, і во ордерѣ де баталїї стати. Восвѣстїлі і Дарїю убоявшїйся поселяне, яко Алеуандрѣ ідетъ, за которымъ ты гналъ чая чїо уходїтъ. Онъ же нїмало їмъ янѣ вѣры, поспѣшаль акї за бѣглецьмъ. І тако внесану не малыї страхъ на весь обобъ дарїевъ нападе, понеже бѣгу ятїся паче, нежелї рать творїтї готовы былі, і оружіе на ся сѣло борсо хваталї: Поспѣшенїе же їхъ самое і бѣганїе і собїранїе къ конямъ і оружію, еще болшее смятенїе чїнїло. Інїї бо на верхъ горы взошлї Алеуандрово воїнство вїдѣтї, їнїї конї началї сеглатї, несогласное воїнство, нїедїнаго слушающее, смятенїемъ велїїмъ всї возмутїліся. Самъ же Дарїї сперва скоро взыде на верхъ горы сѣ нѣ-которымї отъ воїнѣ, да бы спредї і сторонѣ Алеуандра окружїтї. Отъ моря такожде гдѣ его правое крыло было, другїхъ послаль, хотя отъсюду бої дамї, і бытї побѣдїтелемъ. Кромѣ же сїхъ 20000 ратныхъ людеї сѣ лукї послаль прежде, еже бы рѣку піраму, [которая обоїхъ воїско расдѣляла,] перешлї, і македонянамъ показалїся. а еже лї сїе не возмогутъ сотворїтї, вїтї їмъ вѣ горы, і тако тїхо і нечаянно сосадї македонянѣ саїтї повелѣлъ. Но всѣ мудрые і добрые намѣренныє гдѣла, счастье сїлнѣе і крѣпчаче расорїло. Понеже їнымъ страхъ сердце отъя, і чїо было повелѣно, не смѣлї творїтї, друзїї же всуе упражняліся. Понеже егда едїна часть мящется, тогда все множество возмущаетъ.

9: Воїско же персідское бѣше устроено сїце, На правомъ крѣплѣ сѣ конницею набарсанѣ пращниковѣ і сѣ лутами, едѣва не 20000 прѣ сѣбѣ їмѣя стоялѣ, вѣ томже мѣстѣ і єїмонѣ сѣ 30000 пѣхотою греческою намною стоялѣ. Сїе воїско персідское бесѣ всякаго усумнѣнїя вѣ сїлѣ і крѣпостї равно бѣло пѣхотѣ македонскої. На лѣвомъ крѣплѣ бѣлѣ полководець Арїстомїдѣ, родомъ странѣ ессалїїскїя, погѣ своєю командою їмѣлѣ варваровѣ пѣхоты 20000. Во обереженїе же поставїлѣ мужественнѣхѣ їноземцовѣ, сгѣ стоялѣ і гарїї, а прѣ немѣ бѣло 3000 їсбранныхѣ людеї коннѣхѣ радї обереганїя сгравїя его, пѣхоты послѣдовало ему 40000. По томѣ гїрканѣ і мїдяне коннѣе, такожде по нїхѣ разнѣе народѣ коннѣе, на правомъ крѣплѣ строемѣ поставленѣ. Сему же воїнству якоже речеся 6000 сѣ пращамї устроены предвїдоша. еліко бѣ мѣста вѣ тої мѣстнотѣ, толїко воїновѣ сташа, едїно крѣло стало погѣ горою, другое прѣ морѣ. жена же і матерѣ гарїева, і весь женскїї полѣ посрегѣ воїнства поставленѣ бѣлѣ. Александрѣ же пѣхоту, которѣе вѣ македонскомъ воїнствѣ мужественнѣшї бѣлї, на предї строемѣ поставїлѣ. Правое крѣло вручїлѣ Нїконору, сїну парменїеву, са нїмѣ полководцѣ, ценѣ, пердїкка, і мелеагерѣ. Птоломеї, і Амїнтѣ, всякѣ со своїмѣ полкомъ стоялї. На лѣвомъ крѣплѣ прѣ морѣ бѣлѣ краперѣ і парменїонѣ. но краперѣ парменїонѣ данѣ бѣлѣ вѣ таварїїцствѣ о

конніцу на обоїхъ крѣлахъ поставѣль, Правое крѣло держалі македоняне і ѳессаліане. Лѣвое же пелопоннѣсіане, предъ нїмі їдоша съ пращамі воїны, потомъ і съ лукамі. Фракіяне же і крїтяне легко вооруженї предъ пѣхотою їдоша, протїво же тѣхъ, їхже дарїї прежде послалъ, і сасѣли гору, Агрїановъ вѣ новѣ їсѣ греції прїведенѣхъ поставѣль, парменїону же повелѣль да бы всѣмі сіламі, еліко възможно, воїско къ морю распространїль, і далече отъ горъ сталъ, на которѣхъ персяне бѣлі. Но онї нїже напастї на него держулі, егда прїступалъ къ нїмъ, нїже егда отступалъ гналіся за нїмъ, но отъ страха скрѣліся, что Александръ печаль отъя, понеже боѣшся да бы съ горѣ воїско его трудностї не їмѣло. 42 шеренгі токмо распространенї бѣлі ополченаго воїнства, болѣе бо распространїті тѣсноста мѣста не даде. По томъ расширїшася і їдоша сѣло пространно даже до горъ. сіце, яко не токмо болше шеренгъ пѣшїхъ, но і коннїца по сторонамъ могла обходїті.

10: Уже сталі отъ обоїхъ сторонѣ вблїсостї между собою, но ненаверженїе оружія, егда персяне во первѣхъ безчїннѣ крїкъ і страшнѣї учїнілі. Тѣмже вскорѣ і македоняне, аще воїско і меншо, но болшії крїкъ, радї горъ і лѣсовъ, понеже кругомъ стоящая лѣса і каменнѣя горѣ, каковѣмъ лібо гласомъ насвученая, отъ себе їсдающая, всегда сугубїї гласъ творятъ,

Александръ

Александръ убо предъ первѣми знаменами ігяше, часто своѣмъ рукою знакъ даваше восбраняя, да бѣи тихо шли і чинно, і тако не начіналі бѣи рати утрудѣвшися, і егда обѣѣжалъ прежде воіско, разнѣми словесѣи полешнѣми кїждо народѣ, смѣлостѣи умножая, увѣщавалъ, і къ мужеству возбуждалъ, а македонянь обѣикновенною древнею храбростію. Вы сіце многѣхъ браней во европѣ побѣдѣителіе, і мечемъ взявше не моїмъ паче, но своѣмъ собственнѣмъ сердцемъ і охотою, прїїдосте въ тѣи страни. вы свободу і волностѣи мїру даете, і его са ступнікі есте. Вошли есте са послѣднїи геркулеса і лібера отца предѣлы, того радї да бѣи не токмо персянь, но і вся народѣи въ подданство себѣ прївелі. Уже македоняне бактрїїская і індіїская государства сасядуть і покоряють, сѣло малая сумѣ сїа гѣла, на которая срїте, і предъ собою імѣете, токмо бо мужественно достїгнутїи подобаетъ. Не будетъ сдѣ во тще радї нерасдѣльнѣхъ горѣ каменнѣхъ іллірїїскѣхъ і еракіїскѣхъ трудѣи вашѣ. Плѣнїтелства і корыстіи восточнѣи вамѣи въ рукѣи предаются, егда і меча потреба будетъ. воіско все супостатское, боянїю і страхомъ мяшется, щїтамїи вашїи разгнатїи можете. На сіе воспомїная філіппа отца, недавно укрощеную беотїю, і градѣи въ неїи началнѣи і первѣи весма расореннѣи, предъ очеса представляше. Потомѣи гранїкѣи рѣку, і сіце многїа градѣи іліи чресъ насїліе, іліи чресъ подданство покореннѣи,

коренія, на конець все еже во слѣдѣ себѣ оставилъ, како превратилъ і ногами по пралі своїмъ, воспомінаше. Потомъ прішедѣ до грековъ напоінаше імъ, како отъ тѣхъ народовъ обіда імъ учінілася, вначалѣ отъ гаріа, по томъ отъ ксеркса гердаго, тако яко не токмо ваші, но і самія водѣ і семлі непріятелі, істочнікі ісушілі, і піщі неоставілі. Капіща же боговъ, іная сокрушілі, іная же огнемъ пожгли; а градѣ ваша расорілі, уставѣ челобческімъ і божіимъ закономъ укрѣпленія отъ нѣхъ расоренія обьявляше, іллірійскімъ і еракііскімъ народамъ хіщеніемъ токмо пітающімся, да бѣ на воіско супостатское отъ багрянцівъ і сламблїстающеся сморілі, а которіе корыстію а не оружіемъ облечені, рече: бѣжіте кв нѣмъ воістінну. отъ женъ же не храбрѣхъ сламо отвіміте, расѣдшѣяся горѣ і каменія, такожде голѣя холмѣ непрестанно на нѣхъ лежачімъ снѣгомъ і ледомъ отягощенія жіліща вашего, на богатія поля і нѣвѣ персідскіа премѣніте.

і і: Воіство же обоіхъ царей уже на метаніе оружія протіву другѣ другу вб блісості бѣло, егда конніца персідская на лѣвое крѣло супостатское жестоко наступіла. Даріі убо желалъ того, да бѣ могль конніцею со Александромъ боі учініті, расуждая яко пѣхота македонскаго воіска естѣ непреодолѣвна, і крѣпчайшая, уже і правое крѣло Александрово окружілі. Что усрѣвѣ Александръ, два полка конніцы пріверху горѣ поставілі.

Протчія

Протчїя же на самое нападенїе , сїрѣчь гдѣ всесо-
вершенныі весма бої хотѣль быти , наведе. сѣ праваго
же крыла всявѣ коннїцу Фесалїїскую , і полковнїку їх
повелѣль , да нї кїмъ вѣдомо чрезъ средїну воїска
даже до парменїона на лѣвое крыло обоїдетъ , і что онъ
ему велѣтъ , то мужественно і всеусердно да чїнѣтъ.
Уже бо со всѣхъ странъ отъ персовъ окружены былі ,
однакоже мужественно стоялі . і тако стѣснено і ча-
сто сошлїся , что едїнъ со другїмъ і бїтїся не моглї , по-
неже часто іспущаемя стрѣлы , пакї на тыхже обра-
щалїся , самое оружіе легко і не крѣпко верженое егда
что вредїло , но болѣе на землю падало , нежели на не-
прїятеля . Того радї прїнуждены бої гдѣ ізъ блїска , і
ухватїлїся за саблї . Тогда велїе кровопролїтїе было ,
егда отъ обоїхъ странъ сїце совокупїлося воїско ,
яко оружіе со оружіемъ сражалося , мечъ во уста
другѣдругу втыкалі , нї бояслїву , нї лѣнїву уступїтї
возможно было . Акї соединенно едїнъ сѣ другїмъ , ногї
прї ногамъ їмѣюще , брань творїлі , нїже едїнъ отъ
другаго отступїлі стона отъ стопы , гондеже преодо-
лѣвъ непрїятеля , мѣсто себѣ очїстїлі , і тако со-
ворше скоро напредъ шлї , но онымъ упомянутымъ не-
ушружденое воїско послѣдовало , но нї раненїе [якоже
і прежде обыклї] уступалї , понеже непрїятель спредї ,
а свої сосадї тѣхъ понуждалї . Александръ же і полко-
водецъ былъ чїновенъ , і воїнъ іспрядныі , добрѣ ратовалъ ,

велікія весма славы желальб получіті , еже бы дарія царя ему убіті. Даріи же на колесніцѣ високо сѣдѣя , своїхъ персовъ [да бы его защіщали , і на македонянъ нападали] сѣло понуждалъ . Сіе відѣя братъ его Оуаробъ , яко Александръ на него нападаеть , вскорѣ сѣ конницею прішедъ , [которую імѣлъ подъ своєю властію] сталъ предъ колесницею даріевою оружіемъ і мужествомъ сѣло славенъ паче іныхъ ісбраннѣшій , бланонравіемъ же і бланосердіемъ едѣя подобна сѣбѣ імѣлъ . На томъ бою непрілѣжно і не опасно стоящіхъ македонянъ побѣділь , а іныхъ разгналъ . Но македоняне которыя прі своємъ былі царѣ , сердце сѣбѣ умножівше , купно сѣ нїмъ на ту конницу напали . Тамо вѣ то время сокрушенію побѣда была подобна . Лежалі кругомъ колесницы самого дарія , началнѣшіе велікіе полководцы , предъ очесамі государя своего , мужественно і славно убіты , всі якоже былі , наліца падоша , язвы спреді імуще : Между імі же былъ Атіцысь , Троунъ , і Сабакъ воевода египетскіи , велікіхъ воіскъ полководцы , а сѣ нїмі множество много пѣшихъ і конныхъ полковніковъ , і простого воіска лежало . Ісб македонянъ воістїнну не много , но мужественнѣшій побіты . І самъ Александръ мечемъ вѣ правую бѣдру легко раненъ . Коні же которые былі вѣ даріевої колесницѣ , копїямі прободенны , отъ язвъ ногамі началі біті і царя опровергаі сѣ колесницею , сего раді онъ , да бы его Александръ жїва не плѣнїлъ ,

плѣнілѣ, выскочилѣ на землю. і на коня, который тѣ
коваго радї случая прїлучилѣ, всѣдѣ, клеїношты маїс-
стата своего царскаго, да бы его не позналі убѣга-
ющаго, сѣ себе сверже. Тогда всі персяне начаша
убѣгатї страхомѣ содержїмї, куды кто моглѣ бѣ-
жатї, оружїе повергше, токмо нѣкоторое на защїще-
нїе сгравїя своего взялі, тако то смятенїе їмѣ по-
могало побѣдгатї вскорѣ бѣгущїхѣ, оїмѣ Парменїона
посланная коннїца гнала, і едѣва не всі сѣ того крыла
прогнаны побѣжалї. Но на правомѣ крылѣ на коннїцу
Ѳессалїїскую [персяне] наступалї, такѣ что уже
едїнѣ їхѣ полкѣ преодолѣлі: тогда же прогнанные
Ѳессалїяне мужественно конї обрапя, і строемѣ пакї
установка, надежду побѣды їмѣюще, персянѣ бесѣ строю
ї бесчїнно стоящїхѣ всѣхѣ побѣдїлі. Понеже і конї
їхѣ і самї облечены былї въ латы і колчугї, того радї
чїнно і строемѣ статї не моглї. а Ѳессалїяне скоростїю
коней многїхѣ ускорїлі. Алеуандрѣ же тако о счастлївої
вїкторїї вѣсть прїявѣ, который доселѣ дарїя гонїтї
не смѣлѣ, вїдѣя на обоїхѣ крылахѣ побѣду, скоро
бѣгущїхѣ началѣ побѣдгатї, не болѣе шысящї кон-
ныхѣ прї себѣ Алеуандрѣ їмѣлѣ, егда велїе непрїятельї
множество побївалѣ. Но кто въ побѣдѣ і въ бѣжанїї
воїновѣ їсочтетѣ, понеже малое Алеуандрово воїско
персянѣ акї скотїну гнало; тоїже страхѣ, которой
ї ко убѣжанїю прїнудїлѣ въ бѣгствѣ препятїемѣ

і трудностію учинїлся. Греческое же воїско нанятое гарїево, съ Амїнтою полководцемъ его; [быль той воевода у Алеуандра, а нынѣ переметчїкъ і їзмѣнїкъ] отлучївся отъ другїхъ, воїстїнну не убѣгая въ цѣлостї пребыль, персяне же врознь разбѣглися, їные прямїмъ путемъ въ персїду, а їные таїнымї стезямї кругомъ каменныхъ і лѣсистыхъ горъ, їные же въ обозъ царя своего побѣжалї. Въ которыї обозъ Алеуандръ уже яко побѣдїтель внїде, і вся їхъ богатства і корыстї разорїль. Неїсглаголанное же множество слава і сребра себѣ угодное воїні Алеуандровы всялі. І егда множество многое все пограбілі, а на пушї простыя сумкї лежащїя, предъ дражайшїмї і їсряднѣшїмї корыстїмї, нївочто вмѣнїлі.

Такожде і къ женскому полу прїшегъ дражайшыя съ нїхъ утварї і украшенїя обдїралї, которые їмъ наїпаче былї любезны, наїпаче, нї честь їхъ, нї чїстота сохранена была. Тогда былъ плачемъ і смятенїемъ обозъ наполненъ, понеже нїедїно благородїе і чїнь сла їсбѣже, всякаго слополучїя їсбобїлно было, понеже, жестокость, смѣлость, і волность побѣдїтелеї, нїкогого возраста, нї чїна пощадїла. Тогда моглъ тамо всякъ фортуны [счастїя] худое і всегдашнее непостоянство узрѣтї, которые персяне тогда гарїевъ шатеръ попремногу прекрасно і удївїтельно їсбобїлствомъ драгоцѣннымъ украсїше

поставілі, і александру тої акї господіну своєму древ-
нему стреглі і хранілі, токмо того єдінаго разгра-
біті не дерснули воїні, тако по древнему обыкнове-
нїю, да бы побѣдителя шатромъ царя побѣжденнаго
прїятї. но наіпаче мысль і очеса всѣхъ на ся обра-
тілі, плѣненная матї і жена дарїева, тая не токмо
радї чїна і достоїнства, но і радї старостї, честї
всякїя достоїна, жена же радї прекрасныя прїроды,
ні малую часть вѣ несчастьї і пагенїї непремѣномъ
отрады воспрїяла. шестї лѣтъ сына прї себѣ дер-
жала вѣ надежду будущаго счастья, [которое не-
давно отецъ потерялъ] і прїлѣжно сохранияла, на
колѣняхъ же престарѣлыя бабы своєю двѣ дѣвѣцы
вѣ возрастѣ лежалї, не токмо своєю собственною,
но і ея печалїю сокрушенны, прї нїхъ же множество
велїе високаго чїна, женскаго полу, растерзаны імѣ-
юще власы, стоялі вѣ одежахъ расгранныхъ, уже
прежняго степенї не памятствующе, істинно іхъ пре-
жде царскїмі госпожамї, нынѣ же чужїмі прозванїямї
нарїцалї, но і онї самї своего пагенїя і слополучїя не
памятующе вопрошалї. на которомъ крылѣ стоялъ
дарїї, і каковое окончанїе было тоя воїны. Ежелї
[глаголалі] царь жївъ, мы на свободѣ пребываемъ,
а не вѣ плѣненїї. Дарїї же на премѣнныхъ конѣхъ
ушелъ вѣсма далече убѣгая.

Убито на тої баталїї персянъ со 100000 пѣхоты,
10000 коннїцы,

Іsb воїска же Алеуандрова раненихъ было 540, убито пѣшихъ 32, конныхъ 150. Сіцевою св тако-вымъ малымъ упадкомъ толь велія побѣда получена.

12: Царь же Алеуандръ достігая многое время Даріа, утруділся, егда ношъ пріблжіся, надежды же нікоя, да бы его достігнути могль, не імѣль, до обосу, мало прежде отъ своїхъ всятаго, пріѣхаль. Потомъ прісваті къ себѣ друговъ, іхже наіпаче любяше, повелѣль. [Понеже его, токмо съ верху тѣла мало зацѣпівше, ранілі] і самъ прі схожденіі друговъ своихъ былъ. Вв то время внесану болѣсненный крікъ і вопль, со воздыханіемъ простыхъ народовъ смѣшенъ, влѣсвъ стоящемъ шатрѣ учінівся, бесѣдующихъ устрашіль. Паче того, что гвардія, которая предъ царскіми шатромъ стояла, опасаяся, да бы отъ тѣхъ малыхъ начатковъ. Веліе какое смятеніе не учінілося, вскорѣ побѣжалі до оружія. Прічина страха нечаяннаго сія была. Ібо маті Даріева і жена съ іными женамі плѣненными, чіна боярскаго благороднаго, почаялі что Даріі убитъ, і началі плакаті о немъ съ жестокіми воплемъ і рыданіемъ. Понеже нѣкїі плѣнникъ скопецъ, который по случаю предъ шатромъ іхъ ставъ, восвѣстіль, яко клеіношы царя государя нашего Даріа, [которыя самъ, яко же прежде речеся, да его бѣгущаго не узнають, съ себе сложіль] у нѣкогого воіна відѣль, і тако разумѣя что онъ іхъ отъ него убитаго всялъ, лживую імъ вѣстѣ прінесе.

рыда-

рыданіе женское Алеуандрѣ услышавъ [глаголютъ яко о счастіи Даріевѣ плакашеся] возбужденъ ихъ тою жалостію. І тако прежде Мітрена послалъ, который ему сдалъ сарговъ, понеже персідскіи языкъ зналъ, да бы ихъ плачь утолѣлъ. Посемъ опасенъ бывъ, да бы ісмѣнникъ плѣненнымъ печалѣ і болѣннѣ не прѣложѣлъ, послалъ Леоната, едінаго отъ бояръ своѣхъ, повелѣлъ возвѣстѣніи, яко напрасно о даріи плачутъ, понеже живъ есть. Самъ же егда со не многіми воіны до ихъ шатра прѣшель, повелѣ возвѣстѣніи о себѣ, яко посланныи отъ царя Алеуандра прѣіде. Но персяне, которые были предъ шатромъ, усрѣвшѣ вооруженныхъ, чаялі что конецъ ихъ госпожамъ прѣспѣлъ, вбѣгше въ шатеръ возгласѣлі, яко, уже послѣдніи вашъ часъ прѣшель. Прѣідоша бо опѣ царя хотящїи васъ смертїи предати. І тако нѣ восбранятї входу, нѣ пустїтї смѣлі, і отвѣта не дающе, въ молчанїи сїце ожѣдалї, что побѣдїтель восхощетъ творїтї. Леонантъ же многое время ожѣдая, да бы ему кто отвѣрсь. Егда же ісытї нїкто смѣяше, і тако въ предъдверїи воіновъ оставѣвъ, самъ внѣде въ шатеръ, і сїцевымъ вшествїемъ болѣе женъ устрашілъ, яко самовластно внѣде. Матї же і жена прѣпадне къ ногамъ молїша да бы прежде, неже лі бы ихъ смертїи предалъ, повелѣлъ дарїя по обыкновенїю отеческому погребстї: і услугу ту послѣднюю царю восдати, со усердіемъ на смерть ітїтї обѣщалїся. Но леонантъ рече, яко

і дарїи

і дарії жївъ естѣ, і вы не токмо прїсравїї, но і прї
всемь їмѣнїї і честї царскої перебудете. Тогда матї
дарїева малу отраду воспрїяла отѣ печалї. Алеуандрѣ
на утрїе тѣлеса сыскавъ воїновѣ своїхъ елїкихъ
можаше, погребе. Такожде і персяны честнѣшїя
честно собравѣ і матерї дарїевої повелѣваеѣ, кого
восхоцетѣ обыкновенїемъ персїдскїмъ да погребетѣ
онїхъ. Она же не многїхъ но блїжнїхъ сроднїковѣ
умїленно, срящї на слополучїе незапно, погребе.
Украшенїе же обыкновенное персяномѣ такожде і дѣ-
ствїя, въ то время акї вїною завїстї вѣнїяше, понеже
і побѣдїтелеї не сѣ велїкою честїю сожїгалї, і тако
погребше царь чїнно тѣлеса побїтыхъ, прежде себе
ко плѣннєнымъ послалѣ вѣдомость, яко їдетѣ хоцетѣ
їхъ посѣтїтї. Сїце оставївъ дворянѣ своихъ всѣхъ
предѣ шатромѣ, самѣ токмо сѣ ефестїономѣ внїде.
Ефестїонѣ же былѣ паче їныхъ всѣхъ Алеуандру лю-
бїмѣ, а наїпаче любяше его, яко купно сѣ нїмѣ раслї і
воспїталїся, всѣхъ таїнѣ его хранїтель, і въ совѣтѣхъ
воленѣ былѣ, і нїкто їнѣ, токмо тої, такую їмѣлѣ
власть. Которыя обаче волностї сїце употребляше,
яко вся по его проїволенїю, а не своїмѣ прїстрастїемъ
творїлѣ. Тоїже якоже равенѣ ему былѣ лѣтѣ, тако і вос-
растомѣ. Сего радї сїсїгамба матї дарїева, і жена его мнѣ-
ша ефестїона, что онѣ естѣ Алеуандрѣ, по обыкновенїю
своему сотворїлї ему честь. Потомѣ егда їмѣ скопцы
плѣннїкї

плѣнникі, которыі естъ Алеуандрѣ, покасалъ. мати же даріева пріпаде ему къ ногамъ, оправдаяся рече, я отъ невѣдѣнія сіе учініла, понеже ні когда ты вѣдѣла. Но Алеуандрѣ подвемля ту, рече, не погрѣшила еси мати, понеже і сеі естъ Алеуандрѣ. Воістінну аще бы сію кротость і постоянство до конца жінія своего Алеуандрѣ сохранилъ, благополучна бы себе быти разумѣлъ, неже лі какъ нынѣ естъ, егда Лібера отца начатъ послѣдовать тріумфамъ, отъ Елеспонта даже до Окіана моря вся народы преодолѣлъ, і въ подданство прівелъ. еже лі бы гордості і гнѣву одолѣлъ, сія двѣ причіны непобѣдимыя, еще аще бы і банкетуя, друговъ своіхъ, і ісбранныхъ мужей, тако отъ многіхъ народовъ съ нѣмъ мѣрно живуціхъ безъ всякаго пріказнаго расмотренія, не убѣвалъ. Еще всегда счастіемъ своімъ былъ доволенъ. Того раді егда умножалось ему оное, мудрѣ і смѣренно держалъ, і імъ управлялъ, по томъ же велѣчества его обѣяти не возмогъ, тогда таковымъ стался нравомъ, яко цареі всѣхъ древнѣшаго вѣка, восдержаніемъ і милостію побѣдилъ: двѣиць прекрасныхъ і женъ благородныхъ і лѣсныхъ благочінно тако почталъ, воістінну акі бы отъ едіныхъ съ нѣмъ родітелеі роділся. Жена бо даріева была толь прекрасна, яко подобныя еі во всемъ свѣтѣ не было, но обаче Алеуандрѣ оную въ чістотѣ оставилъ, і онеі веліе попеченіе імѣлъ, да бы кто інъ не дерснулъ чего учініти.

убраніє і одѣяніє їхъ повелѣлъ возвратити, ні чѣмъ не было їмъ скудно предъ прежнімъ їхъ велѣствомъ кромѣ едіныя надежды. І тако Сісгамба маті гаріева Алеуандру рече: царю достоїно естъ, да бы мы того тебѣ желалі, что въ нѣкое время мы гарію нашему хотѣлі, і достоїно тѣя якоже віжду, сіце великаго царя, не токмо счастьемъ, но і правдою превоселъ. Ты мя матерію і царіцею нарицаеші. но азъ раба твоя есмь, сане прежняго счастья превосходителство отъ тебе пріемлю, і нынѣшнюю не-сгodu понести могу. Тебѣ едіному надлежѣтъ, что намъ достоїно воздати. Еже лі сіе, паче мїлосердіемъ, неже лі яростію хочеші свѣдѣтелствовати. Но царь повелѣ їмъ їмѣти добрую надежду. По томъ сына гаріева взялъ, онъ же аще і ні когда знаема, но ні мало Алеуандра устрашїлся, обѣнялъ, выю его рукама. Тѣмже Алеуандръ возбужденъ сімъ неслобіемъ младенческімъ, воспрѣвъ на ефестїона, рече: колко азъ желаю, да бы гарїи, хотя мало сея благородныя прїроды отъ младенца сего прїроды воспрїялъ себѣ. По томъ їсѣ шатра їсшедъ, трї капїща на берегу Пірамы рѣкї, Іовїшу, Геркулесу, і Мїнервѣ поставїлъ, і въ Сїрію съ воїскїмъ пошелъ; ко граду же дамаску, гдѣ царское сокровїще было, Парменїона послалъ.

13. Но парменїонъ їсѣсіте прїялъ, яко его тамо гарїевъ боярїнъ съ воїнствомъ предварїлъ, блюдыїся, да того малаго воїнства, которое съ нїмъ было, ні

во что, не вмѣнилъ бы, умыслилъ послати болше прѣвстїи рапныхъ людеї. Но случаемъ нѣкимъ, на осмо-трїтелеї его наїде, Мардъ іменемъ; которой ко парменїону прїведенъ, рече, что імѣетъ грамоты отъ воеводы града дамаска посланья ко Алеуандру, которыя немедленно вручилъ ему, і возвѣстїлъ: чтобъ, не усумнѣвался въ томъ, все бо сокровїще царское въ рукѣ твоя будетъ предано. Парменїонъ же повелѣ его въ темнїцу всадїти, а грамоты распечаталъ; въ нїхже было напїсано, да бы Алеуандръ полководца своего сілнаго коего, хотя съ малымъ чїсломъ ратныхъ людеї прїслалъ, увѣдомяся отъ Марда, і тако даде ему воїновъ своїхъ, і ко предателю тѣхъ сокровїщъ послалъ. Но онъ таїно отлучївся отъ тѣхъ, которые къ нему прїставлены были, во градъ дамаскъ еще прежде восхожденїя солнечнаго внїде. Сїе гдѣло устрашїло парменїона, убоялся бо їзмѣны, не їсвѣстнымъ же путемъ бесъ проводнїка не хотѣлъ їтїи. Однакожь надѣяся на доброе счастїе царя своего, велѣлъ їсб сель поселянъ забратї, которые бы проводїли его; їхже въ скорѣ обрѣтѣ, въ четвертый день погдъ градъ прїїде. гдѣ уже воевода начатъ ужасатїся, помышляя что посланнїку его парменїонъ въ томъ повѣрїтї не похотѣлъ. Тѣмже той воевода акї бы мало уповая на крѣпость града того, прежде восхода солнечнаго, сокровїще царское, которое персяне газою сїрѣчь казноу

наріцають, со драгоцѣнними вѣщми, повелѣ вынести, ізыде же і самъ іsb града, прітворюяся акі бы уходіть. Дѣломъ же самымъ, поістіннѣ імѣнїя і богатства къ парменіону выносїль. Множество тысящеі мужескаго і женскаго полу, ісходящему іsb града послѣдовалі. [кромѣ тѣхъ, которые его власті вручены былі] по сіхъ убогїхъ множество, понеже предатель, болшія радї мзды своя, денежное сокровїще, богатство ісбраннѣішее, воіхотѣль показати і отдати непрїятелю, мужей благородныхъ, женъ воеводскїхъ дарїевыхъ, і чагъ іхъ, кромѣ градовъ греческїхъ пословъ, которыхъ дарїї, акі въ крѣпчайшемъ градѣ въ рукахъ того предателя оставїль, гангабы названїемъ персїдскїмъ нарицаемыя, которые на плечахъ своїхъ бремена неслї, немогуще хлада терпѣти, понеже нечаянно снѣгъ спаде, і мразъ былъ нестерпимыі. Тогда связаныя одежды шлатыя і багряныя, которыя съ денежнымъ сокровїщемъ неслї, облекоша на ся, нікто бо о семъ восбранїль, понеже счастье царское того времени і худѣішему, велїю волю протїву царя даде. Тѣмъже показали парменіону акі не простаго воінства образъ, уже на пунї, которыі хотя і въ кратцѣ своїмъ накасалъ, акі на обыкновенную брань, конї подстрекати острогамї, і на нїхъ скорымъ нашествїемъ ополчїтїся повелѣль. Но которые обременены былї, повергше вся несомая, отъ страха начаша бѣжати. Вої персїдскїї, імъ

послѣ.

послѣдующіи оружіе оставя, безвѣстнымъ путемъ бѣжати началі. І воевода самъ притворяся боясь въ себѣ имѣти, всѣхъ сердца исполнилъ бояснію. Лежало на поляхъ сокровище царское; серебро і слато, раді не ізчетнаго множества воинскаго собраное: оныя ушварі толь великіхъ господарей, толь честныхъ госпожеі, слатыя сосуды, слатыя узды, царскія преісрядно украшенныя шатры, колесницы опі своихъ поверженныя, удивітелно драгімі богатствы ісполненыя. Самімі [которые то богатство собіралі] македоняномъ была печаль несносная: да бы завѣсть въ то время въ нѣхъ не вселілася, і собірая не замедлі. Понеже бесцѣнныя тѣ вещи, [которыя чресъ толь многая лѣта добрымъ счаіемъ неімовѣрно собіраны были:] тогда іныя въ тростінахъ і терніи растерсаны, іныя въ благи погружены вынімалі. Рукъ доволныхъ не было на собіраніе толь великіхъ богатствъ. І уже такожде къ тѣмъ пріспѣлі, которые прежде побѣжалі, жены ідоша многія, ведуще малыхъ младенцовъ, между которыми были трі дѣвцы, царя Оха дщери [которые прежде Дарія царствовалъ,] яже прежде по ізмѣненіи чіна отеческа бѣгствовали, а нынѣ горше слополучнѣшые. Въ томъ же собраніи была жена того Оха, і дщерь Оуіатра брата Даріева, і жена Артабаса первѣішаго князя между велможамі, і сынъ Фарнабаса, емуже імя Іліонъ. егоже Даріі намѣстника царска на

пріморії поставілъ, і жена его фарнабасова съ сыномъ плѣнена была. Всяты такожже трі дщери Меншоры, і преславнаго полководца Мемнона жена съ сыномъ; едва которыі домъ персідскіхъ велможъ отъ толікія погібелі спасеся. Такожже Лакедемоны і Аѳінстїї жителі, которые ісмѣнілі Алеуандру і въ вѣрности прїятскої не состоялі, і предаліся къ Дарію, плѣнены, Арістогітонъ, Дронігъ і Елефѳеріушъ, во Аѳінахъ породы і славы людї первоначалнѣшїї: Лакедемоны. Персіппъ. Ономасторігъ съ Омаією і Каллікратігъ, сїї между своїмі славны. Денежныя кашы всято 62 таланта, сребра гѣлнаго 500 пудъ. кромѣ того трїдесять тысячъ человѣкъ съ седмїю тысящамї скопашнаго, (которые на хребтахъ своїхъ несли выюкї,) плѣнілі. обаче отмщенїемъ боговъ, едїнъ персянінъ ісб тѣхъ (асъ мню, і въ томъ слополучїї царя своего почїтая,) главу предателю отсѣкъ, ко Дарію прїнесе, і тако ему врученною главою прївременную радость сотворїлъ, понеже непрїятелю его отвмстїлъ, і что еще не всі престолъ его сабылі, і отступїлі, галъ знать.

КВІНТА КУРЦІА.

КНІГА ЧЕТВЕРТАЯ.

СОБРАНІЕ КРАТКОЕ, ІЛІ ОГЛАВЛЕНІЕ.

1. Александръ грамотамъ отъ Даріа съ гордостію написаннымъ, царскімъ обыкновеніемъ отвѣщаваеъ. Абдолоніма Сідоняномъ царя предлагаеъ. Амінта їзмѣнникъ удѣлительно отъ персовъ убійствъ бѣваеъ, разныя въ разныхъ мѣстахъ начальниковъ Даріевыхъ пагубы.
2. Тіряне, Александра пріятіи отрїцающеся, облежїмы войнствомъ.
3. Разнохїтрїміи воїны образы тїрѣ облежашїи прославляюцца.
4. Тїрѣ градъ мужественно вьзятъ, і великімъ людеї разгнаніемъ разрушенъ, і плачевнымъ превращаетъ пожаромъ.
5. Дарїї повторяетъ о мїрѣ ко Александру смїреннымъ посольствомъ, но онъ его пресрѣлъ. Грекі Александра вѣнцемъ славы даруютъ; онъ же чрезъ полководцевъ многїа во обладательство свое покаряетъ страны.
6. Дарїї на бранѣ доколѣ ополчаеъ, Александръ гасу градъ во обладанїе себѣ покаряетъ. егоже воеводу батїа жестокімъ накасуеъ мученїемъ.
7. Путешествїа і разная Александрова вѣысканїа, ко Іовїшеву і аммонуву капїшу.
8. Во егїптѣ Александрїа создаеъ, і разная Александрова воїнская уготовленїа.
9. Дарїї въ село Арбеллу прїїде, оное покорївъ, Александръ же на гранїкѣ рѣку прїїде.
10. Воїновъ, о сатмѣнїї лунномъ смущающїхся, чрезъ егїпетскїа волхвы укрѣпляетъ Александръ: Персїдскїхъ плѣнїтелеї въ бѣгство превращаетъ. Дарїева жена плѣненная печалїтсѣ. Александръ прешедшїи день сохраняетъ откуду ему плачь быствъ, дарїевъ сасорѣ, плачь, і обѣщанїе.
11. Дарїї мїра третїцею желаемаго не получаеъ, паче же въ подданство їлі на бранѣ отъ Александра прїѣывается,

12. Персідское велікое воїнство дондеже на брань пріуготовлялося, Македоняне незапнимъ и вѣкимъ страхомъ одержимі, радостнѣ вооружаются.
13. Александръ разрушаетъ совѣтъ парменіоновъ, і поліперконтовъ о ношномъ бою: і мало поспавъ бесстрашнѣхъ своїхъ воиновъ на брань возбуждаетъ.
14. Александръ грековъ, даріи же персовъ предъ бранію увѣщаваютъ.
15. Описаніе кровавѣе брані, Александръ побѣдитель побѣжденнаго дарія во Арбеллахъ достігаетъ.
16. Парменіонъ въ бѣгство впаде, Александра прішвааетъ, обаче македоняне отъ толъ бѣдъ цѣлы сохранілися, прочіи персяне видяще многіа своихъ воиновъ тѣснѣ побѣдѣ, въ бѣгство здравіе свое претворяють.

І С Т О Р І О П І С А Н І Е.

Даріи не давно толь вѣлікаго воїнства царь, который прежде на колесницѣ сѣдѣше высоко, образомъ торжествующаго паче, нежели рать творящаго, чрезъ таяжде мѣста, которая бесчисленнымъ воїнствомъ наполнялъ, уже чрезъ пустыя і превелікія пустыни уходѣтъ съ малымъ чѣсломя. Понеже не всі сѣинымъ расбѣглися путемъ, поспѣшнѣи такожде вслѣдъ его, ні коимъ образомъ моглѣ, ібо онъ много коней премѣняя своихъ утомилъ. Тѣмже прібѣжавъ во унхю [гдѣ прінялі его 4000 грековъ] съ нимі же поїде ко свфрату рѣкѣ, то себѣ собственно чая быти, что бы моглъ скоростію захватити. Но александръ погдѣ градомъ дамаскомъ, парменіону богатство чрезъ него

него же всякое отъбгаде, плѣнниковъ за крѣпкимъ карауломъ держати повелѣлъ, а его надъ сїрією нарицаемою целень, губернаторомъ поставилъ новаго владѣнія, Сїріане же терпѣніи не могуще, гнушаліся їмъ, обаче вскорѣ укрощены, послушні сталі быти повелѣнію, островъ іменемъ нарды і поморскія же і далекія страны алеуандру покорїліся, царь островомъ страпонъ обладалъ, егоже подъ свою власть покорївъ, поїде съ воїнствомъ ко граду марату. Тамо ему грамоты отъ царя дарїа вручили прегордо писанны, їмѣже сѣло оскорбїлся. Наипаче сїе Алеуандра возбудило, яко дарїи себе назвалъ царемъ, а ему того тїтла не надписалъ. желалъ же паче, нежели молїлъ, да бы денгї взявъ, которыхъ бы токмо могла вся македонїа забрати, мать ему і жену і чада їсѣ плѣна возвратилъ. о царствѣ же еже ли хощетъ, правдивыи бої да сотворїтъ. на конецъ могъ бы себѣ сгравыи совѣтъ воспрїятї, да бы отеческимъ царствомъ доволствуяся, їсѣ чуждаго царства вышелъ прїятель, купно же і другъ былъ бы, сего радї обѣщалъ ему прїсягу вѣрности дати, купно же і самъ. всятї. къ нему же алеуандръ отвѣтствовалъ сїцевымъ образомъ.

ЦАРЬ АЛЕКСАНДРЪ ДАРІЮ: Тої егоже ты іменемъ нареклся, то есть дарїемъ, грекї, прїморѣ элеспонтскомъ живущїя, такожде і самыя осады греческія: і села їхъ мечемъ і огнемъ разо-
К рїлъ

рїль: по томъ св велїкїмъ воїнствомъ море перешель,
на македонїю і грецію наступїль. Такожде ксерксъ
тогожде народа царь, св свїрѣлымъ варварскїмъ
воїнствомъ на насъ устремїлся, которїи хотя і
быль отъ нашїхъ на морѣ побѣжденъ, обаче полко-
водца своего мардонїа въ греціи оставїль, да бы і
безъ него грады расоряль, і села пожїгалъ. Фїліппа же
отца моего, кто їнъ убїль, токмо тїї, їхъже вашї
на то дѣло, денгамї превелїкімі убѣдїлі, Понеже
обыкосте неправедно бранї воздвїсатї, аще і їмѣ-
те воїско, обаче о неприятелскїхъ главахъ куплю
творїте: какъ і ты недавно учїнїль, егда бывъ толь
велїкаго воїнства царь, тысящею талантовъ убїїщу
на мя накупалъ. Тѣмъже уклоняюся отъ бранї, і не
воздвїсаю на тя: помощъ боговъ за їспїннїю прїчину
покорїтъ тя моему мечу, і болшую часть асїї во
обладателство мое прїведетъ, тебе же въ первой бранї
мечемъ побѣдїтъ, емуже аще бы і нї чїмъ азъ косну-
лся: о чемъ молїші мя, акї воїнскїя правды нї сдїнїя
їмуща. обаче аще прїїдеши со смїренїемъ ко мнѣ, обѣ-
щаваю тебѣ і матеръ і жену, і чады безъ їскуПЛенїя
отдати. азъ і побѣдїтї, і побѣжденїемъ совѣнъ і
мїлостъ являтї знаю. аще бы і былъ ты опасенъ въ чемъ,
дадїмъ вѣрности нашея їзвѣщенїе, такъ что нї чего
їмашї блюстїся. На послѣдокъ егда будешї ко мнѣ
пїсатї, помнї, что не токмо ко царю, но ко твоему
царю пїсатї да їмашї.

Ту грамоту, къ нему послалъ чрезъ терсіппа, самъ же въ фінкію поїде, потомъ і градъ Біблъ всялъ, предавшійся ему. оттуду ко граду Сідону поїде, древностію і поментатовъ своїхъ велічествомъ славному, Царствова въ то время Страшонъ, отъ Даріа імѣя помощь, но онъ отъ ізволенія паче всѣхъ, нежелі охотою своего градъ воспріялъ, не стася достоїнъ, да болѣе обладаеть. Ефестіону было вручено, да бѣ того, котораго тоя власті достоїнѣша Сідоняне познають, въ царя поставилъ. Имѣлъ ефестіонъ нѣкоторыхъ сідонянъ младыхъ человекъ раді угощенія, сѣло честныхъ і превисокіхъ. Тѣмъ егда владѣніе царствованія вручаше, не восхотѣша, глаголюще, яко по обѣкновенію тоя странѣ, не можетъ нікто бѣти царемъ, токмо кто отъ царска колѣна роділся. удѣился ефестіонъ таковому ісяществу ума, гнушаяся тѣмъ, что другія огнемъ і мечемъ іщутъ, і рече, пребываете непоколебимі въ тоі добродѣтели, которую прежде уразумѣсте: колъ веліка вещь есть о царствѣ гнушатіся, нежелі его іскати і воспріимати. Тѣмже покажіте кого отъ колѣна і крове царскія, которіи бѣ памятовалъ тое, яко государство імѣеть отъ рукъ вашихъ. Но оні добрѣ вѣдяще, яко мнозі того началства чаялі, всякому ізъ друговъ Александровыхъ, желающему чрезъ мѣру ласкаша. потомъ же рекоша, яко нікто у насъ достоїнѣшій можетъ бѣти царемъ, кромѣ нѣкоего Абдолоніма;

далекїї воїстїнну тоя крове естѣ сродникѣ , нищетиѣ же своя радї , акї малїя породѣ вертоградѣ внѣ града стрежаше . Віна же его нищетиѣ , їнїмѣ многїмѣ добродѣтель бѣла : по всякѣ бо генѣ труждашесе , гласа оружія , которїї всю Асію проїде , нікогда же слышалѣ . І тако тїї человекѣ млагїї , о нїхже речеся : съ царскїмі одеждамі вѣ вертоградѣ тої внїдоша , егоже Абдолонїмѣ плевелѣ їсрївая очїщаше . Таже царское прївѣтствованїе восдавше , едїнѣ отѣ нїхѣ рече , сіе одѣянїе , егоже вѣ рукахѣ моїхѣ відїшї , їмашї нїнѣ на швоя рубїща премѣнїтї : омїї тѣло твое отѣ сіце вреднїя сея , ї егда не вѣчнїя гнусности . Воспрїїмї нравѣ царскїї , ї вѣ счастье сіе , егоже достоинѣ есї , тую твою добродѣтель пренесї , егда же на престолѣ царскомѣ сядешї , жївота ї смерти , всѣхѣ гражданѣ господїнѣ . блюдїся вѣ сабвенїї того степене їмѣтї , вѣ немже воспрїїмаешї царство , наїначе котораго радї , мняшесе сія вещь Абдолонїму сну подобна . Понеже такожде глаголя вопрошаше їхѣ : їмѣете лї совершеннїї разумѣ , яко сіце мя бесчїнно ругаете ; Но егда съ прїнужденїемѣ омїша съ него гнусности , ї во одеждѣ багряную ї слатую облекоша , подданство такожде ї вѣрности клятвою утвердїша , абїе яко царя вѣ палатѣ поведоша его , ї самї їдуще съ нїмѣ . Тѣмже вѣвдая надлежачїї обычаї вскорѣ вся градѣ обыде , нїцїї его желаша , прочїї же оскорбїшася ;

яко всі богатії ніщету его і гнусность предъ другі Александровими поносили . се вскорѣ Александръ повелѣ его предъ себе пустити , і многое время ему прісмотряся , рече : прірода тѣла , не рашітса отъ честі колѣна , но восхотѣлъ бы азъ знати , како тѣбѣ свою ніщету въ кротості претерпѣлъ : онъ же отвѣща , аще бы такімъ нравомъ царство понести могъ . Токмо сії руцѣ удоволствоваша вождельніе мое , ні что їмѣхъ , ні что мнѣ не оскудѣваше . восрасте веліе мнѣніе о немъ отъ тоя его рѣчи . Сего раді Александръ , не токмо все сокровище стратонново , но і отъ богатства персідскаго много ему дамї , і страну граду прїлежащую возвратити повелѣлъ .

Въ то время Амїнть , которїи былъ у Александра , якоже речеса , персяномъ предался съ четвїрмя тїсящамї грековъ , которїи по побѣдѣ ему послѣдовали бѣгуще , ко трїполю прїїде : отступу караблямї преїде въ кїпръ . Но онъ въ шаковомъ случаї , кїї лібо градъ осадою облегалъ , чая акї бы въ правду уже їмъ освобладалъ , умысли во егїпетъ їтти . Обоїмъ царемъ супостатъ , і всегдашнїи слополучнаго паденїя чуждаго ожїдатель . Тѣмже увѣщавая войновъ своїхъ къ молїкаго дѣла надеждѣ склоняетъ їхъ , яко сабакъ егїпетскїи воевода , і надежда їхъ , въ тої бранї первїї погїбнетъ персідскаго войнства . тамо не крѣпко бесъ полководца будетъ . Егїптяне всегдашнїи своїмъ воеводамъ

недругі, не вмѣсто супостата, но вмѣсто друговъ своїхъ, васъ будуть імѣти, тамо нужда до всего грековъ склоняше. Понеже егда счастье первія надежды лішило, будущія вещи паче настоящихъ мнятся бѣити лучши, сего раді восопіша; веді а може подобаешъ: онъ такожде сердца їхъ, донелѣже надеждою горѣли, хотя употребіти, поїде ко граду пелусіу прїтворяся, акі бы отъ дарія посланъ былъ: по томъ до мемфи, о немже услышавше егїптяне народъ тщетнїи, і ко промѣслїтелнѣмъ премѣнамъ, нежелї ко совершенїю добраго дѣла способнѣиші, бѣжалї іsb селъ і градовъ къ нему; да бы совокупно іскоренїлі персянъ, которїи аще і устрашіліся тогда, обаче не погрѣшїлі надежды, хотяще облагатї егїптомъ. Но амїнтъ побѣдївъ їхъ во градъ прогналъ, і обосъ утвердївъ сь своїмї побѣдїтелї розорятї села поїде, і акї во окруженїи вся суцая супостатовъ, учїнїлъ. Тѣмъже іменемъ масекъ, аще і вїдѣлъ, по побѣдѣ своихъ страхомъ обдержїмѣхъ, обаче покасуя їмъ грековъ вездѣ скїтающїхся, і отъ надеждъ по побѣдѣ неопаснѣхъ, прїнуждаше къ тому, да дерзновенно бесъ всякаго усумнѣнїя іsb града іsbидуть: вещи же тїя, которѣхъ лішіліся, да отбїмутъ. Тої совѣтъ і намѣренїе его, якоже мудрѣ, сїце і вв самомъ дѣлѣ благополучно сббїстся: сане до едїнаго всѣхъ іsb полководцемъ їхъ побїлі. Сїце Амїнтъ обоїмъ царемъ

долгѣ

долгъ винѣ своєї отвѣдає , не болѣе тому , вѣренъ былъ , къ нему же прѣбывъ , нежелі егоже оставилъ і ісмѣнилъ . Даріа царя велможі , которіи погубъ градомъ іссомъ не погіблі , со всѣмъ войнствомъ своимъ бѣгущимъ каппадокійскимъ , і пафлагонскіхъ юношей въ товарищество взявше съ собою , покушаліся отняті лѣгю , былъ Антигонъ воевода Александровъ въ лѣгїи , которыі аще і много своихъ ратныхъ людей ко царю послалъ , обаче варварамі гнушаяся , съ оставшимі ісбиде , і гаде боі , обаче отъ обоіхъ странъ равное было счастье . три крѣпкі бранѣ воздвѣсалі въ разныхъ мѣстахъ , на конецъ персяне побѣдены . въ то время войско македонское по которое Александръ въ грецію посылалъ , моремъ шествуя побѣдї Арістомена [егоже даріи послалъ , да градъ лежащія надъ елеспонтомъ пакі возметъ] иныхъ плѣнилі , а со иными караблї потопилі .

По томъ фарнабазъ полководецъ персидскаго войска на морѣ откуивъ съ града всявъ , і хїю осадивъ , войнствомъ во стѣ карабляхъ , во первыхъ до андра , отъ туду до зѣфона поплыве , которыя островы войною покоривъ , данъ отъ нихъ всялъ .

Сїце великая война которую учїнілі силнѣишіи два царя европїи , і асїи , между собою въ надеждѣ завладѣнїя всего свѣта , воздвїже такожде греческое і острова крїта оружїе , таа война возмутїла . Сане Агїсб лакедемонскїи король собравъ 8000 грековъ , которіи въ домѣ

своя іsb кїлїкїї убѣжавше возвратїлїся, хотяще восгвїгнути бранѣ протїву Антіпатра македонскаго государства намѣстника, крїтстїї жїтелї, і сѣмо і овамо держащєся, овогда спартанскїя, овогда же македонскїя осады держалї. но не многїя бвлї между їмї трудностї, і страхъ бранї, но едїнъ токмо бої, отъ негоже, все состоялося, надїрающе счастїю.

2: Уже вся Сїрїа, уже Фїнікіа государство, кромѣ Тїра македонскїя спалїся. Царь обобъ їмѣлв на сухомъ путї, гдѣ между пѣмб, і градомъ море уское расгбляше. Тїрѣ і красотю і велїчествомъ паче їныхъ градовъ сїрїїскїхъ, і фїнікіїскїхъ, воспомїнанїя достоїнвї, удобнѣ умыслїлъ дружество воспрїятї, сѣ Александромъ, нежелї вѣ подданствѣ бѣтї. Тѣмже послы слатыї вѣнецѣ вѣ дарѣ прїнеслї, і многїя вещи по дружескому обїкновенїю прївеслї. Онъ дары тѣя акї отъ друговъ всятї повелѣ. самъ же кѣ посламъ благодарственню нача глаголатї, яко хощу геркулесу богу [егоже наїпаче вѣ Тїряне почїтаете.] жертву прїнесї. Понеже сїце вѣрують царї македонстїї, яко отъ того бога колѣно їхъ проїсходїтѣ, аsb того радї долженъ есмѣ жертву прїнесї. Сане отъ самаго бога гласъ о томъ їмѣхъ. отвѣщаша послы, яко естѣ капїще геркулесово предъ градомъ, на томъ мѣстѣ, которе Палетїронъ нарицаетя: тамо о царю, по чїну своему можешї жертву прїнесї. Не расгнѣвался о семъ Александръ, аще

і не соісволілі ему. тако рече, вѣнагбѣющесе на мѣсто, яко на островѣ живете. пѣхому же сію воіско полевоє нѣ вочто вмѣняете; но азъ вскорѣ вамъ покажу, яко не на островѣ живете. того радѣ будѣте ісвѣстнѣ, что ілі вниду во градъ, ілі получатѣ прѣступамѣ буду. Сѣ сіцевѣмъ отвѣтомъ егда восвратіліся, увѣщавалі іхъ друзі, да бѣ царя, котораго Сїрія і фїнікіа прїяла, і оні во градъ пустілі. Но оні лутче восхотѣлі во облеженіи бѣшѣ, понеже градъ расгбляше отъ берега море уское на чѣтыре версты. Афрїкїіскїі вѣтрѣ, между полуднемъ і западомъ вѣющїі, сѣло помощю бѣлъ, велїкїа отъ средѣ волнѣ ко берегу восгвїсая, нѣ коімъ образомъ даваше сасѣтатѣ землю, да бѣ якоже желаша, бѣсводну сотворїтѣ землю, егда бо во время тїшїнѣ возмоглѣ сасѣтатѣ тое море: тоїже вѣтрѣ [егда началѣ сѣтатѣ землю] вся превращаше; нѣ едїна бѣла толїко крѣпкая насѣтъ, которїя бѣ сілнїя волнѣ по верху укрѣпленїя преходящїя не расрушалі, наїначе егда болшїі вѣтрѣ воставалъ, весь верхъ землѣ покрѣвалъ. кромѣ тоя трудностї, не меншая і другая бѣла: стѣнѣ і башнѣ градскїя море преглубокое кругомъ обошло. Нїже возможно бѣло хїтроспїмї воїнскїмї вѣ стѣнѣ бїтѣ, токмо ісгалече сѣ караблѣ, кв стѣнамъ же прѣставїтѣ лѣснїцъ невозможно бѣло. понеже надъ самѣмъ моремъ стоялъ. Того радѣ пѣхота прѣступїтѣ не можаше. караблѣ же царѣ не імѣлъ, а хотя бѣ і імѣя восхотѣлъ

пріступити, стоящіє на стѣнахъ градскіхъ возмогли бы коніями і стрѣлами отгнати. Сія прічина не малую надежду Тірянамъ учініла, въ то время і Карѣагенстіі послы прішли, да бы по обыкновенію отцевъ своїхъ усердную жертву сотворілі, понеже Тіряне Карѣагену градъ роздали, того раді імѣлі їхъ вмѣсто отцевъ. Тѣмже пеніяне начаша увѣщавати їхъ, да бы вооруженніи храбрствѣнно укрѣпляліся, обѣщавающе вскорѣ помощъ дати, сане тогда многія пунійскія караблі на морѣ были. тѣмже егда всеконечную усовѣтовали воіну: по стѣнамъ і башнямъ орудія воінская расположилі, і оружіє младымъ гражданамъ роздали, мастеровыхъ людеі, которыхъ множество было во градѣ, на ропіи расгбллі, всегѣ воінскаго смятенія много, орудія воінская, акі руки желѣзныя [їхже нарицають арпагонами] уготовілі, раді расоренія валовъ рашныхъ супостатскихъ, крюкі, і прочая, на защіщеніє града.

Но егда желѣзо положено во огнь, егоже ковати хотѣлі, расгутіємъ мѣховъ расгарашеся. [сіце глаголють :] погѣ тѣмъ пламенемъ, токі кровавья являліся.

Тое знаменіє тіряне въ несчастіє македоняномъ превращалі. У македонянь же нѣкїі отъ воіновъ егда разломілъ хлѣбъ, кровавья каплі іsb него капалі.

Устрашіся того Александръ: но мудрѣшіі между волхвами Арістандръ, тако ему істолковаль, аще бы сверху кровъ ісходіла, македонянь бы злополучіє будущее тѣмъ

значілося, но кровъ іsb нупрі, того раді граду тому во облеженіі сушу погібель знаменуєть.

Александръ і караблі далече, а не прі себѣ імѣя, і многовременное облеженіе, ко іному препятіе расуждая веліе намѣренію своему предвѣдущему, послалъ къ нѣмъ пословъ своїхъ. да бы оні къ міру преклонілся, а градъ сгалі. которѣхъ [пословъ] протіво закону всѣхъ народовъ Тіріяне убілі, і въ море пометалі. Тѣмже Александръ неправедною смертію пословъ своихъ возбужденъ, всконечное положилъ намѣреніе градъ облежати. Но прежде подобаше засѣпаті море, да бы съ градомъ землю совокупилъ. сего раді воі его въ веліе отчаяніе пріідоша, відяще глубіну морскую, которую бы едва сіла божія наполнила, глаголаша въ себѣ: гдѣ сіце превелікое каменіе возмемъ, гдѣ превѣсокія древа обрящемъ, расвѣ со всего государства собіраті, да бы тоє мѣсто засѣпаті, море же всегда естѣ волнуемо, і еліко тѣснѣ і уже ідетъ между градомъ і брегомъ, толіко свѣрѣнѣ волнуемо биваетъ. Но царъ іскусенъ свіі добрѣ воінскія нравы управляті, прісвавъ къ себѣ всѣхъ, рече, Відѣхъ геркулеса, что подалъ онъ мнѣ десную руку, і отворівъ врата градская вніде самъ со мною во градъ. Предлагаше такожде імъ пословъ убіеннѣхъ, і насілствіе закона і обыкновенія всѣхъ народовъ. І ако едінь токмо градъ, которѣі пунть побѣдѣ его заключаєть, дерзновеніе імѣєть протівітися.

По томъ повелѣ всѣмъ полководцемъ, да всякъ воиновъ своѣхъ увѣщаеиъ. Егда же быша всі прѣнуждені уготовляти дѣло, премногое множество къ собранію было каменія, гдѣ былъ старыи мѣръ; дровеса же съ горы Лівана на строеніе ладей і башенъ возлі. і уже отъ дна морскаго акі гору вѣщиною нагрусілі. однакожь верхъ съ водою не сравнілся, і еліко болше отъ берега засѣпалі, толіко паче, вся вмѣтаемая преглубокое море пожѣрало. Егда же шѣряне малыми бударами прѣплывше, укорялі і ругалися глаголюще: яко бѣвше храбрі воіні, і ко оружію обученні, нынѣ акі скоты на раменахъ своѣхъ бремена носятъ. вопрошалі еще егда Александръ болше естѣ нептуна бога морскаго. Тое самое ихъ руганіе возбудило въ воінѣхъ болшую охоту къ дѣланію. Уже началось дѣло вѣше воды превосходіті, купно же і шѣрина начала распространятися, і ко граду прѣблѣжати. Тѣряне усрѣвше велічїну крѣпости шоя, которую въ совершенствѣ не чаяша бѣти, тѣмъ бо і прелстїшася, малыми бударами, начаша еще на не совершенную крѣпость находїті стрѣляюще, і метающе копїя на работниковъ, гдѣ множество бесъ своего убытка уязвлялі: Не могуще македоняне бударъ отогнати, нїже самі дѣло совершатї, обратїшася къ промыслу оставїше дѣло, како бы отпоръ дати, того радї повелѣ царь кожы скотїнныя і холсты кругомъ обвести, да бы отъ протїволетящїхъ стрѣльв сохраняліся, і свободны отъ

уявленія їхъ бѣлі: Таке нѣкїя башні дѣѣ отъ початку плотїны учїнілі, съ которїхъ возможно на находящїхъ стїрянѣ стрѣляті. Протївнымъ обїкновенїемъ стїряне їсгалече къ їному берегу прїплывше, ратнїхъ людеї каменїе носящїхъ убївалї. На горѣ же Лїванѣ Аравїтстїї жїтелї расѣянїхъ македонянѣ 30 человекъ убїлі, і нѣсколко въ полонѣ взялі.

3. Сїя прїчина прїнудїла Александра расдѣліті воїско на многїя частї: да не сумнѣваються о немъ яко погдѣ єдїнымъ токмо градомъ, не прїлѣжно осаду творїть, вручїлъ тоє дѣло нарїцаемымъ пердїкку і кратеру, самъ же съ охочїмі ратнїмі пошелъ во аравїю.

Въ то время стїряне превелїкїї карабль, намасанѣ смолою і сѣрою, [корму каменїемъ і пескомъ набременївшє такъ, что носъ карабля поднялся вѣсоко,] весламї устремїлїся грестї всѣмї сіламї, егда же парусамї вѣющу вѣтру, карабль восхїтілся, отъ велїкїя скоростї на самїї берегъ тоя крѣпостї востекъ. По томъ намасаннїї носъ карабля зажегше, самї всї въ малїя бугарѣ побѣжалї, которїе на сїє уготованѣ бѣлі са нїмї. егда расгорѣлся карабль, начатъ болшїї бїтї огнѣ, донелѣже не возмоглї бѣ угасїті, башнї і їнїя обрубї тоя плотїны, пламенѣ обвїятъ. Стїряне которїе въ бугарѣ убѣжалї, лучїну і їнїя вещи по разнїмъ мѣстамъ металї, да бѣ болшїи возгорѣлся огнѣ. І уже не токмо башнї, но і верхї ихъ горѣлі. македоняне отъ

Л 3

частї

часті огнемь погіблі, а оть часті самі вь море, оружїе повергше, пометалїся. Но тіряне лутче плїніті, нежелї убїватї умбіслїша, плавающїхь каменїемь і палкамї по рукамь білі, да бы утомленыхь оть плаванїя возмогли удобно яті їсв воды вь будары; гдѣ не токмо огнь расорїль, но і вѣтрѣ буренѣ волнѣ превелїкїя оть глубїны морскїя на плотїну навель, і непрестаннѣмь водженїемь обрубѣ строенїя того колеблемь расрушїль, вода же между каменїемь внутрѣ текущая все расорвала. Тѣмже егда каменїе расвалїлося [на которѣхь земля насїпана была,] вся плотїна потонула вь морскую глубїну. Сїце Александрѣ оть тѣхь велїкїхь трудовь своїхь егда знакѣ нѣкїї, восвратївся їсв Аравїї, обрѣте. Тако [якоже обще вь словолучїї обыче бїтї] едїнѣ на другаго вїну полагаль, но лутче бы подобало на свїрѣпостѣ морскую вїну полагатї. Однакожѣ царѣ начатѣ новую плотїну устроятї, протїво же вѣтру не бокомь, но прямо поставїль, понеже сїцевїмь способомь, валы, і осїні могли бїтї крѣпчайшы, строїль шїрокую плотїну, да бы башнї посредѣ стоящїя оть оружїя і стрѣлянїя свободнѣ бїлі. погружалѣ цѣлїя древа съ сучїемь і вѣтвямї превелїкїмі во глубїну, сверхь того каменїе полагаль, пакї такїміже древамї покрїваль: по томь землю сїпалї, сверхь землї еше множество каменїя і дровесѣ налагалї тако, акї свясї нѣкїя бїлі, і удержавалї все.

Но

Но ітіряне такожде ко препятію умбісліті не самедлілі, паче всего тако ухітрілі, ісгалече, откуда бы їх усрѣті супостатѣ не возмогѣ, по дну морскому ходілі, і даже до плотіны проходілі съ крюками желѣснѣмі акі косамі, сучіе вѣтягалі отѣ тѣхъ дровесѣ, уже вѣше водѣ лежащѣхъ, і скоро тоє сучіе ісвлекаемо, съ нїмі множество положенѣхъ дровесѣ во глубіну вовлекалі, наіпаче бесѣ каменія лежащѣхъ дровесѣ бесѣ труда развлекалі. Егда же самое основаніє двїжімо і разоряемо стало, плотіну на немѣ состроеную море поглощало. Бывшу же Александру о томѣ вѣ великоі печалі, яко ілі іскусімі еще счастія, ілі отступімі отѣ града; і се внесану караблі прїідоша отѣ града кїпра, вѣ то время і Александрѣ прїіде съ греческїмъ воїнствомѣ во Асію новопрїшедшїмѣ, Тѣмже і 80 караблей на двѣ часті расдѣлїлѣ, лѣвую управляше Пїѣагорѣ король кїпрскїі съ Кратеромѣ. Александрѣ съ правїя сторонѣ поїде вѣ прекрасномѣ караблѣ. Тїряне аще і імѣлі флотѣ воїнскоі, обаче не дерснулї вооружїтіся протїву мекедонянѣ. трївесельнїя своя бударѣ погѣ стѣнамі градскїмі расставїлі, на которѣхъ Александрѣ набѣжавѣ потопїлѣ. Во упрїе же обступїлѣ караблямї градскїя стѣнѣ, отвсюду їмѣ досаждалѣ, і наіпаче прїступнїмі хїтростмї стѣнѣ сокрушалѣ. обаче тїряне сокрушенїя стѣнѣ вскорѣ каменїемѣ салагающе укрѣплялі, і новую стѣну отѣ самага града, радї предѣ

предъ заціщенія , аще бы первую сокрушілі македоняне , начаша *cosidamī* . Но отвсюду велию тяготу їмъ блі . плотіна толіко вб блісості была , что бросіті возможно было конїемъ , караблі же стѣнѣ градскія обступілі , землею ї моремъ градъ хотяще получиті . Понеже македоняне , по двѣ бугарѣ четверовеселныхъ тако спреді свясалі вб мѣстѣ , что носѣ їхъ саедіно совокупіліся , кормѣ же еліко возможно расстояніемъ расвелі , і на нїхъ доскамі мостъ учїнілі , да бы воїску возможно было на нїхъ стояті , тако уготованѣ ко граду велі , і сѣ нїхъ бесѣ всякаго страха стрѣлялі во градъ , самі же носамі бугарнѣмї закрьваліся .

Вб полунощї же , караблямъ , якоже речеса , весма готовѣмъ сущѣмъ , повелѣ Александръ обступіні . і уже отвсюду начаша караблі ко граду прїблїжашіся , піряне же отчаяніемъ одержїмі бѣша : Вб то время густѣмъ облакамъ небо покрывающѣмъ , отъ нїхъ і свѣтъ во мракъ претворіся . Море же начатъ по малу волноватіся , по томъ вѣтромамъ бурнѣмъ волнѣ превелїкїя восталі , бугарѣ между собою тако колебаліся , яко уже і свясї бугарнѣя , їміже свясанѣ блі , расперсаваліся . уже мостїнѣ спадѣвалі , і вб море сѣ собою воїновѣ нїсвергалі , понеже свясанѣя , і совокупленїя бугарѣ , нї коїмъ образомъ возможно было между волнамї управїті , воїні бо карабелщїкомъ , карабелщїкї же воїномъ , прєпятїе чїнілі , і вб таковомъ

неначаянномъ случае, знающіи неіскусні въ совѣтѣ показались. самі управители і начальнікі карабельные, которые прежде повелѣвали, тогда устрашася смерти, повелѣная творили: обаче всѣми сілами устремившеся въ весла, акі бы ісхитили ізъ моря караблѣ, і ко берегу приплыли, не со многѣмъ сокрушеніемъ. Въ тыяжде дні Карѣагенскіи послы во градъ Тіръ придоша, чісломъ 30, тако радость а не помощь принесли. сани возвѣстали имъ, яко пеоняне не о господствѣ і счастіи, но о сзравіи своемъ воіною съ непріятелемъ управляются. Сиракусане бо тогда въ африкѣ воевали, і не далече отъ сѣнѣвъ карѣагенскіхъ обособъ поставили, обаче не устрашило і то Тірянѣ, которые, хотя і надежду уже въ томъ погубили, обаче жены і чада въ карѣагену послали, тако надѣющеся яко суще храбрі, аще что случится, ізнести могутъ, не їмѣюще при себѣ во время страха тѣхъ любимыхъ вещей. І егда едінь гражданѣвъ во обще всѣмъ повѣдалъ сіце: яко відѣхъ во снѣ Аполлона, егоже мы прѣлѣжно почитаемъ, яко градъ нашъ оставилъ, а плотіна отъ македонянѣвъ устроена, претворилася въ дубраву. аще і отъ простыхъ гражданъ былъ той вѣстникъ, обаче страха радї ко увѣренію несчастія своего склонны сталіся, ідола Аполлона слатюю чепію къ жершвищу геркулесову, смуже самыі градъ возложенъ былъ, привязали, еже бы геркулесомъ Аполлона удержати. Того ідола привезли

нѣкогда філістіняне ізъ града Сіракусы, і акї вѣ началѣишемъ своемъ отечествѣ поставілі, і многімі богатствы ізъ разныхъ градовъ плѣненымі, не болѣе карѣагенъ, паче тіра украсілі. Жертвы такожде, которыхъ ідолі, якоже вѣрую, не требовалі, уже чрезъ многая времена отплатілі, сію всеконечно обновіті усовершенствовалі, то есть, да бы юношу благороднаго Самурнуса ідолу самучіті, бессаконную паче і проклятую, нежелі святую жертву, карѣагеняне отъ своїхъ праотцевъ преданую даже до разоренія града своего оставілі, і аще бы старѣішны, іхже совѣтомъ все управлялося, не запретілі їмъ того, добронравіе бы свое обратілі нынѣ вѣ кровавую і свірѣпую жертву. На конецъ, нужда паче всякія науки і хітрості сілѣіша, не токмо обыкновенныя, но і новыя їмъ помощі показала. понеже раді препятія кораблей і судовъ разныхъ подъ стѣны градскія подступившихъ, уготовілі доски крѣпкія сѣло, і къ нїмъ прївясалі крюкі, рукі желѣзныя, і косы, да бы тыя доски стрѣлбою на то уготованною нечаянно на ослабленныя карабельныя верві вержены похіщалі, крюкі же тыя і косы вісящыя у доски, ілі воїновъ, ілі бугары іхъ расрушалі. къ сему же щіты мѣдныя во огні, расжегше песокъ съ жараткомъ і огненнымъ пепломъ на верхъ полагающе внесану со стѣнъ градскіхъ на македонянъ металі, паче всякія іныя махіны, того сѣло бояліся. Понеже гдѣ токмо горящіі песокъ подъ оружіекъ тѣлу прїлѣ-

прілѣплялся, нікто отъ него спасался, къ чему токмо касался, все опалялося. Тѣмже повергнуше оружїе, вся на себѣ, да бѣ возмогли свободїтїся отъ язвѣ опаляющихъ, расгѣралї, ї тако संबождалїся. крїюкі же ї рукї желѣзнїя уготованїя стрѣлбою їспущенїя, многїхъ похїщалї.

4: Тамо царь Александръ утруженнїи рассуждалъ отступїтї отъ града, ї во егїпетъ поїтї, понеже во Асію вскорѣ прїшегѣ, погѣ стѣнамї токмо града лежаше, толїко многїхъ вещи корыстѣ оставївѣ. Прочес тако отвѣтї тщетну нї что сотворївшу, якоже ї медлїтї срамота бяше, къ сему же размышляя яко слава его, которою наїпаче, нежелї оружіемъ побѣждалъ, нї во что вмѣнїтїся, аще вслѣгѣ себе тїрѣ акї нѣкоего свѣдѣтеля, которїи побѣжденъ можетъ бѣтї, оставїтѣ. тѣмже нї коего промысла, егоже бѣ не їскусїлъ во время obleжанїя оставїлъ, повелѣлъ болѣе караблеї ко прїступу уготовїтї, ї воїновѣ їбраннїхъ свѣ нїмї послатї. Се кїтѣ превелїкїи поверхъ воды хребетъ показуя оплотїну, которою македоняне устроїлї, дебелымъ тѣломъ своїмъ опїрашеся, бїющїмї же волнамї возвышенъ, отъ обоїхъ странъ вїгѣнъ бѣлъ. потомъ вначалѣ тоя плотїны, пакї во глубїну погрузїлся, їногда вѣше воды хребетъ показуя, їногда же волнамї покрывашеся, не далече же отъ стѣнъ градскїхъ выплылъ весь. обоїмъ странамъ

М 2

радостноє

радостное было відбїніе того звѣря. македоняне толковаша себѣ, яко путь дѣлу їхъ показуєть, шїряне же мнѣша яко богъ нептунъ ісведе того кіта, да бы ошмстїль насїлство, что море засѣпалї, і яко вскорѣ тая плотїна їматъ расорїтіся. шїмже радующеся начаша пїрствоватьї, і пїянї бѣша отъ вїна, наутрїе еще шумнїи суще, воссїявшу солнцу, внїдоша въ караблї, вѣнцамї і цвѣтамї украшенї, тако не токмо себѣ пророчествующе побѣду, но акї уже побѣдїтелї торжествоваша. Снатно что въ то время царь флотъ морскїи разно расдѣлїль, зо меншїхъ караблїеї оставївъ на берегу, отъ нїхже шїряне два плѣнїлї, на прочїхъ же страхъ наїде, егда токмо гласъ услышалъ своїхъ Александръ, немедленно къ нїмъ обратїль флотъ, откуда гласъ проїсходїль, первая македонская пятовеселная будара, удївїтелною скоростїю предвуснѣла, на которую шїряне усрѣвшє двѣма бударамї отъ разнѣхъ мѣстъ напалї, на едїну отъ нїхъ македонская такъ скоро бѣжала, яко ту носомъ шїрская ударїла, і въ неї увязла. Іная будара, которая свободна бѣла съ другїя споронї набѣжала на ту, но благополучно шїревеселная будара македонская прїспѣвъ таковою скоростїю, на ону, которая пятовеселна бѣла ударїла, яко началнїшїї шїрскїї карабелщїкв нїспаде въ море. Потомъ множайшїя македонскїя караблї подоспѣлї, ідѣже і самъ царь

царѣ бѣлъ , тіряне бугару увязшую получѣше со всѣмъ ко прѣстаніщу побѣжалі , скоро і царѣ вслѣдъ гонѣлъ їхъ , но ко прѣстаніщу не возмогѣ прѣблѣжѣтися , сане далече сѣ стѣнѣ градскіхъ спрѣбляюще не допуцалі , обаче бугары тірскія едѣ не вся , ілі потопѣлъ , ілі поплѣнѣлъ . По томъ время покоя получѣвшымъ воїнамъ чресъ два дні , повелѣлъ караблямѣ градъ облежаті , і прѣступнымѣ хітросымѣ стѣнѣ сокрушаті , да бѣ тако отвсюду устрашенѣхъ получѣлъ , самъ на вѣсочайшую башню сѣ велікодушїемъ і сѣ болшїмъ страхомъ всѣде , понеже на главѣ знакъ чїна своего імѣлъ , і во оружії сѣло свѣтломъ бѣлъ , того радї всі на едїнаго спрѣбля і конїя пуцалі . Но достоїна вещь вїдѣнїя бѣла храбростъ его : многїхъ бо на стѣнахъ стоящїхъ копїемъ прободалъ , їнїхъ мечемъ убївалъ : тая башня сѣ которїя бїлсѣ , бѣла едѣ не прї самої стѣнѣ градскої . Уже отъ непрестаѣннаго бїенїя прѣступныхъ хітросеї стѣнѣ сокрушалсѣя , уже і караблї прїшлї ко прѣстаніщу , нѣцїлї же македоняне на башнї взошлї , і супостатовъ сѣ нїхъ прогналї , егда рашнїмъ сло-получїемъ купно окруженї , їнїї вѣ капїща ушлї , їнїї вѣ домѣхъ заключїлсѣя , самї себе смертї предавалї , а їнїї отпоръ давалї македоняномъ , умретї бесѣ меснї сїце бесчїнно не хотѣлї , болшая частї на верху домовъ стояла , каменїе , і что возмоглї , на їдущїхъ металї . Александръ всему воїнспїву повелѣ , да бѣ

всѣхъ , кромѣ убѣжавшихъ въ капища , до єдинаго смерті предалі , а которіи въ жилищахъ заключилися огнемъ сожеші . Тамо нїедїнъ обрѣтєся , оружіе на себѣ їмѣющѣ въ капище помощи радї отъбѣжавшихъ , младенцямі і дѣвцямі капища наполненї бвлі , мужскїи полъ въ преддверїи домовъ своїхъ стоялі , ожїдающе смерті , отъ жестокосердѣхъ македонянь , обачє многїхъ сїдоняне спаслі , которіи въ греческомъ обосѣ бвлі . Тїи бо купно сѣ побѣдїтелі во градѣ вошлі , но памятующе древнее прїятство тїрянъ , [Санє оба твїя градї тїрѣ і сїдонъ агенорѣ cosga , якоже разумѣлі] много їхъ во своїхъ судахъ на морѣ сохранилі , по томъ во градѣ сїдонъ отвєслї , і 5000 человекъ отъ горкїя смерті їсхїтївшє . Колъ велїє тамо кровопролїтїє бвлє , оттуду всякъ познатї можєтъ , яко во градѣ 6000 вооружєныхъ воїновъ убїто . Потомъ Александрѣ сѣло раснѣвався , печальную сѣло побѣдїтелемъ своимъ вещь управїтї повелѣлъ 2000 тїрянъ , їхже расвярївшїїся ратнїцѣ убївающе мїновалї , повѣстїи повелѣ по берегу морскому на крєстахъ , кареагенскїхъ пословъ живомъ даровалъ , обачє їмъ воїну возвѣстїлъ : которую въ то время начатї отставїлъ прочїхъ радї потребѣ . Тїрѣ градѣ въ седмїи мѣсецѣ отъ начатїя облеженїя плѣненъ , тої градѣ сѣло старїннїи , і въ премѣненїї счастья своего сѣло прєславнїи въ послѣднїя времена . Cosganъ отъ

Агїнора

Агінора на морѣ чресъ многое время, не токмо тѣмъ моремъ, на немже вѣдѣнъ былъ, но гдѣ токмо возможно ітти, подъ властію своею держалъ, аще іновѣрна естъ вещь, тоі народъ первыі пѣсѣнамъ навѣкъ, ілі отъ інаго всялъ і научілся. Грады і крѣпості его, егда не во всемъ свѣтѣ обрѣтаются: якоже карѣагенъ во Афрїкѣ, въ боестіи ѳебы, градъ надъ окіяномъ моремъ. Мнѣиіся яко море вольное імѣюще, і многократно проходяще въ страны прочымъ не знаемья, юнымі, іхже тогда ісобілно імѣлі, населялі, ілі сане частымъ трясеніемъ землі прїнуждены, [якоже о томъ глаголютъ] новыхъ странъ внѣ предѣловъ своихъ, чресъ оружіе получіті, тщатіся. Тѣмже многімі случаямі разорені суще, [по разореніи же пакі обновленъ былъ] нынѣ многое время въ мїрѣ, подъ защїщеніемъ мілостїваго і человекѣлюбїваго рїма пребываетъ.

5: Въ тѣя же дні прїнеслі Александру отъ Дарїа грамоты, яко ко царю писанья. Просїлъ Дарїі, да бы дщерь его іменемъ Статїру, Александръ въ бракъ себѣ воспрїялъ, обѣщавая ему вмѣсто прїданаго, все царство между елеспонтомъ, і Алїнъ рѣкамї лежащее. а на востокъ лежащїмі странами, самъ будетъ угодлятіся. аще же всяті не восхотѣлъ бы, да помнїтъ, яко счастье въ равномъ состоянїи многое время не пребываетъ, человекѣцы же аще бы і превелїкое імѣлі въ мїрѣ счастье, обаче еще болшую завїстъ імѣютъ. къ тому:
опасенъ

опасень есмь въ томь, да бы не яко птица, їхже пріродная легкость возносіть до небесь, превознеслся еси щещнымь твоимь младенческимь умомь. Ні что бо есть шруднѣішее, еже въ сїце млагомь вѣцѣ, толь велїко содержанїе счастья. імѣю азъ еще воїска ісобїлно, і не всегда въ тѣсномь мѣстѣ імашї мя срѣтати, і гасї мнѣ бої, еще потреба Евфрать Тїгрь, Араксь, і Ігаснв рѣкї, велїкія государства моего стѣны і окопы тебѣ Александре преїтї, і на пространныхь поляхь предстатї, гдѣ съ малымь воїскимь своимь посрамїшїся. Въ Мїдію же Ірканїю, въ Бактры, къ Індїаномь і населїкамь надь Окїаномь моремь когда поїдешї, ілі когда доїдешї, Сагдїановь і Арахостовь, народовь токмо оть званїя едїнаго знаемьхь, і прочїхь, которые у горы Кавказа, і прї рѣкѣ донѣ лежатъ: составїшїся, аще і съ мїромь безь всякаго воїнства, і воїны поїдешї. На конець престанї прїсїватї мя, понеже прїшествіе мое будеть тї въ погїбелѣ.

Александрь шѣмь, которїи грамоты прїнеслї шако отвѣщаль: Дарїї мнѣ чюждыя, а не своя вещи обѣщаваешь, і шѣмь, что все погубїль, хочешь со мною дѣлїтїся. дасть мнѣ вмѣсто прїданого Лїдію, Іонїю, Еолїду Елеспонтскую страну, которое азъ побѣдою взяль, і обладателствую, законь побѣдїтель подасть, побѣжденнїи же воспрїїмаешь. І аще еще не вїдїть своего і моего сїпенен, на немже оба стоїмь;

да всягетъ въскорѣ на коня, і ідетъ на брань. а съ прешедъ море, вѣмъ яко Кілікія, і Лідія, малы твѣя вещи суть на мою побѣду: Но Персеполь столицу государства его, потомъ Бактры і Екбатану і послѣдняя государства его на востоцѣ, хошу імѣти, і всеконечно імі обладати, гдѣ онъ будетъ уходити, і а съ імамъ его гонити. да не устрашаетъ мя рѣкамі. о немъ же да знаеть, яко море проідохъ. Сіце царіе писаша. Родіане тогда мѣсто і прістаніща своя отгаша Александру въ подданство. Онъ въ кілікіи Сократа поставилъ, всегдѣ же кругомъ Тіра Філоту вручилъ. Сірїю, которая цѣле нарицается Андромаху Парменіи полководцевъ его отгаше, прочія же мечемъ всялъ страны царѣ Александрѣ. Ефестіону Фінікію моремъ преіти повелѣлъ, самъ со всемъ воіскіемъ прііде подъ градъ Газу. Въ твѣя дні вся весма греческая страна собравшія, ігранія обикновенная отправлялі. тамо совѣтъ сотворілі, [якоже греческіе разумы счастию пожелать] дванадесять пословъ ко Александру поелати, которые акі заступнику справія і волности государства греческаго, златыі вѣнецъ въ даръ побѣды прінеслі. Тіи полководцы прежде реченніи, імѣлі нѣкое аще і ненадежное совѣсти обереженіе, да пожелствуютъ счастию гдѣлібо токмо імъ сумнітелно быти мнілося. Тѣмъ же не токмо самъ Александръ грады, [которіи ему противні былі] обхождалъ,

но і старѣшніи его ізбранніи полководци на многія странѣ нападоша: Каласѣ Пафлагонію, Антігонѣ Лікаонію, Балакрѣ, Ігарна воеводу гаріева побѣдѣвши, Мілітѣ взялі. Амфотерѣ і Егілохѣ їмѣюще і бо караблѣи, островѣ между Ахаїєю, і Асією лежащія, во облагателство Александрово покорілі: Такожде і Тенедонѣ градѣ пріялі, которіи самі жителі доброволно сдалі. Положилі намѣреніє і Хіонѣ всяті: но фарнабасѣ гарієвѣ воевода похитѣвѣ тѣхѣ, которіи македоняномѣ добра желающе вѣстї пріносілі, Апполоніду і Аѣнагору полковникамѣ вѣрнимѣ со не многіи вої пакі хіонію вручилѣ. Обаче полководци Александровѣ не толїко на воїнство свое, якоже на тѣхѣ надѣющеся, которіи по своему проїволенію во облеженіи не отступілі омѣ града, ніже бо прелстї їхѣ вѣ томѣ надежда. Сане егда между Апполонідомѣ, і между полководцямі воїнскіи учінілѣся не союсѣ і мятежѣ, то бѣла прічина ко всятію града. Понже егда врата расломалі, воїнство македонское внїде во градѣ, граждане которіи преже градѣ хотѣлі сдаті, собраліся ко Амфотеру і Егілоху, перское воїнство побѣдѣвши, Фарнабаса Апполоніда і Аѣнагора связана вѣ плѣнѣ предалі: і 2 бударѣ трївеселныхѣ сѣратнимі і карабелщїкамі, кромѣ тѣхѣ, 30 бударѣ і судовѣ морскіхѣ, їхже расбоїнікі употребляютѣ: грековѣ 3000 наемныхѣ, которіи у персянѣ нанїмаліся, тѣхѣ радї помостї вѣ воїско свое расдѣлїлі,

расбоїні-

расбоїниковъ смерті предалі, плѣнниковъ на своя караблѣ
всyalі. Случіся тогда Арістоніку Меѳимнеорскому мучи-
телю съ расбоїніческімі бугарамі , не їмущу вѣдѣніе,
что во градѣ Хіі учінілося , ко прїстаніщу уже заклю-
ченному прїплыті , гдѣ вопрошенъ отъ стражі бѣль ,
кто естѣ сеі ; отвѣща , азъ есмь Арістонікъ , прїше-
дші ко фарнабазу , рекоша ему , воістїнну уже спїтъ
фарнабазъ , і невозможно къ нему їтти , но тебѣ яко
прїятелю і другу свободно во прїстаніщі стати .
за утро усрїші его , ні вчемъ не усумнѣваясь Арісто-
нікъ внїде внутрѣ прїстаніща , са нїмъ і другія бугары
внїдоша . Егда же прїплыша ко берегу , спражіе заклю-
чіша прїстаніще , таже блїсѣ стоящїхъ воїновъ прїбы-
вають , егда же нїедїнь смѣяль ополчїтіся , всѣмъ
оковы наложїлі ; По томъ отгаша їхъ Егілоху і
Амфотеру . Оттуда македоняне поїдоша во градъ
Мїтілінъ , которїі градъ Харїсѣ Аѳїнескїі прежде сего
съ 2000 персянъ радї защїщенїя держаль . Но не могїі
прѣбїті во облеженїі , договоръ положївъ о преданїі ,
градъ отверсе . Самъ поїде во їмбръ , македоняне же
здавшїмся жївотъ даровалї .

б: Дарїі царь отчаявїіся мїра , которїі чресъ гра-
моты і послы своя надѣялся получїті , начатъ собї-
ратї воїнство , на обновленїе воїны отщїченїя радї .
Тѣмже повелѣль полководцемъ , да бы съ воїнствомъ
въ вавїлонъ собралїся , бєсу бактрїанскому воеводѣ

і полководцу такожде писавъ, да бы воїско еліко возможно собравъ къ нему прїшелъ. Бактрїане народъ ествъ сѣло храбрїи, между сосѣды первѣишіи, нравїхъ їхъ дївнїе, много разнятся отъ бесчїнїя перскаго, не далече отъ татаръ, сѣло храбрственаго народа живуть, которїе хїщенїемъ жїтїе свое препровождаїтї обїклї. непрестанно во оружіи скїтаются. Но бесцъ полководецъ дарїю бѣлъ ненадеженъ і страшенъ, і велїю о немъ печаль їмѣлъ паче всего, яко онъ бѣлъ вторїи по царѣ. Понеже государства себѣ желавъ, того радї їзмѣнїи царъ отъ него опасался, чресъ которую возмогъ бы достїгнутї намѣренїе свое. На конецъ Александръ всякїмъ прїлѣжанїемъ хотя їзвѣстїтїся, гдѣ обрѣтается дарїї, обаче нї коїмъ подобїемъ возмогъ. Было сіе радї таїнїя і удївїтелнїя вѣрности народа персїдскаго, которою таїная дѣла царева по обїкновенїю древнему тако сохранилї, яко нї страхомъ нї нуждою їзвѣстную вѣдомствъ отъ кого воспрїятї возможно бѣло. древнїи царї, кашнїю научїлї їхъ тако творїтї, повелѣнїе сотворївше на преступнїка, смертїю сїцевїи да умреть. Са невосдержанїе язѣка болшую кашнѣ, нежелї са їное прегрѣшенїе: і невѣрїя, да бы тої возмогъ велїю таїну удержатї, которїи не можетъ малїя вещи утаїтї: что всякому прїрода на проїзволенїе акї вещь удобнїїшїю даде. Сего радї не могїи Александръ удостовѣ-

рїтїся

рїтїся, что дарїї творїть, ілі кое его намбренїе. подб градомъ газою, осадою стояль.

Обыль тамо воевода батїсь царю своему дарїю сбло вбрень, гдб воїстїнну малою помощїю великїї градъ защїцаль. Тбмже Алеуандрб урасумбвв состоянїе і крбпность мбста, повелб подкопы дблатї, і семлею подб стбны ітнї, і бесб всякїя трудностї то дбло чїнілося, понеже море блїсь лежащее множество песка выкїдаеть на брегї, а отб каменїя препяшїя не было работнїкамб. Началї оттуду откуду граждане вїдбмї не моглї, і да бы не позналї, башнї повелблб кб стбнамб подвїгатї, но отб тояже землі, понеже песокъ рассыпался, былб великїї трудб. Понеже колеса не скоро шлї, і мостїны на башняхъ ломаяся, многїхъ уязвлялї несапно, і тогда трудб їмблї прївося і отвося їхб. Прочее Алеуандрб знакб далб будто отступїлб. наупре же кругомб стбны обступїтї повелблб. Обаче преже нежелї прїступнб учїнїлб, воссїявшу солнцу, вскорб жертву прїнесе по обычаю македонскому, помощї у боговб [по своему словбрїю] прося. і се внесану вранб на летблб глїбу землі, вб ногахъ держащб которую опустилб на главу Алеуандрову, і рассыпая глїба. Самб же вранб на башнб блїсь стоящеї сблб, которая смолою і сброю намазана была. прїлпб же кб неї вранб ногамї і не могїї возлетбмї, отб кругомб стоящїхъ грековб поїманб. Восмнбся сїя прїчина всбмб

достоїна, еже бы волхва о неї впроситї, зане мало нѣ-
 что і царь усумнѣлся. Тѣмже Арістандрѣ, ему же на-
 іначе вѣрность дадеся, рече: яко градъ возмете по ісв-
 явленію птїцѣ, но опасатїся надлежитѣ, да бы царь не
 понесѣ ясвѣ. І совѣтовалѣ, еже бы вѣ той день ні какова
 гѣла не начїналѣ. Алеуандрѣ же, аще і оскорбїлся, яко
 едїнѣ градъ бесстрашному во егїпетѣ прешествїю воз-
 браняше, і печаленѣ былѣ; обаче послушалѣ волхва, і
 снакѣ учїнїлѣ акї бы отѣ града отступїлѣ, Оттуда
 возрасте сердце во облеженїї сущїхѣ, ішедше ісѣ града,
 на уступающїхѣ находятѣ, то супостатское продол-
 женїе, добрую їмѣ учїніло надежду. Но ту брань паче
 охотою, нежелї храбростїю началї, понеже опредѣлїлі
 тако, да бы македонскїя полкї усрѣвше вскорѣїхѣ окру-
 жїтї, іуже ко царю Алеуандру вопль боя прїблїжашеся,
 тогда вѣ нічто вмѣнївѣ страхѣ восвѣщенїї; самѣ вѣ бро-
 ня облечеся, которую не всегда возлагалѣ на себе. но за у-
 прошенїемѣ друговѣ своїхѣ надѣлѣ, ідо первыхѣ знаменѣ
 прїїде. Тамо его усрѣвѣ нѣкїї Аравлянїнѣ ісѣ воїска дарї-
 ева, дерзновенїе сотворїлѣ паче счастья своего, щїтомѣ
 мечѣ покрывая, акї выходецѣ предѣ царемѣ прїпадаетѣ.
 Алеуандрѣ же ему востатї, і вѣ своя вої повелѣлѣ его вся-
 тї. Но той варварѣ скоро вѣ десную руку мечѣ взявѣ о
 выю Алеуандрову прїражаетѣ, онѣ же малымѣ уклоненї-
 емѣ тѣла укрывсѣ отѣ пораженїя меча, руку варварскую
 іспущеную абїе отсѣкаетѣ мечемѣ. І тако мняше

яко въ той день ісбавілся ісвѣстнѣя пагубы. Но якоже азъ мню, яко неукрѣимо естѣ несчастіе, зане въ тожь время стрѣлою уязвленъ былъ воінствующъ между первѣми, которую стрѣлу вонсеную въ плечахъ, врачъ его іменемъ філіппъ ісвлече, потомъ крові много істече. Сего радї всі устрашішася, яко не познаша подѣ бронейю облеченою, сколь глубоко вонсеса стрѣла. Онъ же ні мало въ лицѣ ісмѣнїся, кровъ задержати, і язву завязати повелѣ. Многое время потомъ предъ едїнѣми знаменамї, ілі не показуя, ілі одолѣвая болѣзнь, стоялъ, но кровъ мало прежде лѣкарствомъ удержаная, болѣе начатъ течї, язва такожде, въ неже сѣ начала еще не слышїма была болѣзнь, отъ печенїя крове опухла. Потомъ начатъ обмїрати, і на колѣна прїпадатї, егоже блїсѣ стоящїі всявше, во обозъ внеслі. Но батїсь разумѣя яко убїтъ радуяся сѣ побѣды во градъ поїде. Александръ еще прежде ісцѣленїя язвы, повелѣваетъ валъ вѣшїною равнїи стѣнамъ градскїмъ насыпати, і многїми подкопамї подѣ стѣны ітї, да бы тако возмогли расрушїтї ихъ. Граждане новїя валы таковы вѣсокі, яковы і стѣны насыпали. Но і тоє ніже мало могло сравнїтїся башнямъ на валу устроенымъ. Сего радї і во градѣ отъ македонскїхъ стрѣлъ і копїи супостатъ не могъ укрытїся. Послѣдняя граду погїбель стася, егда стѣны градскїя подкопомъ расрушїліся, чресъ

которая

которая мѣста разрушеная македоняне во градѣ вошлі. Александръ первыхъ веде, ідушу же ему безъ опасенія, каменемъ въ голень уязвленъ былъ. Обаче на копѣ оперся, [хотя і не была еще прежняя рана ісцѣлена] между первыми ратовалъ, гнѣвомъ весьма яряшеся, яко во облеженіи того града, дваждѣ былъ раненъ. уже полководца батїа преславно брань творящаго, і многімі ранами уязвленого персяне оставлі, і отступлі; но онъ обаче не ужасно боряшеся броня на себѣ собственную і чуждую окровавлену імѣя, егда отвсюду его обступіша съ копїями, Александръ младші человекъ не обычнїя радости ісполніся, мужеству тому і въ супостатѣ удівляшеся, рече; батїе не таковою смертію, яковїя желалъ еси, умреші: но колїкія еще могутъ на плѣнненнаго мукі, сіце помѣшляі, яко іпретерпіші. онъ же ні мало того устрашївся, но паче гордо на него смотрїлъ, ні коєго отвѣта протїво похвалнїхъ его словесъ не даде. Тогда Александръ рече: відїте лі упрямаго въ молчанїи, яко ніже поклонїлся, ніже смїреннїи гласъ іспустїлъ; обаче шое молчанїе его побѣжду, не інако токмо дѣханїю его препятїе творїтї буду. Тѣмже со гнѣвомъ претворїся въ ярость, послѣдствуующу бо новому счастью, новїя начатѣ імѣшї нравѣ. і тако провлекше ремень чресъ ногї батїевѣ са лодѣшкі вѣше стопъ, еще дѣшушу ему, прївѣзаша его къ колеснїцѣ,

ї по граду конмі влекоша. Тѣмже Алеуандрѣ торжествоваше, яко мєстѣ восгалѣ непрїятєлю, подражая Ахїллєсу прародїтєлю своему. Убїто же персянѣ іаравлянѣ до 10000. і македоняне такожде не безѣ крове своея одержалї сїю побѣду. Полученїе града не тако прославїся градомѣ славнымѣ, якоже двоякїмѣ бѣдствомѣ Алеуандровымѣ. Алеуандрѣ же во Егїптѣ спїшащѣ, послалѣ Амїнту вѣ 10 трївесєльных бугарахѣ по воїско вѣ македонїю. Понеже ратнымї людмї хотя і счастлїво, однако скудно было воїско, побѣжденных же народовѣ вѣ ратныхѣ надежда меньшая была, нежелї своего государства.

7: Егїптяне убо їзбгревле персяномѣ непрїятєлї знающе владѣнїе їхѣ савїстное і прєгордое, охотно прїшєствїя Алеуандрова ожїдалї: которые Амїнту бѣглеца, акї просящаго началства сѣ радостїю прїнялї. Тѣмже многое множество їхѣ собращаєся во градѣ Пелусїї, гдѣ чаялї что царѣ прїїдетѣ. Но Алеуандрѣ вѣ 7 день по отшєствїї їзѣ града гасы, прїїде во сїрану егїпетскую [которую нынѣ обосѣ Алеуандровѣ нарицають] а пѣхоту ко граду Пелусїю обратїлѣ, самѣ же со їзбраннымї і охотнымї ратнымї поїде рѣкою Нїломѣ. не дерзнулї прєїнанї прїшєствїю его, і сопротивостоятї, погубївще смѣлость. І уже не далече былѣ отѣ града Мемфы, гдѣ воевода Астаксѣ, отѣ Дарїа тамо на зацїщенїя оставленѣ, Оксѣ рѣку прешєдѣ 80 талантовѣ, і все

царское сокровище отдаде Алуандру. Отъ Мемфы Алуандръ тоюже поплывъ рѣкою, і въ самое государство египетское вніде, і устроивъ дѣлства, отеческаго обычая, і законовъ не премѣняя египетскихъ, умысливъ поити къ капищу Іовішеву і Аммонову.

Былъ той путь, аще і блискіи распоянѣмъ, но неудобопроходенъ. Тамо бо дожди не бывають, і воды земля не имѣетъ, сухими песками наполнена, іхже егда солнце разжметъ, человекъ отъ горячести ногами ітми не можетъ: къ сему же отъ неспернимаго жара съ выше, і не токмо отъ зноя і жара тоя страны, но і отъ глубокаго песка нужду велию спраждутъ который рассыпаяся, і расступаяся, ногамъ творитъ несносную тяготу. Сіце Египтяне о томъ пути повѣдаютъ істинно. Обаче Алуандра велие желаніе прінуждаше посѣтити Іовіша, который не бывъ доволенъ своею пріродою человека смертнаго, ілі самъ вѣрѣлъ, ілі хотѣлъ да бы люди повѣрѣли, что сынъ Іовішевъ былъ. Тѣмже съ тѣми воинами, которыхъ по нраву своему избралъ себѣ, до маріота есера блазнаго поѣде рѣкою Ніломъ, і тамо послы Кірінеистіи къ нему прішли съ дары, міра просяще: і да бы грады іхъ посѣтилъ. Онъ же дары іхъ пріявъ, і міръ съ ними учинивъ, поѣде въ намѣренныи свой путь. Убо перваго і втораго дне былъ акі сносенъ путь, егда еще не прішли ко жестокимъ пустымъ і голымъ полямъ, і уже сухая і мертвая земля была. Но егда покасаліся про-

странныя

странныя поля, песка полныя глубокаго. по подобію акі на преглубокое море вышедъ очіма весма їскаль земли. Тамо ні єдіно древо відбмі гдѣ возможно было, ні єдінаго мѣста земли ораныя. Такожде і воды скудость была не малая, которую въ мѣхахъ кожаныхъ мскі на себѣ несли, въ сухої же землі, і горящемъ пескѣ, кто могъ обрѣсти. Къ сему же солнце вся ражїгаше, весгѣ суша і жарѣ. І се внесану їлі по жару [лживыхъ] боговъ, їлі по случаю густыя облакі солнце покрыва, і неїсбглаголанная отъ жара велїкаго утружденнымъ помощъ наста, аще і воды не было. Тѣмже егда велї дождь начатъ быти, всякъ себѣ воду собїралъ, нѣщї отъ жажды велїкїя немогуще терпѣти, уста подставлялі. Четыре дні сїце въ жестокїхъ пустыняхъ были, і уже не далече каїще Аммоново было, тамо їхъ стадо врановъ срѣтїло, легцѣ предъ-первымі знаменамї лѣтяще, пакї на землю сѣлі, і пакї предъ всѣмі летѣлі, акї провождающе і покасующе путь до мѣста аммону возложеннаго прїїдоша. Прїчина къ сказанїю неудобовѣрна, како то мѣсто въ шѣхъ песчаныхъ пустыняхъ, тако отвсюду вѣтвїемъ за крыша дровеса, яко егда сквозь ту густость проходїтъ солнце: такожде сѣло много їсточниковъ сладкїхъ, которые отвсюду лѣса напаяютъ. Паче того удѣїтелныі тамо воздухъ, акї бы во время весны, такожде і прочїя частї лѣта равныя; жїтелї

того мѣста ближнее сосѣдство імѣють съ еѳіопляны, отъ полудня съ Аравітяны, їхже нарицаютьъ проглотітамі, поселены даже до чермнаго моря. на западѣ іныя еѳіопляне жѣвуть, їхже нарицаютьъ сценітамі: [сѣрѣчь кочевымі] отъ полунощї насамоны, сѣврїцкїи народѣ, которые на брегахъ жѣвуть морскїхъ, і бурєю санесенныя караблі вѣдомымі бродамі похїщаютьъ, і тѣмъ питаются. Жїтелі тоя дубравы Аммонїтяне нарицаемїи, вѣ расѣяныхъ разнo жїліщахъ, далече между собою обитають: средїну дубравы вмѣсто крѣпоснї імѣють, троїною стѣною окруженую. Первая, древнїхъ царєі мучїтелеі палаты окружїла: Са другою жены їхъ, наложнїцы і чада жѣвуть, гдѣ такожде Аммоново каїще. Са третїєю стѣною дому воїновъ храбрыхъ. Есть такожде і другая дубрава аммонова, істочнїкѣ імѣетъ посрегѣ, егоже нарицаютьъ, вода солнечная: егда солнце восходїтъ, нѣкую теплоту імѣетъ; вѣ полудень егда жарѣ великїи, студена, вечеру же бывшу, согрѣвается, вѣ полунощї же сѣло горяча, егда же нощѣ кѣ свѣту станетъ накланятїся, і она начїнаетъ хладѣти, даже до восхода солнечнаго во своемъ состоянїи пребываетъ. А что вмѣсто бога почїтають, не такїмъ образомъ было, якоже художнїкї іныхъ іголовѣ ісображаютъ. Былъ образъ человекскїи до бедръ ісумругамі, жемчугомъ, і прочїмъ драгоцѣннымъ каменїемъ украшенъ. Егда его вопрошаютъ, да бы

галъ

галь отвѣтъ къ вопросамъ , тогда носятъ его
 жерцы въ слатомъ ковчезѣ , кругомъ его по обоимъ
 сторонамъ множество чашъ серебряныхъ. Послѣд-
 ствуютъ имъ жены і дѣвѣцы, обычаемъ отцевъ своихъ
 скверныя стѣхѣ поюще , і вѣрующе , которые тѣмъ
 стѣхамъ Іовіша ублажаютъ , да бы істину сказалъ къ
 вопросу людскому . въ то время , егда начатъ царь
 блісѣ прѣходити , нѣкїи старѣшїи жрецѣ ісыде къ нему ,
 сыномъ Алеуандра нарече , яко Юпитерѣ отецѣ твоѣ ,
 тако глаголетъ къ тебѣ , і тако нарицаетъ тя , Але-
 уандрѣ же забывъ прѣроду человѣческую въ себѣ , тако
 вѣровалъ і прїялъ . Тѣмъже вопросилъ : будетъ ли обла-
 даті всѣмъ свѣтомъ ; волхвѣ лукавства ісполненъ ,
 рече : всего свѣта управитель будетъ . еще вопросилъ ,
 всѣхъ ли ізмѣнниковѣ отца моего імамъ смертї предатї ;
 Но жрецѣ рече : отца твоего нікто не ісобѣдитъ , і
 убїтї не можетъ . Філіпповы же убїицы всѣ казнѣ вос-
 прїяли : І сія такожде рече , яко будешї непреодолѣн-
 ныи Алеуандрѣ , донелѣже прѣдешї къ богамъ .
 По томъ царь сотворївъ жертву , Аммону , а жерцамъ
 дары даде . другомъ своимъ такожде повелѣлъ , да
 въ своихъ дѣлахъ Аммона вопрошаютъ . Но онї ні что
 вопрошалї , токмо , совѣтуетъ ли имъ Алеуандра царя
 імѣти са бога , і честь ему божескую воздаватї .
 Отвѣща имъ жрецѣ , прїятно будетъ то Аммону , еже
 ли тако сотворїте , і царю побѣдїшело божескую честь

vosgadіте. Воістінну еже лі бы кто хотѣлъ благо разумно отвѣтѣ Іовішевъ рассудіті, возмнѣлася басня і ложь. Но счастье тѣхъ, іхже себѣ едіному вѣрвати прінуділо, паче завістныхъ славѣ его, нежелі благодарныхъ творітѣ. Тѣмже Алеуандрѣ не токмо сынѣ божіи быті проізволилъ, но повелѣ себе і нарицати. Прочее егда славу дѣіствія своего превознести, сіцевымъ нарицаніемъ восхотѣлъ, тогда і погубілъ. Понеже македоняне аще і обыкоша въ подданствѣ быті у царей, но въ болшей волности паче іныхъ народовъ, того раді Алеуандра бесмертію желающаго непокорнѣ унічіжша, яко ні імѣ, ніже царю сіе обратіся въ корысть. Но сія вся на своемѣ мѣстѣ воспоминаются, и нѣнѣ же ко начатому історіопісанію возвращаюся.

8: Алеуандрѣ отъ Аммона возвратілся, по томѣ отъ моря, до маріота Есера блазнаго, не далече отъ острова Фары лежащаго прішель, і відя ісбранное положеніе мѣста, всеконечно на томѣ островѣ, умыслилъ основати градѣ, но егда увідѣ тѣсноту онаго угла, во іномѣ мѣстѣ cosда, ігдѣже нынѣ відімі Алеуандрію, того іменемъ нареченную. Еліко равнаго мѣста было между есеромѣ і моремѣ, обложілъ на 80 стадіі кругѣ стѣнѣ града, і мастеровѣ оставівъ, самѣ же поіде до Мемфы.

Веліе желаніе імѣлъ, аще і достоіное, но не во время въ далнюю страну государства Египетскаго

ї єѳіопскаго імпіі, і тамо вся рассмотріті. Такожде склонілі єго кѣ тому, преславнѣя палатѣ царя мемнона і Тімона: желаше бо відѣті древностѣ, мало не на томѣ мѣстѣ, гдѣ солнце не саходіть, і не свѣтіть. Но послѣдующая воіна еще не совершена бѣла, і време не тому непотребному путешествію не даде. і тако во Егїптѣ оставівъ, іменемъ Есхіла родяніна, і Павцеста македоняніна, св 4000 воінства, і управленіе їмѣ вручілѣ. врата у рѣкѣ нарицаемѣя Нїлѣ, Полімену блюсті повелѣ, сего радї даде ему 30 бударѣ четверовеселнѣхѣ. Во Афрїкѣ, которая св Егїптомѣ прїмїрілася, Аполлоніа началніка і властелїна поставїлѣ. Пошліну во Афрїкѣ і во Егїптѣ Клеомену вручілѣ. Ісѣ блїжнїхѣ градовѣ порубежнѣхѣ, жїтелемѣ во Александрїю преселїтіся повелѣлѣ, градѣ новїї множествомѣ людеї весма наполнїлѣ. Сїце глаголють, яко, єгда царѣ насначїлѣ основанїе стѣнѣ градскїхѣ осѣная крупамї, по обѣкновенїю македонскому, рашнѣхѣ пїтїцѣ стадо превелїе прїлетѣ, і крупы тѣя поядоша. Тогда многї знаменїе тоє не добро бїті расумѣша, рекоша волхвѣ, яко вѣ томѣ градѣ множество человѣкѣ будетѣ обїтатї, кѣ сему же Александрѣ много странѣ будетѣ пїтатї. Тамо єкторѣ парменїевѣ сїнѣ, во цѣвѣтущемѣ возрастѣ, Александрѣ сѣло любїмїи, хотя єго рѣкою пловущаго достїгнутї, сѣде вѣ малую лодку со многїмї людмї, того радї лодка погрузїлася, і всї попадалї вѣ воду.

Многое

Многое время бѣдствуя въ рѣкѣ отъ огѣня вогды наполненаго , і отъ сапоговъ на ногахъ прѣвѣсаныхъ , плавати не возмогъ , обаче егда живъ ко берегу прѣбѣлся , тамо же по утомленіи отъ тоя боясні і гѣбелі обмеръ , і егда нікто ему помощі не даде , понеже прочіи на другую страну прѣлѣли , сѣце житіе свое скончалъ . Сѣло бѣлъ печалень Александръ о смерті его , тѣло же обрѣтеное , съ великою честію погребе . Но болѣе ему печалі умножила вѣсть , о погѣбелі Андромаха воеводы Сірійскаго , понеже его жива самарітяне сожгли , егоже смерті да бы отмщеніе сотворіти , сколь скоро можаше поїде , гдѣ ему всѣхъ ісмѣнниковъ выгали . По томъ Мемнона на его мѣсто поставилъ , но прежде убійць смерті повелѣ предати .

Мучители [между іми такожде меѣмеіскаго , Арістоніка , і Хрісолая] подданнымъ на свободу даде , іхже оні раді обѣды воспріятія умучивше , съ стѣнь градскіхъ на главѣ нїсвергоша . Слушалъ по томъ носолства отъ общіны Аѣнскія , ісѣ града Рода , і Хіі , Аѣняне ему прѣвѣтствовали о побѣдѣ , і да бы грековъ плѣненыхъ на воінѣ , во своясі повелѣлъ свободно отпустіти , молілі его . Родяне і Хіане на воіновъ , которые у нїхъ пребывали , жалобу предлагали : всі что просіша отънего воспріаша . Мітіліняномъ , раді ісбраннїя къ себѣ вѣрности , что ему денегъ во время воінѣ ратнымъ не пожалѣли дати , салогъ міра даде , і сѣло

велию

велію страну кь предѣламъ їхъ прісовокупилъ. Господарямъ Кіпрскимъ, [которые Дарія оставя кь нему прішлі, егда же градъ Тіръ получилъ, караблі і воіновъ пріслалі] по услугѣ честь воздаде. По томъ Амфотера съ воінскімі караблямї, на помощь ко Крїшу послалъ, гдѣ і персяне съ расбоїнікамї, многія грады получалі. Паче всего отъ расбоїниковъ море свободїті повелѣ, которымъ мало не обладалі, понеже оба царї упражняліся въ воінѣ. То все скончавъ, Еркulesу ідоу тїрскому, егоже Тіръ почитаеиъ, слабую чашу і зо блюдѣвъ жертву даде, о Дарїї же промыслъ імѣя, походъ до Евфрата рѣкї повелѣ сказати.

9: Но Дарїї імѣя о немъ вѣсть, что ісв егїпта, во Африку возвратїлся; сумнѣвался, въ Месопотамїї лі стояті, ілі въ далнюю страну царства своего поїті, ісвѣстенъ бывъ, яко самъ лучше, послѣднїя народы на воїну уготовїтъ, которые егда воеводѣ слушалі. Но увѣдомленъ, яко Александръ со всѣмъ воінствомъ своїмъ, въ кое бы царство онъ нї уходїлъ, готовъ его гонїті: вѣдя съ каковымъ противнікомъ дѣло імѣеиъ, повелѣ, еже бы отъ всѣхъ далныхъ странъ, на помощь ему воінство, въ вавїлонъ собїралося. Бактрїане, татары і Індїане, уже прїїдоша. Такожде і прочїхъ народовъ воінство прїїде. Прочее въ то время въ двое было болше воінства, нежели въ кїлїкїї на прежней воінѣ; многїмъ ратнымъ оружія

нестало, чего съ великімъ тщаніемъ іскалі. Конніцу же імѣлъ сѣло вооружену, такъ что і коні въ желѣсѣ былі одѣты, которая нічто болѣе кромѣ копей імѣла, а тогда мечі і щіты імъ расгалъ. Множество конніцы между пѣхотою расдѣлілъ, хотя болшую конніцу імѣті, нежелі прежде была. 200 колесніцъ імѣлъ, къ которымъ косы желѣзныя прібіты былі, страхъ македонянамъ, якоже онъ чаялъ; сани тамошнія народы въ томъ надежду імѣлі, въ концѣ бо дышла копія простерты былі. А отъ обоіхъ сторонъ на коромыслахъ по трі меча на люді обращенныя стоялі, въ спицахъ расное оружіе прямо спояше прібіто было, прочія косы, въ верхъ і внізь на колесахъ обрашались, да бы все, что случілося, пресѣкалі. Тако устроївъ воінство, і вооруживъ, поїде съ нѣмъ отъ вавілона. Въ правої сторонѣ была рѣка преславная тігръ. Въ лѣвої сторонѣ евфратъ: обоеъ поля Месопотамская наполнилъ. Прешедъ чресъ рѣку тігръ, услышалъ яко супостатъ въ блісості, послалъ предъ собою самраха полковніка съ 1000 ісбранныя конніцы. масею старѣйшійъ бооо даде, да бы Александра чресъ переправу не пускалъ, тому же пріказалъ все огнемъ расоряті, гдѣ Александру путь надлежалъ ітти: Тако помышляя яко оскудѣніемъ нїщї побѣдїтъ Александра, ні что імѣющаго, кромѣ того что бы хїщеніемъ пріобрѣлъ себѣ, ему же самому запасы отъсюду сухімъ пушемъ, і водою, рѣкою тігромъ веслі.

Уже прїїде ко граду Арбеллу, егоже вскорѣ погібелю своєю прославитї хотѣль. гдѣ болшую часть sanacy і їмѣнїя оставїль. На рекѣ Лікії мостъ учїніль, і вѣ 5 днєі, якоже прежде у евфрата рѣкї, воїнство преведе. Отпугу егда не 80 верстѣ прешедѣ, обошѣ прї рѣкѣ бумагѣ поставїль. была тая страна сѣло їсрядна і полесна ко расположенїю воїска велїкаго, поле пространно їсгядящїмъ было, нї пнеї, нї кустовѣ їмушо, свободно і мощно было очесамї далече срѣтї. Сего радї Дарїї, гдѣ прїгоркї былї, повелѣ їхъ сравнїтї. Егда Александру о множествѣ воїска его еліко моглї їсчїслїтї, повѣдалї, не яше вѣрї помѣшляя, акї неудобную вещь, да бы по толїкомъ воїнствѣ побѣжденномъ, возмогъ болѣе собратї воїнства. Но обаче вся боянїи, наїпаче же множество воевѣ нї во что вмѣняя, вѣ 11 днєй сѣ полкамї прїїде до рѣкї Евфрата, тамо мосты учїнївѣ, коннїцѣ прежде, потомъ пѣхотѣ преїтї велѣль. Масаї полководецѣ вѣ 6000 коннїцѣ, радї удержанїя переправї посланїї отъ Дарїа, ставѣ вѣ строю не дерснуль бої гатї. Потомъ нѣсколко днєі Александрѣ, не тако радї упокоенїя, якоже радї прїятїя лучшїя бодростї, воїнству отдохнувшу, гонїль супостата прїлѣжно, блюдыїся да бы вѣ далшую страну царства своего не ушелѣ: побобаше бо ему вслѣдѣ его їмнї чресѣ пустая мѣста, і со всѣмъ разореная. Тѣмже вѣ 4 днєй прешедѣ Арбеллу,

пріспѣлѣ къ Тігру рекѣ. Вся страна обѣ онѣ полѣ рѣкѣ
 въ куреніи дѣла была отѣ превелікихъ пожаровѣ. сане
 Масаї гдѣ возмогѣ ітнї, яко суностатѣ пожїгалѣ.
 Тамо во первїхѣ Александрѣ, мрака радї дѣмного боя-
 ся ісмѣны, сталѣ. Потомѣ егда осмотрїтелї вѣстѣ
 прїнеслі яко весдѣ нестрашно, послалѣ коннїцы малую
 частѣ прежде себе, да расмотрятѣ глубїну тоя рѣкѣ,
 которая прї брезѣ глубїною конемѣ по грудї, посредѣ
 же по шею: нѣстѣ на востоке солнца рѣкѣ таковїя ско-
 ро текущїя, которая не токмо многїя істочнїкї водѣ,
 но і каменїе влечетѣ. Откуду радї скороснї іменова-
 нїе імѣетѣ Тїгрѣ, сане персяне стрѣлу нарїцаютѣ.
 І тако Александрѣ, по обоїмѣ сторонамѣ въ рѣкѣ прямо
 протїво другому берегу коннїцу расставїлѣ, посредѣ
 їхѣ шла пѣхота на главахѣ оружіе несущє. Сєго радї
 безѣ всякаго препятїя въ полѣ рѣкѣ перешлі. Царѣ прежде
 всѣхѣ первїї предѣ пѣхотою, на другую сторону рѣкѣ
 преїде, бродѣ ратнїмѣ покасуя рукою, сане гласа не
 възможно бѣло слѣшатї, но ітнї егда моглї: Понеже
 їмѣ іногда каменїе слїское тругѣ чїніло, іногда вода
 подѣмївала їхѣ. Наїпаче же тїї тругдалїся, которїе
 на раменахѣ своїхѣ несоща вещи, сане собою двїсатїся
 не моглї, во глубїну тѣя несомѣя вещи погружалї їхѣ.
 І егда же всякѣ вещи своя жалѣлѣ, достїгалї їхѣ болѣ
 между собою, нежелї сѣ рѣкою бѣдствовалї, похїщен-
 нїя бо водою вещи многїхѣ опечалїлї. Царѣ увѣщавашє

їхѣ,

їхъ , да бы паче всего оружїе хранилі въ цѣлости, обѣщавая їмъ прочая вся возвратити. Но нї совѣта , нїже повелѣнїя было тамо время слушати. Іногда бо страхъ і трепетъ нападше на нїхъ , іногда же крикъ купно пловущїхъ препїнаше отъ того. Обаче гдѣ рѣка тїше текла, їмѣлі бродъ, вѣшли благополучно тако, яко вся своя їмѣнїя і оружїя вынеслі, кромѣ не многїхъ сумокъ. Погїбло бы его воїнство, аще бы кто дернулъ на нїхъ наступити. Но всегдашнее счастье Александрово, отъ того мѣста супостата отгнало. Такожде і у Гранїка рѣкї, толь многїя воїнства тѣсящї коннїхъ і пѣшїхъ, по берегу стоящїхъ, побѣдїл. Такожде і въ тѣсногахъ кїлїкїїскїхъ, воїнство превелїе і храброе супостатское побѣдїл, храбростъ і смѣлостъ колїка въ немъ была, нїкто возмогъ скасати : сани нїкогда таковое бѣдство на него прїходїло, да бы бешъ совѣта і расужденїя творїл. Масаї полководецъ аще бы въ то время егда переправлялся Александръ, нашель, воїспїнну побѣдїл бы на бресѣ бешъ строя стоящїхъ, нынѣ не во время на вооруженїхъ нападаетъ. Послалъ предъ собою тѣсящу коннїцї , о нїхже Александръ услѣшавъ яко не мної, нї во что себе вмѣняя, Арїстону повелѣ [которїи былъ полководецъ надъ пеонї] съ коннїцею на нїхъ наступити. Превелїи бої коннїца въ той денъ учїнїла, а наипаче Арїстонъ Сатрапакса полководца надъ персыни копїемъ

тако вв гортань ударїль , что на скозъ конїе прошло , і бѣгущаго посредѣ персянь гонїль , і достїгъ сѣ коня нїсверже , і протївовоюющему главу отсѣче мечемъ , і предѣ царскїя ногї сѣ великою славою прїнесшї тую положїль .

10. Два днї тамо царь покоїлся , вв третїї день путешествовїе скасамї повелѣ . Но предѣ полунощїю луна помрачїлася , потомъ акї вв кровї саїде , что наїпаче предѣ тако блїскою і страшною бранїю македонянь устрашїло всѣхъ , і ропташа яко протїву волї боговъ на концї вселеннїя ведеть їхъ , уже і рѣквъ проходїтї не могутъ . уже і небеса обѣкновеннаго свѣтїла дамї не хотятъ . Земля токмо пустая , і степї превелїкїя предѣ намї , радї едїнаго человекъ намѣренїя і славы , кровї толїко многїхъ воїновъ пролїтї . Онъ наслѣдїе свое унїчижаеть , отца фїлїппа отрїцаеться , не-бо суетнївїмї помѣшленнїмї похїтїтї хотеть . І тако уже не далече кв послѣднему возмущенїю прїшлї . Александръ нї мало о томъ усумнївся , повелѣ полководцевъ , і началїковъ воїнскїхъ всѣхъ вв шатеръ кв себѣ собратї . Таможе прїсвалъ егїпетскїхъ волхвовъ , свѣдословїе і бѣгї небеснїя добрѣ знающїхъ , каковое о томъ помраченїї мнѣнїе ихъ бѣло , да бы явственнo восвѣстїлї . Онї добрѣ бѣгї небѣснїя , яко луна , їлї отъ землї , їлї отъ солнца помрачается , разумѣюще , прїчїннї їстїннаго помраченїя воїнству не скасалї , но тако
явственнo

явственно рекоша. Солнце владѣеть надъ грекамі, луна надъ персяны, і колікождѣ она помрачается, всегда паденіе і погібель народу персідскому являетъ. Потомъ древнія прімѣры цареі персідскіхъ предлагалі, іхже саммѣніе луны облічало, яко імѣюще себѣ протівны богі, воіну начіналі. Нїедіна вещь тако воінство управляетъ, якоже многое волшебство: аще і несовершеннаго расума, і жестокаго, премѣнно будетъ, егда токмо суетнымъ волхвованіемъ прелстїтся, скорѣше волхвовъ, нежели полководцевъ послушаетъ. І тако егда тоі егїпетскїі отвѣтъ между воінствомъ восвѣстїлся, пакі унынїе отвергше, надежду прїялі. Царь такожде, хотя во первыхъ воінскую охоту употребїті, о полунощї сѣ обосомъ пошелъ. Въ правоі сторонѣ была Тїгръ рѣка. Въ лѣвоі, горы Гордїскїя. Тако ему ігущу: прїшлі прежде воехода солнечнаго осмотрїтелї посланїе отъ него, і восвѣстїлі яко Дарїї ідетъ недалече. Сего радї Александръ въ строї все воінство свое поставївъ, самъ прежде всѣхъ пошелъ. Но не было тамо воїско Дарїево, токмо подбѣсгъ его показался, сѣ 1000 коннїцы, сане гдѣ гдѣла ісвѣстнаго достїгнутї не могутъ человѣцы, ложное нѣчто страха радї расумѣютъ бѣмї. О томъ ісвѣстївся царь сѣ немногїмі вої, которїі блїсѣ его бѣлі, настїгъ персянв бѣгущїхъ въ обосѣ свої, многїхъ побїлв, прочїхъ же плѣнїлв: коннїцу послалъ на подбѣсгъ: да бы такожде іогнъ гасїлі,

зане супостатъ бѣгущій, весі і села пожгаль скоро, но не прілѣжно на строенія і домби металъ огні, которіи на верху лежашъ, не возмогъ вскорѣ внісь до основанія обьяті. Тѣмже угасивъ той огнь, множество многое хлѣбнаго запаса, і инѣхъ вещеі рашнѣхъ обрѣлі. Сіе болшую охоту возбудило въ македонянехъ еже бы персянъ гоніти. Понеже оні землю огнемъ расорялі, а македоняномъ надобно было поспѣшаті, да не расорілъ бы всего. Сего раді нужду тую претворілі въ дѣло; наіпаче і масеі полководецъ, которіи ні чю болѣе прежде ісправляя, села токмо поपालял: Нынѣ тѣмъ удовляся, да бы токмо уіти возмогъ, оставілъ вся невредіма і нерасоріма. Александръ ізвѣстіе імѣя, яко даріи не болѣе і 50 стадіи въ раштоянїи отъ него: і імѣя веліе ісь обіліе запасовъ, четири дні стоял на томъ мѣстѣ. Потомъ поіманѣ былі грамоты даріевы, которіми онъ греческіхъ воіновъ увѣщавал і возбуждалъ, да бы убілі царя, ілі ему предалі. усумнѣвашся о семъ Александръ предъ всѣми лі чїтати явственню тѣя, нагѣся яко ему грекі сѣло вѣрні, і добродѣтелні былі. Но парменїи не совѣтовалъ о томъ ему, да бы о сіцевѣхъ обѣщанѣхъ слѣшала воїні, глаголя, яко едінаго ісмѣна можетъ тебе царю вредіти: савіствъ бо все можетъ сотворіти. Онъ же послухавъ совѣта его, пошелъ въ походъ съ воінствомъ. Егда же путешествова Александръ, се прібѣжалъ

къ нему

кѣ нему скопецъ отъ персянъ плѣнныхъ, которые прѣ-
 женѣ даріевѣ были, возвѣщая ему, яко егда жѣва і умі-
 раеть, отъ нужды пушешественныя і отъ печалі, і уже
 предъ очмі свекрове своея, на рукахъ дѣвицы дщереі сво-
 ихъ обмерла, потомъ і скончалася, се і другіи тожде воз-
 вѣщая пріиде. Царь же не о іномъ, токмо о смерті акі
 істинныя матере своея возвѣщеніе пріялъ, начатъ часто
 въздыхати, обліваяся слезамі, акі бы самъ даріи плакал-
 ся: і въ шатеръ, гдѣ мать старая блісѣ невѣскі умер-
 шія сѣдѣла, пріиде. егда же усрѣ оную на землі сѣдѣющую,
 которая въ томъ настоящемъ случае слосчастіе себѣ
 пріпомня, всяла къ колѣнямъ своїмъ въ возрастѣ су-
 щія дѣвицы: воістинну велию болѣшнѣ купно і печалѣ
 пріяла. стоялъ предъ нею внучекъ во младенческомъ
 возрастѣ, того едінаго мілосердія достоінъ, яко сло-
 счастія своего весма не разумѣлъ. повѣрѣлъ лі бы кто
 что Алеуандръ между сроднікі своїмі тогда плакался,
 і не веселѣ прочіхъ, но увеселенія отъ нѣхъ самъ тре-
 бовалъ. воістинну і піщі отъ таковыя печалі лішѣвся,
 со всякою честію, по обычаю персідскому тѣло жены
 даріевы погребѣ. Достоінъ воістинну, еже бы і въ ны-
 нѣшнемъ вѣцѣ, добронравія і воздержанія своего по-
 хвалу пріяті Алеуандръ, яко едіножды токмо відѣлъ
 оную въ той день, егда плѣнилъ оную, ібо нѣже на
 оную смотрѣлъ, но на мать даріеву; преісрядную
 красоту ея не раді безчїнія, но славы раді прі себѣ

сохраняя. Тірїомб же скопецъ, который былъ между стоящїми предъ царїцею во время плача і рыданїя убѣжалъ вратами не отъ македонскїя стороны сущїми, тамо бо стража не крѣпка стояла, къ Дарїю вѣ обошъ прїшель: всявше же его стражѣ прївелі ко царю, во одеждѣ расграной въздыхающа. Успрѣвѣ же его Дарїї, і разумѣя нѣчто болѣшенно себѣ, чего наипаче боялся, рече: не вѣмъ, какую прїчину, лице твое удѣвительно великую і слую объявляетъ. Но блюдїся да не оскорбїши мене бѣднаго человекъ, ибо уже я научїлся быти вѣ слосчастлївыхъ, і многократно бѣгамі утѣшаюся, разумѣї несчастїе свое: что азъ наипаче вѣ пороцѣ їмѣю, і боюся їспрещї, ты мнѣ да възвѣстїши о насїлствѣ бесчїнномѣ моїхъ, которое, якоже азъ разумѣю, паче всякїя казнї было несносно. Отвѣща Тірїомб: воїстїнну сего не бывало; сане понеже слїку моглї честь подданные їмѣнї, побѣдїтель Алеуандрѣ оную їмѣ всегда въздавалъ. Но царїца жена твоя нынѣ недавно умре. Тогда во всемъ обошѣ, не токмо въздыханїе, но плачь і рыданїе болѣшенное всегѣ было. Дарїї же чаялъ яко убїта естъ са то, что Алеуандрова хотѣнїя не їсполнїла, і тако отъ превелїкїя болѣшенї акї безумнїї крїчалъ: что азъ когда тако лютѣ і бесчїнно протїву тебе Алеуандре учїнїлъ; кого отъ твоїхъ сроднїковъ убїлъ; что бы ты жестокостї моеї ревнуя въздавалъ; расвярїлся ты на меня, прїчины отъ мене не їмѣя, которую

которую хотя бы ты імѣлъ, достойную бы ты брань
воздвигнулъ съ женами лі надлежало тебѣ оную творити;
Но Тіріотъ богамі отеческіми клялся, глаголя: нічто
таково еі учинілося. Наіпаче Алеуандръ воздыхалъ
відя оную умершу, і не іначе, какъ ты, плакался.
Сія рѣчь учиніла Дарію мнѣніе, яко плакался акі бы
друга і сунругі своея істинныя Алеуандръ. Тѣмже пове-
лѣлъ всѣмъ ісыті іsb шатра, едінаго токмо оставілъ
Тіріота, уже не плачущъ, но токмо воздыхающъ, рече;
відіші лі Тіріоте, что не малыя прічины сдѣ ложно ре-
ченныя тобою являються; вскорѣ мучіть будеші, обаче
боговъ раді не ожідаі мученія, аще что честі царя
твоего імѣеші въ себѣ, скажі мнѣ, о чемъ вѣдати желаю,
а вопрошати стыда раді не могу, дерзнулъ лі что
студно тоі і господінъ і человекъ младыі; Тіріотъ же
готова себе на мученіе показуя, і боговъ во свідѣтел-
ство пріводя, яко въ чістотѣ і благочінїи Алеуандръ
сохранілъ цѣрїцу. І тако дарїі увѣрївся словамі скопце-
вымі, главу свою закрывъ, многое время плакался, і еще
слезамъ текущымъ, открылъ главу і лице свое, рукі на
небо вознесъ, рече: бо сі наслѣдія моего: во первыхъ со-
творїте міръ въ царствѣ моемъ, і аще азъ погібну, молю
васъ да во Асіі нікто інъ царь будетъ, токмо сеі пра-
вдївыі непрїятель, і милосердыі побѣдїтель Алеуандръ.

ІІ: Тако аще міра дважды всеу і просїлъ, уже со-
всѣмъ весма на брань обратїлся, обаче шѣмъ воздержа-

нїемъ непрїятеля своего преодолѣвъ, послалъ къ нему о новомъ договорѣ і мірѣ, десять пословъ честнѣйшихъ отъ своихъ сродниковъ: которыхъ, Алеуандръ собравъ совѣтниковъ, представити повелѣлъ, отъ нихже старѣйшіи тако рече:

Дарїи у тебе уже пренїцею міра просїтъ, къ чему нїедїна нужда прїнуждаетъ его, но твоя правда і восдержанїе склонїла его къ тому, Матерь свою, і чагъ не мыслїтъ быти въ плѣненїи, токмо, что не прї немъ живуть. Чїстоту оныхъ, которые у тебе живуть, акї істинныи отецъ соблюдаешї, царевнамї нарицаешї, честь і велїчество чїна прежняго восдаваешї. Лице твое сїцево срїмь, яково їмѣетъ і Дарїи, егда насъ послалъ къ тебѣ, но онъ о женѣ, а ты о непрїятелѣ плачешї. І уже войнство въстрою ко бранї предствїлъ бы ты, ежелї бы погребенїе ты не задержало. І что дївно, аще отъ тако дружескаго добронравїя міра просїтъ. На что оружіе, между которыми гнѣвъ утолїся. Онъ прежде давалъ тебѣ государство до рѣкї Галїсы, которая лїдїю опредѣляетъ, нынѣ же елїко есть между элеспонтомъ і евфратомъ рѣкамї, то вмѣсто прїданаго со дщерию даетъ. Оха сына, егоже їмѣешї, акї закладъ несумнїмыя вѣрности удержї. Матерь же і двѣ дѣвїцы дщери отдаждь, за тѣхъ троїхъ возмі 30000 талантъ слата, молїтъ ты. Аще бы онъ не зналъ, сколь кроткїи нравъ въ тебѣ, не рекъ бы,

яко нынѣ время есть, въ которое не токмо бы ты міръ учинилъ, но і самъ бы его еще іскалъ. Спи чпо за собою оставилъ, расцудї колїко еще желаешї. Страшно есть і тяжко таковое превелїкое государство обдержатї, егоже весма обвѣстї не можешї, Відїшї лї караблї превелїкїя, како управїтї возможно; Не вѣмъ еже лї дарїї того радї много погубилъ, что богатствѣ множество всегда умалается. Удобнѣ временемъ побѣдїтї, нежелї защїщатї, глаголю сїе, свїдѣтель мнѣ есть Геркулесъ, руцѣ нашї удобнѣ похїщаютъ, нежелї держатъ. Самая смерть жены дарїевы можетъ тя увѣщатї, которая уже мїлосердїя твоего не потребуеъ, якоже прежде. Алеуандръ же посла мѣ ізъ шатра повелѣлъ уступїтї, совѣта требоваъ: что полководцемъ возмнїтся, много время нїкто дерзнулъ глаголатї, не расумѣя къ чему царь склоняется. Обаче парменїонъ начатъ, совѣтовалъ бы я царю тебѣ, да бы плѣннїкї еще подъ дамаскомъ тѣ повелѣлъ отдатї, гдѣ іхъ окупалї, возможно было многое чїсло казны обратї за тѣхъ, которые самї себе доброволно смертї предалї. І нынѣ такъ мнѣ мнїтся, і совѣтъ мої сїцевыї, да бы ты едїну жену старую, і двѣ гдѣвїцы, путї токмо і воїнству препятїе, за 30000 талантъ слава отдалъ. прежняя государства могутъ чресъ договоръ, а не мечемъ взяты бытї. нїже інъ кто между дунаемъ і евфратомъ, странъ велмї отвѣ

стоящихъ, по сіе время кромѣ тебе не одержаль. Тѣмже лучше македонію вѣдѣти, нежели о бактріанѣхъ і індіанѣхъ помышляти.

Сімірѣчмі его сѣло оскорбился царь. Сего радї скоро отвѣщаль: і я бы хотѣлъ слава паче нежели славы, ежели бымъ былъ парменіонъ, нынѣ же акї Алеуандръ о неімѣннїи не печалюся, но помню, яко царь есмь, а не купчина. Правда не імѣю что продати, обаче счастья моего не продаю. Плѣнниковъ, аще сіце тебѣ мнїтся, много честнѣе даровати, нежели за окупъ свободжати. По томъ пословъ введоша въ палату, імже сіцевыи даде отвѣтъ.

Рцше дарю, яко непрїателю благодареніе воздавати, естъ сѣло сѣло непомребно: асѣ же въ чемъ мїлость мою і добродѣтель показаль, не радї его дружества, но отъ прїроды моея то сотворїхъ, не протїво погїбелї, но протїво сілы непрїателя моего творю, воїну точїтї сѣ плѣннїкамї і женскїмъ поломъ не обыкохъ. долженъ быти весьма вооруженъ, аще кто непрїатель мої естъ. Аще бы царь вашъ отъ совершенныя вѣрности, мїра просїлъ, мнїтмїся помыслїлъ бы я сотворїти. Но понеже воїнство мое недавно чрезъ грамоты ко імѣннѣ увѣщаваль і прелщаль, і у друсей моїхъ погїбелї моея слагомъ їскаль, надлежїтъ мнѣ самого его їскати, еже бы погубїти, не акї непрїателя, но акї убїїцу на мене ядѣ злобы їмуща: договоры мїрныя, которыя прїнеслі вы, аще прїиму, побѣдителя его

его оны покажутъ. Страну даже до рѣки свфрата
доброхотно дасть мнѣ: Но что мнѣ глаголете: зна-
тно сабылі вы, се азъ уже прешель рѣку свфратъ,
такоже вся предѣлы пріданого, которое мнѣ обѣ-
щаваешь, воинство мое преіде. Оттуду прежде
ісгоніиіе мя да увѣдѣ сѣ бытіи ваше, что мнѣ
даете. Чресъ тоеже мѣлосердіе дасть мнѣ дщерь
свою въ жену, которая, въдѣ, яко слугу его
нікогого восхоцетъ імѣти въ женіа. Веліко лі мнѣ
сотворіиіе, егда мене паче масеа сятѣмъ наречетъ;
Тѣмже ідїте і възвѣстїте царю вашему, і что погу-
білъ, і что імѣетъ, оныя дары всі суть воіны, кото-
рая і моего і его царсва предѣлы імѣетъ, та дасть
всякому отъ насъ, что саутра счастье покажетъ;
Азъ же во Асію не того радї, да бы отъ кого братї,
но інымъ давати, прїшель. Аще бы і неравенъ мнѣ,
но по мнѣ вторыі хотѣлъ быті, егда бы того,
чего желяетъ, не сотворілъ; Но ні два солнца едїнъ
свѣтъ управляти могутъ, ні двухъ властелїновъ
превелікое царство, бесъ препятїа імѣти можетъ.
Сего радї ілі нынѣ подданство, ілі наутрее брань да
уготовіиіе; інаго же счастья, токмо егоже іскусїлъ,
да не ождаетъ, ніже обѣщаваешь.

Послы отвѣщаваютъ. Понеже ты воіну возлюбїлъ,
творї сѣ істинно бесъ всякаго продолженїа, ібо царь
нашъ не будетъ імѣти прасдныя надежды о прїмїренїї
молїмъ

моли́мъ тя отпусти́ насъ вскорѣ́, і́ ему́ бо нагледѣ́тъ уго-
товля́тися. Тѣ́мже отпу́щенные воі́ну восвѣ́спі́лі гарію.

12: Дарі́ї же скоро́ пре́жде себя́ масеа́ съ тре́мя ты-
сяща́ми конні́цы посла́лъ, дабы́ путь, і́мже Алеу́андръ
і́мѣ́лъ і́мті́, захваті́лъ.

Алеу́андръ убо́ жену́ дарі́еву́ погребѣ́ і́ вся́ і́мѣ́нія
і́ плѣ́нникі́ со́ не мно́гіми́ воі́ въ тѣ́хъ крѣ́постяхъ
оставі́въ, поі́де на́ дарі́я. Расгѣ́лілъ же́ пѣ́хоту́ на двѣ́
часті́, і́ отъ́ обоі́хъ сторо́нъ конні́цею́ сакры́лъ, пре-
пяті́я нѣ́кая послѣ́довалі́ полка́мъ стѣ́сненно́ въ
строю́ напередѣ́ і́дущы́мъ. По́ томъ́ повелѣ́ Міні́гѣ́
полководцу́ съ́ татарскою́ конні́цею́ поі́ти, у́вѣдомі́тися
гдѣ́ дарі́ї́ обрѣ́тается. Но́ онъ́ бли́съ Маса́еа́ прі́шедъ,
не́ смѣ́лъ далѣ́ і́мті́; восвѣ́щаетъ,́ яко́ ні́чего́ бол-
ше́, то́кмо шумъ́ чело́вѣ́чскі́и, і́ свукъ́ конскі́и
слы́шалъ. Маса́еи́ тако́же у́спѣ́въ і́здалече́ подѣ́тсѣ́,
восвраті́лся,́ восвѣ́щая́ что́ не́ далече́ Алеу́андръ́,
Но́ Дарі́ї́ желалъ́ въ́ пространно́мъ полѣ́ боі́́ дамі́, то́го
раді́́ повелѣ́ воі́номъ́ воору́житися́, і́ тако́ воі́нство
въ́ строі́́ поставі́лъ. На́ лѣ́вомъ́ крылѣ́ бактрі́ановъ́
конныхъ́ 1000. Даховъ́, і́ Арахасовъ́́ сполко́же. Су́сіанъ́
4000 : са́ ні́мі́ 100 колесні́цъ́ съ́ коса́ми. Бли́съ́ колесні́цъ́
бы́лъ бесѣ́, і́мѣ́я бактрі́анскі́я конні́цы́ 8000; Маса́-
геты́ шоі́ строі́́ саклуча́лі́, ко́торыхъ́ было́ 2000
съ́ ні́мі́ мно́го наро́довъ́ разныхъ́ пѣ́хоты́, всякі́и́ наро́дъ
своі́мъ́ полко́мъ. По́ ні́хъ́ Арі́барсанъ́, і́ ороба́тъ веле́
персянъ́

персянь, нагдъ Маргамі, і Согдіанамі: Орїстенъ бѣлъ полководець отъ седмі болшихъ боярь, родъ свої імбїяі, наїпаче отъ славнѣйшаго царя Кїра. Послѣдговалі тѣмъ прочїї народы, которїї мало знаемі бѣлі. Са тѣмї народамї шель Фрагатъ съ полкомъ превелікімъ Каспїанскімъ, са нїмъ 50 колесніць съ косамї. По томъ Індїане і чермнаго моря жїтелї, іменованїя токмо, нежелї помощї. Во слѣдъ тѣхъ пакї 50 колесніць со іноземскімъ воїнствомъ. Пакї Армяне малїе, са нїмї Вавїлоняне, послѣдговалі тѣмъ обоїмъ народамъ белїтїяне на горахъ коссеїскїхъ жївуцїї: са нїмї шлї Гортыяне народъ воїстїнну евбоїскїї, вѣ нѣкое время вѣ тѣя страны съ Мїдїяны прїшлї, но уже породу і отеческїя нравы погубїлі: прїсовокупїль кѣ нїмъ Дарїї Фрїгїанъ, і Катаонянъ. са всѣмъ воїскомъ Партїане породу свою когдѣ імбїюще отъ татарь. Таковымъ строемъ шло лѣвое крѣло. На правомъ крѣлѣ бѣлі велїкїя Арменїї Кагузіане, Каппадокїане, Сїрїане, і Мїдїяне, прї себѣ імбїюще 50 колесніць съ косамї. Ісчїсленїе всего воїнства персїдскаго, коннїцы 145000, пѣхоты 600000 бѣло. Тѣмже съ таковымъ устроенымъ воїнствомъ 10; верствъ прешель. По томъ повелѣ їмъ стоятї, і тако супостата ожїдатї.

Но на Александрово воїско страхъ неїсвѣстно часо радї нападе, акї бесумнїї трепешалї, ужась бо нѣкїї таїннїї сердца їхъ пронзе. блїстанїе небесное показася

яко огнь, о чѣмъ тако нерасумно вѣровалі, акі бы во обобѣ даріевѣ, огнь между окопамі сіцеввіи былъ: Аще бы Масаі полководецъ въ бліскомъ мѣстѣ на распутіяхъ стоящъ на устращівшіхся напаль, многіхъ бы побѣдилъ. Но онъ восшегъ на нѣкую гору, стоялъ доволенъ тѣмъ былъ, яко нікто его вредилъ. Александръ ізвѣстився о семъ ужасѣ воінства своего, повелѣ знакъ учинити, да стануть, і оружіе сложать, вмалѣ же да укрѣплятсѣ пїщею, увѣщаваѣ ихъ, яко неправедно ужасъ наїде на нїхъ тако нечаяннвіи: суностать же далеко стоялъ. По томъ егда ужасъ отступилъ отъ нїхъ, і оружіе і бодростъ купно прїялі: і нїгдѣ лучше стати восмѣлі, токмо въ томъ мѣстѣ і обобъ поставити. Утру же бѣвшу Масаі со ізбраннымъ коннымъ воіскіемъ на верху горы стояввіи, откуду мекедонскіи обобъ вѣдѣлъ, ілі страха раді, ілі токмо імѣлъ повелѣніе воіско суностатское расмотрити, возвратилсѣ ко Дарію, по томъ македоняне на тую гору всыдоша. Сане тамо надежнѣе імъ было, нежелі на равнѣ мѣстѣ. і воіско персідское возможно было добрѣ оттуду вѣдѣти. Но туманъ отъ окрестныхъ горъ мокротнвіи, аще і не весма помрачилъ, но обаче шеренгъ, і полковъ не даде совершенно вѣдѣти. Веліе множество воінства на поляхъ было, шумъ і звукъ толіко тѣсящѣ хотѣ ізъ далеча стоящїхъ, ушы македонянъ наполнял.

Тамо Александръ во усумнѣнїї велікомъ бѣвъ, начатъ свої совѣтъ такожде і парменїевъ уже не вскорѣ воспомінатї, і расуждатї. зане въ таковое мѣсто вшелъ, отъкуду немогъ іначе учїніті, токмо ілі побѣдїтель, ілі побѣжденъ возвратїтіся. Такожде устращїло Александра множество воїнства дарїеваго: понеже самъ малую частъ воїнства їмѣлъ. Но і тоє расуждалъ, коль велікая дѣла съ македоняны учїнілъ, і коль многое множество народовъ побѣдїлъ. І тако надежда страхъ преодолѣваше, разумѣвая продоложенїе бранї бышї страшно, да бы того радї македоняне во отчаянїе не прїшлі, нічто въ себѣ показуя, наемнымъ воїнамъ пеонамъ, коннїцѣ на предѣ велѣлъ їтїті, самъ пѣхоту македонскую на двѣ частї, [якоже прежде речеся] раздѣлілъ, а съ сторонѣ коннїцу поставїлъ. Туманъ уже начатъ уступатї, і денъ свѣтлыї воїско дарїево їмъ показалъ. тѣмже македоняне, ілі отъ охоты, ілі отъ унївїня удївїтельно велїї крїкѣ акї на бранѣ учїнілі. Персяне такожде начаша крїчатї, яко їлѣса, і поля отъ гласа громкаго возстеналї. Невозмогъ уже Александръ мекедоняны удержатї, зане хотѣлі набѣгомъ на супостата наступїті. Но обаче Александръ лутче расудїлъ, да бы на тої горѣ обосъ укрѣпїті, сего радї окопомъ по велѣлъ обвестїся; которїи охотно егда учїнілі, скоро Александръ въ свої шатеръ пошелъ, откуду воїско все супостатское возможно было відѣті.

13: Тамо во первѣхъ блѣсѣ настоящее бѣдство увѣдѣлъ, воїни і коні удѣвительнымъ оружїемъ блѣстали, все съ прѣлѣжанїемъ великимъ устроєвалося, полководцы полкі своя обѣсѣжали, множєство і непотребныхъ вещей было. По сѣхъ гласѣ конскїи, шумѣ і крикѣ воїнскїи, сїянїє оружїя, Александра суца въ печалї, і ожїдающа конца, сѣло оскорбляло. Тѣмже ілі усумнѣнїя радї, ілі хотяї сердца своїхъ воїновъ урасумѣнїи, собравъ полководцевъ вопрошалъ їхъ, како бы съ супостатомъ бої гатї. Парменїи между всѣми полководцями іскуснѣшїи въ воїнскомъ дѣлѣ, рече: асѣ совѣтую, бої нечаяннїи гатї, і неісвѣстнїи, можемъ побѣдїти їхъ нощїю, воїнство бо сїє разныхъ нравовъ, і ясыковъ, къ сему же сномъ і гїбелїю нечаянною мятущееся страха радї нощнаго, когда можетъ въ строю стати. Но въ денѣ воїнство наше усрѣвшо во первѣхъ ужасная лїца татарская, і бактрїанская, сане ихъ уста і лїца обросли, і власы долгїя на главахъ вїсящїя, къ сему же воспаста сѣло превеликаго, воїнѣ же паче бесдѣлнїя вещи, нежелї страха достоинїя ужаснется. Наїпаче же толѣ многимъ воїнствомъ возмогутъ насѣ, не во мносѣ сущїхъ кругомъ обступїти. Уже нїнѣ не въ кїлїкїискїхъ тѣсностахъ, і не во обѣкновєннїхъ распутїяхъ, но на пространномъ полѣ, і шїрокої равнїнѣ бої гатї потреба. Егда не всї сїде урасумѣли, полїперконѣ же бесѣ всякаго сум-

сумнінія , тої совѣтѣ , удобнѣи путь кѣ побѣдѣ расудѣль бѣтї : на негоже воспрѣвъ царь , [сане прежде сего парменїа паче , нежелї самѣ желалѣ , укорялѣ , уже потомѣ невосхотѣлѣ ,] рече : тої промѣслѣ естѣ расбойнїческїи , егоже мнѣ покасуете , сане то едїно естѣ їх намѣренїе , еже коего лїбо человѣка прелстїтї , і обманутї . Азѣ же всегда славы моя , ілі радї небѣтїа дарїева , ілі радї тѣсноты мѣста , ілі татбою повредїтї нехошу , явно въ генѣ бої дамї желаю , то наїпаче въ надеждѣ естѣ . Лучче мї естѣ несчастїа своего жалѣтї , неже лї по побѣдѣ срамоту імѣтї . кѣ семуже , ілі персяне неслѣшатѣ , і вооружївшеся на конехѣ нестоятѣ ; тако их прелстїтї і обманутї невозможно , о чемѣ ісвѣстїе імѣю совершенное . І тако будїте готовї на бранѣ . Тѣмї словесы их возбудиѣ , еже бы отдохнутї , отпустїлѣ отѣ себе . Но дарїи , что парменїи совѣтовалѣ , супостата прелстїтї , въ добромѣ прозрѣнїи , і расумѣнїи імѣлѣ , яко македоняне тако сѣ нїмѣ бої учїнятѣ , конї осѣдланы імѣтї , болшеї частї воїска вооруженної споятї велѣлѣ . Сего радї по всему обосу многїа огнї бѣлї . Самѣ сѣ полководцамї , во оружїи стоящїа полкї обхождаше , солнца , марса , святаго і вѣчнаго огня на помощь прїсїваше , да бы імѣ прародїтелеї древнїх мужество достоїное даровалї , і воїстїнну аще бы человѣческая мѣслѣ сїе достїгнутї возмогла , усрѣла бы боговѣ сѣбѣ по-

могающїхъ , оні прежде македонянь устрашілї. Сего радї акї бесумнїї бѣгають повергше сѣ себе ору-
жїе. Саступнїкі государства персїдскаго бої уже на
бесумныхъ местѣ свою сотворїлї. егда і полководецѣ
їхъ мудрѣшїї , акї свѣрѣ яковїї , токмо корысті
желають, на погїбелѣ же прежде корысті предлежащую
бѣжїть. Не меншая печаль і у македонянь бѣла, всю
нощѣ вѣ смущенїї бѣлї, акї бѣ бранѣ творяще. Алек-
сандръ самъ якоже вѣ сїе время, нїкогда ужасся тако,
повелѣ прїсватї Арїстанда къ жертвѣ і моленїю , ко-
торїї одежку бѣлюю на сѣбѣ їмѣя, вѣ рукахъ же селїе
посвященное державѣ, і главу покрївѣ, тако начїналѣ,
яко царѣ сѣ нїмъ къ богу Іовїшу, Марсу, і Мїнервѣ,
о побѣдѣ молїтвѣ прїносїть. жертву же совершївѣ,
поїде вѣ шатерѣ, уже прї концѣ нощї. Но нї спатї,
нї лежатї можаше, размїшляя, їлї на правое крїло пер-
сїдское наступїтї, їлї сѣ самага чела бої датї, а їно-
гда помѣшлялѣ, не лутче лї на лѣвое крїло ударїтї:
вѣ томѣ сумнѣнїї і печалї не малої, наїде на него сонѣ
превеликїї. егда денѣ наста, собращася къ нему полко-
водцѣ, како бѣ повелѣлѣ бої учїнїтї, і необыкновен-
ному его спанїю удївлялїся зѣло. саче во їна времена
самъ їхъ прїсївалѣ, а їногда не скорого радї прїшест-
вїя їхъ накасївалѣ. Нынѣ уже вѣ послѣднемѣ страхѣ
тако спїть : і чаялї, яко не спїть, но вѣ печалної
бояснї сѣдїть. Обаче нї едїнѣ дерснулѣ отѣ стражеї

вѣсті въ шатеръ, аще уже і время пріспѣ, воінство же нѣ ко оружію, нѣ къ строю бесѣ повелѣнія ітї смѣяше. Многое время Парменіи ожідая, повелѣ воінству ясті. уже всеконечно подобаше іsb обоса іsbіті. Тогда внѣде въ шатеръ Парменіи, і многождѣ іменемъ возбуждаше совѣі, не могїі гласомъ, рукою возбудиъ, і рече: уже денъ великїі: Дарїи съ воінствомъ устроенымъ наступаеъ: твое же воінство еще не вооружено ожідаеъ повелѣнія. Гдѣ бодростъ сердца твоего: пѣи самъ і стражу возбуждаъ. На тоє Александрѣ отвѣщаль. вѣрїші лї едѣ уснутї могъ, не свободѣвся отъ печалї, которая мнѣ многое время не даде заснутї, вскорѣ повелѣ знакъ трубою даі. Парменіи же наіпаче удѣвляещя, яко тако бесѣ страха спаше, рече къ нему Александрѣ, егда Дарїи странѣ попадаяъ, градѣ і села расоряяъ, такожде всякїя запасѣ ко препїтанїю іскореняяъ, тогда бѣхъ въ сумнѣнїи. Нынѣ же чего імѣю устрашатїся, егда явственнѣ бої хоцетъ со мною учїнїтї: воїстїнну желаемое получиъ. Но воїно время о томъ іsbяваю вамъ: вы же ідїте всякъ въ свой полкъ: аъ скоро прїїду, і что повелю творїті, услышїте. едѣ когда воїстїнну въ страхѣ бувщанїя дружнѣ слушалъ, тогда возложївъ на себя броня воїнскую, вѣшелъ къ полкамъ. Нїкогда тако веселѣ македоняне вѣдѣлі царя, съ лїца его не устрашенна, надежду явственнѣю о побѣдѣ пророчествовалї себѣ: онъ же

окопѣ

окопъ разрушіні і іsb обоса іsbиті повелѣ. на правомъ крѣ-
лѣ поставилъ конніцу, которую нарицають іsbраннымі.
Полководецъ у нїхъ былъ іменемъ Клїтъ, къ нему же прї-
совокупилъ роты філота полководца, прочїхъ же полко-
водцевъ роты конніцы на томже крѣлѣ поставилъ. На
самомъ послѣдї поставленъ былъ Мелеагръ, ему же
послѣдовалі, вої съ копїямі, са тѣмї Аргїрасїдъы былї,
которыє полководца імѣлі сына Парменїева. Помощї
радї стоялъ съ воїскїмъ своїмъ Кенъ, санїмъ Орестъ і
Лїнжестъ со іносемческїмъ воїскїмъ, послѣдовалъ їмъ
Полїперкъ, тѣхъ всѣхъ полковъ былъ полководецъ
Амінтъ. Фїлагъ подъ своїмъ управленїемъ імѣлъ бала-
кряны, прежде сего въ таварыщство прїнятія. Тыє
былі праваго крѣла чело На лѣвомъ крѣлѣ Кратїръ,
Пелопонїсянъ конніцу подъ своею властію імѣлъ.
Къ ней же прїдалъ ему конніческїя роты, Ахаїскїя, Локрї-
скїя і Мереонскїя. На послѣдї Фессалїїская шла конніца
са полководцемъ Фїлїппомъ, пѣхотнїя полкі са конніцею
былі. Тое чело лѣваго крѣла было: Но да бы множе-
ство персянъ не обступїлі его, въ послѣднїя полкі
храбрѣшїхъ воїновъ поставилъ; по крѣламъ крѣикїя
роты расположилъ не прямо, но акї съ сторонъ поста-
вилъ строемъ, да бы тако немедленно [аще бы супо-
статъ покусілся обступїні] на брань готовы былї.
Тамо былї Агрїяне съ полководцемъ Апталомъ,
съ нїмі же совокупилъ крїтскїхъ саїдашнїковъ. Послѣднїя

перенгі отгблль оть чела, да бы все войско кругомь обступіті. [Іллїріане тамо былі сь наемнымь войскимь, сь німі же купно Фракіянъ прісовокупль легко воору- женныхь, тако войско управно расположѣв, яко послѣднїя роты да бы не далі кругомь обступітіся, обаче да бы моглї на чело обращатїся, і преходїті. сего радї не крѣпчаїшо было чело, нежелї крѣла, і крѣла пакї не лучші послѣднихь полковъ. Тое все устроїв на- казѣвалъ, егда персяне колесніцы сь косамї напустятъ на нїхъ сь велїкимь крїкомь, да бы онї вь молчанїї расступїліся, і тако между себе пропустилі. Сане не усумнѣвашеся вь томь яко вредїті могутъ, предѣ собою нї кого їмѣющїя. Егда же бы вь молчанїї напустїлі колесніцы, да бы онї крїкомь і воплемь устрашілі їхъ, і тако отвсюду на престрашнїя конї металї бї оружіе і сакалалї їхъ. А накрїлахъ стоящїмь, повелѣ расступїтіся, да бы їхъ не окружілі. егда тѣсно стануть; обаче средїнѣ не открѣвалї бы. Вся препятїя сь дѣлнїкамї, между їміже матї і чада дарїева, са-стражею былі, не далече оть войска прї горѣ поставїль, і малую частѣ войска сь нїмі оставїль. Аѣвое крѣло вручїль яко же всегда обѣкь, парменїю. Самъ на правомь сталъ. І тако еще войска не сошлїся на стрѣлянїя їсѣ луковъ, вь то время нѣкоторїї їсмѣннїкь їменемь бїонъ сь великою скоростїю прїтекъ кь царю скасуя ему: яко Дарїї сь тоя стороны, сь которїя ждалъ конное войско супостав-

ское протіво себе желѣнбія крющкі вв семлю закопаль, і мѣсто назначіль, да бы конніца его мїновала. Александръ повелѣвв прїтекшаго всятї, прїсвавв полководцевв прїнесеную вѣдомость імь повѣдалъ да блюдутся того мѣста, і конніцу отъ того берегутъ. Но тако великое воїнство нїже савшати сіе возмогло, сане шумъ і свукъ нескасаннїи обоїхъ странъ воїнства бѣль, сего радї полководцевв всѣхъ блїсь стоящїхъ обхождая увѣщаваль.

14: Прощедше толїко много странъ, вв надеждѣ побѣды, о чемъ ратѣ творїтї подобаше, то токмо едіно імѣте. По томъ імь рѣку гранїкв, кїлїкїїскїя горы, Сїрію, і Егїпетъ, і прочая неїсглаголанная ко славѣ возбужденїя прїпомїналь. І како Персыяне отъ Дарїа о побѣдѣ накасаннїе бої дадутъ, сане бѣжати не могутъ. Третїи уже день страхомъ одержїмі суще, і тяжкїмъ оружіемъ обремененнї, на томъже мѣстѣ стоятъ предлагаше: і пакї: отчаянїю бо їхъ нї коего їсвѣстнїшаго і болшаго знаменїя нѣстѣ, токмо яко градъ і села своя пожглї, а чего не сожглї, тое намъ остася, сане не моглї того соблюстї. Іменованїя же неїсвѣстнїхъ народовъ, чесо радї імѣете устрашатїся, [сіе бо не ко бранї, нїже ко страху надлежїтъ] їхъже онї татарамї і кагуїтамї нарицаютъ: тїи того радї токмо сущѣ не храбрї, і бесгѣлнї, сане не знають воїнскаго дѣла, і їсв степеннїхъ пущнїхъ мѣстѣ, не боевнїхъ
їсведенї

ісведені, і нічого кромѣ іменованія токмо імѣють. Македоняне же храбростію сего достігоша, яко во всеї вселеннѣи не обрящется таковое мѣсто, гдѣ бы такової мужіе не знаемі былі. Спѣте на тоє їхъ бесгѣланое воїнство, се нічого кромѣ копей не імѣють, прочіи же токмо працею каменѣ обращаютъ, сїи не много вооруженныхъ требуютъ: Тѣмже болшая частъ тамо во тще будеть стояті, у насъ же болшая частъ будеть мужественно бранѣ твориті, нїже желаю того отъ васъ да дерзновенно храбростію на бранѣ вержеться, аще вамъ прежде образомъ сердца добраго не покажу. напаче обѣщаваюся предъ первыми знаменами самъ ітти, і битися: колїко ранъ мнѣ случїтся, толїко тѣлу моему украшенія: знаєте яко самъ корыснїи не касаюся, но вся по побѣдѣ на украшенія ваша обращаю. Сїя же храбримъ мужемъ глаголю, аще бы которїи между вами таковыми не былъ, тако азъ къ нїмъ рекъ бы, уже сгѣ прїідохомъ, откуду ісбѣжаті не можемъ, толїко многїя страны прошедше, толїко много рѣкъ, і горъ са собою оставїше, путѣ себѣ до отечества, і къ богомъ отечественнымъ мечемъ токмо потреба уготовїши, таковыми словесы полководцевъ і воїновъ блѣкнїхъ увѣщавалъ.

Дарїи сталъ на лѣвомъ крылѣ, многимъ ісбраннымъ воїнствомъ коннымъ і пѣшимъ окруженъ, малое тоє воїско Александрово нї во что вмѣняя, і укоряя яко воїнство тоє во тще на крылахъ распространено.

На конецъ уже на колесницѣхъ високоі превосвѣсился, на правую і на лѣвую сторону показуя, тако къ воїнству своему глаголаше: вѣхъ семель, которія съ едїнїя страны окружають Окланъ, съ другїя заключають Элеспонтъ, вы прежде сего господіе бысте, нынѣ же не о славѣ, но о сравіи, і паче того о свободѣ, мужественно противостояті будете.

Сеї день, паче котораго нї едїнь вѣкъ болша і честнѣша імѣль, государство весма ілі обдержитъ ілі іскоренитъ. Надъ рѣкою гранікомъ ратовахомъ съ супостатомъ нашимъ, но съ малою частію воїска нашего. побѣждені былі мы въ кілікіи, но еще остаєся намъ сірїа, великія царства моего стѣны, Тігръ і Евфратъ рѣкі. нынѣ же наста намъ время, яко по побѣдѣ не возымѣемъ мѣста гдѣ укрїтїся намъ. Понеже тако долговременною воїною вся суть разорена, прї насъ. і во градѣхъ жителі, нї въ селахъ земледѣльцы осталїся. женї воїстїнну і чада вслѣдъ насъ ідутъ, готовая македоняномъ користъ, аще возлюбленнаго радї наслѣдїя, і сравія своего жалѣтї не будемъ, что азъ долженъ быхъ таковое воїнство [егоже сіе неїзмѣрїмое поле егда вмѣстїтї можетъ] собрахъ конї, і оружіе расдѣлїхъ, запасы тако великому воїнству уготовахъ, мѣсто, на немже воїнство возмогло бы управлятїся, ісбрахъ. Прочее въ вашей силѣ естъ, дерсайте еже бы побѣдїтї, імуще на славнїхъ

виѣхъ і храбрѣхъ мужей крѣпкое оружіе, славу ихъ не вочто вмѣните, наглостіи по сіе время, а не мужества бояліся есте. сани по учіненомъ которая уже бою, акі нѣкїи свѣрѣ погубѣвъ жало, обмѣраетъ і негѣствителенъ бѣваетъ. Нынѣ сія пространная поля открьлѣ ихъ малолюдство, которое кілікіискія закрьвалі горы. Відѣтелі шеренгі рѣдко стоящія, крыла распространеная, среднія же полкі аще і добры, но рѣдки, сани послѣднія полкі уже уходятъ, істїну глаголю: конями ихъ поѣмчемъ, і кромѣ інаго колесничя съ косами напустімъ на нѣхъ. Воспрїимемъ совершенное торжество побѣды, хотя едіножды побѣдїмъ ихъ. Нѣстѣ бо мѣста їмъ куды убѣжаті. отсюду возбраняетъ їмъ евфратъ, а отпугу тїгръ рѣкѣ, которія прежде акі стѣна і щїтѣ бѣлї їмъ, нынѣ же сунѣ на пагубу, і побѣжденіе. Воїнство наше легко і не отягощено: а ихъ воїнство корыстїи обременено. отягощеннѣхъ же пѣннѣми нащїи богатствы, будемъ посѣщаті. что намъ і побѣду прїнесетъ, і убыткіи прежнія восвратїтѣ, і аще кого отъ васъ македонская слава устрашаетъ, тої да помышляетъ, яко тамо естѣ того народа оружіе, а не мужество. уже по сіе время бїошеся многократно, отъ обоїхъ странѣ множество кровї проліяхомъ, і всегда въ маломъ воїнствѣ бѣваетъ погѣбель болшая і знатнѣшая. Александръ бо унѣвающїмъ і бояслѣвѣмъ страшенъ акі лютѣи свѣрѣ мнїтѣся, [аще мнѣ вѣрїте] но не

расумень і упрямб естб. По сіе время страха нашего радї , а не мужества своего благополучень . Ні что можетб бѣити долговременно о немже расумомб нерадїтб. понеже аще і мнїтсѧ счастье прїятно бѣити . обаче упрямотб не восдвїгнетб паче того , токмо краткія і премѣняющїяся вещи челоуѣческія . Счастье же ні когда вв едїномб состоянїї пребудетб .

Мнїтмїсѧ бо сіе восхотѣша тоє персїдское царство [которое болші 230 лѣтб во всегдашнемб счастья , вв превелїю славу проїсвїде **И**паче накасатї , нежелї погубїтї , кв сему же бесцїлїе і немощь челоуѣческую покасатї . чесога ні кто во счастья срѣтї , нїже памятоватї хоцетб . Прежде сего мѧ самї воїною грековб побѣждалї , нвнѣ же їсв домовб нашїхб , отб онїхб намб нанесенное бѣдство да їгонїмб . едїною равностїю і мѧ і онї счастья прославляемсѧ . Понеже царствомб , егоже македоняне хоцутб , і мѧ себѣ желаемб . народб едїнб обладатї не можетб . На конецб , аще бѧ і во отчаянїе прїшлї , обаче нужда всякаго долженствуетб возбуждатї , уже конецб прїспѣ матерб мою , двѣ дщери , Охасїна моего вв надежду царствїя сего рожденна , княсеї , чада рода царска , полководцевб вашїхб , яко плѣннїковб вв заключенїї їмѣетб . Аще же не явїте храбростї , вамб подобающїя , і самб есмб акї плѣннїкб , їсторгнїте отб усв утробу мою , возвратїте мнѣ чада моя , са нїхже і самб умретї хощу .

Вѣру

Вѣру їмѣте мнѣ, яко нѣнѣ матї моя і чада [зане жену
 въ томѣ плѣненїї погубїхъ] рукї къ вамѣ восгѣвають,
 і ко отеческїмѣ богомѣ вопїють, помощї вашає,
 мїлосердїя і вѣрѣ желаютѣ, і молятѣ васѣ да їсба-
 віте їхѣ отѣ плѣненїя, отѣ усь, і пїтанїя нищет-
 скаго. Вѣрїте лї, яко тѣмѣ свѣ радостїю служатѣ,
 їмїже і облагатї не восхотѣлі бы; Віжду яко сун-
 статское воїнство прїблїжається. Ась же колїко блїсь
 есмѣ сїраха, толїко менші, тѣмѣ, что рекохъ, есмѣ
 доволенѣ. Молю васѣ чресѣ боговѣ отеческїхъ, і
 чресѣ огнѣ вѣчнїї, егоже на трєбїщахъ предносятѣ.
 чресѣ свѣтїлостѣ солнца, восходящаго въ предѣлахъ
 царства моего, чресѣ бесѣ смертнїю памятѣ царя Кїра,
 которїї Мїдїянѣ і Лїдїянѣ завоевалѣ, владѣнїє отѣ
 нїхъ отѣнялѣ, і въ персїдскую державу пренесе во пер-
 вїхъ. свободїте отѣ послѣдняго бѣдства і поруганїя
 славу і народѣ персїдскїї. Ідїте усерднї, і надеждѣ
 їсполненї, да оставїте тую славу въ послѣднїя вре-
 мена, которую отѣ праотцевѣ своїхъ воспрїясте.
 Нѣнѣ въ рукахъ своїхъ, волностѣ, богатство, наде-
 жду временѣ предвїдущїхъ їмѣете. Тої їсбѣжїтѣ отѣ
 смертї, кто гнушается єю, а того їщєтѣ, кто
 єя боїтся. Самѣ ась не по обїкновенїю отеческому
 на колеснїцѣ сїжу, но да всякѣ мя вїдїтѣ. О томѣ
 не печалюся, буду лї протївостоятї, акї воїнѣ храб-
 рїї, їлі унїлыї.

15: Вь то время Александръ, [якоже імблв остереженіе отъ бѣглеца:] крѹчкі мїноватї хотя, на самаго дарїа, лѣвое крѣло управляюща, полкамб послѣднїмб іптї велѣлв, дарїї такожде кѣ нему св своїмї обратїлв, бѣсса наказавъ, да бѣ массагетянскую коннїцу на лѣвое крѣло супостатское послалв. Самб колеснїцѣ св косамї предъ собою стоящїя, далв знакв на супостата погнаїтї. Тѣмже вошнїцѣ опустївшѣ вожї сѣло скоро гонїлї, да бѣ тѣмб болше македонянв несанно порасїлї. Того радї їныхв копїя прободалї вѣ дѣшлахв укрѣпленая, ї протяженая; а їныхв косѣ отъ обоїхв странв колеснїцѣ, уявлялї, македоняне не мало, но весма бѣгуще шеренгї ї строї смѣслї. Масаї полководецѣ мятущїхся болѣе устрашїлв, повелѣлв тѣсяцѣ коннїцѣ кругомб обоїтї созадї воїска македонскаго, радї похїщенїя плѣннїковв ї богатствв прежнїхв, тако помѣшляя, яко плѣннїкї усрѣвшѣ своїхв самї расрѣшатся отъ усь. Но не прехїтрїлв парменїа, на лѣвомб крѣлѣ стояща. Тѣмже вь скорѣ послалв ко царю полїгаманта, которої ї бѣдство возвѣстїлв, ї совѣтв что творїтї прїнесв. Александрв услїшавъ полїгаманта, рече: їдї рѣцї парменїю, аще вь полѣ побѣдїмб, не токмо что у насв нїнѣ погїбаєтв, возвратїмб, но вся яже супостатв їмѣєтв, восмемб. Сего радї да не отводїмб воїска їсв строя, но тої убитокв нївочто вмѣняя, да покажетв мужество

мое, і філіппа отца моего. Въ то время персяне богатство похитили, порасивше мало не всю стражу, къ сему же плѣнники свободившися отъ усь, елико случися похитали, і съ своїми совокупившеса, македонянь окруженныхъ убивали, веселящеса, матери гаріевої сісігамбе возвѣщали, яко гаріи весма Александра побѣдилъ, і всѣхъ плѣнниковъ, і вся сокровища возвратилъ: сане тако чаяли, яко во всемъ обоемъ такожде счастье будеть, і акі бы побѣдителі, персяне къ корыстямъ обратилися. Сісігамба же, егда плѣнники оную увѣщавали, еже бы не была печална, ні мало премѣнилася, ні гласа іспустила устнама ілицемъ ні коего знака не показала; но не поколебима сігѣла. Мнѣмися что не хотѣла прѣвременнаго счастья раздражити, но імущее случитися весма, раскудила. предстоящїи же не могли уразумѣти. Въ то время полководецъ конницы Александровой со не многими ротами на помощь обосу прітекъ, не ізвѣстно самъ ліумыслилъ. Ілі по повелѣнію цареву, но съ кавказцы, і татары перваго бою не возмогъ отправити. понеже токмо встрѣтился, і скоро побѣжалъ насадъ ко царю, похитенныхъ богатствъ паче свѣдѣтель, нежелі саступникъ бывъ. Уже і Александръ началъ о томъ болѣшновати, да бы воіско не обратилося ізъ строю, на помощь ко отнятїю вещи своей, чего не всуе боялся. Сего ради Арета, который нагъ копейшиками полководецъ

водець былъ, [їхже саріссофорамі нарицалі] послалъ прошиву татарь. А между татары колесніцы съ косами, которыя были кругомъ первыхъ знаменъ, воінство возмутілі на копейщиковъ набѣжавше. Македоняне же укрѣпившися бодрственнымъ сердцемъ окружилі ихъ, і сталі копейщикі, акі стѣна нѣкая, копія уставивше, і отъ обоихъ странъ, егда колесніцы набѣжалі, чрева конемъ прободалі, по томъ кругомъ колесницъ набѣгалі, воіновъ на нѣхъ сѣдящихъ устрашающе. Превелікая тогда пагуба была коняамъ, і вошницамъ, между всѣмъ воіскомъ. Вошницы содрагающихъ коней не могли управляти, коні не шокмо шлеф съ себя свергалі, но і колесніцы превращалі, раненые побитыхъ волоклі, устрашенны бывше ні стояті ні бѣжаті отъ ранъ смертныхъ могли. Обаче не многіе колесніцы отъ нѣхъ на конецъ воіска убѣжалі, оні же которыхъ достигнуті могли, нещадно смерті предавалі, отсѣченныя же члены человекскія на землі лежалі: і тако еще отъ начала не было таковое дѣло, что обсѣченная тѣлеса, і оцепенѣвшая, оружіе держалі, іshedшеі же крові, померлі. Въ то время Аретъ убивъ полководца татарского, [которыйи обозъ разорялъ] устрашившихъ же сѣло побѣдилъ. Но егда подоспѣлі бактріане отъ даріа посланые, счастье іно учинілі. Тѣмже мнози Македоняне на первой стрѣчи побиты: а болшая часть ихъ къ Александру ушли.

Тамо

Тамо персяне велїи окрїкв по обычаю побѣдїтелеї учїнїлї, і жестоко на Македонянв акї на побѣжденныхв весгѣ наступїлї. Александрв же обяшыхв страхомв увѣщавалв, і укорялв, бапалїя, которая уже было окончалася, самв обновїлв, і укрѣпїлв воїска своего сердца, на непрїятеля повелѣлв їтї. Порѣже было воїнство на правомв крылѣ персїдскомв, по отшествоїї Бактрїаноев кв корыстямв, сего радї Александрв нападе на нїхв, св велїкою їмв пагубою. но персяне стоящїи на лѣвомв крылѣ, увїдѣлв что могутв его обступїтї, созадї наступїлї на него. Сего радї былв посрегѣ їхв вв велїкомв страхѣ, еже лї бы конїца Агрїанская, стїснувшї конї острогамї на тѣхв персянв не напала, і на себя їхв не обратїла. І уже воїнство отв обоїхв странв смѣслося. Александрв со обоїхв сторонв отв Дарїа былв окруженв, которые созадї его былї, св тѣмї сражалїся Агрїане, і преодолѣвалї їхв. Санеже Бактрїане расхїтївшї прежде плѣнєныя корыстї македонскїя, хотя і возвратїлїся, но во ордерв статї не моглї, ротамї разно стоялї, гдѣ кому случїся, тамо прї своїхв стояще ратовалї. Два царя едва не купно воїско св воїскїмв совокупя, бїтву обновїлї, бошая часть персянв погїбала, і мало не равная отв обоїхв сторонв была. Дарїї на колеснїцѣ, Александрв же на конѣ ѣздїлї, обоїхв їзбранное воїнство безв памятї между собою бїтву чїнїлї, понеже прїнуждену погїбнутї

царю, не хотѣли ніже могли, быти жъвы, предъ очесами же царя своего всякъ желалъ умрети вмѣсто великаго мужества. Обаче въ великомъ страхѣ таковыя былі, которые мужественно протівостояли, занеже всякъ раненыи, отъ царя славы желалъ. Тамо ілі омраченіе очесъ прелестное, ілі істинная была причіна, тѣмъ, которые прі Александрѣ стояли, вѣдѣлося бо яко надъ главою царевою тихо орелъ леталъ, ні звукомъ оружія, ні воплемъ умірающіхъ устрашася, і многое время кругъ коня Александрова акі вісящъ, нежелі летающъ касался. Волхвъ же іменемъ Арістандръ облекся въ бѣлую одежку, і въѣмъв маслічную въ десноі рукѣ нося, воінамъ бѣтву творящѣмъ, орла того, акі совершенное знаменіе побѣды касалъ. Тѣмъже великая охота і надежда, вмалѣ преждеустрашенныхъ, возбудила на брань, наіпаче егда восніца, который Дарія весь, і предъ нимъ сѣдѣлъ, копѣмъ прободенъ стался, не сумнѣлся въ томъ, ні персяне, ні Македоняне, что Даріи самъ бысть убитъ. Сего раді рыданіемъ болѣзненнымъ і воплемъ не лѣнымъ, все воіско наполнено было, хопя і равныи боі былъ. Сроднікі же і избранніи воіны защіщенія раді сдравія его, полѣвую его сторону стоящії, побѣгше оставіли его на колесніцѣ. По правую же сторону стоящії воіні, взялі его между себе. А самъ Даріи, якоже глаголютъ, мечъ ізлекъ, хотяше себе честно убиті, нежелі со стыдомъ уходіти. Обаче высоко на колесніцѣ сѣдъ,

і еще

і еще множество своїхъ храбрственно борющихъ
вѣдѣя, стыдѣлся тако ихъ оставити. Егда же между
надеждою і отчаяніемъ свъ мыслію боролся, персяне
помалу уходѣлі, і шеренгі расдѣляліся врознь. Тогда
Александръ коня своего премѣнивъ [сане многихъ утомилъ]
сопротивляющихся убивалъ, убѣгающихъ же
прободалъ, уже не брань, но самая побѣда была.
Тогда Даріі обративъ колесницю начатъ бѣжати.
Побѣдитель же Александръ гонилъ вслѣдъ бѣгущихъ,
но пылъ высоко воста і не даде ему вѣдѣти против-
ныхъ. Тѣмъ же акі во мракѣ заблужденія былъ много
время, шокмо на гласъ знаемыі, акі на нѣкїи знакъ
собіраліся. обаче слышанъ былъ звукъ отъ вожжей,
їмі же побѣаемы были коні въ колесницѣ Даріевої:
тѣмъ едїнымъ знакомъ достігалі его.

16: На лѣвомъ крылѣ у македонянъ, гдѣ парменіонъ
якоже речеся, полководецъ былъ, расно счастье, многое
время свъ обоихъ сторонъ дѣйствовало. Масаі бо со всею
своею конницею, жестоко на македонянъ наступалъ, і
кругомъ ихъ обступалъ. Въ то время парменіонъ вско-
рѣ ко Александру вѣсть послалъ, въ каковомъ спрахѣ
обрѣтается, і аще помощи не дастъ вскорѣ, ні коімъ
образомъ возможно будетъ, еже бы бѣгу не вдатіся.
Уже далече царь даріа гналъ, і блісѣ его достігалъ,
но егда ему печальная вѣсть отъ парменіона прїде,
повелѣлъ обратити коні і воинамъ всѣмъ стати, негодуя

что побѣду іsb рукъ весма у него отбімають. Даріи же лучше уходѣтъ, нежели Александръ его гонѣтъ, Въ то время Масеи вѣстѣ прѣялъ о побѣжденномъ Даріи, сего радѣ аще і силнѣе былъ обаче счастья македонскаго боялся, уныло противостоялъ. Парменіонъ во істинну неіsvѣстенъ былъ о той прѣчинѣ, но обаче той случаѣ къ побѣдѣ мужественно употребѣлъ. Фессалійскую конницу къ себѣ повелѣлъ прѣсватѣ, і рече къ нѣмъ, вѣдѣтели сіхъ персянъ, яко противу насъ недавно жестоко споялѣ, како нечаянно страхомъ одержимѣ уходятъ, На нашу же сторону счастье царское побѣду готовѣтъ. поля персянамѣ убѣтыми покрыты. і что даромъ стоите, сѣа подобні есте убѣгающимъ; мняшеся Парменіонъ воінству істинну глаголатѣ, і сімъ надежда унынїемъ одержимыхъ укрѣпила, і стѣснувше шпорамѣ коні нападоша на Даріа, который уже не помалу, но скоро убѣгаше, і ні кая разность была отъ убѣганія, токмо яко вспять не обратѣлся еще. Но обаче не зная Парменіонъ совершенно, что учинѣлося на правомъ крылѣ у царя, задержалъ іхъ мало. Масеи же время імѣя ко убѣжанію, не прямо, но кругомъ до рѣкѣ Тігра побѣжалъ, і прешедъ сѣ досталнымѣ побѣденаго воінства въ Вавілонъ прѣїде. Даріи такожде въ маломъ воінствѣ бѣгущъ, до рѣкѣ Ліка прѣїде, і прешедъ помышлялъ, расорватѣ лі мостъ, ілі ні: понеже вослѣдъ себе Александра гоняща слышалъ, Но вѣдѣлъ сколь много

тысящѣі

тысящєї воїнства его, которые еще не прїбѣжалї до рѣкї тоя, ежели бы мостъ расорвалъ, воїстїну была бы плѣненная Александру корысть. Сего радї самъ прешедъ рече. лучше мнѣ есть путь бѣгущїмъ оставїтї, нежелї расорїтї. Самъ сѣло скоро бѣжа о самої полунощї въ сѣло Арбеллу достїгнулъ.

Кто таковыхъ їгранїе счастье. полководцевъ ї полковъ разныхъ побѣду, убѣганїе побѣжденныхъ, погїбель на едїнѣ. ї обще, їли мыслию достїгнутї, їли словесы опїсатї возможетъ, егда бо не всего вѣка дѣла, во едїнъ тої день счастье собрало. їные прямымъ путемъ ї блїскїмъ, прочїї же разными лѣсами, ї македоняномъ неїсвѣстными стезями въ бѣгство устремїлїся. Конница съ пѣхотою безъ полководца, вооруженные безъ оружія, раненые, ї не раненые за едїно смѣшалїся, егда же страхъ милосердія преодолѣлъ; тѣхъ, которые не могли послѣдовать прочїмъ, со общїмъ въздыханїемъ оставлялї, жажда раненыхъ ї утружденныхъ, паче всего утомїла: тако у всѣхъ їсточниковъ на распутїяхъ лежалї, воду блїсб себѣ текущую, сіяющїми устами хваталї, которую отъ многа времени возмущену, пїлї, ї отъ того блатая вся внутренняя въ себѣ повредїлї, ї составы їхъ акї мертвы сталї. Прїспѣвшу же неспїятелю, новыми уявленїи ранамї, нѣкоторые далече отшедше надъ їсточниками сїдѣлї, гдѣ кто могъ, въ таїнѣ воду обрѣстї, еже бы напїтїся. ї гдѣ обрѣталї каковыї либо їсточнкъ

мало текущіі, вскорѣ нашедше до суха выпївалі, і нїдїно сокровенно было мѣсто болотное, которое бы жажда та не обрѣла, і весгѣ по селамъ прїпутї лежащїхъ, мужї спарыхъ і женъ вопль слышанъ былъ, еще по варварскому обыкновенїю Дарїя царя прїсывалі. но Александръ, якоже прежде речеса, удержавъ своїхъ, къ рѣкѣ лїку прїшелъ, гдѣ премногїмъ множествомъ наполнїлся бѣжавшїхъ мостъ, і много отъ нїхъ егда Александръ прїшелъ пометалїся въ воду, отягощенї суще оружіемъ на бранї, і бѣгствомъ утомленї утопалї, уже не токмо мостъ, но і рѣка бѣгущїхъ не могла вмѣстїтї. бесумно бо бѣжалї, і купно на мостъ наступалї, і гдѣже бо страхъ въ сердца вселїтся, того едїнаго і боятся, чего въ первыхъ началї боятїся. Александръ же да бы не восмнїлся воїнству своему тако во тще бѣгущаго Дарїя упуститї, предлагалъ їмъ, уже прїступлены суть мечї, руцѣ упружены, мы самї шаковымъ скорымъ бѣгомъ утомлены, і день къ ноцї склоняется. но въ самомъ гдѣлѣ печаль їмѣлъ по їстїнѣ, олѣвомъ крылѣ чаялъ, что еще бїтва точїтся, і всеконечно хотѣлъ возвратїтїся, уже і знамена обратїлї. въ то время отъ парменїона прїшлї гонцы восвѣщающе о побѣдѣ. Но въ той день не їмѣлъ страха болшого паче того времени, егда до обоса свѣ воїнствомъ возвращался. Малая часть їхъ была і бесъ строя шлї радующеся

о побѣдѣ

о побѣдѣ, санеже персянѣ чаялѣ быті всѣхѣ, ілі разгнаныхѣ, ілі побѣжденыхѣ. Се внесану увігблѣ конніцу гаріеву на нѣхѣ ідушую. Ібо персяне на нѣхѣ обрѣтілѣся, нѣ во что себѣ вмѣняюще оную малую часть македонянѣ, скоро наступілі на нѣхѣ. Прегб знаменамі же царь Александрѣ іде, акі бы невѣдя, нежелі нѣ вочто себѣ вмѣняа оныі страхѣ. Но не отступіло отѣ него счастье во всякіхѣ страхахѣ прі немѣ ідущее; понеже полковніка тоя конніцы во брані храброго, і того бесѣ опасенія на него нападша, скоро копѣемѣ прободѣ, егда же сѣ коня полковникѣ спаде, вскорѣ другого, і прочіхѣ многіхѣ тѣмже копѣемѣ прободѣ, і тако персовѣ мятущіхѣся началі македоняне побѣждаютѣ. Но і персяне не бесѣ отпущенія погібалі. Понеже сѣ таковою храбростію сердца, (аще і не мносі,) сѣ каковою і превелікое воінство прежде, храбро стоялі. обяче персяне вѣдяще яко лучше бѣжати, нежелі вѣ ноці бітіся, наразно началі уходіті. Александрѣ же необычнаго весьма страха ісбывѣ невредімо, сѣ воінствомѣ своїмѣ возвратілѣся вѣ обобѣ свої.

На томѣ бою побіто персянѣ 40000. которыхѣ македонцы моглі ісчїсліті, Македонянѣ же меньше 300 человекѣ. Но сію побѣду царь, паче мужествомѣ своїмѣ, нежелі счастьемѣ одержалѣ, не мѣствомѣ тѣснымѣ (якоже прежде) но храбрымѣ сердцемѣ преодолѣлѣ. Понеже і воінство благоразумно вѣ строю

поставив, і самъ храбрствено на бою расбѣжалъ; і збѣло мудрымъ смысломъ, обраніе корыстеі ні во что вмѣнялъ. Егда въ самомъ сраженіі, послѣдній страхъ увігдѣлъ, [еще неісвѣстну сушу брані окончанію, кто явится побѣдитель] тогда онъ порасѣлъ гаріа, і бѣжащаго [еже въ самомъ распаленіі сердца, егда вѣрїті можно,] паче расумомъ, нежелі яростію прогналъ. Понеже аще бы всеконечно гонїті непереставъ, [еще бо половїна гарїева воїнства осталася:] то ілі бы отъ своея ему вїнності побѣжденъ былъ, ілі бы чуждою храбростію одержавъ побѣду. Ібо аще бы множества конніцы на него набѣгающїя устрашїлся, то стався побѣдитель, долженъ былъ бы, ілі съ бесчестїемъ уходїті, ілі напрасно погїбнутї. Достоїні воїстїнну похвалы, і полководцы. Ібо раны мужества їхъ свїгдѣтелї суть. Ефестїону бо плече копїемъ прокололї, Пердїкку, Цена, менїга ізъ лука егда не до смерті пострѣлїлі. Ащеже по істїннѣ хоцемъ македонянь расудїті, которые на томъ бою былї, обряцемъ, яко і царь таковыхъ слугъ, і слугї тако велїкаго царя былї достоїні.

К В І Н Т А   К у р ц я

К Н І Г А   П Я Т А Я.

СОБРАНІЕ ВЕЩЕІ КРАТКОЕ.

1. Дарії въ мідію прїіде, Александръ взялъ весь арбелу, і вавілонъ, котораго положеніе, пространство і нравы, описуются.
2. Ратнымъ милость являетъ, градъ сусію взялъ, і сокровища въ немъ лежащая даріева, і сісгамбу утѣшаетъ.
3. Уксійскую страну взявъ, воеводѣ магату іменемъ, і тѣмъ которые сдвализя, животъ даровалъ, такожде волность і свободу даде, хотя въ персідскую землю воітї, Аріобарсанъ не даде ему внїтї.
4. Плѣнникъ нѣкоторїи показа путь не многимъ ісвѣстїи. Александръ убївъ аріобарсана, войско персідское побѣждаетъ.
5. Въ персеполь поспѣшая, плѣненыхъ грековъ 4000 свободждаетъ.
6. Пребогатая въ персеполї сокровища разграбївъ поїде во внутреннюю страну персідскую, і народъ нарицаемый марды укротїлъ.
7. Александръ по наговору танаїды жены блуднїцы, і прочїихъ гражданъ прелюбоудѣвъ во время пїрованїя, дворъ царї персідскїхъ сажїгаетъ, по томъ достїгатї дарїя намѣренїе положїлъ.
8. Дарїї своїхъ на бранѣ увѣщаетъ.
9. Разные начальниковъ его совѣтї і смятенїе, совѣта радї набарсана, которїи імѣлъ согласїе съ бессомъ выдатї дарїя Александру.
10. Бессъ і набарсанъ, акї бы отложїлі безчїнное свое намѣренїе о преданїї ілі о убїенїї царя, удївительнїми хїпростїи покрїваютъ тое.
11. О ісмѣнїкахъ дарїї прїемлетъ ісвѣстїе; бытїи же между греческїмъ воїнствомъ, бесстрашную отъ себе помощи отлатаетъ, готовъ сїи на погубленїе, аще не восхотятъ свої воїнбы его сохранїтї.
12. Бессъ предѣ дарїемъ ласкательнїми словесїи, і плачемъ оправданїе прїноситъ, слатнїми же оковами связаннаго, тїщїтся на мерскої колеснїцѣ ко Александру прївестїи.

13. Александръ егда услышалъ о даріевої погібелі, поїде къ персідскому воїнству. бесъ же съ другіми убійцями уболяся оружія, і лица побѣдителя, дарія колікократно копїями уявївъ, побѣжалъ съ совѣтніки своїми.
14. Александръ обрѣвъ даріево тѣло, плакався послалъ къ сісігамбѣ да погребетъ его.

1. **В**Ся сія аще бы восхотѣлъ вещи описати по временіи, которыя по словесіи і по повелѣнію Александрову, ілі въ греческой странѣ, ілі во Іллірїи, ілі во Фракіи соудѣлися, подобаше бы тоє Асіиское історїописаніе разсѣлїти; которое уже убѣжаніе даріево і смертъ і прочыя вещи одержитъ, якоже временемъ не премѣняшеса, тако і мѣстомъ мнїтся мнѣ того не разсѣлїти. Тѣмже во первыхъ напишу, что по воїнѣ было, даже до Арбелы. Дарїи егда не ополунощї до весї Арбелы прїбѣжалъ. гдѣ такожде множество друговъ его собралїся убѣжавше. Тѣхъ онъ къ себѣ прїзвалъ рече: Не сумнѣваюся азъ, яко Александръ ко градомъ началнѣйшїмъ і селамъ ісобїлнѣйшїмъ всякіми вещми потребнѣйшїмъ, прямо пошелъ, а яко на богатїя корыстї самъ і воїнство его взїраетъ. тѣмъ своя вещи въ такомъ состоянїи цѣлы быти разумѣлъ. зане съ легкїмъ воїнствомъ чресъ пустая мѣста потреба ему ітїи. Послѣднїя страны государства моего невредїмы суть, оттуду бесъ всякого препятїя возмогу многїя сілы протїву его собратї. Да облагаетъ мої бесмѣрно
савї.

завістнібі народѣ сокровищамі, по многовременномѣ же гладѣ да насытітся слава, въ скорѣ мнѣ будетъ самъ вмѣсто корысті. Іскусіхся азъ, уже въ семъ, яко сокровища, наложницѣ, і скопцевъ множество, нічто іно сумѣ, токмо ошягощенія і препятія. Такожде і Александръ съ собою возітъ, тѣмже чімъ побѣдѣлъ прежде, нынѣ побѣжденъ будетъ. Тая его словеса, мнѣліся ісполнена бѣші отчаянія. Понеже Вавілонъ удівително богатъ, предъ очесамі всѣхъ весма імѣлъ бѣші оставленъ, і отданъ, такожде і Суза, і прочая того государства украшенія, сего раді тѣмъ побѣдителъ отъ воінбі ізбавітися імѣлъ. Но онъ проіво тому рече: Егда счастье ожесточается, не словеса ізбранная і удівителнібі отговорѣ, но къ нуждѣ самоі, вещи полезнія, подобаетъ предлагати. желѣсомъ а не слатомъ бранѣ творятъ, мужіе а не домѣ воіну наносятъ, вооруженнѣмъ вся послѣдствуютъ. Тако праотцѣ моі персідстїи царіе во первѣхъ побѣду получалі, вскорѣ потомъ счастье первое въ домъ прівлчалі. Тѣмже ілі къ надеждѣ возбуждені ілі паче на волю его сряще нежелі на совѣтѣ, купно съ нѣмъ въ мідїю внѣдоша. Въ малѣ по томъ Александру Арбела предадеся, гдѣ царское богатство і сокровища, сохраненнѣ былі. Четыре тѣсящї талантовъ слава было, одѣянїя предрагая, [якоже прежде речеся] богатство всего воінства положено было. Но егда многія недугі случіліся бѣші

людемь отъ смрага убѣенныхъ тѣлесъ , вскорѣ мѣсто премѣнилъ . Ігущѣмъ же їмъ было по лѣвоі сторонѣ Аравїтское государство , преславно радї разныхъ благовонїи тамо ісбобілно растущїхъ , путь весгѣ полевъ , а земля тая между Евфратомъ і Тїгромъ лежѣтъ , толїко плодовиѣта і тучна , яко скотъ съ поля сгоняють , да бы отъ обьяденїя не ісгохъ . Прїчина того ісбобїлія естѣ мокрота , отъ обоїхъ рѣкъ проїсходящая , сѣне егда не подѣ всюю землею , воды акї жїламї текутъ , того радї і верхъ отъ нїхъ влажїтся . Твѣя рѣкї ісб горъ арменскїхъ коренѣ їмѣють . По томъ водамї расгѣбляются і розно текутъ . Повѣствуютъ положенїе горъ арменскїхъ пространно опїсующїи , яко на двѣ твѣсящї і пять сотъ верстѣ течетѣ . твѣя рѣкї егда Мїдїю і Гордїю преходїтї начїнаютъ , мало поуже сходятся , і колїко далѣе текутъ , толїко соутѣсненну между собою їмѣють землю . Тѣмъ полямъ блїжня естѣ Месопотамїа , отъ жїтелеї тако нареченная , сѣне тую по обоїмъ сторонамъ жївущїи посредѣ їмѣють . На конецъ твѣя рѣкї Вавїлонскїи предѣлы вѣ черное море текутъ . Александръ вѣ четвертѣи денѣ до града Мемнїа съ обосомъ прїшель , естѣ тамо мѣсто , ісб которого множество клея іслївается , которѣмъ [что іспїнно естѣ] Вавїлонскїя стѣнны шїрокїя древле согданнѣ бѣлї .

Александръ же егда къ вавїлону прїблїжашесѣ , масеї , тамо во время побѣды убѣжавшїи , ісбїде съ сїнамі уже
вѣ вос-

въ возрастѣ сущімі, і предъ нѣмъ паде, градъ і себе ему вручая, благодарно і пріятно было царю ішествіе его, зане съ великімъ трудомъ подобало бы получитьи тако крѣпкіи градъ, а наипаче, яко тої человекъ рога великаго, і воінъ съ послѣднія воіны славнѣі, возмогъ бы прѣмѣромъ своїмъ і прочіхъ къ согласію, на тое срящіхъ пріклоніти. і тако съ чагамі его любезно прѣмлетъ. Прочее четвероугольнымъ строемъ воінству ітти, егоже самъ веде, повелѣлъ. акі на ополченіе шлі. Множество вавілонянъ стояло по стѣнамъ, еже бы вѣдѣти новаго царя, болше предъ него на срѣщеніе ішдоша. Между іміже багофанъ, града, і сокровища царскаго оберегатель, не хотя да бы въ томъ его масеі предъуспѣлъ, весь путь цвѣтамі і вѣнцані во градъ украсілъ, шребіща сребрянніе по обоімъ сторонамъ поставілъ, не токмо оїміамомъ, но і рашнімі ароматмі наполнилъ, за нѣмъ дары послѣдовалі, стада скотовъ і коней, такожде лвы, бабры въ ларяхъ обыкновенныхъ весомы бѣлі. По томъ жерці по обычаю отцевъ своїхъ ідоша, послѣдовалі імъ халдеі, і вавілонстіи волшебнікі, і маістеры съ рашнімі своїмі мусікіямі, царская дѣіствія іграюще і поюще. Халдеі бѣговъ небесныхъ дѣженія і премѣненіе временъ показоваша. На конецъ конница вавілонская, себе і коней паче бесчінно, нежелі благочінно украсівші шла. Царь Александръ посредѣ вооруженнаго воінства сѣі, всему народу градскому

за своєю п'яхотою повелѣ ітти. Самъ на колесніцѣ въ градъ, і царскіи домъ внѣде. Наупріе все сокровище дарієво осмотриль, прочее того града украшеніе і строеніе, не токмо царская, но і всѣхъ обратілі на ся очеса. Тої градъ согда семірамїсѣ царїца, ілі [якоже многїхъ по разумѣнію] вїль, котораго по сіе время дворъ і полати показують, стѣни кругомъ града ісѣ кїрпичу клеємъ созданї, въ шїроту ірїдесятъ два степеня, глаголють; яко колесніци четвернею могуть одна другу мїновати въ проѣздѣ свободно. Въ вїсоту сто лактеї, башні десятїю лактями вѣше стѣнь, кругомъ града обходъ 368 попрїщъ, на всякъ же день, по едіної попрїщї соїданъ бїль, якоже свїдѣлствують лѣтопїсци.

Палати далече отъ стѣнь на едіно попрїще стоять. Тѣмже не вездѣ жїліща: девятъдесятъ попрїщъ расто-
ніе между дворами, которїя вездѣ между собою не вѣблїсостї. вїдїтся мнѣ яко умвїслїі надежнїшо про-
странное бїтї строеніе вѣ рашныхъ мѣстахъ, гдѣ вездѣ хлѣбъ сѣють нашествїя радї непрїятелеї, да бї
во время таковаго случая імѣлі чїмъ пїтатїся. Евфратъ
рѣка чресъ градъ течеть, которую превелїкое каменїе
вѣ неї лежащее удерживаетъ. Но удївїтелиѣ тамо
паче всего, кладесї сѣло глубоко успроенїя радї со-
бранїя вѣ нїхъ тоя рѣкї, сане егда къ тѣмъ каменїемъ
задерживающїмъ вода собирается, і къ вїсотѣ того
каменїя

каменія прѣмогла бы потопити градъ, аще бы не
были таковыя расщѣлы, тую поглащающія рѣку.
Стѣны Вавилона града сумъ іsb кїрїича желтаго, клесмъ
смазаного, все крѣпко держащїмъ. На рѣкѣ свфратѣ
мостъ каменныи построенъ. Которыи ісчисляется между
дѣлами удѣвїтелными на востокѣ солнца обрѣтающїми
ся, зане тая рѣка зѣло естъ болотїста, которое
болото аще іглубоко іскоповаемо, егда твердую землю
возможно обрѣсти, песокъ собравшїйся кругомъ каменія,
на которыхъ мостъ стоїтъ садерживаетъ воду. сего радї
въ томъ мѣстѣ напаче вода спірается, нежели гдѣ
свободно течетъ. естъ тамо ікрѣпостъ на 20 стадїї,
основанїе башней въ землѣ 30 степеней, вѣшїною 80
степеней. На той крѣпостї градскої естъ чудо отъ
греческихъ стїхотворцевъ опїсуемо, вертоградъ вїся-
щїе, которые вѣсотою равны съ самими стѣнами, і
їмѣютъ множество дровесъ вѣсокихъ і удѣвїтелныхъ
ї велїе састѣненїе отъ дровесъ. Каменныє столбы тую
тяжелостъ держатъ, на которыхъ іsb четвероуголнаго
каменія камара основана, їмущая на себѣ іземлю вѣсоко
нашпаную, і воду, которою полївають, Того радї
тѣє столбы могутъ держати превелїкая дрова, зане
коренїе тѣхъ дровесъ на 8 лактей растетъ, а вѣшїною
50 степеней: оwoцѣ на нїхъ растетъ акї на самої соб-
ственной землѣ. іаще древностъ не токмо тѣя дѣла,
їхже рука человѣческая создала, но іотъ самыя прїроды

проісходящія, помалу повреждають. обаче тоє сданіє, такъ многѣхъ дровесѣхъ тяжелостѣ имущее, і такъ великії лѣсѣ на себѣ держащее, не вредімо і крѣпко пребываетъ. Понеже десятѣ стѣнѣ шірокіхъ естѣ, отъ стѣнѣхъ столповѣхъ растоянїемѣ на десятѣ степеней, которїе ісгалече відітѣся акі лѣса на горахъ вісящія. Сїце глаголють: яко тої вертоградѣ когда нѣкоторїи царѣ Сїрскїи царствующѣхъ въ Вавїлонѣ, въ памятѣ любве женѣ своея, которая склонїла єго къ тому, желающїи въ поляхъ дубравѣ бытіи, когда єї во образѣ самороднаго лѣса вертоградѣ. Многое время въ вавїлонѣ наїпаче, нежелї індѣ Александрѣ пребывѣ, і іно мѣсто, болші казнї воїнскїя не погубїло. Ні что бо естѣ горше нравовѣ града того, нїже естѣ гдѣ толь много промїсловѣхъ і возбужденїи къ преїслїшнїмъ прохладамъ. отци і матерї дщери, мужї женѣ, аще гостѣхъ подарокѣхъ дасть, къ тѣлесному грѣху не возбраняють, во время пірованїя, царѣ і вся персїда і велможї ігры охочї отправлятї. Вавїлоняне наїпаче къ вїну, і къ вещамъ послѣдующїмъ піянству, сущѣхъ склоннї, женѣ прї бесѣдахъ сперва постоянно во одеждахъ сїдѣть, потомѣ одеждѣ не токмо верхнїя, но бесчрамно, [почїтая уші глаголю] і ісподнїя вся совлекають, что не токмо блуднїцї обѣклї творїтї, но і честнїя женѣ, і мужескѣхъ полѣ, которїя бесчїнно обнажено тѣло імѣють вмѣсто шутокѣхъ, і кошунства.

Въ таковомѣ

Въ таковомъ бесчнїї тѣшился побѣдїтель і расорїтель Асїї со всѣмъ воїнствомъ 34 дня, безъ всякаго усумнѣнїя, на пагубу въ предвїдущую некрѣпкїи. аще бы откуду супостатъ явілся: нїже помышлялъ о томъ, сане многократно новое воїнство прїбавлялося, якоже въ то время Амїнтъ сынъ андроменовъ, отъ антїпатра прїведе пѣхоты македонскїя 6000, съ верхъ того коннїцы 500: съ нїмі купно ераковъ 600, пѣхоты 3500 і съ пелопонїса наемнаго воїска мало не 4380 прїшло. Тої же амїнтъ прївезъ 50 юношей, уже въ возрастѣ сыновъ велможеї македонскїхъ, радї обереженїя сдравїя царскаго, которїе бы у стола царскаго предстояли коня, на немже ѣздяше на бої, да бы водїлі, і охотно са нїмъ ѣздїлі, предъ палатою его, ілі спалнею да бы стерегли премѣняющесе, отъ нїхже велїкїя воеводы і полководцы проїсводїліся. Тѣмже Александръ крѣпостъ вавїлонскую Агаѣону вручїлъ, давъ ему македонянъ 700 і наемныхъ ратныхъ 300: менесту же і Аполлотору воеводство во градѣ і во всеї странѣ вавїлонскої даде. Пѣхоты прїнїхъ оставїлъ 2000, і 1000 талантовъ сребра, да бы болше ратныхъ собралї, повелѣлъ обоїмъ, Масею бѣглецу обладателство вавїлонское даровалъ: Багофана, которїи ему крѣпостъ градскую предалъ, съ собою взялъ. Арменское государство ісмѣннїку сардїїскому мїтрену отъдаде. Потомъ і съ вавїлонскїя казны, коннїцѣ македон-

скої, по 600 ефімковъ дароваль, а іноземської конніцѣ по 500; пѣхотѣ всякому по 200.

2: Тое совершивъ, въ государство Самрапанское нарицаемое пошелъ. Тая плодовиѣ страна всякіми вещми, і всякаго сапаса ісобілство въ себѣ імѣетъ. І тамо многое время пребылъ, і да бы воінство отъ прасгності не унывало, собралъ судеі, і чіны вмѣсто подарковъ назначилъ тѣмъ, которіе бы храбростенно предъ нѣмъ воевалі, между собою осмъ, которіе сілнѣішіі позналіся бы, опредѣлилъ всякаго надъ тѣсящею полководца поставити. хіліархамі їхъ нарицалі. Во первѣихъ тогда сіцевымъ чісломъ воінство раздѣлилъ, мужества своего нікто подарка ні коего не воспріялъ, тако многое множество воіновъ собрася, хотя прі томъ не обѣкновенномъ прѣнїі і судѣ быніі, о всякаго мужествѣ свѣдѣтелство дамї, о правдѣ такожде судеі не молчатї. Сане уже всякъ въ то время совершенно могъ знатї, аще праведно ілі неправедно кому честъ прїсуждена будѣтъ. Обрѣтєся первѣішіі Адархіасъ честїю почтенъ, которїі у галікарнасса, бої отъ юнѣішіхъ оставленъ, самъ паче всѣхъ возбудилъ. вторїі былъ, по немъ Антігонъ, третїі фїлотъ Ангеї, четвєртїі Амїнтъ, по немъ Антігонъ, лїнцєств і пакї Амїнтъ, Сєдмїі Θεοδοτв послѣднїі Гелленаїкъ. Много такожде въ дѣлахъ воінскїхъ і чінѣ, что было усаконоено отъ древле, полєсно премѣнилъ. Прєжде бо конніца воінская особѣ на смотрѣ пісалася

пїсалася всякаго народа: онъ весма шое отста-
вїль, но обаче полководцевъ і полковниковъ даде їмъ
їнаго народа. такожде егда хотяше обобъ рушитї,
прежде трубою знакъ даеше воїнству, которїя
многожды, наїпаче въ сіцевомъ мужествѣ несльшны
былі, сего радї древце долгое, которое бы все воїско
возмогло відѣти, надъ своимъ шатромъ поставїль,
отъ негоже таковъ знакъ являлся, огнь нощїю, во днї
же дымъ проїсходїль.

Уже ко граду сусѣ прїходїль, гдѣ Абулімъ страны
тоя старѣїшина, ілі по повелѣнїю дарїя, да бы сіце Але-
ксандра корыстїю задержаль, ілі самъ отъ добрыя волї
своя, послалъ къ нему сына своего обѣщая градъ пре-
дати, благодарственно Александръ прїяль того юношу,
который его веде до рѣкї Коаспы, которая по описанїю
їмбешъ воду свѣрбну. Тамо встрѣпїль самъ отецъ,
Александра, Абулімъ іменемъ съ царскїмі дары. Между
дарамї былі верблюды удѣлїтельно скорого бѣга, къ сему
же дванадесять слоновъ, которыхъ дарїї велѣль прїве-
стї іsb Індїї, уже не на воїну протїво македонянъ, якоже
хотяше бытї по намѣренїю їхъ, но на помощъ, счастье
богатства побѣжденнаго побѣдїтелю прїнесе. Егда же
во градъ вшелъ, премногая сокровїща скасуема неїмовѣ-
рна бытї, всяль, было тамо 50000 талантовъ сребра
недѣланнаго, но токмо въ слїткахъ акї каменїе. тако
о томъ расумѣють, яко мносі царїе чресъ многая лѣта

толіко превелікая сокровища, раді наслѣдїя своего собіралі. которыя едіно время побѣдїтелю царю іноплеменніку въ руцѣ предало. Сѣде по томъ на престолѣ царскомъ, которїи вѣсокъ бѣлъ, і не по его возрасту: того раді едіно отъ слугъ его, подставилъ ему подъ ноги столъ, онже увѣдѣвъ едінаго скопца царя Дарїя, воздыхающа вопросилъ. Чесо раді тако смущенъ; отвѣща, яко Дарїи на томъ столѣ ядше: азъ же усрѣвъ твої столъ пречестнѣи въ поруганїи, плача ісполнїхся. Тѣмже царь отъ частї убося обїду творїтї гостїннѣмъ богомъ, повелѣ отставїтї его. Но фїлотъ рече: Не творї того царю, наіначе же пророчествуї себѣ отшуду, яко столъ на немже супостатъ твої богомъ жертву прїносїлъ, твоїмъ ногамъ естъ подножіе. Тѣмже їмѣя волю Александръ въ предѣлы персїдскїя їмшї, градъ Сузу Архелаю вручилъ, на обереженїе ему оставилъ шрї тѣсящї ратнѣхъ. Ксенофілу, крѣпостъ градскую надзїратї, і тѣсящѣ македоняномъ старѣшїмъ крѣпостъ тую стрещї повелѣлъ. Каллікрату сокровища въ соблюденїе даде. Воеводство Сусііское, Абуліту вручилъ. Матеръ же дарїеву і чада въ томъ же градѣ оставилъ. Прївесеная же ему въ даръ, їсѣ македонїи одѣянїя, і множество багрянїцъ, і маїстеровъ, которїе тая одѣянїя дѣлалї, Сїсігамбѣ матерѣ дарїевої отдатї велѣлъ. Сане велїкую еї честь воздавалъ, акї матерї своєї рождшеї. Восвѣстїтї тако велѣлъ, аще

сіе одежды тебѣ угодні будуть, научі і внучатъ своїхъ сія дѣлати, і въ даръ посылати. Того ради словесе слесы іспустила Сісігамба. і не благопріятель ея явился даръ, понеже персидскія жены ні что такъ себѣ за великую срамоту імѣють яко упражнятіся, і дѣлати волну. Возвѣщають убо Александру прінесшіи даръ что Сісігамба опечалілася. Сего ради возмнілося то дѣло, отреченія. Тѣмже Александръ прішедъ къ неї рече. Мати, сію одяжду въ неї же я хожу, не токмо мнѣ въ даръ пріслалі, но самі сестры мої дѣлалі. обычаю государства нашего послѣдуя. пріслахъ къ тебѣ одяжду. Молю тя да немніші себѣ сіе мое невѣдѣніе, бытіи въ досаду. Что твоего обычая не зналъ, еліко вѣмъ, все то совершенно я хранилъ. Вѣмъ что у васъ, по обычаю, не подобаебъ сыну прі матері сѣдѣти. донелѣже она повелѣтъ, азъ такожде колѣ краты пріходѣлъ къ тебѣ, і не садѣлся, донелѣже знакъ свої явѣшіи ми. Многожды на землю пріпадающі хотѣла еси мнѣ честь воздати, я тебѣ того не далъ учинити, матерію ты, акі возлюбленную матеръ мою Олімпіаду, нарицаю.

3. Сіце утѣшеніе сердцу ея сотворѣвъ царь, четвѣрми днями до рѣки Тігра прііде: Наріцають ту рѣку жителі Пасітігръ: Проісходѣтъ же ісѣ горъ уксііскіхъ, і на пятьдесятъ стадіи лѣснѣими берегами, быстро между каменіями течетъ. потомъ чрезъ поля уже потіше течетъ і суды подымаебъ, гдѣ дліна ея шестъ сотъ

соть стадії єсть, і тако тіхо ідуці вв персідское море устіємь впадаєть. Александръ, прешедъ рѣку. съ 9000 пѣхоты, і со агріанами, і съ воїнствомъ наємнымъ греческимъ, і съ тремя тисячами ораковъ, прііде вв государство уксійское, которое предѣлы своя імѣєть съ сусіанами, і ідець до самыя весма землі персідскія, трудєнь сѣло імѣєть пріступнь отъ сусійскія страны. Быль тамо воевода іменемъ Магаѡв, младшіи еще челѡвѣкъ. Понеже намѣреніє положилъ за состояніє вѣрны, смертно пострадаѡти. Но знающіи оное мѣсто, рекоша Александру, что єсть таинвіи путь, но не до самага града: еже лі малую частъ воїновъ легко вооружєныхъ пошлєть. до самага неприятєля доїдуть. Егда тої совѣтъ єму угоденъ явіся, тѣхже послалъ вмѣсто провожатыхъ, прідавъ їмъ наємнаго воїнства 1050 челѡвѣкъ, і 1000 Агріанъ, і полковніка їмъ галъ Таврона, зашедшу же солнцу, повелѣ їмъ ввпуть їтти. А самъ вв полунощї съ обѡсомъ пошелъ, і прежде восхода солнечнаго, прішелъ къ тому тѣсному мѣсту: і велѣлъ насѣкші хвороста, щїпты і туры сгѣлати, да бы тѣ которые башні пріставляѡти їмѣли, отъ уязвленія копєйнаго сохранєны бѣли, і повелѣвъ вѣрубїтї то все, градъ обступїлъ. Мѣсто, на немже стоялъ градъ, полно каменїи, расѣлїнь, і кремнеї бѣло. Тѣмже многія язви прїїмалї, не токмо отъ неприятєля, но і отъ мѣста того. обаче пріступнь

учїнілі,

учінілі, сани царь Александръ между первыми стоялъ, вопрошая толь многихъ градовъ побѣдителей, не срамно ли будетъ подъ такимъ малымъ и худымъ градомъ стояти. Уже и исгалече многія на нихъ пуцалі стрѣлы, воінство нѣ коимъ подобіемъ могло отъ того мѣста уклонітися, тѣмже щітамі защіцаліся. Въ то время прі крѣпости града того, явился съ воінствомъ своимъ Тавронъ полководецъ . егоже осадые усрѣвше во отчаяніе прішли. Македоняне же храбрственно начаша брань творити. Тогда веліи страхъ и погібель на гражданъ наіде, нѣ коимъ образомъ возмогли противо стояти Александру, меньшая часть мужественно умерти. большая же часть ихъ вскорѣ бѣжати умыслила, Мнози бо въ крѣпость градскую убѣжали . Оттуда тридесять пословъ, милосердія просяще пріслалі , но печальніи отвѣтъ отъ царя воспріяли, не восхотѣлъ бо милосердія їмъ явити. Того раді убояліся погібелі своея, послалі къ матерѣ Даріевої , путемъ тайнымъ, и Александру незнаемымъ, просяще, да бы царя умоліла. Понеже вѣдомо было їмъ что акі їстинную матерѣ оную царь любілъ и почталъ . Мадаѡв же дщерь ея сестры їмѣлъ себѣ въ жену, и Дарію блѣжніи былъ сродникъ . Многое время Сісігамба прошенія ихъ сотворити отріцалася, скасуя что прошеніе мое о васъ, въ сіцевомъ нынѣшнемъ моемъ бесчастіи нѣ во что будетъ, предлагала і то, да бы толь велікія мѣлости Александровы

не потеряла. наїпаче яко плѣнница, яке нѣкогда бѣвша царїца. На конецъ преодолѣна грамотамї, тако Александру предложїла прошенїе, что сама себе въ томъ отрїцалася о чемъ молїла. Молю тя, рече: простї сїхъ, а еже лї не хоцешї, поне меня помїлуї, понеже о бѣжнемъ і сроднїкѣ моемъ, і не о непрїятелѣ, но о прїмїренномъ прошу тя. храбростѣ і добродѣтель Александру, которїя въ то время въ немъ бѣли, хотя едїну сїю ісбавїмъ: Не токмо бо Магаѳа помїловаль, но і всѣмъ жїтелемъ подданнымъ, і плѣнникомъ свободу дароваль, града не повредїль, данї нїкоея на нїхъ не наложїль. у Дарїа сїна своего еже лї бѣ онъ такую побѣду одержаль, матерѣ не болѣе бѣ сего упросїла. По томъ уксїїскїї народъ, къ воеводству Сусїанскому прїсовокупїль, расгѣлївъ потомъ воїнство съ парменїїономъ повелѣ ему їтїи полемъ, самъ съ легкїмі полкамї, чрезъ горы пошелъ, которїя не расгѣлнїмъ холмомъ до персїды лежатъ. Вся онїя страны расорївъ, въ третїї день въ самую персїду, въ пятвїї же день ко ускїмъ путямъ прїшелъ; (їхже онї врата Сусїадская нарицаютъ) Арїобарсанъ на тѣхъ горахъ каменныхъ отвсюду расгѣдшїхся съ 15000 воїнства пѣхотнаго засѣль, на самомъ же верху, (гдѣ оружіемъ неудобно бѣло добросїтї,) варвары стоялї, нарочно скрїлїся акї страхомъ одержїмї, донелѣже въ самїя весьма тѣсноты пѣхота Александрова внїде. Тогда усрѣвъ, како бесстрашно гнушающєся їмї їдутъ,

превелїкос

превелікое каменіе на нїхв металі , которое вв рас-
сѣлїны нїжня , сѣ болшею сілою падало , і не по едіно-
му человѣку , но по цѣлої ротѣ убївало . Пращамї
же отшїбеное каменіе , і стрѣлы , отвсюду уявлялі
їхв . Сїе бѣ храбрїмв нї едіно бѣдство сотворїло ,
но прїнужденї , акї свѣрї вв вертепахв обѣятїе , от-
ступамї . І тако яростѣ вв жестокосердїе претво-
рїше воїні , собралї превелїкїя камнї , да бѣ могли
кѣ непрїятелемв на гору всоїтї , другв на друга став-
ше подвїмалї , каменїе же на верху лежащее отв мно-
гїхв за оноє хватающїхся їсторжено на нїхже падало .
Того радї нї лѣстї , нї стоятї , нї укрїватїся щїтамї .
[учїненїмї кругловїдно ,] возможно бѣло , егда тако
велікое каменїе персяне на нїхв спущалї . Самаго
Александра не токмо болѣснѣ , но і сїпїгв ослоблялв ,
что вв такїя тѣснотѣ не опасно ввелв воїско . прежде
сего бѣлв непобѣдїмв , нїчего нагло творїтї не дер-
салв , Невредїмо горы Кїлїкїїскїя тѣснїя прошелв ,
моремв такожде новїї путь вв Памфїлію отворїлв :
а тогда тої случаї счастїемв поколебалв , нїже возможно
бѣло їначе воїска ївестї , токмо расвѣ бѣ обратїтїся
назадв , откуду прїшелв . Тѣмже учїнївв знакв , восвратї-
тїся насадв повелѣлв , і тако щїтѣ на главѣ вослжа гус-
тїмї ротамї їтї повелѣваемв чресв тѣя ускїя
мѣста , которїхв бѣло полчетвертѣ верстѣ .

4. Тамо вв полѣ пространномв обосѣ поставїлв ,

не сь полководцямі , чиню творітї совѣтоваль , но волхвовъ вопрошалъ , іслїшнїмъ бѣсопочїтанїемъ возбужденъ бѣвъ . Но Арїстандръ , (ему же паче всѣхъ волхвовъ вѣроваль ,) колїко моглъ о томъ повѣдалъ . Тѣм же жертви неопотребнїя отложївъ , персянъ , которїе мѣста зналі , прїсватї повелѣлъ . Которїе путь среднїи бестрашнїи , і угоднїи показовалї ему , но Александръ оставїтї воїновъ не погребеннїхъ спївїдїлся . ібо по древнему обїкновенїю , нї что на воїнѣ честнїе было , кромѣ еже бѣ прежде убїеннїхъ воїновъ своїхъ погребстї . Тѣм же повелѣ прїсватї новїхъ плѣннїковъ между которїми бѣлъ едїнъ , іже персїдскїи і греческїи ясыкъ зналъ . тої ему рече , всуе царю горамї ітїтї помышляешї до сполїцы персїдскїя , всгдѣ бо путь лѣсамї заросъ , егда возможно їмъ едїному проїтї , і весь вѣтвїи покрїтв , і едїна сторона сь другою вѣтвїямї сплелася . По другую же сторону персїдская земля вѣсокою окружаетъ горою , та гора длїною 135 верствъ , шїрїною же 15 верствъ , хребетъ же тоя , отъ горѣ кавкаса лежїтв даже до чермнаго моря , а гдѣ кончїтся гора , тамо другое защїщенїе предлежїтв , то естѣ море окружаетъ . Подъ горамї же поля велїкїя і пространныя : земля плодотїшая , села і градѣ многїя , чрезъ онїя поля рѣка Араксъ течетъ , їмущая сь собою много рѣкъ малїхъ текущїхъ вѣ мїду рѣку малую . Сама же та рѣка Мїдѣ течетъ отъ моря

на полдень, по нейже, не яко по иньимъ рѣкамъ, трава токмо растеть, но ігѣже течеть, множествомъ цвѣтовъ всегѣ украшается. По берегамъ же акі сѣнь распростертая лѣствіемъ дрѣвеса растуть. Которыя ісгалече відягся акі непроходимыі лѣса, і равны съ горамі растуть. Понеже оную рѣку ніско текущую дрѣва, даже до самаго устія, покрывають; такожде і блісь стоящія прігоркі покровены сумъ дрѣвамі зеленымі, іхже коренія обілно напояются водою блісь текущею тоя рѣкі.

Во всеі Асіі нѣсть сгравѣ тоя страны, небо веселое. отъ едїныя стороны імѣеть горы нерасгѣло лежащія, лѣсною стѣнію закритыя, і того раді не жаркі. съ другія стороны море, которое теплою влагою напояеть землю. Егда же сіе сказалъ тоі плѣнникъ, вопросилъ его Александръ, откуда сіе знаеші, слышалъ лі, ілі тамо самъ былъ, отвѣща, былъ я пастухъ, і прошелъ все тѣ стесі, дважды плѣненъ былъ, въ первыхъ отъ персянъ въ Лікіі, второе нынѣ отъ тебе. і прїіде царю на память. что ему аммонъ отвѣщаль, егда его вопрошалъ о счастіі, путь тебѣ къ персїдскоі столицѣ покажетъ ісь Лікіі человекъ. і тако обѣщаніе сотворивъ по настоящей потребности і достоинству, плѣннику повелѣваетъ, да возметъ оружіе македонское на ся. По томъ, рече, да не сумнїтся, тоі показуя путь, аще і труденъ, ілі тѣсенъ

вв расблїнахъ ; аsb бо не со многїмі своїмі поїду ; токмо да бѣ тѣбѣ зналъ , гдѣ прежде ходїлъ скотїну пасбїї . Сїе пастухъ расумѣлъ , что Александръ радї такїя славы , і бесмертнїя памяти не поїдетъ . Но плѣннїкъ пакї вторїцею неудобство мѣста того , наїначе вооруженымъ начатъ повѣдати . Тогда царь рече ; вѣру їмї мнѣ , нїедїнъ отъ їдущїхъ са тобою отречетъ , і останетъся , поїдутъ куда поведешї . Тѣмже кратера радї обереженїя обоу поставїлъ сѣ пѣхотою , їхже обычаю воїнскому научїлъ , і у которїхъ мелеагеръ полководецъ былъ , і сѣ двѣмя стѣи саїдашнїковъ , і сѣ тѣсящею коннїцѣ , велѣлъ велїкїя огнї предъ обоу нарочно расжещї , да бѣ увѣрїлїся персяне что самъ Александръ во-босѣ . Такожде указалъ кратеру , ежелї Арїобарсанъ увїдїтъ , что стесямї окружнїмі їду ; сѣ нѣсколкїмъ воїнствомъ на мя обратїтъся , тѣбѣ не далече отъ тебе са їдущїмъ поїдї , і тако его устрашївъ одержї . Аще же тѣбѣ непрїятель тої на горахъ сѣдїащїи посоветъся , і услїшїшї , что онъ са мною обратїлся , тѣбѣ чресъ онїя тѣсноу , їsb которїхъ мѣи вѣшли , бесъ всякаго сумнѣнїя на горѣ всѣдї , зане ꙗко нїедїнъ останетъся , всї бо обратятъся на меня . По томъ самъ вв полунощї , знака трубою не давъ , пошелъ тѣмъ путемъ показанїмъ , тїхо вв молчанїї , і всякому воїну легко вооруженному , сапасу всїятї на трї днї повелѣлъ . Но кромѣ каменнїхъ горъ , і расблїнъ

лінь каменнихъ многія стесі їмущихъ; снѣгі вѣтромъ нанесенія, і глибокія, наіпаче їхъ упруділі. Сане акі вѣ преглубокія вертепы падающе, мало не потонулі, і поварыщеї, которые хотѣлі утопающымъ їмъ помощь дати, наіпаче оні къ себѣ їхъ прївлекалі. Еще же і ноцѣ случїся, і страна незнаема, провозатаѣ же ненадежнїї [неїсвѣстнo весма лі вѣренѣ] сего радї страхъ нечаяннїї нападе на нїхъ, Аще же бѣ стража супостатская усмотрїла, воїстїнну акі бѣ свѣрї дївїї похїщенѣ бѣлі. На едїнаго токмо плѣннїка, всѣхъ надежда, і царская, положена бѣла. Обаче всѣгоша на верхъ горы. Тамо по правую сторону ко Арїобарсану лежалъ путь, тѣмъ путемъ філоту, цѣну, Амїнту і Полїперконту съ своїмі ратнїмі легко вооруженнїмі повелѣль їтїї, наказуя, да бѣ тїхо шлі. Понеже коннїца купно бѣла съ пѣхотою, і земля тучная, і кормомъ їобїлная бѣла. Проводнїковъ же даде плѣннїковъ. Самъ же со вооруженнїмі полкамї вѣшшею і прїстрашною стесею, которую нарицають агема. Но далшїмъ путемъ отъ супостата, не бесѣ велїкїхъ трудовъ, поїде. Прїспѣвшу же полудню, утомленымъ же подобаше оңдохнутї, на средїнѣ еще путь стася, но не такїя горы і расѣлїны, того радї пїщею і сномъ укрѣнївшеся, ополунощї воставъ, конецъ горъ бесѣ всякаго неудобїя преїде. Но егда тамо прїшель, їдѣ же тѣя горы наклонїлїся внїшъ, явлїлася пропасть, которую
воды

водѣ съ горѣ текущія учинілі, пунѣ пресѣкла. Къ сему же вѣтві сплешіяся акі нѣкїї племєнѣ пока-
саліся, Сего радї на всѣхъ сїцевое наїде отчаянїе, яко
едва отѣ плача воздержаліся. Наїпаче їхъ тая мрач-
ностѣ устращала. Понеже, аще і свѣсгѣ тамо свѣтілі,
обаче густыя дровєсѣ вѣтві, весѣ свѣтѣ закрывалі.
На конецѣ нїже слышатї гласа возможно бѣло, понеже
вѣтрома дрова колебаліся, і отѣ вѣтвеї превелїкїї шумѣ
бѣлъ паче вѣтра. Обаче егда солнце воссіяло, всї
нощнїї страхї погїблї; увїдѣлі яко возможно обоїтї
тую пропасть, сане всякѣ себѣ удобнаго путї їскалѣ.
Тѣмже восшедше на гору, откуду супостата увїдѣ-
лі, скоро за оружіе ухватїліся, і созадї явлїся, нїчесого
таковаго боящєся, отѣ нїже не мнозі, которїе опол-
чїтїся не успѣлі, побїтѣ сумѣ. Тако отѣ частї по-
бѣдѣ воздыханїе, а отѣ частї бѣгущїхъ смутное
лїце тѣхъ персянѣ, которїе еще невредїмї, прежде
бою возмутїло бѣжатї. Услышавѣ стонѣ і шумѣ
їсѣ далече во обоѣ своемѣ кратїрѣ, поїде съ воїскїмѣ
вѣ тѣя тѣснотѣ, їсѣ которїхъ недавно вѣступїлѣ.
Повелѣ купно фїлоту съ Полїперконтомѣ, Амїнтомѣ,
і ценомѣ, разнѣмѣ путемѣ їмтї. да бѣ новїї страхѣ
персяномѣ учинїлі. Уже отѣ всѣхъ странѣ оружіе
македонское блїстало, егда супостатѣ велїї страхѣ
увїдѣлѣ, памятї достоїннї бої даде, тако разумѣю,
яко нужда і унѣлаго бодра шворїтѣ, а отчаянїе всегда

надежду

надежду погаеиъ. Безоружные хватали вооруженныхъ, і тяжестію великою тѣлесъ своихъ, жестоко сражалсь, іхъже самыхъ конями колоті. Аріобарсанъ же імя прі себѣ 40 конныхъ, і 5000 пѣшихъ, сквосѣ самое воіско македонское, со многіиъ пролііемъ крове своихъ, і македонянъ, прошелъ, хотящъ во столічныі градъ персеполь убѣжати. Но оттуду его градскіе стражі отгнали. Сего раді вскорѣ на непріятеля пошелъ, і пакі боі обновівъ, со всѣми побѣжденъ, погібе. Кратеръ же вскорѣ со своїи прішелъ.

5. Царь же Александръ на томъ мѣстѣ поставилъ обозъ гдѣ непріятеля побѣдилъ. Ібо хотя і всѣхъ непріятелеі побѣдилъ і разгналъ отвсюду, однакожь по многіиъ мѣстамъ глубокія і крутыя рвы пресѣцали путь. уже не раді непріятеля, но мѣстѣ трудныхъ і прістрашныхъ, опасался ітти. Егда же Александръ ятся пуні, вручилі ему грамоты отъ ітрідата, стража даріевыхъ сокровіщъ, въ которыхъ писалъ, что гражданае услышавъ о прішествіи твоёмъ, хотяиъ казну по себѣ разграбіти, сего раді да поспѣшаетъ, і самъ лучше да восметъ, покаса же і путь удобныі, хотя рѣка Араксъ і расгѣляетъ. Я ні коея доброты въ томъ царѣ, паче скорості, похваляю. занеже оставівъ пѣхоту, всю ноцъ толь далекіиъ путемъ со утомленою конницею шелъ, і до Аракса рѣкі на росвѣтѣ прішелъ. Былі тамо села не далече, которыя расорівъ, мостѣ ісѣ нѣхъ на каме-

ніяхъ устроїлъ. І уже не далече отъ града былъ, тамо къ нему множество плѣнныхъ воїновъ бѣднѣхъ, помянувшѣ преждебывшее счастье, на встрѣченіе вышлі. Тамо было плѣнныхъ грековъ мало не четыре тысячѣ, которыхъ персяне разнымъ вымысламъ мучилі. Інымъ ногі, інымъ руки отсѣклі, ушы обрѣсалі, слова языка своего персідскаго на нихъ печаталі, і на болшее поруганіе оставлі живыхъ. тогда уже і самі не прі прежней свободѣ суще не возбранлі їмъ. Сїи невольнікі вѣдѣліся быті акі нѣкія істуканѣ, а не человекѣ, і нічимъ возможно было ихъ познаті, кромѣ гласа человекска. Тѣмже болѣ слесѣ їсѣ чуждыхъ очесѣ возбудилі, нежелі самі іспустілі: Санѣ тако вѣ разнымъ злосчастїи, купно всі былі равны; кто между їмѣ слополучнѣ познаті не было возможно. Но егда токмо воскликнулі грецы ко Александру, отверсі очі намъ о Іовіше, отмстїтелю обїды царства греческаго, всі чаялі себе, равнымъ мученїемъ казнїи быті. Александрѣ же отерѣ слесы отъ очесѣ своихъ, повелѣ їмъ добрую їмѣти надежду, обѣщая яко женѣ дѣтеї, і домѣ своя вскорѣ устрятъ: Обосѣ же отъ града на двѣ версты поставїлъ; а Грекі уступя началі совѣтоваті о чемъ бы царя просїті. І нѣцыі совѣтовалі просїті нѣкоторыхъ селѣ во Азіи, а ініі возвратїтіся вѣ домѣ своя желалі: тогда евктемонѣ тако къ нїмъ рече. Кая сїя естѣ наша простота, что мы, которые нынѣ стыдїліся їсѣ неволї і темнїцы, радї желанїя помощї їзыті; Хоцѣмъ лї, оныя мукі

і кашні нашы, срамоты паче неже болѣснї достоїны, акї нѣкую въ грецїи радость покасамї. Но тѣ легче бѣду на себѣ носятъ, которые укрываютъ оную: нї едїна отчїсна слосчастливымъ такъ любесна, яко же уедїненїе, і сабытїе прежняго достоїнства. Сане которые много на мїлосердїе своїхъ нагѣются, тїи не вѣдятъ, что слезы оныхъ скоро їсыхають. Нїкто того душевно любїтъ, которымъ гнушается. їбо бѣда плачетъ, а счастье гордїтся. Всякъ свое счастье въ памяти їмѣетъ, егда о чуждомъ совѣтуетъ.

Аще бы і мы обще въ томъ не былї бѣдствѣ, уже бы давно едїнъ другїмъ погнушался. Чему удївляемся сему, яко человекѣы счастливії равныхъ себѣ їщутъ: Молю васъ, їже прежде времени умершїї, поїщемъ мѣста. гдѣ бы намъ сія костї цѣлы сохранїтї, і гдѣ нашы толь спрашныя язвы сохранїтъ сапоченїе. всеконечно къ женамъ нашїмъ, [сѣ которыми во младомъ воспастѣ мы жїлі] непрїятны возвратїмся, гдѣнї нашї лѣтамї і счастьемъ цвѣтуще, такожде і сроднїкї почають насъ їсѣ темнїцы убѣгшїхъ, і мносі лї обрящутся у насъ, которые бы моглї толь далекїї путь преїтї; далече до европы, въ послѣднїя восхода солнечнаго предѣлы завесены мы старые, немощные, болшая же часть хромыхъ, можемъ лї то снести, что і вооруженыхъ побѣдїтелеї утомїло; Потомъ, жены сія, їхже намъ сгѣплѣненымъ послѣднее счастье і нужда, акї нѣкую утѣху даде

Ч 2

і малыхъ

і малыхъ дѣтеі, восемь лі съ собою, ілі оставімь їхъ: съ сімі аще возвратімся въ дома нашы, нікто насъ не познаеть. а еже лі оставімь тѣхъ, которыхъ съдѣ спімь, не знаемь, аще усрїмь тѣхъ, къ нїмже поїдемь: Между тѣмі пребудемь, которые насъ уже бѣдными позналі. Сїя рече Евктемонь, емуже прошївно начатъ глаголаті ѳеететь аѳїнянінь. Нікто побожныі, радї тѣла, і счастья прїключївагося намъ прїчїтатї будеть, что не прїрода, но суровство непрїятелское сіе намъ сотворїло бѣдство, достоїнь есть тої всякаго зла, которыхї премѣны случаїныя стыдїтся. Понеже которыхї не добрѣ о прїродѣ человѣческой расуждаеть, самъ не будеть їмѣтї о мїлосердїї надежды, егоже їному не покажетъ. Се намъ бо сі: [чесо мы самї нї дерзнуші когда моглї пожелатї] обѣщаютъ, отчїсну, женъ, дѣтеі, і что человѣцы жїснїю самѣняють, ілі смертїю доступають. Чего же радї їсв сея темнїцы не смѣемь їзытї, їныі въ дому восдыхъ, їное солнце, їныя нравы, їныі языкъ, пѣнїе, чего і варвары себѣ желаютъ, каковы разумы нашї, что самї хоцемь оставїтї вещи безцѣнныя, не їныя радї прїчїны тако слополучнї, токмо акї бы насъ кто насїлствомъ отъ нїхъ отлучаль. Асв воїстїнну въ домъ, і къ домашнїмъ возвращуся, і велїкую мїлость отъ царя получу.

А еже лі которыхъ жены і дѣтї съдѣ въ плѣненїї къ себѣ прїклонїлі. да остаются съ нїмі, а которые паче отчїсны

своя ні что любешнѣ імбюшь, да оставяишь ихъ. Не мнозі совѣта сего послушалі. Прочіихъ же свої обычаї, а не прїрода преклонїлі, усовѣтовалі бо просїті у Александра, да бы імъ жїлице въ какомъ мѣстѣ назначїл. Сего радї сто мужей акї пословъ между собою їзбралї, которыхъ Александръ увїдѣвъ, чаялъ что о томъ хотятъ просїті, очемъ самъ помышлялъ, рече, повелѣхъ, да дадутъ вамъ на путь конї, къ сему же всякому по прїста ефїмковъ, егда же въ греческую страну сдраво ї счастливо достїгнете, пощуся да бы нїкто паче васъ былъ лучшїї. Но онї облївшеся слезамї, посупїлї свої очї, нї во срѣтї, нїже глаголатї дерзнулї. На конецъ царь, о прїчїнѣ сїцевыя печалї, начавъ їстясатї. Евктемонъ, такїмъ же подобїемъ, яко прежде совѣтова товарищемъ своїмъ, рече ко царю. Сего радї Александръ не токмо обѣдствѣ но ї о раскаянїї болѣзнуя, повелѣ всякому дамї отъ нїхъ по тысяще ефїмковъ, ї по десяти гнѣсгв кавтановъ, такожде разныя скотїны, ї хлѣба, да бы землю себѣ даную, орали, ї сѣяли.

6: Наупрїе Александръ созвавъ полководцевъ своїхъ къ себѣ, рече: нї которыхї градъ грекомъ такъ вреденъ, якоже столица древнїхъ царей персїдскїхъ. Оттуду оная безчїсленная воїнства їшедше, на отечество наше нападенїе чїнїлі. Оттуду во первыхъ дарїї, потомъ ксерксъ їыде, ї на Европу немїлостїво наступалъ. Сего радї на отмщенїе отцевъ нашихъ, разоренїемъ сего,

достоїную жертву прїнесемъ. Уже персяне устрашївшєся. гдѣ кто могъ, побѣжлі, оставя градъ, егда александръ полкї, безъ всякаго медленїя прївелъ. Много прежде градовъ, царскїмі богатствы ісобїлныхъ, всялъ. іныя прїступомъ, а іные самї поддалїся. Но того града было сокровїще, паче всѣхъ градовъ іныхъ сокровїщъ честнѣішо імножайшо. Тамо всего царства персїдскаго імѣнїе собрано было, слата і сребра безчїсленно, одежды, всякія домашнїя вещи, не радї токмо нужды, но радї показанїя ісобїлства своего. Сего радї і самї македоняне между собою распрю чїнілі, былъ непрїятель, томъ который бы драгоцѣннѣе какою корысть себѣ всялъ. І егда всего, что обрѣлі, взятї не возмогли; [сане тѣхъ вещи не брали, но токмо цѣнїлі:] расдїрالی царскїя одежды на частї, всякъ къ себѣ влекущъ. слатыя же і сребряные сосуды ібраннаго художества сѣкірамї рассѣкали, і все грабілі, нї чего вв цѣлостї не оставїлі. Ідолы сокрушївшє кто что всялъ, тої то і понесъ, і не токмо сребролюбїе, но і мучїтелство во градѣ всятомъ умножено было. Мносі слатомъ і сребромъ отягощеннї, плѣннїковъ убївали, і тако весма не рассудно смертї тѣхъ предавали, которые і на пушї іхъ встрѣчали, і которые прежде чрезъ окупъ мїлосердїя просїлі, того радї множество персянъ своею охотою погїбло: егда облекшєся вв драгїя одежды, сѣ женамї і дѣтмї вв глубокїя рвы со стѣнъ градскїхъ металїся. інїї же огонь подъ дома своя

положивше, со всѣми своїми жгліся, акі бы і Александръ такожде хотѣлъ творити, такъ їмъ касалося. Обаче Александръ, женскому полу і їхъ одеждамъ, повелѣ не касатися. Повѣствуется; яко во градѣ семъ премногое множество денегъ взято, еже егда їмовѣрно есть. Но ілі въ иныхъ сумнѣваемся, ілі вѣру емлемъ, яко въ кашѣ града того было і 20000 талантовъ, которые да бы весті съ собою. [радї нужды і росходовъ воїнскіхъ умыслѣлъ всяти:] повелѣ іsb Сузы града і Вавілона прївесті коней, і мсковъ, еще всялі къ той кашѣ іsb града взятаго їменемъ Пасергада, бооо талантовъ. Согдаль сеі градъ Пасергадъ, царь кїрв. егоже предаде Глобаръ. Александръ же крѣпость градскую Персеполя; премъ тысящамъ македонянъ вручѣвъ. Нікарѣду оберегані повелѣлъ. Тїрїдату же, который кашну предъпомянутую предаде, въ старомъ чїнѣ быти, въ коемъ прежде былъ у дарїа, повелѣлъ; болшую часть воїска і тягости воїнскія оставѣвъ, Парменїону і Кратеру вручѣлъ во управленіе. Самъ же съ тысящею конницы, і съ пѣхотою легкою въ далнюю страну персїдскую на весну поїде, аще і превелікія дожді і несносная погода была, отъ чего ему прїскорбно было, обаче по намѣренїю своему на путь устремілся. Егда же въ такое мѣсто прїшелъ, гдѣ превелікімъ снѣгомъ весь путь занесло, і уже отъ мраса великаго весь оледенѣлъ. земля та толь мрасомъ і оледенѣніемъ обложена, і пустая; і людямъ незнаемая, утомленыхъ воїновъ устрашіла -

чаялі что уже до рубежеї всея вселенныя дошли. Смотрілі сумнѣвающєся, что всегдѣ пустыя мѣста были, неімѣющыя ні-малую часть пунті ні слѣда чело-вѣческа, і донелѣже еще солнца і неба нелішіліся, восвратітіся хотѣлі. Царь же страхомъ обвѣтыхъ, сѣло опасенъ былъ увѣщаваті. Но самъ съ коня слѣсѣ, пѣшъ чресъ снѣгъ і легъ пошелъ, стыдно было, во первыхъ бліжнімъ его, по томъ і полководцамъ, на конецъ і воіскому не ітти са нѣмъ. Первоубо самъ сѣкі-рою легъ расчѣкалъ, путь себѣ творя, а на него спряще і прочіи такоже уготовлялі путь. Прешедъ убо тѣ лѣса неудобопроходныя, рѣдкіі челоуѣческіі слѣдъ, і скотіну стадамі на поляхъ ходящую увігдѣлі. жітелі же тоя страны, не далече отъ другъ друга по домамъ жівущіі, до того времені чаялі, что нікто къ нѣмъ можетъ прііти, егда же увігдѣлі Александрово воіско, своіхъ побілі, которые съ нѣмі не могли бѣжати, а самі въ горы превелікія снѣгамі санесеныя побѣжалі, Но по томъ, егда чресъ плѣнниковъ разговорамі по малу свѣрѣп-ство въ нѣхъ Александръ укротілъ, предаліся ему. онъ такожде нікакової жестокості імъ не учінілъ: Тѣмъже расорівъ села персідскія, городковъ много во обладаніе свое покорівъ, прііде къ мардомъ народу сѣло воінственному, і много отъ прочіхъ персянъ нравовъ і жітія імѣющему. Сосідакомъ себѣ въ горахъ вертены. гдѣ съ женамі і дѣтми своімі обітають, скотіннымъ і лісвѣрїнымъ мясомъ

мясомъ питаются. Женскіи полъ, аще бы ихъ природа інако пребывала, нравы імѣють простыя. Власы жестокія, гнусно на главахъ вісящія, срачіцы короткія, повыше колѣнь, пращамі себѣ лобъ обвязываютъ, сіе вмѣсто оружія і украшенія імѣють. Но счастье Александрово і той народъ укротило. І тако въ тридесятыи день по опшествіи своемъ іsb персеполя, возвратілся пакі въ него. По томъ дары другамъ і прочіимъ всякому по достоинству заслуженія даде. І мало не все імъ расгѣлѣлъ что въ томъ градѣ всялъ.

7: Но оное неіспреченное іспрагство ума, которое Александръ въ себѣ імѣлъ отъ природы, оное добродѣтели благородіе, імже всѣхъ цареі превосходилъ, оное постоянство которое въ пріключівшіхся бѣдствахъ, въ управленіи всякіхъ дѣлъ. і строеніи охоту і скорость умножало, къ подданнымъ вѣрность, ко плѣнникамъ мѣлость, въ прокладахъ проісвольныхъ і обыкновенныхъ воздержаніе, уже нынѣ несноснымъ пѣянства желаніемъ Александръ обесчестилъ. еше бо егда непріятель Даріи, который съ нѣмъ о царствѣ воіну імѣлъ, наіпаче же воіну уготовлялъ, гдѣ въ новы народы вятые, новымъ владѣніемъ гнушаліся, Александръ по всякъ день къ нѣмъ во обіталіща ходилъ, гдѣ жены жілі, не тѣ которыя честно і сохранно себе воділі, но блудніцы, свободнѣе нежелі подобаше съ вооруженымъ жіті обыкоша. іsb тѣхъ едіна іме-

немь Оаїса, напівшіся п'яна, кь Александру рече: веліку благодарность оть всѣхъ грековъ, себѣ обрящеші, аще палаты цареї персідскіхъ сожещі повеліші, того оні оть тебе ожідають, їхже грады рука персідская разоріла. Женѣ тої блудніцѣ п'яної, о толь велікомь дѣлѣ совѣтѣ сеї предложівшей, мносі такожде п'янії сіе похвалілі. А самь царь наїпаче мѣстятелень, нежелі терпѣлївъ, сѣ, рече: Чего радї обїды царства греческаго не їмѣемь отмстїті: Чего радї града того не сожещі; Всі п'янії суще бесмѣрно, начаша сажігатї градѣ, емуже вооруженні уступілі. І перво царь Александръ огонь верже на царскія палаты, по томь пїрующїі, і слугї, і блудніцы. Тѣ палаты царскія мало не всѣ оть кедра хїтростно состроены былі. Сего радї скоро їмъ загорѣвшимся, велїі воспалїлся огонь. Сїе відя воїнство, не далече оть града стоящее, чаяло что чїмъ каковимъ лїбо случаемъ пожаръ стался. на помощь прїбѣжалї. Но прїбѣгше кь палатамъ царскїмъ, увїдѣлі, яко царь еще поджїгаеть. Тѣмъ возбужденї, воду прїнесеную повергше, подгнѣпу началї метатї. Таковос окончанїе получилъ дворъ царскїї всего востока солнечного, гдѣ толїко народовъ судѣ прїїмалї, отчїсна толїкіхъ цареї, нѣкое страшїліще всего царства греческаго, егда тысяща карабелї, і толь воїско велїкое їсходїло, которое егва не всю Европу осаждало, і море кораблямї наполняло сквосъ горы скважні учїнївъ, море вѣ оныя проведе. Обаче

тої царскіі дворъ , не чресъ многая лѣта по расореніі своємъ , пакі восталъ. Владѣлствовалі іными городами царѣ Македонскіі, которыя нынѣ держатъ Паряне, но того ніже знакъ бы былъ, аще бы рѣка Араксъ его не показывала, не далече бо текла отъ стѣнъ крѣпості тоя, отъ самага града 20 стадіі, паче вѣрятъ, нежелі знаютъ жителі тамошніі. Тѣмже срамлялса самі Македоняне, что царь ихъ толь преславный градъ сожже въ пѣянствѣ. І тако премѣнѣвше мнѣніе свое, склоніліся къ тому, будто бы інымъ образомъ невозможно было погібнути. царь же Александръ воставъ отъ сна, освобождену главу імѣя отъ пѣянства, начатъ раскаяватся, і рече: персяне болшую бы муку іказнь, і всякія своя обѣды, учінілі бы грекамъ, еже лі бы на ксерксовѣ престолѣ въ дому семъ царскомъ чаялі меня вѣдѣті.

На утрѣ проводніку своему Лікіаніну, егоже провожденіемъ, вшелъ въ Персѣду, 30 талантовъ Александръ дарова. Оттуда въ царство Мідское пошелъ, гдѣ новое воінство ізь кілікіі стрѣте его 5000 пѣхоты, конницы 1000. надъ обоими же былъ полководецъ платонъ Аѣнеанінь. Сімі полками воінство свое наполнивъ Александръ намѣрилса са Даріемъ ітти.

8. Даріі уже во екбатану, въ столицу государства мідскаго прішелъ, которую нынѣ подъ областію своею держатъ паряне, і лѣтомъ обыкоша тамо житі. По томъ умыслѣлъ ітти въ Бактры, но убоявся да бы его Александръ скоро не достігъ, совѣтъ тоі, і намѣрен-

ный путь премѣнѣлъ. Александръ же былъ отъ Даріа еще расстояніемъ на полторы тысящї стадїї, но протївъ скоростї его, нї едіно расстоянїе вігѣлося быті ему далеко. Того радї на воїну уготовлялся паче, нежели бѣжати уготовлялся. Имѣлъ же 30000 пѣхоты, а между имї было 4000 грековѣ, которые за царя готовы были умертї. Такожде съ пращамї, і съ лукамі было 4000, кромѣ пѣхѣ еще было 3300 конныхъ бактрїанѣ. Тѣхѣ подѣ своимъ владѣтелствомъ имѣлъ бесѣ, воевода бактрїанскаго государства. съ сїмъ воїнствомъ Дарїї уклоннвса мало отъ обыкновеннаго пути воїнскаго, повелѣлъ предѣ собою ітнї кошевымъ і оберегателемъ обоса. Потомъ прїсвавѣ своихъ полководцевѣ глагола. Аще бы мя счастїе съ бесѣльными воїнамї, і съ сїцевымї [которые какова нїбудѣ жїтїя, паче честныя смертї, желаютѣ] совокупїло, лучше бы умолчалѣ я нынѣ, нежели прасдная словеса проїсносїлъ. Но вашу вѣрность і мужество ісвѣстнымъ свѣдѣтелствомъ, паче желанїя моего, іскусїхѣ. Тѣмже наїпаче долженѣ есмѣ, да бы сїцевыхъ друговѣ былѣ достоїнѣ, нежели усумнѣвался, премѣнїстеся лі. Вы ісв толь многїхъ тысящеї, которыя подѣ моїмъ обладанїемъ были, мене дважды побѣждена, дважды убѣжавша, не оступїлі отѣ мене, і бѣгущему мнѣ послѣдовалї. Вѣрносїнѣ і постоянство ваше сїе творїтѣ, что еще мя вѣмѣ быті царя. ісмѣннїкї, і бѣглецы во градѣхѣ моїхѣ царствуютѣ, не радї того,

яко моя честі достойні сунѣ, но да бы тая імѣня, і честі їхъ васѣ приклоніло. обаче вы лучше восхотѣсте мнѣ, нежели побѣдителю послѣдовати, премного достойні есте того, аще азъ не возмогу за ту вашу добродѣтель вамѣ восдати, бо сі вмѣсто мене воистинну восдадутъ. Ніже едінь тако глухіи будетъ вѣкъ, ніже едіна сіце неблагодарная слава, которая до небесъ вѣчныя памяти васѣ не превознесетъ. Тако аще бы і мѣслѣлъ предъ супостатомъ убѣгаті, что мнѣ естѣ паче всего мерско, такое сердце і добродѣтель въ васѣ видя, ополчуся противъ супостату. Доколѣ въ царствѣ моемъ буду ігоняемъ, доколѣ предълами царства моего предъ царемъ страннѣмъ і пришлецемъ буду бѣгаті; егда возмогу, ілі мечемъ что погубихъ, отняті, ілі честною смертію погібнути; Токмо аще бы тое дѣло было лучше, ождаті повелѣнія побѣдителя, по примѣру і Маса, і Мѣрена, упросіті себѣ у него царства едінаго народа, гдѣ онъ паче славѣ своеі, нежели гнѣву угождаті будетъ. Да сохраняютъ мя бо сі отъ того, да бы кто тое главы моя украшеніе, ілі всяті, ілі даровати возмогъ. донелѣ же азъ живъ есмъ, царства моего не лішуся, едінь і тойже і царства моего ісравія конецъ будетъ. Аще та въ васѣ храбростъ, аще тоі законъ, всі будете свободні: ні кто онъ васѣ унічиженія македонскаго, нікто ліца гордаго іматъ терпѣті. всякаго десница своя, ілі отмщеніе толіко мно-

гїхъ золь, ілі конець сотворїтѣ. Воїстїнну како не вв едїномѣ состоянїї счастье естѣ. азъ прї мѣрѣ того самѣ есмѣ. Сего радї премѣненїя отѣ него мїлостїваго ождѣаю. Но аще босї праведною і благочїнною воїною гнушаютьсѣ, обаче храброму воїну честно подобаетѣ умеретї. Молю васѣ, радї прежде бѣвшїхъ царей праотцевѣ моїхъ, которїе всего востока царствамї вв бесмертної памятї владѣтелствовалї, радї тѣхъ воїновѣ, їмже македоняне вв нѣкое время данѣ давалї, радї толїкаго воїнства моремѣ вв грецію посланаго, радї множества знаменѣ по побѣдахъ, поставленѣхъ, да воспрїимете крове вашея благороднїя, і народа вашего храбростѣ і сердце достоїное: такожде да поїдете тѣмѣ постоянствомѣ, протїво предвїдушїмѣ бѣдствамѣ, якоже і прежде: что лїбо счастье восхоцетѣ творїтї. Воїстїнну ілі велїкая побѣда, ілі преславнїї бої, вв вѣчная времена бесмертна мя сотворїтѣ.

9: По окончанїї рѣчї царя, настоящїї вв блїзости страхѣ, всѣхъ сердца і бодростѣ ужасе, нїже бо совѣтоватї, нїже глаголатї моглї; Артабасѣ древнѣшїї между другї его, которїї, [якоже многократно прїпомянухомѣ] у фїліппа нѣкогда вв гощенїї прїятѣ бѣлѣ, рече: Мы вв гражаїшїя одеждѣ облекшесѣ, оружїе сѣло блїстающее воземѣ, і во слѣдѣ тебе царя нашего на бранѣ поїдемѣ сѣ тако вѣмѣ намѣренїемѣ, на побѣду паче надѣющесѣ;

нежелї

нежелі смерті боящся. всѣмъ сіе слово угодно по-
касалоя.

Но набарсанъ на томже совѣтѣ бѣвѣи, тогда съ бес-
сомъ, уже прежде согласіся протѣво Даріа, і намѣ-
реніе положілъ, повелѣтіи воінству, которое прі-себѣ
імѣлї, поїматї даріа і свясатї, да бы Александрю,
аще іхъ погонїтъ, отгати жива, і тѣмъ себѣ милость
у Александра обрѣстї: веліе дѣло рассуждающе, еже
бы даріа поїматї, і аще въ бѣгство устремїтсѣ,
поїмавшє его то убїтї, і убївшє, царствомъ его
обладатї, і воїну обновїтї умыслїлї. О томъ убїствѣ
многоє время расмѣшляюще, і путъ ко ісполненїю
намѣренїя своего уготовляюще. Набарсанъ начатъ
глаголатї: Царю, вѣмъ азъ, яко совѣтъ мой съ перво-
началїя твоїмъ ушесамъ не прїятенъ будетъ. Но і
врачевє велїкїя болѣзнї жестокїмї врачєствѣ лечатъ,
і карабелнїкъ, егда сокрушенїя карабелнаго боїтсѣ,
радї цѣлостї, вся ісѣ карабля ісметаетъ. А азъ обаче
не совѣтую, да бы убїтокъ яковїи учїнїлъ, но да бы
і себе самага, і царство совѣтомъ добрымъ сохранилъ есѣ.
боговъ расгнѣваныхъ імѣюще воюемъ, і упрямое счастье
персянъ гонїтї не прєстаетъ. Вновь начатї і новое
воїско собратї потреба. счастье і царство вручї іному
на время: егоже до того времеєе будетъ называтї
царемъ, дондеже супостатъ ісѣ Асїї вѣстунїтъ:
побѣдїтель потомъ пакї тебѣ отгастъ. что въ ско-
ромъ

ромъ времені расумъ обѣщаваеиъ согбѣиі. бактріанское государство еще цбѣло, индїане, і сагїні, вѣ твоеї властї; толїко много народовѣ, толїко много воїска, толїко много коннїцѣ і пѣхотѣ тѣсящеї, на обновленїе воїны, сілѣ готовы обрящешї; болшая еще частѣ воїнства, нежелї прежде бѣла, осталася. Чесо радї на погїбелѣ, обраомѣ свбрїнѣмѣ, нерасумно і не попребно бѣжїмѣ; Храбрѣхѣ мужеї естѣ, паче пресїранї смертѣ, нежелї восненавїдѣнї сдравїе, многократно неуплѣнїї стужающе отѣ трудовѣ, о полеснѣшемѣ дѣлѣ промѣшляютѣ, сане добродѣтель нї едїно дѣло не їскуствїи оставляеиъ; а смертѣ вся окончаеиъ, кѣ неїже недѣностно їнїї, всякому подобаеиъ, тѣмѣже аще кѣ бактрїанамѣ восхощемѣ їнїї, акї кѣ надежному і бесѣстрашному мѣсту поїдемѣ. бесса намѣстнїка тамо того царства, времеие радї такового вмѣсто царя учїнїмѣ. Копорѣї все усмїрївѣ отѣдастѣ вѣрно тебѣ їстинному царю государство. Нѣстѣ удївленїя, яко гарїї вѣ то время гнѣва удержатї не возмогѣ, аще бесчїнїе набарзаново, вѣ словахѣ і потаенно бѣло, обаче восопїлѣ. бесчїннїї плѣннїче, обрѣлѣ лї есї время себѣ жслаемое гдѣ убївство открѣтї; і їзвлекѣ мечѣ хотѣлѣ его поразїтї: аще бѣ вскорѣ не предсталѣ бесѣ св бактрїанамї, прося о немѣ, і лице печалное показуя. На конецѣ аще бѣ не укротїлся, вѣ тоже бѣ время связалї его.

Потомѣ

Потомъ набарсанъ ушелъ , а са нѣмъ ѿыде і бессѣ ; воіску же которое подѣ своею властію імѣлі , отъ прочаго воінства отлучитіся велѣлі , і собратіся кѣ своему таіному совѣту , да бы совершиті намѣреніе свое . Артабасъ же смотря по случаю оному , рѣчь дарію пріличную предложілъ , хотя его укротиті , таже увѣщавалъ , да понесетъ въ кротості , что нѣ было , обаче не отъ чужіхъ но отъ своіхъ , ілі глупость , ілі погрѣшеніе . Ібо Александръ сіленъ ополченіемъ своімъ наступаті на насъ , хотя бы і всі совокупно былі , каковъ концѣ случілся бы , егда бы бѣгу ты ялся , оні такожде са тобою устремляющеса , будутъ тебѣ непріятелі . Сіце укротілся даріі , і хотѣлъ воістінну сѣ воіскіми ітти , но відя всѣхъ въ расдорѣ і смятеніі ; тамо остался въ великомъ сомнѣніі і печалі своеі , і абіе во отчаяніе прішегъ , въ шатрѣ заключілся . тогда во обосѣ [въ немже управителя не было ,] разныя мятежы учініліся , нѣ коего о радѣніі общемъ совѣта не стало , якоже прежде было . Полковникъ же греческаго воінства іменемъ патронъ , своімъ повелѣ , да будутъ готовы ко оружію . А персяне отъ прочіхъ отдѣліліся . бессѣ же сѣ бактріанамі былъ согласенъ , і прісвалъ кѣ своему едіномыслію персянъ , скасуя государство бактріанское въ цѣлості , і богатства его , такожде і настоящая бѣдства . Персянъ мало не всѣхъ гласъ былъ едінъ , что отъ царя отступиті не достоитъ . Между тѣмъ

Артабасъ вся должности своя акі полководець управлѣлъ, самъ по шатрамъ персскѣмъ ходѣлъ, і всякаго наедѣнѣ, такожде і обще увѣщавалъ, дондеже ісвѣстенъ спался, что готовы со всякою вѣрностію на все, онъ же съ великѣмъ трудомъ і дарія умолилъ, да бы піщѣ вкусѣлъ, і сердце царское укрѣпилъ.

10. Но бесъ і Набарсанъ еже прежде умыслилѣ, оное всеконечно тщался совершити, желающе зѣло царства. Но донелѣже живъ былъ Даріи, того получить не могли. [Сане тамошніе народы чѣмъ царскіи въ великой і удивительной чести імѣютъ, всі на едіно токмо собіраются, і тако въ счастіи, якоже і въ слополучіи совершенную восдаютъ честь.] Восбуждаше же нечестивыхъ сердца страна та, гдѣ первыя чѣны воіні імѣлѣ во оружїи, положеніе мѣста нѣвъ едіномъ народѣ лучше было. третію часть Асіи обдержѣтъ. Только много юношей воіnskѣхъ імѣетъ, еліко воіновъ Даріи въ прежде бывшія баталїи потерялъ. Сего радѣ не токмо его, но і Александра нѣво что вмѣняли. оттуду хотѣлѣ государству помощь дати, аще бы імъ обладалѣ. Многое время о всемъ размышляюще, сїце усовѣтовалѣ, чрезъ воіновъ бактрїанскѣхъ, которые на все готовы былѣ, царя поїматѣ, і послатѣ ко Александру, воспѣщающе, яко жїва хранятъ его, і да бы сїцевою ізмѣною Александръ не оскорбѣлся, [о семъ опасны былѣ,] умыслилѣ Даріа убѣвше въ бактрїанскую страну съ воінствомъ своімъ

своїмъ возвратітися. Но явно ні коїмъ подобіємъ возмогли тоє совершити, понеже толіко многія тысячі персянъ, не далі бы убити царя. І наїначе бояліся вѣрнаго царю воїнства греческаго. Тѣмже еже не могуще сілою, то чрезъ їзмѣну совершити потщалися. Умыслили бо акі жалость нѣкую въ себѣ показати, что отъ иныхъ персянъ отлучилися, і предъ царемъ въ страхѣ і трепетѣ своемъ у престола его оправдїтися. Обаче послалі нѣкоторыхъ, да бы персянъ, і надеждою і страхомъ пригласалі, что главы своя на смерть несуть, показующе. Се бактрїанское государство отверсто ожїдаеть васъ всѣхъ, і дарамі і богатствомъ всякімъ, егоже вы не чаялі, хочеть всякаго обогатити. Сїе їмъ глаголющымъ, прїде Артабасъ, їлі по повелѣнію царскому, їлі своєю волею, возвѣщая, яко Дарїї гнѣвъ свой укротилъ, і по прежнему мїлость у него їмѣти будуть. Тѣмже начаша будто плакаті оправданіе предлагающе, і Артабаса моляще, да бы їхъ у царя заступилъ, і прошеніе отъ нїхъ ко дарїю донесъ. Сїце ношї прешедшеї, прежде восхода солнечнаго Набарсанъ съ бактрїанамі сталъ предъ шатромъ царскїмъ, акі радї обыкновенныя службы, бесчїнное свое намѣреніе покрывая. Дарїї же знакъ давъ на путь, по прежнему обычаю на колеснїцѣ сѣде. Тогда Набарсанъ і прочїї їзмѣнїкї, пагше на колѣна, поклоненіе ему отдавалі, котораго свясати скорѣ хотѣлі, такожде слесы їсѣ очесъ покаянїя своего

во свідѣтелство іслївали (тако смисль челоуѣческїи коварство можетъ умышляти.) Потомъ рабское і печалное прошенїе о прощенїи чїнілі, і тѣмъ дарїя челоуѣка отъ прїроды неслобїва, праведна і кротка, не токмо ко увѣренїю, но і ко слезамъ склонїлі. Обаче і тогда сло- хїтраго своего намѣренїя не отступїлі, аще і зналі, како- ву царю і челоуѣку ісмѣнілі. Дарїи уповая отъ домашнїя погїбелї бытіи свободенъ, предвуспѣвающїя тогда, отъ Александровы токмо, еяже ужасался, шцался убѣжати.

11: Полководецъ же греческїи іменемъ Патронъ по- велѣ своїмъ ратнымъ да бы оружіемъ, которое было прїніхъ, вооружїліся, і на всякое повелѣнїе былі готовы. А самъ за колеснїцею царскою їде; смотря време- рѣчь дарїю предложїти, понеже о намѣренїи бессовомъ ісвѣстенъ былъ. Но бесъ того самого боялся, на- іначе акї спражъ нежелї спутнїкъ отъ колеснїцы не отступалъ. Тѣмъже полководецъ Патронъ многое время удержаваяся отъ рѣчи своя въ вѣрности і страсѣ опасенъ бывъ, на царя непрестанно посмапрї- валъ. Царь же егда его увїдѣлъ на него вїрающа, прїсвалъ будакса скопца, между блїжнїми за колеснїцею їдуща, повелѣ его вопросїти не желаетъ ли чего Патронъ отъ него, онъ же отвѣща, что всеконечно желаетъ, но да прочїи не слышатъ, таїно бы ему рѣчь предло- жїлъ. Тѣмъже повелѣ Дарїи къ самої колеснїцѣ прїсту- пїти, і бесъ переводчїка доносїти; (понеже языкъ грече- скїи

скїї дарїї разумѣль:) Онъ же рече; Царю, было насъ грековъ пятьдесятъ тысячъ въ войскѣ твоемъ, нынѣ малая часть осталася воиска того, всѣ счастья твоего друзї, тїї же і въ нынѣшнемъ состоянїї счастья . якоже і въ прежде цвѣтущемъ неїзмѣнно вѣрнї, куда токмо обратїшїся, і мѣсто ісберешї, поїдемъ. і вмѣсто отчїсны своя імѣнїя то будемъ. Счаствїе і не счастье совокупїло насъ съ тобою. Но тою вѣрностїю непремѣнною і непреодолимною, молю тя і заклїнаю, да въ обоѣ нашемъ повелїшї шатеръ свої поставїтї; мы да будемъ стражї сравія твоего. Лішїліся мы греческія землі, бактровъ не імѣемъ, въ тебѣ надежду мы всю полагаемъ, о да бы і прочїї таковы былі . болѣе доносїтї не надлежїтъ . Я іносемиць, сравія твоего хранїтї не желалъ бы, ежели бы вѣрїль, что їнъ кто можетъ вмѣсто мене то сотворїтї.

Бессъ же аще греческі глаголатї і не разумѣль, обаче облїчаемъ совѣстїю, всеконечно мыслїль, яко Патронъ о ізмѣнѣ его далъ царю вѣдомость, увѣдомяся же отъ греческаго толмача, утвердїлся въ томъ . Но дарїї , еліко возможно было отъ ліца его познатї , нї мало устрашїлся, начатъ вопрошатї о прїчинѣ того навѣта предложенаго, патронъ же болѣе не прїлагая, рече: Бессъ і Набарсанъ ізмѣну на тя уготовляють . счастье твое і жївотъ въ послѣднеї погїбелї . День сеї, ілі твоїмъ убїїцамъ, ілі тебѣ будетъ послѣднїї . (Тако патронъ

въцѣлости царя сохраняя, славу себѣ получилъ. Якоже хотятъ, тако да коварствуютъ (аѳеісты,) которые надѣются, яко въ дѣлахъ человѣческихъ, все самослушно, а не по смотренію божію бывается, всякъ бо по дѣламъ мсду пріемлетъ. Даріи же сіце къ патрону отвѣща. Аще ісѣло вѣрностъ греческая мнѣ ісвѣстна естъ, обаче не хочу отъ племени моего отступити. Труднѣе мнѣ, сло о комъ мѣслити, нежелі уловлену бѣити, что ні нанесетъ счастье мнѣ, между своїми хочу терпѣти, нежелі отъ нихъ убѣжаті. Не вскорѣ погѣбну, егда воінство мое живу мнѣ бѣити похощетъ. Патронъ сія слышавъ отчаявся даріева здравія, къ своїмъ грекамъ, їмже полководецъ былъ, возвратился.

12; Бессъ же всеконечно убити царя устремился. Но опасаяся того, еже бы милосіні Александрови не потерялъ, аще убитаго дарія ему предасть; на будущую ночь слохітрое свое намѣреніе отложивъ, благодарствіе дарію воздаетъ, что їзмѣнника того грека їменемъ патрона; которіи уже на счастье Александрово началъ смотрити мудро і опасно совѣта его не послушалъ: главу бы (рече) твою, о царю въ даръ Александру отнесъ патронъ, і удівлятіся сему [рече бессъ] не достойтъ, понеже патронъ чловѣкъ нанятіи, гощовъ во всемъ продажу чїніти, бесчаденъ сїи і бесъ отчїсны отъ всего свѣта їгнанъ, всегдашнїи непрїямель,

на всякое велѣніе поторжное готовѣ. Егда же того бѣсса самаго дарїи увѣряль, начатѣ оправдатися, і боговъ отеческихъ во свѣдѣтелство вѣрности своя прїсватї. Дарїи же лицемъ не противенъ тому показался, обаче повѣрилъ что грекї істинну предлагалї. Но і тоуже случїлося, что тако слая прїчина была еже невѣрїтї своїмъ, якоже і датїся, яту бынї і отъ іноплеменныхъ, трїшцатъ бо тысящъ было мятежниковъ. Патронъ же полководецъ токмо імѣлъ 4000, которымъ аще бы сдравїе свое дарїи вѣрилъ: въ своїхъ персянехъ невѣрность облїчїлбы, і бесъ всякаго неудобства ісмѣннїкамъ, на їхъ слоумышленїе прїчину далъ бы. Сего радї ізбралъ неправедно, нежелї праведно насїлство і напастъ терпѣнї. Обаче бѣссу, ісмѣну свою очїщающему сїце отвѣщаль. Знаю я, что не меньшая естъ Александрова правда, нежелї храбрость. Прелщаются тѣ, которые са ісмѣну чають себѣ мзгу отъ него прїятї.

Нощъ уже прїблїжашеся. і персяне оружїе началї скїдыватї, і расходїтїся по обыкновенїю, потребѣ радї во градъ блїжнїї. Но бактрїане (по повелѣнїю бѣссову) вооруженї стоялї. Тогда дарїи велѣлъ прїсватї къ себѣ Артабаса. і что патронъ ему совѣтоваль, предложїлъ, рече Артабазъ, не сумнѣваюся, что бы лучше ты учїнїлъ, еже бы шатерь свой между греческимъ обосомъ поставїлъ. Понеже персяне о пагубѣ услышавше, сюды соберутся со скоростїю. Но дарїи познавъ время назначеное

ченое слополучія, і уже не могли понесті коєго лібо добраго совѣта, єдіну вѣ томѣ слополучії своємѣ помощь, Артабаса, вѣ послѣднее сѣ нїмѣ бесѣдуя обнялъ, і доволно плакався, обѣмлюща его повелѣ отъяті, по томѣ главу накрѣвъ, да бѣ на отходящаго сѣ воздѣханїемѣ, отъ него акі отъ царя, не смотрѣлъ, і на послѣдокѣ дарїї на землю повержеся. Тогда обѣкновеннїї страже, сдравїе царское отъ всякаго навѣта хранящїї убѣжалі, помѣшляюще, яко протїву навѣтующїхѣ вооруженнѣхѣ мятежнїковѣ ополчїтїся не могушѣ. Сего радї вѣ шатрѣ кромѣ не многїхѣ сконцевѣ прї царѣ стоящїхѣ, і гдѣ скрѣтїся не їмущїхѣ, нїкто їнѣ бїлъ. Дарїї же єдінѣ лежа бесѣ всѣхѣ, рашнїя мѣслї предлагалѣ себѣ. І уже пустѣї шатерѣ, которїї доселѣ вмѣсто веселїя їмѣлъ, возненавїдѣлъ, і будакса сконца прїсватї велѣлъ, на єгоже посмотрѣвъ рече: їдите і о себѣ промѣшляйте вѣ, їже даже до конца царю своему, якоже подобаше, вѣрно служїлі. Асѣ сдѣ окончанїя несчастїя моего ожїдаю. чаю удѣвляєшїся, что жїтїя моего неокончаваю, но чуждею слобою, а не моею, лучше мї єстѣ умрѣтї.

Скоро по скончанїї тоя рѣчї, будаксѣ сконецѣ воздѣханїемѣ і рѣданїемѣ не токмо шатерѣ, но і обосѣ наполнїлъ. Прїбѣжалі по томѣ їнїї, одѣянїе на себѣ растерсавше, болѣшеннѣмѣ воплемѣ о царѣ плакалїся. Е же персяне услѣшавше, нї са оружіе дергнулі ятїся, да бѣ

да бы съ бактрїанамі бранї не учїнілі , нїже смїрно стоялі , да не восмнятсѧ бытіі їсмѣннікі , бесчїнно отступївшє господїна своего . Тѣмже во всемь обосѣ , рашнїі і не согласнїі вопль стасѧ бесѣ полководца і управленїѧ . Тогда восвѣстїша бессу і набарсану союзнїкі їхъ , яко царь самь себе смертї предаде , рѣганїє і плачь прелстїль їхъ о томь . Тако на скорѣихъ конехъ прїѣжалї купно съ тѣмї , которїе то дѣло уже давно намѣреннос совершїті імѣлї , і въ шатерь вошлї , слышаще же отъ скопцевъ , яко царь жївъ , всятї і связатї его велѣлї . І тако гарїѧ царѧ персїдскаго [которїі прежде сего на колеснїцѣ їсгѧ поспѣшествованїемь боговь отъ своїхъ імѣлв честв] помощї нї откуду їмущаго , рабї домашнїї свої похїтілї , і на мерскую колеснїцу посаділї , і кожей отъ всюду закрїлї . Кашну царскую , акї по нѣкоеї воїнѣ расхїтілї , корѣств їобїлную слонравно всявше , въ бѣгство обратїтїся умѣслїлї . Артабасъ полководецъ съ своїмь полкомь , такожде і съ греческїмі ратнїмі кв парѣнїю пошелъ , весьма не бояшенно , токмо да бы не нашелъ на їсмѣннїковъ і убїїцѣ . Персяне обѣщанїмі отъ бесса гарамї сѣло превелїкїмі прелщенї сѣ бактрїанамї сообщїлїся , і въ третїї денъ настїглї ихъ , санеже не імѣлї кому бы їному послѣдовать . Но обаче тїі їсмѣннїкі , хранящєся да бы не обругалї царѧ , слатїѧ оковы єму наложїлї . новую їгру їсѣ поруганїѧ себѣ счастье

в

умѣсло

умисліло. Но да бы нікто по одеждѣ царскої узналъ, гнусными кожами сакрѣлі, і неснасмїи веслі, да бы на вопросъ чїї, между воїнствомъ не зналі о немъ, страже же іsb далече послѣдовалі ему.

13: Александръ услышавъ, яко Дарїї двїгнулся отъ Екбатанъ, оставивъ намѣреннїи путь въ Мїдію, са бѣгущимъ скоро пошелъ. Табасъ градъ естъ въ Паретаценѣ послѣднеї: тамо прїшедшу ему бѣглецы воувѣспїлі, яко Дарїї въ Бактры сѣло скоро убѣгаеть. Но по томъ іsbстнѣ услышалъ отъ багїсѣна жителя вавїлонскаго: яко Дарїї не естъ по істиннѣ связанъ, но ілі въ погїбелї смертної ілі окованъ. Тѣмже Александръ созавъ полководцевъ, рече: Сѣло веліе предъ собою дѣло імѣемъ, но трудъ кратчайшїї. Дарїї отъ своїхъ оставленъ ілі связанъ ілі убитъ, не далече отъ насъ естъ. На немъ побѣда наша вся, і сіе же велікое дѣло, самая токмо скоростъ явїті намъ можетъ. Всі купно отвѣщаша ему, яко готовы во всемъ, да бы ні на труды, ні на всякїї страхъ смотрїль. Тѣмже съ полками паче бѣжалъ, нежелї шелъ, ніже въ ношї отъ дневнаго труда стоялъ. Тако 500 верствъ перешелъ до села, гдѣ Дарїа бесъ похїтілъ. Тамо Мелона толмача дарїеваго получїлъ, которїї немощенъ лежа съ прочїими не возмогъ ітнї, скоростїю Александровою поїманъ, бѣглеца себе повѣда бїтї. Іsbстїе совершенное Александръ отъ него прїнялъ. Но утомленнымъ потреба

было

было отдохнуті. І тако ісбралъ 6000 конніцѣ, їмже прїсовокупїлъ еще 300, которїе нарицаются Дїмахи. Сїи на плечахъ тяжкое оружіе несли, такожде їна конехъ бѣхали, но егда мѣсто їнужда чего требовала, пѣши въ строю стояли. Егда сїе управлялъ Александръ, прїшли къ нему Орсілъ і Нїораценъ: [которїе їсмѣнѣ Бессовой не восхопѣвши помогати убѣжали;] ісвѣствужа ему, яко въ пятї стгахъ попрїцѣ отъ того мѣста персяне, і есмѣ къ нїмъ блїсшіи путь. Іхже прїшествїе сѣло угодно было Александру. Тѣмже въ вечеру сѣ тѣмї проводнїкамї, і охочєю коннїцею путемъ, которїмъ указывали онї, пошелъ. копейщїкамъ вослѣдъ себе повелѣлъ їтти по возмозному, самъ чепвероугольнымъ строемъ полкъ веде, і тако путь управлялъ, яко послѣдокъ первѣхъ полковъ, досягалъ чела заднїхъ полковъ. Трїста попрїцѣ уже перешлі, гдѣ его встрѣтилъ Брокубель, сынъ Масеевъ. бѣвші нѣкогда въ Сїрїї воевода. Тої такожде бѣглецъ, воспѣщаль, яко бесѣ въ дву стгахъ попрїцахъ отъ него, воїско бесѣ строя їдетъ, не їмѣюще опасенїя. і мнїтмїся во їрканїю помѣшляетъ їтти, і аще бѣ тѣмї послѣшилъ, досягаль бѣ тако шатающїхся. Дарїї еще жївъ. Сѣло охочему еще болѣе перебѣщїкъ прїгуде охоту на теченїе. і тѣмже шпорамї спїснужше конї, скоро побѣжали. і уже шумъ їдущаго дарїа бѣлъ слышанъ, но отъ пѣлі восставшїя відѣмї ні кого возмозно было, сего радї нїше

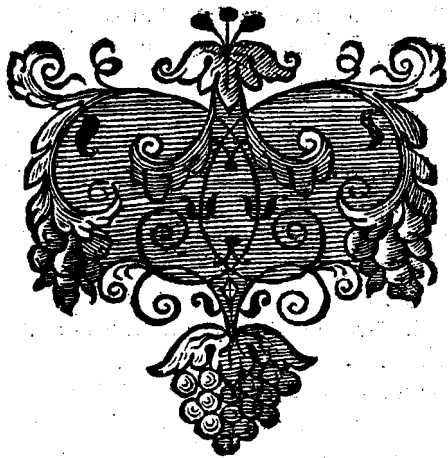
пошли, донелѣже пѣль полегла. Уже їх персяне увѣдѣли, і оні такожде воіско персідское веліко предѣ собою усмотрілі, которому бы нікогда протівостояти возможно было, ежели бы толь велікое імѣль сердце і смѣлость бесѣ кѣ бою, коль велікое ко їсмѣнѣ і слоудѣянню покасалъ. Сане і воіско его чѣслomb і мужествомъ превосходило Александрова воінства. кѣ сему же утомленнѣе како бы боі далі, со уготованнѣми і сѣлнѣми. Но імя Александрово і слава, сѣло велія на воінѣ помощѣ, успрашѣла всѣхъ такъ, что въ бѣгство устреміліся. Самъ бесѣ сѣ прочімі мятежнікі прішедѣ кѣ колесніцѣ гарѣвѣ, увѣщавалъ его да бы сѣлъ на коня, і отъ Александра бѣжалъ. Онъ же рече їмъ, боі възгатель і сунъ о вѣрѣ, і добродѣтели Александровоі, вопія, не хошу со їсмѣннѣками бѣжати. Тогда ісполнѣвшеся гнѣва, верглі въ него копїямі, і тако во многіхъ ранахъ его оставілі. І коней въ колесніцѣ его покололі, да бы не моглі болше їтти, двухъ слугъ блѣжнѣхъ [которѣе прі немъ шлі.] убілі. Сіе совершѣвше, да бы слѣдѣ былъ не знатенъ, Набарсанъ во ірканню, бесѣ же въ бактры, со не многімі коннѣми побѣжалі. Персяне же полководцевъ не їмуще, гдѣ кого їлі надежда їлі страхъ прїнуждалъ, убѣгалі. Пятъ сотъ токмо коннѣцы сошедшеся размышлялі, не знающе, что лутче їсбрати, боі лі дати, їлі бѣжати. Александръ же убоявшѣхся персянъ

вїдя-

вїдя. Послаль Нїканора съ частїю коннїцы да удержатъ їхъ отъ убѣганїя. Съ прочїїми самъ прїшель, мало не трї твїсящї побїто тѣхъ, которїе протївостоялі їмъ, прочїхъ же акї скотовъ не убївающе гналі, по повелѣнїю цареву не дерснулі їхъ убївати. Нї едїнъ бѣль отъ плѣненыхъ, которїи бѣ возмогъ колеснїцу дарїеву показати, которыхъ токмо плѣнілі, всякъ їскаль, но не моглї слѣда ухожденїя царскаго обрѣсти. Со Александромъ спѣшащїмъ. егда 3000 коннїцы бѣло. На тѣхъ убо которїе тїше шлі, множество персянъ убѣгающїхъ находїло. І егда їмовѣрно, болше плѣннїковъ, нежелї плѣнящїхъ бѣло. Но тако страхомъ одержїмыхъ, счастье вся смѣслї отвѣяло, яко нї супостатова малолюдства, нї своего множества не вїдѣлі. Дарїя, въ колеснїцѣ весущїї конї съ пунї своротїлі, которымъ супостатъ бѣжалъ, і неїмуще вознїцы, убѣжалї съ четвїре версты въ сторону, і въ нѣкоеї долїнѣ жаждою і ранами упомленї сталї. Не далече тамо бѣль їсточнїкъ, о немже отъ знающїхъ їсвѣстївся Полїстратъ македонянїнъ, сѣло жаждущѣ прїшель. І шлемомъ воды почерпнувъ пїяше, увїдѣль копїя вонсеная въ коняхъ їсдѣхающїхъ. Тѣмже удївлїся, чесо радї паче пронсенї, а не всянї сунѣ, і прїшедѣ блїже увїдѣль въ колеснїцѣ гнусної козамї закрьтої, тѣло еле жїва челоуѣка, открьль, і позналь яко дарїї, прободенъ воїстїнну во многїхъ мѣстѣхъ

по тѣлу, но еще живъ. Приклонився же къ колесницѣ
 плѣннаго, познавъ его даріи по гласу і рече: Тую
 токмо въ нѣнѣшнемъ злополучіи моемъ імѣю утѣху,
 яко съ тѣмъ могу проглаголати, кто мя познаеть,
 послѣдній же глаголь мой будетъ прасденъ. По томъ
 повелѣ тако Александру сказати, уміраю не покаsavъ
 ему услуги моя. Но удѣлительно великихъ добродѣте-
 лей его должникъ есмь. Прі семъ благодарствую его са
 многая і неіспеченная его благодарѣнія, которая матерѣ
 моеі, женѣ і чадамъ являеть. Сانه онъ і справіе, і
 чина царскаго честв, і достоинство дароваль імъ.
 Мнѣ же друзі і сродницы моі, которымъ справіе і царь-
 ство дароваль, сія вся отвяша. Желая да бы во всемъ
 свѣтѣ побѣдѣтель царствовалъ, і повелѣваль, будетъ
 ему сіе въ честв і польсу, егда ісмѣнѣ надъ мною учі-
 нѣвшеіся, на образъ временамъ предвѣдущимъ, шако-
 жде і царемъ бѣти імущымъ, отмщеніе не умедлітъ
 совершити. Уже обесіленъ і жаждою упоменъводѣ
 просівъ, і егда напілся къ полістрату прінесшему
 водѣ, рече: кто ні бѣлъ бѣ есі человекъ, імѣю ash
 сіе са послѣднее злополучіе, яко тебѣ са сіцевое комнѣ
 благодарѣніе восдаті не могу, но восдасть тебѣ Але-
 ксандръ. Александру же бо сі са его великое ко мнѣ
 добродѣніе і мѣлостъ да восдадутъ. Емуже да сі
 отъ мене залогъ царскія вѣрности, десную мою руку.
 Сія рече, і взявъ полістрапову руку, умре.

О семь Александръ ізвѣстїе прїявъ і прїшегъ къ тѣлу,
умершаго, тако неправеднїя смертї таковому царю,
плакался. По томъ снявъ съ себе хламїгу і по-
крывъ его, і въ царское огѣянїе повелѣвъ облещї,
къ матерѣ сісігамбѣ послалъ, да бы его по
обѣикновенїю домашнему і царскому по-
гребла, і во гробѣхъ царей, пра-
отцевъ его положила.

К В І Н Т А   К у р ц я

К Н І Г А   Ш Е С Т А Я .

СОБРАНІЕ ВЕЩЕІ КРАТКОЕ.

1. Описаніє войны, между Лакедемоняны і Македоняны, і мѣръ отъ Александра побѣдителя Грекамъ данныѣ, которыѣ въ небытіи его, не имѣли.
2. Александръ войною непреодолимыѣ, праздностію і прохладамі побѣждается. Откуда вѣснѣ въ обоѣ, унылаго возбуждаетъ.
3. Увѣщавательное Александрово къ войнству моленіе да бы воину во Асіи начатуо совершилѣ.
4. Удѣлительныя рѣки Сіобера описаніе. Александръ Набарсану просящему чрезъ грамоты прошенія, обѣщаетъ отпущеніе вѣны его даровати. Потомъ пришедъ къ морю Каспійскому і ко странѣ Грканіи, нѣкихъ Воеводъ дарѣвыхъ пріемлетъ къ милости.
5. Александръ Артабаса съ великою милостию пріять, грекамъ, которіи Дарію помогалѣ, вѣну отпустилъ, і Мардонянъ побѣдѣвъ: нѣкотороі Амазонкѣ царѣцѣ прошеніе ея исполнилъ.
6. Македоняне Александровымі оскорбшася нравамі. Онъ, да бы смятеніе укротилъ, умѣстлѣвъ воину учинити противо Бесса: чпо хитростию войнскою начинаетъ: Такжеже Самібарсана преодолѣвъ гонѣтъ, персянъ ісь горъ ізгоняетъ мужественно; Арпакакнѣ градъ во обладаніе покоряетъ.
7. Согласіе ізмѣны на Александра. Дѣмнъ Нѣкомаху возвѣстилъ, онъ же чрезъ брата Кебалліна Александру ізъявилъ. Того радѣ казнѣ Дѣмнъ пріемлетъ, самъ своїми руками себе убиваетъ.
8. Філотъ сынъ Парменіевъ, начальникъ возмущенію, по совѣту друговъ царскѣхъ взятъ, егоже главу накрывъ введоша во дворъ царевъ.
9. Александръ предлагаетъ жалобу предъ воинами на флота возмунителя, онъ приведенъ хоцетъ оправдѣтися предъ ними.
10. Філотъ оправданіе пріноситъ въ томъ яко его оклеветали неправедно.
11. Нѣкїи іменемъ Белонъ начатъ противо флоту глаголати. Тої да бы свободѣлся отъ мученія, ложная оправданія предлагаетъ: Егда же оипъ іныхъ облѣченъ бысть, каменѣмъ отъ Нѣкомаха убѣенъ.

1. **Б**рань [Александръ чресъ полководца Антипатра] началъ, побѣдѣвъ персовъ, которые мужественно противу его стояли, и большую часть разгналъ, но прежде начаша побѣдители Македоняне убѣгати, и много воиновъ погѣло, донелѣже въ равная поля не вошли. Но егда мѣсто свободное обрѣли, гдѣже могли стати, равныи бои учинили. Обаче между всѣми Лакедемонянами царь ихъ, не токмо оружіемъ, и красотою тѣла, но и храбростию сердца былъ славенъ, еуже едіною нікому себе даде побѣдити. Отвсюду на него металі оружіе іsb далеча и іsb бліска, многое же время храбро противостоя, отъ едінаго оружія щитомъ укрѣвался, отъ другаго уклонялся. Но егда ему бедру проколоти копѣемъ, и крові многои іshedшеі. тогда обомре. Тѣмже всявше его блюстителі сдравиа его на щитъ положили, и во обосъ скоро внесли, гдѣ ранъ поврежденія не возмогъ стерпѣти. Но обаче воінство его не престало ратовати, егда же лучшее обрѣли мѣсто, нежелі Александръ імѣлъ, скоро совокупѣвше шеренгі, велмі ополчілся на Александра. Тако глаголютъ, яко брані жесточайшія нікогда такія не бывало. Двоіхъ народовъ сѣло храбрѣхъ воінство, равнымъ боемъ и счастиемъ воінскимъ брань отправлялі. Лакедемоняне прежнею побѣдою торжествовали, Македоняне же нынѣ преславно надъ ними побѣду воспріімають. Лакедемоняны за свободу, Македоняне же за обладателство

воїну точілі, Лакедемоняне полководца, Македоняне же мѣста не їмѣлі. Во єдїнь день рашнїя случаї совершалїся, овогда страхъ, овогда надежда обоїмъ странамъ умножалася. акї хотѣнїемъ счастїя между храбрымї вої равнїї бої содѣвался. Но мѣсто тѣсное, гдѣ былъ бої, всѣмї сілами не дало дѣла отправлятї. Тѣмже болшая отъ нїхъ частъ бездѣла стояла, нежелї сѣ непрїятелемъ бранѣ творїла, а которїе далече стоялі, тѣ своїмъ крікомъ, бої сѣ пропївнымъ творящїхъ на жестосердїе і ярость рашїгалї. Но Лакедемоняне началї ослабѣватї, і убѣгатї не могуще больше тяжкаго оружія держатї. Александръ же гонїль рашнїхъ, і прешедъ мѣсто, на коемъ Лакедемоняне стоялі, на самага Царя їхъ Агїса вѣ шатрѣ лежащаго набѣжалъ. Тої, егда воїско его бѣжало, отъ македонянь гонящїхъ, увїдѣль, велѣль поднятї себе, і будетъ лї сіла мужеству его равна, їзвѣдалъ. Вїдя же слабостъ свою тѣлесную, на колѣна прїпаде, ївсаяль на ся шлемъ, щїпомъ сакрївся, копїе вѣ рукахъ держа, і къ македонянамъ крічалъ, да бї кто отъ него здобычъ сѣбѣ всаяль. Но нїєдїнь їсѣ блїсу на него не устремїлся, токмо їсѣ далече металї копїя на него, онъ же вопрекі обраця на македонянь металъ, донелѣже его вѣ персі не сакрївїтя, копїемъ порасїлі, которїе їсѣ ранї вѣхвата, главу бесцїлную на щїтѣ положїль, по томъ їсѣ текшеї кровї, на свое оружіе пагѣ, умре. На семъ бою

побїто

побито Лакедемонянь 5360. Македонянь же не болѣе 1000. Проче же егда который нераненъ, возвратилея въ обобъ. Сія побѣда не токмо Спарта і товарыщевъ его, но і всѣхъ конца і счастья сея воины ожидающихъ, преодолѣла. Посналъ убо Антипатръ, что посдравляющіи ему о побѣдѣ, лицемъ съ мыслію не соглашаліся, но желающему воину окончити, была нужда уловлену быти, хотя сіе счастье Александру і угодно было, обаче завѣсти Антипатръ боялся, понеже болше причины къ такому дѣлу случиліся, нежели которія государь его могъ произнести, ібо і самъ Александръ побѣды желалъ, і аще бы Антипатръ не побѣдилъ не негодно бы было Александру, сіце разумѣя Антипатръ, что славѣ своей умаленіе учинитъ онби, іже чуждоі уступитъ. Тако Антипатръ добръ сная нравъ Александровъ, не дернулъ сея побѣды употреблять, но совѣта греческаго, что съ тѣмъ творити, потребовалъ. Болше между прочіими уговорамі не возмогли Лакедемоняне у него упросити, токмо да бы поволѣлъ їмъ послати къ Александру пословъ, у него же милостивое прощентіе о своемъ їхъ возмущеніи упросити, кромѣ тѣхъ начальковъ, которые сіе возмущеніе началі.

Мегалополитаномъ, іхже градъ былъ въ осадѣ, повелѣ, да бы завіну того мятежа, далі Ахеомъ і Етолѣмъ 520 талантовъ сребра. Тоі конецъ воины, которая якоже скоро начася, сіце прежде і окончася, нежели Александръ Даріа у Арбелы побѣдилъ.

2. Но Александръ отъ печалей воєннихъ свободіся, же паче въ трудѣхъ і отправленіяхъ воєнскихъ, неже въ мѣрѣ і прасудності, терпѣливъ бывъ, устреміся на прохлады, і егоже персідское оружіе не побѣділо, сего бесчїнное жїтіе пресодолѣло, безвременнїя пїршества творя, въ велїкомъ упражнялся пїянствѣ, всенощнїмъ сїдѣнїемъ і іграмі упражнятіся начатъ со многїмі блуднїцамі, і весьма чуждїя нравы воспрїялъ, которїя паче домашнїхъ возлюбївъ, всѣхъ сердца і очеса нанѣ срящїхъ оскорбїлъ, яко і їсь друзеї своїхъ болше себѣ тѣмъ получїлъ недруговъ. санеже не поколебїмїя друговъ нравы, і обычаї македонскїя, і пїщу воздержную которую токмо радї укрѣпленїя прїроды употреблялі, премѣнїті на їноземческая сластолюбїя, і побѣжденнїхъ народовъ на злочїнїя понудїлъ. Того радї многая на него быні начаша емятенїя, і їс-мѣнї, і бунты воєнскїя, і добровольная, между совокупною скорбїю, болѣзнь. Тѣмже і самъ їсполнілся гнѣва, потомъ начатъ їмѣті въ себѣ подв-мнѣіе, которое ему нерассуднїї страхъ даде, таже і прочая бесчїнїя, о которїхъ впередъ їсвѣїмъ. Сїце егда на пїршествахъ роскошнїхъ, днї і ноші препровождалъ, въ тѣхъ тоску іграмі отгонялъ, не доволствуяся мусыкою расною їсь греції прївезеною: но і многїмъ женамъ плѣненнїмъ по обычаю своему мерскїя пѣснї пѣті велѣлъ. Между тѣмї увїдѣлъ самъ Александръ, жену паче всѣхъ печальну, которая стѣга радї удержавалася отъ

отъ того, егда между прочімі шла. Прекрасна была жена, і тую ея красоту срамота украшала, очі на землю наклонівші, по достоинству своему лице покривші, стояла, того раді порокъ ему сотворіла, яко чїна естѣ честнаго, і кв сіцевої роскоші і іграмъ не прілічна. Тѣмъ вопрошена, кося пріродѣ; отвѣща: яко есмѣ внучка Оха, которїи прежде гарїя царствовалъ въ персїдѣ, сына его едїнороднаго дщерѣ есмѣ, жена же Гїстаспа, Гїстаспъ же былъ Дарїевъ сродникъ, і великаго воїска полководецъ. Еще въ серциѣ Александровѣ, прежнїи нравъ мало нѣчто обрѣташеся, сего раді почїнашею, яко въ домѣ царскомъ родїлася, і не токмо свободно пустїніи плѣнницю. но і вся їмѣнїя отгати повелѣ. і мужа свїскаїи радї сожїтія съ нїмъ. Наупрїе повелѣ Ефеспїону, давсѣхъ плѣнниковъ прїведуть на дворъ царевъ. тамо о порогѣ всякаго їзвѣстївся, благородныхъ отъ простыхъ отлучїлъ. 1000 была честнѣшїхъ, между їмі обрѣтешя Оксітрѣ братѣ Дарїевъ, не его счастїемъ, но своєю прїродою честнѣшїї. їзъ послѣднїя корвісті, взято въ казну цареву 26000 талантовъ, отъ нїже ратнїмъ расдаде 12000, толїкую же частъ стражі укралї. Оксігатъ былъ дворянїнъ персїдскїи, которїи по повелѣнїю Дарїеву во усахъ на смертѣ осужденїи сїдѣлъ. Того свободѣвъ, воеводу въ мїдїї поставїлъ, брата же Дарїева въ мѣсто друга себѣ всялъ, прежнюю ему

честь во всемъ восдавая. Оттуда пошелъ къ пареіснѣ, тогда былъ той народъ бесславный, нынѣ же во славѣ первѣішіи всѣхъ народовъ, которые са рѣкамѣ свфратомъ і мѣгромъ поселены, по самое черное море предѣлы своя імѣютъ. Татары вся поля пространная і плодотная засѣли, сосѣди жестокие і не смѣрныя. во европѣ і Асіи обитаютъ. Которые по выше Босфора прі морѣ, до Асіи описуются. Но которые въ европѣ живутъ, по лѣвую страну Тракі ко днепру, а оттуда до другої рѣкѣ іменемъ Донъ, прямымъ путемъ ідутъ. Донъ рѣка между Европою і Асією течетъ. і нѣсть сумнѣнія, яко татары которые надъ парфскимъ народомъ начашивуютъ. не отъ босфора, но отъ Европы произошли. Славный былъ градъ въ то время Екатомпиль, созданый отъ грековъ. Тамо царь пребываше, і отвсюду спасѣи ему привошіли. Гдѣ воінству празднующу, не ісвѣстно откуда вѣсть прішла, яко Александръ намѣреніе воінны своея отложилъ, і всеконечно хочетъ въ македонію возвратітися. Того ради акі бѣснующіися по шатрамъ шаталися, сумки на путешествованіе себѣ уготовляюще; что відѣвъ возмнѣлъ бы кто яко повелѣніе імѣютъ собратіся со обособомъ. о возмущеніи всего воінства, ініи бо піщу себѣ, ініи товарыщевъ своихъ собіралі, ініи же колесницы пріуготовляли. Вѣсть ко царю прііде. Тое бо стася всѣмъ прічина къ смятенію, яко нѣкоторымъ

воінамъ

воїнамъ греческімъ повелѣвъ возвратитися въ домъ своя, всякому же воїну конному даде по бооо ефімковъ, того радї чаялі конецъ бѣити воїнѣ. Устрашенїи Александрѣ, хотяї Індяні, і послѣднія страны восточныя прейти, совалъ полководцевъ въ свої шатерѣ, і тако предъ нїмі плача жалобу предлагалъ, яко ему на половинѣ путі славу отнімають, такожде паче побѣжденъ, нежелї побѣдїтель їмущъ въ домъ возвратитися. і рече: мнѣ унынїе воїнское не препятїе, но завїсть боговъ, которыя воїнству не чаянное желанїе ко отечеству учїнілі, къ нему же вмалѣ бы временї, съ болшімъ украшенїемъ і славою возвратїліся. Тѣмже всякъ отъ нїхъ начатъ обѣщаватися, яко неудобная повелѣнїя ісполнятъ, такожде і воїнство охотно будетъ, аще бы іхъ токмо благопрїятнїми словесы восхотѣлъ утѣшити. Ні когдѣ отъ него, въ шатрѣ бѣвшѣ невозрачалїя несклоннїмъ сердцемъ, елікождѣ охоту его і сїце велїкое желанїе відѣлї сердца его. Отвѣща Александрѣ: тако сотворю, вы токмо прїсовѣтуйте їмъ. Егда же полководцы вся потребная устроїлі, повелѣвъ совати къ себѣ воїнство, і сїце къ нїмъ рекъ,

3: Недѣвно воїнству моему на толїко велїкїя дѣла по нынѣ содѣянїя всїрающу, уже мїра хотѣнї, і славы болшія не желатї. Санѣ не воспомїнаю Ілліріковъ, Трївалловъ, Беотїи, Фракїи, Спарти, Ахевъ, Пелопонтевъ, которїхъ

которїхъ ілі самъ покорїхъ, ілі полководцї мої по-
 корїлі. Се воїну начавше, протїво гелеспонту отъ-
 яхомъ іsb рукъ і порабощенїя народа варварскаго странї.
 Іонїю, і Еолїду імѣмъ во областї. Карїю, Лїдїю, Каппа-
 докїю, Фрїгїю, Пафлагонїю, Памфїлію, Пісїдїю, Кїлїкїю,
 Сїрїю, Фїнікїю, Арменїю, Персїду, Мїдїю, Паретїну.
 покорїхомъ себѣ во облагателство. Болше странъ
 облагателству моему прїобрѣтохъ, нежелї прочїї отъ
 градовъ взялі, і не вѣмъ, аще нїнѣ ісчїсля не сабыль лї
 кося, радї велїкаго їхъ множества. Тѣмже аще бї былъ
 аsb іsb вѣстенъ, о удержанїї тѣхъ государствъ, которїя
 вѣ сїце краткомъ временї взялі; воїстїнну вѣ домъ бї
 мої кѣ матерѣ, кѣ сестрамъ, і прочїмъ друсїямъ, аще бї
 і не восхотѣлі бїсте, убѣжалъ бї, да бї тамо лучше
 полученую славу свамї употребїль, преїсбраннїя дарї
 побѣдї нашея ждуть, женъ, чагъ, родїтелеї радостъ,
 мїръ, упокоенїе, корїстеї мужествомъ вьятїхъ бес-
 страшноє владѣнїе і употребленїе. Но воїнство мое
 вѣ томъ новомъ, [аще іспїнну знатї хочемъ:] акї во
 упрошенномъ государствованїї, егда еще народї кѣ
 послушанїю сумъ сѣло тяжкї, потреба временї, да бї
 тако кротостъ обїкновеннїхъ нравовъ іsbїрающе, сло-
 нравїе оставїлі. І жїта, дондеже сосрѣтѣмъ, време-
 не требуетъ, такожде вещь нѣкїя, аще і нувства неїмѣ-
 ютъ, обаче обїкновенїемъ собственнїмъ кѣ совершен-
 ству прїходять. І что разумѣте о сїце многїхъ
 народахъ

народохъ ; которіе въ домашнемъ поведеніи і прованіи
обѣише , съ нами ні въ жертвахъ , ні въ пѣніяхъ , ні во
нравахъ , ні въ словахъ не соглашающеса , тою едіною
бранію могутъ бѣити укрощені , которою суть побѣ-
ждені . Оружіе ваше держитъ ихъ і управляетъ , а не
нравы собственныя ихъ , і которіе васъ предстоящихъ
боятся , въ небѣитиі вашемъ супостаты вамъ бугутъ .
Съ дікімі свѣрї дѣло імѣемъ , которыхъ уловенныхъ
і заключенныхъ , аще прїрода і не можетъ , но время
долгое укротитъ . Тѣмже азъ нынѣ сіце вамъ глаголю ,
яко уже вся , что дарїи імѣль , мѣ всялі . Надъ Гірка-
нією Набарсанъ владѣтелствуемъ , бессъ же їзмѣнникъ
і убїица господина своего , не токмо бакпирѣ обдержитъ ,
но і на насъ еще похваляется . Къ сему же Согдіане , Дахі ,
Масагеты , Сакіане , Індіане свободно , і поволно себѣ
жѣвуть . Сїи всї , аще насъ возвратившихся въ домѣ наша
увидятъ , во слѣдѣ насъ скоро пойдутъ . Онї бо едінаго
суть рода , а мѣ іноплеменникї і страннїи . Всякъ бо
готовъ естѣ своего рода обладателю послушенъ бѣити .
аще бѣи каковъ бѣль сего сѣло боятїся потреба , того
радї , ілі что обрѣтохомъ , погубимъ , ілі чего не імѣемъ
еще обрящемъ . Акї врачъ въ немощномъ тѣлѣ нічего
не оставляетъ , что бѣи вредїтї могло : Такожде і мѣ
ко владѣнію что естѣ пренятїе , іскоренимъ . Многакдѣ
малая іскра ні во что вмѣняема , велїкїи возжїгаетъ огнь .
Безопасностьъ въ супостатѣ суцая ні во что да не

вмѣнится, саме аще его въ такомъ состоянїї суца преспїші, тѣмъ преспїнемъ твоїмъ сілна его сотворїші. І Дарїї не дѣдїчнїмъ закономъ царство прїобрѣлъ, но престоль Кїра царя благодѣянїемъ нѣкогого скопца їмемъ Багоа, взявъ. Тѣмже не вѣрте дабы бесцв трудомъ великїмъ государствомъ тѣмъ возобладаль. Мы же сѣло погрѣшїлі, аще того радї побѣдїлі Дарїя, да бы его рабу царство отдамї, которїї послѣднее злодѣянїе дерснулъ сотворїті. царя і владѣку своего общїя помощї требующаго. [воїстїнну смуже бы побѣдїтелї простїлі:] акї плѣннїка нѣкогого во оковахъ їмѣлъ, на конецъ да бы онъ отъ насъ въ цѣлостї сохраненъ не бѣлъ, смертї предаде. Того лї вы царствоватї терпїте; его же ашъ на шїбелїцѣ вскорѣ вїдѣтї желяю, да царемъ і народамъ всѣмъ, вѣрносїї насїлнїя воздастъ мсду. Аще вскорѣ вѣстѣ прїїдетъ, яко градѣ греческїя, їлі Гелеспонтѣ разорятъ, какову ю болѣснѣ будете їмѣтї, вїдїаще яко бесцв, корїснї і дарѣ ваша побѣдѣ похїщаетъ; тогда лї ко отнятїю їмѣнїї своїхъ поспїшатї будете; въ тої лї часъ са оружіе ухватїтєся; о коль лучше естѣ, донелѣже врагъ страха їсполненъ, і едво во умѣ своемъ, побѣдїтї: Къ нему же намъ четверо-дневнїї путь предлѣжїтѣ, которїе тако много снѣга прїтопталї, тако много рѣкѣ перешлї, тако много горѣ превїсокїхъ: уже не море разлївающееся намъ будетѣ препїнатї на пунї, нїже Кїлїкїскїя тѣсноубї са-
держамъ

держатъ насъ , поля превелікая і пространная імѣемъ. На самомъ бресѣ побѣды стоїмъ, Немногі токмо бѣглецы і убіицы государя своего еще обрѣтаются. Преславное тоє ваше дѣло будетъ , свѣдѣтель мѣ богъ , і между первыми славы вашея почтеться въ послѣдняя времена: егда о васъ глаголати будутъ: яко дарія супостата жестокия смерті , гнѣвъ премѣннѣше , надъ убіицами отмстїте : ніже едїнъ бесчїнникъ отъ рукъ вашихъ спасеся. Сїе егда сотворїте: і самї персяне подъ вѣрнѣшее подданство ваше покорятся , егда урасумѣють , яко благочїнную воїну творїте , не царству їхъ , но слодѣянїю Бессову супостаты есте.

4. Сїе дѣло воїнству благодарно явіся , что велїмъ гласомъ засвѣдѣтелствовалї , да ведеть їхъ а може токмо хоцеть . Тѣмже Александръ немедленно горящая ихъ сердца употребїль , въ третїи день чресъ Парѣенъ їдѣи , на предѣлахъ гїрканїи спалъ . Оставїль въ Парѣенѣ Кратера съ воїскїмъ , которое бѣло прї немъ , прїгаде ему 600 коннїцы їсѣ полковъ Амїнто-выхъ , толїкожде і саїдачнїковъ , да бѣ отъ нашествїя супостатъ сохранялї Парѣену , Ерїгїю съ обосомъ , і со немногїми вої , полемъ їтти велѣль . Самъ съ пехотою і коннїцею , і 50 верствъ прешедъ въ долїнѣ , чресъ которую во Гїрканїю їсдѣять , обосъ поставїль , і укрѣпїль . Естѣ тамо лѣсѣ вѣсокъ і густъ , і тоя радї густїннїи темень , земля въ долїнѣ тучная , которую водѣ

їсв каменнїхв горв текущїя напояють, їсв самага весма брєга горви рѣка іменемь Сїоберв течєть, которая чресв трї верствї текущая о каменв ударяєтєя, і оптуду на двѣ частї расдѣляєтєя, і сѣло скоро по каменю течєть, і погв землю уходїть. Погв землю чресв трїста верствї течєть, по томв пакї акї їсв устїя їсходїть, і новїмв путемь далече болшїмв нежелї прєжнїмв течєть. Санє шїрїна на трїнадєсятв верствї, но потомв ушє брегї своя їмѣєть, устїємв же вѣ другую рѣку іменемв Рвїгарв впадаєть. Тако о тої рѣкѣ жїтелї тамошнїї повѣствуюють, яко аще кто чтолїбо ввергнєть во устїє тєє, которое блїсв їсточнїка, пакї, їдѣже другое устїє рѣкї являєтєя, обрящєть. Сєго радї Александрв двоїхв бѣжовв повелѣ тамо вїнупї, і послалв, гдѣ вода їсв погв землї їсходїть, да увїдѣєть аще їзнесєть їхв, якоже і стѣся. На томв мѣстѣ Александрв, уже четвїре днї св воїскїмв отдѣхалв, єгда єму грамоты отв Набарсана, [которїї св бєссомв Дарїа похїтїлї] прїнеслї тако напїсанїя: Асв Дарїю нїкогда бѣлв суностатв, наїпачє же єлїко вїгѣлв полєшно, о томв совѣтовалв, і санє вѣрнїї совѣтв асв єму подавалв, єдва мя самв не убїлв. Помвщяєлв дарїї стражу здравїя своего, пачє закона і достоїнства їноплєменному воїнству вручїтї, унїчїжївв вѣрноств крове своея, которую онї чресв двѣстї трїдєсятв лѣтв, царємв своїмв совершенну і невредїму всегда восдавалї.

Азъ же отвсюду окруженъ бѣдствомъ, совѣтъ отъ настоящія нужды прїнялъ. І самъ дарїи, егда багоа убїлъ, не іное оправданїе предъ всѣми учїнілъ, токмо рече, что багої справїа царскаго гонїтель былъ. Людемъ бѣдствующымъ нї что естъ любешнѣ жїснї, тоя любовїю ко крайнему намѣренїю я прїнудїлся, однакожь отъ нужды сіе сотворїхъ, а не отъ добрїя волї і желанїя. Во общеї бѣдѣ і печалї, всякъ свое їмать счастье. Ты же аще мнѣ повелїші, бесъ всякаго опасенїя прїїду нї въ чемъ усумнѣваяся. Не опасаяся еже бы толь велїкїи царь, слово свое їмѣлъ премѣнїти. І аще недостойна мя ко прїятїю осудїші, много отверствїхъ і свободныхъ мѣствъ естъ хотящему убѣжатї, всгдѣ отчїсна, гдѣ человекъ сїлныи жїлїще себѣ обрящетъ.

Не усумнѣлся въ томъ Александръ дамї ему грамоту по обѣикновенїю персскому, яко аще прїїдетъ, въ цѣлости пребудетъ. Обаче четвероугольнымъ строемъ шель Александръ, всегда предъ собою осмотрїтелеї посїлая. Которїе всѣ мѣста осматрївали, прежде же легкїя ходїлі полкї, а за нїми пѣхота, по томъ обосъ. Царь же съ храбрымъ воїнствомъ, їмѣлъ попеченїе о мѣстахъ самородныхъ ко проходу і прїступу неудобныхъ і трудныхъ. Сане долїна та уаже до моря Каспїискаго пространно їдетъ. Страна оная на двѣ частї раздѣляется, которїя средїна вїдїтся акї луна во время

ісхода, вѣ послѣдней четвертї пребывающая. На лѣвої сторонѣ живуть Керкеты, Мошвиняне і халѣбы, съ другїя стороны Левкосырты і Амазонскїя поля, онѣя протїво полунощї, сїя же протїву запада лежатъ. Море Каспїйское сладчае іныхъ, вѣ немже сумъ великїя смїї. Рыбы такожде імѣетъ оное море отъ разныхъ відовъ. Нарїцають інії Каспїйскїмъ, прочїї же Гїрканскїмъ моремъ. Нѣщї сїце разумѣють, что езеро Меотїйское, ілі мертвое море вѣ него впадетъ, і свїдѣтелствуютъ о семъ что та вода сладчае нежелї вѣ прочїхъ моряхъ, которая съ совокупїшїся, Каспїйскую премѣняетъ. Отъ полунощї превелїкїя волны на брегъ волѣваетъ, і далече іхъ влечетъ, а наїпаче егда великая буря бываетъ. Тоже море, егда інѣ вѣтръ востанетъ, прїемлетъ вѣ себя салїву, которая, каковою скоростїю находїтъ, такъ істекаетъ, оставя землю, какова была прежде. Інѣе же разумѣють, что то не каспїйское море, но ісѣ Індїї во гїрканїю проходящее, которыї затокъ [якоже речеся] неразгѣлною долиною ідетъ между горами. Ошпугу Александръ полтретѣя попрїща прешедъ стесею сѣло малую, лѣсѣ надъ собою імущею, водѣ ірѣкї бїстрѣя препятїе ему на путї чїнілі, обаче нікаковая ему отъ непрїятеля встрѣча не была, і тако до конца прешель. Кромѣ іныхъ пїщеї, которымї та страна ісобїлна, яблокъ сѣло много імѣетъ, і інѣмї овощамї плодовиѣта.

густая

густая древа акї дубы растуць: на которьхв лїснївїяхв много меда прѣснаго. Но тої медв аще его прежде восхода солнечнаго не соберуть, отв жара засыхаетв. Откуду едва прешель тридесять верств, встрѣтилв его фраферавнв, себе і тѣхв. [которіе по смертї дарїевої убѣжалї:] вв подданство отдавая. Онв же мїлостївно прїявв іхв ко граду нарицаемому Арва прїшель. Тамо кв нему Краперв і ерїгонв прїшлї, і фрагата воеводу Тапурявнв отдалї ему. Мїлоств ему подобающую показав прїявв его вв подданство, что многїхв прочїхв кв тому возбудило. Потомв воеводство Менаїю Гїрканское вручїлв, которїї во время царствованїя Охова ісв персїдї бївв ісгнанв, у Фїлїппа отца его жїлв. Тѣмже і Тапурявнв фрагату отдале.

5: Уже бїлв Александрв вв послѣднїхв предѣлахв Гїрканїї, гдѣ Артабазв вѣрнїшїї царя Дарїя [якоже прежде речеся] сѣ сроднїкамї Дарїевїмї і сѣ сїнїмї своїмї, і снємногїмї ратнїмї греческїмї прїшель кв нему. Емуже прїходящу десную свою руку Александрв подаде. Понєже вв гостяхв у Фїлїппа отца бївалв, егда во время царствїя Охова во ісгнанїї тамо жївїащє, і вѣрноств совершенна царю своему превозшла. Тѣмже мїлостїво і дружеско прїялв его Александрв: Онв же рече, тѣ царю вв благополучїї процвѣтаї. Я о всемв радуюся і веселюся, сїе токмо скорбв і печалв мнѣ наводїтв, яко велїкїя радї старостї моея, не могу твоїмв добродѣтелемв заслужїтї,

жїтї , їмѣль уже лѣтъ девяностъ і пять . девять
сїновѣ отѣ едїнїя матерє суцїхѣ прїнемѣ стояцїхѣ .
Тѣхѣ Артабасѣ кв десної рукѣ Александрової прїведе ,
моля богѣвѣ да толѣ многое время жївуть , доколѣ
угоднї будуть ко службѣ Александрової . Царѣ часто
хождаше пѣшѣ , тогда і себѣ і ему повелѣ дамї коня :
да бѣ старїкѣ вїдя , не пѣша царя їдуца , не устѣдїлся
ѣхатї . По томѣ егда сталѣ обѣсѣ , сѣ Артабасомѣ
ѣдуцїхѣ повелѣ прїсватї грековѣ . Онї же рекоша , Царю ,
аще Лакедемоняномѣ грамоты свободнїя дастї , ї мѣ что
їмѣемѣ творїтї , долкнї есмѣ совѣтоватї , отпустї насѣ .
Былї тамо Лакедемонстїї Послы , ко Дарїю посланнїї ,
которїї егда побѣжденѣ былѣ , прїсталї ко грекамѣ , їс-
наїма сѣ персянѣ воюющїмї . Царѣ не давѣ їмѣ свободѣ
ї вѣрностї грамотѣ , повелѣ їмѣ всеконечно предѣ себе
прїїтї , яко счастье і милостѣ таковую будутѣ їмѣнї ,
каковую їмѣлї . Много время удержавалїся їтїї , сане
многї разнѣ совѣтовалї , обаче прїїтї обѣщалїся . Но
Демокрѣ аїнянїнѣ , которїї всегда сѣло протївенѣ
македоняномѣ былѣ , отчаявѣя милостї царскїя , ме-
чемѣ себе пробѣде . Прочїї якоже обѣщалїся , на милостѣ
цареву положїлїся , бѣше воїновѣ і 500 . кромѣ пословѣ
кѣ дарїю посланѣхѣ , тѣхѣ было 90 . Тѣмѣже ратнїхѣ
тѣхѣ по полкамѣ своїмѣ расѣблїлѣ помощї радї , а про-
чїхѣ вѣ домѣ отпустїлѣ кромѣ Лакедемонянѣ , кото-
рѣхѣ са карауломѣ велѣлѣ держатї .

Былъ народъ іменемъ Мардяне сосѣдї порубежнїи Гїрканамъ , жїтїемъ гнусны , на расбояхъ всегда пребывающе . Тої едїнъ народъ нї словъ посылалъ къ нему , нї въ подданствѣ быти восхотѣлъ . Того радї разгнѣвался царь сѣло [рече : возможетъ ли едїнъ народъ сіе сотворити , да бы не побѣжденъ былъ] обошъ съ не многїми полками оставивъ , самъ съ воинствомъ избраннымъ і надежнымъ пошелъ . Нощїю шелъ , наставшу же дню , супостату предсталъ ; смятенїе паче нежелї бранѣ спася , ісгнаннымъ отъ горъ Мардяномъ бывшымъ , на нїхже споялі , а пущая іхъ села блїжня вялі . Въ далное же іхъ государство съ велїкимъ весма трудомъ едва возмогло воинство ішнї , холмы горъ , высокія лѣса покрывалї : непроходїмїя і степь не імущїя горы ограждалї : равнїны же въ полѣ , новымъ промысломъ , насѣпалї окопомъ Мардяне , растуѣ тамо дресеса густая весгѣ , нарочно насажденая , которыхъ онї младое вѣтвїе наклоняютъ , і въ землю вкопывають . Отъ нїхже потомъ акї ісв корене інаго шїрокїя пнї іспрастають , і не даютъ тѣмъ дресесамъ распространїтїся по существу . Понеже іхъ купно едїно сплетаютъ съ другїмъ , которїя множествомъ вѣтвей растушїхъ густо покрывають землю . Тѣмже таїное іхъ сплетенїе , акї сіла нѣкая стоящая , по подобїю оломота заключїла , едїнъ токмо былъ совѣтъ сѣкірами

Б

путь

путь отворімі . Но і тоє бѣло сѣло веліко дѣло і
 трудно . Понеже густое сучье скоро показовало нї ,
 і сплетенїя между собою вѣтвї іsb дровесь акї нѣкая
 колесца наклоняїся подь сѣкїры , і стоялі цѣлы .
 Мардяне же акї свѣрї по обычаю своему древнему
 укрывалїся подь нїмі , і македонянь тайно убївали .
 Александрь же акї свѣреї яковїхь обрѣтая многїхь
 прободаль : на конець лѣсь кругомь обоїті воїнству по-
 велѣль , да обрѣтше путь находять на нїхь , которые
 въ непроходныхь мѣстахь заблудїлїся і въ полонь
 оть нїхь не мносі бѣлі вьятї . Съ нїмі же і букефаль
 царевь конь , егоже онь паче їныхь коней любїль .
 Понеже нї кому весма давался всѣстї , егда же царь
 хошняше всѣгатї , переднїмі ногамі самь наклонялся ,
 о немже расумѣлі , яко знаеть кого на себѣ понесеть .
 Сего радї сѣло , паче подобающаго , гнѣва і болѣснї
 їсполнень , повелѣ чресь толмача сказатї , яко повелю
 всѣхь до послѣдняго смертї предатї , аще букефала
 не отгадуть . Сего убоявшеся сь дарамї прочїмі прї-
 велї коня . Но Александрь і тѣмь не укротїмь , лѣсь
 рубїтї , семлю оть горы братї , і тѣя нї засїпанї
 повелѣ . Что Мардяне слышаще і акї гору насїпаную
 на пняхь вїдяще , овладѣнїї своего царства отчаявшеся ,
 всі ему покорїлїся , царь же всявѣ закладѣ вѣрности
 мїра , а їхь фьрагату вручїль . Оттуда въ пятївї
 день возвратїлся во обось свої , Артабазу потомь
 сугубую

сугубую ему честь, нежелі у дарія імѣль давъ, въ домъ отпустилъ. уже ко граду Гірканіі, гдѣ дворъ царя дарія былъ, пришель. Тамо Набарсанъ къ нему съ великімі дарамі пришель нагѣяся на его милосердіе. Между тѣмъ приведе багѣа скопца ісбранибія красоты, еще въ цвѣтуцемъ юношескомъ возрастѣ, въ чемъ даріі обикъ, въ томъ вскорѣ і Александръ прівикъ. егоже наіпаче моленіемъ возбужденъ, простілъ Набарсану.

Былъ народъ Амазонскіі, якоже речеса, Гірніі пору-беженъ, которіі кругомъ рѣкѣ Термодонта, въ поляхъ Теміскірскіхъ обіталъ. владѣла надъ нѣмѣ царіца іменемъ Фалестра, і всѣмъ народомъ между Кавкасомъ горою і фасісѣ рѣкою живущімъ. Та великімъ вожделѣніемъ желяущі вгдѣмѣ Александра поіде ісѣ предѣловъ своїхъ, і блісѣ суці послала прежде себе съ вѣдомосію къ нему, яко ідетъ хотящі его посѣтїтї, і познатїся съ нѣмъ. внегода токмо повелѣ прїїтї, воіско все оставїші, 300 съ собою взявшї женскаго пола конніцы, поіде; прїшедші же блісѣ царя, слѣсла съ коня, въ десноі рукѣ держащї два копья. Одежда на Амазонкахъ не все тѣло покрываеъ, сане лѣвая сторона даже до персеї нага, протчее закрывають. Обаче внѣсу одержбі завязывають, да бы нїше колѣна не была. тїтку едіну оставляють, радї воспїтанїя чагѣ женскаго пола, правую же поджігають, да бы удобнѣе лукъ натягатї, і оружіе

і оружїе употребляті моглї. Дерсновенимь і неуспрашеннмь лїцемь Фалестра смотрїла на царя, нравъ его і восраствъ неравнїї славѣ, якоже о немь вѣщалї расмотряющї. сане народѣ тої простїї і грубїї, отъ велїчества тѣла много расуждаеть, разумѣя, возмогъ лї бѣ кто похвалы і памяті что достоїное сотворїті, емуже бѣ восраста прїрода не дала. Александрѣ вопрошалъ ону, не желаешї лї чесога отъ мене просїті, она же немедленно отвѣщала. Я кѣ тебѣ прїшла, да бѣ сѣ тобою їмѣті плодѣ возмогла, сане того достоїна есмь да бѣ со мною твоему государству наслѣднїка оставїлѣ, женскїї полѣ себѣ оставлю, а мужскїї полѣ тебѣ отцу отдамь. Вопросїлъ оную Александрѣ, аще хоцшї лї прїмѣ на воїнѣ бїтї; Отвѣщала, государство мое безъ управїтеля і оберегателя оставїла, но молю тя, да мя тако не оплусїтїшї отъ себе, надеждѣ моея лїшену. Болшая бѣла воїстїнну похотѣ вѣ тої Амазонкѣ, нежелї вѣ Александрѣ. Обаче прїнудїлѣ кѣ тому, да пребудеть нѣсколко днєї. По томѣ между собою чресѣ і з днєї желанїе їсполнїлї. Она вѣ свое государство. царѣ же кѣ Паретїну пошелѣ.

6: Отнюдоу же Александрѣ явно началѣ бесчїнствованїї, восдержанїе і кротостѣ вѣ болшемь счастїї бесчїсленнаго їмѣнїя, на гордостѣ і блудѣ превратїлѣ. Нравы отеческїя, і наказанїе еже вѣ чїнѣ Македонскїхъ царєї

царєї до того време не преславно цвѣтущее , паче же велїчества своего , імѣль , ні во что вмѣнївъ , вѣсокому мнѣнїю , і велїчеству царєї персїдскїхъ , бога бессмертнаго равному , послѣдовалъ . Уже предъ нїмъ на землю прїпадающе тако ему честь воздавалї , по томъ пожелалъ прїклонїтї къ послушанїю рабскому , толь многїхъ народовъ побѣдїтелеї Македонянъ , і всеконечно св плѣннїкамї сравнїтї їхъ . Тѣмже багрянїцу і вѣнецъ царскїї , бѣлымъ переплетеную , какову Дарїї носїль , на главу свою возложїль , і во одежду персїдскую облекся : Онъ воїстїнну самъ глаголаъ , что здобычею персїдскою покрывається , но купно св нею і нравы воспрїймаєтъ . гордостї же его всякое безчїнїе послѣдовало . Грамоты которїя во Европу посїлалъ домашнею царства своего печатїю запечатывалъ , а которїя во Асїю писалъ , печатъ Дарїєву прїлагалъ , являя тѣмъ , что едїнаго разумъ не можетъ вмѣстїтї счастья многїхъ . Наїпаче же того , друговъ , і коннїцу . і полководцевъ въ персїдскїя одежды облекъ , Тѣмже Македоняне гнушалїся , но протївїтїся ему не дерснулі . блуднїцъ такожде зоо прї себѣ імѣль , якоже і у дарїя палаты полны бѣлі , а прї нїхъ скопцы тому же зблуду послѣдователї . Таковїмъ безчїнїемъ і иноземческїмі нравамї поврежденї старїї фїліпповы воїнї , і же прїроды

простія, явно гнушаліся раскошамі. во всемь воіскѣ равное было мнѣніе і слово, яко болше погубілі побѣдою, нежели что воіною обрѣлі. Нынѣ насъ самыхъ побѣждають, ко нравамъ чуждымъ прінуждающе: таковую лі. многовременнаго сдѣжїтя, імѣемь мсду, да восвратїмся въ домь во одеждахъ плѣнничїхъ. Должно імѣти і самому царю стѣдъ, вїдя себя подобна неволнїкамъ, нежели побѣдїтелемъ, македонскїи царь нынѣ воевода гарїевъ стался. Александръ же їсвѣстївся, яко о томъ первѣшїи его друзї, і воінство оскорбіліся сѣло, сего радї гарамї і благодѣянїемъ покушашеся утолїтї їхъ. Но яко же чаю свободному воіску плѣнническїя денгї неблагопрїятнї сумь, тѣмже да бы не учїнілося возмущенїе, нужда была оную праздность укротїтї воіною, которая въ то время предвуспѣвала, понеже бесъ царскую одежду на ся воспрїялъ, повелѣ уже нарїцатї себе Артаксерксомъ. Татаръ же і прочїя народы надъ дономъ рѣкою жївущїхъ собралъ. О томъ самїбарсанъ возвѣстїль, сего въ подданство взявъ, старѣшїну надъ тѣмже государствомъ поставїль, которое прежде обдержалъ. егда же воіско бесчїнемъ і корыстїю отягощенное, егда возмогло двїгнутїся. Александръ своя корыстї, і всего воіска, кромѣ сѣло нужныхъ, повелѣ снести во едїно мѣсто на средїну, была же равнїна на которой телѣгї сь імѣнїемъ стоялі. Тамо ожїдалї всї,

что

что онъ впрעדъ учініті восхоцетъ, но онъ рече: да бы коні въпрягше далече отвелі, і прежде бы подъ его корысті такожде і подъ всѣхъ прочія корысті онъ подложілі. Тѣмже горѣлі корысті, которія зажгали особныя государевы, аще прежде і супостатскія градъ горящія гасілі, да бы ихъ отъ огня ісбавіті, нынѣ ні едінь крове своея о мсдѣ плакаті дерснулъ, відяще яко і царскія тамо вещи погібалі. Краткая рѣчь къ нѣмъ предреченая, болѣнь усмірѣла, усердніі къ трудамъ воінскімъ і готові на все, восрадоваліся, яко корыстѣ, а не обѣкновеніе воінское погубілі. Потомъ къ бампріанскому царству пошлі. Но ніканора сѣна парменіева въ то время смертѣ неначаянная постігла, і всѣхъ на конецъ опечаліла. Царь паче всѣхъ былъ печалень, і желалъ ожідаті погребенія; но оскудѣніе пѣщі пріуділо его далѣ ітті. Тѣмже філота оставѣлъ, а съ нѣмъ 2600 человекъ, да погребетъ брата своего, самже протіво бessa пошелъ, тамо на пуні вручілі ему отъ порубежныхъ воеводъ грамоты, въ нѣхже восвѣщавалі, яко бессъ съ воінствомъ ідетъ протіво его, Самібарсанъ же, егоже воеводу аріиска поставѣлъ, отступѣлъ отъ него. Того раді аще і протіву бessa пошелъ, обаче расудѣлъ себѣ, прежде самібарсана укротіті: всялъ съ собою влегцѣ вооруженныхъ, і всю ночь съ нѣмі шель, нечаянно на супостата нашель. Успѣвъ то Самібарсанъ, въ двухъ тѣсяцахъ коннїцы,

[понеже

[понеже болше вскорѣ нечаянно собраті не возмогъ] до бактрѣ побѣжалъ, потомъ побѣжало і воіско на горы бліскія. Была тамо гора каменная раздвоеная отъ запада къ востоку не зѣла висока, но многімі древами наполнена, къ сему же ключевія водѣ іسوبіліс імѣла. была кругомъ на 32 версты, на самомъ же верху равнина правою заросла, тамо суноставы людеі ко брані не обѣжашъ оставілі, самі же на томъ мѣстѣ, гдѣ расцѣліна была колодами і каменіемъ савалілі себе. воіска было 13000. Тѣхъ кратеру велѣлъ осадити, самъ воелѣдъ Сатібарѣана пошелъ, о немъ же услышавъ яко далече побѣжалъ, возвратілся ратныхъ тѣхъ получити, которыя на горы убѣжалі. Прежде велѣлъ очістити путь, како бы моглі всѣити на гору, хотя і вѣдѣлъ, потомъ трудъ во тще сущіи отъ препятія самородныхъ крѣпості мѣста того, былі бо расцѣліны каменіствія і кремніствія въ горѣ. Обаче разумъ его всегда въ трудностяхъ противень былъ, вѣдя яко і напередъ ітти неудобно, і возвратитіся страшно, рашныя мыслі предлагалъ себѣ, і тако что умъ не возможе, счастье преодолѣ, совѣтъ добрыі даде. Велиі насталь вѣтрѣ отъ запада нарицаемвіи фавоніі, воіні же древъ насѣкше премного по горѣ раслагалі, да бы сіце по нѣхъ вслѣствіі возмоглі, которыя въ жаркія дні засохлі. Тѣмже Александръ болше повелѣ древъ полагаши, того раді вскорѣ съ самѣмъ горы верхомъ сровнялі, і огнь

|vesgъ

весгѣ подлагалі. Тако отъ всѣхъ странъ окружилъ гору, вѣтрѣ же ударялъ пламенемъ въ лице непріятелю, а дымъ превелікіі акі облака небо покрывъ. Трещалі лѣса отъ огня, дрѣвеса такожде отъ Македонянь ісѣченая і не сажжєная, отъ огня блісь горящаго самі загораліся, протівніі же, гдѣ прєставающѣ огнь вїгѣлї, шуга і бѣжалі. но прїтѣхъ мѣстахъ македоняне стоялі. Того радї расно погїбалї, ібо ово во огнь металіся, а ініі сѣ горѣ опровергаліся, прочїі же предаваліся, не мносі побраны, опалєны едѣ не до смертї.

Александрѣ же отшугу пошелъ къ полководцу Кратеру, градѣ Артакану облежащєму, которїі уже все уготовалъ къ полученію града, но царя ождгалъ, уступая его славѣ, прїпїсуюмої ему отъ вятїя градскаго. Александрѣ скоро повелѣваєтъ прїставляті башні: персяне же токмо срѣнїемъ устрашенї, со стѣнъ градскїхъ рукї къ нему простїраютъ і молятъ, да гнѣвъ свої на самїбарсана бунту началїка обратїтъ. Александрѣ же вїну отпустилъ їмъ, понеже і предаются, і мїлосердїя просятъ. І не токмо вїну отдалъ їмъ но і вся їхъ їмѣнїя въ цѣлостї сохранилъ. Отъ того града егда пошелъ, новое воїнство къ нему прїшло. Соїлѣ їменемъ 50 коннїхъ. їсѣ Іллїрїка 3000 Антїпатрѣ прїслалъ. Θεссалїїскїя коннїцѣ сѣ фїлїппомъ бѣло 130 человекъ. їсѣ лїдїї 2600 їносемческаго воїнства прїшло. Тако прїполня воїско до Дрангїанъ военнаго народа прїшелъ.

воевода тамо былъ басаентъ іменемъ , во убїїствѣ государя своего бессу сопрічастенъ. Тої по заслугѣ своєї, убоявся мученія во Індію побѣжалъ.

7. Девятъ днеї уже тамо Александръ стоялъ гдѣ не токмо отъ протївнѣхъ бесъ страха , но і непреодоленъ былъ, тогда о бунтѣ і ісмѣнѣ нагдъ собою, между своїми ісвѣстілся. Былъ убо нѣкоторѣї слуга Александровъ, іменемъ дімнъ, но не въ великої у него милості і честі, іже Нікомаха сѣло любилъ тѣлеснаго раді слобѣянія. Сеї дімнъ, [котораго відя всякъ бы могъ его съ лица познаті, яко подобенъ ума ісступівшему былъ,] обесумяся съ юношею Нікомахомъ въ капіще пошегдъ, тамо ему рече: хошу я тебѣ откриті великую таїну, но молю тя кленіся мнѣ, еже бы тебѣ умолчаті въ сѣмъ, еже тебѣ хошу восвѣспіті. Нікомахъ же размышляя о дімнѣ что таково хоцетъ скасаті, чего бы раді клятвонпреступленіе імѣло быті, богамі капіща того клялся. Тогда дімнъ восвѣщаетъ: яко въ третії день царь Александръ отъ ісмѣнѣ умышленія на него погїбнетъ, і асѣ [рече] того совѣта благороднѣмъ і сілнѣмъ мужемъ сопрічастнѣкъ. Услышавъ о томъ нікомахъ, рече постояннѣмъ сердцемъ, асѣ тебѣ на толѣ слоконенную прогертостъ не клялся, ні совѣств можетъ мя въ томъ удержаті, да бы асѣ не обвѣвилъ сего царю александру. Тогда дімнъ любовію і страхомъ обесумленъ, руку юноші обѣмая, плакался,

і молібъ,

і молібъ, да бы і тої Нікомахъ сему дѣлу быль сопрічастнікъ. Аще же сего сотворіті не похощетъ, поне да не оклеветаєтъ его. котораго, кромѣ інѣхъ прічінъ, і тоє імѣль протіво себе свѣдѣтелство любви, въ мѣсто саклада, і здравія своего не пожалѣль, въ вѣрності его бѣвъ еще ненадеженъ. На послѣдокъ, егда его къ тому пріклоніті не возможе, смертію ему претяше глаголя, яко тако іспрядную услугу бунту отъ твоея главѣ начнутъ. По томъ нарицаль того Нікомаха бабікомъ, і пужлівимъ, по томъ ісмѣнникомъ рачителя своего, і пакі великая ему обѣщаваль, овогда і царство нѣкое, разнѣмъ способомъ къ едіномѣслію своему пріклоняя его сердце, чуждо суще толь слохітрѣя ісмѣнѣ. На конецъ уже ізвлекъ мечъ, овогда къ нему, овогда же ко своєі главѣ прілагая, і тако прівлекъ моленіємъ і прещеніємъ, яко Нікомахъ не токмо молчаті, но і во всемъ помощнікъ бѣті обѣщался. Обаче імѣя постоянство въ себѣ веліе, первѣя відѣлся волі дѣмновѣ ні въ чемъ премѣнѣті; но акі бы прелщенъ дѣмновою любовію і ласканіємъ въ таковомъ совѣтѣ ні въ чемъ не отрїцатіся прїтворілся. По томъ началъ вопрошаті о товарѣщехъ, съ которѣмі дѣмнъ того дѣла совѣтъ началъ. Много (рече) і о томъ надлежитъ знаті, какія люді рукі своя къ таковому дѣлу памяті достоіному хотятъ пріложіті. Дѣмнъ же любовію і паденіємъ похотнѣмъ уловенъ, началъ его благодарствовать. радоватіся і прівѣтствовать, что дороднѣмъ

молотцамъ не усумнѣлся помогати въ сообщеніи, а імянно дімітрію оберегателю здравія царскаго, Певколаю, Ніконору, Афебету, Локеу, Діоксену, Археполу, і Амінтѣ. Нікомахъ же по окончаніи тоя рѣчи отшедъ скоро, брату своему іменемъ Кебалліну вся слышаная восвѣстѣлъ. Кебаллінъ же оставя въ своемъ шатрѣ Нікомаха, да бы не вшелъ неіскусно въ шатеръ царскій, [ігѣже нікогда случіся ему бѣвати:] і какова лібо прізнака бунтовщикамъ не учінілъ, что о нѣхъ прііде къ царю ізъявляті. Самъ Кебаллінъ поіде, і въ предвдверіи шатра сталъ, (ібо въ нутрь ітти ему непущено было), ожідая кого ісб перввѣхъ і началнѣшнѣхъ друговъ царскѣхъ, да бы его предъ царемъ поставѣлъ. Случіся же по отшеснвіи прочіѣхъ токмо філотѣ сѣну парменіонову остатіся въ полатѣ царскої, неісвѣстно коея раді вѣнѣ, ему же ішедшу Кебаллінъ ліцемъ і устнама ужасъ веліи показуя, вся отъ брата слышаная сказаль, і просѣлъ его да бы царю о семъ восвѣстѣлъ. Похвалѣлъ его въ томъ філотъ, і скоро къ царю вшедъ, много время о інѣхъ дѣлѣхъ предлагаль. а о томъ, что ему Кебаллінъ восвѣстѣлъ, умолчалъ. Въ вечеру же ісб палатѣ філоту ісходящаго вопросѣлъ Кебаллінъ, Аще царю о томъ донесъ, что ему повѣдаль, отвѣща філотъ, нынѣ съ царемъ о семъ не было слово. понеже не время мнѣ было, і тако отвѣде. На утріе же Кебаллінъ пакі прежнее дѣло воспоминалъ філотѣ, онъ такожде обѣщаль, і мѣстѣ въ памяти о доношеніи, обаче нічто о томъ

цареві глаголавъ. Того раді Кебаллінъ начатъ на него пореченіе імѣти, і тако не хотя болѣе продолжити; нѣкоему юношѣ іменемъ Мітрену, нагдъ всею Артїлерїєю начальнику бѣвшу, вся порядку ізъявілъ. Онъ же во Артїлерїї оставя его, самъ скоро ко царю побѣжалъ; і въ то время въ мѣлнѣ его получилъ, і вся слышанная повѣдалъ. Царь же немедленно послалъ по ближніхъ, да бы Дімна поймавъ прївелі. А самъ во Артїлерїю поїде: Тамо Кебаллінъ увігдѣвъ его, радости ісполніся, рекъ: Імѣю ты жїва отъ рукъ нечестївѣхъ ізъята. По томъ Александръ спросилъ его о чемъ надлежало вѣдати, і о всемъ порядкѣ отъ него ізвѣстїлся. Пакі еще спросилъ, которїи день, егда тебѣ Нікомахъ скасалъ: отвѣща третїи день уже нынѣ. Тѣмже Александръ помышляя, что не істинну царю въ томъ учїнілъ, повелѣ его всятї. Онъ же начатъ вопїти, яко въ тої же мїнутѣ і въ то же время, въ которомъ ізвѣстїлся о томъ, къ філотѣ прїбѣжалъ, і аще не тако естѣ, вопросї его. Царь пакі спросилъ его: Былъ ли ты у філотѣ; і велѣлъ ли ему прїлѣжно о всемъ донести, Кебаллінъ рече, всеконечно повторялъ, руки на небо вознося, і со ісліянїемъ слезъ о семъ доношенїи: акї бѣ отъ друга сѣло любїмага мїлостї просилъ. Сему тако бѣвшу, Дімнъ урасумѣвъ добрѣ, чего радї царь понего послалъ, мечемъ, егоже імѣлъ прї себѣ, прободеся сѣло шязко, но отъ стражеї вскорѣ прїбѣжавшихъ

удержань, взявъ убо его привелі въ шатеръ царскіи :
 На негоже воспрѣвъ царь, рече : кое азъ сло помышляхъ
 тебѣ дѣмне ; яко паче мене самого покасался тебѣ до-
 стоинѣ бѣити царству македонскому фѣлотъ ; Но уже
 дѣмнѣ не могъ глаголати ; токмо восдохнувъ лице отъ
 царя отвратилъ , і пагъ умре .

Таже послалъ по фѣлоту Александръ , і рече къ нему :
 достоинѣ бѣилъ бы смерти Кебаллѣнъ , аще бы їсмѣну на
 мя уготованную чрезъ два днѣ утаилъ , сію вѣну на
 тя возлагаеть , оправданіе принося , что въ то время не-
 медленно восвѣстилъ тебѣ . Еліко я великімъ внутрен-
 нѣмъ дружествомъ моѣмъ къ тебѣ приближенъ болше
 толіко твое ко мнѣ лицемѣрное злогѣство . Ежели
 паче Кебаллѣну .нежели ли тебѣ прѣлично , якоже азъ
 мню . Імѣши помогающаго судію аще что восвѣ-
 стіи не подобаеть , можеші отрѣцатися того . На
 сіе фѣлотъ не убоявся . [аще бы кто отъ лица смѣ-
 лостѣ его могъ рассудити] рече : тако естъ , яко
 Кебаллѣнъ мнѣ , отъ блудніка їзвѣстїе взявъ , предложилъ .
 Но азъ сіце бесчїнному доносителю нї вчемъ не яхъ вѣрѣти ,
 опасаяся , да бы прочѣмъ смѣха не учїнилъ . распрю между
 двома блуднікамі тебѣ донося . Царь же рече ; понеже
 дѣмнѣ смерти себе предаде , каковъ либо їзвѣтѣ былъ бы ,
 не подобало его умолчатї , Объятѣ его фѣлотъ , і начатѣ
 молїти , да бы паче на прешедшую его вѣрностѣ , а не на
 вѣнностѣ , отъ умолчанїя , а не отъ гѣла проїсходящую ,
 смотрѣлъ . Не могу о семъ свѣдѣтелствовати , аще ему
 царь

царѣ ятъ вѣрѣ, ілі гнѣвъ въ себѣ до време не утаїлъ, обаче даде ему десную руку на знакъ мїлости прежнїя, і рече, яко паче пресрѣбно сїе доношенїе фїлонтъ себѣ їмѣлъ, нежелї утаїлъ.

8. Обаче совѣа друговъ на совѣтѣ бесѣ него, і Нікомаху прїїтї повелѣ, нікомахъ же все то умышленїе слоє і предъ самїмъ царемъ повѣда. Былъ же Краперъ нѣкто, Александру сѣло любесенъ, і паче многїхъ мїлости їмѣлъ у него, тѣмъ же савїстїю къ фїлону неприятеиъ, їсвѣстенъ былъ о томъ, яко Александру фїлонтъ, о себѣ самомъ і о своемъ мужествѣ, такожде і о службѣ сѣ похвалою велїю воспѣщаль даже до оскорбленїя, того радї не сакакову їзмѣну, но са гордостѣ опороченъ стался. Тѣмъ же не чая нікогда лучшаго случая къ погубленїю неприятея своего, прїкрывѣ савїстѣ благочїїїемъ, тако совѣтуя о всемъ томъ гдѣлъ, рече: О да бы далъ богъ то, что бы ты сѣ намї о томъ случае векорѣ сѣ начала посовѣтоваль. Склонїлі бы мбї тебѣ къ тому, аще бы ты восхотѣлъ ему вїну отпуститї, да бы паче не далъ ему знатї, коль много тебѣ долженъ, нежелї егда нынѣ конецъ жїтїю его прїспѣлъ, прїнуждатї его, да бы лучше на смертѣ свою смотрѣлъ, нежелї твої добродѣтели рассуждалъ. Онъ бо всегда возможетъ сѣтї тебѣ ставїтї, ты же фїлону не всегда можешї вїну отпущатї. Гдѣ не вїжу вїнѣ, коея радї їмѣлъ бы ты расумѣтї, да бы которїї толь велїкое гдѣло

дѣло дерснулъ, по отпущенїи моя вїни, своїхъ бесчїн-
 ныхъ нравовъ отступїлъ. Добрѣ онъ то знаеть, что
 которыѣ мїлосердїе поглотїлі, нї о чемъ болше нагѣ-
 тїся не могутъ. Тѣмже і азъ їзвѣстенъ, яко аще і фї-
 лотъ, їлі покаянїемъ, їлі швоею добродѣтелїю преодо-
 лѣнїи, восхотѣлъ бы престатї отъ того: парменїонъ
 отецъ его полководецъ такового велїкаго воїнства, і
 їзгревле у швоего воїнства въ преславної честї, по тебѣ
 маломъ меншіи, вѣмъ, яко не праведнымъ сердцемъ
 сдравїе сына своего тебѣ предасть. Суть добродѣте-
 лі, їхже ненавїдїмъ. Достоїному по дѣломъ смертї,
 їстїнну їзбавїтї срамно естъ. Тѣмже лучше хочеть
 сїцевое у человекъ їмѣтїся мнѣнїе, яко ему обїду со-
 творїлі, нежелї жївотъ даровалї. Оттуду вѣмъ царю,
 яко подобаеть тебѣ, о сдравїї твоємъ вражду съ нїмі
 їмѣтї. еще їмѣемъ доволно непрїятелеї протїво кото-
 рыхъ поїдемъ, но отъ домашнихъ супостатъ оборонї
 себе. Тѣхъ аще їскоренїші, чуждаго врага нї въ чемъ
 не боюся. Сїце совѣтовалъ Краперъ. Но і прочїи нї мало
 усумнѣлїся въ томъ. что фїлотъ їзмѣну їзбавїлъ Але-
 ксандру, бѣвъ сообщникъ ея съ прочїїми бунтовщїкамї,
 понеже кто бы благосердїи і совѣстї добрїя свїї, не-
 токмо другъ, но їзъ послѣдняго чїна, прїчїны толь ве-
 лїкїя услышавъ, къ царю съ нїмі вскорѣ не прїбѣжалъ
 бы: аще бы сїцевымъ образомъ якоже і кебалїнъ со-
 творїлъ, которыї отъ брата слышавъ, їзвѣстїлъ парме-
 нїонову

ніонову сьїну, онъ же [полководець надъ конницею , і тайнъ царскїхъ ісвѣстникъ] умысливъ будто бѣ не їмѣлъ време не царю донести , аще бѣ Кебаллїнъ їнаго доносітеля не сѣскалъ . Нікомахъ такожде аще і клятву предъ богомъ сотворїлъ , однакожъ совѣстѣ свою свободїтї тїщался . Фїлотъ же едва не весь денъ во упражненїї їгрѣ сѣ царемъ пребївъ , время несвободное і трудное їмѣлъ , не много словесъ , [царскому сгравїю касающїхся ,] вѣ толь многомъ ї мало потребномъ глаголанїї , донести . понеже аще не повѣрїлъ предложенымъ отъ юношї . чего радї чресъ два днї , акї бѣ повѣрїлъ , продолжїлъ ; отксамтї надлежало Кебаллїну , егда его доношенїе укорялъ . Всякъ вѣ своєї бѣгѣ їмѣетъ разумъ велїкъ : Но гдѣ о сгравїї царскомъ случается , тому вѣрїтїї потреба , аще і негѣлная і непотребная словеса кїю доносітъ , слушаїтї . Тѣмже всї осудїлі всеконечно пїшатї і розпращїватї его , да бѣ сообщникѣ того бунта їсѣявїлъ . Царѣ же прїкасавъ вѣ молчанїї совѣстѣ і предложеная словеса , їмѣтї , отпустилъ їхъ . Но да бѣ не мїлся бѣтїї їншї образецъ учїненѣ новаго совѣта , наупрїе походъ скасамтї повелѣваетъ . фїлоту же Александрѣ прїсѣвавъ на послѣднїї ему пїрѣ , не токмо вечерятї , но і дружескїї посовѣтоватї сѣ нїмъ , аще уже і осудїлъ его , утерпѣлъ .

Вѣ полунощїї же бесѣогня собралїся сѣ малїмї людїмї вѣ полату царскую ко царю , Ефестїонъ , Крамеръ , Цень ,

і Ерігії. Сії були ближні царю, іsb полководцевъ же були Пердікка і Леонамъ, чресъ тѣхъ повелѣніе было, стражі кругомъ полати царевы вооружені стоялі уже по всѣмъ путемъ, і конница воінская чінно стояла, да бы кто Парменіону въ то время мідю управляющему, і воіско превелікое прі себѣ імѣющу, таіно вѣстѣ не учінілъ. Амтarrасъ такожде прішелъ на дворъ царевъ съ тремя стѣ вооруженныхъ воіновъ, і десять Офіцеровъ ему послѣдовалі, а за нїмі шло по десяти оруженосцевъ. Тії на разно послані, разныхъ бунтовщіковъ іскаші. Амтarrасъ же съ тремя стѣ воіновъ своїхъ по філота пошелъ, но відя домъ заключенъ, двері вѣтѣвъ, пятдесять ісбранныхъ мужей прі себѣ всялъ, прочімъ же велѣлъ весь домъ обступіті, да бы філотъ таінымъ путемъ не ушелъ. Крѣпко спавъ філотъ, ілі ні чего не боялся, ілі утруділся. Амтarrасъ же глубокімъ еще сномъ спяща его обрѣте. егда же добрѣ отъ сна пробуділся, оковы желѣзныя на него наложілі, тогда філотъ рече: о царю: горестѣ непріятелей моіхъ преодолѣла твою добродѣтель. І сія рекъ умолче. Воіні же главу ему покрывше, на дворъ царевъ повелі. На утріе же повелѣ царь вѣстѣ даті, да все воінство соберетъ вооружено. Собрася же мало не шестѣ тѣсящѣ воінства, кромѣ того что поварамі і слугамі воінскімі наполненъ былъ дворъ царевъ. оруженосці полкомъ своїмъ окружілі філота, да общіі народъ прежде его не увідітъ, донелѣ же

царь

царь не предложитъ рѣчи къ воинству. По древнему обыкновенію і закону македонскому, главныя і смертныя дѣла войско судило, во время мѣрное общій народъ. Царская же власть нічто могла творити, донелѣже оні не осудятъ. Тѣмже прінеслі прежде тѣло дімново, о немже мносі не зналі, что учинилъ, ілі какою смертію умре.

9: Прочее царь раді предложенія рѣчи іsbіде на среду, болѣснѣ сердца своего покасуя на лицѣ. Такожде і друзі печалное прімножалі ему лицезявленіе. І тако Александръ многое время лицемъ въ нѣсѣ посунѣвся, стоялъ акі ісступленому подобенъ. По томъ въ себе прішегъ, начатъ глаголати. О воинство мое, не многіхъ людеі слохитръїи умысль егда мя отъ васъ не похитилъ, провѣдѣнїемъ же і милосердіемъ боговъ, живѣемъ. Честіи достоїное предстоянїе ваше прінудило мя, да бы горше на тѣхъ недоброхотныхъ убійцѣхъ асѣ яростию распалїлся. Сане едіно дѣханіе, паче же едіна полѣса жїтїя моего сіе мнѣ естѣ, еже бы толь многѣмъ храбрѣмъ воїнамъ мнѣ сѣло добрѣ заслужившїмъ, воомощї еше благодѣянїемъ великѣмъ воздани. Тогда воздѣханіе воїнское не даде ему болѣе глаголати, і начаша плакати всі.

Пакі царь рече: колмі паче возбужду васъ, егда сіцеваго слоумѣшленїя бунтовщїковъ покажу вамъ, іхъ же еше боюся наїменовати, і акі бы еше сдравві бытїи могли, іменъ іхъ не воспоминаю; Но потреба древнюю внутрен-

нюю мою милості саббіті, і немилості в їхъ чловѣковъ мятежъ откриті. Како азъ возмогу, толь великое сло-
дѣство умолчаті; Парменіонъ въ таковомъ своемъ вѣ-
цѣ, толь многімі моїмі, якоже і отца моего добродѣяніі
одаренні, і первѣшныі іsb всѣхъ дому нашего другъ,
къ тако бесумному дѣлу бунтовщѣкъ первѣі і началнѣкъ
ббіті обѣщался. Слуга его фѣлотъ, певколая, Дімітрія,
і сего Дімна (егоже тѣло предъ собою відіте,) і прочѣхъ
таковаго бесумія способнѣковъ на справіе мое прѣгласілъ.
Тогда повсюду учінілося стenanіе і смятеніе, каково
обыче ббіті между общімъ народомъ, а наіпаче воін-
ствомъ, гдѣ ілі распря, ілі гнѣвъ, ілі бранѣ ббываетъ.

Потомъ предсталі по повелѣнію, Нікомахъ Метронъ,
і Кебаллѣнъ, что которѣі отъ нѣхъ говорілъ преже,
то і повторялъ, однако же фѣлота нѣже едінымъ сло-
вомъ опорочілі. Сего раді такожде всі утолѣвшє
въ себѣ гнѣвъ самолчалі по ісреченіі словесъ іхъ.
Царѣ же рече: какое было того намѣреніе, которѣі
іsbѣствѣся о ісмѣнѣ, утаілъ оную, а что та ісмѣна по на-
вѣту ббіла, смертнѣ дѣмно іsbвяляетъ. Воіспѣнну, аще
ббѣ ббілъ неіsbѣстенъ что скасалъ, мученія не ббѣ убо-
ялся. Кебаллѣнъ бо нѣ на малую мѣнугу восхотѣлъ
умедлѣті, совѣстнѣ свою скоро очіщая, въ мѣлнѣю прѣбѣ-
жалъ, егда азъ мѣлся. Фѣлотъ же самъ нѣчего не ужасе-
ся, нѣчему невѣрѣлъ. О чловѣкѣ какова великаго сердца,
слѣшавъ о погібелі царя своего, лѣца ббѣ не ісмѣнѣлъ лѣ;

і не слухав лі бы св прїлѣжанїемъ тако великаго їсвѣта: Но по молчанїе его знало, что їмѣло чїнітися, і савїстная надежда о царствѣ, упрямїи умисль кѣ послѣднему концу слогѣїства прїведе. Отець его Мїдїю управляеть, между многїми полководцїи моїми отѣ мене взявѣ сілу, болше надѣется, нежели можетѣ. Та безчужностѣ моя, что безгѣтенѣ есмѣ, во унїчїженїї есмѣ. Но лстїтся фїлотѣ, понеже васѣ, і гѣтеї, і отцевѣ, і сроднїковѣ їмѣю, донелѣ же вы сгравствуєте, асѣ сірота не їмамѣ бытї. По томѣ грамотку парменїонову писаную кѣ сынамѣ, кѣ Нїканору, і фїлоту, оному по случаю таїно врученую, всѣмѣ вѣ слухѣ начатѣ прочїтатї, вѣ неїже нїчто было великаго навѣта. токмо вѣ себѣ заключало. Во первѣхѣ о себѣ, по томѣ о своїхѣ попеченїе їмѣїте, сане сже опредѣлїлї мы совершїмѣ. Кѣ сему же еще царѣ рече: тако писана, которая, еже лі бы гѣтямѣ его вручена была, то онї могли бы чресѣ сію разумѣтї о всемѣ прежде знающе; аще же і перенїята та грамотка, обаче їнѣ нїкто нї коєго сла вѣ неї домыслїтїся не возмогѣ бы. Но дїмнѣ егда прочїхѣ бунтовщїковѣ назначїлѣ, хотя фїлота не прїпомянулѣ. та прїчїна не бесслобїе фїлотово, но сілу его показуеть: что тако его боятѣся, которїе могутѣ его вїдгатї, яко аще і самї повїнятѣся, но его утаятѣ. Но фїлотѣ жїтїе прешедшее вѣдгаеть. Онѣ Амїнїѣ брату моему во первѣхѣ, егда вѣ македонїї еще былѣ гонїтель сгравїа

моєго помігаль во всемь. Онъ Апталу, болше котораго я нікогда неприятели себѣ не імѣлъ, сестру свою въ жену отдалъ. Онъ, егда ашъ къ нему, акі ко іскреннему другу пісалъ, кого мя бѣгмі богъ Аммонъ нарече, дерзнулъ тако оппїсати: Ашъ тебѣ поздравляю, яко между богі тѣ почтенъ, і прїятно желаю їмущїхъ бѣгмі погъ властію тебе, отъ чело-вѣкъ рожденнаго. Сїи, воїні мої, уже многое время отъ мене отпрїновеннїмъ сердцемъ сумъ: прїзнакамї і свѣдѣтелствомъ завісті о славѣ моєї, їхже колїко могъ, многое время въ сердцѣ моємъ скрѣвалъ. Понеже вѣдѣлося мнѣ, акі бѣ частъ нѣкую внутренности моїхъ я їсторгнулъ, аще бѣ на котораго їсѣ сїхъ толь велїе бѣдство нанесъ, і нївочто їхъ себѣ вмѣнїлъ. Но уже не словесамї подобаетъ наказать, суровостъ язька въ мечї претворїся. Тыя; [аще мї вѣру емлете:] фїлотъ на мя їсострілъ, егоже аще свободно пущу, камо самъ обращаюся, о воїні мої; їлі главу мою кому вѣрю: Надъ конницею воїнскою, надъ лучшею частїю воїска, надъ пер-вїмї благороднїхъ юношъ, того едїнаго начал-ніка поставїлъ, сдравїе, надежду мою вѣрности его къ защїщенїю вручїлъ; Отца его къ тому до-стоїнству, которое въ мнѣ далї, ашъ вручїлъ: Мїдїю паче всѣхъ государствъ богату, толь много жїтелеї домашнїхъ, толь много тѣящеї споспѣшнї-

ковъ емуже вручѣлъ, откуда хотѣлъ помощи і заступленія, погібелъ мнѣ прїїде. О коль благополученъ азъ быль бы, еже ли бы на воїнѣ былъ убитъ, паче дарію корысть, нежелі своему жертва; нынѣ ісбавілся отъ погібелі, еяже токмо ужасался, і на сіе прїшелъ, чего нікогда не імѣлъ ужасатіся. Обѣкосте многократнѣ воїні мої моліті мя, да бы я здравіе мое хранілъ. Сіе мнѣ гати можете, о чемъ совѣтуете, да бы я творілъ. До вашихъ рукъ, до вашего оружія прїтекаю, кромѣ волі вашей житі не хошу, аще бы вы і восхотѣли, не могу, еже ли не заступите мя. По томъ філота: [рукі насъгъ завязавше] въ ветхомъ одѣянїі, прївести повелѣ. гдѣ всякъ отъ народа могъ видѣти его суца въ худомъ і убожескомъ одѣянїі, которїі мало прежде въ драгоцѣнная былъ одѣянь, і всі ему савидѣли. Вчерашняго бо дне, видѣли его полководца нагъ коннїмі, і ісвѣстны былі что на піру былъ у царя, нынѣ же не токмо осужденнаго, но весьма не чаянно і связана зрятъ. Воспоміналі себѣ Парменїона толъ велїкаго полководца, і толъ честнаго і македонскаго господїна счастье, которїі не давно двухъ сїновъ эктора і Ніканора лішївся, нынѣ сѣ третїимъ на несчастье еще живїмъ въ отсутствїі сѣі оправданіе вїны предложїлъ бы. Тогда амінта царевъ блїжнїі совѣтнїкъ, [вїдя яко воїнство мїлосердствоваше] новїмъ гласомъ протїву філоты разьярїлъ его глаголя: яко вы сгдѣ шѣмъ простїмъ народомъ преданы будете; нї едїнъ отъ

отв васъ къ женамъ, нї во отечество, нї къ родїтелемъ
 возвратїтся, но акї обсѣченыхъ мертвецѣвъ трунѣ,
 бесѣ главѣ, бесѣ душі, бесѣ імене і славы въ чуждої
 странѣ противнїмъ на поруганїе во вѣкї останетеса.
 Непрїятнї явилїся тѣ слова амїншовѣ Александру, їбо
 воспомїная їмъ женї і отечество, непрїлѣжное въ предѣ
 тѣмъ словомъ послушанїе къ воїнскому дѣлу въ Маке-
 доныахъ учїнїл. Тогда іменемъ Кенъ, аще і їмѣл себѣ
 жену, філотову сестру, обаче жесточае на него началъ
 роптанї гласомъ велїмъ: нарицаа его слодѣмъ ко
 царю, отечеству, і всего воїска убїїцу. камень же предѣ
 нїмъ на землї лежащъ ухватїл, і верглъ бы на него,
 якоже нѣщїї мнѣмъ: хотѣщъ сїце отв мученїя болшаго
 скоро его свободїтї, аще бы царь рукї его не удержалъ,
 глаголя: потреба ему дамї время ко їсправленїю і от-
 вѣту; не дамъ ашъ рече їнѣмъ обѣикновенїемъ судїтї.
 Велѣлї ему пакї вторїцею отвѣщатї, но онъ їлї совѣ-
 стї радї слоключїмства, їлї самбїя радї прїчїнї тако
 велїкїя акї їсумленъ і въ сабытїї бѣвъ, нї очесъ вос-
 вестї, нї восдохнутї дерснулъ. По томъ начатъ їсто-
 чатї слесы, і обмерѣ, къ держашему его прїклонїлся,
 ї егда слесы отерѣ, по малу начатъ дѣхатї, і гласъ
 їснущатї, каковъ могъ їмѣтї, восмѣлса всѣмъ, что
 хошетъ оправдатїся. Тогда царь сря на него рече:
 Македоняне хотѣмъ тѣ судїтї;

Вопрошаю, отеческїмъ ясыкомъ будещїї лї глаголатї;

рече

рече : много і прочіхъ сгѣ естѣ кромѣ македонянъ, которіе якоже мню , удобнѣ урасумѣють , егда тѣмъ же ясыкомъ буду глаголати , егоже тѣ употребишь , того радѣ да бы мнози отъ нѣхъ слова твоя урасумѣли . Царѣ же рече , вѣдѣтели , како фѣлотъ і ясыкъ свої ненавѣдѣтъ отеческїи , самъ бо гнушается говорити їмъ . Но якоже хочешъ да глаголетъ : вы токмо въ памяти їмѣете , яко не токмо нравовъ нашѣхъ , но і ясыкъ ненавѣдѣтъ , сіе рекъ отъиде .

10, Тѣмъже фѣлотъ началъ рѣчь свою тако : Словеса невѣдному обрѣсти удобно естѣ : а бѣдному одержати слово , тяжко естѣ . Того радѣ между доброю совѣстію , і худымъ счастьемъ я обрѣвшїися , не вѣмъ , како і уму моему , і времені сему злосчастному возмогу угодити . Не вѣжду іспраднаго , вѣнѣ моеї , судїи [сірѣчь Алексаандра] , которїи , чего радѣ самъ мене слушатї не похотѣлъ ; не знаю воістинну , ібо егда позналъ онъ сіе дѣло , тогда въ его было волѣ , ілі умертвїти мя , ілі свободити , а донелѣже сгѣ не познана будетъ вѣна моя , свободенъ не могу быти прїбытія царева , іже отъ прї-^{*бесѣ}сѣдующаго уже осужденъ есмѣ . І хотя отъ человекъ связанаго , і праведная рѣчь , не токмо неправедна , но і непряма бѣваетъ , яко не показуешъ судеискаго дѣла , но его облѣчаетъ , обаче каковымъ лібо будѣ образомъ , токмо надлежитъ мнѣ отвѣщати : не оставлю себе , ні сотворю того , да бы мнѣлся я самъ отъ себе осужденъ быти . Я воістинну вѣнѣ не знаю за что бы

віненъ бѣлъ. Къ бунтовщикамъ ісмѣнникамъ, ні кто
 мя не прілічѣлъ. Нікомахъ о мнѣ нічесоже рекъ. Кеба-
 лѣнъ что слышалъ, болѣе знатї не возмогъ. Но царь
 мнѣ мя бѣгнї са главу того бунта і ісмѣнны, аще бы
 сіе было, умолчалъ лї бы дїмнъ о мнѣ; Наїпаче егда
 вопрошалї его, хотя і неправедно однако могъ бы мя
 прїпомянупї. Сане открьвѣ намѣренїе свое, пошайлѣлї
 бы імя мое, і умолчалъ лї бы сообщнїка своего; Нікомахъ
 же которїи прочїхъ ісмѣнниковъ открьлѣ, чего радї
 не прїпомянулъ імене моего; Молю васъ друзї мої,
 аще бы Кебалѣнъ ко мнѣ не прїшелъ, то ніже мнѣ вос-
 вѣстїтї о бунтовщикахъ імѣлъ бы, і не ісповѣдалъ
 бы вїны, аще бы ні кто не клеветалъ на мя. Дїмнъ
 аще бы і жївѣ бѣлъ, не клеветалъ бы на мя, прочїї же
 до нынѣ жївуть, вїну на ся предложївше, утаїлї лї бы
 мя; Лукавїї і вредоноснїї человекъ свое утоляющъ
 слосчастїе, чуждымъ утѣшаетъ себе. І тако много лї
 повїннѣхъ на мученїї; іже іспїнну таятъ; Но того,
 которїи імѣють умретї, ні кто не жалѣеть, ні онъ
 кого, якоже азъ разумѣю. Но нынѣ обращаю къ са-
 мому дѣлу, [сіестъ прїпомянупї слое намѣренїе.]

Чесо радї дѣло предложеное тѣи умолчалъ: По что
 сіє дерзновенно і безрассудно предложеная тебѣ тѣи
 слушалъ, Каково лїбо нібыло дѣло сіе. Ты Александре
 гдѣ ні обрѣтаешїся однако отпустилѣ мою вїну, егда
 іспїнну повѣдахъ, десную руку твою во знаменїе прї-
 мїренїя

міренія цѣловаль я, по томъ на обѣдѣ у тебя былъ, ежели ты повѣрилъ мнѣ, то свободенъ есмь. а ежели простилъ, то невиненъ есмь : держися суда твоего. Въ самую же послѣднюю ноць, егда отъ стола твоего отшелъ я, что сотворилъ; Какое новое дѣло мое, тебѣ предложеное, мысль твою превратило, спалъ я нощю, егда, ниже помышляющаго о сласчастіи моемъ, неприятелі вьжуще мя возбудили; і како слохітріи убіица і смѣнникъ, толъ крѣпко могъ бы спати; Люди отчаяннѣе отъ возмущенія совѣсти своей спати не могутъ, мятежі внутреннѣе не дають їмъ покоя, не токмо по намѣренномъ, но і по учиненномъ слодѣствѣ. Мнѣ же перво неслобіе мое, по томъ твоя рука, весь страхъ отъ мене весма отгоніла, Ніже ужасался, да бы, чуждее мучителство паче, нежелі істинная мѣлостъ твоя, въ сердци твоемъ возмогла что сотворити. Но да не будетъ ти болѣшенно, что повѣрилъ мнѣ, понеже юноша мнѣ возвѣстилъ, которыи ні свидѣтеля, ні споручніка словесъ своїхъ могъ мнѣ представитъ, которыи всѣхъ устрашилъ бы, ежели бы того послушалі. Се азъ сласчастнѣи, блудніка і слодѣя послушавъ, а вѣрностъ его їмѣлъ въ подмѣнїи, что не самъ, но чрезъ брата своего мнѣ возвѣстилъ, убоался, да бы не отрекся ввѣренаго слова кебаліну, і да бы не возмѣлся я много друговъ царевыхъ въ бѣду прїводити. тако нікого не погубилъ, но обрѣтохъ желающаго, паче мнѣ погібнути, нежелі живу

бѣнїї. І что расумѣете, колїкія бѣ я получилъ себѣ не-
 навїстї, ежелї людеї неповїннїхъ во гнѣвѣ прївелъ, Но
 дїмнѣ смертї себе предаде; Могаб лї бѣ я пророче-
 ствоватї, что сїце онѣ імѣлѣ сотворїтї; нї мало. Такъ
 которымъ токмо знакомъ вѣрностѣ свою показалъ кеба-
 лїнѣ, шѣмъ меня возбуди не возмогъ. Воїстїнну ежелї
 бѣ я зналъ толїкое дїмново злодѣянїе, і въ томъ самъ
 бѣлѣ, не ождалъ бѣ двухъ днѣй, кебалїнѣ вскорѣ могъ
 погїбнутї, і по їзъявленної їмѣнї, не вѣмъ, чего радї я
 імѣлѣ бѣ многое время ождатї, въ полату цареву я
 імѣя мечъ прї себѣ, ходїлъ едїнѣ. Чего бѣ радї намѣренїе
 мое оплаталъ: їлї не могъ дерснутї бесѣ дїмна; убїї-
 ство учїнїтї. Тѣмже онѣ бѣлѣ первоначалнїкъ бунту,
 і подѣ его заступленїемъ я бѣлѣ, царства македонскаго
 желая; кого я отѣ васѣ на убїїство то мсдою науцалъ.
 У коего полководца їлї началнїка мїлостї паче їскалъ;
 Предлагають мнѣ, что отеческїмъ язькомъ гнуша-
 юся, будто нравовѣ македонскїхъ ненавїжу і ругаю-
 ся їмї, но сїе такова лї естѣ правда, будто царства
 желаю, егоже весма ненавїжу. Уже їздревле язькѣ
 нашѣ домашнїї всегдашняго радї сообщенїя сѣ рас-
 нымї народѣ, егда не погїбе: Такъ побѣдїтелемъ, якоже
 і побѣжденнымъ надлежїтѣ їному учїтїся язьку.
 Воїстїнну не меншї сїя прїчина вредїтѣ меня, нежелї
 егда амїнѣ сынѣ пердїкковѣ хотѣлѣ убїтї царя.
 Асѣ же імѣлѣ сѣ нїмъ содружество, і еще не укоряю
 себе

себе въ томъ. Не подобало ли намъ брата царева любити; Сане аще человекъ суца на сїцевомъ степені должно было почитати, асъ яко неісвѣстенъ въ томъ былъ, того ли радї есмь вїновенъ; Аще ли невинныи, другъ сїи вїнному, їмѣетъ ли такожде съ нїмъ погїбнутї; аще праведно сїе естѣ, по что толь многое время живу; аще же неправедно, по что нынѣ смертї предаюся. Но въ грамотѣ ко царю писанъ, тѣхъ жалѣя которїе подъ обладателствомъ государя такового, которїи вѣруетъ быти себе сына божїа. Но ныи вѣрностѣ і совершенная дружба, і ныи їстиннаго совѣта, погїбелная волностѣ, вы меня прелстїли; вы къ сему меня прїклонїли, да бы что зналъ я, не умолчалъ. Вѣмъ что то писалъ ко царю, а не о царѣ, сане не отъ совѣстї сїе совершилъ, но боялся о немъ. Мняшеся мнѣ достоїнѣе быти Александръ, еже ли бы въ таїнѣ повѣдалъ себе быти сына божїа, а не похваляясь, самъ себе проповѣдалъ, но яко гласъ божїи їстиненъ естѣ, да будетъ свидѣтель мой богъ.

Вы пошлите къ аммону, і о таїнѣ слоумышленїа моего вопросїте, а меня до того времени держїте въ темницѣ, асъ не сумнѣваюся въ томъ, что которїи царя нашего прїнялъ вмѣсто сына, тої нї едїному їзмѣннїку рода его дастъ утаїтїся. А ежели паче їсвѣщенїа і отвѣта аммонова надежнѣе муку быти разумѣете, їспытаїте правды, і того не отрицаюся. обыкоша

воістїнну осужденїї на смертѣ св родїтелямї вамб представлятїся. Но аsb негдавно двоїхв братовв лїшихся; родїтеля нїже покасамї. нїже о помощї просїтї могу. сане і того бунтовщїкомв учїнїлї, мало ему сїе слосчастїе, что негдавно толїкїхв сыновв отецѣ лїшїлся. но уже на едїнаго токмо сря, і того хочеть лїшенв бїтї, аще токмо самага его еще не погребутв. Сїце возлюбленнїи родїтелю, і мене радї і со мною їмашї умретї, аsb тебѣ сзравїе отнїмаю. аsb старость твою погубляю: Чего убо радї слосчастлиаго мя породїлв, егда босї не мїлостївї, їлї того радї, да бї оную полсу отв мене воспрїялв, которая тебе самага ожїдаеть.

Не вѣмв аще младость моя, їлї старость твоя слополучїя горшая. аsb вв младомв вѣцѣ моемв погїбаю, тебе спекуляторв замучїтв, егоже смертѣ уже ожїдаеть. Аще бї счастїе восхотѣло мало пождатї. Увѣщавало мя отца моего напомянанїе, какв я не бесв страха їнемедленно їмѣлв предложїтї, то еже мнѣ кебалїнв восвѣстїлв. сане парменїонв услышавв фїлїппа врача, уготовляюща отправу царю, скоро кв нему грамоту послалв, хотя его отв лекарства отвестї, которое врачв ему їмѣлв датї, повѣрїлї лї отцу моему; была лї вв какової честї грамота его; аsb такожде. колв кратвї слышанїя прїчїннї таковыя предлагалв, всегда вв поруганїї бывалв, ї невѣрїлї мнѣ. Се, егда восвѣщаемв, во укорїшнѣ есмв, аще же умолчїмв, вв порокѣ пребываемв,

і что імѣемь болше творімі: Тогда едїнь оть воїновъ, на него восопїль: на благодѣтелеі бунта не чїні. Фїлотъ же рече: істинну глаголешї, кто бы нї бѣль; Сего радї, еже лї повїненъ есмь, прощенїя не прошу, і конецъ рѣчі моеї творю, понеже послѣднїя рѣчі тяжкі бѣлі ушесамь вашїмь, і тако отвелї его спражіе.

І І: Между же полководцамї бѣль нѣкїї іменемь белонь, вѣ совѣтѣ неїскусенъ, но вѣ воїнскїхъ дѣлахъ сѣло старбіи воїнъ ісѣ малаго чїна, кѣ тому чїну прїшедші. Тої, егда прочїї молчалї, оть бесумїя своего жестокъ, начатъ воспомїнанї. како его ісѣ кварталъ уже санятѣхъ, ісгонялї многождѣ, да бѣ токмо вещи мѣлкія, ісѣ горѣ слугъ фїлотовѣхъ внеслї вѣ нїхъ откуду і воїні ісгоняемѣ бѣлі. Како фїлотовѣ телѣгї наполненѣ слатомь і серебромь повсеї улїцѣ стоялї, і вѣ блїжнїхъ домѣхъ прочїхъ, служїлымъ стоятѣ не далї, но чресѣ стражу ісѣ далече укасѣвалъ їмъ домѣ, что бѣ между собою ропщуще, помѣшкї не чїнілї покою его. Какъ ругалїся поселянамъ, нарїцающе, ілї фрїгамї, ілї пафлягонамї; Какъ вѣ македонїї родївся, своїхъ товарїщевъ і едїноплеменнѣхъ чресѣ толмачевъ дѣла слушалъ. Чего радї хочетъ, да бѣ совѣта просїлї у бога аммона, понеже его сотворїль лжїва, что Александра сїномъ своїмъ бѣтї повѣдалъ. Тако мнїтмїся что опасаяся, да бѣ ему сїе савїстї каковѣ не прїнесло, еже бо сї обѣщалї. егда

согласїе

согласіє шворіль на царя своего і друга, не просіль совѣта у бога, нѣнѣ повелѣвасть послати, да бы въ то время отець его услышалъ, і слыхъ людеі къ себѣ прігласіль, мідією обладая, і сокровища са стражею врученая ему імѣя. Пошлемъ мѣ самі, не того раді, да бы его вѣпросілі о томъ, о чемъ отъ царя ізвѣстіся, но да бы ему благодареніє сотворілі, і о саступленіі сгравія царскаго жертву прінеслі. Тогда всѣхъ сердца развѣрліся : оберегателі сгравія царскаго началі вѣпіті, расперсаемъ ізмѣнника сего рукамі нашімі. Сіє філотъ св горестію слышалъ, тяжкаго мученія ожідая.

По томъ возвратіся царь къ собранному воінству, гѣло же сіє на савтрешніі день отложіль, ілі хотя філота въ темніцѣ мучіті, ілі лучше о всемъ ізвѣстіся. Іегда начатъ вечеряті, повелѣ другі совѣтні, тамо нѣцѣві совѣтовалі, да бы по обычаю македонскому каменіемъ філотъ побіенъ былъ. Но ефестіонъ, Краперъ і Кенъ совѣтъ учінілі, вѣшатъ его, да бы увѣдаті правду, всі купно согласіся къ тому, хотя і інако прежде совѣтовалі. Тѣмже егда развѣдошася всі св совѣта, ефестіонъ. Краперъ, і кенъ, началі поснѣшаті къ розыску філотову. Царь же прізва къ себѣ перво Крапера, і св нѣмъ поговоря [невѣдомо о чемъ] въ далнія палатѣ пошелъ самъ токмо едінь, і многое время въ ноці, конца тѣхъ розысковъ і вѣдомості ожідалъ, Уже білі спекулаторбі

латорѣ предѣ очесамі филошовѣми вся орудія къ мученію потребная предложилі: но онѣ самѣ ісѣ добрыя волі немедленно рече: по что мя непріятеля і убіицу царскаго, смерті не предаете, віну мою знающе; по что мукамі розбисківатѣ; мѣслѣхѣ і хотѣхѣ его убіити: Но кратерѣ рече; нагодно сіе, еже нынѣ глаголеші, въ розыску скасамі. І всемше, очі ему завязалі, одежду совлеклі. тогда [филошѣ] законѣ всѣхѣ народовѣ вспомяная, боговѣ отеческіхѣ на помощь прѣбываше, но глухі уші, не слышалі. По томѣ бесѣ милосердія акі осужденнаго, суностатѣ са царя начаша терпѣти. перво, овогда огненное паленіе, овогда бічеваніе страдаше, уже не отѣ іспытанія істинѣ: но наіпаче отѣ мукѣ не токмо гласѣ, но уже і дѣханіе імѣлѣ во ізнеможеніи. Но егда отѣ язвѣ уже пѣло надѣмашеся, і голѣхѣ кости бѣненія не могѣ претерпѣти, обѣщаль повѣдаті, что оні хотятѣ, токмо бы мучітні престалі. Кляліся ему Александровѣмѣ справіемѣ, что престанутѣ мучітні, да бы спекулаторѣ отдохнулі. Филошѣ же просілѣ кратера рекѣ къ нему: Скажі что хоцеші отѣ мене слышаті; Но кратерѣ расвѣрѣвся акі бы ему ругаяся расгражаеть филошѣ, пакі повелѣ спекулаторамѣ мучітні его: онѣ же начатѣ времені просітні, дондеже пріидетѣ въ себе, хотяі повѣдаті вся еліка вѣстѣ. Въ то время конные воіні болшаго рода, наіпаче сроднікі его блѣжніе услѣшавше, яко филоша мучатѣ, убоявшесе уложенія македонскаго [которѣи

повелѣваетъ царевыхъ бунтовщикова, і сроднікі їхъ купно съ нїмі смерті предаваші] інше самі смерті предаліся, протчїе же въ горы і въ пустынї далнїя побѣжалі, страхъ велїкъ учїнілся во всемъ обосѣ. Егда же царь о томъ ісвѣстїся, повелѣ сказати, что сроднікамъ фїлотовымъ всѣмъ вїну отпушаєтъ. Фїлотъ же ілі істинно, ілі ложно, уміслїль рѣчь, хотя отъ мукъ свободїтїся: нічто естѣ ісвѣстно, понеже таковїї, аще і правду скасалъ бы, ілі ложь, обаче долженъ бѣ погїбнути, і сіє рече.

Знаєтѣ что отецъ мої съ Егілохомъ дружно жїль, съ шѣмъ (рече) Егілохомъ, которїї на воїнѣ убїтъ, мої намъ прїчина всего зла стался, понеже егда токмо царь Александръ сїномъ іовїшевымъ себе нарїцати повелѣ, тогда неблагодарно егілохъ сіє понєсь, рече: Того лі царя за бога будемъ знати, которїї фїліпомъ отцемъ своїмъ гнушаєтся, послѣ насъ, аще терпѣтї можемъ, не токмо человекова, но і богова прєїрати будемъ, которїї повелѣваетъ себе нарїцати богомъ, і будто онъ богъ естѣ, вѣрїтї прїнуждаєтъ. потерялі мы царя, потерялі Александра, взялі на себе гордость, нї богамъ, їмже равна себе творїтъ, нї людемъ їхже отрїцаєтся, удобосносєнъ естѣ. На сіє лі мы ранами і кровїю нашею, бога его нареклї, да гнушаєтся намї, і да бы на совѣтѣ съ людми не сїдѣлъ; Вѣру їмїе мнѣ, яко і насъ боєї, [аще мужественно о себѣ будемъ протївостоятї,] вмѣсто сїновъ почтутъ. Кто праотцу его, Александру, кто по томъ архелаю, кто пердїкѣ о убїєн-

о убієннихъ отмщеніе сотворилъ; Тої убійцямъ отца своего отпустилъ; Сіце глагола Егілохъ во время вечері: на утріе же воссіявшу солнцу, скоро отецъ прісвалъ мя: Былъ печаленъ, і на мя такожде печалнаго смотрілъ, сане слышахомъ о учинівшеіся печалі. Тѣмже помышляюще о немъ, яко шуменъ отъ віна проісносілъ сіе, ілі прежде умыслилъ, велѣлі его прісвати, онъ же вторіцею тоже скасалъ, ілі і іслаішише: азъ аще первіи восхоцете бытіи, вторіи буду, аще же сердца не імате молчаніемъ запечатаю уста. Но парменію еще не время возмнѣлося бытіи, донелѣже даріи живъ былъ. сане не себѣ, но супостату Александра убилъ бы. По смерті же даріевої даръ убієннаго царя мучітелі получили бы Асію і весь востокъ, яко совѣту утверждєну бывшу, клятву между собою учинілі. О дѣмнѣ же не вѣмъ, і сіе что повѣдалъ, ні вѣ чемъ естъ пріліченъ і невіновенъ. Оні же пакі устреміліся на мучєніе, наіпаче самі его во очеса і ліце копіямі кололі, да ізъявітъ умышленое, егда же восхотѣлі да бы порядкомъ какъ было ізъявилъ, рече:

Вігда азъ яко царъ хотѣлъ многое время вѣ бактріі пребытіи, і блюдыіся, да бы отецъ мої толїкаго воіска полководецъ, уже вѣ семдєсятъ лѣтъ свіи не умеръ, тѣмже толїкія сілы лішівся, не імѣлъ быхъ прічїны како убїтіи царя. Того радї тщахся о томъ намѣренїи, донелѣже вѣ рукахъ все было. Воспомінахъ древнїи совѣтѣ

совѣтъ, сгоже отець мой предложилъ, аще не вѣрите, готовъ есмь пакі на мученіе, аще і не могу понести. Оні же відяще яко все чого требовалі получілі, возвратілися ко царю. Онъ же наупріе вѣ чемъ повинілся філотъ, воїнству повѣда, і самого прінесі повелѣ, сане уже самъ не могъ ходіти. Егда же во всемъ повинілся, дімітрії того бунта прічастникъ же пріведенїи говорілъ постоянствомъ великімъ і совѣстію і лицемъ отрицался всего, яко ась протіву царю владѣщѣ моему нічого не умѣшлялъ, о семъ готовъ есмь на мученіе. Егда же філотъ на всѣхъ сря, увідавъ нѣкогого іменемъ Каліша не далече стояща, начатъ его къ себѣ прісѣваті, рече пакі къ нему філотъ: дасі лі ти дімітрію ложъ творіти, мене же пакі на мукі всяти, калішъ поблѣднѣлъ і оцпенѣлъ. Македоняне же чаялі яко філотъ неповіннаго хочеть оклеветати, сане ніже нікомахъ, ніже філотъ на мученїї пріпомянулъ его: но калішъ відя яко его окружілі рече: дімітрії і ась, хотѣлі дѣло мое совершиті. Тѣмже всѣхъ отъ нікомаха найм^{ованыхъ} каменіемъ побілі, снакъ даше по закону отцевъ своїхъ.

Александръ ісбавілся, не токмо отъ погібелі справія, но і житія: сане парменїї онъ і філотъ началѣшіе друсї, бесъ суда всего воїнства не могли бїти кашіми. І тако сїскано бїло дѣло сіе чресъ іспытаніе, філотъ донелѣже не повинілся, всі чаялі безвїнно мучіма бїти: егда же скасалъ віну свою, і друсї его не пожалѣлі:

К В І Н Т А   К у р ц я

К Н І Г А   С Е Д М А Я .

С О Б Р А Н І Е   В Е Щ Е І   К Р А Т К О Е .

1. Царь Александръ тщѣтся смерті предати лѣнкеста царственнѣхъ радѣ дѣлѣ: Потомъ істясуеть аминта і сімма друзей філотовѣхъ оправданіе прѣносящѣхъ.
2. Аминту і братіямъ его мѣлостѣ являеть Александръ а палѣгама посылаеть въ царство мѣдское , да предасѣтъ смертѣ парменѣа , отъ него же проісѣде бунтѣ.
3. Многія народѣ покорѣлъ Александръ , і кавкасѣ въ седмѣдесѣтъ днѣй перешель.
4. Бессѣ о воінѣ на Александра совѣтуеть во время вечерѣ . по совѣту же нѣкоего премудраго кобара іменемъ , на бранѣ не ідеть : въ то время Александръ въ батрѣанскую страну пошель , тамо гдѣ прѣде къ нему вѣстнѣкъ возвѣщаѣ о бунтахъ греческѣхъ , і о самѣбарсанѣ , яко убѣтъ на едѣнѣ біющѣся .
5. Воіско Александрово не імѣѣ чѣмъ пѣтатѣся , преходѣтъ чресъ рѣку оксѣ хѣтросѣю воінскою . Бессѣ чресъ імѣвну пѣвненаго ко Александру прѣвелѣ . Александръ же предаеть Оксітру брату даріеву , да предасѣтъ его смертѣ .
6. Александръ многія градѣ разоряетъ , по проізволенію супостатѣ і македонянѣ , градѣ Александрію надѣ дономъ рѣкою соігдаемъ .
7. О воінѣ съ татарамѣ , Александръ немоцствуѣ отъ язвѣ совѣтуеть съ своїмі болярѣ . Арѣстандерѣ волхвѣ по ізволенію Александрову , пакѣ пророчествуеть . Менедѣмъ съ двѣма , тѣсящамѣ пѣхотѣ , і съ тремя стѣи коннѣцѣ отъ спѣтамѣнѣ і даховѣ хѣтроснѣымъ утаеніемъ побѣждаетѣся , Александръ сѣ съ велѣкімъ тѣщаніемъ , отъ прочѣхъ таѣлъ .
8. Егда воінство уготовлялося на бранѣ , татарскѣя послѣ прѣшлѣ къ нему , мѣра просяще .

9. Александръ отпустивъ пословъ , чрезъ рѣку переправляется донъ . брань съ татарами творить , і побѣдѣвъ , являєть їмъ милость .
10. Сігдіановъ благородныхъ сердце не преодоѣнное , бесъ казни пріемлетъ . новыми ратными умножается войско Александрово .
11. Градъ на горѣ каменній нарицаемій петра пространній і крѣпкій сѣло , Александръ принудилъ предатися .

Якоже на їсѣну філотову всїрающе войнство Александрово , достоїно казнима бѣити его разумѣли . Тако потомъ , егда его не стало , егоже не навѣдѣли , ненавѣсть въ милосердіе премѣнїлі . Наїначе погвѣсала їхъ честность юноші , старость отца его і сїротство . Первїи царю во асію путь покасалъ , всѣхъ его бѣдствъ прїчастникъ , всегда во бранї другое крыло управлялъ , філіппу паче всѣхъ другъ , і самому Александру тако вѣренъ , яко не їнаго себѣ слугу їзбралъ , еже убїтї аттала , тоє все воспомїнаше себѣ войнство . Тѣмже Александръ слыша бунтъ , нї мало оскорбїлся , но акї благородныи печаль сію прасденъ свїи упражненїемъ лѣчилъ , повелѣ , да бѣ всї предъ шатеръ его собралїся . І відя сошедшихъ рѣчь предлагалъ їмъ . нї въ чемъ не усумнѣваяся глагола къ нїмъ : желая , да Лїнкеста Александра представятъ , которїи давно , еще прежде філота хотѣлъ его убїтї . Два о немъ возвѣстїлі [якоже прежде речеся] і третїе лѣто уже бѣло въ темнїцѣ ему сѣдящу . Тої съ навсанїемъ согласїлся філіппа убїтї , о томъ їстинное їзвѣстїе бѣло ; Но яко первїи царя Александра прївѣтствовалъ , того радї паче

паче кашні, нежелі вінѣ свободїлся. Такожде царѣ моленїемъ антїпатра дяді его, гнѣвъ свої укротїлъ. Но памятѣ прежняго бѣдства, нѣнѣшняя печаль возновїла. Тѣмже прївелї Александра лїнкеста їз темнїцы, которїї хотя їтрї лѣта размѣшлялъ, како бы оправдатїся, однакожь отѣ боязнї ї страха мало нѣчто предложїлъ во оправданїе. На послѣдокъ же въ ужасѣ прїшелъ ї оцепенѣлъ. Тогда всї позналї, что страхъ тої совершеннѣї знакъ былъ слѣя его совѣстї а не їступленїя. Сего радї блїсѣ его стоящїї въ беспамятствѣ сущаго, копїямї сакололї, егоже тѣло царѣ їнести повелѣ, а на его мѣсто прївестї амїнту ї сімїа: понеже полемонѣ меншїї братѣ услѣшавѣ їстясуема фїлота ї мучїма, убѣжалъ.

Сїї бїлї паче всѣхъ друговѣ фїлоту вѣрнї, ї въ велїкїя ї честнѣя чїнѣ, его заступленїемъ пожалованѣ, памятовалъ же велмї о томѣ царѣ Александрѣ, что онї премного союзнї сѣ фїлотою бїлї. ї не сумнѣвался о томѣ, что онї о умѣслѣ его їсвѣстнѣ бїлї. Тѣмже, хотя їмѣлъ облїченїе на нїхъ, по їсвѣту матере своея чресѣ грамотѣ, да отѣ нїхъ сдравїе свое хранїтѣ: обаче їнако чаялъ, тогда же явнѣя їмѣя знакї, велѣлъ їхъ связатї. зане нї кто не усумнѣвался о томѣ, что сѣ фїлотомѣ въ совѣтѣ таїномѣ бїлї, са день бо прежде обьявленїя о бунтѣ братѣ убѣжавшї, (егда во їстясанїї былъ фїлотѣ), явленно сказалъ, чего радї убѣжалъ. Прежде бо мало чресѣ свѣчаїно, акї бї службу свою їсъявляя,

зъявляя, егда прочіи отъ Александра стоялі далече, а оні бліже къ нему сталі. Удівляясь же Александръ, что не во свое время і днєваніе, сіе послуженіе чинілі, еуще прѣпетомъ обдержімі, которымъ і самъ царь устрашівся, къ гвардіи блісь его стоящеі отшелъ. А наіпаче егда днємъ прежде объявленія о бунтѣ філотовѣ, антїфанъ коннаго воіска пісарь говорілъ амінтѣ, да бы по обычаю коні своя далъ не імущымъ: онъ же гордостно отвѣщая ему, аще [рече] не престанеші, говоріті, скоро уснаешъ, кто я. Тѣмже ясыкъ і слова, іміже облїчалі его, нічто іно токмо слаго намѣренія прїзнакъ і свідѣтелство, еже аще істинна естъ, то достоіні кашні, якоже і філотъ, аще же, ні, то да оправдятся. Представілі прежде антїфана, онъ же скасалъ, что коней не далъ, і гордостно хвалілся. Потомъ Амінтѣ велѣлі оправданіе прїносіті: которїи тако скасалъ.

Аще не царственное какое дѣло, молю, да разрѣшамъ мя отъ усь, донелѣже говорітъ буду, да буду свободенъ. Обоїхъ царь велѣлъ расвясаті, попросівшу же оружія воінскаго амінтѣ копіе повелѣ даті, которое лѣвою рукою взявъ, а сѣмѣста, гдѣ лежало тѣло Александра лінкеста, вѣспуня, рече: Царю, каковое намѣреніе наше естъ і было, объявїмъ аще счаслїво, должні тебѣ будемъ, аще же злосчастно, не счастію прїчтемъ, насїлствїя не імѣемъ во время оправданія, свободно тѣло і душу імѣемъ, оружіе воінское, якоже вслѣдъ тебе обѣклї ходїті,

ходітї, кв намб восвратїль. вїны боятїся не будемь, счастїю сїе прїнїсуемь. Молю тя: повелї о томь пре-
жде отвѣщатї, что ваше велїчество предложїль на
послѣдї. Царю, нѣстѣ нашеї таковїя вїны, еже бы
мѣ престолу твоему навѣтѣ навѣтовалї. Я бы рекь,
[аще бы не бѣло бѣдство] что тѣ ісдревле побѣж-
день завїстїю, будто бы ласкателнѣмь сладкорѣчїемь
їное дѣло [достоїное кашнї,] вїдїшїся утोलятї. Но
аще кого отв воїновѣ твоїхѣ, їлі на пунї утомленаго,
їлі на бою бѣдствующаго, їлі вѣ шатрѣ немощству-
ющаго, ї явѣ лечащаго, каково бы слово жестоко прї-
нял. Однако же за службу нашу воїнскую мѣ того
не бѣлї бы не достоїны еже бы на наше злосчастное вре-
мя, а не на насѣ самѣхѣ вїну тѣ положїль. Аще сло-
получїе наїде на насѣ, всї вїновнѣ на тѣло свое, ко-
торое хотя намб любезно, однако враждебнѣя подѣ-
їмемь рукї. Аще ї отцы чадамь тогда предстанутѣ,
непрїятнѣ ї ненавїдїмѣ будутѣ. Такожде отв протїв-
наго, егда насѣ дарамї почїтаютѣ, егда мздою обремен-
енѣ восвращаемся: Кто нерадостенѣ, ї кто можетѣ
то веселїе удержатї; Людеї воїнскїхѣ нї гнѣвѣ нї ве-
селїе постоянства не їмѣетѣ. Всякїмь случаямь по-
слѣдуемь, хулїмь, ї хвалїмь, мїлосердствуемь ї гнѣ-
ваемся, якоже тогда сущеє время позоветѣ. овогда хо-
щемь до їндїї, ї до моря окїана, а овогда женѣ ї чада
на памятѣ намб прїходятѣ, обаче онѣя мѣслї ї сово-

купнїя рѣчи окончаваються знакомъ данымъ трубою , ібо во своя шеренгі всякъ тогда бѣжѣть , і каковъ въ шатрѣ ропотъ іспрастѣть , сіе все на главу непрїятельскую іслѣвається . О да бы фїлотъ едінь токмо въ словахъ погрѣшилъ .

Но азъ возвращаюся къ тому , въ чемъ мы обвинены , въ томъ ли что дружбу імѣли съ фїлотомъ , не отрицаюся того , но наіпаче ісъявляю , что іскалі мы въ немъ , і великую полсу отъ него прїяли . Ілі удівяляешіся что парменіонова сына , егоже ты вторымъ по себѣ бытіі ісволѣлъ , едва не паче всѣхъ грусеі тебѣ любешѣша мы почіталі ; Ты воістїнну самъ царю [аще істїны хоцеші слушатї] того бѣдства віновень . зане , кто їнь то учїнілъ , что мы къ фїлоту прїбѣгалі , которїе себѣ мїлостї твоя желалі того ходатаїствомъ до сего степене мїлостї твоя проїсошли . Тої былъ у тебе , егоже мы мїлостї іскалі , а гнѣва боятіся должні былї . Не всі ли [егда самъ прежде рекъ есі , і мы по тебѣ] кляліся тебѣ , что хотя непрїятелї , хотя грусеі , тѣхъ імѣті будемъ , которїхъ і ты .

Тою клятвою твоею і нашею утверженї , врасї ли мы могли бытіі тому , котораго ты самъ паче їнїхъ предпочіталъ ; аще сіе ісмѣна естѣ , шы мало невіннїхъ імѣеші , наіпаче же [свѣдѣтель мі богъ] нікого . Ібо всі мїлостї фїлотовы іскалі , і всі ему грусі бытіі желалї , хотя і достїглї желанїя своего . Тако аще съ бунтовщїкамї купно і другї прїчитаеші , а грусеі
отъ

отъ бунтовщиковъ не отлучаеші, которіе такожде о томъ шцаліся. Тѣмже коі прізнакъ бунту на насъ ісъявляється; Я чаю что едїнымъ днемъ прежде того, любовно, і на едїнѣ, купно между собою вѣ роговарївалі. Но я не могъ бы себѣ оправдїтї, хотя бы і прежде едїнаго дне дружество съ нїмъ премѣнїлъ. Нынѣ же егда тако прїнемъ въ той день облїченїемъ на-носящїи былъ, якоже і всегда прежде обычаї оправданїе прїносїтї. А коней Антїфану не далъ, что учїнілося днемъ едїнымъ прежде объявленнаго фїлопова бунта. Но той хотя на насъ тѣмъ улїкї і предлагаеть, что въ той день коней не далї, самъ не можетъ тѣмъ оправдїтїся, что їхъ просїлъ. Равная воїстїнну вїна между недающїмъ і хотящїмъ вьятї, развѣ легчае естѣ вїна, своего недающему, нежелї просящему чуждаго. Царю, я їмѣлъ коней десятѣ, отъ которыхъ антїфанъ рогодалъ осмѣ не їмущїмъ своїхъ, а двоїхъ себѣ оставїлъ, которыхъ егда отъ мене хотѣлъ вьятї. Сеї человекъ прегордъ воїстїнну, і сѣло неправеденъ, не восхотѣлъ я ему отдатї, того радї, да бы самому мнѣ не пѣшему служїтъ. Не отрїцаюся і того слова, что сказаль, какъ свободнїи дворянїнъ къ бесгѣльному, которїи воїнскої своєї службѣ са великое гѣло вмѣнїлъ, еже бы свободно ему было между воїнбї, чуждыхъ коней расгаватї. На сїе прїшелъ я слополучїе, что словамъ моїмъ во едїно время, предъ Александромъ і антїфаномъ

фаномъ оправданіє чїніти. А еже матї твоя олімпіада, о насъ якоже о навѣстникахъ твоїхъ къ тебѣ писала. О коль сѣло благоразумно учїніла, і печаль їмѣла о тебѣ сїнѣ своемъ, і неправедно їсвѣстїемъ руку помощї їсвѣвила, но чего радї не їсвѣвила страха своего вїнѣ; і ні коего сла гѣла, что хоїмѣли мы учїніти, но насъ помянувшї тако ужаснїя грамоты къ тебѣ писала; О коль ніщетное і худое жїтїє мое. їбо равно мї естѣ не молчащу вѣ страхѣ бѣгїти, якоже і ні что глаголющу. Но якоже естѣ, тако да будетѣ, обаче я хощу оправданїє мое предложїти нежелї вїну. Ты увѣсї что обвѣваю: сѣло памятно тебѣ, егда ты вѣ македонїю радї воїновѣ посїлалъ меня, какъ мнѣ скасалъ, что прї дворѣ матере твоея, естѣ много отѣ службѣ укриваются. Того радї їмѣли отѣ тебе повелѣнїє, да бѣ кромѣ тебе, ні которїи отѣ їного мїлостї не смотрїлѣ, а которїє не похотятѣ служїти, тѣхъ бѣ прївестѣ къ тебѣ; что воїстїнну я і сотворїлѣ. і свободнѣ, нежелї надлежало мнѣ, повелѣнїє твое їсполнїлѣ. отшуду прївелѣ сѣ собою къ тебѣ Горгїю, Гекатеа, і Горгата, которїє і до днесѣ вѣрно, тебѣ царю служатѣ. Тѣмже что нѣнѣ, горше того, егда погїбну неправедно что тебе послушахъ, достоїно погїблѣ бѣ, аще бѣ повелѣнїя твоего не сотворїлѣ, ні матї твоя коея вїнѣ порокѣ їмѣющї на насъ, показуєтѣ, что паче женскїя мїлостї возлюбїлі мы твою польсу. Шестѣ тѣящеї

македонянь пѣхоты, і шесть соть конніцѣ пріведохъ: отъ нѣхъ же болшая бы часть осталася дома. Аще бы ась не хотящѣмъ їмъ на бранѣ їтти соїсволѣл. Тѣмже яко она тоя радѣ вѣнѣ оскорбілася на насъ, тѣи умолѣл ю, сане тѣи на гнѣвѣ ея послалъ насъ.

2: Егда сіе Амѣнта говорѣл, прішлі тѣ, которые брата его полемона, [о немже прежде речеся.] убѣгающаго достїглѣ, связанна прівелѣ. егда умолѣлі воїновѣ расвяреннѣхъ да бы по обычаю своему не побїлі его каменїемъ. Но онъ нѣ мало устрашѣвся, рече: я не прошу о мнѣ, токмо что я убѣжалъ, да не будетъ то за поврежденїе невѣнності братїї моїхъ. Сїмъ ежедї оправдїтїся не могу, да будетъ вѣна моя на мнѣ. Іхже дѣло того радѣ лутшее естѣ что опорочїлся я убѣжанїемъ. сія ему їспрекшу. всї тако соїсволѣлі. По томъ начаша слесѣ отъ очесѣ їспущатї, і тако вскорѣ гнѣвѣ царевѣ на мїлосердїе премѣнїлі, яко та самая прїчїна ему дарова помощѣ, кося радѣ їмѣлі погїбнути. Былъ сеї юноша, во первомъ возрастѣ вѣка своего, во время же посѣска фїлотова, вїдѣя їнѣхъ ужасающїхся, самъ убѣжалъ. Егда же оставїша его со крѣветѣи убѣгающаго, расуждалъ себѣ, возвратїтїся лї, їлі уходїтї, тогда его поїмавъ на судїще прівелѣ. Онъ же тогда начатъ плакатї горко, бїя лїце свое, не о себѣ печаль їмѣя, но яко братїю свою въ бѣду прівелъ: возбудїл уже къ мїлосердїю не токмо царя, но і воїнство, но

едїнь отъ братїї непреклоненъ былъ , которїи сря на него , немїлостївно рече : безумне въ то время почто ты не плакалъ , егда убѣжалъ , їзмѣннїче братїямъ , і їзмѣннїкамъ друже ; Слогѣю , куды , і отъ чего бѣжанїе твое было ; Сїе ты сотворїлъ , да бы смерти преданъ былъ , я на тя вїну їлагаю . Онъ же отвѣща , согрѣшилъ я , наїпаче протїво васъ братїя моя , нежелї протїво себѣ . Тогда нї слезъ , нї рыданїя утолїтї моглї , мїлосердїя вопль предлагаа , едїнь весма гласъ былъ всѣхъ : да неповїннїмъ і храбрїмъ людемъ сїмъ прощенїе царь даруетъ : Такожъ і друсї царскїе умїлосердївсѧ , скоро воставше плачущесѧ царя молїлї . Тогда Александръ повелѣвъ всѣмъ молчатї , самъ же рече , повелѣнїемъ моїмъ амїнту і братїю его свободныхъ творю . Вы же тако о мнѣ разумѣйте , что хошу , да бы добродѣтель мою паче , нежелї бѣду сїю въ памятї їмѣлї . Сїцевою вѣрностїю въ любовь обходїтесѧ со мною , какъ і я съ вамї обхожусѧ . Аще бы доносъ о васъ былъ мнѣ о томъ , что совѣтъ їмѣлї съ прочїмї бунтовщїкамї , всегда бы асъ їмѣлъ на васъ пореченїе . Но всегда оправдїтїся лучше естъ , нежелї бытї порочнїмъ , вѣдаїте яко нїкто можетъ бытї свободенъ предъ судомъ , токмо кто оправдаетсѧ .

Ты амїнтъ брату твоему отпусти , буду же сїе їмѣтї вмѣсто салага сердца твоего , что со мною

ты прімірися. І тако воїнство отпустивъ повелѣ прі-
сваті кѣ себѣ Полідаманта. любилъ бо его зѣло парме-
ніонъ і всегда во время брані прінемъ былъ. Въ то время
еще і надеженъ въ невѣнності своєї, въ палатѣ
кѣ царю прішель. Обаче егда ему велѣлі братію
свою, еще юныхъ, і царя не знающіхъ прівести,
оную свою надежду премѣнивъ въ печаль, начатъ
ужасатися паче размышляя, да бы сіе неповреділо ему,
і уже бо воины по повелѣнію, братію его прівели,
тамо ему едва живу отъ ужаса стоящу. Царь
ему бліже пріступиті повелѣ, а прочімъ отступиті,
і рече кѣ нему: ісѣнна парменіонова всѣхъ насъ кѣ пе-
чалі прівела, а наіпаче меня і тебя, і образомъ дру-
жества обманула насъ, егоже кашіті [віждь како
тебѣ вѣрю] чресъ тебе умислилъ я. закладъ вѣр-
ності твоея, донелѣже сіе учінішь, братія твоя
у мене будутъ, поїді во сирану мідскую, і кѣ воєво-
дамъ моімъ грамоты отъ мене рукою моею написанія
отвеси. вскорѣ надобно ісполнитъ, да бы упередитъ
тебѣ вся згѣшнія весті. Хошу да нощю тамо ста-
неші, на утрѣ же написаная да ісполніші, отнесі тако-
же грамоты і кѣ парменіону, едіну отъ мене, а
другую іменемъ філотовымъ писаную, а его печать
у меня. Тако егда отецъ отъ сына писаніе і тебе
увідитъ, ні вчемъ будетъ опасенъ. Полідамантъ же
отъ того сиреха свободенъ бивъ, съ болшімъ прі-
лѣжаніемъ

лѣжаніємъ, нежелі надлежало обѣщанся сотворити. Тѣмже отъ царя похвалу пріявъ і дары, совлекъ одежду свѣ себе, облекся во аравітскую. двоихъ аравлянъ далі ему въ товарѣщы на путѣ, жены же ихъ і чада въ салогъ лутшія вѣрности взяты къ царю, побѣжалі на верблюдахъ, чресъ степі мѣстамі сухимі і бесводнымі, въ едінонадесятыи же день на мѣсто намѣренное прібѣжалі. Полігамантъ убо прежде вѣдомости прішествія своего пакі облекся во одежду македонскую, і прішелъ въ шатеръ до восхода солнечнаго къ клеандру, которыи тамо былъ воевода царевъ, і тамо отдавъ грамоты, совѣтоваль, да бы скоро на восходѣ солнечномъ къ парменіону ітти, сане і къ инымъ імѣлъ грамоты отъ царя. Пріходящымъ уже обратіся къ парменіону по согласію Полігаманта, о его прібѣгѣ ему возвѣстяті, онъ же радуяся о прішествіи его, акі друга своего, желая ісвѣститіся что царь дѣлаетъ [сане многое время грамотъ отъ александра не імѣлъ] велѣлъ сѣскати полігаманта [Жіліща въ той странѣ імѣютъ кругомъ себе мѣста просторная, і сѣло веселая отъ дубравъ нарочно насаженныхъ, і въ томъ наіпаче царіе і бояре прохладеніе свое імѣлі веліе.] Тамо въ шо время парменіонъ прохладялся съ двѣма полководцамі, імже царь чресъ грамоты повелѣлъ да убійютъ его. Время же дѣлу тому назначілі, егда парменіонъ грамоту всявъ отъ полігаманта начнетъ читати. Тѣмже полігамантъ отъ

їсь галече , егда его увїдѣль парменїонъ , весельмь
лицемь ко обѣянїю его скоро поспѣшаль , прївѣт-
ствованїе же себѣ совокупно сотворївъ , грамоту
отъ царя вручїль . Парменїонъ грамоту распечатавъ
вопросїль , что царь управляетъ . Онъ же отвѣща , їсь
самбя грамоты увѣсї . Прочетъ же рече : Царь угото-
вляется на арахасовъ , акї воїнскїї человекъ , нікогда
прасденъ хоцетъ бѣтї , но уже время сдравїю опочїтї ,
толъ велїкую славу обрѣтшему . Вторую же грамо-
ту їменемъ фїлоты , [якоже съ лица познавался ,] весело
чїталь . Тогда клеандръ мечемъ прободє его въ бокъ ,
по томъ въ шею ударїль : протчїї же по томъ еще ї
умерша уже кололї . гвардїя же его їзвѣстївшїся о убїє-
нїї , прїчїны не слѣвша , въ обозъ прїбѣжалї , гдѣ всѣхъ
воїновъ печальною вѣстїю возбудили , ї тако въ ту
дубраву , гдѣ убїїство учїнілося , вооруженнї прїшли ;
ї учалї крїчатї , аще намъ полїдаманта ї прочїхъ
убїїцъ не отгадїте , стѣннї , їмїже сїя дубрава обведе-
на , до основанїя расорїмъ , ї кровїю злогѣннїхъ людеї ,
са душу полководца нашего , богамъ жертву прїнесемъ .
Клеандръ же началнїшїхъ пустїтї велѣль , по томъ
грамоту отъ Александра писанную къ воїнству прочель ,
въ неїже Александръ всѣмъ їзвѣстно учїнїль о бунтѣ
на сдравїе свое , ї молїтъ да дадутъ ему руку помощї .
Тѣмже познавше волю царєву , не шокмо негодованїе ,
но ї бунтъ укротїлся . ї не мносї осталїся [єгда бо не

всі расбѣглися] которіе молілі , да бы токмо тѣло его погребсти велѣлі , многое время восбраняль їмъ клеандрѣ , бояся да бы прогнѣваль царя . Но егда началі сѣло его моліти , онѣ опасаяся бѣдства . даде їмъ тѣло погребсти , главу же отсѣкѣ , ко Александру послалъ .

Таковѣ былъ конецъ парменіоновѣ , въ дому во время мѣра . і на воїнѣ честна , і славна мужа . много бесѣ царя , благополучно учїнївша . і Царѣ бесѣ него ні какова дѣла не вершилъ ; благополучному царю , вся благая счастья своего желающему , какѣ надлежало семдесять лѣтъ їмѣя , їсполняль службу свою , которїи въ младомѣ вѣцѣ своемѣ і полководецѣ былъ , многождѣ же і въ простѣхъ салдатахъ служилъ , въ совѣтѣ сенаторѣ честнїи , на воїнѣ воїнѣ храбрїи , царю і ближнїмъ любешнїи , простому же народу любешнїи , їстинное лі їмѣль желанїе владѣнїя , їлі токмо пореченїе было на него , всякѣ о семѣ въ недоумѣнїи . Сане фїлотѣ крайнїи мукамї прегодѣнѣ , їстинну лі скасалъ , на нюже нікакова свѣдѣтелства не было , їлі конца мукамѣ своїмѣ желая , тако скасалъ , еще і въ то время , егда їсвѣстнѣщая прїчина їмѣла бїти , сумнїтелно было .

Александрѣ же тѣхѣ , которїе гонїтелї былї на парменїона во едїну роту совокупїлъ , давь їмъ полководца леонїда , і тої нѣкогда былъ крайнїи другѣ парменїоновѣ . былї сїи і самому царю ненавїдїми . сане , егда
въ нѣкое

въ нѣкое время хотѣлъ воінства своего вѣрності і істинні іскусїті, велѣлъ между всѣми сказати тако, аще кто восхощетъ послати грамоты въ македонїю къ своїмъ чрезъ почту царскую сѣло вѣрную посылалъ бы. Тамо всі по істиннѣ писали како кому подобало. былъ инѣмъ Александръ жестокъ, прочѣмъ же непрїятна служба была. онъ же сіце благодарныхъ і дружныхъ якоже і протївныхъ взявъ грамоты прочиталъ, которые о отягченїи службы жалобу предлагали. того радї укоря ихъ особно отъ инѣхъ, велѣлъ їмъ їтти, і во обобѣ стати, хотя ихъ на болшіи страхъ і погїбель представити, і ясыкъ невоздержнїи укротити, ушесамъ скорыя вѣры не давати. Мнїтмїя яко тої совѣтъ нерасуденъ, понеже тѣхъ воїновъ младѣхъ укорїсна раздражіла, счастье токмо царево якоже і прочая сохраняло. Нікто їзъ тѣхъ ко бранї їмѣлъ охоту, мужество ихъ і вожделѣнїе і попранїе срамотѣ прїнуждаше, і сани вїдѣли въ малої ротѣ воїнскїя дѣла і службы, нї коїмъ подобїемъ утаенїи бїтїи могли.

3: То все Александръ устроївъ, і арїаномъ воєводу давъ, путь ко арїаспомъ велѣлъ сказати, їхже въ то время їмя премѣнївъсвергетами нарекъ. Сани нѣкогда Кїра царя воїско мрасомъ і гладомъ утомленое въ домѣ своя прїяли і препїтали. Въ пятїи денъ по прїшествїи своемъ въ то государство получилъ вѣсть, яко Сатїбарсанъ, который къ бессу їсмаїнїку пакї прїсталъ,

вторіцею сь воїскїмь коннїмь прїшель до Арїевъ. І тако послалъ прежде карана і ерїгїа сь артабасомь, іагронї комь давъ їмь 6000 пѣхоты греческія, сь нїмї же было 600 коннїцї. самъ вь шестѣдсятѣ днї гсударство евергетское управїль, многїя їмь дары даде за учїненую добродѣтель кїрову, і воеводу їмь аменїда [которїи ударїа былъ пїсарь,] оставїль, ко арахасамь у понтїйского моря жївуцїмь пошедъ подъ свое обладателство покорїль. Тамо же воїско подъ управленїемь парменїевымь бѣвшее всяль, вь которомь 6000 македонянъ было, 200 дворянъ, 5000 грековъ сь 200 коннїцї, безъ всякаго усумнѣнїя сіла вся сія і крѣпость Александрова. Давъ Арахамъ воеводу мемнона, їхъ радї защїщенїя 4000 пѣхоты і 600 коннїцї оставїль, самъ Александръ вшелъ сь воїскїмь вь нѣкоторую страну нї окрестнїмь народамь знаемую, сане жїтелї тамошнїї, нї дружбою какою, нї добронравїемь сь нїмї зналїся. Тої народъ паропамїсады нарїцається, народъ дїкїї, і между тамошнїмї народамї варварскїмї, паче всѣхъ прочїхъ гнуснїї, мѣста трудная і неудобосказаемая, таковїя їмь такожде і нравы учїнїлї. А жїтїе їхъ на болшой частї полунощнїя странї сѣло студенїя, предѣлы їхъ на западѣ сь бактрїанамї порубежнї; полуденная їхъ страна даже до моря їндїйского їдетъ. домы своя їсб кїрпїча соїдають. А яко земля неплодная, дровъ едва что їмѣють. того радї на голомь верху горы полагають

основаніє, і даже до верха каменіємь сосідають, сь нїсу оть основанія шїроко, кь верху же сколь вїше столь уже, дондеже акї сводь сводять мало не чресь весь, на послѣдокь подобіємь гна лодїї, ілі яковаго судна совершають; Тамо окно оставїше, свѣтъ сверху їмѣють. Лѣтораслі і древа, которьхь морось не повредїл, до половїнї землю покрывають. Во время же зїмьї со всѣмь і свершїнамї покрывають. егда же снѣгь стаєть, вся древа открьїше, на солнце показують, бѣваєть тамо глубокиї снѣгь, і мрась жестокїї, егда не беспрестанно, яко нї слѣдъ птїчей, нї свѣрїннїї вїдїмь єсть, мракь темнїї, ношї паче побень, нежелї свѣтлости небеснїї; покрываєть землю такь сѣло мрачно, яко їсь блїска егда что предстоїмо уsrїшї. Обаче воїско на тої пустынї такь сѣло скудної вь потребахь чловѣческїхь, егда токмо може нужду понестї, претерпѣ неїсобїліє, стїжу, утомленїє і отчаянїє. Мносі померлі оть необыкновеннаго їмь, такь велїкаго і несноснаго мраса і снѣга, многїмь ногї отмерзлі, многїмь же очї повредїло, санс утомленї такь на голомь лду лежалї, не двїжущєся оть мраса оцєпенѣлі, которьє потомь нї востатї моглї, подвїмалї їхь таварьщї. Інаго же врачєвства не было, токмо прїнуждалї їхь ходїтї, тогда на послѣдокь прїнужденнї ходїтї, і тако естественно теплою началї удбї согрѣватїся: а которьє моглї внїтї вь домь

паранамісаговъ, вскорѣ отогрѣліся, но такава темнота і сїще мрачно было небо, яко тѣхъ домовъ їхнїхъ коїмъ образомъ возможно было вїдѣти токмо двїмъ. Тїе паранамісагѣ, нікогда прежде, нікого въ землї своєї чужда прїходяща вїдѣлі, Егда же не начаянно увїдѣлі людеї вооруженнїхъ, сѣло устращїліся, і что їмълі у себе отдавали, моляще да животъ їмъ дарують. Царь вєсѣлї пѣшв ходїл, нѣкїхъ лежачїхъ на землї поднімал, прочїхъ же егда їмнїмогушїхъ, самъ велѣ. Іногда къ первїмъ знаменамъ, іногда въ середїну воїска, іногда въ послѣднїя роты, трудовъ не жалѣя переходїл. Обаче къ лучшему мѣсту прїшлї, гдѣ всї їзобїлемъ плодовъ всякїхъ пїтающєся укрѣплїся. Прочїї же которїе не моглї поспѣшїтї купно, не скоро вслѣдѣ їхъ прїшлї. оттуду воїско поїде до горы кавкаса, которая нерасдѣльно лежачї расдѣляеть асію, отъ едїнїя сторонї на море кїлікїїское, отъ другїя на каспїїское море но уско, на араксу рѣку, і на прочїя стєпї татарскїя простїраеться. Тавръ гора велїчною вїпорая соковупляеться съ кавкасомъ отъ каппадокії начїнаеть свою вїсоту мїмо кїлікїї лежїт, і съ горами арменскїми соедїняеться, і много горъ между собою, акї нерасдѣльно совокупленнїхъ їмѣють, і таковъ хребетъ, откуду егда не всї рѣкї асіїскїя їстекають, їнїя въ черное море, прочїя же во їрканское і понтїїское устїями своїми впадають. Воїско въ седмнадцатї

днеї перешло кавкасѣ, імѣєтѣ та гора каменѣ кругомѣ шіріною вѣ десятиѣ попріщѣ, вѣшіною же чєтєврє. пішутѣ древнїє лѣтопїсцѣ о промїєєє, что у того камня бѣлѣ прїкованѣ. Ісбралѣ же Александрѣ мѣсто прїсамої тої горѣ, радї созганїя града, і сєдмѣ тѣсящѣ македонянѣ старѣхѣ воїновѣ, (которїя уже служїтї не моглї,) собравѣ велѣлѣ імѣ во градѣ новосозганномѣ пребѣватї, жїтелї тамошнїє нареклї тої градѣ Александрїю.

4: Но бесѣ Александровою скоростїю устрашєнѣ, богамѣ отеческїмѣ жертву прїнесѣ, по обѣкновенїю тамошнему, во время пірованїя сѣ другї і полководцѣ о воїнѣ начатѣ совѣтоватї. Піянї тогда суще, сілу і крѣпостѣ єго вѣхвалялї всї, Александрову же упрямостѣ і не мнїголюдноє воїнство нї во что імѣлї. а наїпачє бесѣ дерскорѣчїєвѣ, слодѣствомѣ. Государство вєявѣ, прєгордїє, єдвє вѣ памятї своєї сѣї, тако начатѣ глаголатї: са~~а~~ согласїє дарїєво, Александрѣ прославїлєя, понеже вєстрѣтїлѣ дарїє вѣ кїлїкїєскїхѣ тѣснотахѣ, могѣ бѣ дарїє отшодомѣ поїтї, і тако продепса~~а~~ Александра, вѣ пустая мѣста і не проходная, ко многїмѣ рѣкамѣ, і многїмѣ горамѣ прївєстї, гдѣ бої сѣ нїмѣ давѣ Александрѣ, нї уходїтї, нї помощї сєбѣ учїнїтї вємогѣ бѣ. А я хощу вѣ согдїанскую сїрану їтїтї, тамо на него вѣмѣсто защїщенїя мнѣ будєтѣ рѣка оксѣ, донєлѣже собєрутєя ко мнѣ болєше на помощѣ їсѣ
їнїхѣ

їнихъ предѣловъ. Тамо ко мнѣ прїдушъ хорасмы, дахі, сакї, індіане, і татары, са рѣкою дономъ живущіе, отъ нїхже нѣсть такъ малаго, которїи бы плечамї своїмї до верха главъ македонскїхъ не досталъ. Тогда закрічалї всі пїяніи, добръ і здравъ совѣтъ сеї: Бессъ же доволно віна всѣмъ поносітї велѣлъ, акї бы прї томъ банкетѣ Александра і побѣдїлъ. Былъ же прї тої бесѣдѣ єдинъ іменемъ Кобаръ, родомъ мідянїнъ, волшебскої наукѣ іскусенъ [аще въ то время каковая іная наука, якоже сія была въ поношенїї і въ поруганїї] обученїемъ же паче нежелї ученїемъ честенъ, кромѣ того, смїренъ і добръ человекъ. Сеї рѣчь сіцеву предложїлъ; вѣмъ яко рабу сѣло полесно естѣ повелѣнная творїтї, а не совѣтоватї. Понеже которїе сія творятъ, по томъ са єдино съ прочїмї, когдѣ сбудется, терпятъ: Совѣтующїи же, себѣ пагубу уготовляють. Бессъ чашу, въ рукахъ держїмую, даде ему, онъ же прїявъ оную, пакї возвратїлся кв намѣренної рѣчи, і рече: Сїце і натура человекская можетъ неправою бїтї нареченна, понеже всякъ въ глѣбѣ своемъ собственномъ не тако прозорлївъ естѣ, якоже въ чуждомъ. нечїсты тѣхъ совѣты, которїе самї себѣ совѣтують. Інымъ бо бояшъ, а прочымъ желанїе, нѣкогда же вещи помѣшляемїхъ любовъ вообрѣняеть. Въ тебѣ бо воїстїнну нѣсть гордостї. Іскусенъ твї въ томъ, какъ кто самъ у себе что іобразяеть, тої імѣеть въ мѣсто совѣта весьма добраго,

Тяжкое бремя носіші на главѣ твоей, вѣнецъ царскій, сего, ілі тебѣ подобаєтъ смѣренно носіті, ілі (чего не желаю) наїдетъ на тя бѣдство. Совѣтомъ, а не скоро-стію надлежитъ гдѣла совершаті. Рече о томъ тоїже кобарь пословицу бактріанскую, которую всі употребля-лі. Больше песъ бояслівій лаєтъ, нежели кусаетъ; і рѣкѣ сѣло глубокія, тихо весьма текутъ. (Asъ сіе все [гла-голетъ курціи] того радї напїсалъ, да бы не умолчаті кое остроуміе въ томъ простомъ народѣ могло обрѣ-татіся.) Таковою рѣчю кобарь всѣхъ удержалъ. По томъ совѣтъ бессу полезній нежели прїятній начатъ предлагаті, і рече: се уже въ предверїи палатъ твоїхъ царскїхъ, удѣлительно скорїи Александръ стоїтъ. Прежде онъ воіско свое подыметъ, нежели ты сеі столъ. Нынѣ къ дону радї ратныхъ пошлєшь, оружіе рѣкѣ предлагая, які бы тѣмъ путемъ, їмже уходїті будєші, Александръ гонїті не могъ. Путь обоїмъ общїи, а побѣдїтелю надежнѣе. І аще страхъ мнїші бїитї, акї охотнїші і мужєствннїші, но обаче скорѣішая сего надежда. Чего радї опъ сілнѣішого мї-лостї не іщєші, і не предасшіся ему; Какъ можєшь съ нїмъ смѣрїся, лучшеє бы ты счастье їмѣлъ въ поддан-ствѣ его будучї, нежели непрїятелемъ. Чуждое дер-жїші царство, бесъ котораго удобнѣе можєші жїтї. Мнїтмїся, яко їстїннїи въ то время будєші царь, егда ты онъ восведєтъ, которїи сіе і дамї і всятї можєтъ. Се їмашї їстїннїи совѣтъ, егоже болѣе предлагатї

Іслішнее дѣло естѣ. Ісбранныї конѣ, сѣнїю отъ палїцы управляется, лѣнївїї же нї отъ шпоровѣ. Но бесѣ і отъ прїроды і отъ пїянства такѣ на него разбярїлся, что ежелї бѣ друзї не удержалї его, кобара убїлѣ бѣ, [ісвлекѣ мечѣ] ісбїге ісб бесѣды акї мало нѣчто разума їмѣя, кобарѣ такожде во время смятенїя скрѣлся, і ко Александру убѣжалѣ. Осмѣ тѣсящѣ їмѣлѣ вооруженнїхѣ бактрїанѣ бесѣ, которїе донелѣже чаялї, что македоняне радї лучшаго воздуха, лучше вѣ їндїю поїдутѣ, бѣлї бессу послушнї, егда же услѣшалї что Александрѣ їдетѣ кѣ нїмѣ, всякѣ вѣ домѣ своя, оставя бесса, убѣжалї. онѣ же сѣ тѣмї которїе ему бѣлї вѣрнїе чресѣ рѣку оксѣ переплѣвѣ, судѣ, на которїхѣ переправлялїся, да бѣ Александрѣ не переплѣлѣ їмї, сжегѣ: і новое воїско вѣ согдїанскої странѣ собралѣ. Александрѣ уже перешелѣ кавкашѣ [якоже речеся.] Но такая скудость бѣла хлѣба, что егда не гладѣ бѣлѣ вѣ воїскѣ его. Прочее сокомѣ ісб древа сесамѣ вѣбїтѣмѣ, їлї ісгнетеннїмѣ акї масломѣ удѣ масалї, но того соку ведро бѣло по двѣстї по четѣ. редесятѣ ефїмковѣ, меду по трї ста по девятїдесятѣ ефїмковѣ, вїна ведро по трї ста, а пшенїцѣ не обрѣталося, їлї мало что бѣло. Тѣ варварѣ вѣкопалї вѣ земляхѣ глубокїя ямѣ, а называлї тѣ ямѣ сїрамї, гдѣ хлѣбѣ сохранялї, і тако таїно накрѣвшє оставїлї, да нї кто обрящєтѣ, кромѣ тѣхѣ которїе закопалї. Тѣмѣже во

скудѣнїї

оскудѣніи сїцевїя пїщї, воїні рѣбою і селїемъ пїталїся, егда же начатъ і тоє оскудѣвати, повелѣніє їмъ блїскотъ рашнїи бїтї на нїхже потрібнїя вещи на пунї веслї, і тѣмъ пїтанїемъ перешлї вѣ бактрїи.

Вѣ царствѣ бактрїанскомъ земля естѣ расная, на нѣкїихъ мѣстахъ їмѣетъ древа і винограда зѣло добраго їзобїлно; тучная, їсточнїкї частїя напоевають шую, гдѣ середняя тамо пшенїцу сѣють, послѣднюю на сѣнокосы оставляютъ. по нѣкїмъ мѣстамъ болшую частъ того царства, пескї покрывалї, суша велїя, гдѣ нї хлѣбъ родїтся, нї человекъ отъ плодовъ какїхъ можетъ пїтатїся. Егда же вѣтрїи отъ понтїйскаго моря востаютъ, і лежащїи вѣ поляхъ песокъ возбемлютъ такъ, что їсгалече, акї нѣкїя горы вїдятся насѣпанїи. того радї весь пунъ погїбаєтъ. А которїе їдутъ по полямъ акї на морї нощїю по свѣсгамъ спрятѣ, і по їхъ бѣгу путешествуютъ, гдѣ егда не свѣтлѣшая нощъ, нежелї денъ. і тако днемъ нїкто бѣхатї не можетъ, сане прїснака ї дорогї нѣстѣ. Денное же сїянїє, возмущенїє велїє на воздусѣ помрачаєтъ, кто же вѣ шої вѣтерѣ отъ моря востающїи вѣ полѣ обряцетъ, пескомъ его тѣмъ засѣпаєтъ, і тако погїбнетъ. По їнымъ странамъ, гдѣ воздухъ лучшїи, многое множество человекъ і конєї їзобїлно родятъся. Тѣмже бѣло коннїцѣ воїска бактрїанскаго 30000. Самая столїца бактрїанская стоїтъ погѣ горою Паропамесомъ, рѣка же бактрѣ отъ нея же градъ

і царство нареченное , печеть подь стѣнамі ; тамо царю сѣ обосомь стоящу , прішла вѣдомость ізь грецькїи , яко пелопонісяне , і лаконяне опложїлїся . еще бо не былі побѣжденні , вѣто время , егда тїи шлї сѣ вѣдомостїю .

Пакї второе смятенїе і страхъ учїнілїся , прїшлї вѣстнїцы їныє , возвѣщающе яко татары живущїи за дономь рѣкою їдутъ на помощь бесси . Вѣ то же время вѣдомость такожде прїшла что учїнілі катань і ерїгїи у народа їменемь арїи , бѣглець самїбарсань бѣлѣ у нїхъ полководецъ ; которїи вїдя что полесная бѣла брань , і оть обоїхъ сторонь равная , кѣ первїмъ шеренгамъ прїшелѣ снявѣ сѣ себе шлемъ удержалѣ копейщїковъ прїзывая на поедїнокъ , кто бы хотѣлѣ сѣ нїмъ бої на едїнѣ гатї , глаголя : яко бесѣ шлема хочеть бїтїся . Тамо полководецъ воїска александрова ерїгїи не возмогѣ утерпѣтї прещенїю самїбарсанову , уже воїстїнну старѣ бѣлѣ , но сердцемь і тѣломь сіленѣ паче младаго храбрѣ , снявѣ сѣ главы шлемъ свої , сѣдїну показуя рече ; прїспѣ день , которїи їлі побѣдою їлі смернїю честнїшїи , каковїя другї і воїны їмѣеть Александрѣ , покажу , болѣ нїчто глаголя , вѣбѣхалѣ протїву супостама . Вѣбрїлѣ бы есї что оть обоїхъ сторонь крїчалї да престанутъ , по томь расступїлїся нарасно , не на конецъ тѣхъ случаевъ сряще , но своего счастья . Понеже на чуждую погїбель устремїлїся : прежде версе ізь далече копїемь самїбарсань , оть негоже ерїгїи

вмалѣ

вмалѣ уклонївся главою, їсбавїлся. Самѣ же шпорамї стїснувѣ коня, кѣ нему скоро прїскакалѣ, і копїемѣ вѣ гортанѣ такѣ его ударїлѣ, что на сквосѣ прошло. Уже сваленѣ сѣ коня еще протїво ерїгїю ополчался, но ерїгїї їсѣ гортанї їсморгнувѣ копїе, пакї во уста его прободє, тогда са древцо ухватїлѣ самїбарсанѣ, да бѣ скорѣя умерѣ, самѣ пачє уязвїлся. Воїнї же его лїшївшєся полководца своего, смуже пачє отѣ прїнужденїя, нежелї самоволно служїлї: помянувше о добродѣтелї александровї ерїгїю предалїся. Тѣмже Александрѣ бѣлѣ радостенѣ, обаче о спартанахѣ печалїлся, но велїмѣ сердцемѣ утерпѣлѣ рече: прежде сѣ своїмї намѣренїямї показатїся не дерснулї, дондеже о мнѣ яко во їндїю внїдохѣ, услѣшалї. Пошелѣ по томѣ протїво бєсса і встрѣтїлѣ его ерїгїї, носящѣ корыстѣ отѣ супостата взятую акї первое украшенїе і славу бранї.

5; Тѣмже отдавѣ царство бактрїанское артабасу, і корыстѣ сѣ нѣкїїмї вої оставїлѣ, самѣ сѣ охочїмї полкамї, вѣ сусїанскїя степї вшелѣ нощїю їдѣтї. Тамо радї оскудѣнїя водѣ якоже речєся, прежде отчаянїемѣ нежелї вожделѣнїемѣ жаждѣ распалїлся. Чресѣ четвїредєсятѣ верстѣ, нї мало водѣ бѣло, пескї, лѣтнїї жарѣ разжїгаєтѣ, которїя егда расгорятся, всякая вещь акї огнемѣ стараетѣ і сохнетѣ отѣ бесмѣрнїя горячєстї семнїя, туманѣ востаетѣ і солнца вїдѣтї

не даєть, поля же, подобіємь моря глубокаго і шірокаго, вїдґягся бѣтї. Путь нощїю легчайшіи естѣ, сане рососою і хладомь утренимь тѣлеса охладжался, во днї же жарь начїнающїїся всю естественную мокроту поглощаль, уста і внутренистїи весьма пожїгаєть. тѣмже перво, бодростѣ серґца, потомь тѣлеса началї унѣватї; нїктоже восхотѣль нї статї, нї на предѣ ітїтї. Нѣщїи оть ісвѣстнїхь тоя странїи научени, всялі сѣ собою воду: которою мало жажду утолялі, но егда умножался жарь, пакї жажда многая утомляла їх. Тѣмже сколко бѣло масла івїна людемь давалї: да бѣ сладостно напївшеся, жажды нї мало бояліся. Но отяготївшеся пїтїємь, нї оружія на себѣ нестї, нї весьма ітїтї самї моглї, благополучнїшїхь чаялі бѣтї тѣхь, которїмь воды оскудѣнїе бѣло, сане которїе бесмѣрно пїлі, чресѣ блевотїну вся ісвергалї. Царя тако печалнаго друзїи обступїлі просяще, да бѣ памятоваль о себѣ, показующе ему, яко мужество серґца его токмо воїнству уже утомленному, помощѣ естѣ. Тогда два оть тѣхь, которїе бѣлі посланнїи прежде, радї обрѣтенїя мѣста удобнаго обосу, неслї вѣ двухь сосудахь воду, сїновѣ радї своїхьне знающе, что воїско ослабѣло оть жажды. Егда случїлося на вѣ стрѣчу царю ітїтї, едїнѣ оть нїхь воды вѣ чашу налївѣ, которую сѣ собою носїль, прїнесѣ царю, онѣ же прїявѣ вопросїль. кому несете сїю воду; отьвѣщалї, сїномь, тѣмже отдалѣ

їмъ тую чашу полную, [якоже взявъ] і рече; Ні самъ німі, ні толь мало на всѣхъ расгблїті могу.

Ідїте, і что радї своїхъ чадъ прїнеслі, то їмъ і отдаїте. Егда же въ вечеру до рѣкї окса прїшелъ, но большая частъ воїнства не могла поспѣшити. На превисочайшеї горѣ, расположити велѣлъ огні, да бы останнїя відгблї, яко не далече обосъ, а которїе прежде съ нимъ прїшли, і пищю і питїемъ добрѣ укрѣпілися, повелѣ їмъ да бы рашнїя сосуды воды налївше, къ своимъ останнїмъ неслї, тамо которїя чресъ мѣру пілі, отдохнутї не могуще умїралї, і большая частъ їхъ тако, нежелї на бранї погїбла. Самъ Александръ ні одежды съ себе совлекъ, ні піщї і питїя вкусїлъ, токмо стоялъ на мѣстѣ, гдѣ воїско шло, і прежде за трапезу не сѣлъ дондеже все воїско не прїшло; і всю нощъ тую въ печалї преблѣ не спя, і наупрее не весель блѣлъ, яко лодїї і бударь ні какїхъ не їмблї, ні мосту поставїті возможно блѣло, сане лѣсовъ тамо не блѣло суші радї превелїкїя. Тѣмже таковъ совѣтъ учїнїлъ, егоже нунда токмо показала. мѣхї соломою наполнївъ ратнїмъ розгалъ, на нїхже лежаше переплївалї на другую сторону, которїе первѣе переплїлї, дондеже бы другїя переправїлися, стереглї, і тако въ шестъ днї со всѣмъ воїскомъ на другую сторону рѣкї перешелъ.

Уже їмблѣ намѣренїе їмтї протїву бessa, егда ему вѣстѣ прїшла, что въ сусїанскої странѣ согбѣлося,
їмблѣ

Імѣлъ бессъ спітаміна друга, егоже паче всѣхъ іныхъ по істиннѣ почиталъ, обаче ні едіна добродѣтель ісмѣнніка ублажиті могла, і нішто ему пріятно бѣло, сане вѣ то время, ні кому что мнѣлося бѣиті неправедно протіву Бесса убійци царя і владѣкї своего.

Тої спітамінъ удѣлительную прічину імѣлъ о отмщеніі убіенаго Даріа: не ісмѣну і убійство Бессово, но токмо счастье ненавѣдѣлъ, егда токмо услѣшалъ, яко Александръ оксѣ рѣку перешелъ, гатаферна і катена, імже бессъ зѣло вѣрїлъ, вѣ соклеветство прїялъ, і оні паче обѣщалися, нежелі онъ просїлъ ихъ, осмѣ юношеї храбрїхъ ізбравше кѣ себѣ, таковую ісмѣну учїнілъ. пошелъ спітамінъ кѣ Бессу, і на едїнѣ токмо самому сказалъ: получилъ азъ тое, что гатафернъ і катена хотѣлі тя поїманї, і жїва Александру отдати. Азъ ихъ самїхъ связавъ вѣ темнїцѣ держу. Бессъ такъ велїкою его дружбою, какъ вѣрїлъ, обнадеженъ, іногда благодареніе воздавалъ, а іногда желаніе імѣлъ казнїті ихъ, прївестї немедленно предъ себе велѣлъ. Но оні акї связанї руки насадѣ імуще шлі, велі ихъ тѣе же, которїе о всемъ о томъ вѣдалї, і согласїе імѣлі, тое дѣло совершїті, на нїхже бессъ жестоко вострѣвѣв восталъ, не ізвѣстїно, рукамі не дернулъ лі, но тѣе оставїше умѣшленїе, скоро обступїлі его, хотя і не давался вязанї, связалї, і сѣ главї знакъ царскаго чїна вѣнецъ сорвавше, одежду которую,

между

между згобичею, убивъ даріа, всялъ, на немъ расдралі. претя же імъ бессъ богамі отмстителямі їзмѣни; Сіе рекъ: не на даріа, егоже раді отмщеніе чїніте, вашу їзмѣну покасуете, но паче Александру побѣдителя прїятство являєте, которому і непрїятель самъ всегда помагалъ. [Не могу о семъ говорити, что воїнство подало лі бы руку помощи бессу, егда бы вязателі не солгалі, что то все по повелѣнію Александрову учїнілі, і тако еще усумнѣвающіхся їхъ, страхомъ укротїлі.] Тѣмже всадївшє его на коня ко Александру повеслі. По сіхъ Александръ своїхъ воїновъ девятидесятъ избравъ, которіе того давно желалі, въ домъ своя отпустилъ, і конницѣ даровалъ по двѣ тїсящї шатницѣ, а пѣшімъ по трї тїсящї, і указалъ імъ да бы оженїлїсь, і о наслѣдїи пшанте бы їмѣлі, прочїимъ же благодареніе сотворїлъ, которіе на большее время отъ службы не отреклїся.

Тогда бєсса прївелі предъ него, Александръ же прїшелъ во градъ малїї, гдѣ бранхїяды жїтелі былі. Егда же ксерксъ возвращался їзъ греції, по повелѣнію его, онїе бранхїяды пошлі въ мїлітѣ, і капище їменемъ дїдїміонъ расорїлі, нїнѣ же въ томъ градѣ жїліще їмѣють. еще нравы отеческія въ нїхъ обрѣталїся, но двоакїмъ язькомъ глаголютъ, і прїроднїї і їноземскїї язькв повредїлі. Тогда свелїкою радостїю Александра прїнялі, градъ і себе ему предавшє, сего радї мїлесїановъ,

которіє у него бѣли въ воіскѣ, і служілі, велѣлъ прі-
 свати, но воіні его ісдавна імѣлі отъ бранхіанъ обере-
 женіє, і того раді даде їхв імѣ на проізволеніє, да бѣ-
 лі обіду отъ нѣхв воспріятую, ілі породу древнюю,
 і сродство греческое памятующе, что хотѣлі съ нѣмі
 чїнілі. Егда же не возмогли согласїтїся, рече: буду аш
 самъ судїті, і еже лучше то учїнімъ. На утрїє же
 прїшедшїмъ імѣ къ нему, велѣлъ купно ко бранхіа-
 номъ їтїті. Тамо погв градъ прїшедъ, самъ вшелъ
 съ малїмі вооруженнїмі вої, пѣхотѣ же окружїті
 стѣны градскїя повелѣлъ, і снакъ давъ, градъ гнѣсго
 їсмѣнїковъ расорїтї, жїтелеї же до послѣдняго смертї
 предати. Потомъ началї стѣны отъ основанїя пре-
 вращатї, да бѣ нї снака градскаго не бѣло, сане і дрєвеса
 їдоложертвенная, не токмо їсѣклї, но і со всѣмъ їскорє-
 нїлі, да семля неплодна бесъ корене будеть. Что аще
 на самѣхъ їсмѣнїковъ то предвусѣло бѣ, не мучїтел-
 ство, но кашъ достоїная бѣла бѣ: Тогда поїстїнѣ пра-
 родїтелеї своїхъ чада мзду воспрїялі, которїя нїже мї-
 літа вїдѣлі, не токмо ксерксу его отдалї. Оттуду Але-
 ксандрѣ къ дону рѣкѣ прїшель, гдѣ предъ него бесса
 не токмо связана, но і бесъ одежды нага прївелї, держаль
 его спїтамїнъ на чепї, которая у него бѣла на шеє, і
 персамъ і македонянамъ бѣло любесно на него срѣтї.
 Потомъ спїтамїнъ сїце начатъ глаголатї. І тебе радї
 і дарїя, царєї владѣкѣ моїхъ, отмщенїє творя, сего

мучїтеля

мучителя господина своего, к тебе приведохъ, таковыми образомъ поимана, якоже прежде онъ сотворилъ. Желалъ бы да бы на сѣ даріи очі своя отверсъ, аще бы отъ боговъ подземныхъ возвратился, которыи толь жестокия смерти недостоинъ былъ, а сея радости воистинну достоинъ естъ. Александръ же спшаміна похвалѣвъ, обратиися къ бессу і рече; коего свѣря свѣрѣности въ то время сердце твое овладѣла, егда ты царя великаго твоего благоудѣтеля, во первыхъ вьзати, потомъ і убиті дерзнулъ: но того убійства мсду воспріимешъ, прісвоѣвъ себѣ ложное імя царское. Тогда онъ не дерзая оправдатися отъ убійства, рече: Того раді прінялъ я на себя імя царское, да бы весь свої народъ возмогъ поддати тебѣ, еже аще бы азъ не сотворилъ, то инъ царствомъ овладѣлъ бы. Александръ же імѣя оберегателя здравію своему, оксатра, даріева брата, велѣлъ ему пріступити бліже къ себѣ, і отъаде ему бесса, да уші і носъ обрѣсавъ, на дребъ его повѣситъ, і персяне ісб луковъ да расстрѣляють его, мертва же да хранятъ, да бы птѣцы не растерзалі его. Оксатръ же во всемъ тцаніе обѣщаль імѣти: птѣцъ же рече ні кто можетъ отгнати, якоже Каменъ отгонитъ, восхотѣ ісбранное свое въ томъ іскусство ісбвѣити, которыи такъ прімѣтно стрѣлялъ, что на воздусѣ летящую птѣцу убѣвалъ, і понеже непременнымъ употребленіемъ лука, та наука можетъ быти несѣло удѣлительна, обаче не малое чудо зрящымъ.

мняшесья. Катень же въ велю славу тѣмъ проїшель. Потомъ дары всѣмъ даде царь, которые прївели бесси, но смерть его отложилъ, жлая да тамо мсду воспрїметъ, на коемъ мѣстѣ даря убилъ.

б: Сему бѣвшу, македоняне, не разумно і бесчїнно вѣшли радї конскїхъ кормовъ, тамо варвары їсѣ горѣ їсѣ бѣгше, на нїхъ напали, болшую же частъ плѣнїлі, нежелї убїлі. Гнали їхъ тако предъ собою, і пакї въ горы вошли, двадесятъ тѣсящъ бѣло тѣхъ расбоїниковъ, которые во время ратное пращамї їсѣ луковъ бїліся. Егда же царь Александръ обступїлъ їхъ, между мужескивеннѣшїмі храбрствуюя, раненъ сталъся їсѣ лука въ голень такъ, что въ самої средїнѣ осталъся отъ стрѣлы копейце. Тѣмже печалны і устрашены македоняне внесли его въ обозъ; но і самї расбоїнкї увїдѣли сверху горы, что царя несли, понеже сѣ горы все возможно бѣло вїдѣтї. Того радї на упрїе пословъ ко царю послалї, которыхъ немедленно предъ себе царь пустїтї велѣлъ. і обвязаную ногу посвясалъ, акї бѣ ясвѣ не бѣло, нарочно голень касалъ. Егда же велѣлъ їмъ сѣстї, доносїлі ему: что македоняне не болшую печаль їмѣютъ, неже мѣ о твоеї ясвѣ їсѣвѣстївшеся, і аще бѣ мѣ сѣскалі того, кто сїе учїнїлъ, вѣдалї бѣ его головою сане сѣ богамї бранѣ творятѣ, акї богоборцы: Се мѣ весь народъ свої тебѣ въ подданство вручаемъ, отъ тебе добротою побѣжденї суще. Тѣмже взявъ тѣхъ въ подданство, і плѣнниковъ отобравъ, пошелъ въ далную

въ далнюю страну, сяде на носіло воїнское, къ нему же і конніца і пѣхота прібѣгли. Говоріла конніца съ которою начіналь воевати, яко то естѣ на сіе дарованіе, что царѣ съ намѣ во брані пребываетѣ, а пѣшіе говорілі, что наша естѣ должность, воіновъ раненыхъ въ обоѣхъ относіті, нынѣ самага Царя встрѣте сіе, і несті імѣемъ, отнімають намѣ тої чинъ. Царѣ въ такої обоіхъ странѣ распрѣ, усрѣвѣ тяжкоснесеніе, обоімъ странамъ велѣль себе несті. Оттуда во градѣ мараканду въ четьре дня прішель. Стѣнѣ положеніе кругомъ его на седмьдесятъ верстѣ, но крѣпостѣ града безъ стѣнѣ стоитѣ. Осаду тамо во градѣ оставивѣ, бліжня городкі расоряль і пожгаль.

Потомъ асіскіхъ татарѣ послы прішли къ нему. Быль сеі народѣ по смерті Кіра въ волности самовластенѣ, нынѣ царю Александру поддался. Между всѣми тамошніми варварскіми народы правдѣвы былі, нѣ скѣмъ брані не творілі, токмо отъ прінуженія о волности, смірно жлі, всі чины равно между собою расположивше.

Любезно пріяль ихъ Александрѣ, къ тѣмъже татарамъ, которыѣ въ европѣ обитають, Пеніда іменемъ едінаго отъ друговъ своїхъ послаль, да повелѣтъ імѣ да бы не дерсалі безъ повелѣнія царскаго донѣ рѣку преходіті. Вручѣль ему і сіе, да расположеніе мѣста расмотрѣтъ, і къ тѣмъ татарамъ, которыѣ надѣ босфоромъ рѣкою

жівуть, поїдець. Мѣсто радї созданія Града , надъ дономъ рѣкою да їсбереть , хотя їхъ крѣпостію укротїті , положївѣ намѣренїе пакї восвратїтіся кѣ нїмъ. Но согдїанскїї бунтъ тому намѣренїю ї совѣту пренятїе стался , вѣ то время ї бактрїане бунтъ учїнілї. Седмѣ тїсящї коннїцы бунтовщїковѣ было , которымъ всї послѣдствовали. Тѣмже повелѣ Александрѣ спїтамена ї катена кѣ себѣ прїсватї , которїе ему Бесса предалї , нї вѣ чемъ сумнѣваяся , что їхъ службою , то смятенїе можетъ укротїтіся , укротївшє бунтовщїковѣ. Но онї самї кѣ тому бунту суще предводїтелї , гласомъ велїимъ между всѣмї восопїлї. Царѣ всю коннїцу бактрїанскую кѣ себѣ прїсвываетъ , ї хочеть смертї предамї. Сїе намъ отъ него повелѣся , но мѣ не восхотѣхомъ дерсатї , ї протїво своїхъ сїце бесчїнное убїїство начатї , гнушающеся акї бѣ бессовымъ , такожде ї его мучїтелствомъ ї їснести сего не могуще. ї тако восвѣстївшє , обвѣтїхъ спрахомъ наїпаче ко оружію возбудїлї. Тѣмже царѣ тѣхъ бѣглецовѣ їсмѣну услїшавѣ , Кратеру Кїрополь градѣ облежатї повелѣлѣ. Самѣ їнїї градѣ тоя же странї вѣ кругѣ обступїлѣ , ї насїлно всялѣ , давѣ знаменїе да бѣ недорослї смертї предавалї , прочїхъ же вмѣсно корїстї вѣ плѣнѣ бралї. Градѣ до основанїя расорїлї , да бѣ прочїї окрестѣ живущїї вїдя такоє їхъ пагенїє ужасалїся.

Мемаценѣ же народѣ силнѣи облежаніе града, не токмо постоянно но і бесстрашно разумѣюще быті, положили намѣреніе укрѣпитися. Хотя царь отъстоя упрямостві отвѣсти їхъ, послалъ къ нимъ пятьдесятъ конницѣ, да бы возвѣстали їмъ о его милости къ погданнѣмъ, купно же і не умолимое сердце къ побѣжденнѣмъ. Онѣ же сіце отвѣщали: Мы ніже овѣрности ніже о силѣ его опасностѣ їмѣемъ ні вчемъ, по томъ повелѣли тої конницѣ їзвити са градъ. Пірв акї гостиі радї сотворили, егда же ядше уснули, о полунощї веѣхъ смертїи предали. Александръ по достоянію градъ повелѣ окружити. Відяще же суща его крѣпкавелмі, і не возможно его вкорѣ всяти. Того радї мелеандра і пердїкка прїсовокупилъ ко обстоянію града : которїе градъ Кірополь [якоже речеся:] облежалі, самъ на їхъ мѣсто пошелъ. Тамо обѣщался, граду отъ Кіра созданному отпустити віну, сане ні кого въ томъ народѣ, паче того царя і семірамїдѣ почиталъ, відя въ нїхъ велїчество сердца і преукрашенїе дѣїствѣ избранное. Но упрямостві осажденнѣхъ гражданъ оскорбїлся. Взявъ градъ повелѣ старѣшїнамъ македонскїмъ, гнѣвомъ разъяреннѣмъ, разорити его. Самъ ко мелеагру і пердїкку возвратїлся. Ніже едїнъ градъ паче мемаценѣ такъ храброе і силное обстоянїе мужественнѣше претерпѣлъ, і супостату отпору не далъ, гдѣ множество воїнства їбраннаго погібе, і самъ царь вмалѣ

въ послѣднюю погібель не прїїде. Сане сїце въ шестоу каменемъ ударенъ , яко оцѣпенѣвъ на землю палъ , і въ безпамятствѣ былъ. Воїско же акї нагъ мертвецомъ рыдало. Но онъ вїдя что тѣмъ іныхъ ужасаетъ , не преодолѣвъ немощю , аще і ясва еще не ісцѣлїся, обаче болшімъ сердцемъ начатъ доставати градъ. скоростъ бо прїродную гнѣвъ въ немъ возбудилъ. Подкопамі повелѣлъ ітти къ стѣнамъ расорїті іхъ , которїе егда упалі , мѣсто велїе і пространное учїнїся , і тѣмъ мѣстомъ съ воїскїмъ во градъ вбѣжалъ , і акї побѣдїтель повелѣлъ его расорїті. Оттуда менедема съ тремя твїсящї пѣхоты , осмъ сотъ конныхъ , ко граду марапанду послалъ , въ немже ісмаїнїкъ і бѣглець спїтаменъ савторїлся , осаду македонскую ісгнавъ , что ему і жїтелї тамошнїя не похвалїлі , но не восбранялі ему , понеже запретїті не моглї. Въ то время Александръ къ дону возвратїлся , і колъ много мѣста санялъ обосомъ , толъ такожде далече стѣны сїдгалъ , на шестидесятъ стадїї бвїстѣ. Нарещї же повелѣлъ Александрїю. Сїце скоро дѣло то совершїся , яко въ седмнадцатї денѣ і стѣны совершїлїся , купно же домы покрылї. удївїтелною скоростїю воїны пїщухуся , [которымъ было дѣло тое расдѣлено] і поспѣшалї хотяще всякъ да бї прежде скончатї , і первыи показанї свої трудъ. Александръ градъ плѣнїкамї населїлъ , а господамъ іхъ далъ са нїхъ , і свобод-

і свободнихъ їхъ сотворѣвъ въ память славы своєї, которихъ і донынѣ сродство по нихъ еще пребываетъ.

7: Царь татарскій, которій того времени за дономъ царствовалъ, сіце разумѣя, яко той градъ на берегу созданъ отъ македонянъ на вѣлю ихъ наложенъ, послалъ брата своего хархаса, съ великимъ воіскіемъ коннымъ, да градъ той расорѣтъ, і далече македонское воіско отъ дону отженетъ. Бактріанъ донъ рѣка отъ татаръ расдѣляетъ, которіе европейскіи татарамі нарицаются, тая же рѣка чрезъ Асію і Европу течетъ: Татары не далече отъ еракіи живущіи отъ востока до полунощї ідутъ, предѣлы же своя не съ сарматами імѣють [якоже мнози разумѣли] но токмо частъ нѣкая естъ въ блісости. Оттуда же прямо посмотривъ въ іноі странѣ надъ гунаемъ поселены. У предѣлъ асіатскіхъ сѣрѣчь блісь бактріанъ, которіе блісь къ полунощї: за ними суть леса темнїя і далекїя, пустїні превелїкїя. Тамо къ дону і до бактрѣ. Мѣста тѣ надлежатъ радї поселенїя і жїтїя челоувѣческаго сѣло преісбраннїи. Первїи александръ съ тѣмъ народомъ неначаянную бранъ імѣлъ, надходящаго супостата весма уже вїдя, і еще отъ ясви немощенъ, наіпаче гласъ свої слабїи слышавъ, егоже і болѣснѣ шеїная і малояденїе ослабляше, обаче друговъ своїхъ къ совѣту прїсвалъ. Не супостата бо устрашївся, но времени злополучнаго. Ібо бактрїане оставїли его, Татаре же началі наступатї,

Александръ тогда нїже ступїті ногою , нїже сїдїти на конї , нїже увїщати воїновъ во время потребное , нїже сердце своїмъ укрїпїті возмогъ , въ сїцевыхъ нуждахъ прїстрашнїхъ ісобрїтенъ , на боговъ началъ клеветати глаголя яко тако лі лежу , акї бесгїлїнкъ какїї , егоже скоростї прежде нїкто убїжати не возмогъ . На конецъ рече : не вїрю яко есмь немощенъ , но умышляю . Сїце которыхъ по побїжденномъ дарїї волховъ оцставїль , пакї ко їзлішнему і порїцанїя достоїному пїнїю обратїся , сїрїчъ , къ разуму чловѣческому і лжѣ , повелѣ арїспанду волхву , [ему же всегда прежде вїрїль] да расмотрїтъ отъ жертвы предбудущїхъ вещиі часїпїя . Было сїцевое обїкновенїе , яко волхвы бесъ бїшїя царскаго , на утробї внутрєннїе скотскїе смотрїлі , по томъ что знаменовало їзвїщалї . Того радї Александръ донелѣже таїнїхъ гїль волхвы въ предвїдущїхъ достїгнутъ їзвїстїя , блїсь себе повелѣ другамъ своїмъ сїстї , да громко глаголя , не повредїтъ язвы . вїдоша же тїї къ нему , ефестїонъ , кратерь , і ерїгїї въ палаты сь кустодїю . Тїм же сїце къ нїмъ рече : паде на мя прїстрашїе , не по времени моемъ , но супостатскомъ , обаче нужда совїтъ разоряетъ , наїпаче на воїнъ , гдѣ едва кто можетъ время їзбїратї . їсмїнїлі бактрїане , на їхже шеяхъ стоїмъ , еще же чуждїмъ мечемъ хотятъ їскусїті , какое їмамы сердце . Но бесъ усумнїнїя унїчїженїи будемъ ,

будемь, аще нѣнѣ оставимь татарь, которіе самі на насъ восталі, а возвратимся на ісмѣнниковъ, которіе намі възгнушаліся. Аще же донѣ рѣку преїдемь і побѣдою татарь, і кровію їхъ весѣмь не преодолѣнны явимся, кто усумнітся; что европу отверсту побѣдѣтелі імамы. прелщається всякъ, кто славѣ нашеї сеі конецъ предполагаеть, егоже преїті імамы, едіна шокмо рѣка расѣбляеть, і препятіе чїніть, которую аще преїдемь, вѣ европѣ наші знамена сѣ обособомь стануть. І коль сѣло всякъ будемь імѣті са великую себѣ честь; Егда іную страну воюемь і достаемь ся, акі бѣ на новомь свѣтѣ, побѣды нашея, снакі представляюще. І что прїрода сіце долгімь расстояніемь мнітся расѣблїті, весьма едіною побѣдою воспрїімаемь; Но кто речеть; аще мало потерпїмь татарамь, на хребтѣ нашемь сядуть. Ілі мы токмо едіны есмь, і рѣкі преходїті могуціі. Многождѣ будемь тѣмь самі уязвлені, чїмь дотолѣ побѣждалі. Счастїе і побѣжденнїмь, хїпростѣ воїнскую показуєть. Мы же не давно на бочкахъ рѣку преплывающе обраєць імь покасалі, что аще татарє і не знають, бактрїанє научатъ їхъ. тѣмже первое воїско того народа прїїде, прочїхъ ождая, сіце воїну уступая, воїновъ їхъ на болшее мужество возбудїмь, і которую восхотѣлі бѣ мы імь навєсті, ко воспрїятїю ся прїнужденнї самі будемь.

Намѣреніє мое сѣло удобно естѣ токмо усумнѣ-
ваюся, будуть лі македоняне ілі послѣдствоватьі совѣ-
ту моему, ібо тую яву воспріявѣ, нїже на конѣ до-
толѣ сїдѣлѣ, нїже пѣшѣ ходїхѣ. но аще во слѣдѣ
мене поїдете, справѣ есмѣ другї, много їмамѣ сілы.
Аще же нї; конецѣ уже послѣднїї жїтїя моего прїснѣ,
лучше мї естѣ на сїцевомѣ сабавленїї умретї. Сїє
сѣло тїхїмѣ гласомѣ, акї бѣ їзнемогая окончавалѣ,
егда блїзѣ его сѣдѣщїи моглї слышатї. Тѣмѣже
всї не совѣтовалї ему того скорого і нерасумнаго
намѣренїя, наїначе ерїгїї, которїи вѣ сердцѣ упря-
момѣ нї что можаше сотворїтї, начатѣ его устраи-
шатї закономѣ, на негоже нїже всїрая глагола; і босї
протївїяпся тому совѣту, і велїя естѣ предѣ намї
погїбель, аще рѣку преїдемѣ. Тому ерїгїю егда їде
ко царю, встрѣтївѣ арїстандрѣ, волхвованїа своего
злос знаменїє їсвѣстїлѣ. Сїмѣ увѣстївся ерїгїї їсв-
вѣщалѣ. Но Александрѣ удержавѣ вѣ малѣ слово его,
не токмо гнѣва їсполнїлся но і срамотѣ, яко утасн-
ное волшебство ко їсвѣвленїю прїїде. Абїе арїстандра
повелѣ прїсватї, которїи егда токмо прїїде, воспрѣвѣ
нанѣ рече: не царѣ азѣ есмѣ, но егїнѣ отѣ общїхѣ;
повелѣхѣ тї жертву сотворїтї, чесо радї что знаме-
новало, їному їсповѣдалѣ есї; ерїгїї таїнѣ і со-
кровеннїя совѣтѣ моя, по їсвѣвленїю твоему
знаестѣ, тої страха радї своего, воїстїнну мнѣ

неложно

неложно повбгаль. Азъ же тебѣ многократъ прежде
самого дѣйства сакашываль. да мнѣ едіному восвѣстї-
ші что внутреннїя утробы показуютъ, да бы по
томъ словесъ твоїхъ не могъ отрещїся. Арістандръ же
побледиѣвъ і оцепенѣвъ сталь отъ страха ні слова
восморъ проїзнесті. Обаче тѣмъже ужасомъ возбужденъ,
да не дастъ многа време не царю ожїдати, рече :
я доносілъ, что послѣдствуемъ трудъ воїстїнну
не малїї, но премного велїкїї, нїже меня такъ моя
наука, какъ твое желанїе печалїтъ; слабое і немощное
сдравїе твое віжу, і колъ много на тебѣ едіномъ
лежїтъ, разумѣю, ужакою чпо нвнѣшнїмъ дѣламъ
ї счастію доволно сотворїтї не можешъ. Царъ же
утолень, надежду ему о счастії своемъ давъ; про-
стїлъ его, рекъ; бо сі на їно нѣчто славѣ моеї
лучшее пунъ уготовляютъ. Потомъ егда совѣто-
валъ съ тѣмїжъ другї своїмї, какїмъ бы образомъ пре-
їтї. Пакї арістандръ прїїде, глаголя, нікогда тако
весельхъ і велїе счастіе восвѣщающїхъ черевъ скот-
скїхъ не відаль, много сія отъ первїхъ рашнствуютъ.
[і скоро печалї прежней прїчину показаль] нвнѣ же весьма
добрѣ сотворїлася жертва. Егда же сіе содѣвалось,
прїшлі ко александру вѣстї, которїе счастія его
прежде непрестанно бѣвшаго нѣкое пореченїе творїлі,
речеса прежде, како послаль Александръ менеджма,
осадїтї спїтамїна їзмѣнїка і началїка бактрїанскому

бунту, которій увѣдомясь что на него їдетъ не хотя быти во градъ осажденъ. нагѣся же что можетъ самого его всяти, утайся въ сасагѣ, їбралъ бо въ лѣсу мѣсто къ тому угодное. І тамо скрѣлъ даховъ. [Тїі дахі по два сагяся на конѣхъ восруженны, обикновеніе їмѣють на бою, премѣняся съ коня скочѣвъ, бої чїніті пѣші, і конїцу въ конфусїю прїводѣтъ, скоростъ же равную съ конмі їмѣють] і тако спїтамень повелѣвъ їмъ лѣсѣ обоїті, кунно же съ предї і сасагї і отъ обоїхъ странъ предъ менедемомъ явітіся, менедемъ же отъсюду окруженъ, ні чїсломъ воїнства спїтамену равенъ, однако же многое время, на своїхъ вопїя, протївился: Нічто їно сасагою окруженїмъ потребно бѣло, токмо бы утѣху отъ честної смертї воспрїятї, прежде многїхъ убївъ супостатовъ. Сѣлъ убо менедемъ на їбранномъ конѣ, і шпорамї стїснувъ его, часто въ густїя ротѣ вбѣгалъ, мужественно храбрствуюя, многїхъ убїлъ, но егда на него едінаго всї напали, уже обмїрая отъ толкїхъ многїхъ ранъ, ко гїнсїду другу восопїлъ, да всядетъ на коня его і уѣдетъ. і тако сіе їспекъ умре, і съ коня на землю упаде.

Могъ бы гїнсїдъ і уїні, но лїшенъ друга, на мѣренїе положїлъ умертї, равное їмѣлъ тїщанїе да бесъ отмщенїя не умертѣ, того радї бодцамї стїснувъ коня, посредѣ непрїятелеї вбѣжалъ, і памяті достоїную побѣду между їмі сотворївъ, отъ всѣхъ

копіями прободень. Увідѣвши сіе, которіе еще осталися, убѣжали на гору високою. спішаменъ хотя їхъ всягні, гладомъ осадилъ. Погибе воиновъ на той брані двѣ тѣсящї пѣхоты, трїста коннїцы, которую побѣду Александръ сѣло укрываль, подъ смертною кашнїю, тѣмъ запрѣтивъ возвратївшїмся, да о всемъ содѣявшемся умолчатъ.

8. Но самъ не могїи болѣе являгні лица равно прѣмняющагося отъ сердца. въ шатеръ внїде, нарочно на берегу поставленнїи, тамо самъ едїнъ токмо пребывая. прїлѣжно сѣло всякое рассуждаль, чресъ всю ноцъ не спаль, множїцею полы шатра поднїмалъ, хотя огнї відѣгнї супостатскїя, отъ нїже бї могъ домыслїтїся, коль великое воїнство естъ. Воссїавшу уже солнцу, во одежду облечеса, і къ воїнству ісбїде въ первїе по уязвленїи. Тамо его удївїтелно сѣ великою честїю всї прїялї тако, яко бесъ всякаго неудобства мыслъ опагубѣ въ предвїдущей, еяже боялїся прїшествїемъ і явленїемъ его отверглї. тѣмже сѣ радостїю веселїя радї слезамї облївшеса встрѣтїлї его. бою всеусердно желающе, отъ него же недавно отрїчалїся. онъ їмъ отвѣщаль, яко їмѣю переправлягнї коннїцу вооруженную, і пѣхоту на плахахъ, на бочкахъ же которїе въ малѣ вооруженнї, болѣе словесъ сѣло не требовало, і самъ тѣкожде немощнаго радї сгравїя не могъ многословїтї.

Но

Но сіце охотно воїнство кь дѣлу обратїся, яко вѣ трѣ дні дванадесятѣ тѣсящїе плотовѣ сгѣлалї. Егда ужє все бѣ уготовано. двадесятѣ пословѣ татарскїхъ прїшлї, которїе по обѣкновенїю народа своего по обозу їдуще говорїлї, да о нїхъ царю восвѣстятѣ, что їмѣ ютѣ кѣ нему посолство. тѣмже пустїлї їхъ вѣ шатерѣ, ї велѣлї сѣстї. Но онї очї на царя обратїлї, [мнїтмїся яко] расуждалї сердце не по велїчеству тѣла его бѣтї, малѣ убо восрастѣ не равенѣ славѣ его разумѣлї бѣтї. Татарѣ тїї бѣлї разумнѣе, нежелї простїї варварѣ, глаголютѣ: яко нѣцѣї отѣ нїхъ мудростїю упражняються, которая наїначе вѣ людехъ воїнскїхъ болѣе можетѣ обрѣстїся. Пїсано естѣ: яко кѣ царю сіце рекоша; Мнїтмїся намѣ не по обѣкновенїю нашего вѣка, что человекѣцѣ, ї времена лучшая, ї разумѣ острѣїшїя їмѣ ютѣ. [Но аще кто можетѣ їхъ словомѣ гнушатїся, обачє вѣрностѣ моего пїсанїя, вѣ цѣлостї хошу да пребудетѣ, како отѣ древле напїсася сіце непремѣнно ї опїсую.] Тѣмже едїнѣ отѣ нїхъ старѣїшїї лѣтамї, сіце рече.

Царю Александре, аще бѣ босї таковое велїчество восрасту тѣла, какову бодростѣ сердца тебѣ далї, свѣтѣ бѣтїя обѣятї не возмогѣ, едїною рукою досягѣ бѣ есї востока, другою же запада, таже достїгнувѣ, восхотѣлѣ бѣ есї знатї. гдѣ сіце велїкаго бога сїянїє сохра-

сохраняется. Но і нѣнѣ толїко жєлаєшь, чєго обѣятї не можєшї; їsb європѣ їдєшї во асію, їsb асії прєходїшь вѣ європу. Потомб єгда вєсѣ рождѣ чєловѣчєскїї мєчємб покорїшь ї прєодолѣєшь, сѣ лѣсамї, ї со снѣгамї, ї рѣкамї, ї сѣ дѣкїмб ї свѣрѣпнѣмб свѣрємб будєшї воїну творїтї. ї чтo тѣ їлї не знєєшь; яко прєвєлїкїє дрєва многoє врємя рєстутб, вѣ єдїномб жє чєсѣ посѣкаютсѣ. Нє рєзумєнѣ онѣї чєловѣкѣ, которѣї смотрѣ на овошї вѣсoкo вїсѣщїя, а вѣсoмѣ нє рєсцудѣєтб. ї тѣ хрєнї сєбѣ, єгда вѣсoкo хощєшї вoснєстїсѣ, гдѣ сѣ вѣтвїямї, їхжє дєржїшї, вѣ нїsb нє спадєшї. ї лєвѣ вѣ нѣкoє врємя малѣмб птїцѣмб вѣ снѣгѣ бѣвѣєтб, ї ржѣ жє лѣсo снѣгѣєтб. Нї чтo єстѣ такѣ крѣпкo ї сїлнo, єму жє бѣнє бѣлѣ погїбєлѣ, а єщє отѣ нєкрѣпкѣго. Тєбѣ жє кѣкѣ прїчїна гoнѣсѣ. Нїкoгдѣ мѣ сємлѣ твoєї нє кoснулїсѣ. Ктo тѣ ї откуду прїшєлѣ, нѣдлєжїтб лї o тoмб знѣтї нѣмб жївущїмб вѣ лѣсѣхб прєглубoкїхб. Мѣ нї служїтї кoму можємб, нїжє сѣмї влѣдѣтї, їлї кoму повєлѣвѣтї жєлѣємб; гдѣ бѣ тѣ знѣлѣ тѣтѣрскїї нѣрoдѣ: пoдѣрїлї мѣ тєбѣ двoїхб вoлoвѣ, рѣлo, стрѣлу, кoпє, ї чѣшу, сїя ї со дрyгї, ї прoтївo сyпoстѣпнy унoтрєблѣємб. Вoлѣмї, хлѣбѣ прїобрѣтѣщє, дрyгѣмб удѣлѣємб, чѣшєю кyпнo сѣ нїмї бoгѣмб вїно слївѣющє, жєртвy прїносїмб, отѣ гѣлєчє, сyпoстѣпнѣ стрѣлoю, а їsbлїскѣ кoпїємб убївѣємб. Такѣ пєрвo цѣрѣ тѣтѣрскѣго, пo тoмб пєрсїдскѣго ї мїдскѣго мѣ пoбѣдїлї, ї пyтѣ сєбѣ гѣжє

до єгипта отворілі. Ты же чего раді тѣмъ хвалішся, что ідешь гоніти разбоініковъ; Ты самъ всѣхъ народовъ разбоінікв, у которъихъ ты былъ; Ты взялъ лідію, овладѣлъ сірією, персідскую страну держіші, бактріанское государство въ рукахъ твоіхъ, на індіанъ напалъ. А нѣнѣ уже на скотъ нашъ рукі твоі завістнѣя і не насѣщеннѣя простіраешъ. І во что богатства болше желяешъ, которое тебя понуждаешъ алкаші. Ты первіи отъ всѣхъ паче свѣтості почтаешъ несвѣтостъ яко чресвѣрно імѣя, болше, чего не імаші, желяешъ. Не відіші лі, колъ многое время обходя бактрѣ, время погубляешъ; Егда іхъ покаряешъ. Тогда Согдіане бунтуютъ, воіну побѣда родітъ. Ібо хотя аще бѣ ты і болше і сілнѣе всѣхъ былъ, однакожъ нікто странного прішелца са господаря себе імѣті не похощетъ. Преіді токмо донъ рѣку: і узрші степей дікіхъ шіроту, однакожъ нікогда достігнеші татарв, ніщета наша скорѣе будетъ, нежелі воіско твое, многіхъ народовъ здобычею отягощенное. Еще ежелі онась почаешъ что мы далече, то въ обоѣ своемъ насъ узрші. равною бо скоростію і гонімъ і уходімъ. Слыхалі мы, что грекі пословицею степямъ татарскімъ ругаются; но мы пустѣя мѣста отъ людеі оставленѣя лучше градовъ і сель пребогатѣхъ, хоцемъ імѣті. Того раді счастье твое въ рукахъ крѣпко держі, полско бо еств, і насілно держімо бѣті не можетъ,

на сіе твое доброе счастье возложи usду, і лучше будешь оное управляти. Такъ говорятъ татаре, что счастье не імѣеть ногъ, но токмо руки да крѣла; Егда руки подають, са крѣла похітїиіся не дастся. На послѣдокъ, аще тѣи богъ, то долженъ тѣи людемъ благодѣяніе творити, а не отъ нїхъ похіщати еже імѣють. Аще же тѣи человекъ, то кто тѣи таковъ, всегда о себѣ сіе помышляі: безумно естъ тебѣ памяштовати то, чего радї тебе самого сабываеші: Съ которїми брані не начнешь, тѣхъ можешь імѣти себѣ і друговъ добрыхъ; ібо между равнїми зѣло крѣпка любовь бывають, а мнятся быти тѣ равнї между собою которїе еще не іскусїліся во брані. Понеже кого побѣдїші, блюдїся онїхъ въ дружествѣ себѣ імѣти, между бо господїномъ і рабомъ любви нѣсть і въ мїрное время, однакожь во время брані, прїсяга въ цѣлости пребываетъ. Не вѣрѣ тому еже бы татаре прїсягу учїня, прїяштво узаконяі: но да бы істинную вѣрность ко всякому сохранити, та у нїхъ прїсяга. У грековъ то обереженїе естъ, которїя на себе рукописанїе дають, боговъ прїсывають, а мы прїсягу і страхъ божїи въ самої вѣрности полагаемъ, ібо которїе людеї не ствїдятся, тѣ боговъ обманывають, а тебѣ такова друга не надобно, о егоче бы дружбѣ могъ тѣи сумнѣватїся. На конецъ, імѣеші насъ Асїї і европы оберегателеї, съ бактрамі, аще бы не донъ рѣка предѣлы своя імѣла,

задономъ даже до еракії, [которая съ македонією совокупилася, якоже глаголють] мѣ распро страніліся. Тѣмже рассудї, аще блїзь обоїхъ государствъ твоїхъ предѣламї жївемъ, то другамї лї ілі непрїятелмї кощешї насъ їмѣтї; сїя рече варварь.

9: Протїво царь рече; счастья моего, ї совѣта моїхъ употребляю, зане ї счастья своего, на негоже надѣюся не отступаю, ї увѣщавающїхъ, да бы прорерсо не творїль, сохраняю. Отпустивъ же пословъ, воїско на плоты уготованїе поставїль. їмѣющымъ щїтмы, повелѣ спредї прїпадшымъ на колѣнахъ стоятї, да бы отъ стрѣль невредїмы былі. Посадї же съ оруженмъ напряженнымъ стоялі отъ обоїхъ странъ, ї на фронтѣ воїско вооруженно было. Проче, насадї вооружены стоящїе, кормщїка облеченна въ броню воїнскую, щїтамї укрывалї. Сїце їна їныхъ плотяхъ управїтелно устроїль, на которыхъ конница перевозїлася. Большая частъ на концѣ плотовъ стояла, ї на веревкахъ конї въ плавъ пущеннїя держалї. А которїе на бочкахъ соломою наполненыхъ переплывалї, тѣхъ плоты акї стѣны покрывалї. ї перво царь отплывъ отъ берега со їсбраннымї вої на плоту ко другому берегу, обратїтї его повелѣль, гдѣ весьма на самомъ берегу татаре такъ вооруженны стоялі, чїо нї коїмъ образомъ прїблїжїтїся было мощно. Тѣмже сверхъ того непрїятелскаго страха, ї вторїї ужасъ сѣло превелїкїї

превелікїї наїде на нїхъ. Понеже чресъ рѣку пловущїхъ, вода уносила їхъ, кормщїкї і веселнїкї управїтї не возмогли, воїны же шаталїся боящєся да не спагумъ, наїначе препятїе чїнїлї работнїкамъ. Конїамї нї коїмъ образомъ бросатї моглї. Ібо прежде надлежало їмъ крѣпко і бесстрашно стоятї, по томъ на непрїятеля наступатъ. * Оружїе главное великою бїсїтвѣ їмъ помо- * хїтростї
щїю, понеже въ частїяхъ станїцы татарскїя, еще бес- воїнская
опасно стоящїя, не бесъ поврежденїя великаго стрѣ- еюже стѣ-
лялї, но і татарє множество стрѣлѣвъ на плотї къ нїмъ нї лома-
металї, і егда такїї щїтѣ былъ, которїи многїмї ютъ-
стрѣламї пробїтѣ не былъ бы. Уже ко берегу плотї прїблїжїлїся. Тогда ротнї македонскїя съ щїтамї устремїлїсѣ на безопасно стоящїхъ татарѣвъ, началї конїя не даромъ съ плотовѣ метатї. Егда же увїдѣлї устрашеннѣхъ, тогда наїначе ободрѣлї сердцемъ, на брегѣ не медля вѣшлї і на устрашеннѣхъ татарѣвъ мужественно напалї. По томъ конїца готовая, нападєнїе на нїхъ же учїнїла, і строї ихъ преодолѣла. Въ то время прочїї позадї ихъ стояще, лучше къ бранї устроїшася. А самъ Александрѣ чєго сілою тѣлесною сотворїтї не могъ. еще не въ совершенномъ сдравїї сїи, храбростїю сердца управлялѣ, Гласа бо єго увѣщавающаго воїновѣвъ, немощно было слышатї, радї неїспѣленнѣя язвѣ въ шею. но всеусердно ополчающагося всї вїдѣлї. Тѣмъже самї ссѣбѣ полководцамї суще, єдїнѣ другаго увѣщавалѣ,

їо справіи не памятствующе, жестокїмъ смѣлствомъ на татарь нападаль. Того радї татарь, нїже срѣтї, нїже оружїя, нїже вопля їхъ терпѣніи могуще, вожї конскїя опустївв. [конное бо бѣснѣ воїнство] началї уходїтї. Їхже царь гналь чресъ осмѣдсятъ попрїщъ, хотяї немощенъ, ї уже утомленъ сѣвв, повелѣ воїнству своему, да бѣ дондеже заїдетъ солнце, во слѣдъ їхъ гналі, самъ же едва жївв возвратїлся вв обосѣ. Преїде уже Александръ предѣлы Лїбера отца, которьхъ знакі бѣло каменїе на многїхъ мѣстахъ, памяті радї расположенї, ї дровеса преввисокїя которьхъ пні блющъ трава покрывала.

Но македонянъ гнѣвв їяроствъ далече загнала такъ, что едва не о полунощї возвратїліся вв обосѣ, многїхъ татарь побїлі, а болшую частъ вв плѣнѣ взялі, коней тѣсящу осмѣ сотъ прїгналі. Тогда македонянъ конныхъ шестѣдсятъ, а пѣхоты сто побїто, раненыхъ же едва не тѣсяща бѣло. Сеї бої вв доброе время побѣду получївв, болшую частъ асїї бунтующуюся удержаль. Сانه же всї чаялі, татарскїи народъ непреодолѣнѣ бѣтї. увїдѣвше же тогда побѣжденъ, явно скасалї, что нїедїнъ народъ можетъ бѣтї равенъ вв мужествѣ македонянамъ. Тѣмже сакї прїслалї пословъ, ко Александру, народъ свої подгалї. Восбудїла їхъ къ тому паче царева мїлостѣ, нежелї мужество, їбо бесѣ выкупу отгале всѣхъ плѣнниковъ татарамъ, самѣмъ дѣломъ показуя, что сѣ народамї храбрїмї не о гнѣвѣ ї плѣнѣ но о мужествѣ

ствѣ бранѣ творѣтъ. Тѣмже Александръ мѣлостивно пословъ прѣявъ отъ саковъ, даде їмъ проводника, іменемъ ексипіана сѣло млада человекѣка, егоже любляше; которыі аще ефестіону порокою тѣла і красотою равенъ бѣлъ, но хѣтростію і шуткамі не равенъ. Самъ же Александръ кратеру сѣ болшою частію воѣска, вслѣдъ себе не многѣмъ расстояніемъ, їтні повелѣвъ, ко граду маракандѣ прѣїде. откуда Спѣтаменъ увѣдомясѣ о прѣшествії его, ко бактрамъ убѣжалъ. Александръ же въ чѣтыре дні многъ путь прѣшѣдъ, поїде на то мѣсто, гдѣ сѣ менедемомъ полководцемъ двѣ тѣсящѣ пѣхоты, да прѣ ста конніцѣ погѣбло, і тамо надъ костѣмі їхъ акі гору насыпати повелѣлъ, і жертву обѣкновеніемъ отеческімъ за нѣхъ сотворѣлъ. Уже къ нему сѣ воѣскѣмъ і кратеръ прѣспѣлъ. Тѣмже да всѣхъ бунтовщѣковъ смерті предастъ, Воѣско расдѣлѣвъ, повелѣ села жечъ, і младенцевъ убѣвати.

10. Царство согдіанское, болшою частѣ їматъ пѣсту, егда не осмѣдѣсѣтъ попрѣщъ въ шѣрїну. Превелѣкїя же стѣні протѣво лежатъ, чресъ которыя удѣвѣтелно скорая рѣка течѣтъ, [жїтелі нарицають ту рѣку полѣтїметъ] Во первѣхъ не шѣроко течѣтъ. потомъ въ яму впадетъ, і сїце погъ землю їдетъ, свѣдѣтелствуемъ тому шумъ водѣ, сане земля [погъ которою толь велѣка рѣка течѣтъ] сверху нѣ мало мокротѣ показуемъ. Прѣвелѣ бѣло
ко царю.

ко царю плѣнниківъ , началѣшїихъ дворянъ чїсломъ тридесять , тѣломъ зѣло превелїихъ , которїя отъ толмача услѣшавъ , что по повелѣнїю царскому на смерть ведуть ихъ , началї пѣснї веселїя пѣти , плясати , ї мерскїмъ обращенїемъ тѣла , радостъ показовати . Удївился Александръ , что толь бодрїмъ сердцемъ на смерть їдутъ . Того радї возвратїтї ихъ ї вопросїтї повелѣ , коея радї прїчинї , предъ очмї смерть уготованую вїдя , такъ велмї радуются . отвѣщали ему сїце : аще бы мы отъ їнаго смертї преданї бїлї , то печаль бы їмѣлї . но нїнѣ егда толь велїкї царъ , всѣхъ народовъ побѣдїтель , повелѣваетъ намъ къ нашїмъ прародїтелемъ отвѣтї . по достоинству сїцевую честную смерть , (коея , храбрїе людї самї себѣ їмѣтї желалї ,) пѣнїямї домашнїмї ї веселїямї украшаемъ . Тогда Александръ удївляясь бодростї сердца ихъ , рече ; вопрошаю , хочете лї жївї бїтї , ї мнѣ не протївїтїся егоже добродѣтелїю вѣ преодолѣннї сталї ; Онї же отвѣщали , мы тебѣ непрїятелмї нїкогда не бївалї , а егда съ мечемъ на насъ нѣ наступїлъ , тогда мы протївнї сталїся , а ежели кто восхотѣлъ насъ добродѣтелїю а не слобою прїнятъ , о томъ бы мы тїщалися , да бы въ сванїї нашемъ онѣї не послѣднїшїмї насъ усрѣлъ . Пакї царъ вопросїлъ , какую вѣрностї ваша прїсягу дадїте , отвѣщали ; справїе еже воспрїїмемъ , будетъ прїсягою , отдадїмъ оноє справїе за себя , когда нї восхощенї . но нїже солгалї во обѣщанїї своемъ , зане

кошорбіє бѣли отпущенѣ въ домѣ свої, прѣшедше же народѣ въ подданствѣ вѣрно удержалѣ. Четвѣрехъ отѣ нѣхъ себѣ Александрѣ оставѣлъ во оберегателѣ сдравѣя его; тѣи въ вѣрноснѣ совершенной къ царю, нѣ едѣному македонянѣну уступѣли. Тамо убо Александрѣ сѣ тремя тѣсящамѣ пѣхотѣ певколая оставѣлъ, болше бо не бѣло нужды, а самѣ къ бактрамѣ пошелѣ, опѣкуду бѣсса во екбатану повелѣ вестѣ, да тамо воздаствѣ ему мѣду са дарѣа убѣсннаго. Мало не въ тѣ же днѣ Пѣполомѣи і менѣгѣ прѣвелѣ трѣ тѣсящѣ пѣхотѣ, і тѣсящу коннѣцѣ нанятой, толѣкожѣ і Александрѣ пѣхотѣ ісѣ лѣкѣи, коннѣцѣ же пять сотѣ прѣвелѣ, толѣко жѣ еще прѣшлѣ со аскленѣадоромѣ ісѣ сѣрѣи. Антѣпатрѣ же прѣслалѣ ісѣ грецѣи осмѣ тѣсящѣ, между іміже пять сотѣ коннѣцѣ бѣло. І тако воѣска умножѣвъ Александрѣ, поѣде на бунтовщѣковѣ, тамо смернѣи прѣдавѣ ісмѣннѣиковѣ. Четвертнннго же днѣ прѣшелѣ къ рѣкѣ оксу; та рѣка бѣла болѣтна, того радѣ всегда мутна і не сдрава къ пѣтѣю. Тѣмже началѣ бѣло воѣнѣ колодесѣ копатѣ. однажѣ хотя і глубоко копалѣ, водѣ не нашлѣ. Егда же въ шатрѣ царскомѣ усрѣлѣ істочнѣкѣ, о немже яко не скоро позналѣ, помѣслѣлѣ что неначаянно істече. Царѣ же самѣ восхотѣ, да вѣру імутѣ, что дарѣ бѣлъ божѣи. По томѣ прѣшедѣ охѣ і оксѣ рѣкѣ, прѣде ко граду маргѣнѣю, кругѣ егоже ісѣбралѣ мѣсто радѣ сосѣданѣя шестѣи градовѣ, і поставѣлъ два града на полденѣ,

а чєтвѣре же на востокѣ, всѣ же въ равномѣ расстояніи отъ другѣдруга, да бы отъ далече помощі не іскали. Тії всі градѣ стоялі на горахѣ высокіхѣ, того времени, і акі усѣбі народамѣ побѣжденнымѣ былі, нынѣ же порогу свою забывѣ, тѣмѣ служатѣ, которымі господствовали, і прочія такожде народѣ царѣ усмірѣлѣ.

II; Была едина токмо гора каменная, юже аримасей согданінѣ съ трдєсятію тысяцмѣ воінства обсѣлѣ; правіантѣ прежде толь много ісготовавѣ, еже бы толь великому воіскому на два года доволно было. Та гора была вышїною трдєсятѣ попрїщѣ, кругомѣ же сто пятѣдєсятѣ. Отвсюду провалїны і крутостѣ, путь же сѣло тѣсенѣ къверху былѣ. Въ половінѣ горы пещера, которыя входѣ тѣсенѣ і темень. По томѣ пространно мѣсто, прї концѣ же сѣло шїроко, істочнїкї егда не по всѣмѣ пещерамѣ текутѣ, отъ нїхже водѣ на едино мѣсто собїрающеся, купно въ нїсѣ спекаютѣ, і едїну рѣку творятѣ. Царѣ же узрѣвѣ не удобное ко взятїю мѣсто, умыслѣл отступїтї; Но абїе наїде на него желанїе еже бы преодолѣтї прїроду. Однакожѣ прежде нежелї бы счастье тої осадѣ іскусѣлѣ, послалѣ кофена сїна артабасова къ варварамѣ, совѣтуя їмѣ чѣтобѣ сдѣлї ту гору. Но аримасей надѣяся на мѣсто, много гордостно отвѣщалѣ. На послѣдокѣ рече; вопрошаю тѣ, можєтѣ ли Александрѣ летатї; Чѣто егда царю восвѣстїлѣ кофенѣ, тогда Александрѣ сѣло гнѣвомѣ расбярєнѣ, совѣтѣмѣ,

мѣхъ . съ нѣмѣже обыче совѣтъ творити , да имъ воспѣ-
ситъ гордостнѣи і несноснѣи отвѣтъ варвара того .
будто македоняне крѣль не имѣють . азъ сѣце сотворю ,
рече , въ сію предвѣдущую ношъ , яко будетъ вѣрѣти : что
македоняне і летають . І абѣ рече : прѣведѣте мѣ всякъ
іsb полковъ своѣхъ трѣ ста юношъ , о нѣхже знаете .
что скоростію нѣкто имъ не сравнѣтся , которѣе въ до-
махъ своѣхъ по стремнінамъ і горамъ каменнѣмъ , не
имѣющѣмъ путѣ , скотъ гонялі . Онѣже абѣ волнѣцу
скорѣхъ і бодрѣхъ прѣвелі . на нѣхже сря Александръ ,
сѣце рекъ : съ вамѣ о удалѣе молодѣцы , і мнѣ равнѣи , не
побѣдѣмѣхъ градѣвъ крѣпостѣи взялъ я і расорѣлъ , горы
беспрестаннѣхъ снѣговъ полнѣя , такожде і тѣснотѣи
кѣлѣкѣискѣя прешель ; індѣискѣхъ мрасовъ лютостѣ , не
вредно претерпѣлъ . І я себя okazaлъ вамъ . і въ себя , како-
въ іsbявилі мнѣ . Сѣя гора каменная юже вѣдѣте , едѣнъ
токмо прѣходъ имѣетъ , егоже варварѣи обдержатъ , а
отъ прочѣхъ странъ не брегутся . Нѣстѣи нѣ едѣнѣя
стражѣи , токмо съ сея страны откуду на насъ срятъ .
Вѣи наѣдете путъ на верхъ горы къ непрѣятелю , еже лі
порадѣте . Нѣчто толь вѣсоко прѣрода не сотворѣла ,
егоже бѣи мужество достѣгнутѣи не возмогло . Вѣи нашлі
то чего інѣе не чаялі , а сію имѣемъ во областѣи своѣи .
Прочее всоѣдѣте на верхъ сея горы , і егда токмо
всоѣдете , бѣбѣимѣи убрусамѣи прѣснакъ мнѣ даѣте , азъ
же съ воѣскѣмъ прѣшедѣ , непрѣятеля отъ васъ отвращу :

Первѣи, которѣи всоїдець на верхъ горы, дамъ ему
десять талантовъ . Девять , же по немъ , і тако
даже до десятаго человекъ едина будетъ мѣда, азъ
ісвѣстенъ о васъ . что не такъ на гласъ милости моея ,
какъ на проїзволеніе мое смотрише . Оніже таковѣмъ
усердіемъ царя послушалі, что чаялі себѣ, акі бы на
верху горы уже былі, і опшедше, желѣзныя клѣны ,
которыя бы въ каменіе вбѣватъ, і вервѣ крѣпкія угото-
вілі . Александръ же гору обшегъ, і съ которою странѣ
не тако бы круша провалѣна была, усмотрѣвъ, о полу-
нощѣ повелѣ ісвѣити . Оні же на два дні, корму, по саблѣ
шокмо, і копію взявъ, пошлі . і перво ногамі началі во-
сходїти, а по томъ егда къ развалѣнамъ прїшлі, і нѣя са
каменія хватающесе восходїлі, прочїи же са вервѣ са
цѣпляя подбѣмалїся, клѣны желѣзныя прежде между каме-
нѣмъ вложївше, і тако весь день во страхѣ і трудѣ
томъ преблї . Трудныя мѣста вся прелѣслї, а еще
труднѣшїя осталїся, і мняшесе їмъ что самая гора прї-
растаетъ . Но сіе весма было болѣзненно срѣмї, егда
которыхъ обманулї некрѣпкіе ступенї, купно съ нїмї
внїсѣ пагалї, показующе образомъ своїмъ, чпо і про-
чїимъ тоежъ можетъ бѣити . Однакоже непрестаннымъ
трудомъ утомленѣ, чресъ тѣ неудобныя мѣста на
верхъ горы всошлі . нѣцѣи отъ нїхъ повредїлі частї со-
ставовъ, купно же ноцѣ і сонъ отяготїлѣ їхъ . По тѣмъ
провалѣнамъ і мѣстамъ безушными утомленѣ . і на
погїбелѣ

погібель въ предвѣдущую не памятующе, даже до восхода солнца спалі. Потомъ отъ великаго сна оставше, по тайнымъ угодіямъ ходилі і расматривалі; не знающе, въ которой странѣ той горы сіце великое воіско супостатское сокрылося, обаче увѣдѣлі нѣше погдъ собою дымъ іsb вертепа проісходящъ, і тѣмъ уразумѣлі, яко тамо воіско супостатское лежѣтъ. Сіце конія уставіша со значкі бѣлымі, якоже повелѣ: і счѣсяся, трдесяті воіновъ, которія нѣсподоша лѣсуще, не обрѣлі. Царь паче болѣзновалъ о посланыхъ воінахъ на явственную погібель, неже гору всягї желая, чрезъ весь день на верхъ горы тоя смотрѣлъ, даже ноцію егда уже мракъ бѣсть, поіде брашна вкусїті. Воупрѣ не воссіявшу еще солнцу, самъ въ первыхъ знакъ горы всягї увѣдѣлъ, обаче усумнѣвался еще, радї облаковъ, которія все помрачалі, но егда солнце вѣше взошло, достїгнувъ совершенно, не усумнѣлся, і прїсвавъ кофена, чрезъ него же варваровъ іскушалъ, абїе послалъ, наказавъ, да бѣ уже добрїі совѣтъ воспрїялі себѣ, аще же упрямї радї крѣпкаго мѣста будутъ, да покажетъ їмъ воіско на горѣ уже суще. Кофенъ посланъ совѣтовалъ арїмасы сгати гору, обѣщавая ему мїлостъ царскую, аще его егїнбїя горы обстоянїемъ не удоволствїитъ. Но арїмасы паче жесточае і гордостно, неже прежде отвѣщалъ, і кофеновї прочъ отвѣтї повелѣлъ. Тѣмже взятъ его кофенъ за руку і молїтъ, да предъ

Вертепъ въ малѣ съ нѣмъ ізыдепъ. Егда его умоли ізыити, показавъ ему воіновъ младыхъ на верху горы стоящихъ, егоже гордості достойно смѣся рече: Александрово воіско їмѣетъ крѣла. Уже ізъ македонскаго обосу трубы і звукъ слышавъ бысть. Сіе дѣло тої простыї народъ, [якоже на воінѣ тѣхъ суетныхъ причѣнъ бѣваетъ много] къ подданству пріклоніло, ібо устрашені, не многихъ са собою на горѣ стоящихъ познати не могли. і тако кофена, которыї отъ устрашенныхъ уже отбѣде, воскорѣ возвратілі, і тридесять князеі съ нѣмъ послали, да бы здравіе у царя умоливъ гору сдали. Но Александръ аще і боящя, да бы варвары усрѣвѣ не многихъ юношъ, съ горы іхъ не свергли, обаче надѣся на счастье свое, і на арімаза гордаго гнѣвъ їмѣя, ні когю прѣмѣру не восхотѣ сотворити. Тѣмже арімазеі, паче отчаявся, неже погубівъ все, со сродникамі і начальными господамі народу своего въ обозѣ прішелъ, іхже всѣхъ царѣ во первыхъ палицамі біти, по томъ подѣ самою горою повѣстити повелѣлъ на висілицѣ. А общі-
 зну і їмѣнія всяти, і жїтелемъ
 градовъ новопостроенныхъ да-
 роваль. артабазу гору і
 весь тамошній уѣсгѣ
 вручилъ.

К В І Н Т А К У Р Ц Я

К Н І Г А О С М А Я.

СОБРАНІЕ ВЕЩЕІ КРАТКОЕ.

1. Массаетовъ даховъ і согдановъ Александръ во власть покортвъ. агаряне дочеръ своего царя въ супружество ему прѣводятъ; онъ два убѣвъ, і четьре тѣсещі звѣрей уловѣвъ. кѣта славнымъ пірованѣмъ учрежденна і дерзновенно глаголющаго убѣлъ.
2. Безвременная Александрова жалость: Потомъ ідетъ протѣво бактрїанъ бѣглецовъ, і сісїмітру воевогѣ. Смерть фѣлїта мужественнаго юноші і ерїта преславнаго полководца.
3. Женѣ спїтамінової, которая убѣвши мужа своего, главу его прїнесла, повелѣваетъ царь ісѣитї ісѣ обозу. Нѣкїя страны отъ ослобленїя вогѣ їхъ свобождаеть.
4. Мрашь лютыї сѣло озлобляетъ воїско ідущее ко габасѣ. Александрово постоянство і кв худѣшему воїну добродѣїне: і бракъ его сѣ раксаною.
5. Начавъ мѣслїтї о воїнѣ індїїскої, прелестнїковъ прелщенїемъ, вѣвелью гордѣїню Александръ превознесся, сыномъ іовїшемъ велѣтъ себе нарїцатї: тоє калїстенъ, многїмі словесї претяше ему.
6. Безчестїя радї гермолаю благородному юношѣ сотвореннаго, воспаетъ на главу Александрову бунтѣ о немже егда бытѣ възвѣщено между бунтовщїкамї не повїннѣї, калїстенъ погїбаеть.
7. Гермолая, невїннаго бїтї, калїстенъ ісповѣдал, свѣрѣпую Александрову гордость укоряеть.
8. Александровъ отвѣтъ протѣво поношенїя гермолаева, такожде казнѣ бунтовщїковъ і невїннаго калїстена.
9. О рѣкахъ нарицаемѣхъ, індѣ, ганѣ, діарденѣ, індїїскїя страны, о жїтелямъ ся, і о ісѣбно богатыхъ царѣхъ, і о мудрецахъ явственное описанїе.
10. Разнѣя індїїскїе страны народы, удѣїтельнаго счастья, обаче не безъ крове покортї їхъ Александръ.

11. Гору аоривъ, і крѣпость неприступную Александръ облегаєть, оставленну же отъ осажденныхъ всемлетъ.
12. Омфъ царь сілнвї, себе і царство Александру поддаєть, отъ него же пакі всецѣло воспрїемлетъ. того радї всаїмно дары царю отъ царя посылаются.
13. Протїво пора царя по совѣту омфа Александръ брань творить, которая обаче сомнїтелна въ началѣ велмі бѣдственна была.
14. Індіанъ і македонянъ преславнвї і кровопролїтнвї бої, царя пора плѣненаго велїкодушїе і Александра царское мїлосердїе.

Г: Александръ похвалбою паче болшею неже славою ту гору каменную взялъ, понеже супостата радї въ ранихъ мѣстахъ стоящаго потреба бѣ ему воїновъ раздѣлїтї, на трї частї раздѣлївъ, сведїною частїю сфестїона св другою цемона послалъ, самъ св прочїїмі шель. Но не едїна была мїсль у варваръ. со їнвїмі бої сотворївъ мечемъ взялъ. Большая же частъ отъ нїхъ бесъ бою покорїлася, їмже села і нївї повелѣ отданї взявъ отъ тѣхъ, которїе не восхотѣли отъ бунту престанї. А їгнаннїї бактрїане їмѣюще въ товарищствѣ осмь сотъ коннвхъ массагетовъ, блїжнїя села расорїлі, їхже радї укрощенїя, Амтїнъ спранвї тоя воевода св трема ствї коннїцвї западнвїя таїно не знаємъ їсвїге. Сане супостатъ вв лѣсахъ стоя блїсв полъ суцїхъ вооруженаго воїна сокрївъ, не многїхъ послалъ со скотомъ, да бы его обманомъ згобвчъ кв сасѣдшїмъ прївелї. Тако амтїнъ беспрасудно не устроївъ воїска, егда взялъ корвїстъ бѣжалъ вв передъ. Но ему мїнующему дубраву, нечаянно нападе на него непрїятель, і со всѣмъ его

его въ конецъ побѣдѣлъ. Во скорѣ о томъ вѣстѣ ко кратеру прішла, которїи со всею конницею пошелъ. Массаетѣ же весма уже убѣжалі, обаче даховъ тѣящу убѣлъ, коїхъ побѣдою, все бунтѣ тоя странѣ укротїлся. Александръ пакѣ согдіановъ взявъ во областѣ возвратїлся ко маракандѣ, тамо берѣвъ, егоже къ агарянамъ са босфоромъ рѣкою жївуцїмъ посїлалъ съ посламї ихъ встрѣте его. Такожде і фраафернѣ, которїи массагетамї і дахамї прїлѣжащїмї владѣлъ, подданство прїслалъ. Агаряне молїлі Александра да дщерь царя ихъ въ жену себѣ поїметъ, аще же сродства сего возгнушается, княземъ македонскїмъ совокупїтїся съ дѣвїцамї честнѣйшаго роду да не восбраняетъ. Потомъ обѣщалї ему что самъ царь ихъ прїїдетъ къ нему: отъ обоїхъ странъ мїлостївно вѣслушавъ словѣ, ефестїона і аршабаса въ тѣхже мѣстахъ ожїдалъ; которїе егда прїшлї: купно съ нїмї, въ страну нарїцаемую базарїя пошелъ. Варварскаго того народа не іное ісобїлїе, токмо въ велїкїхъ дубравахъ, ісбранныхъ свѣреї стада огражденнї. Пространнїя дубравѣ ісбїраютъ на то, гдѣ бѣ частвїя істочнїкї бїлї, ограду соїдаютъ каменную і башнї радї стоянїя ловцамъ. Тої дубравѣ чресъ четвїре ста лѣтѣ нїкто коснулся, въ которую Александръ со всѣмъ воїскомъ вшелъ, і повелѣлъ отвсюду свѣреї гонянї. Между которїмї вѣбѣжавъ левъ случася велмі велїкї, устремїлся на самого царя, но лїсцїмахъ

блїсьб его спояль [которїї по немь царствовали] хотѣль копїемь ударїтї. Но Александръ его отрубявь, отбитї повелѣль; рекъ такъ і азъ добръ, якоже і лісімахъ, два убитї могу. Понеже лісімахъ нѣкогда въ сїрії на ловїтвѣ, самъ едїнъ убїль два сѣло великаго, но левъ растерза ему лѣвое плечо даже до костей, і бѣствъ въ послѣдней погїбелї здравїя. тѣмъ его укорїль тогда Александръ, і паче сотворїль самымъ дѣломъ, неже рече словомъ. Понеже съ сїмъ свѣремь не токмо брань сотворїль, но едїнъмъ ударенїемъ убїль. Баснъ юже вѣмѣслїлі акї бы лісімаха царь на снѣденїе лву далъ. отъ сего случая якоже речєся [мнїмїся] онаѣ баснъ начало воспрїяла. Но македоняне аще і счастливу Александръ на поедїнокъ со лвомъ брань сотворїль безъ поврежденїа, обаче обыкновенїемъ домашнїмъ усаконїлі, да бы царь нїкогда не дерзалъ ловїтвѣ пворїтї, безъ їбраннїхъ началнїковъ і друговъ своїхъ. Тѣмже убївше четвѣре тїсящї свѣреї, въ паче дубравѣ со всѣмъ воїскомъ пїршествовалъ. Опшуду возвратїлся къ маракандѣ. Тамо артабашъ не восхотѣвъ старостї радї болїе владѣтї, егоже чїнъ тоя страны Александръ клїтовї вручїль. Сеї клїтвъ былъ, которїї Александра у рѣкї гранїкъ брань творяща і їмѣюща главу не покровену, щїтомъ своїмъ укрїль, і розакову руку мечемъ отѣсѣче, которїї уже со оружіемъ на главу его наступїль, старїї еще фїліповъ воїнъ, мно-

гїмі ратнїмі дѣлы славенъ. Елланїка сестра его такожде царя [Александра] воспїтала, і акї матерѣ любїль оную царѣ. Того радї болшую і сїлнїшую частѣ царствїя, вручїль ему вѣ обереженїе. Уже во утрїе повелѣ ему угошовлятїся вѣ путь, і прїзвалѣ его на преславнїи пїрѣ, на которомъ пїру Александрѣ вїномъ себѣ нагрѣявѣ главу, дѣлавъ своїхъ стался цѣлїтель безмѣренъ, что коего време не согѣяль, свѣ велїею похвалою і тщеславіемъ начатѣ вѣхвалятї, даже нягостно бѣло ушесамъ славащїхъ і їзвѣстнѣ знающїхъ, їстїнну лї глаголетѣ: Обаче старѣшїнѣ молчалї. Но егда і фїлїппова дѣла начатѣ унїчїкатї, рекѣ егда побѣду преславную у херонїї азѣ сотворїхъ, посавїдовалѣ мнѣ о неї отецѣ, і себѣ толь велїю славу прїчїталѣ. Но онѣ [егда между макѣдонянамї і наемнїмъ воїскомъ бунтѣ былѣ], отѣ язвѣ вѣ то время лежалѣ, не мняше да бѣ їнако возмогѣ бѣтї неустрашенѣ, токмо умѣшенїемъ смертї, егда азѣ тѣло его щїтомъ покрѣяль, і хотѣвшїхъ его убїтї, моею рукою смертї предалѣ. Сїе отецѣ мої їстїннїмъ сердцемъ нїкогда їсповѣдалѣ, яко азѣ есмѣ защїпїтель сдравїя его. Сїце егда їзїдохъ безъ него на їлїрїкї, по побѣдѣ їзвѣстїхъ ему, яко супостапа побѣдїхъ і расгнахъ, і нїгдѣ мнѣ тамо помощї не далѣ фїлїппѣ. Не тїї похвалѣ достоїнѣ, їже предѣловѣ самоорацкїхъ достїглї, зане побобало асію жечѣ і расорїпї, но которїе велїчествомъ дѣлавъ і вѣрностїю

упреділі, сіхъ і прочііхъ речеі тѣмъ подобныхъ; младія воїні охотно слушалі: но старымъ не любешно было сіе, наїпаче філіппа раді, погв егоже обладателствомъ болшее время жїлі. Тогда клітв., уже і самъ прїшумень свїі, обратївся кв сѣдящымъ прї немъ, евріпїдовъ стїхъ ісрече, сіце тїхо, яко царю шептанїе паче нежелї слова слышнї былі, тое реченїе знаменало, яко грекї не добрѣ уставїлі, да бы на знаменахъ по воспрїятої побѣдѣ поставленныхъ, імена токмо едїнхъ цареї пісалї, понеже тѣмъ обыкновенїемъ прїобрѣтеную славу кровїю чуждою похїщають. Тѣмже царь імѣя мѣслъ, яко тої гласъ іматъ вв себѣ нѣчто сло, вопрошалъ не далече отъ него сѣдящїхъ, да ісвѣстятъ, что клітв рече. Но егда всї умолчалї. клітв мало болшїмъ гласомъ гѣла філіппова воспоминауль, і воїнї бѣвшїя вв грецїї, паче всѣхъ настоящїхъ вѣхваляль. откуда между младымї і старымї вої распрїа іспрасте. Царь же акї бы терпѣлїво послушалъ, егда гѣла его унїчжалъ, но сѣло нанѣ расвярїлся. обаче укротїль бы сердце Александрѣ, аще бы клітв болше не глаголалъ; егдаже не преста роптатї, Александрѣ паче гнѣва ісполнїся. Уже бо клітв і парменїона дернулъ оправдатї, і побѣду філіппову сотвореную надъ аоїнамї, паче неже расоренїе оебѣ превозносїль, не токмо пїанствомъ, но і отъ сердца любопрѣнїемъ возбужденъ бѣвв. Напослѣдокъ рече: аще бы случїлося за тебѣ

умретї,

умреть, кліть перво умреть, а побѣдѣ болшую почестѣ нѣнѣ пріемлють отъ тебе, которіе бессрамно славу отца твоего унічіжають. Даші мнѣ царство согдіанское, кое уже многождѣ бунтовало, і еще не укрощено, і невзято совершенно, егоже і всяті не можемъ. Посылаеші мя къ дѣвѣмъ свѣремъ а не къ людемъ, гдѣ ужаснѣя і великія погібелі. Но что мнѣ надлежѣтъ, сіе не умолчу. много себя вѣхваешъ, а філіпповѣхъ воіновъ унічтожаешъ. Не помніші лі, егда бы не аарїї старѣкъ младѣхъ воіновъ ослабѣвшѣхъ возбудилъ, еще бы мы подѣ алікарнасомъ стоялі. Како убо со младѣмі тѣмі воінамі тѣи всялъ асію; істинну [яко мню] скасалъ братъ матері твоея во італїи, что онъ нападалъ на мужей, а тѣи на женѣ. Въ томъ его словѣ, ні что болѣе не оскорбіло царя, паче того, что помянулъ кліть съ честію парменїона. обаче сію болѣснѣ въ себѣ сокрылъ, доволенъ бѣвъ, яко ему повелѣ ісѣимі ісѣпіра, і не рече болѣе, кромѣ того, да бы не сабылъ, і то пріпомянутъ, аще іматъ множае глаголаті; како ему ісѣравіе даде. Тѣмъ бо кліть многождѣ гордо похваляется. Но егда кліть не восхотѣ востані, тогда блїсѣ его сѣдѣющіи ропшуще нанѣ, за руки его всялі, увѣщая его да ісѣдетъ вонѣ. Онѣ же влекомъ, къ прежнему пѣанству еще гнѣва прімножилъ, і рече: грудмі моїмі я жїснѣ его сокрылъ, і сацімілъ, но такового нѣнѣ

мгдоговсдаянтя, понеже время преїде, і убо і воспомїнаніє
 нелюбесна. Еше же Апталово убїїство предложїль ему,
 на послѣдокъ бога іовїша, [егоже отцемъ своїмъ Алек-
 сандрь нарицалъ,] ісвѣщенію ругаяся рече: болшую істі-
 нну азъ царевї скасалъ, неже отецъ его. і уже толїкїя яро-
 стї ісполнїся царь, отъ колїкїя бѣ і пресвѣ едѣа вос-
 могъ удержатїся. Тогда же отъ вїна їмѣя умъ шуменъ,
 вскорѣ і ісв мѣста всталъ. Тогда друзї убо явшесе,
 не положївшє но повергше чашї, восталї, сряще что
 Александръ будеть въ толь жестокомъ распленїї тво-
 рїтї. Александръ же ухватїль ісв рукї у воїна копїе, і на
 клїпа еше дерсновенно глаголющаго хотѣль вергнутї.
 Тогда птоломеї і пердїкка поперегъ его обнялі, і не допу-
 стїлі. Лісімахъ же і леонатъ копїе у него отнялі. онъ же
 воїновъ вѣрностї і сгравїя своего оберегателеї клїкнувъ
 рече, что другї его хотятъ уловїтї, якоже і дарїю прежде
 случїся. і повелѣ трубітї да на нїхъ вооруженнї воїннї
 въ хоромы царскїя внідутъ. Тогда птоломеї і пердїкка
 падше къ ногамъ его молїлі, да престанеть отъ толїка-
 го бесъ рассуднаго гнѣва, і да бѣ рассужденію мѣсто дасть.
 Во утрїе бо праведнее вся можетъ розысканї. Но алек-
 сандрова ушеса бяху затворенна отъ гнѣва шого радї
 не могъ удержатїся, побѣжалъ въ преддверїе хоромъ і у
 едїнаго отъ стрегущїхъ всялъ копїе, і сталъ прї дверехъ,
 і гдѣже надлежало ісходїтї тѣмъ, которїе купно съ нїмъ
 вечерялі. ісвдоша прочїї, послѣднеї клїпъ такожде бесъ
 свѣщї

свѣщї вѣшель. егоже вѣпросїль царѣ, тѣи кто таковѣ; но вѣпросїль гласомѣ намѣреннаго убїїства їсполненнѣмѣ. Клѣтѣ же не своего но царскаго гнѣва намяшенѣ, отвѣщаль, я клѣтѣ, їсхожду їзъ бесѣдѣ і нїра. Сїя ему глаголющу, Александрѣ бокѣ его копїемѣ прободѣ. умїрающаго же кровїю омоченѣ, рече : їдї нынѣ кѣ фїлїппу , кѣ парменїону , і ко атталу.

2: Слѣї, человекскому уму прїрода, совѣтѣ даєтѣ, яко не будущїя, но прешедшїя гѣла себѣ рассуждаємѣ. їбо і Александрѣ, егда отступїль отѣ него гнѣвѣ, і отѣде шумѣ пїянственнѣї, тогда лютое свое бесчїнїя гѣло рассмотрїль. Увїдѣль бо вѣ то время, како їслїше велїкїя волности упопрєбїль клѣтѣ, но бѣль преславнѣї во бранї воїнѣ, і аще бѣ не стѣда радї уста сапечатлѣнна бѣлї проглаголанї, яко убїль защїтнїка своего, воїстїнну бѣи то повѣдалѣ что спекулаторское гѣло упопрєбїль. Александрѣ, царѣ свїї, са дерзновеннїя і нерассуднїя словеса, которїя пїянству моглї прїчєстїся, неправедною смертїю кашнїль і опмщенїє сотворїль. Кровѣ убо того, которїї не давно сѣ царемѣ бѣль на бесѣдѣ, по всему преддѣрїю стекла. Стражї же усумнѣвшїя акї їзумленна отдалече стоялї; по сїцевої жалостї всї расбїдошася, едїнаго царя оставїлї. Тѣм же Александрѣ копїє їзъ лежащаго тѣла їсморгнувѣ, обратїль кѣ себѣ, і уже кѣ персемѣ прїложїль, но стражїє прїбѣгше, аще і возбраняше їзъ рукѣ їсхїтїлї,

їсхімілі, і всемше его вв шатерѣ внеслі. Александрѣ же поверже себе на землі, вогдѣханіе і плачѣ его превелікіи слышанѣ былѣ по всѣмѣ хоромамѣ. По томѣ началѣ лице свое ногтми терсати, і окрестѣ стоящихѣ молити, да вв сїцевомѣ бесчїніи не потерпятѣ ему жїву бытіи. Вся ношѣ вв таковѣхѣ моленїяхѣ прошла. прїлѣжно такожде расуждалѣ, аще бы не прогнѣванїя радї боговѣ, не впалѣ бы вв сїцевое бесчїніе: Ісобрѣте же сіе яко годовая жертва ліберу отцу не во уреченное время быстѣ сотворенна. Того радї прї вїнѣ і бесѣдѣ стался явственнїи гнѣвѣ боговѣ, но паче всего быстѣ ему печално, яко сердца всѣхѣ друговѣ вїдѣ сумнѣннїи, і уже нікто сѣ нїмѣ дерснулѣ. потомѣ секретно слово бесѣговати, прїїде то едїному что ему жїтіи вв пустїніи, акї звѣрю дїкому, которїи овѣхѣ устрашаєтѣ, овѣхѣ же самѣ боїтсѣ. Во утрїе воссїявшу солнцу, повелѣ тѣло прїнести такѣ окровавленно, якоже лежало, которое егда внеслі предѣ него, Александрѣ слесамї облївсѣ рече; Сїю лі мїлостѣ кормїлїцѣ моеї показахѣ, і сїцевую лі мсду вогдахѣ, сяже два сїна моя радї славы погѣ мїлетомѣ погїблї; Нвїнѣ же братѣ, едїно вв сїротствѣ еї потѣшенїе, на піру отѣ мене убїтѣ лежїтѣ. Камо нвїнѣ обратїтсѣ бѣдная, отѣ всѣхѣ ея, асѣ едїнѣ остахѣ, нанѣ же вогспрїтї добрымѣ окомѣ не вогможетѣ. Асѣ же защїтїтелеї моїхѣ убїїца, егда вогвращусѣ во отчїсну, то нїже рукї моя во срѣтенїе кормїлїцї

кормілицы, безъ воспомінанія бѣдства ея дамї могу; Егда же отъ плача і вопля не престающе, грусті пове-
лѣша тѣло ізнести. Царь три дні заключився лежаше.
егоже гвардіа і стражѣ сдравія его познавше, яко все-
конечно умреті себе понуждають, всі купно въ шатеръ
внѣдоша, многое же время моляще убѣдѣша да вкусѣтъ
пѣщы. Къ сему же да бы того убійства не расмышляль.
Сотворѣша наказы македоняне, яко клітъ достойно
убітъ, і погребсті тѣла его не хотѣли, аще бы не самъ
царь повелѣль. Тѣмже десять дней, ради совершеннаго
утоленія стѣда подъ маракандою стоявъ, съ частію
войска ефестіона, въ бактріанское царство послалъ,
да уготовяють запасы на зиму. Которую страну кліту
опредѣлилъ, оную амінтѣ вручилъ. Самъ ко ксеніппу
поѣде. Предѣлы тоя страны съ агарянами смежны,
много имуть частыхъ сель. Ібо ізобиліе тоя землі, не
токмо жителеі на себѣ содержѣтъ, но і прѣшельцевъ
къ себѣ влечеть. Бактріанскіхъ бѣглецевъ, которіе
Александру ізмѣниша, прѣбѣжище і прѣстаніще было.
Но егда царево прѣшествіе услышано бысть, жителі
ізнаша ихъ отъ себе, бѣше ихъ мало не двѣ тѣсящї
двѣсті человѣкъ, всі конніі бяху, такожде во время
міра расбоекъ упражняхуся. Того времені жестокія
разумѣ тѣя, не токмо воінѣ вождельніе, но і отчая-
ніе укрѣпляше. Сїце неісвѣстно на амінту воеводу
Александрова нападеніе сотворивше, многое время

въ равнѣ ратовашася. На конецъ седмъ сотъ своѣхъ погубѣше, отъ нѣхже плѣнени бяху трѣста, начаша уходити, но не безъ отмщенія, ибо осмѣдесятъ македонянь убилі кромѣ раненыхъ трехъ сотъ пятѣдесятъ. обаче і по второмъ бунтѣ прощеніе воспріяша. Тѣхъ въ погданство всявъ Александръ, поїде въ страну нарицаемую Мануръ со всѣмъ воїскомъ.

Бысть тамо Сісімітръ воевода, іже імѣ двоїхъ сѣновъ отъ матери своея, ибо между тамошнімъ народомъ сѣнь можетъ пояті въ жену себѣ свою матеръ. Тої, страны тоя мѣстои сасѣль, съ двѣмя тѣсящмі вооруженнаго простаго народа, къ сему крѣпостъ согда. Рѣка такожде сѣло быстра течаше, яже тѣль горы заключае, і обліваше, тую жителі тако устроїша, что мощно въ бродъ преїти. Прїходъ вермена того імѣ свѣтъ, внутрѣ же его безъ свѣтла і огня нічто відѣти мощно, путь подъ землею акі пещера ідетъ даже до поля, нікому же кромѣ тамошнихъ жителі въдоумъ. Но Александръ, аще і отъ прїроды бысть положеніе мѣста крѣпко, і варвары сѣло вооруженны сащїшаху, обаче съ овнами [ілі быками орудїі стѣноломными] прїступѣше, крѣпості, рукою созданныя расорі і сокруші. Ісѣ працѣ же і луковъ стрѣляя, осадѣ болшую частъ ігналь, іхже разгнавъ і расоренныя оконѣ прешедъ, къ самої горѣ прїведе воїско. Рѣка токмо остала, въ нюже істекаша воды отъ горы чресъ удолія і долины, і мня-

шеся дѣло веліе бѣити , сіцеввіи вершенѣ наполнѣти .
 обаче повелѣ дровеса сѣчь , і каменіе метати . Веліи
 страхъ на варваровѣ наїде усрѣвшіхъ нечаянно устрое-
 ную плотину . Сїце Александръ не усумнѣваяся , что
 страхомъ къ подданству можетъ ихъ прїклонїти , оксі-
 атра тояжъ породѣ послалъ къ нїмъ , но подданного
 себѣ , совѣтовати тому воеводѣ , да бы гору сдаль .
 Тѣмъ временемъ болшаго радї страха , і башнї подвес-
 лї , і оружїе сілное напустїлї , того радї не їмѣюще
 защїщенїя въ нїсу горы і надежду погубївше , въ бѣжа-
 лї на самої верхъ горы . Оксіатръ успрашеннаго і
 отчаявшагося сілы своея , сісімітра начатъ увѣщавати ,
 да бы паче вѣрностѣ і мїлостѣ неже сілу македонскую
 їскусїль , нїже бы препятїемъ былъ пуществїю во
 їндію , воїнства побѣдїтеля їдущаго , смуже аще кто
 попротївїтсѣ на себе самага погїбелѣ обратїтѣ їнаго .
 Намѣренъ сдати сїсімітрь , но матерѣ таяжде і жена
 глаголаше : лутше мї прежде умретї , неже бы я подѣ
 его областїю жїла . Тѣмже варвара сердце паче къ щеще-
 славію , неже ко бесстрашію обратїла , срамно бо ему
 бѣствѣ , яко женѣ паче неже мужескѣ полѣ волностѣ
 почїтають . Тѣмже отпустївше посла къ мїру положї
 намѣренїе себѣ obleжанїе претерпїтї . Но і своя і су-
 постатскїя сілы рассуждая , і како совѣтѣ женскїи паче
 скорѣ і упрямѣ , неже потребенѣ бѣитї расумѣя , начатъ
 жалѣтї , что такъ отпустїлъ посла . Вскорѣ же возвра-

тївъ оксіатра, обѣщається цареві поддатися, о єдиномъ токмо прося, до волѣ і совѣту матере его царю не їзвляється. Ібо въ то время лутше отпустивъ єї. Сїце отпустивъ оксіатра ко царю, самъ съ матерію і чады і со всѣмъ племенемъ поїде не ожїдая салога вѣрности, егоже оксіатрѣ обѣща. Царѣ же коннаго воїна послалъ да возвратїтся во оно мѣсто, егда прїїде, мїнервѣ і побѣдѣ жертву сотворї, государство сосїмитровї возвратї, обнадеживъ его всѣмъ владѣніемъ аще вѣрно дружбу съ нїмъ содержатї будетъ. Тѣмже даде ему двоїхъ сїновъ юнїхъ, которїхъ Александрѣ въ воїнскої чїнѣ поставїлъ. отставя же пѣхоту, съ конїницею на бунтовщїковъ поїде.

Трудень съ начала і препїнателень каменїя радї путь їмѣша, і колъ моглї, шлї, но въ малѣ времени, не токмо конї копыта повредїлі, но і самї тѣломъ утомленї, не возмогоша їтї, і не многїя полкї брелї, стїгу [якоже случается] їслишнїї трудѣ преодолѣваше. Однакожѣ царѣ конї премѣняя беспрестанно уходящаго супостата достїгаше. Уже юношї благороднїя, которїя нїкогда отъ него не отступалї, їнемоглї. Крімѣ фїліппа, лїсімаховъ бѣ брѣмъ, уже въ совершеннїї возрастѣ прїшедшїї, і якоже дѣломъ покаса, егда сїцевїї можаше їобрѣстїся. Тої пѣхотою прї немъ [неятовѣрно рещї] чресъ двѣстї стадїї въ бронї ополченїя со оружіемъ їгаше, емуже лїсімахъ

МНОГО,

многочратно коня даеше, не восхотѣ вяти, ниже степені единаго отъ царя не отсталъ. Тої егда къ лѣсу прѣспѣша, гдѣ супостатъ утайся, храброственно брань сотворилъ, і царя съ неприятелемъ срасѣвшася защитилъ. Но егда варвары ісѣ лѣса ісѣбѣгоша, сердце, еже его ітѣлу во брані храбростъ подаяше, оцѣпенѣло нечаянно, ісѣ всѣхъ членовъ потъ на него наѣде, онъ къ блісѣ стоящему древу пріклонівся, не возмогъ і тако стояти, хотя царь і руками своїми его держаше, однако же паде і умре. Печаленъ бысть царь, но другая еще не меньшая болѣзнь предвусѣ. Ерігій преславный полководецъ бысть, который в малѣ прежде неже въ обозѣ возвратилъ умре. Обоимъ погребеніе съ веліимъ убраніемъ, і со всякою честію сотворилъ.

3: По томъ умыслилъ поити на дахи, гдѣ слыша спітаміна быти. Но і тої нуть і брань счастье вѣсто его управило, якоже і прочія многія гдѣла, въ ісѣявленіи милості своея, протіво ему, нікогого імѣя труда. Ібо спітамінъ велмі жену свою любяше, она же многократныя уходы і премѣны мѣстъ, егда можаше терпѣти, понеже ону весгѣ са собою, на велікія пагубы влечаше. Она бѣдственными беспокоіствы утомлена. множицею женскіхъ лщеніи не оставляя, молила его да бы бѣганію конецъ учинилъ, і Александра побѣдителя милостъ себѣ свѣдѣтел.

дѣлствованную ублажилъ, предъ нимъ же нї коїмъ образомъ укрѣтитися не можаше. Трое сїновѣ въ возрастѣ уже сущїхъ їмѣла съ нимъ, їхже къ персямъ отеческимъ наклонїла молящї, да тѣхъ помїлуєтъ; къ сему же бѣльше просїла, вїдя не далече Александра. Но онъ разумѣя что его не умоляетъ; но предаєтъ ї желяєтъ того, да бѣ вскорѣ въ рукахъ Александровїхъ бѣлъ, сама нагѣлася на красому лїца своего, мечъ їзвлекъ, хотѣлъ убїтї оную, аще не бѣ братїя ея защїтїлі. Повелѣ же еї отъ лїца своего їзбїтї, претя смертїю, еже лї когда явїтїся ему: Самъ же вождельнїя плотї своея їсполняя, начатъ со блуднїцамї пребѣватї по ночамъ. Но любовъ горящая внутрѣ сердца сущїраспалаше его. Чесо радї со женою прїмїрївся, начатъ сѣло молїтї ю; да нїкогда ему сїце не совѣтуєтъ, случаї же какїї нї прїключїтїся, купно съ нимъ да терпїтъ, глаголя: лутше мї умретї, неже поддатїся. Она же оправдающїся рече: что токмо полезное разумѣхъ, мнїмїся женскимъ разумомъ, но обаче поїстїннѣ совѣтовала, на конецъ обѣщалася всю волю его їсполнїтї. Сїце спїтамїнъ мнїмою любовїю прелщенъ, повелѣ пїрв устроїтї, дню еще бѣвшу, гдѣ пїщею ї вїномъ утружденанаго, такожде сномъ отягощенанаго, на ложе отнесоша. Жена вїдя его велмї спїяща, мечъ взяла, егоже подъ одеждою сохралїла, їзвлекшї же его, главу ему отсѣче, кровїю окроплена

окроплена рабу знающому сія вся, въ сохраненіе даде, купно же съ нѣмъ во одеждѣ окровавленної въ ободѣ македонскіи поїде, і Александрю ісвѣстїи повелѣ, яко їматѣ ему нѣчто рещї: Абіе царѣ повелѣ пустїти оную, усрѣвѣ же кровїю окроплєну, мнѣше, яко прїїде жалобу укорїснї своєя предлагатї хощєтѣ, рече: да бѣ глаголала, чєго требуетѣ. Она же желашє да раба єя предѣ него пустятѣ, которому предѣ полатамї повелѣ оїдатї. Тої їже главу спїтамїна подѣ одеждою їмѣашє, того радї у незнающїхъ бѣстѣ въ порокѣ, тѣмже єгда єго обѣскївалї покаса, ю; но блѣдностї радї превелїкїя єдва можаху познатї чїя бѣстѣ. Царѣ увѣдавѣ чїю главу чєловѣчєскую прїнесє, ісвѣдє ісѣ полатї, і вѣпросївѣ чїю бѣстѣ, єгда же єму сказаша, урасумѣлѣ. оттуду разнѣя мѣслї їмѣлѣ. вїдѣ како єму сія жєна услугу велїю сотворїла, єгда бѣглеца і їсѣннїка, і сїцеваго [которїї аще бѣ бѣлѣ жївѣ, не малое прєпятїє творїлѣ бѣ єму] убїла, нє і тако удѣвїтелно страшнаго бєсчїнїя їснєстї не вємоглѣ, вїдѣ како мужа благодѣтєля велїкаго, сѣнїмже і чада їмѣла прєлєстїю не мїлостївно убїла. Обачє мїлостѣ і прїслуга прєодолѣвашє бєсчїнїє, повелѣ єї ісвѣстїи да ісвѣдєтѣ ісѣ обосы, да бѣ образца сїцє бєсчїннїя волностї варварскїя, блєгонравнїмѣ і смїреннїмѣ расумамѣ грєчєскїмѣ не подєла. Дахї вєспрїявшє вѣстѣ о смєртї спїтамїна, да таферна свєрстнїка

ніка его тояжъ їзмѣнѣ взявше Александрові отгадоша,
і самі себе ему поддалі. Онѣ многіхъ настоящихъ
їзбавївся печалей. обратїль намѣренїе свое кашнїтї
воеводѣ і началнїковѣ, которїя гордошно і савї-
стно управлялі чїнѣ свої. Тѣмже фратаферну гїр-
канїю маргѣ і шапурѣ вручїль, повелѣ же да бы ему
са стражею отслалѣ фратага, на коего мѣсто онѣ
пошелѣ. старасона вѣ карїю, на мѣсто арсамова
послалѣ. Арсацесу, мїдїю, по окїданѣ прїкасалѣ.
Царство вавїлонское гедїтамену отгаде. понеже
масеї умре.

4: Сїе егда устрої, вѣ третїї мѣсяцѣ отѣ станцїї поїде
обосомѣ вѣ царство нарїцаемое габаса. Перваго дня
їмѣль пунѣ покоенѣ. Вторїї день аще і не бѣ буренѣ
і скорбенѣ, обаче мраченѣ і туманенѣ, егоже не безѣ
слополучїя преїде. Вѣ третїї день отѣ всѣхъ странѣ
сѣ небѣсѣ бѣ молнїя, откуду не токмо очеса но і сердца
всего воїнства страхѣ превелїкїї пронзаше, временемѣ
являюще свѣтѣ, временемѣ мракѣ. Потомѣ бѣ безѣ
престаннїї громѣ і нїспаденїе громовїхъ стрѣлѣ отѣ-
всюду, воїско устрашївшеся, нїже їтнї, нїже сѣгѣтнї
восмоглї. По семѣ весма нечаянно дождѣ, акї какаѣ
рѣка скоротекущая сѣ градомѣ їсляся, которїї сїде
оружїемѣ покровеннїхъ їсмочїль, яко на конецѣ нї
оружїя рукамі слїскїмі і са мерслїмі держанї, нїже
ав кую бы страну обратїтїся восмоглї, егда отвсюду
велїя

велія буря востуха воста, отъ коея нікто ухранітїся не возмогль. Сїце строї і шеренгі расмѣсївшесе, по всему лѣсу гдѣ кто возмогль шаташесе, мносі прежде отъ страха неже отъ труда на землі лежалї, еще же і мрасъ весгѣ воду дождевую въ легѣ претворїль. Прочїї ко пнямъ уклоняхуся, еже многїмъ помощїю і подпорою бѣло, інії же ісбїралї себѣ мѣсто, гдѣ умретї. Егда негвїжїмі суще, естественнїя теплоты гонсаху, обаче любесна бѣше лѣностѣ утрудженнїмъ тѣлесамї, нїже протївляхуся, еже бѣ почївающїмъ погїбнутї. Егда не токмо сілная но і не престанная буря слая ослобляше їхъ, і свѣтъ [еже естественное ушѣшенїе,] кромѣ не погоды ношеобразная дубравная темнота сакрѣвала. Самъ едїнь царѣ толїкое сло-терпящѣ, воїнство обхождаше, вкупѣ расчѣяннїхъ собїрая, лежачїя востгвїсаше, дѣмъ не далече въ храмїнахъ показуя, да квнїмъ бѣжатѣ увѣщаваше. Нічто бѣ врачевствомъ справїю, паче: Егда царя въ сїцевомъ жестокомъ пагенїї самї отъ него суще отчаяннї, срамляхуся оставїтї. Обаче показа їмъ нужда, паче неже разумъ протїво сїцеваго мраса совершенную помощѣ. Ібо началї лѣсѣ рубїтї, і огнї велїкїя весгѣ расложїлї тако, яко мнѣль бѣ кто, что лѣсѣ весѣ горїтѣ, і егда мѣсто между огнемъ воїнамъ бѣстѣ. Тая теплота согѣла полумертвѣмъ оживленїе, і по временї духъ, егоже обѣятѣ хладѣ начатѣ кв нему

приходіти. Прочіі во храмѣнахъ варварскіхъ сѣдѣша, іхже їмъ въ концѣ лѣса нуждою показала. Прочіі же въ обосѣ лежалі, которыя аще і на мокротномъ бѣлі мѣстѣ, но обаче подъ небомъ свѣрѣность свою укротівшимъ.

Погібе въ ту непогоду тѣсяща воїновъ, купно съ поварамі і юношамі ізчисленнихъ. памяти ради сіе напісая, яко обрѣтаху нѣкїихъ въ лѣсу о пняхъ стоящія, акі еще жївыхъ, і сіцевымъ образомъ акі бѣ другъдругу глаголали, въ тѣхже одежахъ, въ которыхъ смертъ встрѣтила кождо. Случїся что едїнъ воїнъ пѣшїї македоняїнъ егда чресъ сілу до обосу со оружіемъ, во слѣдъ прочїихъ прїїде: Успѣвъ его царь Александръ, аще і самъ не давно у огня отъ стужї согрѣвашся, обаче съ мѣста своего восталъ, і воїна еле жїва суца прїнялъ, оружіе съ него обравъ, на своемъ мѣстѣ посадїлъ. Воїнъ многое время нїже гдѣ сѣдїтъ, нїже кто его посадїлъ, уразумѣти возмогъ, обаче согрѣвся і въ память прїшегъ, егда стулъ царскїї, і царя увїдѣлъ самаго, ужасся і вскочїлъ. но Александръ на него зря рече: что мнїші воїне, коль лутшую сдѣїмате службу, нежелї персы у своїхъ царей. Ібо у нїхъ смертїю казнятъ, которїі на стулѣ царскомъ сядеть, тебѣ же сеї стулъ сдравїя ходатаї бѣствѣ. Во утрїе сова друговъ і полководцевъ повелѣ ізвѣстїти, еже лї кто что потерялъ, онъ хочеть

хощеть востратити всякому , обещаное исполнѣлъ .
 Понеже сісимѣрѣ сѣло много коней , і верблюдовѣ двѣ
 тѣсящѣ прѣведе , къ сему же скотовѣ рашныхъ ісобѣлно,
 то все на воѣско расгѣлѣлъ , купно же отѣ убытка
 і глада свободѣлъ . Сотворѣлъ же царѣ сісимѣру благо-
 дареніе , воінству піщѣ на шестѣ днѣі сѣ собою взяні
 повелѣ , і на сакѣ поїде , семлю іхѣ всю расорѣлъ , трѣ-
 десятѣ тѣсящѣі скота отѣ тоя плѣнѣлъ , і сісимѣру
 пожаловалѣ . Оттуда прѣїде вѣ нѣкую страну . гдѣ
 воевода благороднѣі іменемѣ когортенѣ обладаше . тої
 Александру охотно згадѣся . Александрѣ же со всѣмѣ
 государство ему отдалѣ , болше нічто у него не жа-
 лалѣ , токмо да дастѣ ему двоїхѣ сѣиновѣ вѣ воінскую
 службу , а третіяго да оставѣтъ себѣ , но онѣ і третія-
 го охотно отгаде , і сотворѣлъ богатѣі пірѣ про
 царя , на немже егда сѣ великѣмѣ веселѣемѣ піровалѣ ,
 повелѣ трѣдесятѣ дѣвѣцѣ началѣішаго рода прѣвестѣі .
 Обѣ между імі дщѣрѣ его роксанна , лѣпотою сѣло пре-
 красна дѣвѣца , возрастомѣ удѣітелнѣмѣ , на прѣтчу
 между варварамѣ сіцева . которая хотя і купно со іс-
 браннѣімі прѣшла , однако жѣ всѣхѣ очеса обратѣла на
 себя , наіпаче же царскѣя , которѣі уже вѣ желанѣі надѣ
 похотѣю своею властѣі не імѣлъ , пребывая вѣ непрестан-
 номѣ счастѣі , вѣ немже человѣцѣі сѣло не блюдутѣ
 себе . Сѣце тої Александрѣ , іже къ женѣ дарѣвої , ко
 двумѣ дщѣрямѣ его , вѣ прѣродѣ , кромѣ роксаннѣ , рав-

нїхъ себѣ не їмѣющїмъ, акї отець являшеся. Нїнѣ же любовїю едїнїя дѣвїцы, царскому колѣну неравнїя сїце разжеся, яко рече, кв содержанїю і укрѣмленїю царства сїе потрібно, да бї два сїя народѣ персїдскїї і македонскїї бракомъ совокупїлїся. едїнїмъ токмо сїмъ, і побѣжденнїї ствїда ухранятся, і побѣдїтелїе гордость оставятъ. І акїллесъ отъ его же колѣна проїсхожду, такову же полонянку жену їмѣлъ. Да не мнїтся убо вамъ [рече] яко не дѣло глаголю, понеже і самъ хошу сїю вѣ жену себѣ прїятї. Неначаяннїю радость отець восбїмѣвъ, словесамъ его не отрече. Тѣмъже Александръ вѣ са момъ вѣсма огнї похотї горя, повелѣ хлѣбъ прїне стї по обѣкновенїю отеческому, [тої бѣ у македонїанъ крѣпчайшїї салогъ хотящїмъ сочетанїся] его же на двѣ частї распѣсавъ св веселїемъ, оба снѣдоша. Сїце, азъ мню, яко тїї образецъ народомъ подаша малою устроєннїю пїщею хотѣша показатї брачнїмъ, колъ малою вещью їмѣютъ бїтї благодарнї. Сїмъ поведенїемъ царь азії і европї введенїю дѣвїцу на пїрв ко їгранїямъ, вѣ жену себѣ поятъ, хотя їмѣтї отъ полонянкї сїна, їже бї нагъ побѣдїтелїамї царствоваль. Срамляхуся друзї его, яко прї пїрованїї і пїянѣ за тєстїя, того [каторгїї ему сгадєся] їбраль себѣ.

5. Потомъ їмѣя намѣренїє їштї во їндїю, опшуду

ко окіану морю, да бы ні єдінаго препятія во слѣдѣ себе не оставилъ, повелѣ со всѣхъ странъ тридесять тѣсящєі юношъ вооруженныхъ собраті і къ себѣ прівесті, хотя ихъ імѣти вмѣсто закладу вѣрности, і вмѣсто воіновъ. Кратера же протіво бѣглецовъ, ісмѣнниковъ гавстана і камена послалъ, отъ нѣже гавстанъ плѣненъ, камень же убіенъ на бою.

Поліперконъ, страну нарицаемую бубацена, яке ему сдася, всялъ. Прочее вся устроивъ Александръ, о воінѣ токмо індііскоі мисль свою положилъ. Глаголаша о томъ царствѣ, коль пребогато, і коль слава бісеровъ, і каменеі драгоцѣнныхъ, наіпаче ісбытка раді неже украшенія раді ісобілство імѣло, глаголаху како у воіновъ щітѣ отъ слава і костеі слоновыхъ блістаху. Того раді да бы его кпо не превосшелъ, понеже онъ стался всѣмъ глава. щітѣ воінства своего серебромъ покрывъ, ко усгамъ славыя муштукі прідалъ. броню военную іную сламомъ, іную же серебромъ украсилъ. Воінства вооруженнаго сто двадесять тѣсящєі імѣлъ на ту воіну ідущихъ. І тако вся потребная устроивъ, что прежде напрасною, і неправедною мислію желалъ, нынѣ уже разумѣя бѣгиті времені пріспѣті, да ему божію честъ восгають. І не токмо восхотѣ, да его нарицають сыномъ іовішовымъ сирѣчь божіимъ, но да і вѣруютъ, акі бы чресъ тое возмогалъ сердцамъ, якоже і ясыкамъ человекскимъ повелѣвані. І того

жelanе, да бы подобієм персідскімь македоняне честь
 ему восдавалі на землю падающе. Імѣ же то его по-
 тібелное вожделѣніе облестніковъ много, непрестанное
 царскаго чїна злополучїе, егоже престолѣ паче ясыкѣ
 лстївїї, неже супостатѣ вооруженнїї превратїлѣ.
 Не македонянѣ быстѣ сїя вїна: нї едїнѣ убо отѣ нїхѣ,
 отеческїхѣ нравовѣ восхотѣ, нїже мало, отступїнїї.
 Но отѣ грековѣ которые наукѣ честнїхѣ їстїнну
 слѣбїмї обычаї расплїша. Нѣкїї їменемѣ агїсѣ аргївя-
 нїнѣ, їже мерсскїя стїхї напїсалѣ, послѣдствуя вѣ томѣ
 херїлю. І клео сїцїлїанїнѣ, не токмо отѣ разума, но
 ї отѣ прїродѣ своея лстецѣ, ї прочїї градовѣ своїхѣ
 мерсостѣ, їхже Александрѣ паче друговѣ блїжнїхѣ. ї
 прочїхѣ велїкїхѣ полководцевѣ почиташе. Небо ему
 отѣверсаху [бупто геркулесѣ, отецѣ лїберѣ, поллюксѣ
 ї касторѣ, новому боговї то естѣ царю Александру
 мѣста уступають, явственнo глаголаху.] Тѣмже во
 время нѣкогo празднїка, повелѣ пїрѣ сѣло превелїкїї
 їсвобїлсївомѣ велїмѣ уготовїнї, на немже не токмо
 македонянѣ ї началѣвїшїхѣ друговѣ греческїхѣ, но ї
 дворянѣ їмѣлѣ учреждатї. Егда же сѣ нїмї сѣде царѣ
 вѣ малѣ пождавѣ, восста ї отѣвїде. Тогда клїо: яко
 же на сїе добрѣ уготовася, началѣ о немѣ про-
 сїраннo, сѣ велїмѣ гѣлѣ его преславнїхѣ удївлє-
 нїемѣ глаголатї. Потомѣ храбростї его їзчїляя,
 сїмѣ [рече] токмо гѣломѣ едїнѣмѣ равнoе благода-
 ренїе

реніе показати можемъ, аще его богомъ ісповѣдаемъ, егоже во умѣ нашемъ інаго не ісвобѣтаемъ, расвѣ многою честію каждаго, сіце велікому его благодѣтелству мзду воздаемъ. Воістинну перси не токмо благочестіво, но і благоразумно творять, яко царі своїхъ акі боговъ почитають. Ібо велічество царское, естѣ заціщеніемъ справія. Знаемъ совершенно, яко ні геркулесъ ні отецъ ліберъ богамі прежде почтенны не былі, донелѣже преодолѣлі завѣстѣ, купно съ собою живуціхъ. Толіко чловѣцы будущія вѣрують, коліко нынѣшніі вѣкъ подають. Что, аще прочіі і не восхотять, ашъ едінъ [егда царь на бесѣду къ намъ возвратітся] на землю предъ нѣмъ пагу. должні сумъ і прочіі тое сотворіті. Во первыхъ мудрецы, ібо отъ нѣхъ їмѣлъ бы обрасъ похвалы царевой ісвѣті, тое бесчестнѣнїя каллістеновї філософу въ досаду глагола, егоже честѣ і волнѣі гласъ царевї не быстѣ прїятенъ, акі бы онъ едінъ македонянъ къ тому скланяющіхся отвращалъ. Того радї егда всі на него всїраха, молчанію бѣвшу, рече :

Аще бы царь прї словесѣхъ твоихъ бѣлъ, ні кому бы подобало къ тебѣ отвѣтъ подати. самъ бы ты царь моліль, да бы его ко странныхъ народовъ обычаямъ не прїнуждалъ естї, ніже бы гѣлалъ его сіце благополучнѣмъ, завѣстѣ таковѣмъ лщеніемъ творя, но понеже

его сгѣ нѣстѣ, ашъ тебѣ са него отвѣщаю,

ні єдінаго овоща скорого не їсвобрящешь, їже бы многое время состояль, ты такожде не даеші, но отнімаеші цареві божество, времені потреба, да мнятв его быті богомь, всегда же ту мілость честнѣмь человѣкомь вѣкь будущіи обѣкль есть давати. Асв же цареві владѣцѣ мосму будущаго желяю бесмертія, да жїтіе его будеть долговременно, і господствованіе вѣчно. Ібо нѣкогда человѣка по смерті ожїдаеть, а не егда жїветь, купно съ нїмь пребываеть, божество. Воспомянулъ есі нынѣ геркулеса і отца лібера прїклады. Вѣрші лі, яко єдінаго банкета увѣтомь богамі суть сотворенны; і прежде прїрода оть очесь їхъ взята, неже на небесі слава їхъ посаділа. Істинну лі рскль есі клео: яко асв і ты боговѣ творїмь, оть насъ лі царѣ божество воспрїметь; хотѣль бы я сілы твоя іскусїті, сотворї кого царемь, аще можеші богомь, ібо удобѣе дамї скїпетрѣ нежелї небо; желяю того да бы босї, что клео їспрекь, ушесамї мілостївїмі прїялі, а путемь сімь їмже доселѣ дѣла наша їдоша, їсправлялі. насъ же прї нашїхъ обѣчаяхъ да бы сохранялі. Асв отчїсны не срамляюся, нї желяю научїтіся способу, їмже бы царю могь хвалу восдавати. Асв їсповѣдаю. яко тїї побѣдїтелїе суть, егда оть нїхъ законы прїймаемь, і по которїмь жїтелствовати будемь.

Любезно всі акї общєя волности саступнїка слушаху

каллистена . не токмо бо кб тихому проізволенію пріклонілъ , наіпаче старѣшихъ і честнѣихъ , імже древняго обычая несносно бѣсть премѣненіе . но і царю о всемъ ісвѣстнѣ бѣсть . ібо са завѣсою яже кругъ огра завѣшена бѣ , стоя слушаше . Того раді послалъ ко агісу іклеону , да по скончаніі слова то моглѣ бѣ сотворіти , да бѣ персы , егда токмо пріидеть царь , по обікновенію своему домашнему , предъ нѣмъ на землю палѣ , самъ вѣ малѣ умедлѣвъ , акі бѣ гдѣло нѣкое великое гдѣлалъ , пакі кб бесѣдѣ пріиде . Тогда варвары падоша предъ нѣмъ , между которѣми , егда узрѣ полперхонъ по вѣше царя сѣдѣющі , како едінъ отъ нѣхъ брадою землі досязаше , акі бѣ смѣяся і дворствую увѣщавалъ того персяніна , да бѣ понѣже брадою кб землѣ прікоснулся . Того раді возбудилъ гнѣвъ Александровъ , егоже прежде ні коімъ образомъ удержати можаше . І тако Александръ рече кб нему , і ти лі не восдасі мнѣ честі . Тебѣ лі токмо едїному вѣ поруганіе достоїнѣ мнѣмся бѣити ; Отвѣща полперхонъ : ні царь поруганія , ні асѣ уничиженія достоїнѣ есмѣ . Тѣмже похиті его царь сѣ огра , і ударі о землю , егда же на лице паде , рече царь кб нему , відіши лі како тожде сотворілъ есї , чѣмъ недавно другому посмѣялся есї . Потомъ повелѣ его всяті вѣ темніцу , сіце і конецъ піршеству сотворі . Полперхонѣа многое время вѣ накасаніі державъ простѣлъ .

6: На каллістена же болшії гнѣвъ імѣль, подсмо-
 тряющаго іsb древле его гордость і пороки. Сего
 радї во скоромь времені прїчїну не мїлостї показаль.
 Обїсть таковое обїкновение: [якоже прежде речеса.] у
 началниковь македонскїхь, їже не совершеннаго еще вос-
 раста чадь своїхь царевї даяху на службу, малымь чїмь
 оть порабощенїя плѣнниковь рашнствующую. Стрежаху
 бо предь палатамї гдѣ царь почїваше, нощїю премѣня-
 ющеса. Тїї же наложнїцѣ їнымь входомь, но не тамо
 гдѣ стража стояша, кь нему прїводїлі. Тїї конєї оть
 конюховь прїявше, егда імѣль всѣдатї царь, подво-
 ділі і держалї, вь ловїтвахь і всякїхь нуждахь беспре-
 станно прїнемь бїлі, всякїмї наукамї кь разуму прїнаг-
 лежащїмї оть ученїя украшенї суще. Тую найбільшую
 честь імѣлі, что їмь волно бїло прї столѣ царскомь
 сѣдѣтї і сѣ нїмь банкетоватї. Накасатї їхь кромѣ
 самага царя нї кто не могь, і бїсть сїя рота македо-
 нянь, акї бї хотящїхь бїтї полководцевь і полковнї-
 ковь гнѣздо. Оть нїхже і вь послѣднїя времена маке-
 доняне імѣша царєї, їхже племенї рїмляне вся богат-
 ства отьвїша. Тѣмже гермолаї юноша благороднїї
 оть царскїя роты, будучї на ловїтвѣ, копїемь вепря
 убїль, на него же самь царь імѣль намѣренїе ударїтї
 копїемь, і са сїе по повелѣнїю цареву наkasанїе прїяль же-
 стокое. Кое бесчестїе болѣшенно претерпѣль, жалова-
 тїся со плачемь начать предь состратомь. Тояжь роты

бѣ состраѣвъ, і оскорбляшеся зѣло, тѣло его уязвлено сря, і самъ такожде отъ многого времени велію на царя скорбѣ імѣя, уже того юношу разженнаго къ нему наклонілъ, купно клятвою укрѣпивше себе, еже бы ему царя убіті, да будетъ помощникъ, і уставіша намѣреніе зѣлу, совѣтомъ і скоростію не зѣтскаго возраста, ібо прілѣжно рассуждающе вся, усовѣтоваша взяті въ компанство нѣкострата, антїпатра, аскліпїадора і фїлоту, чрезъ нѣхже потомъ артіла еляптона і епімена прїяша. Но неудобно бѣ тоє намѣреніе къ совершенству прївести. Подобаше да бы всі согласїшіися купно едїнѣя ноці спражу імѣлі, да бы отъ незнающїхъ совѣту препятїя не імѣлі. ібо мнїтмїся рашно всякому прїлучашеся стража. Тѣмже въ премѣненїї стражі рашно отлїгахуся рашнїмі нуждамї, сіце преїде тому днеї трїдесѣтъ два, прїспѣ ноцѣ, въ нюже согласїшіїся бунтовщїкі, на стражі імѣша стояті, радостнѣ бяху всі о вѣрности своєї, юже чрезъ толїко днеї іскусіша. Нї едїнаго нї страхъ, нї надежда ізмѣніла. Толїкая: ілі яростѣ на царя, ілі вѣрностѣ между собою была въ нїхъ. Тѣмже спояща предъ двермі тоя свѣтлицы, въ неї же царѣ банкетоваше, да бы въ далнюю отвелі его, гдѣ опочїваше. егда ізбїдетъ отъ пїра. но счастье его і бесѣда гостеї болшую веселостѣ сотворїла. Такожде ігранїя въ подпїткѣ много времени ізнуріша, бунтовнїкі радостнѣ бяху, яко на пїянаго наїдумъ, но і

печалні білі, боящися, да бы до самага дня не сьгдѣль. Ібо воссіявшу солнцуїная стража премѣнїті їх імѣла, на нїхже даже вь седмїи денѣ днєванїє прїхождаше, онїже нагѣятїся не можаху, да бы до того дне невредно свою вѣрностѣ всякѣ одержаль. Но егда начатѣ рассвѣтатї, гостї же расходїтїся. бунтовнїкї окружїлі царя едїнѣ. Ібо уже время желасное прїспѣло, усумнѣвшїся же жена, яке по обыкновенїю вь хоромахѣ пребываше, якоже мняху что божїїмѣ ізволенїемѣ імѣ нѣчто будущаго ісвѣстїтї, не токмо протїво ему їде, но і путѣ ему собою заградїла, лїцемѣ і очесамї дѣженїє сердца показующї, увѣщаваше его, да бы кѣ бесѣдѣ пакї возвратїлся. Онѣ же рассмѣявся рече: добрѣ бо сї совѣтуютѣ, і возвратївѣ друговѣ, егда не до втораго часа дне забавїлся, і уже стража шоя ротѣ на премѣну прїшла, предѣ двермї спалнѣ царскої стоятї. Однакожѣ бунтовнїкї не отвїдоша, хотяще службї своея должностѣ ісполнїтї. Тако велмї упряма естѣ надежда, кѣ неї же сердца чловѣческая бесмѣрно дѣль превелїкїхѣ желающая склоняются. Царѣ мїлостївнѣе неже во їно время начатѣ кѣ нїмѣ глаголатї, і повелѣ імѣ їтїтї отдохнутї, понеже всю нощѣ, рече стрѣжаху, далѣ же всякому по пятїдесятѣ червоннїхѣ золотѣхѣ, і похвалїлѣ їх, что другїмѣ должностѣ вѣдавше, обаче самї не отступїша.

Онї же такѣ велїкую надежду погубївшє, розїдошася
вѣ домѣ

въ домѣ своя, гдѣ прочіи ождяху своего дневанія: едінь Епімень, ілі мѣлості раді царскія [юже ему между всѣми бунтовніками особную явилъ] прелщенъ, нечаянно сердце свое премѣнилъ, ілі повѣрилъ, чю бо сі намѣренію препятіе учїнілі. брату своему еврїлоху [которому хотяше прежде, да бы не зналъ,] тогда согласіе свое ізвѣстїлъ. Кашнъ Фїлоты предъ очесамі всѣхъ бысть. Чесо раді еврїлохъ абїе похітївъ брата за руку въ свѣтлицу цареву прїїде, і возбудивъ стражеї, ізвѣщаєтъ. яко їмѣетъ донестї слово належащее зѣло ко сравію царскому, і время въ которое прїїдоша, і лице не сраваго сердца і едінаго оубъ двухъ печаль велїю объявляя. Возбудїла стража птоломея і леоната стоящїхъ прї дверехъ спалні царевы, тѣмже двері отворїше, свѣтїло внесше, царя віномъ і сномъ онягощенна возбудиша. онъ же по тїху къ себѣ прїшедшїхъ, і кую вѣсть ему прїнесоша, вопрошаєтъ. Еврїлохъ немедленно рече: державнїї царю еще не доконца бо сі на мої домъ прогнѣвалїся. Ібо братъ мої, аще і положїлъ себѣ намѣренїе бесчїнно, обаче раскаялся. і самъ о себѣ повѣда, яко всїю самую прешедшую ноцѣ хотѣша тя убїтї. бунтовнїкі же тїї бяху, о нїхже нї когда не ялб бї есі вѣрї, Епімень же тогдався, яже творїшася, і їмена бунтовнїковъ ісповѣдалъ. Тамо явспвенная прїчина бїсть, яко каллїстена между їмі неположїлъ. Но яко токмо охотно юношѣ слушаше, егда на

царя клеветашу, і укоряху его, рече; Нїцїї глаголють: что гермолаї, егда предъ нїмъ жалобу свою предлагаше, колъ много по повелїнію царскому біенъ бысть. Тої же калїстенъ рече: моглъ бы їмѣні рассмотренїе, что не младенцы уже есте. Сїе аще радї утѣшенїя токмо біаго, лі да бы болші возбудиль юношъ прочїихъ не їсвѣстїно. Царь же всѣмї сіламі сонъ отвергъ егда ему толкія погібелї образъ предъ очесамї спалъ еврїлоху пятьдесятъ талантовъ, въ тоєжъ время предъ очесамї своїмї, дарова браташу его прежде, донелѣже еще моленїя не творїль за него, отпустиль вїну. Бунтовніковъ же і калїстена сѣнімї свясаннїхъ, въ темніцу повелѣ всадїті. Іхже егда въ полатї прїведоша царскїя, онъ, їже весь день прешедшїї, і ноцѣ учреждашеся, упокоїлся. Во утрїе же повелѣ собратїся воїнству на совѣтъ, гдѣ отцы і сроднікі бунтовніковъ быша, і своего здравїя ненадежнї: Ібо по закону македонскому сіцевыхъ їсвѣстїковъ всї сроднікі купно должнї бяху кашъ воспрїятї. Тѣмъ же повелѣ царь бунтовніковъ кромѣ калїстена прївести, которїе бесъвсякаго прїнужденїя, что їмѣлі творїті, самї їсв добрїя волї їсповѣдаша. Егда на нїхъ всї вопрошаа: царь самъ вопросї їхъ, кая бы вїна была, яко хотѣща его убїті.

7: Суцїмъ їмъ во ужасѣ всѣмъ, гермолаї начатъ сіце глаголатї; еда лі незнаешї что насъ къ тому прїкло-

пріклоніло, і вопрошаші. Убо отвѣщаваю тебѣ, яко не акі надѣ волѣнімі началъ еси господствовать, но акі пѣнникамъ повелѣваші. Первыи воста между всѣми отецъ его сополѣ, вопія. Яко сеи істиннаго отца своего еси убійца, і уста ему самѣкая глагола: недостойнѣ бесчїнія слушаши неразумнаго. Но царѣ отцу отступити, гермолаеві же, чему отъ учителя своего калістена научілся, глаголаши повелѣ. Онъ же рече: ісѣявлю добродѣтель твою, і чему насъ несчастіе наше научило, буду глаголати; Колѣ много македонянь отъ твоего мучїтельства умре. І едва не тїи токмо жїви, іже отъ мѣлкаго колѣна проісѣдоша. Анталъ, філоша, парменїонъ, лїнцеста. Александръ, і клітъ, аще рещі, протїво супосташа бѣвалі, вобрані стоялі, тебе щїтамі своїмі укрывалі, твоея радї слави і здравїя твоего ясви прїималі, імже тѣ ісбранною мїлостїю мсду восгалъ. едїнъ кровїю своею трапезу твою кропїлъ. Другїи жестокою смертѣ воспрїялъ. Полководци твоя персамъ іхже побѣдїлі, бяху на мученїи посорїщемъ. Парменїонъ безъ суда убїенъ, чресъ егоже службу антала смертї предалъ еси, ібо развратно рукї бѣднїя на смертѣ употребляеші, і которїмъ прежде малаго времени убїити повелѣвалъ еси прочїхъ, тѣхъ самїхъ пождавъ мучїти повелѣваші прочїмъ. Всї начаша на него роптати. Отецъ прїискавъ мечъ, безъ всякаго сумнѣнїя убїлъ бы

его, аще бы царь не восбранилъ. Ібо гермолаеві повелѣ глаголати, паче же да бы умножающаго достоинство своєю смерті терпѣливо слушалі, молилъ: Тѣмже егда къ сему преклоні ихъ, да бы гермолаі імѣлъ гласъ волнві, онъ же рече по томъ: Како ты милоствівно і охотно царю юношамъ не знающімъ глаголати даеші волю, іже красноглаголанія не разумѣють; гласъ же калістеновъ заключенъ, въ темніцѣ сѣдїмъ, ібо самъ глаголати можетъ. Чесо убо радї не прїведуть его, поне і тѣхъ, іже во всемъ вїновнїмі себе бїтї ісповѣдаша, слушають. Істинна естъ, яко волнаго гласа отъ человекъ невїнна боїшїя слушатї, наїпаче нїже лїца его можешї срѣтї, понеже онъ нї въ чемъ вїновенъ, явственнo ісповѣдаю. Се предъ тобою стоятъ, которїе со мною сіе ібраннос послушанїе сотворїтї умвслїша. Нїже едїнъ скасатї можетъ; еже бы калістенъ імѣлъ когда о томъ глѣлъ ізвѣстенъ бїтї. Аще уже его і давно на смертѣ зѣло праведна і терпѣлива царю осудїлъ естї. Тѣмже сія македоняне імѣють отъ тебе дары, ихже кровь за непотребную і мерскую себѣ почїтаешї. Но вслѣдъ тебе трїдесатъ тысящї мскамї весуть злато і сокровїща, яже отъ плѣненнїхъ корыстї собралъ естї. Воїнв же въ домѣ своя нї что болше, кромѣ расгнѣвшїхся язвѣ знакї понесуть. Обаче вся сія могутъ тебѣ претерпѣтї, донелѣже насъ сімъ про-

простѣмь народомь на поруганіе не дадь есі і новѣмь обѣкновеніемь іго на побѣдѣтелеі наложѣль есі. Возлюбѣль есі одеждѣ і нравѣ персідскія, македонскія же возненавѣдѣль есі. Тѣмже персідскаго царя а не македонскаго хотѣхомь убѣтѣ, і бѣглеца воіскѣмь закономь кашнѣтѣ, Ты желалѣ есі да македоняне на колѣна предѣ тобою прѣпадають, і акѣ бога возхваляють тя. Ты філіппомь отцемь гнушаешѣся, і аще бѣ богь которѣи бѣль болшѣі іовѣша, і самаго іовѣша, отрекль бѣся гнушаяся. Удѣвляешѣся яко челоувѣцѣ свободнѣі гордостѣ твоеі ізнестѣ не можемь. Но чего отѣ тебе нагѣятѣся можемь, которѣя ілі бесѣ вѣнѣ умретѣ ілі вѣ порабощенѣі, сже паче смертѣ лютѣше естѣ, жѣтѣ долженствуемь. Ты же аще хоцешѣ ісправѣтѣ жѣтѣе свое, много мнѣ долженѣ есі. Ібо нѣнѣ отѣ мене воспрѣяль есі ізвѣстѣе, чесо пречестнѣі челоувѣцѣ ізнестѣ не могушѣ. На послѣдокь отпущѣтѣ родѣтелемь нашѣмь, нѣже отягощаі і ослобляі остротѣльбѣя старостѣ. Насѣ повелѣ вестѣ, да бѣ мѣ сѣе отѣ смертѣ нашея воспрѣялѣ, что отѣ пѣея жѣлахомь, сѣе рече гермолаі.

8: По томь царѣ рече: Яко сѣя вся ложна сущѣ, что онѣ отѣ каллѣстѣна учѣтелея своего воспрѣявѣ ісповѣдалѣ, мое терпѣнѣе ізъявляемь. Ібо аще і провѣнѣлся вѣ бесчѣнномь дерсновенѣі своемь. Обаче асѣ сотворѣхѣ, да бѣ і вѣ не токмо асѣ слушалѣ, іже егда ему попустѣхѣ глаголатѣ, тою же яростѣю імѣль

отвѣщати, яке его ко убѣненію моему прїнудїла, і како отца імѣль почитати. Не давно егда въ ловїтвахъ безчїнно сотворїлъ, по обїкновенїю опеческому отъ дrevнїхъ еще македонскїхъ цареї узаконенному повелѣхъ его накасати. Сїе бо подобаетъ творїті, і акї хранїтелямъ сїротъ, мужамъ женї, такожде і слугамъ юношъ въ сїцевомъ вѣцѣ накасовати повелѣваемъ. Сїя естъ протїво ему моя свѣрѣлость, сяже онъ отпщенїе безчїннїмъ убїїствомъ восхотѣлъ сотворїті. Но протїво прочїїхъ, їже непротивнї волї моеї, коль кротокъ есмъ, самї вѣсте, і воспомїнати нѣстѣ потребно. Гермолаевї, яко мнїся, кашнъ бїті праведна їмѣннїчѣя, сяже самъ достоїнъ, тому не удївляюся. їбо егда парменїона і фїлоту восхваляетъ, вїну свою оправдаетъ. Лїцесту же Александра, їже дваждѣ хотѣ погубїті мя, асѣ дваждѣ отъ кашнї свободїхъ его. Егда же пакї въ томъ обрѣтешя, обаче і тогда чресъ два лѣта терпѣхъ ему, донелѣже вы самї пожеласте того да бї са бессаконїе свое кашнъ воспрїялъ. О атталѣ добрѣ памятуете, яко главї моя, [прежде неже царемъ я стался] супостатъ бѣше. Клїтѣ о аще не прїнудїлъ бї мя ко гнѣву, егоже упрямому язьку укоряющему мя і васъ, болше терпѣлъ, не бї онъ моглъ слушати, аще бї асѣ ему сїце глаголаъ. цареї і полководцевъ мїлостї, не токмо їмъ но і подданнїмъ їскати подобаетъ, послушанїе умоляетъ

умоляють властеліна. гдѣ же честі нѣсть і ні во что насъ імѣють, тамо прїнужденія потреба, да услѣствїемъ отпорѣ дадѣмъ. Но чесо радї удѣлятіся мнѣ, яко мя немїлостївїмъ нарече, такожде і завїстна быші воспоминауь. Не коншу всякаго отъ васъ возбуждати, да щедроты моя въ ненавїстѣ не прїведу, аще срамотѣ вашей отягощенїе сотворю. Но рїше на вся воїны, іже въ малѣ прежде, кромѣ оружїя нічто імѣаі, нынѣ же на сребренїхъ ограхъ почїваюшъ. споуби наполненїи златомъ імѣють, спвада плѣтнїковъ водятъ, корыстїе супостатскїхъ съ собою воїшї не могутъ. Но персовъ побѣжденнїхъ отъ насъ, яко їмамъ въ велїкої честї, сіе еспѣ смїренїя моего їстїнное знаменїе, яко і надъ побѣжденнїми не гордостно владѣчествую. Прїдохъ азъ во ашїю, да бы не весма народы їскоренїль, нїже болшую частъ земаї ї государствъ въ пустїню претворїль, но да і побѣжденнїи отъ мене нікогда болѣзнують. і тако кунно съ вамї воюють за царство ваше кровъ свою пролївающе: которїе гордаго радї повелїнїя бунты бы творїлі. Не многовремєнна сія естѣ держава, юже мечъ дасть, мїлостѣ же протсходящая отъ добродѣтелї, вѣчна. Аще ашїю імѣмї [не преїмї токмо] хоцемъ, подобастѣ намъ мїлостї къ нїмъ употребїтї. вѣрностѣ їхъ состоятелное і вѣчное сотворїтѣ царство; но воїстїнну болше їмамї, нїжелї желаемъ. ненасѣтнїя убо завїстѣ, еже хотѣмї

наполніти, егда уже чресъ верхъ течеть. Но къ ихъ правамъ і македонянь приклоняю; во многіхъ бо народахъ віжду, яко много есть чому достоіно бешъ срамленія імѣлі мѣ послѣдовати. інѣмъ убо способомъ не можетъ нікто сіце великімъ царствомъ владѣти добрѣ, развѣ токмо нѣкія обычаі імъ даі, нѣкія же і отъ нѣхъ воспріяті. Сіе же весма смѣху достоіно есть, егда гермолаі желаше, акі бы я гнушаюся іовішомъ [сїрѣчь богомъ] іже мя пріятъ за сына. еще же і сіе въ рукахъ моіхъ будетъ, что імѣють босі глаголаті: Ісповѣдаті мя быти сїномъ божїимъ, того не отъвергаті, самѣмъ сїмъ нашїмъ гѣламъ яже творїмъ, весма прїлічно. Даі боже да бы і індіане бога мя быти вѣрвали. Понеже воїны славою состоятъ, многократно такожде ложъ, юже въ мѣсто істинны імѣлі, пребысть совершенною правдою. Ілі часте яко іслїшнее сіе сотворїхъ, яко броня і оружіе ваше слатомъ і сребромъ украсїхъ. Людѣмъ къ сему обѣкшїмъ нї во что гѣло сіе есть, сіе восхотѣхъ показати, яко македоняне іже нї едіною прїчіною преодолѣнны, і слато преодолѣти ихъ не можетъ. Тѣмже во первыхъ очеса того народа простаго, іже на худбія токмо і мерскія вещи срятъ уловлю, і покажу імъ, яко мѣ сгѣ не слата і сребра радї, но да вся царства во владѣніе восмемъ, прїідохомъ, которую славу, тѣ убїїце отъ насъ восхотѣль есі отняти. Македонянь же царя імъ отнявъ побѣжденнѣмъ народомъ

народомъ предаті. Нынѣ увѣщаваші мя, да вашіми родітелеми отпушу, о чѣмъ нѣже знати вамъ подобало, како о семъ уставѣхъ, да съ болшею болѣзнію погібнете, аще кую о родітслѣхъ памятъ і шщаніе імате. Но давно азъ обвѣковеніе то отставѣхъ, еже казнити невинныхъ родітелеі і сродніковъ съ повинными бесчїнниками, і ізвѣщаю чпо въ равноі у мене всгдѣ честі всі будуть, въ неі же доселѣ былі. Но моего калістена емуже едіному мужъ мнѣшїся быті. Ібо расбоїникъ есі, знаю чго раді да бы его представлі, желаші, сїрѣчь, да бы предъ сімі хулю кую нынѣ дерснулъ есі на мя глаголаті, нынѣ і слышалъ есі, явкомъ своїми повторїлъ. егоже аще бы македонянїнъ былъ, съ тобою прївесті повелѣлъ бы достоїнаго учїтеля, сїцевому ученїку. Но понеже естъ олїнчїкъ, того раді не едінаго закона.

Потомъ совѣтніковъ отпустилъ, осужденныхъ же, тояжде роты юношамъ повелѣ предаті. которїе хотяще вѣрностъ свою постоянную показати, разными муками смерті ихъ предаша, і калістенъ прежде мучїми такожде погїбе, въ ізмѣнѣ тоі і бунтѣ предъ царемъ невиновенъ, токмо яко не імѣ ко двору царскому лстїваго і помощнаго расума. Того раді нї едінаго смертѣ къ болшої ненавїсті на Александра между греками возбудила паче его воі, яко человекъ обычаемъ ізбраннаго, і ученаго, іже его отъ смерті ізбавїлъ,

[єгда убіав кліпа всеконечно умреті хотѣав,] не токмо убіати, но і мучиті безъ всякія вѣнѣ повелѣ. мучителства того не во время поістиннѣ пожелав.

9: Но да бы въ праздносіні не умножалоя новішны, того раді кѣ іудїи сѣ воіскѣмъ поїде [царѣ], всегда бо на воінѣ, по побѣдѣ веселѣ.

Іудѣа єдва не вся лежитѣ на востокѣ солнца, не толїко шїрока, єлїко долга. на полуденѣ же іудѣа не много горѣ імаѣ. Прочїя же странѣ єя равнѣ, імаѣ рѣкѣ преславнѣхѣ ісобілно, яже ісѣ горы кавкаса проїшедше, равнїмі полямі текуть. Іудѣа рѣка пачѣ прочїихѣ студена. Воду імаѣ малїмі разнствующюю отѣ воды морскїя цѣітомѣ. Гангесѣ пачѣ всѣхѣ восточнѣхѣ рѣкѣ честнѣ, течетѣ отѣ странѣ полуденнїя, і чресѣ многїя горѣ превѣсокїя прямо істекаетѣ, горѣ каменнѣя протїво єї стодящїя наклонїшася кѣ востоку, обѣ рѣкѣ впадають въ чермное море, ломающе брегї, много землі і дровесѣ залѣвають. Каменїє пренятїемѣ єї, которїмі воспящася бїваетѣ. Аще на мяткую землю наїдетѣ, акї єзеро пїворїтѣ і островѣ. Єще ісѣ [рѣка] въ него впадаетѣ і воды єму умножаетѣ. Єгда же самѣ гангесѣ імаѣ сѣ моремѣ совокупїтїся, воістинну сѣ велїмѣ громомѣ і шумомѣ сходятѣся межѣ собою обоя рѣкѣ, понеже гангесѣ скоротекущїмѣ устїемѣ въ себе воспрїемлетѣ. Онѣ же аще і ударяетѣ но не отвращаетѣ водѣ гангесовїхѣ. Дїарденѣ рѣка не такѣ славна

отѣ

отв повѣстї челоуѣческія, ібо послѣднею частію землі Індїїскія течеть, і імѣеть крокоділы. якоже нѣль рѣка но і дельфіны і народомъ прочїимъ не знающїя чудеса імать въ себѣ. ерїмантъ рѣка окружно сѣло ідетъ, жітели черпають ю радї полїванїя землі. Сїявіна естѣ, яко егда что въ море впадаеть безъ іменї. Імать тоє государство множество і прочїихъ рѣкъ веселѣ, но мѣлкїхъ.

Мѣста блїсѣ моря лежащїя, вѣтры полуденнїя сѣло опаляють. яже отв горъ удержавшеся въ далнїя мѣста навѣвають. сїце хлѣбу не вредятъ. Но въ тої странѣ сїце сѣло времена отв прїроды естественнїя солнца премѣняются, яко егда въ едіної странѣ жары превелїкїя бивають, въ індїї снѣгї, что многїя вещи осябають, тамо несноснїи сної разжігаеть, нїже едінь достїгль того, коєя радї вїны сїє шворїтся. Море таковїмъ же цвѣтомъ яко і прочїя.

Отв царя ерїора імѣеть прозванїє, что не знающїя мнѣять, акї бѣ вода красная бїла. земля ісобїлно лень родїтъ. откуду многї одежды себѣ дѣлають. Коры на древахъ такъ мягкі, яко мощно на нїхъ акї на воску пісамї. Птїцы ко гласу челоуѣческому подражателнї. Свѣрїє прочїимъ народомъ незнаемы, токмо аще бѣ отшуду прївесены бїлі. Въ тої же странѣ і носороцѣ пітаются, но неплодятся въ томъ государствѣ. Слоны больше неже въ афрїцѣ, і по велїчеству сїльнїмъ ютъ. Обрѣтаеться въ рѣкахъ злато, которїя сѣло

ѣбло не скоро текуть. Каменіе драгое і бѣсеры море іскідаєть на брегъ. і неімѣють індіане богатствъ болшіхъ токмо оптуду. Потомъ егда начаша прочіи народы отъ нѣхъ покупати, ібо і пѣяніцы тѣснаго моря гноіще продають, что сотворі бесчїніе. Разуми у челоуѣкъ, якоже і въ прочіихъ странахъ, положеніе мѣста даєть їмъ. въ полотнахъ даже до ногъ опустивше ходять. на ногахъ носять подошвы. главы же убрусамі обвівають. каменіе драгое во ушесахъ вѣшаютъ, рамена златомъ украшаютъ. которыя, ілі рода честнаго, ілі богатї, власы болше растягъ, неже брїють. брады нї когда не брїють, токмо съ боковъ прїстрїгають легкостї радї.

Но царское бесчїніе егоже онї украшенїемъ нарицають, паче всѣхъ народовъ мєрсовъ превосходїтъ. егда їдетъ явственнo, да его народъ простїи вїдїтъ, їдутъ дворяне съ кадїлницамі серебряными і пухъ весь аможе їмѣють їтїи прежде разными благоуханїами наполняютъ. На колеснїцѣ златої, на неїже окрестъ бѣсеры вїсятъ, лежїтъ, понявамї, златомъ і багрянїцею украшенными одѣянъ. Вослѣдъ колеснїцы їдутъ вооруженїи, і стражїе сдравїа его, на вѣтвяхъ между їмї въ клѣткахъ птїцы вїсятъ, їхже пѣтїи научїша. Дворъ его на столпахъ златыхъ, по нѣхъ вїноградъ вѣлїтїи отъ злата, птїцы серебряны на немъ сѣдять, на нѣхже съ радостїю сряшъ. Не запрещаютъ шамо нїкому входїти.

Егда

Егда власѣ чешетѣ і чістѣтѣ , того времені по-
сламѣ отвѣтѣ даетѣ , тогда всякія расудѣ творѣтѣ .
Егда ему подошвѣ сѣ ногѣ снѣмаютѣ . абіе благо-
уханіамі ногі ему намазуютѣ . вѣ ловѣтвахѣ трудо-
любѣтѣ . Егда же вѣ свѣрѣнцѣ рашнѣхѣ свѣрѣтѣ убѣаетѣ
наложнѣцѣ ему поютѣ . Стрѣлы тої народѣ імѣетѣ
длѣною два лактѣ , імѣже сѣ болшѣмѣ трудомѣ , неже
польсою стрѣляютѣ . ібо стрѣла , еяже сіла вся вѣ ле-
гостѣ отѣ тягостѣ препѣнаніе імѣетѣ . Егда пунѣ малѣі
імѣетѣ , на конѣ ѣздѣтѣ . Но вѣ далнѣі пунѣ вѣ коле-
снѣцу запрягше слоновѣ , слатомѣ весѣтѣ украшеннѣхѣ
ѣздѣтѣ . Тѣмѣже да нѣ что мерскѣмѣ нравомѣ не оску-
дѣваетѣ . На колеснѣцахѣ слапѣхѣ множество налож-
нѣцѣ во слѣдѣ его пунѣшествуетѣ , особно , а не купно
сѣ царѣцю , еяже украшеніе отѣ ісѣбытка бесчѣнію
уравняется . Женскѣі полѣ пішу устрояетѣ . Віно бес-
мѣрно всѣ індѣане пѣютѣ . Егда царѣ пѣянѣ прѣтранесѣтѣ
заснетѣ , вѣ палату покоевую наложнѣцѣ его относятѣ ,
обычно пѣніямі ноцнѣхѣ боговѣ прѣсѣвающе .

І кто бы возмогѣ повѣрѣтѣ , яко бы вѣ сѣцевѣхѣ бесчѣ-
ніяхѣ о мудростѣ тѣщаніе імѣлѣ ; Сутѣ тамо простѣія
і мерскѣя человѣцѣ , іхѣже онѣ мудрецамѣ нарѣцаютѣ .
Тѣі мнятѣ , будто сѣ дѣло сѣло прѣісѣбранно еже прѣрог-
нѣя смертѣ не ожѣдатѣ , того радѣ даются жѣво жечѣ ,
а которѣя многое время жѣвутѣ , ілі здравіе немощное
імѣютѣ , тѣі свою смертѣ бесчестну бѣтѣі мнятѣ ,

тїлесамъ же, которія въ старості умірають, ні кося
честі не восдають, ніже жгутъ сіцевїхъ, мняще
 бвїті огню поруганіе, токмо аще еще дьшетъ, мощно
 его спалїті. Тїї же во градѣхъ общїмі нравамї упраж-
 няются, глаголють онїхъ, яко добрѣ свѣдочечную
 науку разумѣють, і будущія вещи проповѣдують,
 вѣрують кто смерті не боїся, такожде не ісбѣжїтъ
 і не ухранїся отъ нея. Вмѣсто боговъ імѣють,
 їхже отъ древле начаша хвалїті, наїначе дрєвеса, ко-
 торїхъ сѣчъ не достоїтъ подъ смертною кашнїю.
 Мѣсяцї пятїнадесять днєї імѣють токмо, но обаче
 годъ цѣль состоїтъ. Теченїемъ лунї времена ісчи-
 сляють; не якоже многїї прочїї народы, но егда
 начнетъ ущерблятїся луна, того радї кратшїя імѣ-
 ють мѣсяцї. Много і прочїїхъ дѣл пїшуть о індіа-
 нахъ, но мнѣ мнїся, яко не подобаетъ лѣтопїсанїю
 сему препятїя творїті.

10. Тѣмже Александру [егда токмо въ предѣлѣхъ
 індіїскїя внїде] царїкї ісв своїхъ государствъ от-
 дающе подданство встрѣтоша его. егоже претїїмъ
 іовїша бога наслѣднїкомъ знатї ісповѣдають себе.
 Мѣ отца лїбера і геркулеса токмо слѣшахомъ. тѣ же
 самъ прїшелъ есї і вїдїмъ тя. Царь мїлостївно прїялъ
 їхъ, во слѣдъ себѣ ітнї повелѣ, хотящѣ ихъ імѣтї
 путї своему вождеї. Но егда нікого болше не вїдѣ во-
 стрѣшенїе, посла ефестїона і пердїкку предъ собою
 св не мно-

сѣ не многімі полкамі , насілствіємъ доставати , которія не восхотятъ покорітися . наіпаче повелѣ ітти кѣ рѣкѣ інду , водяннія судби сосігати , да бы воіско на другу ю страну безъ всякія трудності переправітѣ .

Онїи якоже пошребно бѣ многія рѣкі преходітї , сїце настроїша судовѣ , іхже взяше на колесніцахѣ веслі расобравше , егда же нужда бѣ , пакі собратї могоша . Краперу сѣ пѣхоіною во слѣдѣ себе повелѣ ітти . Самѣ сѣ конніцею і сѣ легковооруженнімі воїнамї нападшіхѣ на него побѣдїлѣ , і во градѣ блїжній сагналѣ . Прїснѣ уже і краперѣ : тѣмже страха радї тому народу сілѣ его незнающему , повелѣ да нїедїнаго жїва не оставятѣ , крѣпостї града , егоже обстояше , сажегше . но егда окреснѣ стѣнѣ обхождаше , уязвленѣ бѣстѣ стрѣлою . Обаче взяша градѣ і всѣхѣ жїтелеї смертї предавшє і строенїє сожгоша . Укротївѣ же тої лютїи народѣ , отпуду прїїде ко граду нїгсі . Тамо обосомѣ сталѣ предѣ градомѣ вѣ лѣсу , но понеже стужа велїя ноцію ослобляше воїновѣ , паче неже прежде , огнї превелїкія расложїша , і отпуду помощь велїкую їмѣша . Но пламенѣ нѣкїїмѣ случаемѣ ко гробомѣ градскїмѣ достїгѣ , окружїлѣ оны . Тѣя гробѣ ісдревле отѣ кедра созданнїи стоялї , огнѣ же начатїи распостранївся вѣ пепелѣ всѣхѣ обратїлѣ . Во первїхѣ слышанѣ бѣстѣ гласѣ песїи во градѣ , по томѣ смятенїє людское . Тѣмже і гражданє непрїятеля услышалї , і македоняне такожде іхѣ увїдѣлї . Уже Але-

ксандръ воіско іsb обосу іsведе, і градъ обсналь, которія іsb града іsbдоша на ополченіе, на главу побѣдѣль. Тѣмъ же ініі хотѣша сдатися, прочіі же въ полѣ счастія іскусіті, о чемъ онъ увѣдомленъ, повелѣ обстояніі токмо градъ, нікого неубѣвая, обаче обстояніемъ прі-
нужденны, сдагошася. Глаголаша же яко отецъ ліберъ градъ тоі создалъ, что істинно дѣломъ быствъ: положенъ подъ самою горою, юже оні нарицають меронъ. отпугу грекі вѣмвслѣша себѣ баснъ, яко отъ сѣмені бога іовіша ліберъ отецъ проісвде, царъ увѣствіся отъ жителеі о положеніі горы, прежде послалъ піщу, потомъ со всѣмъ воіскомъ на верхъ горы всвде, іsобрѣше тамо множество дровесъ нарицаемыхъ блющъ, і множество внограда по всеі горѣ, многія істочнікі текоша, яблоскі рашнія і сдравія быша, іхже земля сама ожівляше, і бесъ человекскаго тщанія плодъ даяше, дровеса бобковія стоялі, овощамі іsполненны, і лѣсъ превелікіі простыхъ дровесъ. Мню азъ, яко не божіимъ проісволеніемъ, но отъ своего бесчїнія воіство воставшо, вѣтві блющевія і внограднїя ломалі, і обвѣше главы, по всему лѣсу акі пїяніі і нерасумні бѣгалі і шаталіся. Тѣмъже отъ гласа шоль много твїсащеі воіства восхваляющаго. тоі дубравы бога заступніка, горы і холмы превеліі громъ творяху. Егда не мнозі начїнаша, [якоже обыче быті.] Абіе по томъ всі кончавалі, тамо акі бы во время мїрное, на
справѣ

травѣ і вѣтвіяхъ нанесенныхъ почиваша. ніжє гнушася царѣ сїце случившеюся волностію, всякое іsobиліє всѣмъ къ піршеству даде, чресъ десять днєі сѣ воіскомъ жертву ліберу отцу творяше. і кто будетъ тому протівенъ, яко счастье множає неже храбростъ славу подаваше. ібо непріятель і на банкстующихъ віномъ же і сномъ отягощенныхъ, не возмогъ дерзнуті ополчїтіся. Тако бо онаго гласа во время пірованїя, акї бѣ во время бранї ужасухся. Сїцевое бѣсть благополучїє, егда отъ окїана моря возвращахуся, пѣяныхъ бо і пірующихъ между самѣмъ супостатомъ покрѣло і заступїло. Оттуда Александръ прїде въ страну нарицаемую дедаля. жїтели оставїша оную пусту, самї ушедше въ горы лѣсныя і непроходныя. того радї поїде въ страну іменемъ акагера, такожде пустую і выжженую, тѣмже іныі способъ нужда покаса ему како воевати. раздѣлївъ убо воіско, во многїхъ мѣстахъ едінаго времени воіско покаса, іхже іsobрѣтъ бесъ всякаго неудобствїя укротїлъ птоломєї много градовъ: но самъ Александръ побралъ преболшія грады, і пакї воіско совокупїлъ.

Прешедше же рѣку хоаснъ, повелѣ доставати града пребогатаго, отъ жїтелеї бесїра нареченнаго, самъ къ масагѣ поїде вскорѣ по смертї ассакановой, іже тамо царствовалъ. матї его того времени градомъ і государствомъ обладаше, клеофа іменемъ, прїдесятъ

тїсящї бїло воїновъ во градѣ, которїи не токмо отъ прїроды но і промїсломъ челоуѣческїмъ укрѣпленъ бѣ сѣло, ібо отъ востока окружаетъ его рѣка быстрая, яке отъ обоїхъ странъ берега, імѣющї пресѣченїя каменнїя горы, не даде прїступа ко граду. Отъ запада же і полудня, акї бї нарочно горы каменнїя прїродою сѣло превѣсокї, подъ нїмі же ямбї і пропасти преглубокїя ісѣ древле лежатъ, прї окончанїї тѣхъ пропасти ровъ превелїкїї начїнашеся. Стѣнбї окрестъ града егда не на трїдесять пятъ верствъ, іхже основанїе ісѣ каменї, верхъ основанїя кїрпїчъ сїрїї, егоже каменїе держаше покрївающее. Ібо того ради купно полагаху, да бї не крѣпка матерїа мокроту въ себѣ імѣющая на твердої і крѣпкої лежала. Обаче обоя вещества да не развалятся, бревнамї превелїкїмі по разнїмъ мѣстамъ прїложїлі, на нїхже положеннїя дскї, і стѣнбї покрїваша, і воїскому проходъ свободенъ творїша. Къ тої крѣпостї Александръ егда прїсмотрялся, і что бї творїшї не разумѣлъ. [Ібо і пропасти токмо землею засїпанї, нїже стрѣлбї інїмъ промїсломъ подъ стѣнбї прївести не возмогъ] нѣкто со стѣнбї градскїя ударїлъ его стрѣлою, которая уже въ голеновую костъ вонзїлася, онъ же історгнувъ оную, повелѣ коня себѣ подвести, і ясвї не савязавъ, начатое дѣло окончалъ, сїце глаголютъ, яко егда ему нога уязвленная вїсяше, а ісѣ ясвї

кровъ

кровь істекаше, начатъ болѣтї, і рече: Меня воістїнну сїномъ бога іовїша нарїцають, но азъ немощнаго тѣла болѣшнѣ слышу. Однако же не отпїде въ ободъ, донелѣ же вся нужная расмотрїлъ. і како бы хотѣлъ что творїтї, прїкасалъ. Тѣм же по повелѣнїю его, їнїя загорѣнїя слободы расорїлі, чѣмъ бы возмогли савалїнї пропастї. Прочїї же, пнї кучамї, і каменїе превелїкое купно съ нїмї, въ тѣя же пропастї металї. і уже со землею пропастї і долины сравнялі, і прїготовїлі башнї, которое дѣло удївїтелною охотою воїны, въ девятъ днѣ совершїлі. Пожелалъ же онїя башнї царь вїдѣтї. аще і неїсцѣлену еще язву їмѣлъ, і шедъ же по-смотрїлъ, і похвалївъ воїновъ, къ стѣнамъ; повелѣ прїблїжати, съ нїхъ же удївїтелно густую стрѣлбу на осаду непрїятелскую по стѣнамъ стоящую пустиша. Наїпаче устрашаху масаговъ [простыї народъ] башнї ходящїя, ібо не могли вїдѣтї отъ кого сїце прїведеннї бяху, такожде толїкїя окопы, іхже прежде нїкогда не вїдѣша. Тѣм же почаялі, что такъ велїе дѣло самї бої къ стѣнамъ прїведоша. Копїе бо стѣнное і оружіе удївїтельное їсѣ велїкїя стрѣлнїцы пущеное зряще, не вѣрїша, яко человекы сїцевою стрѣлбою їмѣлі воевати. Сїце о защїщенїї градкомъ отчаявшеся, въ крѣпость убѣжаша. Оттуду уже осажденнїмъ нїчто лутшее мняшеся бїтї, токмо еже бы сдати, пословъ къ царю послаша милостї і отпущенїя просяще.

Егда

Егда же умоліша, ісїде кв нему царїца со многїмї женамї рога благороднаго. вѣ слатѣхѣ чашахѣ вїно на жертву несущї. Она же сїна вѣ юнѣхѣ лѣтѣхѣ кв ногамѣ его прїведшї, не токмо прощенїе но і царство воспрїяла. Понеже [Александрѣ] царїцею абїе нарече оную. Нѣщїи мняху красотѣ радї ея, но не мїлосрдїя радї сотворї сїе. Потомѣ егда родїлся еї сїнѣ, какїмѣ нї будѣ способомѣ, нарече їмя ему Александрѣ.

II. Оттуда полїперхонта послалѣ ко граду, їже їменуется нора, тамо неїсправнѣхѣ гражданѣ побѣдївѣ, і между стѣнамї загнавѣ прїнудїлѣ сдатися. Много градѣ пустѣхѣ отѣ жїтелеї оставленнѣхѣ Александрѣ во областѣ всялѣ, коїхѣ градѣ жїтелї вооруженнї на горѣ каменної, їменемѣ аорнѣ сасїлї. Было слово, что нѣкогда геркулесѣ осадїлѣ оную гору, обаче нї чїмѣ предѣспѣвѣ отступїлѣ, вїдя трясенїе землї, їбо і Александрѣ способа не їмѣлѣ, понеже отвсюду крута і пресеченна бѣ гора, едїнѣ человекѣ старѣ свѣдомѣ того мѣста прїїде сѣ двома сїнамаї кв нему, обѣщая путѣ показатї, аще бї ему мзду воздалѣ. Александрѣ же осмѣдесятѣ талантовѣ обѣща ему датї, едїнаго сїна вѣ складѣ вѣрности оставївѣ, его отпустилѣ кв окончанїю обѣщаннаго дѣла, і послалѣ сѣ нїмѣ полководца муїна, пїсаря своего сѣ воїнамаї легко вооруженїма. сїце бо угодно бїсть да бї онї обшесѣ скалу радї обману супостатовѣ осажденнѣхѣ на верхѣ горѣ взошлї.

сія гора не якоже прочія многія гори мало похіло ідуще вь вьшіну растуть і проісходять, но прямо акі столпъ стоїть. вь нїсу шірока, посредѣ поуже і потонѣ, верхъ їмѣть саостренній. Течеть погѣ нею їндѣ рѣка глубокая, їмѣющі по обоїмъ странамъ брегї крутїя. Отъ другїя страны, шоя гора, бяху пропасті ко прїступу препятїемъ, которїхъ подобало прежде засыпати. бѣль тамо не далече лѣсь, егоже царь такъ повелѣ сѣчь, да бѣ токмо едїнь дрѣвеса бесъ сучѣя вметаемї бѣлі, їбо препятїе бѣ творїлі сучѣя носящїмъ. Первое дрѣво самъ царь очїщено вверже, воїску же начатъ гласомъ велїкїмъ вопїті во знакъ веселїа і охоты: всякъ отъ дѣла неубѣгаше, кое царь начатъ. і юдолїны твїя преглубокїа засыпаша вь седмѣ днї.

Царь же стрѣлцамъ которїя сѣ лукамі, і Агрїаномъ, повелѣ ко прїступу, і чресъ сілу на верхъ гори їтї. і їбралъ юношѣ сїлнїшїхъ їсѣ своєя гвардїї трїдесять, а полководцевъ їмъ даде, Хара і Александр, ему же сказалъ, да бѣ їмя еже їмѣть на себѣ памятствовалъ. Но яко явственная бѣсть погїбелъ, немяшєся, да бѣ что царь началъ. Обаче егда токмо трубою знаменїе дадеся. мужъ сѣло дерзновенъ обратївся ко оберегателемъ справїя своего, повелѣ вслѣдѣ себе їтї, і первїи поїде кв горѣ. гдѣ нїже едїнь оста, оставївъ бо, і спражї вослѣдѣ царя їдоша. Многїмъ болѣзненно тамо бѣ пагенїе, которїя сѣ крупїя гори вь їндѣ

О о

рѣку

рѣку нїспадающе потопаху. Печаль велїя бѣ отъдалече
еще стоящїмъ, егда їхъ чуждая погїбелъ, чего самї
їмѣлї боятїся, узрашала, їже ту болѣснѣ обратївшє
въ страхъ, не о другихъ но о себѣ самыхъ плакахуся,
уже прїїдоша тугы, откуду побѣдїтелїе бесъ па-
губы возвратїтїся не возмоглї: Понеже варвары преве-
лїкое каменїе началї валїтї, что уже узрашеннѣ не
крѣпко стояще, ї побїваемї на главу, нїспадалї ї погїбалї.
Обаче харесъ, ї Александръ їхже сѣ трїдесятїю царѣ по-
слалъ, супостатовъ достїгоша, ї храбро сѣ нїмї бїлїся.
Но понеже на нїхъ сѣ горы каменїемъ метаху варвары,
того радї множає самї ясвы прїїмалї нежелї їхъ уязвлялї.
Тѣмже Александръ ї їмя ї обѣщанїе памятуя, егда жесто-
чає неосторожно началъ бїтїся, отъсюду уязвенъ паде,
егоже уже лежащаго харесъ усрѣвѣ, началъ сѣ яростїю
на супостата ратоватї, нїчого кромѣ отмщенїя расмы-
шляя, многїхъ копїемъ, а нѣкїїхъ мечемъ убїлъ.
Но егда многїхъ руцѣ на едїнаго возложенѣ сталїся,
умїрая на тѣло друга своего паде. не їнако, токмо
якоже подобашє, ї сїхъ їзбранныхъ юношѣ ї прочїїхъ
воїновъ смертїю царѣ печаленъ, даде знакъ да возвра-
тїся вспятѣ. Сїє бѣстѣ справїю защїщенїе всѣмъ, їже
легко ї бесъ страха уступїлї. Варвары же суще ї
тѣмъ доволнѣ, яко македонянѣ отгнаша, вослѣдѣ
не гнаша їхъ. ї уже по їстинѣ Александръ умыслїлъ
отступїтї, їбо нї коєя їмѣлѣ надежды о тої горѣ.

Но

Но обаче обрась обстоянїя показавше, акї бѣ ні коїмь побобїемь хотѣль отступити, ібо і вся распутїя осадити повелѣ, і башнї прїблїжати, на мѣсто же упружденнѣхъ свѣжїмь полкомь ітти. Егоже упрямоств индїане усрѣвше, чресъ два днї і двѣ нощї, показующе, не токмо надежду, но і о воспрїятої побѣдѣ торжествующе, вѣ тїмпанѣ по обѣкновенїю своему іграша. Третїя же нощї, аще тїмпановѣ іне слѣшно бѣ. Обаче по всеї горѣ бяху расположенїи отъ нїхъ огнї, да бѣ нощїю мрачною, по непроходнѣмь горамь бесстрашно моглї уходити. Царь балякра пославъ провѣдатї, которїи ісвѣстїль ему, что индїи свъ горы убѣжаша. Сїце гдѣ знаменїе, да все воїско вопль сотворїтѣ, еже бесъ строя уходящїхъ сѣло устрашїло, тако яко мнози расумбїюще блїсъ супостату бїтї, на слїскїхъ каменїяхъ і расцѣлїнахъ погїбоша. Большая частѣ отъ нїхъ составї повредївшї отъ прочїїхъ остана.

Александрь мѣста паче, неже супостата бївѣ побѣдїтель, обаче велїкїя побѣды богамь жертву і честѣ воздаде. Олтарї на верху горы богїнѣ мїнервѣ поставїль. Проводнїкамь, іже свъ легковооруженнїми всѣдоша, аще і менше, неже обѣщаша, вѣ службѣ своєї сотворїша, по уговору мсду воздаде.

12. Гору і всю страну ту сїсокостому вѣ защїщенїе вручїль, оттуду поїде ко екболїму, прїявѣ же

ісвѣстїе , яко тѣснїи пунѣ сасѣлѣ нѣкїи , іменемъ ерїксѣ. Со двадесятїю тысящамї вооруженнїхъ воїновъ повелѣ ценону тяжкїи полкамї ітїпї тїхїмъ пушемъ , а самъ прежде сѣ воїствомъ , пращї і стрѣлы імѣющїмъ поїде , і сасаду ісгнавѣ , пунѣ полкамъ во слѣдѣ себе грядущїмъ отверсе. Індїане же , ілі ненавїстї радї кѣ полководцу своему , ілі побѣдїтеля царя мїлостї себѣ жаляюще , ерїкса тогоже полководца убѣгающе убїша , і главу со оружіемъ его прїнесоша кѣ царю , царѣ же сіцевому бесчїнію наказанїя не даде , нїже честї , радї образа вѣ предбудущее время. Отпугу кѣ рѣкѣ інду прїїде вѣ шестїи надесятѣ день . Вся же устроенная , якоже повелѣ ефестїону обрѣше , ко преходу рѣкѣ . Царствоваше вѣ томъ господствѣ омфїсѣ , іже отцу своему , сще сущу жїву , совѣтоваше , да бѣ Александру покорїлсѣ . такожде послѣ смертї отцевої кѣ нему послалѣ , вопрошая , аще ему повелїтѣ сдатьї отъ себе царство , і тако прїшествїя его ожїдати . Александрѣ же даде ему свободу царствоватї , но онѣ не дерсаше тоя честї употреблатї . Ефестїона кѣ себѣ посланнаго благодарственно прїятѣ , і нуждая вся воїнству его даде , токмо кѣ нему не ісбїде , вѣрїстї нїкоєя , крѣмѣ самага царя , не хотя іскусїтї . Но прїходящу Александру , сѣ воїскомъ во стрѣтенїе ему ісбїде , слонї между воїскомъ , по обѣкновенїю стрѣсѣ ідоша , і акї городкї какїя , обраш отъ далече покасоваша .

Тамо

Тамо царь в началъ за неприятеля, а не вмѣсто друга во стрѣшеніе ідущаго бѣгати его помыслилъ. І тако повелъ воінству ко оружію, конницѣ же по странамъ стати, да бы акі ко брані готовы бѣли. Но індіанинъ узрѣвъ подмѣнѣе, оставя все воінство, самъ едѣнъ на конѣ, на немже сѣдѣяше, къ нему поїде. Ежели такожде і Александръ сотворилъ, аще бы акі сунустанѣ, ілі акі другѣ во стрѣшеніе і шелъ, ілі мужествомъ своимъ, ілі вѣрностію его будеть обнадеженъ. Сошедшимъ же їмъ, якоже отъ обоихъ лицъ мощно бѣ разумѣти, дружескіми сердцами между себе безъ толмача глаголати, егда же приведоша его, начавъ оумѣривъ, і рече: Азъ ісѣдохъ съ воінствомъ къ тебѣ, яко да немедленно всю сілу царства моего отдамъ тебѣ, не ождая еже бы чрезъ посланнікі сакладъ вѣрності дадь мѣ еси. Тѣмже і себе самага і царство мое тебѣ вручаю, о немже вѣмъ, яко раді славы воюеші: азъ же нічого не боюся кромѣ беславія.

Радостенъ Александръ о тої індіискої простотѣ, і десную руку вмѣсто саклада вѣрності даде ему і царство возвратилъ ему. Пятдесятъ шестъ слоновъ бѣли, іхже Александру даровалъ, і множество скотовъ великаго возраста, бѣковъ три тѣсящї, драгое въ тої странѣ сокровище, къ тому бо царіе охоту імѣють, Егда же вопрошаше его Александръ, кого больше імѣеть, семледѣлателі ілі воїновъ. Отвѣща, яко со

двома царямі брань імамь, со абіасаромь і поромь, Того раді болше мнѣ надобно імѣти воіновъ. Порь богатѣе бѣ владѣлецъ, оба же са рѣкою гѣдаспомь царствоваша, і кто бѣ протіву імь оружїе подняль, положи намѣренїе воінскаго щастїя іскусіти: даде ему властвѣ Александрь, да бѣ пакі омѣсь царскїя клеїноты на себѣ носїль, імя же чїну того, кое і опець імѣль, подданнїе да бѣ ему далї, таксїль, якоже всякаго царя своего нарїцати обѣкоша. Тѣмже чресъ прї дні угощая Александра, въ четвертїи день колъ много хлѣба і запасу на воїско ефестїону даде, покасаль: Слатїя вѣнцы ему і другамь, паче того осмѣдсятъ талантѣ денегъ сребренїхъ дароваль, коея радї щедроты его Александрь радостень, і поднесеное ему возвратїль, і тѣсящу талантѣ отъ корбїстї, которую съ собою возїль дарова, паче же того, много сосудовъ слатїхъ і сребренїхъ ко учрежденїю потребнїхъ, множество одѣянїя персїдского, прїдсїятъ коней отъ своя конюшнї такъ наряднїхъ якоже самъ всѣгдаше, прїсовокупїль къ тому. Но сїя щедрота Александрова, якоже індїїскаго царя ко друголюбїю вѣрному наклонїла, тако друговъ его сѣло оскорбїла. І едїнь отъ нїхъ малеаргенъ прї банкетѣ бѣвъ шумень, рече: поздравляю тебѣ Александре яко въ індїї ізвобрѣль есі достоїнаго тѣсящї талантовъ. Царь же вспомняль, колъ

несносна ему бѣше смертъ клішова , егоже за явѣкъ герсостнѣи убѣлъ . тѣмже і удержася отъ гнѣва , токмо рече ; человекъ завѣстлѣвѣи самъ себѣ мученіемъ і кашнію бѣваетъ .

13. Во утрѣ прѣдоша послѣи къ нему отъ царя абѣасара , царство ему , якоже повелѣніе імѣлѣ , отбдающе , тѣмже вѣрности клятву между собою сотворѣше , возвратѣшася ко царю своему . Александръ же мнѣше , яко порѣ вѣдѣ славу іменѣи его , такоже здасѣся , послалъ къ нему клеохара , і же бѣ ему повѣстѣлъ , да бѣи данѣ прѣслалъ , і въ первѣихъ предѣлахъ царства своего Александра встрѣтѣлъ . Порѣ отвѣща : едіно отъ сіхъ сотворю , входящаго въ царство мое на рубѣжѣ встрѣчу , но во оружїи . Уже гѣдасѣ рѣку Александра прѣїніи всеконечно умѣслѣлъ . егда же ему барсента началѣка бунту араховъ свѣсана , і трѣдесѣтъ слоновъ купно плѣненѣихъ прѣведоша , помощъ сѣло полесна на індіанъ бѣстѣ , которѣе паче въ тѣхъ скотахъ неже въ воїнствѣ своемъ надежду полагають . Такоже гамакса царѣка едіноя частїи малѣя , семлѣ індіскїя , сверснѣка барсентова свѣсавше прѣведоша . Тѣмже барсента ізмѣнѣника і того царѣка за спражу отдалѣ , а слоновъ таксілю вручѣвъ , къ рекѣ гѣдасѣ прѣїде . Тамо на другої странѣ порѣ въ снаряжѣ воїнскомъ ожїдасѣ , хотящѣ его преходу возбранїїи . Осмѣдесѣтъ слоновъ представѣлъ , велѣкаго возраста , паче того колеснѣцѣ

колесніць тріста, пѣхоты трідесять тисяць, между їмїже бяху стрѣльцы съ лукамі, [якоже прежде речеся:] їмѣюще стрѣлы тажкі ко стрѣлянїю не полешнї. Самъ поръ сѣдѣ на слонѣ высочайшемъ паче прочїихъ, стрѣлбу слатомъ і сребромъ украшенну їмѣя, тѣломъ і возрастомъ во удївленїе бѣ. равенъ сердцемъ сілѣ тѣла своего, наїпаче мудрѣ еліко можетъ іsobрѣстїся между онїмъ простїмъ народомъ. Но македонянь не токмо срѣнїе непрїятелское, но і велїчество рѣкї; юже преходїтї їмѣлі, устрашаше. Гїдаснѣ бо шїрїною бѣ на четвїрї версты, нї вв коемъ мѣстѣ броду не їмѣя, акї море какое мняшеся бїтї, і сїце шїрока суцї, еще же і сѣло бїстра, мѣстамї воспящающїся течаше, подѣ водою каменїе, егда отбївашеся, на многїхъ мѣстахъ показоваше. Ужаснѣїшія їмъ мняхуся бїтї, поля прї берегахъ, коней і воїновъ полнї. Стояху безмѣрно превелїкїя скоты, яже скрежетомъ своїмъ нарочно разграженїмъ ужасающе ушеса наполняху. Оттуду супостатъ, оттюду же рѣка, сердца весма надежныя, і веселїе їскушенїя, бояснїю нечаянною устрашілі. Ібо мнѣлі, яко плотовъ ко берегу прївестї, і безбоясенно прї немъ статї не могли. Бяху же островы густыя вв полу рѣкѣ. кѣ нїмъ же їндїане і македоняне, стрѣлбу на главѣ держаше, временемъ преплываху, тамо брань между собою. аще і малую обаче творїлі: оба два царїс малымъ убыткомъ, о счастїї вв предѣ їдущемъ надежду себѣ

себѣ полагаюша. Но въ обоѣ македонскомъ два благо-
роднѣя юноші упрямостію і дерзостию преславны, лісі-
махъ і нѣканоръ всякую погѣбель нівочто себѣ почѣта-
ша. Якоже і тогда їхъ предводѣлствомъ, избраннѣя
юноші токмо копѣ взяше, къ тому же острову при-
плыша: гдѣ уже много індіанъ, їхже, храбрѣмъ сердцемъ
паче неже оружіемъ многѣхъ убілі. І моглѣ бы съ вели-
кою славою возвратітися во обоѣ, аще бы благополу-
чная упрямость не возхитѣла ихъ чрезъ мѣру. Понеже
егда надходящѣхъ індіанъ съ гордостію і уничиженіемъ
ожідали, окружиша ихъ мнѣ, іже отаі нѣркомъ приплы-
ша, і ісдалече оружіе влѣкуще побѣша. [македонянь]
которѣе же отъ супостата возмоглѣ уіти мѣхъ, ілі вода
похитѣла ілі крушіны потопілі. Ся бѣтва велию наде-
жду пору сотворіла. Ібо вся творімая со берега вѣдѣль.
Александръ же не зная весьма что творіті, сіцевую
обаче хитрость употребѣль на прелщеніе супостату.
Бяше на рѣкѣ островъ паче прочѣхъ великъ, іже зарасте
лѣсомъ, ко утаенію засадъ поиребенъ, къ сему же ровъ
глубокіі не далече отъ берега съ македонскія странѣ,
которѣй ровъ не токмо пѣхому, но і коннѣцу моглъ
укрѣпѣ въ себѣ. Тѣмже да бы отъ сего промѣсла
отвратѣль очеса супостатскія, повелѣ птоломеею со
всѣми полками коннѣми ісдѣлѣти далече отъ того острова,
і оттуду індовъ гласомъ і шумомъ успрашані, акі бы
рѣку хотяще прѣити, что птоломей егда чрезъ многі

дні твориль, кб сему прїведе пора, яко весб обозб на ту страну протїву ему обратїль і поставїль. тбмже на шої островб супостатб уже не смотрїль. Александрб на другої странб шатерб свої поставїтї, і гвардії своєї, которїе всегда прї немб бїлі тамо стоятї повелб, і всякое чїна своего царскаго украшенїе очесамб індїїскїмб показоватї. Амшала же равнаго себб очесамї і тбломб, аще і не совершенно во одеждї царскїя облече. да бї всегдашнее его прїбїтство показовало, о переправб нїчого не помбшлятї їмб. Сїе намбренїе і хїпростб вб первїхб начатб не погода расорятї, но вскорбб потомб і помощї подала, егда і убыткї кб доброму окончанїю прївела fortuna. їмблб уже [царб] судбї отб берега оппустїтї ко острову намбреному. яко же речеся, отвратївб неприятели понїже, гдбб птоломеї на берегу стояше, тогда такб велїкї дождбб їліяся, яко егда і подб кровлею мощно его претерпбтї, таковая мятелїца наїде на воїновб, яко сб судовб і плотовб уббгоша, смятенїя же того не даде шумб водянїї услбшатї супостату. Потомб вскорбб престалб дождбб: но толїко мрачнї облака бїлі, яко свбтб помрачїлї, і егда моглї распознатї другб друга между собою глаголюще: Та мрачная ноцб устрашїла бї і їнаго, еже лї бї чресб рбку незнаемую случїлося кому переправлятїся, гдбб мнїтїся на

томб

томъ брегу супостатъ ожідалъ, на которомъ слѣпныя і погібельныя съ прістрашіемъ хотѣли славы іскати. Но Александръ въ тої мракъ, іже прочіхъ устрашаше, дѣлу своему надеженъ, даде пріснакъ да всі съ молчаніемъ внідутъ въ суды і на плоты, самъ первыи поплыве, а на другої странѣ рѣкѣ ні кого не было. ібо поръ птоломеа токмо оберегался. тѣмже всі сдраво і цѣло преплыша, едіно токмо судно о камень розбілося. Александръ же воінамъ оружје взяти і кобрані ітти повелѣ.

14. Уже полкі вооруженныя самъ Александръ поведе; тогда пору возвѣстіша, і яко брегъ, оружія і воінства наполненъ, і послѣдняя уже весма погібель пріспѣваетъ. Поръ же съ начала челоуѣческаго разума прелестію обнадеженъ, чаялъ, яко абѣсаръ по уговору на помощь ему ідетъ. Но егда токмо свѣтъ болшіи супостата открьлъ, тогда поръ сто четверныхъ колесницъ, і четвіре твісящы конницы на предъ поставилъ. полководца съ німі брата своего гагеса послалъ, вся сіла і надежда бѣ въ колесницахъ, которіе по шести воіновъ на себѣ веслі, двоіхъ со щішамі, двоіхъ стрѣльцовъ по обоімъ странамъ поставленныхъ, прочіи же вошницы і тѣ вооруженны. ібо егда прілучітся въ блісості, оставше коней, копіамі боі чінілі. Но въ тої день сіе егда что помощи подало. Понеже [якоже предречеса] дождъ превелікїи, і егда когда тако

сїланьї їзаяся, сїскї поля ї кв їсгїв неспребнї, сомво-
рїлї колеснїцї шїжкї, їхже егва конї моглї двїкнути
сї мїста, вї блахах ї рвїнах увязше стоялї. Протї-
внїмї образмї Александрв охотнїя ї легкїя полкї
послалї. Агаряне вї переїхї ї дахї наподоша на
їндїанї. По томї пердїкку сї коннїцєю на правое
крїло неспїятелское напустїлї. ї уже отї всїхї
странї бранї началася, егда вознїцї шу послїднїю
помощї зряще, конямї броздї опустїша, ї вї самую
весма поїбелї вбїжалї, еже обоїмї странамї сїло
сївредно. Понезе пїхоту македонскую сї начала
колеснїцї ї воїнї на нїхї сїдїящїя побїждалї, но ї са-
мїя такожде колеснїцї по сїскїмї мїстамї бїгуще,
ї путь мїнующе вознїцї ї їндїанї нїзвергалї. Прочїхї
конї успрашенїе, не токмо вї пропасти ї рвїї но ї
зв рїку колеснїцї вметалї. Не мносі отї нїхї убї-
жалї кв пору, которїї храбро отпорї чїнїлї. Онї же
усрївїв яко колеснїцї безї управїтелеї весгїв по по-
лямї шатаюцца, блїжнїмї другамї passage слоновї,
по нїхї пїхоту ї стрїлцовї обїкнїхї вї кїмвалї
бряцанї послалї, їндїансї бовмїсто трубї употребля-
ють їхї, звукї же слонамї добрї прїобїкновенї
нїкого смятенїя ї страха не творїлї. Несоша же предї
пїхоту їгола геркулеса, которїї бїлї воїнству
возбужденїемї превелїкїмї. А которїе бїї оставїлї
его, пїхї са їзмїннїковї прїїталї, ї смертнїю кашнїю
онїхї

зніхъ вершилъ, еже лі бы съ бою не ізнеслі его. Спе
зноі страхъ отъ непріятели воспріятели, въ збѣрностѣ
і честь претворилъ.

Македоняне же не токмо на слонѣ, но і на царя Пору
возрѣвшє, не много воспятишася. Ібо скотѣ расста-
вленнѣя между вооруженнѣми, акі бы башні нѣкія
мняхуся бѣити. А самъ поръ бѣ болшіі возраста і величе-
ства человекскаго. къ сему же і слонъ, на немже сѣдѣ-
ше вѣсотою і дебелостію превосхождаше прочіхъ.
Сїя вся Александръ узрѣвъ, войско же і царя расудѣвъ
себѣ рече: Нынѣ сердцу моему конечную гѣбель віжду,
со скотами бо і храбрѣми мужами естѣ дѣло. Тѣмже
сря на ценона, рече: Егда азъ со птоломеомъ, пердѣккою
і ефестіономъ на лѣвое крѣло непріятелское ударю,
і увідіши мя уже жестоку бранѣ шворяща, ты на пра-
вое крѣло нашедѣ, мятущіхся устрашаі. А въ антїгоне,
Леонате і тавроне. на тѣхъ іже во фронтѣ стоятъ, прї-
лѣжно ополчїтєся, копїя нашї долгїя і крѣпкія нї на что
їно потребнѣи могутъ бѣити, якоже на скотовъ і управі-
телеі ихъ, мещїте ихъ по землі, і слоновъ прободїтє.
Не надежну сїю їмѣють помощѣ, своїмъ сї паче вредїтѣ
скотѣ. Ібо егда ему вселятъ, то на непріятели бѣжитѣ
егда же устрашітєся, своїхъ паче повреждаєтѣ. Сїя
їспрекъ, первїи скочилъ на конѣ. Іуже храбро борящєся
съ суносшатамъ. Егда ценонъ по прїказу царевому
на правое набѣжалъ крѣло, пѣхота на самое чело

Індіїскаго воїска купно ополчілася яростно. Но поръ абіе немедля, куда обрaтілася конніца, тудa слонамъ повелѣ ітти. Скоты же тѣ тяжелы суще і егда двіжущеса, не моглї ко скорості конскої сравнятїся. нїже стрѣль употребляті. Ібо прежде подобаше лукъ оземлю оперетї, потомъ долгімі і тяжкімі стрѣлами стрѣляті; а вѣто время сколска і болотна земля была, і не дала їмъ скоро обрацатїся, того радї предъуспѣвающе їхъ македоняне убїваху. Тѣмже і царскаго повелѣнїя уже неслушающе: [что егда не всегда случается, егда мятущїмся жесточеае страхъ, неже полководецъ начнетъ повелѣватї;] толїко бяху полководцевъ, еліко полковъ рыскаху. їнїя повелѣваху собїратї воїско, прочїї же расдѣляті, нѣкїя же статї, созадї супостата заїті; нїчто квѣлу достоїнаго бїшї не совѣтоваша. Обаче поръ со не многїмі, которїе славу не страхъ предъ очесамї їмѣша, распоченнїя собїраше, і на супостата поїде, слонамъ предъ своїмъ полкомъ повелѣвая ітти. Тамо велїкъ страхъ македонянамъ скоты тѣ сотворїша, неслыханнїї же нїкогда скрежетъ не токмо коней отъ всякїя прїчїны боящїхся, но і воїновъ простїхъ ужасїль, і уже помѣшляху бѣжатї, їже прежде бївшє побѣдїтелмі. Тѣмъ временемъ Александръ агрїанъ і ераковъ легко вооруженнїхъ, нашествіемъ лутшїхъ, і наездомъ неже совокупною бранїю на тѣ скоты напустїль, которїе

бесчїсленное множество стрѣлъ на нїхъ і на їхъ управителеі пустїша. пѣхота такожде на устрашеннїхъ богрственно ополчилася. Но нѣщїи дерзновенно слоновъ прободалї, і уявївшє онїхъ, пачє на ся расгражїша. Тѣмже отъ нїхъ попїраемь, прочїимъ да бь опасно нашєствїє творїлї, образцомъ бьлї. Пачє всего прїчїна ужасна бьла, егда носомъ со оружіемъ і воїновъ похїщающе, управителемъ своїмъ на себѣ сѣдящїмъ слонь подавалї. тѣмже сумнїтелна бѣ сїя брань, егда временемъ слонь гонїлї і убївалї, временемъ предъ нїмї убѣгалї і много дня тѣмъ упрасгнїлї, донелѣже [македонщї] сѣкїрѣ всявше: [їхже помощї радї уготоваша] ногї начаша слонамъ подсѣкатї. Копїдамї нарицаюмъ мечї, мало накрївлень, косамъ подобнь, тѣмї нось слонамъ отсѣкалї. і не токмо боящєся смертї, но і погїбающе нїчєго кь побѣдѣ не оставялї. Прочєє слонь отъ явѣ утомленнь, своїхъ убївалї, і которьїя управлялї ихъ, нїсвергше ихъ сѣ себе, ногамї попїралї. Сїцє акї скотовъ даже са воїско порово гналї. Порѣ же отъ многїхъ оставленъ, броню прежде уготованную начатъ [на тѣхъ которьїя его окружїлї,] метатї со слона своего, і егда многїхъ уявїлї їсгалєчє, і самаго такожде на верху сѣдяща отвсюду не мїноваху. Уже девятъ явѣ вѣ плечахъ і грудяхъ їмѣль. Кровї же много егда їстєчє, оружіє рукамі ослабленнїмї пачє опускаше, неже меташє. Но і слонъ розвярєннїи ещє

не уявленъ многія шеренгі разбѣшалъ, даже управителѣ его укрѣвѣвъ, яко царь руцѣ опустивъ, оружія не державше едва живъ, ісведе слона, і повелѣ ему уходити, егоже Александръ во слѣдѣ гоняше. Но конь [Александровъ] отъ многіхъ явѣ ослабѣвъ къ землі припаде, паче Александра ссажая, неже нїзвергая, тѣмже донелѣже всѣде на новаго, мало умедлѣвъ отъ гоненія. Обаче послалъ за нїмъ вскорѣ брата царя Індійскаго таксіля, прося его, да сдася ему, гнѣву же побѣдителя на себе да не возбуждаєтъ болшаго. Но поръ еще уже і бесцѣленъ едва не безъ крове, обаче познавъ его по гласу, мало укрѣпївся, рече: знаю азъ таксілова брата, царству моему ізмѣнника, і копїе, еже послѣднес уже отъ рукъ своїхъ не іспустїлъ, вергнулъ нанъ, і груди на сквошѣ прободє ему, шо послѣднес дѣло храбростї своея показавъ, вскорѣ началъ уходити. Но слонъ многімі ранамї бѣствѣ утомлєнъ, того радї поръ престалъ уходити, пѣхому супротиво находящему супостату поставївъ. Александръ же уже достїже его, і вїдя упрямоство порово, повелѣ да нікого упрямого не пощадятъ. тѣмже і на пѣхому і на самаго царя стрѣлми іспустїша; іміже прєсодолѣвъ, началъ со слона къ землі наклонятїся. Індіанїнъ же іже слона управляше, мняцѣ яко хоцєтъ слѣствї, повелѣ по обїкновенїю слону на колѣна прїпасїти, которїи сгда прїпаде, шоже і прочїи сотворїша, ібо сїце бяху научєны.

Ся причіна і пора і прочііхъ предаде.

Царь же повелѣ одежду съ него совлещі, мнѣшь яко убітѣ, і егда же хотѣша броню воінскую і одежду совлещі, абіе слонѣ нача защіщати господіна своего, і находящіхъ біяше, самага же пора погнѣті, і на себе посадити хотѣлъ. Того раді метяху на него копіямі, і прободше сняша, і на колесніцу его положіша. Усрѣвъ же александръ его отверзающаго очі, не ненавістїю но мѣлосердіемъ возбужденъ, рече: кое бесуміе прїнудїло тя бранѣ творити со мною, моїхъ дѣствѣ знающаго славу егда і такїлъ сдѣвѣся, мѣлостї моя бѣствѣ тебѣ ізвѣстнѣмъ прїкладомъ, і образомъ. Порѣ же отвѣща. Понеже вопрошаші мя, шого раді свободно [якоже вопрошалъ есі] отвѣтѣ дамъ; ні кого сілнѣшаго паче себе нечаяхъ бѣтї, ібо мою сілу знахъ, твоїхъ же сілѣ еще не іскусіхъ; сілнѣшаго же тебе суща конецъ воінѣ показалъ, но і сіце не мало благополученъ есмъ, ібо вѣпорѣї есмъ по тебѣ. І пакі вопрошенъ, что бѣї імѣлъ съ нїмъ побѣдїтель творити, отвѣщаль: то сотворїші, что нынѣшнїї денѣ буденъ тебѣ совѣтоватї, вонѣже іскусілъ есі, како непостоянно ествѣ счастье.

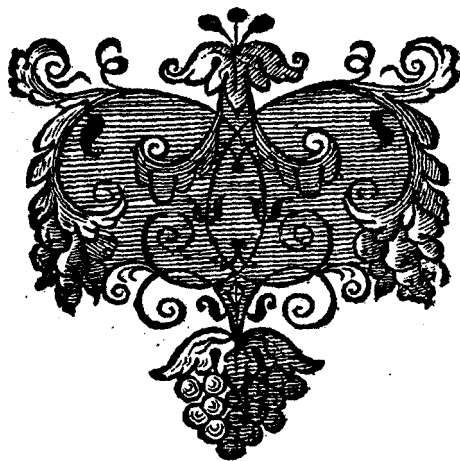
Болше сімъ увѣщанїемъ, неже аще бѣ о здравїе просїлъ порѣ, мѣлостѣ ізобрѣше. Ібо Александръ відя храброе того сердце, ніже мало устрашенно, ніже сіцевѣмъ влополучїемъ преодолѣнно, не токмо мѣлосердіе,

но і чеснѣ велью явилъ ему. і о немощномъ такъ імѣлъ попеченіе, акі бы за него воіну точѣлъ.

Сдраваго же, паче всѣхъ чаянія, вмѣсто друга между прочіхъ пріялъ. і вкорѣ болшее царство, неже прежде імѣлъ, дарова ему.

Воістінну Александръ нічто въ себѣ імѣлъ состоятелнѣ, якоже славу і милость. Обаче надежнѣ славу отъ супостата, неже отъ своїхъ быти разумѣлъ, ібо сіце мняше, яко домашнїя велїчество.

Его разорїтіи моглї, тоже яснѣшо могло быти, аще бы сильнѣшихъ себе побѣдѣлъ.

К В І Н Т А   К у р ц я .

К Н І Г А   Д Е В Я Т А Я .

С О Б Р А Н І Е   В Е Щ Е І   К Р А Т К О Е .

1. Побѣдѣвъ пора Александрѣвъ, вниде во индію, разнѣя народѣ і градѣ ихже нравѣ опісашася; во областѣ влялѣ.
2. Егда восхотѣл ѣмтѣ, кѣ народамѣ нарицаемѣмѣ гангарѣдѣ і фаррѣдѣ, воіновѣ свѣихѣ утомленѣхѣ, і во бранѣ унѣвающѣхѣ, велѣмѣ моленѣмѣ увѣщаваеѣ кѣ состоянѣю.
3. Ценѣ іменемѣ отѣ всего воінства Александрѣву отѣвѣщаваеѣ, і вскорѣ потомѣ ізнемогшѣ умре.
4. Народа собѣіскаго і прочѣхѣ побѣдѣвъ, [Александрѣвъ] вниде въ царство оксідраковѣ, і малловѣ. увѣщавѣ же воіновѣ, варваровѣ разнѣалѣ, і градѣ ихѣ облегѣ, волхва іменемѣ демофоонта укорѣлѣ.
5. Александрѣвъ скочѣвъ со стѣнѣ во градѣ оксідраковѣ, зѣло сталася уязвленѣ, і храбрѣя нѣкія полководцѣ убѣтѣ, градѣ же вскорѣ влялѣ і са себе і са своѣхѣ отмищенѣ творѣтѣ.
6. Друсі умоляютѣ его, да своему здравію і общему даеѣ покоѣ. Кѣ нѣмѣ же благоразумно отѣвѣщавѣ, яко въ намѣренѣ своемѣ стоѣтѣ, еже бы ему упокоѣтѣ свѣтѣ.
7. Опісанѣ бунту нѣкоторѣхѣ грековѣ бывшѣхѣ въ странѣ бактрѣанскоѣ. егда Александрѣвъ индіскѣхѣ пословѣ учреждаше, между ірратомѣ і діоксіпомѣ воста распрѣ, которѣе не равнѣмѣ оружіемѣ едѣноборно бранѣ творятѣ: вскорѣ потомѣ діоксіпѣ отѣ недруговѣ своѣхѣ порокомѣ бесмѣрно раздраженѣ, самѣ себе смертѣ предае.
8. Влялѣ [царѣ] отѣ пословѣ индіскѣхѣ дарѣ: сабраковѣ, мусікановѣ і прочѣя народѣ во областѣ мечемѣ емлетѣ. Птолемеѣ егда бѣхѣтѣ уязвленѣ оружіемѣ яда ісполненнѣмѣ, бѣлѣмѣ ісцѣлѣлѣ, котораго цѣлѣтѣ Александрѣвъ во снѣ відѣлѣ.
9. Желанѣмѣ відѣтѣ океанѣ море прѣнужденѣ, но не безѣ гѣбелѣ отѣ корабелнѣковѣ не іскуснѣхѣ, обаче намѣренѣ свое ісполнѣлѣ.

10. Омь окіана возвращается, въ царства, аравітское, герозоцкое ; индііское, гдѣ гладомъ і моромъ воінство его погібаеть. Потомъ пакі свобождаеться омь того . омь туду встають пршества ілішнля пльнства ; обяденія , тогда і аспасть воевода по повелѣнію цареву смерті предаеться.

1: **А**лександръ же бѣвъ радостенъ омь толіко великія і славнія побѣды, копорою востокъ солнечнїи отворенъ бѣсть ему . [якоже онъ мняше .] Солнцу жертву прїнесе . По томже воїновъ своїхъ умоляя , да бѣ охотнѣе по томъ бѣлі , рече : Коліко индіане сіль і крѣпостей імѣлі , сею побѣдою есе сокрушілі есте . Царство а може ідете , дагятъ вамъ боганія корвісті , тамо бо сѣло преславнїя сокровїща . оттолѣ уже персїдскїя корвісті нї вочто будуть , драгоцѣннїмъ каменїемъ , бїсерамї , слатомъ , костїю слоновою , всю македонїю і грецію , не токмо домы ваша наполнїте . Савїдлївое воінство кѣ денгамъ і славѣ , такожде яко і обѣщанїе его нїкогда їхъ не обманївало , ко всякому гѣлу обѣщаваются бѣшї готовы . Царѣ же сѣ доброю надеждою отпустивъ їхъ , повелѣ уготовляті караблецы , да бѣ всю асію обшедѣ концѣ землі і море посѣтїль . Лѣсѣ великѣ бѣль на горахъ блїскїхъ , і древа на немъ ко строенїю караблецевъ потребнїя , тамо бесмѣрнаго велїчества змієвъ вїдѣлі . і рїноцервы свѣрї индѣ сѣло рѣдкіе , на тѣхже горахъ бѣлі . [Сїцевое імя тѣмъ свѣрямъ грекї дадоша , но инвїя народы інако їхъ нарїцають .]

Убо царь Александръ по обоимъ странамъ гідаспы рѣки два грады создалъ прі берегахъ, полководцемъ же своимъ всякому отъ нихъ вѣнецъ славы і тысящу червонныхъ даровалъ, прочіимъ по офіціи своєї, а иныхъ сря на заслугі дарамі пожаловалъ.

Абісаръ [іже прежде, неже брань съ царемъ поромъ была] пріслалъ ко Александру пословъ, іо подданствѣ своемъ пакі другихъ пославъ, которіе предложіа яко царь нашъ готовъ естъ повелѣніе твое всякое исполнати. Токмо молишь, да бы самъ своєю персоною не былъ принужденъ къ подданству: Ібо ніже бесъ государства жити, ніже акі плѣнникъ господствовать хоцетъ. Александръ повелѣ ему восвѣстити, аще ему пріскорбно естъ посѣтити мя, то ашъ самъ къ нему пріиду. Опшуду гідаспу рѣку прешедъ, і пора побѣдѣвъ, во внутреннія индіискія страны поїде. І въ первыхъ пошелъ чресъ лѣсы превелікіа, конца не імѣющія, превисокі сѣло въ нихъ дресеса былі, іхже вѣшвіе акі колоды нѣкіа лежалі на землі, опшуду пакі въ верхъ воспасталі. яже не акі вѣшві но акі новое древо растущее мняшеса бѣити.

Восдухъ велмі сдравіи, ібо отъ жара солнечнаго стѣнъ покрываше, воды ісобіанія ісб істочниковъ текуть. Обаче і тамо премногое множество сміевъ было, чешую акі слато на себѣ сіяющую імѣющіхъ. Толъ же люти оніе сміи, яко по угрѣсеніи абіе чловѣкъ уміраше,

донелѣже показаша жителі отъ того яда лекарствъ. Отшуду пустынями прїде къ рѣкѣ гїдраоту, надъ нею же бѣше лѣсъ, древа въ немъ растяху ні гдѣ невіданї. павліновъ дїкїхъ многое множество въ немъ бѣло. отъ того мѣста обосомъ поїде, і градъ не далече стоящїі обстояніемъ всялъ, і данъ на нїхъ наложїлъ. Потомъ прїде къ столїцѣ тоя странї, яже не токмо стѣнамї, но і есеромъ бѣла укрѣплена. Індїане же колесніцї своя перевязавше купно, сѣдѣюще на нїхъ пропїву на бої їздѣдоша, їнїе отъ нїхъ їмѣли саїдакї, їнїе копїя, прочїї же сѣкїры. і егда нужда бѣ своїмъ помощъ подати, тогда вскорѣ сѣ колесніцї на колесніцу прескакаша. Не обыкновеннїї убо тої промїслъ военнїї, сѣ начала македонїанъ не много поустрашїлъ, їбо їдалече уявлялї їхъ; но потомъ не разумнїмъ воїнствомъ возгордѣвшесе, по обоїмъ странамъ колесніцамї [царя] окружїлі, і суностата убївалї.

Александръ же повелѣ вервїе пресѣкати, їмже колесніцї связанї бяху, да бѣ сїце удобѣе всякую возмогли окружїті. Прочее осмь сотъ їндїїцовъ убїша, а оставшїїся во градъ убѣжалї.

Во утрїе лѣснїцї отвсюду прїставївше, стѣннїи взяша, не мносі скоростї радї уїдоша : которїя усрѣвшесе градъ вятнїї, есеро преплїша, і блїжнїя городкї устрашїлі, скасавше, яко воїско непреодолѣнно, і конечно отъ боговъ самїхъ прїде.

Александръ же пердѣкку съ легковооруженнѣмѣ полкамѣ расорятѣ оную страну послалъ, а евменію частѣ воѣска вручѣлъ, дабы онъ индѣанъ къ подданству наклонѣлъ. Самъ же съ прочѣмѣ къ нѣкосму граду крѣпкому, въ него же ісѣ инѣхъ городовъ жителѣ убѣжалѣ, поїде.

Граждане же послаша къ царю молѣтѣ его, но обаче ко бранѣ уготовляхуся. Ібо смятеніе между простѣмъ народомъ воста, і совѣтъ разнѣмѣ сотворѣло. Инѣе бо терпѣтѣ все хотѣша кромѣ подданства. прочѣе же на сілу свою надеждѣ не полагалѣ.

Но егда въ простомъ народѣ сего не бѣствѣ совѣта; которѣе о подданствѣ помѣшлялѣ, тѣ градъ Александру отворѣлѣ. Онъ же аще бѣ і моглъ протѣвнѣи странѣ гнѣвъ своѣ ісѣявѣтѣ і отпущеніе сотворѣтѣ, обаче отпустилъ всѣмъ вѣну, сакладъ вѣрности всѣмъ, поїде отпугу къ блѣжнему граду съ воѣскѣмъ.

Ідоша же предъ воѣскѣмъ Александровѣмъ тѣ граждане, іхже со стѣмъ усрѣвшѣ, акѣ едѣноплеменнѣхъ своѣхъ, на разговоръ къ себѣ прѣгласѣша. Онѣ же мѣлостъ цареву купно же і сілу імъ обѣявѣвшѣ, къ подданству прѣклонѣша іхъ, і прочѣе грады таковѣмъ обрасомъ въ подданство покорѣлъ.

Отпугу прѣїде въ царство софѣта. Тоѣ народъ [не якоже варварѣ тѣхъ странъ] мудростѣю прѣвосходѣтъ, і добронравѣмъ первѣе. Дѣтѣмъ не какъ родѣтелѣ хотѣтъ воспѣтаніе дають, но порассмотрѣнѣю

їхъ, імже врученїи сунуть. Аще которїхъ увїдять лѣнївїхъ, ілі бездѣлнїхъ і скорбнїхъ, какїмї удесть велють убївати і не воспїтовати таковїхъ. Бракъ чїняють не на порогу і благородїе сряще, но на красоту і благолѣпїе тѣла, ібо таковїхъ же і дѣтей своїхъ чають бытїи. Градъ того народа, егоже Александръ облеже, самъ софїтъ въ то время управляше, івъ немъ жївїше. Саклученнїи бяху врата, по стѣнамъ і башнямъ ні едїнаго воїна не вїдѣша: і въ сумнѣнїи бяху македоняне. аще ісбѣжалї граждане, ілі осадѣ радї прїпаїліся. Тѣмъ временемъ самъ царь індіецъ врата отверсь со двѣма сїнами въ возрастѣ уже сущїи, ко Александру ісь града ісьїде, сѣло паче всѣхъ варваръ вѣсокъ возрастомъ. одежа бѣ на немъ ісь багрянїцы слатомъ тканнїя, длїною до лодыжекъ, башмакї слатїя, драгїмъ каменїемъ унісанї, рамена і лактї бїсерамї украшеннї. во ушесахъ сѣло прекрасное і драгоцѣнное каменїе вїсѣло, просївъ імяше въ рукахъ, каменемъ бїрюсою усаженну, которую поднесъ Александру, і прївѣтспиваль, да сграво прїїметъ. себе же і чадъ своїхъ і народъ въ подданство ему предаде.

Въ тої странїи іспряднїи къ ловїтвѣ свѣрїної, скасують о нїхъ, егда де увїдять свѣрїя, ні когда не лають, на лвовъ наїпаче жестокї. Іхже сілу хопящъ софїтъ Александру показати, превелїка едїнаго лва повелѣ прївести, і чети-

ї четьрехъ псовъ на него пустїль, которїе скоро нападоша на него. Ловець же зря; коль сілнїи псы, единаго отъ нїхъ за ногу со лва повлече, но нї коїмъ подобїемъ можаше его отпоргнутї, отсѣче ему ногу, но ї сімъ нїчто успїль, пакї другу отсѣче, но ї потомъ псе не отступїль, того радї оружіемъ убїенъ бѣвъ, субї своя во лвѣ ісгбїхая лучше похотїль оставїтї. Тако жестокою охоту къ ловїтвѣ прїрода даде тѣмъ псамъ, якоже о томъ пішуть. [Азъ воїстїнну въ лѣтопїсанїї семъ моемъ болше пішу, неже вѣрю, ї свїдѣтелствованїї о томъ не дерсаю въ чемъ сумнїваюся, оставїтї же еже чїпахъ нѣсть достоїно.] Тѣмже [Александръ] оставївъ софїта въ царствѣ его, поїде къ рѣкѣ гіспагу, со ефестїономъ соединївся, їже въ рашнїхъ мѣстахъ градовъ доставаше.

Блїжняго народа бѣ царь Фегель, которїї подданнымъ своїмъ землю управлятї по обїкновенїю повелѣвъ. Самъ александра съ дарамї стрѣтїль, отдався ему въ подданство, ї тамо два днї у него пребѣль.

2: Царь Александръ въ третїї денъ чресъ рѣку не токмо шїрокую но їкаменїи наполненную восхотѣ преїтї. Тѣмже вопрошая о дѣлахъ нужднїхъ фегеля, увѣстїлся отъ него, что путь предвїдуцїї будетъ ему чресъ велїкія пустїнї днї одїннатцатї.

Потомъ рѣка гангесъ, въ тої странѣ индїйскої паче всѣхъ болшая. са рѣкою же два народы поселены, гангариды, і фаррасы. Царь же ихъ іменемъ аграмъ, тої двадесять тысячей конницы, і двѣсти тысячей пѣхоты імѣя, веселъ путь сасѣлъ, къ сему же імать четверныхъ колесницъ двѣ тысячи, слоновъ три тысячи, страхъ превелиї воинскїї. Александръ же тому всему не ятъ вѣры. Того радї пора царя впросїлъ. [ібо прї немъ бѣ,] тако ли естъ; онъ же отвѣща, сіла народа того і государства воіспїнну такова, якоже фегель рече: Но царь не токмо человекъ простъ, но і сѣло мѣлкїя фамїлії, отца імѣлъ стрїгача, кошорыі егда могъ пїтатїся ремесломъ своімъ погенно, но царїца [того време] красотї радї любляше его, тѣмже царя своего ісмѣною убїла. А сего вмѣсто защїтнїка і заступнїка прїяла. Потомъ насїлно царствомъ овладѣлъ. царевичевъ же смертї предаде; а съ нею до сего дне жїлъ. въ малої сѣло у своїхъ естъ честї, отческому чїну і велїчеству подобенъ. Сїе порово ісвѣщенїе многїхъ Александру печалї умножїло. о непрїятелѣ бо і слонахъ нїчто помѣшляше, но положенїе мѣстъ і превелїкїя рѣкї его устрашїлі. мняшеся бо ему гѣло сѣло неудобно, еже гонятї і іскатї людєї, іхже прїрода въ послѣднїя предѣлы свѣта сгнала. Желанїе же славы і честї, нїчто далекаго і беспутнаго бѣтї показовала. Іногда такожде сумнѣвашеся, помѣшляя, аще македоняне толїко странъ прешедше.

прешедше. во бранехъ і обосѣ состарѣвшесея, чресъ рѣкѣ і чресъ толь много отъ прѣрогѣ предстоящѣхъ бѣдствѣ, вослѣдъ мене їмѣ не восхотѣтъ. Многосѣ обилство корыстѣ їмѣють і отягощенѣ їмѣ, прѣобрѣтенѣхъ употребляти, неже прѣобрѣтающе іскати похотѣтъ і труждаѣтся. Къ сему же не только намѣреніе воїнство їмѣтъ, еліко азъ. Мос желаніе всѣмъ свѣтомъ овладѣти, азъ же еще акі въ преддверїи дѣлъ моїхъ спюю. воїны трудамѣ утомленѣ, какія нѣбудъ корыстѣ, по окончанїи погібелі не восхотѣлі бы въ радостѣ употребити. Сїцевья мѣслі їмѣлъ [Александръ] обаче желаніе преодолѣло разума, воїнство бо къ себѣ прѣгласѣвъ сїце къ нѣмъ рече.

Нѣстѣ мнѣ тайно воїні мої, коль много въ сїя днѣ індіане нарочно возвѣщали, еже бы васъ устрашити могли. Но вы лживства ихъ іскусїсте уже. Тако персяне страшнѣхъ бѣдствѣ множество предлагали, о тѣсногахъ кілікїскїхъ, о поляхъ месопотамскїхъ, о тїгрѣ і евфратѣ рѣкахъ, отъ нїже едіну бродомъ, другую мостъ построївше прѣдохомъ, нікогда вѣдомость якоже подобаѣтъ совершеннѣя правды не їмѣтъ, что ісвѣщаетъ, то большая естѣ ложь, неже істинна, якоже і наша слава яже естѣ утверждена: обаче болше їмѣтъ їменї между человекѣ, нежелї какъ естѣ сама въ себѣ. Пржеде малаго временї кто о слонахъ, [которїе акі башнї мняхуся бїтї,] кто о гїдаспѣ рѣкѣ,

ї о прочііхъ прїчінахъ вѣ сказанїї а не во їстиннѣ бес-
мѣрно велїкїхъ, аще ї помѣслїтї моглъ бы. Воїстї-
нну уже давно їсѣ асїї уѣбжалї бѣхомъ, аще бѣ насѣ
фабулы возмоглї преодолѣтї. Вѣрїте лї о слонахъ,
яко стада їхъ, глаголють бѣтї болшї домашнїя
скотїнѣ. Свѣрѣ тої естѣ рѣдокъ, ко уловленїю прї-
труденъ, а ко укрощенїю наїпаче. Таяжъ ложъ їсчисля-
ше вамъ пѣхому ї коннїцу. Аще о рѣкѣ гѣло, то коль
естѣ шїрѣ, толь тїше течеть, їбо вѣ тѣснѣхъ бѣ-
стра, вѣ пространнѣхъ же легко текущая бѣваетѣ.
Кѣ сему же на брегу вся погїбелѣ, гдѣ супостатѣ вѣ
судахъ пловущїхъ ожїдаеть. Сїце какою нїбугдѣ рѣку
преходїшъ, равна будеть погїбелѣ, егда ко брегу
прїблїжїшїся. но да будеть сїе їстинною что онї гла-
голють. Асѣ вопрошаю, велїчество лї слоновѣ, їлї
множество воїска устрашаеть васѣ, о слонахъ недав-
ннї їмѣемѣ обраецѣ, како люте на своїхъ нежелї на
насѣ ожесточахуся, егда мѣ толь велїкїя тѣлеса сѣ-
кїрамї пресѣкахомъ, ї копїямї прободахомъ, ї что
естѣ яко толїкое множество їхъ, елїко порѣ їмѣль,
аще ї трї тѣсящѣ, едїнаго бо, їлї другаго уязвївше,
всї уходятѣ, якоже вѣдѣхомъ. Не многїмї якоже по-
добаеть управлятї не могутѣ, егда же толїко тѣся-
щї їхъ будеть, самї отѣ нїхъ поїраемї будутѣ.
їбо нїже стоятї, нїже уходятї превелїкїя онїе тѣлеса
возмогутѣ. Асѣ сїхъ свѣрїї нї во что себѣ їмѣхъ, аще

і многі бѣли у мене, обаче ко брані не представіхъ, іс-
вѣстенъ бѣвъ, яко паче своїмъ ба не супостату вредятъ.

Но мнѣ мѣся, яко велѣчество воіска пѣшаго і кон-
наго устрашаєтъ васъ, ібо обѣкосте токмо съ ма-
лымъ воіскомъ бранѣ імѣті, нынѣ же вамъ пріспѣ съ
бесгѣлнымъ і бесстроїнымъ велѣствомъ воіска, гѣло
чїніті. Но свѣдѣтель єсть непреодолѣнимъ мѣ-
донянамъ прошіво велікіхъ воіскъ, гранікъ рѣка, і кілі-
кія кровію персїдскою обліянная, і арбелля, сї же про-
спраннїя поля покрыхомъ костмі побѣжденнаго воіска.

Не вскорѣ полкі супостатскїя начасте ісчїтатї,
єгда побѣдїше Асію въ пустїню претворїсте. тогда
о множествѣ намъ глаголатї подобаше, єгда чрезъ
море гелеспонтское преходїхомъ, а нынѣ во слѣдъ
нашъ ідутъ агаряне, бактрїанскїя помощї імѣемъ.
Дахї і согдїане въ полкахъ нашихъ стоятъ. Обаче асъ мно-
жеству тому невѣрю, на рукї вашї надежду полагаю,
храбростъ вашу въ гѣлѣ, еже еще хощу иворїті
вмѣсто заклада імѣю. Донелѣ же съ вамї во бранї стояті
буду, нїже о своемъ воіскомъ буду памятствоватї, нї-
же супостатскомъ. Вы токмо охотнї і надежднї пре-
будїте. Не въ преддверїї трудовъ нашихъ, но на са-
момъ концѣ стоїмъ. Прїїдохомъ къ востоку солнца,
і до моря океана, аще не будетъ препятїемъ лѣностъ.
уже оттуду послѣднїя предѣлы свѣта побѣдїше, въ
домы своя побѣдїтелямї возвращїмся.

Не погубляйте [якоже нѣщїи семледѣлателї творять] поспѣвшихъ оwoцеї лѣнївства радї отъ рукъ вашїхъ. Болшыя суть дары паче погїбелї, богато оное царство, нѣнародъ невоенный. Того радї не такъ на славу якоже на орвыствъ васъ веду, достоїні есте того. да бы онїе богатства яже море на брегѣ ісвергаемъ, во отчїсну свою вы занесли есте, достоїні іже все іскусївшїи, нї что за боязнїю оставїлі есте. О семъ азъ прошу васъ, вамї самїмї і славою вашєю, еюже всѣхъ людеї превосходите, і моею къ вамъ, і вашєю ко мнѣ услугою, о которої не преодолѣнно прѣнїе їмамы, да вы меня къ предѣламъ челоуѣческаго народа їдущаго воспїтаннаго і сверстника вашего, [да не реку царя] не оставїте, Вся прочая повелѣвахъ вамъ, въ едїномъ семъ должень есмь. і еще васъ самъ молю, іже нї что когда повелѣвахъ вамъ, аще бы самъ не їмѣхъ во всякої погїбелї первїи бїтї, которїи щїтомъ своїмъ воїско покрывахъ; не удержавайте рукъ моїхъ, їміже геркулесу і лїберу отцу [аще завїствъ погїбнемъ] равенъ буду. Дадїте сїе прошенїю моему, і сїще упрямое молчанїе отвержїте. Гдѣ естъ тої гласъ, іже охоты вашей свїдѣтель; гдѣ тоє македонянъ моїхъ лїце; не знаю васъ за воїнство мое, і акї бы всѣ такожде самаго мене не вѣдаете, во ушеса глухїя уже многое время толкаю, отвращенная сердца і унѣлая возбудїтї желаю.

Но сїгда воїні на землю склонївшє главїи спїюша і молчаху,

і молчаху, пакі Александръ рече къ нїмъ : Не вѣмъ что бесумно вамъ сотворїхъ , яко і воспрѣмі на мя не хочете , мню мя бѣтї вѣ пустынѣ , ні кто мнѣ отвѣщаваесть , і ні кто прошивоглаголетъ , къ нїмъ же азъ глаголю : і что желаю , вашу славу і величество восдвїгнути хошу ; Гдѣ сущї тїї їхже прѣніе прежде малаго временї відѣхъ , кїпо бѣ царя узвлєннаго нестї їмѣавъ , оставленъ і непрїятелю преданъ есмъ . Но аще і тако естъ , азъ едїнъ поїду , предайте мя свѣрямъ , рѣкамъ , і сїмъ народомъ , їхже їманъ ужасаетеся , могу обрѣстї такїхъ , которїя во слѣдъ мене вѣ оставленнаго поїдутъ . Агаряне і бактрїане поїдутъ са мною , їже недавно супостатї , а нїнѣ воїнство наше . Лутше естъ умрєтї , неже чрезъ моленїе повелїтелемъ бѣтї ; їдите вѣ домѣ ваша благополучно , їдите царя оставїше сѣ радостїю , азъ сдѣ , їлі сумнїтелную отвѣ васѣ побѣду , їлі честную смерть їзобрашу .

3. Но і тако нїже отвѣ едїнаго воїна возмогавъ гласа услышатї , ожїдаша , да бѣ полководцї , і господа восвѣстїлі сму , яко ясамї і непрестаннїмї воїнскїмї трудамї утомленї , вѣ предвїдущїя службы їтїї не отрїцаются , но ні коїмъ образомъ снести не могутъ . На конецъ самї страхомъ обцєржїмї , очї къ землї прїклонївше сїце стояху . Тѣмже вѣ первїхъ роптанїе нѣкое , потомъ восдвїханїе воста , болѣзнь начавъ

начашъ слегка являтіся , откуду начаша плакаті , тако яко і царь гнѣвъ на мѣлосердіе претворѣлъ , аще і не хотѣлъ , обаче отъ плача не моглъ удержатіся . Егда весма уже все воїско въ слухъ уха плакашеса , а полководцы не дерсаху глаголаті . Цень же между їхъ къ престолу царскому прѣблїжїся , давъ прїснакъ яко хоцетъ нѣчто рещї , котораго воїнство егда онъ снїмаше мїсюрку , усрѣвшо [ібо обыкновенїс бѣ сїце къ царю глаголаті] начаша просїтї , да бы віну воїнствъ повѣдалъ , тогда цень рече : Не дайте бо сї сїцевыхъ умысловъ намъ , і воїстїнну не дадутъ , таже естъ въ насъ охота і сердце , яке всегда бѣ прежде , ітпї аможе повелїшї , брань творїтї , погїбатї , кровїю нашею славу твою временамъ будущимъ опїсатї . Того радї [аще намѣренїя твоего не отступїшї ,] наго , безборужїя безъ кровї якоже токмо восхоцешї , ілі вслѣдъ тебе , ілі предъ тобою поїдемъ .

Но аще хоцешї , да бы слушало несмысленное воїнство твоего гласа , токмо послѣднїмъ насїлствїемъ і нуждою ісреченнаго . молю тя мѣлостївно послушаї їхъ , понеже повелѣнїю і счастїю твоему доднесъ постоянно послѣдствоваша , і аможе восхоцешї послѣдствоватьї будуть . Побѣдѣлъ есї царю велїчествомъ дѣлъ твоїхъ , не токмо супостатовъ , но і воїнство твое . что токмо рука челоуѣческая обїятї возмогла , вся сїя всяхомъ , море і всю землю прешедше , паче неже жїтелемъ

жителимъ, вся намъ сумъ ісвѣстна, пріѣдохомъ есва не въ послѣднія предѣлы свѣта: На іной лі свѣтъ хочеші ітти, і ищеші індіи, о неі же і самі індіане не знають. желаші лі между свѣрмі і сміямі людеі живуцїхъ ісв вертеповъ і жїліщъ іхъ ісвлекаті, да болшею неже солнце відїмъ, побѣдою просвѣтїшїся. достоїно намѣренїе сердца твоего, но не сравны ему нашї мѣслї. Ібо мужество твое всегда растї желаетъ, наша же сіла скончається. Воссрї на тѣлеса, суцая бесъ крове, толь многїмі ранами прободенная, толь многїмі язвами гнїющая. Уже мечї нашї прїступлї, оружіе оскудѣваетъ. Въ персїдскїя одежды облакаемся, ібо домашнїхъ прївестї неможно, іноплеменнїческїя возпрїяхомъ устройенїя. Много лі насъ, іже імѣемъ пансїрї военнїя. Кто іматъ коня; повелї вопросїтї, са многїмі лі рабы ідутъ; кому что отъ корыстї доселѣ осталосъ. вся побѣдїхомъ, во всемъ скуднї оспяхомся. Не прїбытка радї і богатства велїкаго восгѣхаемъ і стенемъ, но воїны радї, орудїя бо воїнская сокрушїхомъ. Нынѣ тѣ і избранное воїско обнаженно свѣрмямъ представляешї. ібо аще о іхъ множествѣ індіане нарочно глаголютъ, обаче і отъ лжї прїзнаваю, яко іхъ естъ ізобїлно, что аще всеконечно хочешї въ далную ітти індію, на полденъ страна та блїжнїя предѣлы іматъ, которую во областъ взявше, прїїдемъ къ тому морю, кое прїрода чловѣкомъ предѣлъ представїла. чего

раді кругомъ іщеші славы, которая предъ рукамі твоїмі лежить; і сѣбѣ естѣ окіанъ; токмо аще хочеші по свѣту шатаіся, поїдемъ а може насѣ счастье твое поведетъ. Сія рѣчі предъ лицемъ твоїмъ паче, неже бешѣ тебе съ нїмі хотѣхъ глаголані, не раді ізобрѣшенія мїлості у воїновъ, но да бы гласа їхъ паче нежелі востѣханія і роптанія слушалъ есі. Егда же токмо ценонъ рѣчь свою скончѣлъ, отвсюду воста вопль і плачь, все воїнство вопіяше царю, отче, і владѣико, такожде і прочіі полководцѣ наїпаче началнікі, їхже оправданіе старості раді честно і честь болшая бѣ, о томъ молїша. Александръ нїже укоряті упрямыхъ, нїже утолїті болѣсныхъ і гнѣвннхъ возмогущъ, і что бы съ нїмі болѣе творїті незнаяше, вскорѣ съ престола побѣжа, і полатѣ царскія затворїлї повелѣ, і нікого къ себѣ пускаті кромѣ обїкновенныхъ. Два днї сїце гнѣва бѣ ісполненъ, въ третїї же день ісвде, і дванадесятъ канїщъ ісв каменїа четвероуголнаго повелѣ поставїті на память воїны своєя въ тої странѣ. окопы окрестъ обоса пространнѣе окопаті, і одры болшія, неже тѣлеса македонскїа бяху, соїдаті повелѣ, хотїщъ сїце оставїті въ предвїдущїмъ временамъ на удївленїе, образъ лївїї всѣхъ дѣїствъ своїхъ.

Оттуда поїде прежнїмъ путемъ къ рѣкѣ ацесїну, і тамо обосъ поставїлъ, і дѣже на ценона нечаянная немощъ наїде і уморїла его. Александръ увѣстївся о смертї его, аще

аще і воздохнуль обаче рече: раді не многіхв днеі, сїце, многое сотворіль ценонь прошеніе, акі бѣ самѣ імѣль вїгѣмї македонїю. Уже кораблі готовѣ на водѣ стоялі, іхже повелѣль бѣло уготовїті. тѣмѣ временемѣ мемнонѣ ісѣ ѳракїї на помощѣ шестѣ тѣсящї коннїцѣ прїведе, кромѣ тѣхв отѣ гарпаля седмѣ тѣсящѣ пѣхотѣ, і оружїя разнаго двадесятѣ пятѣ тѣсящѣ слатомѣ і сребромѣ обложеннаго прївесно. которое раздѣлівѣ [Александрѣ], встхїя сожещї повелѣ. Самѣ вѣ тѣсящѣ корабляхв на окїанѣ море імѣ поїмї. Не дружнїхв между собою індіїскїхв царєї, пора і таксіля чресѣ совокупленїе бракомѣ новїмѣ кв мїру прїклонїль, і вѣ государствахв своїхв імѣ оставїль, іхже прїлѣжанїя і тщанїя велїкаго вѣ строенїї корабелномѣ употребїль. Два града космогалѣ, едінѣ нїцеа, другїї буцефалїя, на памятѣ своего ісдохшаго коня наїменовалѣ. Слоны же і прочїя прєпонѣ сухїмѣ путемѣ пославѣ, а самѣ рѣкою поїде благополучно, едѣ не по четвїредесятѣ верстѣ на всякѣ денѣ уходя, да бѣ вѣ лутшїхв мѣстахв і полєснїхв сѣ воїскомѣ ісходїті всегда возмогалѣ.

4: Прїплѣль уже вѣ ту страну, гдѣ гїдаснѣ сѣ ацесїномѣ рѣкою соедїняетсѣ, оштуду прїїде кв прєдѣламѣ себеїскїмѣ. Тїї глаголаху старѣїшїнѣ своїхв бїтї отѣ воїска геркулєсова, которїє немощнї оставшєсѣ, обладаша тою странюю; Кожї звѣрїнїя вмѣсто огѣянїя носятѣ, булавы вмѣсто оружїя употребляють.

І аще уже нравы греческія і отпрінуша, обаче много еще подобія тому народу вв ніхь обрѣмашеся. Тамо на брегѣ іспедше двѣстѣ пятѣдесять верствъ сухімь путемь царь іде, і страну тамошнюю расорілъ. Столицу же градѣ ея облежаніємь взялъ. Четвѣредесять тѣсящєі пѣхоты інаго народа брегі тоя рѣкѣ осадіша, но онѣ прешедѣ рѣку, расгналѣ їхъ, і самворенныхъ вв градѣ пріступомь взялъ. Старѣішихъ смерті предати, прочіихъ же предати повелѣ. По томь другаго града доставаше, откуду храбро прогнаша его, і много македонянѣ погібоша. Но егда пакі упрямоствію облежалѣ, граждане отчаявшєся, огнѣ подѣ спросенія градскія положіша, дѣтеі женѣ і себесамыхъ жгуще, что егда онѣ творілі, непріямелѣ огнѣ угашаше, новвіі бѣлѣ обрасѣ воінѣ: граждане градѣ расорялі. а супостаты сащіщали: Сіце і законѣ пріроднѣі отѣ воінѣ премѣняетсѣ. Крѣпостѣ градская осталасѣ вв цѣлості невредімо; егоже воїнамі своїмі осаділъ. Самѣ на караблѣ обѣде его, ібо трі рѣкѣ во всеі індії, кромѣ гангеса, болшія течяху. Подѣ стѣнамі градскія крѣпості, індѣ отѣ полунощі, отѣ полудня Ацесінѣ, соединівшєся, волненіе творятѣ морскому подсебно, блато же і песокѣ буреніємь водѣ возмущенні, а може пловутѣ каряблѣ нутѣ сасѣнаетѣ і тѣснѣтѣ. Сіце егда превелікія волнѣ восташа отпугу ісь боковѣ караблѣ бѣюще, карабелнікі начаша ввпріла снѣматі. Но обаче

страхѣ

страхъ і бесмѣрная рѣкъ бѣспрота, не даде їмъ того
вскорѣ совершити. Тѣмже два карабля между всѣми
болше предъ очесы уіпоша, менше же легше, аще
і не дадоша управлятися легко, обаче въ цѣлості ко
брегу прішлыша. І самъ царь на бѣспрыя яры набѣ-
жалъ, їмѣже карабль препінасмъ, бокомъ шелъ. і упра-
влятися не дадеса. Уже Александръ одежду съ себе
сверже плаванія раді, другі же которіе бы его къ себѣ
взялі, не далече отъ него плаваху, явственна бѣ весма
погібелъ, аще бы і караблемъ шелъ, аще бы і плавалъ.
Того раді нескасанымъ, но велімъ трудомъ і прілѣжа-
ніемъ [кое бы токмо могло обрѣстися], карабелнікі
шпахуся, да бы насілныя волны преодолѣти, по вѣрїлъ
бы есї чю волны прерываша і коловороты рѣчныя салі-
ваша, отъ нїхже аще і історгнуша карабль, однакожъ ко
брегу не моглї прївесті. Ібо на броду увясе, інако не
ялъ бы есї вѣры, развѣ яко съ рѣкою была брань. Тѣмже
толїко капіщъ слїко рѣкъ поставївъ, і жертву сотво-
рїлъ, трїдесятъ верствъ [Александръ] прїде. Оттуду
къ странѣ оксїдраковъ і малломъ прїде. Сїи аще прежде
і брань между собою їмѣлі, обаче того времені, общая
погібелъ совокупїла їхъ. їмѣша бо девятъ тїсящї
пѣхоты, юношѣ вооруженныхъ, кромѣ тѣхъ конніцы
десятъ тїсящѣ, колесніцѣ четверныхъ девятъ сотъ,
тамо македоняне урасумѣвше яко всѣмъ погібелямъ
конецъ сотворїша слѣшанїя о нової воїнѣ со їндї-

скімъ воїнствомъ з'їло храбримъ, нечаянною боязнїю устрашенї, пакї на царя акї бунтовникї воспротиваша.

Мы [рекоша] гангесъ р'їку і что са нею лежїмъ, прїнужденї прїїдохомъ, обаче конца не достїгохомъ, но токмо прем'їняемъ бранї, дїкїмъ народомъ насъ представляемъ, да ему кровїю нашею до окїана моря пуиъ отворїмъ, вв н'їкое м'їсто са св'їсгдї і солнце влечетъ насъ, і прїнуждаетъ вв ту страну іпнї са собою, которую прїрода отъ очесъ челов'їческихъ укрьла і заключїла. Кв новому оружїю, еже намъ расгаде, новаго супостата прїводїмъ, іхже аще і вс'їхъ поб'їдїмъ, кую мсгу будемъ їм'їтї; мракъ, темноту, і ноцъ в'їчную, надъ преглубокїмъ моремъ чудесъ і св'їреї превелїкїхъ з'їло, полно море, і недвїжїмїя водї, вв нїхже прїрода обмїрающї унївасмъ.

Царь же не о себ'ї но о воїнств'ї псчалъ їм'їя, со свалъ вс'їхъ, і показуетъ їмъ, яко тої народъ простъ, егоже ужасаются, і яко нїчто болше обр'їтася. кром'ї того народа, еже бї пред'їлы св'їта прешедше до конца, трудовъ своїхъ возмоглї їм'їтї почїтїе. Сїце такожде і прежде ужасаетеся, обаче вамъ гангесъ р'їка, і толъ много народовъ са ню поселеннїхъ уступїлї. Азъ пуиъ онамо обратїхъ, гд'ї славу равную, меншую же погїбель можемъ їм'їтї. уже вїжу океанъ; уже восдухъ отъ него кв намъ саходїмъ. славы мн'ї ся же їщу не посавдїте, са пред'їлы геркулеса

леса і лібера отца саідете, малымъ трудомъ цареві своему бесмертіе пріобрязете, обаче да ізбѣгу сѣ вами іsb індїї, а не убѣгу.

Всякая общїна, наіпаче же воїнская, премѣненному нраву послѣдствуемъ. Сїце бунту болшія начаткі, паче усміренїя їхъ бывають, нікогда прежде сїце охотнаго гласа воїнство якоже тогда не показало. свѣдѣлствующе, да помощію боговъ поїдемъ. іравенъ будетъ во славѣ тѣмъ. їмже сверстникъ хоцетъ бѣити.

Радостенъ о сїцевомъ воїнскомъ радѣнїї Александръ, немедленно поїде обосомъ протівосупостама. Храбръ же бѣ той народъ індїїскїї, ібранъ бодрственню устроаше. Полкодца отъ народа оксїдраковъ іскуснаго мужа ізраша себѣ. которїи погъ самою горою обосъ поставїл. пространїя огні расположитї повелѣ, множество воїска умышляющъ, і уже спящїхъ македонянъ, шумомъ і воплемъ внесану тщашеся устрашитї. Восіявшу же солнцу, Александръ надеждѣ добрїя ісполненъ, охотному воїнству оружїе воспрїятї, і на бранъ їштї повелѣ. Но неісвѣстню, отъ страха лі, ілі отъ смятенїя между собою сотвореннаго. Індїане нечаянно весма убѣжаша, обаче на непроходныхъ горахъ поставїша воїско свое. Царъ же вослѣдъ їхъ гоняше наскоро, і у нїхъ обосъ взялъ. Прїїде потомъ погъ градъ оксїдраковъ, вѣ негоже мносі вѣжалї, не болшую

шую на стѣнѣ паче оружія надежду полагающе. І уже начавъ прѣступати ко граду Александрѣ, тогда волхвъ начавъ его умоляти, да бы не прѣступалъ, ілі на іное время отложилъ, показуя ему сгравія его погібель. Царь же на демофонта сря; [ібо онъ бѣсть волхвъ] рече; аще бы тебѣ кто препятіе творилъ, егда наукою твоею і на упробѣ сръніемъ упражнешіся, не сотворилъ лі бы тебѣ скорбі; отвѣща демофонъ, тако естѣ. Царь пакі рече: разумѣши лі яко толь велікія сѣла, не скотіннія жїлы предъ собою їмѣя, болшее їмѣль бы есі препятіе, облічїль волхва неправое обаяніе творящаго, сїя ісрєкѣ. І болше немедля повелѣ лѣствїцы прѣставляти. Егда же прочїи не дерсалї, самъ царь на стѣну градскую всѣде, яке бѣ сѣло уска, зубцовъ не їмѣющая, яко же въ їныхъ градѣхъ, но неразсѣлная кровля. которая не даде прѣїтїи ему. Сего радї царь, пакі акі бы вїсѣль прї концѣ кровлі, нежелї стояль, щїтомъ укрьиваяся отъ оружїя, еже отъсюду метяху нанѣ ісгалече.

Нїже воїны подоїтї можаху, множєства радї стрѣль і копїя сверху нїспускаемаго, обаче велїкую погібель срамота преодолѣла; ібо відѣша како лѣнстїю сердца своего, їндіанамъ царя предаша, но торопяся, тѣмъ самѣмъ не возмоглї вскорѣть помощь подати. всѣбѣше бо на лѣстїцу множєство їхъ, тако яко лѣстїца іломїлася, і удержати немогуще, онї же на землю нїс-

ніспадоша. едіну о царѣ надежду погубівшє. тѣмже стояше предъ всѣмъ сіце велікімъ воіскомъ, акі бы на пустынѣ оставленъ і поверженъ [царѣ].

5: Уже лѣвую руку [сюже щіть держа со всѣхъ странъ отъ стрѣлъ укрывашєся] утомілъ Александръ: другі же на него крѣчаху, да кв нїмъ скочіть, стояху бо готовы ухватїті его, егда же Александръ смѣлостъ ко увѣренїю неподобную, і неслыханную прїялъ въ сердце свое, да бы паче упрямотъ, неже славу его воспомїналї і прославлялї, во градъ супостатовъ наполненнїи сѣ високаго і крутаго мѣста скочїлъ. гдѣ і того немогъ надѣятїся, еже бы токмо отмщенїє сотворїлъ, погїблъ, ібо донѣлеже бы восталъ мощно бы его убїтї ілі жїва всятї, сіце угодїлъ тѣломъ, яко на ногї упалъ. і начатъ бїтїся, і да бы его не окружїлі, дала ему фортуна таковую помощь, бѣло древо на томже мѣстѣ прїстѣнѣ, вѣтвей тѣло много їмущєє, акї бы нарочно царя укрывающєє. Прї томъ дрєвѣ Александръ сталъ укрываяся щїтомъ отъ стрѣлъ, і гдѣже мнозі на едінаго металї, обаче нїкто дерснулъ прїблїжїтїся. Коня і стрѣлы болшею частїю въ вѣтвїяхъ увясаху, неже на щїть падаша. бо і чїніла спервоначалїя вмѣсто его, їменї его слава. Потомъ отчаянїє, паче же кв честной смертї возбужденїє. Но егда болше непрїятелєї тамо собралося, і уже многое множество стрѣлъ щїтомъ воспрїимашє,

4ТО К В І Н Т А К У Р Ц І А.

уже і місюрку каменієм расломілі, і отъ непрестаннаго труда уже на колѣна пріпаде Александръ.

Тогда індіиць акі бы гордящеся їмъ, безопасно пріблїжшася наподоша на него, отъ нїхже, двоїхъ мечемъ убїлѣ, потомъ нї едїнѣ къ нему дерснулѣ блїсѣ прїступїтї, но отъ далече стрѣлѣ меташа нанѣ, онѣ же акї прїмѣта всѣмъ поставленѣ бївѣ, егда уже на колѣнахъ можаше стоянї. Тѣмъ временемъ індіанїнѣ стрѣлою на два лактї длїною [сіце бо у нїхъ велїкі стрѣлѣ якоже рекохомъ:] ударїлѣ его такъ, яко сквосѣ пансїрѣ военнїї мало повѣше праваго боку вонїлася стрѣла. Егда же бїствѣ уявленѣ, начатѣ кровѣ їстекатї, акї бы умїрающему подобно, оружїе їсѣ руцї їспустїлѣ, ї ослабѣвѣ десною рукою, нїже стрѣлѣ їсѣ себе їзвещї возможе. Тѣмже тої індіанїнѣ, їже его пострѣлїлѣ, радостенѣ бѣжа къ нему, хотящѣ сѣнего одежду совещї. Но егда токмо услыша царѣ осясанїе руцї індіїскїя, мнїтмїся послѣднїмъ руганїемъ побѣжденѣ, обмерѣ, пакї вѣ себе прїїде, мечемъ бокѣ варвара того непокрїтїї прободѣ. Лежаху убо окрестѣ царя трї тѣла, прочїї же отъ далече дївляхуся. онѣ же да бы бїющя умерѣ, со щїтомъ воздѣвїаше себе: но егда сіла ослабѣла вѣ немъ весма, десною рукою ятея вѣтвїя надѣ нїмъ вїсящяго, ї хотѣлѣ востатї, обаче бесїленѣ не возможе, пакї на колѣна пріпаде, рукою зовущѣ супостата, да бы кто дерснулѣ къ нему прїїтїтї.

Тѣмъ

Тѣмъ временемъ певцествъ , на другої странѣ града індіановъ со стѣнъ согнавъ , подъ тѣми же стѣнами царя іщушь бѣжалъ , і къ нему прїѣде , егоже Александръ усрѣвъ , уже не справію своему , но смерті потѣшеніе імѣя , на щіпу утомленъ ляже . По немъ же тімеусъ вскорѣ , а потомъ леонатъ і арїстонъ прѣбѣжалі . Індіане же услышавше о царѣ , яко во градѣ , оставівшє прочїихъ , тамо собращася ; бранѣ творяще съ тѣми , іже его защїцалі . Тімеусъ многія ранѣ прїявъ на ся , храбро борющься , паде . Певцествъ трїждѣ уязвленъ . обаче не себе , но царя щітомъ укрывашє . Леонатъ же егда всеусердно находящаго супостата отгоняше , сѣло въ шею уязвленъ , предъ ногі царевы , еле жївъ паде , уже і певцествъ отъ язвѣ ізнемогая , не можашє щіта держаті . на Арїстоніка едіного токмо надежда быше . Но і тої сѣло уязвленъ , толікія сілѣ не прїятелскія болше не моглѣ снести .

Сіє егда дѣялося , прїѣде вѣствъ къ македонянамъ , яко царь погібе , отъ сего страхъ і трепетъ на онѣхъ нашель бы , но оні паче тѣмъ возбужденїи сталїсь . Ібо все забвїше , орудїемъ желѣзнымъ стѣны пробїца , і проломъ сотворше , во градъ вбѣжаша , індіанѣ же болше уходящїхъ , неже бїющїхся побїша , ні старымъ , ні женамъ , ні младенцамъ отпущенїе было . кто бы імъ ні случїлся , отъ того чаялі бїтї царя уязвленна . таже всѣхъ на главу ісбвїше ,

гнѣвъ въ себѣ утолѣша. [Пішеть клітархъ і тімогенъ, яко птоломей, которій бѣ по томъ царемъ, въ тої брані бѣсть, обаче самъ о себѣ написа, весма славы своея не умаляя, яко того времені посланъ бѣ въ іное мѣсто бранѣ творити. Сіцевое въ тѣхъ чловѣцѣхъ, іже древнія дѣства писали не прѣлѣжаніе, ілі равная тому хула всему увѣреніе бѣсть.] Царя же въ шатеръ отнесше, врачеве древо по самое желѣзце да не шатається отрѣзаша. Совлекше же одежду, усрѣвша, яко то желѣзце імать крючкі, і не мощно бѣ ізняті інако, токмо развѣ болшую язву сотворити, бояшася да бы разрѣзая рану, больше лішнія крові не істекло. ібо велико желѣзце было, і мяшеся яко іко внутренимъ достігло. Крѣтобуль первій врачъ, ужасомъ обѣятъ въ сіцевомъ пагеніі, прѣкоснутіся тѣла бояшеся, да не обратітся погібель на главу его, аще бы врачевствомъ помощі негалі. Усрѣвъ же царь плачуца і отъ ужаса поблѣднѣвша, рече къ нему: Чесо раді, і коего времені ожідаеші і не ісбавляеші мя отъ сея болѣснї, аще і блїсб смерті суца; ілі боішїся, да бы не постігла тя віна, яко азъ неісцѣлімую язву воспрїяхъ. Тѣмже крѣтобуль ілі отвергші страхъ ілі не показуя въ себѣ, начатъ его увѣщавати, да повелѣтъ себе держати, доколѣ желѣзцо ізыметь. ібо малос дѣженіе тѣла, можетъ препаною бѣити. Но Александръ рече: яко неспотребно естѣ сіе дѣло,

І тако сь терпѣніємь , якоже подобаше лежаше . Тѣмже егда токмо болшую язву сотворілі , і желѣзцо вѣнялі , бесмѣрно кровѣ начатѣ істекаті . Царѣ же начатѣ обміраті , очі сатворівъ протяжеса . Подобенѣ бѣвъ умірающему . Егда же крові врачеве не мо- гоша утолїті , друзі его начаша вопїті і плакатіся , мняще уже бѣті умерша , но егда утолїся кровѣ , по малу вѣ себе прїїде царѣ , і стоящія окрестѣ себе по- зналъ , весь день і всю нощѣ прїходящую , воїнство окрестѣ шатра царева вооруженно стояло , велїмь воплемь повѣдающе , яко тѣмь едїнїмь духомь жївуть , нїже вратѣ отступїша , донелѣже увѣстїшася , яко не много сномь упокоїлся . Тѣмже лучшую надежду здравїя его вѣ обобѣ прїнесоша .

6: Царѣ же седмь днєї пребѣствѣ на томь мѣствѣ язву їзѣбляя . Потомѣ же вскорѣ [аще і не їзѣблїся еще ,] услїшавѣ яко їндіанє мнятѣ его бѣті всеконечно умерша . два судна вмѣсто совокупїті , і посредѣ яв- ственно шатерѣ свої поставїті повелѣ , вѣ немже пока- салѣ себе бѣті жїва їндіанамь , которїє расумѣша его бѣті умерша . но узрѣша яко вѣ надеждѣ своєї прел- стїшася . Потомѣ благополучно поїде рѣкою , далѣ прежде прочїхь , повелѣвающѣ , да бѣ ему вѣ упокоенїї сна еще несовершенно здравому , двїжуще весламї пре- пятїя не творїлі . Четвертого дня , прїїде вѣ страну отѣ жїтелеї оставленную , но вѣ неї хлѣба і скотїнѣ бѣ

ісобі́лство. Вослюбі́ль царь то мѣсто, своего рагі і
всему во́йнству покоя. Бысть же то обы́кновеніе, яко
донелѣже царь немоществоваше, началѣшія друзі
предъ полатами его стрежаху, того і въ то время не
оставляюще, купно всі къ нему внідоша. Ужасеся
съ начала, мня яко прінесоша новое нѣчто, понеже
вдругъ прідоша, вопросі же, еда кустодіа о новомъ
непріятелѣ востѣщаеиъ; Но краперь, смуже вручи-
ша моленіе друзі предложиті цареві. Сіце начатъ
глаголаті къ нему.

Вѣрші лі царю, яко не болшую печаль їмѣлі быхомъ,
аще бы уже непріятель обосѣ нашѣ осадилъ і въ немъ
быль, неже нынѣ сряще, яко справіе твое ні во что себѣ
їмѣеши; Да уготовитъ кто на насъ какія хоцетъ сілы
всѣхъ народовъ, да наполнитъ весь свѣтъ оружіемъ і
во́йнствомъ, море караблями да покрѣетъ, не обыкшихъ
же і очесамъ челоуѣчскимъ не видѣвшихъ, свѣреі на насъ да
їзведетъ, ты насъ побѣдиті не дасі, ты насъ побѣдите-
лямі сотвориши. Но кто между боговъ сіе справіе, сіе свѣ-
тіло царства македонскаго долговѣчнымъ бытіи обѣ-
щаті можетъ; егда на сіце явственную ідеши погібель.
Не памятуеші лі колъ много гражданъ хотѣша тя убиті;
Кто бо желяетъ ілі можетъ іже бы болше тебе жилъ;
Сюдѣ прідохомъ, счастію і повелѣнію твоему послѣд-
ствующе, откуда въ домѣ наша ніже едінь отъ насъ,
токмо съ тобою вждемъ можемъ возвратитіся.

Аще

Аще бы еси съ даріемъ о царствѣ персідскомъ брань творилъ, хотя и никто желаетъ, обаче не могли бы мы сѣще бесмѣрно великому на всякую погібель гершнове-нью удѣлятися. Ібо гдѣ погібель и мы равны между собою, и въ благополучіи болшая естъ польза, и въ злополучіи болшая радостъ обыче быти. Твоею же главою бесгѣбныи градець ілі село нареку, кто возможетъ покупати, не оиъ твоихъ токмо воиновъ, но такожде оиъ всякаго народа варварскаго, которыи ісвѣстенъ о честіи и величествѣ твоемъ, ужасаемъ весьма, вспомянувшѣ то, что прежде малаго времени вѣдѣхомъ. Боимъ и знесті, како мерскіхъ челоуковъ руцѣ отъ тѣла твоего не преодолѣннаго созлекли было корыстѣ, аще бы не сохранило тѣя счастіе, мѣлосердствующее надъ нами. Всі есмь ісмѣнники, всі отъ тебе отступихомъ, іже во слѣдъ тебе ітти не могохомъ, аще все воінство сімъ іменемъ укоріши; никтоже будетъ противенъ каятіся тоя вѣны, отъ нея же ні коимъ образомъ уклонітисѣ не возмогли. Молімъ тѣ убо, інымъ образомъ да будемъ предъ тобою уничижены, а може токмо повеліши, поїдемъ добрые и худые брані да будутъ, желаемъ себѣ. Ты же блюди себе отъ таковыхъ браней, яже величеству твоему равняются. Вскорѣ слава погібаетъ отъ мерскіхъ супостатовъ. Ні что бо естъ того бесчестнѣе, еже тамо погубити славу, откуда она востати и явитисѣ

не можеть. Тоже рече і птоломеї і прочїї купно ска-
залі. уже плачуще молїша его рашнїмі словесї, да бы
когда нїбудь ненасѣщенної славѣ конецъ учїнїлѣ.
здравїю же своему і общему упокоенїе дадѣ.

Со благодаренїемъ прїялѣ царѣ мїлостѣ внутре-
ннюю друговѣ, чего радї і всякаго любезно обнялѣ
і сѣстї їмѣ повелѣлѣ, і отѣ самага начала сїце
начатѣ глаголатї.

Благодарствую вамѣ, вѣрнѣшїї і любезнѣшїї
едїноплеменнїкї і другї мої, не токмо того радї
яко ннѣшнѣяго дня здравїе мое паче своего пред-
лагаете, но такожде яко еще отѣ начала бранїї
моїхѣ, нї едїнаго свѣдѣтелства любве своея отѣ
мене не оставїете, сїце яко долженѣ есмѣ ісповѣдатї,
яко здравїе мое нї когда мнѣ бѣстѣ любїмо якоже
ннѣшнѣ, аще бы токмо сѣ вамї многое время возмоглѣ по-
жїтї. Но їная мѣслѣ тѣмѣ, їже са мя хотятѣ умретї,
їная же моя, мню бо яко ту любовѣ вашу, добродѣ-
телїю мою прїобрѣтохѣ себѣ отѣ васѣ. Вы бо мно-
говременнѣя мнїмїся і всегдашнѣя полсѣ отѣ мене
себѣ желаете. азѣ же не сѣ лѣтамї і временемѣ, но
со славою равняю себе. Моглѣ азѣ доволенѣ бѣтї
їотеческїмѣ царствомѣ, ї между македонскїмі предѣлѣ
вѣ прашнотї і бесѣ всякїя славѣ, старостї добрѣя
ожїдатї. Аще не прїлѣжнїї временї себѣ не уставля-
ютѣ, но едїно многовременнос жїтїс вѣстї о
самого

самого счастія бѣгнѣ разумѣють , многократно же смерть ихъ постигаетъ , обаче азъ не лѣта і вѣкъ мой но побѣды ісчисляю , аще даровъ счастія добрѣ употреблю , многое время жѣхъ , наченъ отъ македонскаго царства , государство греческое держу ; фракію і іллїрікі во областѣ всяхъ : трѣваловъ і мїдовъ есмь повелїтель . Азія , юже окружаетъ Елеспонтъ і чермное море , моя есмь , і уже не далече есмь отъ края свѣта , егоже прешедъ , і нїя прїроды інаго свѣта положѣхъ намѣренїе іскати , ісѣ асіі вѣ свропейскїя предѣлы вѣ расстоянїї едїнаго часа прїдохъ . Вѣ девять лѣтъ отъ начатїя царствованїя моего тѣ двѣ частї свѣта побѣдїхъ . Какоже вамъ мнїтся ; по двадесятѣ осмомъ лѣтѣ моего возраста прїобрѣтенїе славы , [еї же азъ себе вручїхъ] могу лі отпрїнїти ; Не сотворю того , гдѣ токмо буду воевати , всегда , акї предъ очесамї всего свѣта есмь представленъ буду мѣслїтї , мѣста не добрыя , сотворю честнѣмї і славнѣмї . Отверсу всѣмъ народамъ землю , юже прїрода далече отгѣлїла . Вѣ сіцевѣхъ трудахъ і упражненїяхъ , аще і умру , іспрядно будетъ . Того радї родїхся , да бѣ прежде честнаго неже долговременнаго жїтїя долженъ бѣлъ себѣ желати . Молю васъ раскудїте по себѣ , яко мѣ вѣ такїя странѣ прїдохомъ , ігдѣ же са великое мужество , едїна жена славу іматъ преселїку . колѣ великі градѣ семїрамїда создала , какїе

народѣ во владѣніе всяла; Коль много дѣлъ сотворила, еще сея женѣ, славою мѣ не достігохомъ, ніжє сравніхомся: обачє уже славою доволнѣ бѣтї мнѣмся. тако мѣ боговѣ болше еще оскудѣваемъ, но то все чего до селѣ не імамъ, такъ будетъ наше, акї бѣ себѣ нічого не імѣлі; откуду бѣ слава велїкая ~~могла~~ возрастї могла. Вы же нынѣ отъ домашнїя хїпростї і ісмѣнѣ блудїтєся, воїнскїя погѣбелї ніжє мало ужа-саюся. філіпъ во бранї надежнѣе, неже на престолѣ многократно спасєся отъ рукъ супостатскїхъ, своїхъ же домашнїхъ не ухранїлся. і прочїихъ цареї конецъ жїтїя аще расмотрїте, болшую частъ отъ своїхъ неже отъ супостатъ убїєнну іѕобрацєте. Но еже во умѣ моемъ іѕгавна імамъ, нынѣ прїспѣ время, да то повѣмъ: всѣхъ трудовъ моїхъ і дѣлъ, ту буду імѣтї болшую полсу, аще олімпїада матї моя, по смертї богїнею отъ всѣхъ будетъ почтена. Аще жїтїє мое будетъ продолженно, самъ потщуся о томъ: аще же прежде смертѣ мя постїгнетъ, памятуїте яко сіє вамъ вручаю. Сїєе друговѣ отъ себе отпустїль, і многое время на томъ мѣстѣ пребывашє.

7: Сїє єгда во індїї дѣялося, греческїя вої іхже вѣ карабактрѣ уже на жїтїє прежде малаго временї царѣ отпустїль, бунтѣ нѣкїї между собою сотворївшє, отступїща отъ Александра, не толїко єго прєспѣвшє, єліко боящєся мученїї. Понеже нѣкоторыхъ своїхъ убїша:

і тако

І тако їже сіанѣе бяху, бранѣ творіті умбіслаша. Тѣмже градъ бактріанскій вѣ немже стража бѣств не-опасна, взявшє бактріановѣ вѣ тоже совокупленіє бунту прїнудіша. Антенодорѣ бѣ ко всему предводітелемѣ, тої і царемѣ нарицаті себе [не тако царства желая, якоже да бѣ вѣ отчїсну со сверстнікі своїмі, моглѣ воспратїтіся:] повелѣ. Но нѣкїї іменемѣ бїконѣ позавїдѣ ему того достоїнства, коварно позвавѣ его на пїрѣ чресѣ мацерїана боксу. таможде пїрующого, убїлѣ. Во утрїє же сосвавѣ всѣхѣ, воспѣствїлѣ, како антенодорѣ промвїшляше о погубленїї его, і тѣмѣ многїхѣ прелствїлѣ, но у прочїихѣ бѣ тая хїтрствѣ бїконова вѣ порокѣ. Тѣмже грекі їзвлекше оружїє, убїлї бѣ бїкона, аще бѣ прочїї господа їхѣ, народа не утолїлї. бїконѣ же паче надеждѣ своєя їзбавївся отѣ уготовленїя погїбелї, вѣкорѣ потомѣ начатѣ їскатї погїбелї заступнїковѣ своїхѣ, їже его отѣ смертї їзбавїша, о томѣ онѣ вѣствѣ воспрїявшє, і того і боксу похїтїша. бокса тогожѣ временї смертї предаша. а бїкона прежде мучїтї умбіслаша. І уже начаша его мучїтї, тѣмѣ временемѣ греческія воїнѣ неїзвѣствнѣ коєя радї вїнѣ акї обесумленѣ, по оружїє побѣгоша, о їхже смятенїї услвїшавше мучїтелї бїконовѣ, пустїша его, да бѣ їмѣ радї вопїющїхѣ, того не їмѣлї сотворїтї. Онѣ же какѣ бѣлѣ обнаженѣ, такѣ ко грекомѣ прїде

оні же узрѣвши лице бѣднаго челоуѣка на смерть преданнаго, абіе сердце їмъ премѣніся всѣмъ, і повелѣша его пустити. Тѣмъже дважды бѣконъ спасенъ св прочіими [которія оставіша мѣста отъ царя їмъ приказанія:] поїде. сіе вѣ бактрахъ і предѣлахъ агарянскіхъ чинілося.

Тѣмъ временемъ отъ двоїхъ народовъ: [о нїхъже преждеречеся:] сто пословъ къ нему прїїдоша. Всі на колесніцахъ ѣхалі, восрастомъ зѣло велїкі, вѣ огѣянїї полотняномъ, слапомъ і багрянїцею украшенномъ. і себе самїхъ, градъ, і царство, і волноеть свою, чрезъ много лѣтъ нікогда невредїмую во область отгадоша, глаголюще: яко намъ то не страхъ, но бо сі покасаша, невредїмїя сілы їмѣюще і власть. Царь же совѣтъ сотворївъ, всялъ їхъ вѣ подданство, і дань обоїмъ тѣмъ народамъ, которую доголѣ арахасомъ давалі, даяті повелѣ. къ сему же двѣ тїсящї пятъ сотъ конїщї. Еже все якоже подобаше їсполнїша. Потомъ на пїрѣ пословъ всѣхъ народовъ і царїковъ окрестнїхъ просїлъ, мѣсто пїру тому украсїше. Поставїша сто одровъ сламѣхъ малїмъ расстоянїемъ едїнъ отъ другаго, окрестъ же їхъ бяху отъ слама і багрянїщї завѣсї сїяющїя. колїко было, їлі персїдскаго древняго, їлі македонскаго новаго богатства, вѣ то время прї учрежденїї покасалъ.

Бяше нѣкто їменемъ діоксіппъ аїнеанїнъ, славнїи борцѣ

Борець на томъ пѣршествѣ, которіи за великую сілу свою імѣль мѣлостъ отъ царя. Савісплвїї же смѣющеса і въ правду ругашася ему многождѣ, акі бѣ онъ бѣль подобенъ тѣломъ скотинѣ тучної, і рекоша: Егда мѣ поїдемъ на бої, онъ же того времені еще мозочное отъ масла чрево уготовляеть къ обѣду. Прочее во время тогоже обѣда едїнъ отъ македонянъ іменемъ горратъ, уже шуменъ отъ вина, начатъ его укоряті, совбі: Аще есі мужъ, то поїді со мною на поедїнокъ. Царь же, ілі мою упрямоств і бесуміе ілі твою гнусноств да рассудїтъ. Діоксіппъ же унічїая воїнскую жестокость, проїзвоїль іпшї на брань. Во утрїе же царь прїлѣжно о томъ просїль обоїхъ, немогуць іхъ отъ того і страхомъ отвратїті, даде їмъ въ томъ волю.

Убо многое множество собрася воїновъ, между їмі же бяху грекі, которїе діоксіппову страну держалї, македонянїнъ же возложїль на себе оружіе, мѣднїи щїтъ, копїе въ лѣвую руку, въ десную же рогатїну, мечъ на себе препояса, акі бѣ со многїмі імѣль ратъ творїті. Діоксіппъ же отъ масла блїстаяся, въ вѣнцѣ, въ лѣвої руцѣ імѣ красную понявіцу покровенїя радї главы, въ правої же руцѣ палїцу великую суковатую, та самая прїчина, болшїе удївленїе всѣмъ сотворї. Ібо всякъ мняше паче бесуміе бѣшї, неже упрямоство нагому брань творїшї

сѣ вооруженимъ. Тѣмъже македонянинъ неусумнѣ-
 ваяся, іже его моговъ отдалече убїтї, верже нанѣ копїе,
 отъ негоже діоксіппъ вскорѣ уклонїся, і донелѣже
 взялъ македонянинъ въ десную руку рогатїну, діоксіппъ
 вскорѣ прїблїжїся, і палїцею ону пополамъ преломї,
 македонянинъ же оба погубївъ копїя, начатъ мечъ їзвлек-
 атї, егоже діоксіппъ похїтївъ о землю ударї, мечъ же
 опнявъ, ногою наступї на вѣно, і палїцею своєю къ неї
 начатъ прїмѣрятї: і аще бы не царь запретїлъ, убїлъ
 бы македонянина. Сїя прїчина не токмо македоня-
 намъ, но і Александру печаль нанесе; наїпаче яко тїї
 варварї вїдѣша вся творїмая, да бы преславная хра-
 бростї македонская въ посмѣянїе отъ того непрїшла.
 Отшуду начатъ царь слушатї отъ завїстнїковъ окле-
 вестанїя. Ібо по малыхъ днехъ нарочно во время
 пїршества чашу слабую утайша, слугї же жалобу
 предъ царемъ предлагають о пропажѣ, которую самї
 учїнілі. Но еже многократно случается, яко срамота
 не толїко дерзновенна, слїко вїнна. Дїоксіппъ [понеже
 всі нанѣ обратїша очї, і тѣмъ акї бы его татя мняху
 бытї] претерпїтї того не возможе. Ішедъ їсѣ
 застола наїса писмо ко царю, да послѣ оно вручатъ
 ему. Себе же самаго смертї предаде. Сѣло печаленъ
 стался Александръ о его смертї, мняхъ ю бытї свѣ-
 дѣтелемъ гнѣва, а не покаянїя, наїпаче егда по томъ
 клевета на него сотвореная, радостї і веселїе завїст-
 нїковъ о его смертї открьма.

8 : Послы індіскія отпушеніє вь домѣ своя вскорѣ кь нему съ дарамі возвратішася . пріведоша бо коней трі ста , колесницѣ тѣсящу , трі ста четвероконныхъ , не много одеждъ полотняныхъ , тѣсящу індіскіхъ щітовъ . бѣлаго желѣса сто талантовъ , лвовъ і шігровъ возрастомъ великихъ і мало обрѣтающихся , оба два роды тѣхъ свѣреі , уже укрощенны , ящеріцѣ великихъ , шубы і мѣхї черепашиє .

По томъ повелѣ кратеру царѣ , да бы понагдъ рѣку , чрезъ которую самъ імѣль плыти , съ полкамі прешель . А которыя всегда прі немъ обыкоша бѣити , тѣхъ вь кораблі расставиль і вь предѣлы малловскія внѣде , оттуду кь сабракамъ пріде ; Тої народъ храбрый , рѣчь посполітая у нѣхъ , а не царіе управляютъ государство , шестъ тѣсящєі пѣхоты імѣли . конницѣ осмь тѣсящѣ прі томъ войскѣ пять сотъ колесницѣ шло . избраша же себѣ іпроіхъ полководцевъ мужей во брані іскусныхъ , но вь селахъ живущіи блісѣ рѣкѣ [часты бо села былі на берегахъ] токмо усрѣша , яко вся рѣка весгѣ судамѣ наполнена , оружіе же свѣтло сіяеть , і толь много тѣсящѣ воіновъ . Сѣло устрашившєся отъ вѣстї невіданья , возмнѣли что воінство отъ боговъ прішло , і вторыи ліберѣ отецъ [у того народа імя то славное] пріплыль . Такожє воінскіи вопль і звукъ отъ веслъ разныє корабелніковъ гласы , уші страхомъ наполнилі жителямъ . Тѣмже всі прібѣгше ко своему воінству

воїнству востанілі: обесумістися, съ богами лі брань
 хочете чиніти, бесчисленное множество судовъ, на
 нїхже непреодолѣнно їдутъ. Сїце сїмъ народъ свої
 воїнство устрашіша, яко пословъ пославише здагошася.
 Всявъ убо їхъ Александръ въ подданство, въ четвертїи
 денъ къ їнымъ народамъ прїїде: которїе такое
 сердце їмѣли каково ї прежнїе. ї тамо созвавъ градъ
 повелѣ нарещї Александрією. Потомъ въ предѣлы
 вніде народа нарицаемаго музіканьї. Бѣ же тамо
 воевода десперїоль, егоже надъ паранамїсагамї власте-
 ліномъ поставїлъ, которїе гордостъ того воеводѣ
 ї савїстъ многїмї доводамї царю показаша. того радї
 повелѣ єго смертї предати.

Оксїанръ же старѣїшина бактрїанскїї, не токмо
 свобожденъ, но ї болшее государство дадеся єму.
 Потомъ страну музікановъ взявъ, во градѣ їхъ закладъ
 положїлъ. оттуду къ престамъ, ї самїмъ їндїїскїмъ
 народамъ прїїде.

Царствоваше же унїхъ оксіканъ, которїї въ крѣп-
 комъ градѣ съ велїкїмъ воїскомъ заворїлся.

Но Александръ той градъ въ третїи денъ по облежанїї
 взялъ. Оксіканъ же въ крѣпостъ градскую убѣжавъ пос-
 лалъ оттуду пословъ къ нему здавая себе: но донелѣ же
 прїїдоша послы ко царю, двѣ башнї съ велїкїмъ громоу
 падоша, чрезъ которїя развалїны, македоняне внідоша
 въ крѣпостъ градскую, ї взявше ю, оксікана съ не многїмї

ополченїмі убїлі. градъ же разорїше плѣнниковъ продалі. і абїе поїдоша на царя сабіна, многія же градъ тамо побравше. въ столїцу градъ крѣпкїї того народа подкопомъ внідоша.

Обїснѣ сїе съ велїмъ удївленїемъ, варваромъ незнающїмъ воїнскїхъ хїтростей. ібо посредѣ самага града, іsb семлі вѣшлї, прежде нїкогого прїзнака подкопнаго не показавше.

Пїшетъ клїтархъ; яко въ тої странѣ осмѣдсѣятъ тѣсящѣ індіанѣ убїша, многїхъ плѣнниковъ продаша. Егда пакї мусїканѣ бунтѣ учїнілі, послалъ на нїхъ Александръ пїтона, которїи плѣнївъ іхъ, князя началїка бунту, къ царю прїведе, егоже Александръ повелѣвъ повѣсїті, поїде къ рѣкѣ гдѣ его флотъ ожїдаше.

Четвертаго дня благополучно рѣкою пловущѣ, прїїде ко граду, откуда бѣлъ путь въ царство сабово. недавно тої сабѣ sгадесѣ, но граждѣне въ томъ не терпѣлївы, врата градскїя затворїлі. Тѣмже Александръ не многїхъ супостатовъ себѣ разумѣя бѣтї, токмо съ пять сотъ агріановъ подѣ стѣнѣ градскїя послалъ, да бѣотъ стѣнѣ градскїхъ почалї потомъ будто уходїтї. і індіанѣ іsb града тѣмъ вѣманїлі, надеженъ бо бѣ въ томъ, что на вѣлaskу вѣдутъ во слѣдѣ уходящїхъ. Агрїанѣ же повелѣнное сотворїша, нашедше на супостата, абїе нечаянно вспятѣ обратїшася,

шася, вослѣдѣ которыхъ. безъ всякаго строя Індіане
 їзбѣжалі, і на сасаду гдѣ былъ царѣ нападлі. Прочес
 бої учіня, отъ трехъ тѣсящєї Індіанѣ шестѣ сотѣ
 убїша, а тѣсящу плѣнїша, а осталныє во градѣ убѣ-
 жалі. Но сея побѣды не толь радостенѣ конецъ,
 якоже начало їмѣлі. понеже варварѣ напоїлі ядомѣ
 мечі своя, отъ чего уявленныє умїралі. А врачевѣ
 прїчїны такѣ скорбя смертї познатї не моглї, їбо
 хотя і малы язвы былі, но неїсцѣльны, чаялі варварѣ,
 что царя неопасно ратѣ творящаго і упрямаго, между
 прочїмі возмогутѣ уявїті. но онѣ между первїмі
 храбрствуюя невредїмѣ пребїствѣ. Птоломеї аще і
 малую язву въ лѣвое плечо прїялъ, обаче болше
 погїбель, неже язва печаль велїю сотворїла; бѣ бо
 царю кровно блїжнїї, нѣкоторыє мняху что фїліпповѣ
 сынѣ, їзвѣстно же сїе стало бѣтї, что отъ наложнїцы
 фїліпповї родїлся, кѣ сему же оберегателемѣ сдравїя сго
 бѣлъ і храбрѣ воїнѣ, а кѣ совѣту і управленїю общаго
 народа лучшїї. і того радї честнїшїї, кротокѣ прї-
 ступенѣ, гордостї царскої нїже мало въ себѣ їмѣлъ.
 Того радї аще царевї, їлі народѣ бѣлъ любесенѣ усум-
 нѣвашїся бѣ въ томѣ мощно, обаче того временї
 їскусїль сїце: їбо мняхуєя македоняне акї бѣ о буду-
 щемѣ достойнствѣ сго въ томѣ паденїї пророчество-
 ватѣ, понеже не меншую печаль о немѣ, неже о царѣ
 їмѣлі. Александрѣ воїною і печалїю утомленѣ,
 сѣдѣяше

сбѣяше блісь нполомеа, і повелѣ себѣ постелю свою прінесті, на неїже егда ляже, крѣпко усне, воставъ же отъ сна, скасалъ. како відѣ смію селіе несущую, вмѣсто врачевства яду, то селіе ісобразующую. Скасалъ же, каково і цвѣтомъ то селіе было, і моглъ бѣ познаті, аще бѣ кто оно сѣскалъ, которое обрѣтше, [ібо мносі іскаху] кѣ ясѣ пріложилъ, і абѣ болѣннѣ отступіла вскорѣ, і ясѣ ісцѣлѣла. Індіане же вѣ прежнее прелстѣвшесе надеждѣ, себѣ і градъ сгадоша.

Оттуду кѣ бліжнеі странѣ нарицаемоі паталія прііде царѣ гдѣ мерісѣ бѣ царемъ, і же градъ оставівъ вѣ горѣ убѣжалъ. Тако Александръ вѣ пустѣі градъ вшелъ, а села разоріавъ, многое множество скотовъ рашнѣхъ і веліе ісобіліе хлѣба всялъ. Потомъ вождѣі знающіхъ ту рѣку всявъ прііде кѣ острову посреде самбія рѣкѣ стоящему.

9 : Тамо многое время прінужденъ стояті. ібо проводнікі убѣжалі, онъ же послалъ іныхъ іскаті, но не обрѣтѣ онѣхъ. Упрямое і не преодолѣнное желаніе, еже бѣ окіанъ море відѣтні прінуділо его, да бѣ хотя і бесѣ проводніковъ до конца свѣта достігнулъ, і тако сдравіе свое і воінства всего, неісвѣстної рѣкѣ предаде.

Тѣмже павліі, незнающе самі куда і колъ далече еще море, і какія народѣ, і колъ надежно тоя рѣкѣ ітіе, мощно лі долгиі караблямі прісіті, ненадежное

і слѣпое достіженіе, токмо пророчествовало себѣ. едіно бѣ упрямоті веселіе, счастье всегдашнее. і уже четвіре ста верствъ преідоша. Егда карабелнікі возвѣстїлі царю, что воздухъ морскої добрѣ їмъ прїмѣ-тенъ, вѣетъ їмъ, того радї всеконечно блїсѣ естѣ окїанъ море. Убо радости ісполненъ сїмъ возвѣстїемъ Александръ, просїті начатъ карабелніковъ, да поспѣ-шатъ: їмѣемъ рече, уже не далече всѣмі трудамї воз-желѣннїи концы, уже нічто славѣ нашеї неоскудѣ-ваетъ, нічто сопротивно естѣ мужеству, бесѣ бранї, бесѣ пролітія кровї, свѣтѣ весь осягнете, ніже прїро-да далшії путь сотворїті можетъ. вкорѣ будете срѣтї, на что самї бої срятѣ. Обаче не многїхъ послалъ на берегъ, да отъ жїтелеї індіїскїхъ їзвѣстят-ся совершеннѣе, онї же їщуце во всѣхъ жїліщахъ їхъ, егда обрѣтоша сокрывшїхся. і впросїша; коль далече море. Індіане же отвѣщаша, яко ні-когда слѣшахомъ о морї. Но въ третїї день прїїдете къ водѣ горкої, которая їстребляетъ сладкую. от-шуду урасумѣша, яко не знающе о морї, глаголютъ о немъ. Сїце карабелнікі сѣ велїєю охотою і прїлѣ-жанїемъ начаща плаванїе творїті, і коль блїжшії путь їмѣлі, толь болшая надежда желанїя умножашеся їмъ.

Въ третїї день, уже совокупляшеся сѣрѣкою море, малая і легкая еще буря возмущаше оную. Тѣмже къ острову посредї рѣкї прїїдоша. но егда возбуренїемъ

волнѣ

волнѣ воспящаемі сташа, і раді пропїтанія расбѣдошася, нічто помышляюще о слополучномѣ пагенїи которос на неісвѣстнѣхъ наїдетѣ. Ібо вѣ третїи часѣ по обыкновенїю своему окїанѣ волноватїся начатѣ, і наступатї, рѣку вспятѣ гоня, которая сѣ начала аще по малу і опїрашеся, обаче егда сїлнѣмї волнамї море ударї оную. тогда скорѣе, неже прочїя скоротекущїя рѣкї вспятѣ обратїся. Людї же прїроды тоя морскїя не знающе, возмнѣша яко нѣкая чудеса і знаменїе отѣ гнѣва боговѣ являються. Но море наїпаче волнамї врѣмо, і поля сухї преждебывшїя водою покрѣло, і всї караблї вѣ раснѣ расмочїло. а которые ісбѣдоша ісѣ караблеї, отѣ всюду кѣ караблямѣ устрашївшеся нечаяннаго пагенїя, бѣгутѣ. но вѣ смятенїи многолюдномѣ, і скоростѣ лѣнїва бѣваетѣ. Інѣс бо жердїемѣ караблї отторгалї, прочїи же ожїдалї, какѣ весла будуть готовѣ, нѣщїи поспѣшающе ко брегу, і тѣхъ которые внїтї імѣлї не ожїдалї. поврежденнѣ уже суды непрїлѣжно подвїгалї. прочїи же бесумно тѣснѣящїхся немогоша сабратї. Сїце і во многолюдствѣ, і вѣ малѣ самї себѣ препятїемѣ бѣлї. Волнѣ бѣ отѣ едїнїя странѣ, ждї, а отѣ другїя, поѣжжаї, гласы раснѣ, нїже срѣтї, нїже слушатї допустїлї, і самї управїтелї караблеї помощї не моглї дати. Которыхъ мятущїя нї гласа, нї повелѣнїя ужасшеся слушалї. Тѣмже между собою караблї едїнѣ отѣ другаго ударїлїся, весла мешаю-

щеса, їнїя, ане своя судби ко плаванїю прїнуждаї.

Повѣрїль бы кто, что на водѣ рашнїя воїска, а не едіно между собою бранѣ творятѣ. Ударяхуся носамї о корми судби, которїя же предѣ собою їдущїмѣ прїятїе творїлі, во слѣдѣ себе, такожде отѣ прочїїхѣ терпїлі нужду, Того радї ї бої между собою гнѣвомѣ рашваренїи началї творїті. Уже было, что всѣ поля вода покрїла окрестѣ рѣкї верхї токмо прїгорковѣ показовалїся, на которїя мнозі страха радї оставїше кораблі, павїті начаша. Кораблі же їнїя рашнїи, на глубїнѣ стоялі вѣ тїшїнѣ, а прочїе на мѣлкомѣ увязлі мѣстѣ. ї егда вода равную ї не равную обїятѣ землю, се внесану новїї, ї паче перваго болшїї страхѣ наїде, егда начатѣ возвращатїся море велїкїмѣ путемѣ кѣ нему возвращахуся водѣ, землю якоже прїжде бѣ оставаяюще. Тѣмже кораблі бесѣ водѣ оставшеса, їнїя на носї, прочїя же на бокѣ падалї. Наполненїи бїлі поля сумкамї, оружіемѣ ї весламї ломанїмї, а воїнство нїже їсїмї їсѣ кораблеї можаше, ї вѣ нїхѣ пребїватї бояшеса, блюдушеса вѣ предѣїдушїя погїбелї. Едва могли вѣрїті, еже бы їмѣлі когда то вїдѣті, что прїтерпїлі, на полї утонутї, вѣ рѣкѣ сѣ моремѣ бїдствоватї. Конца же тому слу не вїдѣша, гладѣ ї смертѣ рашумѣюще бїмї. їбо неїсвѣстнїи бїлі о томѣ, вскорѣ лї море їмѣло возвратїтіся ї кораблі тѣ снесті, тамо ї чудеса морскїя ужаснїя сѣло оста-

внїяся отъ водъ, на полѣ бродїлі: Уже ноцъ наступаше. Царь же отчаявся здравїя печаленъ бѣ, обаче сердце непреодолѣнно їмѣя, всю ноцъ стрежаше; послалъ конницу къ устью рѣкѣ, да всю ноцъ стерегутъ, въ кое бы время токмо увїдѣлі, пакі бѣгущее море ї возвращающееся.

Тѣмъ временемъ повелѣ суды разбїтїя почїніті, прочїя же волненїемъ морскїмъ превращенїя подбїматї, ї моря пакі ожїгатї. Егда же всю ноцъ стрежаше, вскорѣ конница поспѣшастъ къ нему, скасуя что море бѣжитъ, которое съ легка прїходя, начатъ возносїті кораблі, вскорѣ же всѣ поля покрѣло, ї флотъ корабельнїи воздвїгло. Радостъ ї веселїе начаянное брегї їсполнїло гласомъ корабельниковъ, которїя удвляющєся вопрошаху, какъ такъ прїшло море прежде малаго времени отшєдшее, кая прїрода того элемента овогда тако овогда же їнако бѣваетъ.

Царь рассуждая тої случаї, достїже того, яко по восходѣ солнца, та буря обыче быті, того радї хотя їсбѣжатї тоя бѣды ї волненїя, о полуноцї поїде со немногїмі кораблями по рѣкѣ благополучно. їшєдъ же їсв нея са четвїреста верствъ, ї прїїде на море плаваше понемъ, желанїє свое древнее їсполняя, богамъ морскїмъ, ї мѣста того, жертву сотворївъ возвратїся ко флоту своему.

10. Оттуду їдуцъ въ верхъ рѣкѣ, во вторїї денъ прїплвїлъ

пріпльблъ не далече до езера сланаго , егоже не ісвѣст-
ная врірода многіхъ прелстїла. Ібо егда токмо началі
купатїся , струї на тѣло їхъ наїде , тако что і про-
чїїхъ повреждалі , но масло бѣсть всякому врачев-
ствомъ. По томъ Леоната предъ собою послалъ , да
їскопаеть студенцы , і свїщеть воду , которымъ
путемъ св воїнствомъ ему їтти , бѣше бо суша велїя
въ тої странѣ. Самъ же ожїдая веснї на квартахахъ
воїско поставїлъ , і много градовъ создалъ.

Неарху такожде і онеікрїту кь морскому плаванїю
зѣло їскусьнїмъ повелѣ , да болшія караблі на море
окїань спустятъ , і по немъ [гдѣ бѣ бесстрашно мѣ-
сто бѣтї расумѣлі] плавалї , і прїроду его урасумѣлі .
Кь нему же тоюжъ рѣкою ілі евфратомъ всѣтъ вос-
вратїліся бѣ . По окончанїї вїмѣ караблі лішнїя
сжегше , сухїмъ путемъ поїде св воїскомъ , і въ девя-
тї денї прїїде въ государство арабітовъ , отшуду
толїкімї денїмї въ страну гедросїїскую . Народъ же
тої самоволенъ , совѣтъ сотворївъ сгадеса ; їмже нї
что бѣ повелѣнно кромѣ правїанта . Потомъ пятого
дня , прїїде кь рѣкѣ арабъ отъ населїковъ нареченної ,
і пакї прїїде въ страну отъ людеї оставлену , от-
шуду абїе преїде кь горїтянамъ . Тамо болшую частъ
воїска вручїлъ ефесїїону , а легковооруженнїхъ
воїновъ со птолемеомъ і леонатомъ послалъ . Трї
воїска сдїнаго временї їндїю разорялі , і многїя корбїстї
і плѣн.

і плѣнниківъ взялі. Нагѣ моремъ живуцїхъ птоломеї, въ іної странѣ царѣ, въ іної же странѣ леонатъ огнемъ расорїлъ. І въ тої странѣ cosга градъ, і населї въ немъ араховъ. Оттуда прїїде кв індіанамъ нагѣ моремъ лежашцїмъ, которїе сѣло на пространномъ мѣстѣ поселенї, і спрана їхъ пуста, со окрестнївїи же странами нї коєго союсства въ промїслахъ не їмѣють. Того радї нравї і разумї скотскїя їмѣють а не чело-вѣчскїя. ногтеї нїкогда не чїстятъ, власї на главѣ стїячатъ, і нїкогда не стрїгутъ їхъ, нїже брїють, жїліща себѣ їсѣ раковїнѣ і сметїя морскїя сосїдають, въ кожахъ скотїннїхъ ходятъ, рѣбу на солнцѣ печеную ядятъ, прочїїми такожде чудесамї морскїми [їхже волнї їсвергають,] пїтаюцца. Того радї македоняне егда пїщею оскудѣша, во первїхъ бо нужда по томъ і гладъ прїїде на нїхъ, коренїемъ палмовїмъ [токмо бо то древо тамо родїтся;] пїтахуся, весѣѣ его їщуце. Но егда і то оскудѣло, разнїмъ скотомъ начаша пїтатїся, яко і коней ядоша: корїстї отъ супоснатъ плѣненнїя, не їмѣюще на чемъ вестї, огнемъ жгоша, коїхъ радї вся странї восточнїя преїдоша. По томъ глагу прешедшу, бїстѣ морѣ. Ібо отъ пїщї худїя соку новаго на утружденнїхъ і печалнїхъ нападоша немощї, і не могоша путшествоватї, нїже на едїномъ мѣстѣ стоятї. Ідуцїхъ морѣ, стоящїхъ же гладъ устрашаше.

Того радї наполненї бѣли поля, паче полужївѣхъ, неже мертвѣхъ. Не могоша бо ї мало болящї послѣдствуватї, понеже скоро воїско їде, зсравїе своє вь єдїномь поспѣшномь пунтї полагающе: Чесо радї немощнїї молїша знакомѣхъ, да подадуть їмь руку помощи. Но ї коней не бѣ, їмї же могли бѣ їхъ вестї, єдва бо ї самї оружіе несоча, о себѣ такожде расмѣшляюще, ї ужасающеся, да самѣхъ тоже не постїгнеть. Сїце многократно вопїяху кь нїмь, но нїже обршатї лїца своего хотѣша мїлосердіе страхомь отрїнувшє. Оставленїї же во свѣдѣтелство боговѣ прїсѣваху воспомїнающе совокупнїя жертвѣ оть царя помощи желаша, глухіє ушї сряще на услѣшанїє моленїя їхъ отчаянїя радї своего. Такогого же злополучїя другамь ї клеветамь своїмь желаша.

Царь болѣснуя ї срамляся, їбо самь вїною сїцевою погїбелї бѣств, послаль кь фратаферну партїїскому воеводѣ, да бѣ повелѣль вскорѣ на верблудахъ варенїя пїщї прїслатї вь обозь, прочїхъ такожде воеводь окрестнѣхъ о тої нуждѣ своєї увѣствїль, ї не омедлѣша вь томь потщатїся. тако єдва токмо воїнство оть глада свободїся, ї прїїдоша кь предѣламь гедросїїскїмь.

Та страна во, всемь їسوبїлна ї плодоносна єств, тамо опочїтї воїнству даде, да прїїдуть кь первому здравїю. Прїнесоча же єму сгѣ грамоту оть леоната, вь нєї же напїсано, яко їмѣль бої со осмью тѣсящамї
пѣхотѣ

пѣхотѣ, і п'ятію стѣ коннѣхъ горітовѣ, і побѣдѣ ихъ. прііде і отъ кратера посланникѣ ізвѣствуя, како ожіна і заріаспу персідскіхъ дворянѣ бунтѣ творящіхъ укротѣ, і пѣнѣ ихъ, вѣ оковахъ же ведетѣ.

Даде Александрѣ геросамѣ, воеводу іменемъ сѣбурта, ібо мемнонѣ немоцствуя умре, самѣ же царѣ поіде сѣ обосомѣ вѣ карманію. Былѣ тамо воеводою аспаспрѣ пороченѣ Александру во ісмѣнѣ, егда вѣ індіі былѣ, обаче егда встрѣте его на путі, нікогого отъ себе гнѣва не покаса, мілостівно сѣ нѣмѣ бесѣдуя донелѣже о всемѣ что на него ізвѣщено, совершеннѣя вѣстѣ не воспріялѣ, і вѣ прежней чести возвѣмѣлѣ его.

Того времені по повелѣнію воеводѣ індіискіе яже во області своєі імѣлѣ множество конєі скотовѣ рашнѣхъ, такожде кѣ колесніцамѣ і работѣ конєі пріслаша, еже все требующімѣ расгаде, оружіе по прежнему украсѣлѣ. Ібо персідга не токмо бѣ вѣмѣрѣ і подѣ владѣніемѣ его, но і богатствомѣ ізобѣлна. Тѣмѣже [якоже прежде речєся] желая сѣбѣ не токмо лібера отца славы, которую отъ тамошнѣхъ народовѣ воспріялѣ, но і чести умѣслѣлѣ вѣ первѣхъ акі торжєство, ілі іграніє бакхуса, паче человекєскаго расума превозносящєся, ібо градѣ чресѣ которѣя імѣлѣ ітти, вѣнцамі і цвѣтѣ украсіті, во вратахъ же домовѣ чаші вѣна наполненѣ, а на путі вѣ рашнѣхъ

Со судахъ поставити повелѣ, колесніцы дскамі покрываху, да болше воїновъ сядеть, стѣнны коврамі, понявами бѣлыми і одеждамі драгімі повелѣ обіті, ідоша прежде другі его, і гвардія царская въ вѣнцахъ отъ разныхъ цвѣтовъ, по странамъ на трубахъ і бубнахъ іграша. къ сему же на колесніцахъ по ісвобілію всякаго украшенныхъ, веселія мислі бяху, оружје по обоімъ странамъ свѣплое вісѣло. Самъ Александръ іде на колесніцѣ съ тѣмі, іже учреждаша їхъ, отвсюду чаші славія повѣшены бяху по странамъ. Сіце седмь дней торжествуя, воїско іде, корвіствъ взявшее аще бы побѣжденіе на пірующіхъ дернула, твисяща мужеі презвіхъ, могли бы торжествующіхъ чресъ седмь дней побѣдіті. Но счастье еже дѣламъ славу і драгоцѣніе дасть, тамо і срамоту і бесчїніе воїнское обратило въ честь, тому і насто-ящїі і прешедшіі вѣкъ удівляшеся, како чресъ народы еще не доконца покоренія, сіце пваны дерновенно ідоша, народъ простїі, упрямоствъ творящїхъ, мужество разумѣша біті. По сіхъ всѣхъ украшенїяхъ і веселїяхъ спекуляторъ іде, которїі аспаства, о немже прежде речеся, по повелѣнію смерті предаде, тако ніже бесчїнію мучї-телство, ніже мучїтелству бесчїніе, препятїе творїтв.

К В І Н Т А   К У Р Ц І А

К Н І Г А   Д Е С Я Т А Я .

С О Б Р А Н І Е   В Е Щ Е І   К Р А Т К О Е .

- 1: Креандръ і інші вожді о согрѣшеніихъ прощенія просять. нѣвѣдї же мало согрѣшившіи казнятєся. Совѣтъ Александровъ о шествиі въ западную европї часть. Мїлость кв абїсарову сїну, надъ орсеномъ благороднѣшїмъ боярїномъ немїлосердїе.
- 2: Когда смѣшеннї грекї чїнь усмірїті, і воїновъ [мгдою чуждею свобожденнїхъ]. їнїхъ отпустїті въ домь, і їнїхъ воспятїті помьшляеть. Въ полкахъ расдоръ раждаеться, егоже їящною рѣчїю і царственною властїю усміряеть.
- 3: Бунтовщїковъ кзнїю умучївъ, всего воїнства расчїпаеть совѣтми, і персамъ ввѣряеть тѣла своего храненїе.
- 4: Рѣчѣ македонскаго воїна связаннаго, согласїе на Александра їже отравою угасаеть.
- 5: Рѣчї і дѣла его предъ смертїю, колїко отъ своїхъ бїше любїмъ, наїпаче же отъ дарїевы матерї, яже жалостї подлежащї, по маломъ временї умре, Александрово гробное надпїсанїе.
- 6: О наслѣднїкѣ Александровѣ между началнїкамї совѣтованїе, і раслїчнїя мьслї.
- 7: Арїдеї сїнѣ фїлїпповъ, за возведенїемъ мелеагровымъ отъ нѣкїихъ царѣ поставляеться, отъвонуду же бранї домовнїя начало.
- 8: Первѣшїя вождї мелеагрову хїтрость предвубѣгають. Арїдеї же мїра хотящѣ, смятенїя усмірїті среднею нѣккою прїчїною щїтїтєся.
- 9: Пердїкв мелеагра, і трї ста послѣдствующїхъ ему хїтростїю убїваеть.
- 10: Александрово царство на частї расдѣленное, егоже вящшая часть арїдею отдана, провинцїї же велможамъ.
Умершаго тѣло прїятелмї сохранено, таже во александрию егїпетскую прїнесено бїсть.

1. **В** онѣя же дні клеандръ і скіталкесъ , і со агаѳономъ нѣканоръ пріходять , парменіона повелѣніемъ царскімъ убѣше; і пять тѣсящъ пѣшихъ свѣ тѣсящю конницю пріведше , но і клеветницю їхъ отъ страны вѣ неїже началствовашу послѣдствоваша. Не толѣко гѣль , еліко оставілі , вогамі можаху убійствѣ любезнаго цареві служеніемъ. Ібо егда вся мѣрская плѣнѣша , нѣже отъ священнѣхъ удержаваша , і гѣвѣ і началнѣхъ женѣ прелюбогѣянїя претерпѣвшѣ тѣль поруганїя плакахуся : ненавѣдїмо македонянѣ імя , сладострастїе їхъ і похоть варварская творяше. обаче же между всѣмї явно бѣше клеандрово неїствовство , іже благородную гѣвѣцу определюбогѣїствовавѣ рабу своему вѣ подложницю даде . Мносі друзї Александровѣ не тако на множество слѣхѣ гѣль , яже явственнѣ предлагаша , яко на память убїеннаго , і парменіона , которѣі тайно помогамі у царя можаше , вѣрашу радостнѣ , яко отвѣде гнѣвѣ на гнѣва служітелеї , нѣже яко всякая властѣ слобою істясаная естѣ долговременна . Царѣ увѣдавѣ вїну ісрече : яко едїно отъ клеветнїковѣ і сіе превеліе прегрѣшеніе прешедше , естѣ отчаяніе справїя его , нѣкогдаже бо таковая імѣлі бѣ дерзнутї , іже его отъ індїї справаго , ілі желалї бѣ возвратїтїся , ілі уповалї бѣ яко возвратїтїся . Убо онѣхѣ свясалѣ , шестѣ сотѣ же воїновѣ ,

Іже ярості твѣя служітелі бяху, убіті повелѣ. Тогожде дні і онѣхъ кашнѣль, іхже началіковѣ убѣжанія персідскаго краперѣ приведе, не по мнозѣ же неархъ і оніскрѣтѣ, імже далече на окіанѣ отбіті повелѣль, пріходятѣ. Ісвѣспвоваху же іная слышанная, іная ісвѣстная, яко островѣ кв ходу рѣкѣ поглегліі, слатомѣ ісобілуестѣ, скуденѣ же конмі, яко всякіі конѣ аще отѣ брега прівесті кто смѣль бѣ, по едіному таланту тамо цѣнітѣся, і яко ісполненно естѣ свѣрмі дѣкімі море, волнамі благополучнѣмі носятѣся, велікіхъ кораблеі велічеству подобнѣ, страшнѣмѣ крѣкомѣ устрашеннѣ, послѣдспвуютѣ караблю сѣ велікімѣ морскімѣ шумомѣ, акі бѣ пополеннѣ кораблі погрусѣвшіяся вѣ водѣ. Прочее тамошнѣмѣ жѣлцамѣ яша вѣрѣ, между сімі же, і сіе повѣдаша, яко чермное море, не отѣ цѣвѣта воднаго, по повѣствованію многіхъ. но отѣ ерѣора царя іменуется, і глаголаху: не далече біті отѣ брега островѣ, многімі фінікамі насажденнѣ, і посреде сага столпѣ стоїтѣ сѣяющіі. Ерѣора царя гробѣ, пісменнѣ ясѣка онаго пісаннѣ. Прілагаху же, яко кораблі, вѣ нѣхже вѣщѣ купцѣ прівеслі, слата іщуце, правітелі на островѣ ісвѣгоша, і послѣ отѣ нѣхъ не відімы бѣша. Царѣ же познаті множае желаніемѣ воспаленѣ, пакі імѣ семлею ітнѣ повелѣваестѣ, дондеже ко евфрату прігонятѣ кораблі, оттуду протѣвѣ рѣкѣ до вавілона імушнѣмѣ

їмні. Самъ же безчїсленная во умѣ содержашъ , умыслїлѣ , всю прї востоцѣ поморскую страну усмірїлѣ , їсѣ сїрії їмні во афрїку кареагену расорятї , отшуду нумїдїискїя пустынї прешедѣ , пунѣ кѣ народу гадарску отправлялї , їбо тамо столпамѣ геркулесовымѣ бїтї повѣствуется , таже во їспанїю , юже їверїєю елліны отѣ рѣкї ївера нарїцаху , доїтї ї преїтї аднїискїя горы ї страну їталїйскую , откуду во епїрѣ крїтскїї ходѣ естѣ . Убо месопотамскїмѣ судїямѣ повелѣ , дровѣ на лїванскої горѣ насѣщї , ї прївестї вѣ градѣ сїрїйскїї капсагу , велїкїхѣ кораблї фундаменты уготовлятї , яко всѣмѣ бїтї седмовеселеннымѣ , ї отшуду препроводїтї їхѣ вѣ вавїлонѣ . Кїпрскїмѣ же царемѣ повелѣно денгї ї канаты ї парусы готовїтї , сїя творящему отѣ пора ї тавксїаїа царїї писанїя подаюцца ; яко абїсарѣ отѣ немоцї . фїлїппѣ же началїкѣ его отѣ ранї умроша , а ранїшїмѣ їхѣ казнѣ учїнена , убо вмѣсто фїлїппа поставляеть евдемона , вождѣ бѣ врачевскїї , абїсарово же царство сїну его дарствуеть . Таже прїїдоша вѣ посаргадѣ , персїдскїї сеї родѣ , егоже властїтель орсенѣ быше , благородїемѣ ї богатствы всѣхѣ варваровѣ превосходящїї , родѣ влечеться отѣ кїра , бївшїа дровле царя персїдскаго , богатство же отѣ старшїхѣ даное їмѣяше , ї самѣ вѣ долгомѣ царствїя владѣнїї собїраше , онѣ царевї отѣ всякаго рода дармї , не

токмо самому, но і другомъ его хотящъ дарствовати. въ срѣтеніе ісходїтъ, коней дворовыхъ стада ему послабодвалі, весуще колесніцы слапомъ і сребромъ украшенія, драгоцѣнныя скрынѣ, ісрядныя камькі, слабныя тяжковажныя сосуды, і одежды багрянныя, і знаменїтаго чїстаго сребра чѣтыре тѣсящї талантовъ. Убо толкія дары варварїну сталїся смертї прїчиною. Ібо егда всѣхъ друговъ царскїхъ дарамї выше їхъ мѣрѣ почте, багою свнуху, [іже Александру служенїемъ плотскїмъ угождаше,] нї едїнныя честї восгаде. Увѣщенъ же отъ іныхъ, яко багої у Александра въ любви естѣ, отвѣща : азъ друговъ царскїхъ, не блуднїцъ, почїтаю, нїже обычаї естѣ персянамъ са мужей вмѣняті тѣхъ, іже блудомъ женоподобно сквернятѣся. Сїя слышавъ скопецъ, властѣ свою слобою і бесчестїемъ снїсканую, на главѣ благороднаго і неслобїваго персянїна ісбывїл; Ібо тогоже племене перскаго нѣкїихъ слыхъ людеї св ложнымї навѣтмы устроїл, увѣщавъ ихъ : да бы донесли царю Александру, когда онъ багої повелїтъ. Между сімї же, слїкожды на едїнѣ багої нї былъ, ушеса царева навѣтамї наполнял, прїтворяющъ прїчину гнѣва, въ чемъ совершеннѣшная сіла клеветущаго была бы. Не бѣ еще въ гнѣвѣ орсень, но уже стало ему бытї похуже, вїненъ бо въ таїнѣ шворяшеся, сокровеннаго бѣдства не вѣдая. слонравнѣшїї же блуднїкѣ, блуда і бесчестїя въ терпнїї отъ руганїя хотя ісбїтї, колїкожды

похоть цареву на ся воспалаше, а на орсена овогда о сребролюбїи, иногда же обунѣ клеветаше. І уже састарѣлѣя лжі на погубленіе невиннаго созрѣвалї, і случаї (егоже неїсбѣжнїи жребїи естѣ) ожїдаше. Ібо егда гробѣ кїровѣ Александрѣ повелѣ откритї, вѣ немѣ же бѣ сохранено его тѣло. (ему же Александрѣ акї бы хотяше сотворитї помїнокѣ,) слатомѣ і сребромѣ гробѣ тої ісполненѣ бытї мняше, ібо тако і повѣстѣ персїдская промчєся, но кромѣ щїта его согнївшаго, і луковѣ двоїхѣ скїюскїхѣ, і меча обоюднаго, нїчтоже обрѣше. Та же вѣнецѣ слатїи наложенѣ, покрївало же употребляше, столѣ, на нем же тѣло лежаше: Александрѣ же удївляшєся, толїка іменї царя, толїкїмї ісобїлююща богатствїи, погребена бѣвша, не богатѣ простолюдїна мужїка. Бяше же прї Александрѣ внухѣ тої, іже сря на царя, рече: Что дївно, яко прасгнїи гробї царстїи, егда боярскїя домѣ слава ісб гробовѣ існосімаго вмѣщатї не могутѣ. еже мнѣ случїся, самѣ сего гроба прежде не вїдѣхѣ, но отѣ дарїя урасумѣхѣ, яко трї твїсящї талантовѣ сакопанї сѣ кїромѣ. Оттуду же такое прїятство кѣ тебѣ явїлѣ орсенѣ, чего бесѣкашї імѣтї не могѣ бы тѣмї дарамї мїлостї твою получил: возбудїлѣ уже багої цареву мѣсль ко гнѣву. Тогда тїи ім же сеї багої дѣло навѣта вручїлѣ, прїходятѣ, отсуду багої оттуду же его повелѣнїе ложнїмї клеветамї ісполняютѣ Александру ушєса. і прежде даже оклеветанѣ

оклеветанъ чаяшеса бѣгати, орсенъ, во оковѣ отъ-данъ бѣгати, но недоволенъ кашню неслобѣваго свнухъ багої, самъ на умѣрающаго руку наложилъ. На негоже сря орсенъ рече: слыхалъ я, что нѣкогда царствовалі въ асіи жєны: а сіє ново естѣ, что царствуетъ обрѣзанбіи скопецъ. Сія бѣ встрѣча благороднаго персянина, і не токмо неслобѣваго, но і ісячнаго въ прїятствѣ ко царю. Въ томъ же времяні фрегатѣ царствоваші желая, обнесень і облечень убиваеться. начинаше же уже часто царь представляти кашні, такожде і неятвѣрїмьмъ вѣрїті. Тако убо гдѣла благополучнїя могутъ ізмѣнїті прїроду, і рѣдко кшолїбо ко благїмъ своїмъ многосмотрѣлївъ бываеть: ібо онъ же вскорѣ Александра лїнцеста оклеветанаго отъ двоїхъ навѣтнїковъ кашнїті не удержася. Такожде меншїмъ повїннїмъ, протїву его волї, яко прочїмъ відяхуся несогласнї, не даяше прощенїя, а непрїятелемъ побѣжденнїмъ, царства їхъ возвращаше. На послѣдокъ самъ отъ себе самага отгдѣлїся тако премного: яко по плотолубївої похотї умѣшленїемъ блуда, інїмъ царствїя дароваше, а отъ інїхъ і жїзнѣ восхїщаше.

Во онїя же днї пїсма отъ цена прїялѣ о гдѣлѣхъ въ европѣ согдѣянїхъ. Когда самъ въ індїї пребываше, сонїрѣ оракіскїї началнїкъ, тогда посолство въ гетмї творяше; бурї же і волнамъ: нечаянно воставшїмъ, со всѣмъ воїнствомъ бѣдствоваше, которую гїбелѣ

познавъ, севфь одрскїї народоначалникъ, своїхъ ко отлученїю убѣждавъ, потерявъ весма оракію мало і не грецію.

2: Прочее трїдесятмі караблямї сунїю [мѣсто тако совомо] проходять. прїстанїще естѣ аттїческія землі, отпугу прїстанї градскїя їскаті опредѣлілі. Сїя познавъ царь, на арпалы і на аеїнянь, ново раснѣвань, кораблі уготоватї повелѣ, во аеїны абїе хотящѣ їтї. Сеї же совѣтъ умышляющу ему, таїно писма ему вдаюцца, яко арпалїї совершенно внїде во аеїны, слатомъ прїмїрївъ себѣ властелїнскїя мѣслї. Вскорѣ же народъ сотворївъ совѣтъ, повелѣ отъ града ему їзїтї. Ко греческїмъ убо воїномъ прїшель, отъ нїхже поїмань, їбїствъ убїенъ отъ нѣкогого путешественнїка коварно. Сїмї вѣстїмї царь обрадовань, во европу превосїтїся совѣтъ оставїлъ: но самоченныхъ, кромѣ тѣхъ, їже домовою кровїю окропїшася, прїїматї по всѣмъ градомъ греческїмъ, отъ нїхже їсгнаннї бяху, повелѣ. Грекї же не смѣяша властѣ преспїтї, аще сїе ї мняху бїтїї начало расрушаемыхъ законовъ. Такожде ї їмѣнїя, яже въ кашу бїша взятї, отгати самоченнымъ повелѣ. едїні аеїнеане, не своя токмо но ї народнїя хранїтелї свободы, радї молвы людскїя, яко скорбно їмъ бїло, не царскою властїю, но законамї ї обичаямї отческїмї управлїтїся навѣкше, їсгнаша отъ спранї своєю; їсмещуть убо їсгнаннїхъ, вся лучше хотяще

хотяще претерпѣти, неже іногда уметы бѣвшіе града своего, тогда же ісгнанія, пріпустити.

Александръ старѣшій вои́ны во отечество іхъ отпустивъ. і 3000 пѣшихъ, да і 2000 конныхъ, яже во асіи, оставилъ было, ісбраті повелѣ: мнѣшъ малымъ воіскомъ во мощі одержати асію. Ібо во многіхъ мѣстѣхъ крѣпості расположилъ, і въ маломъ времені построилъ грады, іхже жителмі ісполнилъ раді бунтовщиковъ новыхъ, да пренятіе будетъ. Прочее же прежде даже усмотрілъ, іхже імѣяше удержати, ісрече: да всі воіні сребро чуждее повѣдятъ. Тяжко сіе множайшимъ быти ісвѣстіся. І еже самымъ трудомъ собрано бѣ, расбраті онъ установилъ, оноє іскушеніе быти вмѣняху, чемъ бы удобѣе убогихъ отъ богатыхъ расмотрити, продолжающе нѣсколко времені удержаваху. Царь же много вѣдушъ, яко повѣданію сребра срамъ не упоръ сопротівляется, столы во всѣхъ полкахъ расставити повелѣ, і 10000 талантовъ існести: таже послѣ істинно повѣдаша. Яко немножає 500, і, 30 талантовъ обрѣтошася. Тако оно воінство, толкіхъ пребогатыхъ язиковъ побѣдителей, обаче множає побѣдъ, неже корысті прінесоша отъ асіи. Прочее же яко познаша інымъ отпуститіся въ домы, інымъ остатіся, яко всегдашній онъ царствія престолъ въ асіи не премѣниті чаяху, неістові, і обученія воінскаго не памятствующе, бунтовными

гласѣ полкі наполняють , і на царя лютьѣ , нежелі на їнѣхъ нападше , всі отпущенія просіті начаша , слосмагнѣя ясвѣ , і сѣдїнѣ главнѣя показующе . нїже бо началїчїмъ увѣщанїемъ , нїже страхомъ царскїмъ устрашенї , народнѣмъ воплемъ , і воїнственнѣмъ насїлемъ хотящаго глаголатї удержаваху , явственнѣ глаголюще , нї кудѣ отсюду расвѣ во отчїсну ногу їмѣмъ подвїгнутї . Таже умолкнуша , чающе , яко самъ скорѣ двїгнется вѣ отчїсну , нежелї онї возмоглїбѣ . і что їмѣмъ сотворїті , ожїдаху . Царѣ же рече , что се внесапнѣї ужасѣ , і тако неїстовное і расшїренное дерзновение восвѣщаєте , їспреці ужасаюся . Явственнѣ воїстїнну прервалї есте властв , і челобїтчїкѣ есмѣ а не царѣ , ему же нї проглогланїя , нї познанїя , нї увѣщанїя , нїже восрѣнїя на васѣ властв оставїсте . Понеже егда їнѣхъ отпунстїхъ вѣ отчїсну , їнѣхъ со мною вскорѣ отвестї опредѣлїхъ . тако тѣхъ вопїющѣхъ вїжду , їже їмѣють отвїтї , яко і тѣхъ , сѣ нїмі же предпосланѣхъ послѣдоватї уставїхъ . Что сїя прїчина естѣ ; вѣ раслїчної вїнѣ , едїнѣ всѣхъ воплѣ естѣ , хотѣлѣ бѣхъ вѣдатї , їже лї отходятъ , їлі їже оставяются , на мя жалууются . Тогда акї едїнїмі устѣ отвѣщалї ; всѣ жалуемся . онѣ же , рече : воїстїнну не можеть бїтї , да їму вѣру , еже бѣ жалобѣ всѣмъ купно , сїю прїчину бїтї , юже показуєте ,

вѣ неї

въ неї же болшая часть воїнства не оста .
Понеже множайшихъ отпустихъ , неже одержати імбю .
Есть истинно горшее сло , еже всѣхъ отвращаетъ отъ
меня , яко царя все воїнство оставило , нїже бо рабї еді-
нымъ собранїемъ убѣгаютъ отъ господъ , но есть въ
нихъ нѣкїи срамъ , еже їнымї оставленныхъ лишатся .
Азъ же тако яростнїи ужасъ забвѣвъ , врачевство къ не-
ісцѣлимъ помщуся приложитї . Всю воїстїнну надежду
уже отъ васъ чаяхъ осуждаю , нїже яко съ воїны моїми : [уже
бо предвотлучїстеся ;] но яко съ неблагодарнѣшїми
требѣ есть чїнїти , умыслихъ . Въ благополучїи
въ немже плаваете , неїстовїтїся начасте , забвѣвши
состоянїе свое , егоже благодѣянїемъ свободїстеся мо-
їмъ , достойно въ правду да бы въ ономъ вы і состарѣ-
лїся , понеже лучше есть , противнымъ , неже благо-
получнымъ васъ управляти счастьемъ . Се убо ілі-
рїческїи в малѣ прежде і персїдскїи данїкамї .
Асїи і толїкїхъ народовъ корыстїи гнушаются , токмо
бывшїи прї філіппѣ полунагїи одеждамї червленымї
смердятъ . Слата і сребра очеса обїятї не могутъ .
древяныхъ же сосудовъ і рещедчатыхъ щїтовъ
ї ржавыхъ мечевъ желаютъ . Таковымъ украшенїемъ сія-
ющихъ васъ воспрїяхъ , і пять сотъ тысячъ талан-
товъ сребра заїмнаго , а все царское сокровїще не
множае шестїдесятъ тысячей талантовъ їмаше .
моїхъ дѣль основанїе . обаче шѣмї : [да не будетъ
завїстѣ ;

завістѣ:] подѣ властѣ болшую частѣ землі покоріхомѣ. Азію лі ненавідіте, яке васѣ славою дѣла содѣяннихъ сѣ богамі сравніла; Во европу лі імпі спішіте, царя оставіше, но множайшіі отѣ васѣ вѣ недостаткѣ пущаго корму былі бы, аще чуждыхъ денегѣ не по жалѣль быхъ сѣрѣчь асііскоі корвісті. Ніже лі срамляетеся сѣ шірокімѣ чревомѣ ісѣ побѣжденнихъ народовѣ здобычі несуще возвратітїся кѣ женамѣ і дѣтямѣ, імѣже не мнозіі дарѣ побѣды можете покасаті, ібо у многіхъ, оружіе такожде вѣ складѣ сумѣ. добрыхъ же воісѣвъ лішуся подложныхъ своїхъ наложниковѣ, імѣже сіе токмо отѣ толікіхъ богатствѣ лішше естѣ, что іждівається. Сего раді бѣжащымѣгда отво ряются граніцы. ісчешіте отсюду скорѣе, ашѣ сѣ персамі бѣжащіхъ плещі гоніті начну. Ні кого не держу. Свободіте очеса моя, неблагодарнішіі граждане; радостно васѣ воспріимутѣ родітелі і чада бесѣ вашего царя возвращающіхся, во стрѣтеніе ісѣйдутѣ бунтовщікамѣ і бѣглецамѣ. Торжествоваші імамѣ воістїнну бѣганію вашему, і ідѣже аще буду істяжу касні. Сіхъ, сѣ німіже мя оставяете, почітая і превознося паче васѣ. Познаете же, і коліко можетѣ бесѣ царя воісѣтво, і что дѣла преїмуцество во мнѣ естѣ едіномѣ. Потомѣ вскочїлѣ скрежещущѣ отѣ судїща, і вѣ середїну оружїеносцевѣ полка внїде, знаменїтїхъ іже дерсостно говорїлі, всякого рукою восхїті, ніже

ніже смѣющіхъ противу рещі, трехъ надесятъ въ храненіе стражемъ справія своего, предаде.

3. Кто бы повѣрилъ, яростнымъ, мало прежде собравшимся омертвѣтіи внесапною бояснію, і егда на отмищеніе відѣлб бы влекомыхъ, нічтоже дерзнуті тяжкаго паче іныхъ, тако расліянную прежде дерзостъ, і бунтовное воіновъ насіліе воспягнуто, яко не токмо ні едінь, устремівшуся царю, сопротіву не сталь, но і всі отъ страха бездушні омертвѣвшему подобні быша. Что бо о оныхъ царь ко іспеченію умвісліть, ужаснымъ умомъ ождаху. Убо ілі імя еже народі сущіи погдъ царемъ между богамі почитаютъ, ілі пріятства его благоговѣніе, ілі дерзновенное таковою сілою управляющаго повелѣніе устрашіло оныхъ. Ізачнві воістінну ісдаша терпѣнія прікладъ: яко не распалішася мученіемъ купно съ нїмі бунтующіхъ друговъ, егда въ ноці убіеннымъ імъ бвіті познаша, акі бы нічто погубівше едінь кїждо послушнѣ і благопокорно сотворілі. Егда бо въ послѣднїи денъ, імже повелѣно было внїті, прїідоша, асіятстїі токмо воі ішедше плачлївїі во всѣхъ полкахъ гласъ іспустїша, восвѣщающе всяческі імущїмъ умреті, аще царь пребудетъ во гнѣвѣ. Онъ же неумолїмую ко всѣмъ юже імяше мвіслъ, чужїхъ воевъ на совѣтѣ прїсватї повелѣ, македонянъ же въ полкахъ удержа, і егда много

собрашася , всемь преводчіка , сіцевую імѣль рѣчь:

Егда оть европы превосіхъ во асію многія славныя народы , яко великую сілу людеі власті моеі імѣхъ приложиті , нагѣяхся , ніже прелстіхся , что о сіхъ чаялъ бѣиті славѣ , но сему і сіе такожде совокупіся , яко віжу васъ сілныхъ мужеі сущихъ ко царемь своїмъ побожності непобѣдимыя , яко іsobіліемь сладості вамъ вся текумь і безъмѣрныимъ благополучіемь въ роскоші плаваете . Но воістїнну , стѣсны воінства сею сердецъ і тѣлесъ сілою на себѣ нелѣбносно носіте , і непобѣдімі тако суще , вѣрностъ паче нежелі сілу почитаєте . Сїя азъ не нынѣ во первыхъ ісповѣдую , но іsb давна вѣмь . Того раді і младыхъ оть васъ іsбрахъ , і васъ въ соединеніе съ воіны своїмі смѣсіхъ . едіна одежа , едіно і оружїе у васъ . Послушаніе же і покореніе ко царю множає лучше естѣ , нежелі у іныхъ . Сего раді і самъ я оксампра персяніна дщерь себѣ въ жену всяхъ , не возгордѣвся оть плѣннїцы чагъ імѣтї . По томже егда фамілію рога моего болше умножиті восхотѣхъ , дщерь гарїеву всяхъ , і блїжайшїмъ другомъ начало быхъ , оть плѣннїцъ родїтї чага , да тѣмъ добрымъ соединеніемъ всякое расгласіе побѣжденнаго і побѣдїтеля іsgоню . Того раді прїродныхъ бѣиті васъ мнѣ , а не прїобрѣтенныхъ , вѣруїте . Асіі і европы едіно і тожде царство естѣ . македонская вамъ оружїя даю , старїну въ чужестранную новїну претворїхъ ,

творіхъ , і граждане мої есте і воїні , вся тоїже імбюотъ цвѣтѣ , нїже персяномъ кѣ македонскімъ обычаемъ прїсмотрятїся , нїже македоняномъ персїдскїхъ подражатї безчестно естѣ , едїнаго закона бїтї должні , їже подѣ едїнїмъ царемъ жїтї їмуть .

Сїю окончївъ рѣчѣ , персянамъ тѣла своего стражу вѣвѣрїлъ . персянѣ копїеносцевѣ , персянѣ і палїчнїковѣ учїнїлъ , їмїже , егда македоняне , которїе оному бунту прїчїну загалї , связанї на смертѣ влекомі бїлї , едїнѣ отѣ нїхъ і честїю і лѣшамї старѣшїи , сїце [повѣдають] коцарю їзрече .

4: Доколѣ , о царю , уму твоему , мученїемъ , і внѣшнїмї обычаямї , послушенѣ есї ; Воїні твої , граждане твої , не знающе вїны , отѣ плѣннїковѣ своїхъ влекомі ведуться на казнѣ ; аще достоїні смертї суть , якоже судїшї , поне спекулаторовѣ премѣнї .

Онѣ же , аще бї прїятнїмъ сердцемъ їстїну слушалъ , увѣщался бї . но понеже въ неїстовствѣ і гнѣвѣ проїсїде . Тѣмже вс-пятѣобращя , рече їмже повелѣбно бѣше , да потопятѣ онїхъ вѣ рѣцѣ якоже связанї бѣху . Но нїже сїе мученїе вѣ расколѣ воевѣ подвїгнуло ; Понеже полково дїц ев в друговѣ его , связаннїя прїшедше просятѣ , еже аще какїе еще вѣ древнемъ погрѣшенїї бїлї бї повїннї , да повелїтѣ їхъ убїтї , яко носятѣ тѣлеса гнѣва . Послѣдї егда познася , яко персянамъ началство дадеся , варварї же на разлїчнїя чїнї

раздѣленѣ, і македонскія їмъ наложенѣ їмена ; себе же бесчестно-конечнѣе отпрінутѣхъ ; кѣ тому уже нача-
тѣя жалості стерпѣні не можаху . Но собравшеса всі
въ царственні дворѣ , внутренню держаше рѣсу ,
оружія предѣвратѣ , покорності знаменіе , повергоша .
І предѣ двермі стояще , да впусятся , і да простѣмъ
їхъ сміренію , плачуше просілі , і да царѣ кашні їхъ
насытїтса лучше , нежелі бесчестїемъ . Іяко прощенїя
не їспросївше , не їмуть отвѣті . Сїя егда возвѣстї-
шася Александру , онѣ же отворївъ палащїя дверї ,
кѣ онѣмъ їсїде . І егда їхъ стenanіе і покореніе , також-
де бѣднїі і ослобленнїі чїнѣ успѣ , на многѣ часѣ
плакася . і сїмъ прїмїренїемъ прощенїе воспрїяша .
Таже їхъ сміренно накасавѣ , і другамї нарекѣ , премно-
гїхъ кѣ воїнѣ негоднїхъ отставїлѣ отѣ службї , і пре-
мноого одаровавѣ отпустилѣ . Пісалѣ же кѣ антїпатру
македонскому воеводѣ , да їмъ кѣ смотренію гонїтѣвъ
первїя на ѳеатрѣ мѣста подастѣ , і да увѣнчанѣ
сѣдѣтѣ , повелѣ , а умершїхъ дѣтямъ жалованїе даватї
отщєкое уставїлѣ . Кратера їмъ началїка давѣ ; смуже
вмѣсто антїпатра нагѣ македонянѣ , ѳессалонянѣ ,
афрїкою , началсївоватї повелѣ . і антїпатра спо-
собствїемъ младѣхъ воїновъ вмѣсто кратера прїсва .
Но уже давно ко Александру пісма отѣ Олімпїадѣ
матерї его , і отѣ антїпатра поданѣ бїлі . Отѣ нїхже
взаїмное между їмі ухїщренїе позналѣ . Мамѣ , на
антїпатра ,

антіпатра , бутто желасць царствія , прітворно напісала . Антіпатр же пісаль , бутто Олімпіада много непрістоіно ся достоїнству творіть : Сего раді отсвану ему быті оть мѣста , премного скорбящъ , Александра отравою уморіті хотяше . Сіявся управивъ Александръ во екбатанію мідійскую поїде , царствія потребнія вещи расположі , есатрѣ [ілі срѣліще] і радостнѣя усаконіль дні .

Во онѣя дні ефестіонъ , [егоже едінаго акі брата любяше ,] огневїцею обвѣявъ уміраеть . Откуду Александръ премного ісполненъ жалостію , много царскому ліцу не подобающаго сотворіль , глаголють , бѣднаго врача , акі бы во врачеваніі непріліжна бѣвша повѣсіті повелѣ : на дружене же тѣло сменящъ акі бесдушенъ нападе , і едва отшуду другамі отвлеченъ бѣвъ , день і нощъ плачуцца препроводі .

І іная многая обносятсѣ , імже ась мало вѣрю , сіе же правда , яко Александръ акі гірою [ілі полубожному ісполніу] жертвѣ пріносіті повелѣ , на погребеніі же і на гробѣ творімя , болѣ дванадесѣті талантовъ іждивеніе . Возвращающагосѣ же въ вавілонъ , халдеїскіе пророкі срѣтають его , увѣщавающе да не входіть въ вавілонъ , яко шествіе оно въ то время , бѣдство житію нанесеть , іхже восненавѣдѣвъ , гдѣ намѣренъ іпті , тіцїтсѣ . Возвѣщено бо ему , яко посланнікі ісь раслічнѣхъ землі странъ отвсюду въ вавілонъ собрана сѣя , его прішествія ождающе , тако всецѣлїи

свѣтъ іменемъ его страхъ обѣмаше, яко всі ясвици акї поставленому царю ласкаху. сего радї акї собранїе всего свѣта творить, въ вавилонѣ прїїті тицашеся. егда же тамо прїїде, посланніковъ всѣхъ мілосердно угостивъ въ домѣ отслалъ.

Во онїя же днї пїршество у ессала врача уготовано было, нанѣ же царѣ съ другамї сваннїи прїїде: Тамо еще і геркулесовѣ не їспївъ чашї, акї стрѣлою убогень, восптена, і їзнесень бѣствъ отъ пїршества полумертвъ, таковїмї болѣзньмї мучень, яко меча отъ нїхъ въ цѣлбу себѣ прошаше. нѣциѣ прїчину немощї невоздержанїе отъ пїянства огласїша. Вещїю же їстинною, ухїщренїе было, егоже бесчестїе послѣдствующїхъ властвъ ухїтрїла. Антїпатрѣ бо предѣ уготованнїи ядѣ, кассандру сїну, їже сѣ братїєю фїліпомъ і їоломъ царю служїті обѣкль бѣ, даяше прося его, да їннїмъ кромѣ ессала не ввѣрїтсѣ. фїліпъ убо і їола пїтїе царское прежде вкушатї обѣкше, въ водѣ хладної отраву їмуще, сїе пїтїе прежде пїтї царю отпустїша.

Четвертаго же дня, егда воїні овї умерша бѣтї чаяху, і яко сїе таїтсѣ надѣяхусѣ, овїї же сего жалѣнїя понестї немогуще, прїскорбнї самї въ полату внїдоша, да царя усрѣтѣ моляху, но і отъ стражеї повелѣнїемъ царскїмъ впущенї бѣша.

5. Срящїмъ же слезѣ їспущеннїя воспѣстїша, відѣ уже токмо а не царя, на погребенїе его посѣщаю-
щому

щему воїнству, скорбѣ обстоящѣмъ оубъ являшеся, на нѣже егда воспрѣ царь : рече : егда азъ умру, ісѣщѣте достоїнаго такѣхъ мужей царя ; Неудобовѣрїмо глаголанїю і слышанїю. Въ томъже состоянїї тѣла, якоже слышашеся, егда воїнство прїсвалъ, бяше, гондеже совсѣмъ воїнствомъ, даже до послѣдняго простїлся, отпуспївъ народъ, акї отъ своего жїпїя долженства свободенъ, утомленнїя члены расположїлъ, і бѣжае прїступїті повелѣ другомъ [уже бо і гласъ преставатї начїнаше,] снемъ же перстенъ св перста, пердїккѣ отъгаде, прїложївъ завѣщанїе, да тѣло его ко аммону отнесїті повелїтъ. І вопрошающѣмъ їмъ, кому оставляемъ царство ; отвѣща : Тому, кто будетъ преїсряденъ. Прочее же да промѣшляють уже о его трїснѣ, і погребалная посорїща да уготовляють ему. Пакї вопросївшу пердїкку, когда небеснїя честї хоцетъ їмѣтї, рече, тогда восхощу, егда вы счастливі будете. Послѣднїї бѣ часъ царевъ і по малѣ послѣжде угасе. І первѣмъ плачемъ і воплїмї і рыданїемъ вся палата восопїла, і вскорѣ акї въ шїрокої пустїнї вся скорбнѣмъ молчанїемъ нѣма пребываху, въ расмѣшленїї, что їмѣють чїнїтї, жалостъ обратїше, благороднїя юношы стражї тѣла его бѣвшїї, нѣже жалостї велїчеснва обвїатї, нѣже себе самѣхъ въ сѣнѣхъ палатнѣхъ удержатї можуху. Но блудящѣмъ, і бесумствующѣмъ подобнї,

всѣ

весь градъ рѣганіємъ і скорбію ісполнілі, нїже едінаго вопля оставше, егоже бѣ въ сіцевомъ пагенїї жалостѣ мїновала. Того радї іже са палашою стояху македоняне вкупѣ же і варварї собїраються, і не можаху побѣжденїї отъ побѣдїтелеї во общеї жалостї познатїся; Персяне бо правдївѣшаго і неслобїваго господаря, македоняне же преїсряднаго і сілнѣшаго царя назѣвающе, трїсну нѣкакую жалостї ісдаваху, нїже скорбѣщихъ токмо, но такожде негодующїхъ гласї слѣшахуся, тако селенїющаго і въ цѣлїхъ лѣтахъ і счастїя, савїстїю акї бога восхїщенна бѣмїї отъ прїчїнъ человекїхъ глаголаху. Жївостѣ его і лице акї ісводящаго на бранѣ, воїновъ наступающаго на градѣ, находящаго на мужї сілнїя въ мѣсто образца, прїхождаше предъ очеса. Таже македоняне яко божественнїя честї ему не соїзволяху, раскаявахуся, і яко не желателнї і не благодарнї бѣлї повѣдаху, яко ушеса его должнїмъ нарїцанїемъ прелцаху. І егда долго, ово въ почїтанїї, ово въ жалнїї царскомъ пребїваху, на самїхъ бѣдство превратїлося. Отъ македонїї бо отшедше далѣе евфрата, среднїмъ врагомъ новую властѣ ненавїдѣющїмъ, обнаженїхъ себе самїхъ вїдяху, яко бесѣ ісвѣстнаго царствїю наслѣднїка, явнїя сілѣ всякѣ къ себѣ імѣетѣ прївлекатї. Бранї же домовнїя яже послѣдствоваху, мїслмї прорїцаху, пакї не о царствїї асїїскомъ но о царѣ кровѣ імуть іслїямї

Ізліяті , новими ранами старіе імяху растерсатіся явби; Старшіе немощніи токмо іспросівшіи отпущенія у правдіваго царя , нѣнѣ імути умерети са облаганіе негли оруженосца коего бесславнаго. Сїя помышляющїмъ їмъ, ноцѣ наїде і страхъ умножїся, воїні во оружїї бяху, вавїлоняне же їнії со стѣнѣ, їнніи сверху всякѣ своего дому смотряху , акї бѣ новое что їмѣлі відѣти , нїже кто свѣщї возжещї смѣяше , і яко уже ноцная темнота очесамѣ вїмаше срѣнїе , шумѣ токмо і гласѣ во ушеса прїималї , і множае пуспою боянїю устрашенї , чресѣ темнїе стесї едїнѣ другаго сабѣгающе, другѣ другу подсорнї і скорбнї ношахуся. Персяне власѣ по своему обїжновенїю острїгше вѣ плачлївої одеждѣ сѣ женами і дѣтїми, не яко побѣдїтеля і врага, но яко народу всему правдївѣшаго царя їстїннїмъ жалѣнїемъ плакаху , обїкше подѣ царемъ жїтелствовати , нї едїнаго , їже бѣ повелѣвалѣ їмъ достоїна бїтї повѣдаху , не едїнїми же стѣнами града рїданїе содержашеся , но і вѣ блїскую страну промчеша , таже велїю частѣ асїї са евфратомѣ сїцевїя печалї слава прохождаше: Кѣ гарїевої такожде матерї скоро прїнесеша. яже раздравшї одежду , еюже облечена бѣ, плачлївую воспрїяла, растерзавшї же власѣ, на землю тѣло поверже. прїсѣд҃яше еї едїна отѣ внучекѣ, не давно умершаго ефестїона , емуже отдана вѣ жену , плачущї і собственнїя вїнѣ жалостѣ кѣ общїї скорбї

отвлачаше . но всѣхъ своїхъ слобъ сісѣгамѣа единаго
 прїимаше . Сїя свося , оная же внуковъ пакї рѣдѣше ; на-
 стоящую жалостѣ прешедшею отъбываше . повѣрїль бы
 кто , яко нѣнѣ погїбе дарїї , такожде і бѣзубїя погребе-
 нїе двухъ сїновъ їмущїя творїтї , плакаше мертвѣхъ
 вкупѣ і живѣхъ . Кто бо , рече , о дщерехъ їматѣ тво-
 рїтї попеченїе . кто їнші їматѣ бѣтї Александрѣ . пакї
 же яко сумѣ плѣннї , і яко отпадоша отѣ царствїя .
 Кого по смертї дарїевої , їже оную хранїль бы обрѣщетѣ .
 Кто по Александрѣ прїсрѣнїе їмѣль бы , всяко не їмущїхъ
 обрѣстї . между тѣмже і сіе намѣсль прїхождаше , смѣ-
 десятѣ братїї своихъ , во едїнѣ день отъ оха лютѣша-
 го царя убїенѣхъ , і прїложеннаго пораженїю толїкїхъ
 сїновъ отца , яко отъ седмї сїновъ їхже сама родїла ,
 едїнѣ токмо остался . Самѣ дарїї того радї цвѣтяше ма-
 ло , да бы лютѣе возмогъ угаснутї . На послѣдокъ отѣ
 жалостї їнеможе . і обвївшї голову прїсѣдѣщїхъ колѣ-
 номѣ ея отѣ внучкї і внучка своего отвратївшїся
 отѣ яденїя удержася і свѣта . въ пятїи день по семъ
 умре . Велїе воїстїнну Александрова мїлосердїя къ
 неї і правдѣ ко всѣмъ плѣннѣннѣмъ їзвѣщенїе смертѣ
 ея , яке егда удержалася послѣ дарїя жїтї , послѣ
 Александра жїтї срамляшеся ; і паче воїстїнну
 почїтающѣмъ царя їзвѣстнѣ естѣ , яко добро-
 дѣтелї отѣ прїродѣ ему бѣлї , а недостаткї
 его , їлі отѣ форшунѣ їлі отѣ возраста , їлі отѣ
 лѣтѣ

лѣтъ ему былі. Сіла неудобвѣримая , трудовѣ терпѣннѣе премногое , мужество не между цармі токмо нарочіто , но і между тѣммі такожде іхже сія едина добродѣтель бѣше . мѣлоствѣня часто болѣе дающаго нежелі просімая . мѣлосердіе къ побѣжденнымъ толіка царства ілі отданы тѣмъ , отъ нѣхже всѣмаше бранію , ілі въ даръ данія . Смерті [еже страхъ іныхъ убѣваетъ ,] всегдашнсе унѣиженіе , словесъ і похвалъ , яко праведно болшее хотѣннѣе , тако яко младому і въ толікихъ уже допускаемо гѣлехъ . почитаніе къ родітелемъ , отъ нѣхже олімпіаду бесмертїемъ одаріті узаконяше . а філіппу отмстїль бѣше . уже і ко всѣмъ другомъ щедрота , къ воїномъ прїятство , совѣтъ равнїи велїчеству сердца , і еліко егда можаше возрастъ его вмѣстїті мужество , умѣреніе бесмѣрныхъ похотей . разженїя между прїроднымъ раченїемъ употребленіе нѣже едіно , расвѣ попущенїемъ роскошъ ; велїя воїстїнну дарованїя бѣху . Сїя фортуны , богомъ сравнїтїся , небеснѣя честї прїсѣватї , таковая совѣтующымъ , чудамъ вѣру ятї , і негодующымъ почитатї его сѣлнее , нежелі равенъ былъ бы , гнѣватїся послѣжде , чїнъ ісмѣнїтї , въ тѣлесномъ украшенїї подражатї побѣжденныхъ народовъ обычаю , іхже прежде побѣды ненавїдяше . ібо яростъ і похотъ вїна , яко младостъ распаляше , тако старостъ укротїті моглї бы . ісїнствоватї же требѣ естѣ , еліко много добродѣтели

дѣлелі долженствоваше, множає фортунаѣ доброї долженъ быше, яко едїнъ всѣхъ смертныхъ во власти імяше. Колїкождѣ бо его отъ смерті отсыываше; колїко мужественнѣ въ бѣдства ідущаго всегдашнымъ счастьемъ покрывала. Такожде жїтїя туюжде кончїну, юже і славѣ уставї. Ожїдаху его случаї, егда востокъ усмирївъ, і прїшедѣ ко окїану, что токмо смертностѣ вмѣщаше, ісполнїл. Сему царю преемникъ іскашеся, но болшая тягота быше, неже бы едїнъ понестї сіє можаше. Тѣмже імя его і слава дѣлѣ, едѣва не по всему свѣту царєї і царства разліяла, іже і пресвѣтлі бяху аще і меншеї частї таковаго благополучїя прїлѣпїшася.

6. Прочее въ вавїлонѣ [онамо бо возвращается слово] тѣла его стражїе въ палату царственную начальныхъ друговъ і воеводъ собранїї прїсѣлаша. Послѣдоваше же воїновъ множество, желающе знатї накого Александрово счастье преїдетѣ. Многї воеводѣ собранїемъ воевъ утѣсненїї, въ палату внїтї не можаху, егда проповѣдникъ ісѣямъ тѣхъ, іже по іменї прїсывахуся, внїтї не повелѣ, но молїтелная пресїраема бѣ властв, і во первыхъ воплѣ і рыданїе возновїся. Таже будущаго ожїданїе, удержанымъ слесамъ, молчанїе сотворїло. Тогда пердїкка царскїї престолѣ на срѣнїе поставївъ, на немже діадїма і одежда Александрова быше, перстенѣ ему прїшедшїхъ днеї даннїї отъ царя, на томже престолѣ положїл, іхже вігдѣнїе і пакї іспу-

існуєвшімъ всѣмъ слесы умножило плачѣ. Пердѣкка же рече. азъ поістїннѣ, перстенѣ, їмже самъ царь царственнїя і властїтелнїя дѣла печатаїтї обѣкль бѣше, врученнїи отъ самага мнѣ, отгаю вамъ. Убо аще нї едінаго бѣдства равнаго сему їмже нынѣ одержїмі есмь отъ расдраженнїхъ боговъ, помѣслїтї мощно; обаче навелїче дѣлѣ, яже сотворїлѣ, всїрающїмъ вѣрїтї подобаєтѣ, яко сїцеваго мужа боги дарствовалї дѣламъ чловѣческїмъ, їхже сванїє ісполнїше, вскорѣ пакї взяша его къ фамїлїї своєї. Сего радї, яко къ бесмертностї отводїтсѣ. тѣлу і іменї во первїхъ должная да сотворїмъ, не забывающе въ коємъ градѣ і между коїмі есмь, яко царя і владѣкї лїшївшеся, достоїтѣ совѣтѣ творїтї сѣ воїнамї і думатї, да побѣду одержанную между сїмі, на нїхже одержана естѣ, одержатї возможемъ, главѣ требуємъ, сея едінїя, їлі многїхъ, въ вашєї властї естѣ. сїє вѣдатї должнї есте, что воїнственное собранїє тако естѣ бєсѣ предводїтеля, акї тѣло бєсѣ душі; Шестїи мѣсець естѣ, яко роксанна не прасгна. Желаетѣ да мужескѣ поль родїтсѣ, егоже царствїє аще богъ восхощетѣ, когда нї будѣ востанетѣ. Прочєс же отъ кого управляемї бїтїи хоцете, опредѣляїте. Сїя рече пердѣккѣ, Таже неархѣ рече; Александровѣ крове фамїлїї царскої престоль яко достоїтѣ, нїктоже можетѣ сомнѣтїся. А еже бѣ ожї-

дати нерожденного царя, і хто нині був би, міновати ніжє мислі македонскої прілічно, ніжє времені дѣль. Будеть оть версінь сїнь царскїї, тому дѣдїму подобаеть дати. Ні єдиному сїя угодна бѣсть рѣчь. Тѣмже по своему обикновенію копіямі вь щїнь ударяюще, вь крамолѣ пребываху, і уже блїсь бунта прїдоша, неарху крѣпящюся о своемь предложенїї. Послѣдї птоломеї рече: Достоїна воїстїнну лѣтораслѣ: яже македонскому повелѣвала би народу, роксанї ілі версінь сїнь, носего іменї, ніжє европа глаголатї восхоцеть, вящшою частїю плѣннїка суца. Чесо радї персянь і побѣдїхомь, да роду лї їх служїтї будемь; чєсого правдївїї онїї царїе, дарїї і ксерксѣ сѣ толїко тѣсящїмї полковь, і толїко воднїмї суднамї, нїкакоже возжелалї: Моя мисль сїя єсть. да престолѣ Александровѣ вь палатѣ царстѣї поставленѣ будеть, і іже вь совѣтѣхь єго бяху, да сходятся, і слїждѣ общаго совѣта треба будеть, что вящшая частѣ ихь опредѣлїть, то да будеть. Воеводѣ і началнїцї ихь да слушають. Птоломею нѣцїї, лучшїї же пердїккѣ соїзволяху. Таже арїстонѣ начатѣ глаголатї. Егда совѣта просїхомь у Александра, кому бѣ оставїлѣ царство, онѣ хотяше преїряднаго їзбратї. Усудїлѣ онѣ же самѣ преїряднаго бѣтї пердїкку, ємуже і перстенѣ свої вручїлѣ. ібо не єдїнѣ прїсѣяше єму умїрающеу,

но онъ смотря на всѣхъ, отъ множества друговъ ісбра сего емуже і вручилъ. Подобаеть убо сілу царствія пердѣлкѣ опдаті, і не сумнѣвахосья яко правду глаголаше: тѣмже всі статі пердѣлкѣ посредѣ, і перстенъ воспріяті повслѣвають. Углебаше пердѣлка между желаніемъ і стѣдомъ, чаяше же яко прілѣжнѣе будуть его пріводиті. Сего раді недоумѣвашеся, і долго, что твориті, неісвѣстенъ бѣ, напослѣдокъ обаче уступилъ, і послѣ онѣхъ, іже сѣгяху, блѣжае сталъ. Но мелеагръ едінь отъ воеводъ твердымъ сердцемъ, егоже пердѣлково размѣшленіе подняло. рече, нїже боі умолчатъ да Александрово счастье і толїкого царства верхъ, на сія [пердѣлкѣ] рамена возложатся, а человекѣ воіспїнну сперїтї не могутъ. Нїчтоже глаголю о благороднѣшїхъ, яко сеі естѣ ілі другїі: нїже воіспїнну должно лі ждаты роксанїна сїна, когда онъ родїтїся імать, ілі пердѣлку царя імѣтї хочете, егда онъ подѣ храненїя образомъ, царствомъ хотѣлъ бы владѣтї. Сего радї нї едінь ему царѣ нравїтся, токмо тої, іже еще не родїлся. і въ толїкомъ всѣхъ поспѣшенїі не токмо праведномъ но і нуждомъ, уреченнѣхъ мѣсяцевъ едінь ождаетъ, уже і пророчїтъ, яко сїнь зачатся, егоже всі недоумѣваетеся готова бїтї, ілі пождатї. Аще воіспїнну Александръ сего въ мѣсто себе царя намъ оставилъ. Убо отъ сїхъ, іміже бы сеі владѣлъ, недолженъ творитї, мнѣлъ бы я, і еще, да бы расто-

чилъ

чіль і сокровища, совѣтуєте. Сіхъ бо богатствъ царскіхъ всяко народъ наслѣдникъ естѣ . Сія іспекъ , сквосѣ средніхъ оружіеносцевъ ісходіть , і іже ему опходящему пунѣ далі , ему , і его предреченної корысті востѣдъ поідоша .

7. І уже і оружіеносцевъ около мелеагра велікїі кругъ спался , вѣ бунтѣ і несогласіе обрѣтѣ собраніе : едінь же отѣ множайшихъ македоняновъ несвѣдомїи отѣ послѣднѣшаго народа , рече ; что требѣ естѣ оружїя , і народнїя бранї , і мѣющымъ царя , егоже іщите , Арїдеї отѣ філіппа рожденнїи , александра бѣвшаго мало прежде царя брѣтѣ , добродѣтелї і всѣхъ дѣлѣ ему сопрїчастникъ , токмо нѣнѣ едінь наслѣдникъ не воспомїнается отѣ васѣ . какїї ему недоспѣтокъ , і что сотворїлѣ ; чесо бо радї народнїмъ общїмъ уставомъ обїжденъ будетѣ ; аще подобнаго александру іщите , нїкогда обрѣцете : аще же блїжняго , то онѣ едінь естѣ . Сїя слѣшавше собравшіїся , во первѣихъ акї бѣ повелѣнно молчанїе імѣти . таже вопїюмъ купно равнѣ , да прїсовется Арїдеї , і яко смертї достоїни сумѣ , іже совѣтѣмъ бесѣ него імѣлї .

Тогда пїюонѣ ісполненѣ слесамї начїнаетѣ глаголатї : Нѣнѣ наїпаче бѣденѣ естѣ Александрѣ , іже толїкїхъ граждановъ і воевѣ плодомъ і началствїемъ оболценѣ . ібо на імя і на памятѣ царскую токмо всїрающе , ко прочїимъ помрачаюцца . Не сумнїшелнѣ на младенца
егоже

царствіе ожідаше, данное безчестіе, же болѣе ему ненавистіи неже арідею пресрѣнія прінесе. Ібо егда мѣлосердствуютъ, тогда і помогати начінають. Убо яко не інаго кромѣ того, іже къ сеі надеждѣ рожденъ былъ бы, же царствовати, імѣють ожідати, упрямымъ воплемъ ісбвляють, і прісвати арідея повелѣвають; егоже мелеагръ ослобленнѣи, і ненавѣдѣціи пердѣкку, мужественнѣи вводѣтъ въ царскія палаты. Воіні же філіппа посгравленаго царя нарицають. Прочес сеі простонароднѣи былъ гласъ, а міністровъ іное мнѣніе. отъ нѣхже пѣонъ совѣту пердѣккову послѣговати начатъ, і хранітелеі наснаменуемъ сѣну, отъ роксаны імущему родітїся, пердѣкку і леоната отъ фаміліи царскія рожденнѣхъ: пріложѣлъ же да во европѣ кратеръ і антїпатръ дѣла управляютъ. таже прісягу учінілъ совершенно імущѣ бѣитї погдъ властію царя, рожденнаго отъ александра. Мелеагръ же необідою, но страхомъ кашнѣ устрашенъ, со своїмі уступілъ вспятъ, філіппа влекущѣ са собою, вѣбѣжалъ въ палату, вопїя да поможетъ общїи народѣ: а о новомъ царѣ мало прежде сачатомъ, сілу возраста да отвѣдають, но фаміліа філіппа і сѣна шакожде і брата цареі двоїхъ едїнѣмъ наіпаче вѣрїлі бѣ: Тогда нѣ едіно море, нѣ едіна шїрокая і волнующаяся пучїна, толїкія восгвѣсастъ волнѣ, слїкое народѣ возмущенїе воспѣмѣлі; аще і новою і мало імущею состоятїся свободою блудо-

в ъ

дѣіству-

дѣїствують ; Не многі пердїккѣ нынѣ їбранному, множаїшії же філіппу [нежелї чаяе] властѣ даваху, нїже хотѣтї, нїже не хотѣтї что долго можаху і жалѣху ово о совѣтѣ ово о раскаянїї его. однакожѣ на послѣдгокѣ кѣ фамїлії царскої преклонїлїся мѣслї ; Отхождаше їсѣ собранїя арїдеї, княсеї властїю устрашенѣ, і егда отхождаше молчаше болѣе нежелї послаблялѣ воевѣ прїятству, сего радї возвращенѣ, одеждою братнею оною самою, яке на престолѣ положена бѣла облакается, і медагрѣ всемѣ їсподнее одѣянїе, похїщаєтѣ щїтѣ і оружія, і новаго царя оруженосецѣ бѣваєтѣ. Послѣдствуєтѣ полкѣ копїямї і щїтѣ трясущїї, хотящѣ насѣтїтїся кровїю онѣхѣ, їже желаху нї мало кѣ себѣ надлежащаго царствїя, і яко вѣ томже дому і родѣ державство і сілу їмуть оставїтї, радовахуся. і дѣдїчную властѣ і коренѣ царскїї хранїтї, прї обѣчаяхѣ бѣтї, і їмя оноє самое почитатї і нїкогда оную похїтїтї кромѣ сына отѣ царя рожденаго обѣщаваютѣ. Убо пердїкка устрашенѣ, комнату їдѣже александрово тѣло лежало, заключїтї повелѣваєтѣ. шестѣ сотѣ мужеї сѣ нїмѣ бяху дѣвнїя сілѣ. Птолемеї такожде прїсоєдїнїлїся ему, і слугѣ царскїхѣ полкѣ. Прочее бесѣ труда отѣ толїко шѣсїящеї вооруженнѣхѣ, самкї преломанѣ суть, і царѣ такожде падаше, окруженѣ оруженїковѣ множєствомѣ їхже началїкѣ бѣ мелеагрѣ. Разгнѣванѣ же пердїкка,

тѣхѣ

тѣхъ іже александрово тѣло храніті хотѣша отъби-
ваеть , но вскочівшіи въ палату , іsb далече стрѣлы на
него пушаху , і многіхъ уявіша , по томъ старшіна
снемше шлемы , како бы удобѣе познаны бѣлі , начаша
моліті сущіхъ съ пердѣккою , да престануть отъ
мятежа . Царю же і многшѣмъ да уступятъ .

Первыи пердѣкка оружіе положѣл , і прочіи тожде
сотворіша . Таже совѣтующу мелеагру , да отъ тѣла
Александрова отвѣдутъ , навѣсту мѣсто іngѣ іскати .
Умысліша убо раслічнѣміи полатъ дорогамі , ко евфрату
бѣжаті , конніца яже отъ благороднѣшїхъ юношъ
состояшеса , пердѣккѣ і леонату спѣшно послѣдоваше .
і хотяше іsbіті іsb града і ітмі въ поле . Но пердѣкка
нїже пѣшїмъ не ітмі за собою отчаяшеса . тѣмже
да не явітса , воінскую конніцу отводящъ , прочая
воінства оставіті , въ градѣ засѣдаеть .

8: Мелеагръ же царя увѣщаваті не преставаше , еже
бы предѣлъ властїпелства пердѣккова смертію укрѣ-
пїті , да не забавїтса слабїи умъ въ дѣлѣхъ новїхъ :
да памятуеть , что царю достоїтъ . Нї едінаго
ему достовѣрна быті , егоже бы не боялся . царь
же молчаше паче , нежелї повелѣваше . Тѣмже мелеагръ
молчаніе заповелѣніе імѣя , послалъ іменемъ царскїмъ ,
да пердѣкку прїзовуть , і повелѣ імъ да убїютъ его , аще
прїїтмі не похощеть . Пердѣкка же (восвѣщену прїходу)
шестїнадесятъ царскаго дому юношъ собравъ , прї прасѣ

дому свого поставив, на касаньх; і мелеагровихъ
 рабовъ такожде приславъ, тако расумомъ і лиця постоян-
 ствомъ устрашилъ, яко едва необесумівшися, убѣжалі.
 Пердикка же повелѣ юношамъ всѣсти на коні і се не мно-
 гими другами къ сонату прїїде, уже силнѣшимъ защиче-
 нїемъ сілу хотящъ прогнати, аще бы кто нанеслъ ему.
 Второго дня непристоїна причїна македоняномъ сря-
 шися, яко пердикка къ бѣгству смертному прїведенъ, і
 мелеагрово нерассужденїе оружіемъ отмстїїні опредѣ-
 лїлъ. і тако прїшедше ко царю вопрошати его на-
 чаша, онъ лї повелѣлъ пердикку поїматї, онъ же
 отвѣща, яко наущенїемъ мелеагровымъ повелѣхъ.
 Прочее же вамъ не должно мятежъ чїїтї; Пердик-
 ка бо живъ естѣ, убо отпустилъ прїшедшихъ.
 Мелеагръ же наїпаче скудосїю конныхъ былъ прї-
 страшенъ, і не їмущъ совѣта [понеже на него бѣг-
 ство упадаше, еже онъ неприятелю прежде наносаше]
 трї дні препроводї не твердїя думи размышляющъ,
 і прїшедшимъ въ палатї царскїя лиця такожде являше.
 Понеже послы ко царю прїхождаху, і полководцы прї-
 сѣвахуся, і преддверїе конїеносцы і вооруженїї на-
 полняху, но велїе смущенїе оньхъ хотѣнїю послѣ-
 дняго отчаянїя знаменїе баше, і сасорнї другъдругу
 нїже прїходїтї блїжае, нї расглаголствоватї смѣяху;
 таїная размышленїя въ себѣ токмо обращающе,
 і отъ сравненїя царя новаго жалбнїе возбуждашися
 о умершемъ,

о умершемъ , гдѣ бы тої былъ , егоже державѣ , егоже
счаснїю послѣдовалї , їскалі , яко остротѣлі между
ослабленїмі необусданымі народы : їмущє їскусїті то-
лїкїхъ пагенїї своїхъ прїчїны , когдѣ предложїтєя слу-
чаї . Сїмі размышленїї мыслѣ їмъ удручающїмъ , тогда
восвѣщено , что конница суцѣя сѣ пердїккою обѣмшї
яже кругъ вавїлона поля , жївности вѣ градъ прївосї-
мыя , удержала . тѣмже скудость вѣ первїхъ . таже
гладъ начатъ быті , а їже вѣ градѣ быша , їлі мїлостї
у пердїккї їспросїті , їлі бої учїнїті умыслїлі .
Подобнѣ случїлося , яко бѣвшїє внѣ града , опустоше-
нїя селѣ ї деревенѣ боящєся , сѣвгошасѣ вѣ градѣ . града-
не же , егда їмъ жївности оскудѣла , їсѣ града їсѣвгоша :
ї обоєму народу лучше чуждєє жїлїще , нежелї свое
вїдѣшєся быті . Їхже ужаснувшєся македонѣне , вѣ пала-
ту собїраютєя , ї кѣя їхъ мыслѣ естѣ , предлагаютѣ .
убо угодно быстѣ їмъ посланнїкї кѣ коннїцѣ посла-
тї , о раскаянїї несогласїя , ї положенїї оружїя . Прочєс-
отѣ царѣ посїлаетєя пасѣсѣ ессалонїтскїї , ї амїсса
мегалополїтанскїї , ї Петїлаї ; їже ї повелѣнїє прїя-
ша , яко не їннѣмъ образомъ положатѣ оружїє , токмо
да царѣ савоѣковѣ бунтовїхъ отгастѣ , да прї-
несутѣ отвѣтѣ . Сїѣ восвѣспївшїмъ їмъ самоволно
воїнства оружїє похїщѣютѣ , їхже смятенїемъ фїлїппѣ
возбужденѣ , рече ; нїчто требуетѣ бунта , понеже ме-
ждо собою ратующїхєя мсду мїрно жївущїї воспрїїмутѣ .

Вкупѣ же памятуїте, яко сло дѣло естѣ, еже гражданоу надежду мѣлостї вскорѣ отторгатї, і кѣ воїнѣ домовної спѣшитї. Впорѣмь посланїемь [могутъ лї устрашитїся] увѣдомїмся. і чаю что еще не погребше царскаго тѣла, кѣ показанїю ему своя правды всі могутъ снїтїся, что ко мнѣ надлежитъ, ондатї сію властѣ лучше хошу, нежели забавлятїся кровїю гражданскою. І аще нї едина согласїя надежда естѣ, молю, і прошу, ісберїте лучшаго. Восплакався же; дїадїму снїмаесть со главѣ, деснїцу еуже держаше простїраесть, і аще кто себе достоїнѣе ісповѣсть, да возметъ ю. Велїю надежду ума остраго предъ онѣмь днемь братнею ясностїю сокровенну оная умѣренная возбудила рѣчь. Ібо всі настоятї начаша, яже умыслиль онѣ то да совершаесть. Убо тѣхже пакї посылаесть просїтї, да мелеагра претїагоеводу прїїмутъ. Не слонрїятнѣ сіе упрошено бѣсть. понеже і отвестї мелеагра пердїкка отъ царя желаше, і единаго двоїмь не равна їмуцаго бѣтї, мняше. Тѣмже егда мелеагрѣ сѣ воїнствомь во стрѣменїе їсбїде. Пердїкка коннїцу собравъ, предвїдуцѣ заходитъ, і обої полкї другъ другу посдравленїе сотворївшє, сходятся, вѣчноє [якоже чаялї] согласїє і мїрѣ утвердїша.

9. Но уже доволно кѣ македонскому народу прїблїжахуся бранї домовнїя, понеже і недружно бѣ царство, і множайшїї его желалї. Вв первѣхъ убо собраша сілу,

на послѣдокъ же расцѣпаша, і егда множае тѣло,
(неже вмѣщаше,) отягощаша, прочіи членѣ існемогаті
начаша, і которое царство погв едїнымъ стояті
можаше, то отъ многїхъ обладаемо, падаеть.
[Сего радї достожджно народъ рїмскїи о сдравїи
обладателя своего молїті ісповѣдуеть, емуже
нощѣ, юже егда не послѣднюю імѣхомъ, новая свѣсда
восстїала. Тоя воїстїнну не солнца восходѣ сїанїе помра-
чающемуся отъгаде народу, егда бесѣ своя главы несо-
гласнѣя членѣ препетаху. Колїко онѣ тако угасїлѣ
свѣтїлѣ, колїко сокрїлѣ мечевѣ, колїкую бурю нечая-
нную расцѣпа тїхостїю, не токмо селенїемъ, но еще
і цвѣтетъ царствїе. да не будеть мї савїстѣ, прїїмутѣ
сего вѣка времена тогожде дому: о да бѣ вѣчная правда
дала долгоденственное наслѣдїе. Прочее же да
вѣ чїнѣ откуду расмотренїе народнаго счастїя отъ-
вращаше мя возвращуся.] Пердїкка убо едїну надежду
сдравїя своего вѣ мелеагрової смертїи полагаеше, прасдна
его і невѣрна, і вѣ скорої прїчїнѣ імѣющѣ обновїтї,
і себе наїпаче ненавїстї іспрасдена бѣтї, но вѣско-
кїмъ прїпворствомъ совѣтѣ утверждаеше, да безпонасна
его убїетѣ. Убо таїно нѣкїїхъ отъ полковѣ, надѣ
нїмї же началствоваше, подговорїлѣ, будто бѣ онѣ
невѣдаль, да бѣ жаловалїся явно, яко мелеагрѣ равняеш-
ся сѣ пердїккою, которїхъ рѣчѣ егда донесоша,
мелеагрѣ воснеїстовяся яростїю, пердїккѣ, еже увѣда
скасуеть.

скасуєть. Онъ же акї бѣ новою прїчиною прїстрашенъ бѣвъ, начатъ удѣвлятїся, скорбѣні, і жалѣющаго відъ ему показоватї, на послѣдокъ являєть да удержанї будуть тако расколнаго гласа началїцы. Благодарствуюєть убо мелеагрѣ, і обнявъ пердїкку, вѣрностъ его къ себѣ, і благосердїе вѣхваєть. Таже общїмъ совѣтомъ о кашнї повїннѣхъ умысль обрѣтають, угодно бѣтї акї бѣ воїско своїмъ обѣкновенїемъ осмо- трїтї: достовѣрна прїчина відящєся бѣтї, прїшедшу несогласїю. Македонскїя бо царї тако обѣкоша осмо- трятї воевъ, да расрѣсаної у псїцы утробѣ, внутренняя на поле, (на которое ісведено бѣло бѣ воїнство) отъ обоїхъ размстанѣ бѣлї частєї, между сїмъ расто- янїемъ вооруженнї всї стоялї, опсюгу коннїца, а отъ онуду пѣхота. Тѣмже въ которїї денъ сему торже- ству бѣтї, опредѣлїлї. Царѣ сѣ коннїцею і со сло- намї стояше, протїву пѣшїхъ, надѣ которїмї мелеагрѣ началствовашє. І уже коннїї полкѣ начатъ наступатї, а пѣшїї нечаяннѣмъ страхомъ радї новаго несогла- сїя не во всемъ утолєнѣ, акї бѣ чего ожїдающе, сумнѣвалїся, не ведуть лї во градѣ собраннѣхъ, ібо про коннїцу равное поле бѣло. Прочєс же сумня- щєся, да беспрасуднѣ воевъ [друговѣ] товарищєвѣ іхъ не кашнятъ, остановїлїся уготовавше мѣсль на бранѣ, аще кто обїду їмъ нанесєть. І уже полкї схождахуся, а мѣсто мало бѣло, ежє бѣ поле обоїхъ расдѣлїло.

Убо

Убо царь со едїнымь крыломь пѣшихь обвѣдяти начашь, бунша начальниковь, їхже хранил самь долженствоваше, наущенїемь пердикки кашити желающь, і страшаше акї бы вся собранья воины імѣемь навести со слонами на отпращающихься, і обмѣрачу нечаяннѣмь бѣдствомь пѣше. Ніже въ самомь мелеагрѣ быше болѣ совѣту і ума. Лучше же оть настоящихь відяшеся ожидати паче нежели дерзати на счастье. Таке пердикка, егда боящихься по иньихь усрѣ, прїснѣже мелеагру іщешу ітв: совѣта первобѣвнаго послаѣ смерти Александровой послѣдствовалі, оть прочихь раслучивь, слонамь въ посорѣ всего воїнства погложилъ, і всі свѣрскїи ногами сокрушені бѣша, ніже возбраняющу філіппу, ніже надлежавующу, і являшеся токмо за свое імѣющаго отмстити, сже подтверждаше случаи. Сїе браней домашнихь македонскихь прознаменованіе і начало быше. Мелеагръ же не скоро познавъ лесть пердикки, понеже его тѣлу насїство не наносашеся, въ полку мѣрно ставь, но вскорѣ осудивъ надежду сдравя сь іменемь того, егоже онь творяше царя, на погубленіе его злѣ употребляющихьхь непрїателї, убѣже въ капище, но, нї мѣста честїю сохраненъ, убиваеться.

10. Пердикка же привелъ во градъ воїнство, со вѣтв сь начальнѣмь сотворилъ, на коемь царство тако раздѣлити усовѣтовалі, да царь верхь царства

Імѣть . Самранъ іже птоломєі єгипетскаго афрі-
кїйскаго народа , іже вѣ богатствѣхъ бяху . Лаоме-
донту сїрія свѣ фенїкією отдана , філоту кілікія
опредѣлена , лікію свѣ памфілією великою фрїгією
содержаті повелѣнь Антігонъ , вѣ карію кассандеръ ,
менандеръ же вѣ лідію посланъ , фрїгію меншую
ко елеспонту прїлежашую , Леоннату провинцію
бѣтї повелѣша , каппадоція свѣ пафлагонією отдана
евмену і укасано да царствіе оно даже до тραπε-
зонта охраняеть . Воїнь со арбатомъ да творїть ,
сдїнь онъ не хотяше обладателства . Піеонъ
мїдію , Лісімахъ еракію , і прїлежашія еракії
понтїискія народы содержаті повелѣні , іже во
індії і іже вѣ бактрахъ і согдіанахъ і прочїхъ і надъ
окіяномъ ілі надъ краснѣмъ моремъ жїтелямі начал-
ствовалї , і надъ которѣмї ктѣ краямї мѣста ,
такоже і управленіе да содержїть . Узаконенно же
да пердїкка свѣ царемъ будеть , і началствуеть
полкамї , іже царю послѣдовалї . Мнѣша нѣцїи яко
завѣщантемъ Александровѣмъ расдѣленѣ суть про-
винції . Но повѣсть сєя прїчинї [аще отъ авто-
ровъ і предана] ложна бѣть ісвѣстіхомся , і акї
блї всякѣ своя богатства расдѣлївъ , царствїя стра-
жї охранялї , іхже самї основалї , аще бѣ нікогда
протїву бесмѣрнѣхъ хотѣнїї предѣлѣ стоялѣ .
но іже мало прѣжде царстїї слугї , вїдомъ охраненїя
царствїя

царствія чуждаго едінь кїждо на превелїкїя на-
ступаху црства , отвѣтвѣмь бѣвшѣмь трпѣнѣ
прїчїнамь , їбо тогожде рога бѣлї , і ѿ прочїхь
своея всякѣ властї спраною раздѣленѣ . но трудно
бѣше сїмь удоволенѣмь бѣтї , еже наношаше
случаї , понеже смрагна сумѣ первая , егда болшая
всяческї чаются . Убо всѣмь лучше мнѣшесѣ
умножїтї царство , нежелї какѣ бѣше воспрїятї .
Седмїи день бѣше , отнелѣже тѣло царевѣ лежаше
на столѣ , попеченїя же всї о еже бѣ устроїтї погребе-
нїя народнѣ чїнѣ , отѣ тако їсряднаго опрятанїя от-
вратївшесѣ , і нїгдѣ якоже вѣ месопотамскої странѣ
сної велїкїи бѣваесть , тако яко множайшїхь свѣрцї ,
їхже на голої землї обрѣтаесть , умерщвляєть , таковѣ
есть сної солнца і неба , їмже вся акї огнемь упе-
каются , їсточнїкї водѣ немногї сумѣ , но їтѣ отѣ жї-
вуцїхь хїпро сокрѣтѣ сумѣ , едіньмь же употре-
бляющѣмь явственнѣ , а прїшелцамь невѣдомѣ .
Егда же опрятатї бесдушноє тѣло прїятелї прїдоша ,
нї едіною гнусностїю , нїже малою сїнетою поврежде-
нно вїдяху вхѣдѣщї . Жївностѣ такожде яже бѣше
отѣ духа не оскудѣваше . Убо егїптяномь і хал-
деемь повелѣно по своему обѣкновенїю опрятатї
тѣло , і во первѣхь несмѣлї онїї прїложїтї рукѣ , акї
кѣ дѣшущему , таже умоленї да удостоятсѣ яко
смертнї суще осязатї его , опряташа тѣло , і напол-

нїша ароматамі. Слабїи престолю, і на главѣ волю-
жїша счастїя его знакі. Отравою умерщвена его бѣше
повѣрїлі, а мнози чаяли что сынъ антїпатровъ между
слугамї юлла іменемъ, отцевскїмъ повелѣнїемъ даде
отправу ему. Многаци бо явно слышали гласъ
Александровъ, яко антїпатръ царственнаго желаетъ
началства, і естъ царя богамѣ, і мїлуломъ побѣды
спартанскїя наемнѣ, вся отъ него данна бѣше гла-
голюща ему; Чаяли такожде, что кратерь отъ ста-
рѣхъ воїновъ, да убїетъ его рукою, посланъ. Сїла
же отравы въ македонїи рожаящїя сіцева естъ, яко
і желѣзо сожїгаетъ, копїтѣ скотскїхъ токмо не
вредїтѣ. Стїгїскїи нарїцають істочнїкѣ, откуда
смертоноснїи ядѣ істекають; той касандромъ прї-
несенъ і поданъ брату юллѣ, і отъ него въ начал-
нѣише царское пїше вложенъ. Сїя како нї будї
предана, іхже повѣстѣ обьявляетъ, егда могутство
угасло, въ царство бо македонское антїпатръ, і въ гре-
цїю такожде вступїлъ самоволно: потомъ соболѣ взялъ
убївѣ всѣхъ, ко Александру аще і въ далечайшомъ срод-
ствѣ прїчїтающїхся. Послѣдї тѣло его отъ птоло-
меа, і ему же егїпетъ данъ, въ мемфѣ, оттуду же
по немногїхъ лѣтахъ во Александрію прїне-
сено бѣсть.

Всякая же памяті і іменї, честѣ воздається.

О Г Л А В Л Е Н І Е

п о а л ф а в і т у.

Н А К В І Н Т А К У Р Ц І А.

А.

А бдолоніми царь поставляе- тсѣ.	76
Абісарь царь Александрю себе вручаеиъ.	389
Агеноръ тиръ і сідонъ градъ coгда.	94
Агіса лакедемонскаго царя хра- броствъ і смертъ.	210
Агісвъ аргівскіи сабихъ стіховъ по керілліи творецъ.	142
Аграммъ фаррасіскіи царь.	394
Александрѣа въ египтіѣ coздана въ кое время	110
Вторая прі юдолі горы кавказа.	279
Третія въ индіи.	
Четвертая блізь дона рѣкі.	296
Александръ бравъ філіпповъ.	1
Александръ вмѣнялъ на воінѣ бѣити умаленіе славы своея, аще что лібо уступитъ чюждеі.	211
Александра оружје персідское не побѣдло, въ чюждѣя же нравѣ преклоншася роскаші побѣділі,	212
Александръ надъ гаріевою женою тяжкое іспустіи въздыханіе, і оную честию погребе.	121

Александровы сроднікі всѣ отъ антіпатра убіены.	476
Александрово тѣло ісѣ египта во Александрію пренесено.	476
Александръ раненъ стрѣлою.	366
Александръ въ которыи лѣта царь- ствованія і возраста своего аію покорілъ.	417
Александръ во облежаніи газѣ стрѣлою раненъ.	103
Александрово войнство звѣрскіи мясамі птаеиъ.	283
Александръ въ голень прі газѣ уязвленъ.	104
Поіде кареагену расоряті	440
Александрю вавілонъ сдасиъ.	158
Александровъ къ уксііскіи граж- данямъ жестокиі пріступнъ.	168
і раді сіігамбіна засупленія, мілосердіе.	170
Александрю отъ гаріа грамоты	95
Александровы полководцы ранены.	154
Александрово на македоняиъ, отпущенія просящыхъ, него- дованіе.	446
Александровъ надъ гаріемъ умер- шіиъ плачь.	207
Б Б	Алексан-

Р Е Е С Т Р Ъ.

- Александръ пѣшій чрезъ снѣгъ і
ледъ сѣверою путь себѣ уго-
товляетъ 184
- Александръ тяжести сдобычей
во первыхъ свої, по томъ всего
войнства запалетъ. 231
- Александръ отъ тѣра во аравію
отходитъ. 85
- Александрово увѣщаніе воиновъ
на бранѣ. 138, 139
- Александръ всегда на воинѣ неже-
лі послѣ побѣды свѣтлѣе. 358
- Александровъ триумфъ по подобію
лібера отца его. 364
- Александръ не доволенъ свѣ смер-
тнѣмъ челоуѣкомъ, но ювѣше-
вѣмъ сыновъ сватѣся восхо-
тѣлъ. 106 109
- Александрово вѣрнѣ іудѣителное
воздержаніе. 287
- Александрово несносное раченіе
къ вѣну 185
къ плѣнѣнѣмъ женамъ воздержаніе.
63, 64, 65
- Александрова великая печаль о
смертѣ клітовѣ. 328
- Александръ отъ жены ужаснѣся,
сдѣравъ сохранѣнъ. 348
- Александровъ надъ ефестіономъ
умершѣмъ плачь. 453
- Александровы воинѣ съ вавілон-
скімі женамі растлѣннѣ 163
- Александръ въ правую бедру легка
мечемъ прободѣнъ. 58
- Александръ дѣло еже бы парме-
ніона убитѣ полѣгаманту вру-
часть. 271
- Александровыхъ пословъ отъ
тѣрянъ убѣненіе, 83
- Александрову войнству страхъ
нашедшѣи. 129
- Александръ въ вѣю отъ мемаценъ
каменемъ такъ пораженъ, что
очесамѣ помраченнѣмѣ паде
едва не лишѣнъ ума. 296
- Александру навѣтъ отъ своихъ
уговоряетъ. 347 і 348
- Александру вшедшу въ рѣку
цѣднѣ, членѣ его оцѣпенѣва-
тѣ. начаша. 39
- Александръ рода ахиллессова бѣвъ,
сего радѣ подражая ему, непри-
ятелю плѣнѣну казнѣ учѣнѣ
торжествуетъ 140 і 105
- Александръ противнѣкамъ воспо-
мянувшѣмъ дѣла фѣлпповѣ
рѣчь пресѣцаетъ. 324
- Александръ во градѣ оксѣдраковъ
велмѣ тяжко ранѣнъ. 410
- Александръ егда царство по-
лучѣлъ. 13
- Александрова въ обманѣ непри-
ятелскомъ хитрость. 377
- Александровъ на аѣнѣнъ гнѣвъ. 444
- Александрово войско. 53
- Александровыхъ добродѣтели і
пороковъ ісчисленіе. 458 459
- Александръ едѣнъ отъ всѣхъ
фортуны во обладаннѣ імѣлъ 460
- Александрова іменѣи страхъ. 454
- Александръ одежду совлакаетъ,
хотѣющъ въ пучину звергнутѣся. 405

р е е с т р ь.

Александръ у магазъ со стѣны стрѣлою раненъ. 366	великодушіе. 455
Александрово къ пору царю пріят- ство. 384	Александрово царство раздѣляется на часті. 474
Александръ омфѣсу таксіломъ сватіся соізволяетъ. 374	Александра воіна храбростъ і смерть. 455
Александръ на землю кланятіся людемъ предъ собою веліть, і въ персідскую одежду обле- кается. 229	Аміссъ мегалополітанскіі. 469
Александра і воіновъ къ арбелѣ прѣблжающіхся сонъ. 134, і 135	Аммона сатанъ куміръ. 106, і капіще. 107, 108
Александръ стрѣлою раненъ. 292	Амфотеръ воіинства александрова началікъ. 113
Александръ до краевъ гірканскіхъ проходитъ. 219	Амінтъ філіпповъ отецъ. 1
Александрово желаніе да бы маті его олімпіада по смерті боінею почтена была. 418	Амінтъ прежде бѣ воевода алек- сандровъ потомъ бѣглець. 60
Александрова ко грекомъ плѣне- нымъ отъ персовъ освѣченымъ благодѣяніе. 178, 179, 180	Амінтъ бѣглеца смертъ. 78
Александрово къ сусііскимъ вра- тамъ шествіе. 170	Амінтъ філотінь другъ. 263
Александрово окіанъ вѣдѣті сѣл- ное желаніе. 427	Анкѣра градъ. 29
Александрова отъ історженія стрѣлы немощъ. 412	Андромаха сірскаго воеводы смертъ 112
Александру о філотѣ жалоба. 237	Антігонъ лідііскіі воевода. 79
Александръ і вождъ і воінь ісраѣ- льнѣ. 57	Антіпатръ македонскіі воевода. 80
Александръ когда роділся. 415	Антіпатровъ на александра оубѣ- ннѣ совѣтъ; 347
Александрово о сравіі птоломеевѣ сновѣдѣніе. 427	Антіпатръ александра отравою погубиті умышляетъ. 453
Александровъ на тїрянѣ гнѣвъ і взятіе града трудное. 93, 94	Антіпатръ на македонское і грече- ское царство нападаетъ, і всѣхъ которыа александру і въ дал- номъ сродствѣ суть убиваетъ. 476
Александра умірающаго неправое	Антіфанъ пісаръ конніць. 264
	Аорнъ гора каменная. 368
	Аполлінова ідола філістіане і въ сіракузовъ въ тїръ превезлі, і дѣже оковамі славымі прївя- санъ. 89
	Аравііское іsobіліе. 158
	Араховѣ народъ. 276
	В В 2 Араксъ

Р Е Е С Т Р Ъ.

Араксъ рѣка. 172
 Арбелла село, еже дарїи своєю по-
 гібелю прославїл. 115
 Арїдеї по фїліппу роднїи александру
 брѣмь. 419
 Арїмасаї согдїанцїкѣ вопрошаєтъ,
 егда александрѣ летамї можєтъ. 314
 Арїмасаї сгаєтся. 318
 Арїмасаєа съ прочїимї повѣсїмї по-
 лѣваєтъ александрѣ блїсѣ негрѣи
 їлі камня града тоїже. 417
 Арїобарсанѣ. 170
 Храбрїи въ воїнствѣ дарїєвомѣ
 воевода отъ александра убї-
 ваєтся. 177
 Арїсба молоскїи царѣ. 11
 Арїстандрѣ волхвѣ 82, 102
 Арїстоменѣ началнїкѣ арміє дарїє-
 вої побѣждаєтся. 79
 Арїстонїкѣ меѣмнеїскїи мучїтель
 хїтро уловєнѣ 99
 ї убїєнѣ. 112
 Арїстонова знаменїтая бїтва. 117
 Арменскїє горѣ. 278
 Арпалѣ отъ александра убѣгая въ
 аѣнѣ отъ греческїхъ воїновѣ
 убїваєтся. 444
 Арсакѣ мїдскїи воевода. 336
 Арсанѣ кілікїїскїи воевода. 37
 Артабасѣ дарїєвѣ вѣрнїи. 190
 Аскїїпїодорѣ о убїїствѣ съ прочїимї
 на александра согласуєтся. 347
 Аспаствѣ воевода карманїїскїи.
 По повелѣнїю убїєнѣ. 436
 Астакѣ дарїєвѣ воевода. 105
 Атталѣ, егоже кромѣ болшаго не-

прїятеля не їмѣлѣ александрѣ. 246
 Аѣногорѣ греческаго воїнства на-
 чалнїкѣ, которїи отъ Алексан-
 дра опложася, отъ бокса на
 піру убїєнѣ. 419
 Аѣнсаєне едїнї по завѣщанїю
 Александрову їгнаєнѣхъ не-
 прїємають. 444
 Атїїнѣ Александровѣ воевода
 съ тремя стїи коннѣхъ убїєнѣ.
 Ахїлєсѣ отъ егоже колѣна
 Александрѣ проїсходїтѣ. 105
 Ацєсїнѣ рѣка. 405

Б

Бактрїѣ. 97, 283
 Країнїя асїї. 297
 Бактрїанская крѣпость
 отъ греческїхъ воїновѣ
 [которїє їзмѣнїлї Александрѣ]
 обладана. 419
 Бактрїанѣи народѣ храбрїи. 100
 Бактрїанское отпаденїє. 294
 Бактрѣ рѣка. 283
 Багої євнухѣ Александра угожде-
 нїємѣ тѣлеснѣымѣ преклонїлѣ
 кѣ себѣ. 441
 По его наущєнїю орсєна невінна-
 го на мучєнїє поїмалѣ. 443
 Багофанѣ града, ї царскїхъ сокро-
 вїщѣ въ вавїлонѣ оберегатель. 159
 Балєна їлі кїтѣ събровїднїи. 91
 Барсєнтѣ їзмѣнѣи арахосїїскїя на-
 чалнїкѣ

р е е с т р ь.

чалникъ связанъ ко Александру
приводится. 375

Батисъ сїі бетисъ. 321

Басарія сирана. 321

Белонъ храбрїи но простїи воїнъ,
на флосу укорная словеса
глаголетъ. 255

Бесмертїи воїнъ у персянъ
нарицаемїи. 34

Бессъ бактрїанскїи воевода. 188 і 99

Бессъ съ набарсаномъ царя своего
дарїя предатїи умышлетъ. 191, 193, 194

Егоже связуютъ, і сакалаютъ. 204

Бессъ всемъ на ся порфіру царскую
артаксерксамъ себе повелѣваетъ
нарицати. 230

Бессово на кобара негодованїе. 282

Бессъ отъ бактрїанскїихъ воїновъ
оставленъ. 285

Бессъ отъ спїтамена связанъ ко
Александру приводится. 290

Бессово мученїе. 291

Бетисъ гаскїи воевода. 101

Бетисова іязная храбрость і
смертї; 104

Бетрѣ радъ. 365

Бѣонъ переметчикъ. 137

Боксъ мацерїанїнъ аснодора на
пїру убиваетъ, скоро самъ отъ
греческїихъ воїновъ убиенъ бы-
ваетъ. 419

Бранїды всегубїтелно посѣченїи. 290

Букефалъ конь 7

Нї единаго кромѣ Александра на
себѣ имѣ всадника. 226

Букефалъ градъ отъ Александра
созданъ. 403

В

Вавїлонъ Александру пре-
дается. 59

Вавїлонскїи сгатель. 160

Вавїлонскїи стѣны 160

Вавїлона описанїе. тоїже

Вавїлонскїи мостъ каменнїи между
удѣлительнїи востока дѣламї
почтеннїи. 161

Вавїлонскїи вертоградъ вїсящїи
тоїже

Вавїлонянъ мерскїи обычаї, 162

Варваръ нѣкоторїи дарїевъ воїнъ
прїтворяяся въ бѣгство, къ выї
александровой мечъ прїражаетъ. 102

Венеты народъ. 29

Версіна наложникъ Александра. 463

Вїзантїа градъ когда созданъ. 8

Вїль вавїлонъ созданъ. 160

Въ гїрканїю Александръ путеше-
ствуетъ. 219

Въ предѣлахъ сїрскїихъ посѣченнїхъ
число. 94

Въ персїдскїи странїи Александръ
доходитъ. 183

Воїнское ученїе отъ Александра
обновленное. 164

Волшебская хїтрость. 280

Волнодѣланїе у персянъ. 167

В в 3 Вражїтва

РЕЕСТРЪ.

Вражбѣтва во облежаніи гасѣ. 102
 Вранѣ ідущему Александру къ ам-
 мону путѣ показують. 107

Г

Гавста ізмѣнникъ Алексан-
 дровъ поиманъ. 341
 Гамаксъ царѣвъ індіискія стра-
 ны связанъ ко Александру
 приведенъ. 375
 Гангабѣ персидскіе бремени носѣи.
 68
 Гангариды народъ. 394
 Гангесъ рѣка. 358
 Большой всѣхъ рѣкъ індіискіхъ. 394
 Гаса градъ. 97
 Гаса градъ во облежаніи. 101
 Гаса отъ Александра взята. 104
 Гатесъ пора царя братъ. 379
 Галисъ рѣка. 124
 Геркулесу тѣрѣне градъ возложѣлі.
 89
 Геркулесъ тѣрскіи. 113
 Геркулесовъ кумиръ велѣе воюю-
 щимъ індіаномъ возбужденіе. 380
 Геркулесова чаша. 454
 Гидаснъ рѣка. 393
 Гірканское ілі каспійское море. 222
 Гіспанія, которая ііверією нари-
 цается. 440
 Гітаомъ рѣка. 390
 Глобаръ персергадъ градъ Але-
 ксандру предасть. 183
 Гордѣевъ усоль. 28
 Гордіи въ мідіи царскіи градъ. 27
 Гордіискія горы. 119

Горѣти отъ леонапа побѣжденъ.
 432
 Горрата македонянина, і діомедіа
 аеінянина бѣтва на пседінохъ 431
 Гортяне народъ. 129
 Грекі плѣненны отъ персянъ рас-
 ными умъслави мучені. 178
 Греческія разумы. 97
 Греческая волность, какъ почитати
 лібера. 364
 Греческіхъ воінствъ отъ алек-
 сандра отпаденіе. 418
 Грековъ въ заточеніи бывшихъ Але-
 ксандръ повелѣваетъ пріимати.

Д

Дамасковъ нужное бѣгство
 і плѣненіе. 676
 Даревыхъ оруженосцовъ
 число. 30
 Дарѣво сновѣдѣніе. 33
 Дарѣво гордое посолство і на-
 смѣяніе надъ Александромъ 22
 Дарію отъ Александра грамоты 73
 Дарѣва воінства чины 24
 Даріи воінамъ руки обсѣкаеть 90
 Дарѣвы полкі 53
 Дарѣво бѣгство 59
 Дарѣва матъ, жена і дѣти плѣ-
 ненны 61
 Дарѣвоі жены смертъ і похоронѣ
 121
 Дарѣвы ко александру грамоты 95
 Даріи всю помощь въ вавілонъ со-
 бѣраеть 113
 Дарѣвы увѣщательныя грамоты,
 [еже

Р Е Е С Т Р Ь.

Е

[еже бы александра убилі] переняті	120
Даріі пословъ ко александру послыласть	124
Даріевыхъ воиновъ въ арбелѣ чісло 128 і 147. убѣжаніе	149
Дарія убѣгающаго, ізраильнѣ рѣчи	151
Даріі отъ пріроды правдіав і кротокъ	196
Дарія домашній связалі	201
Дарія умірающаго словеса	206
Даріі како царь персідскій учиненъ	228
Датафернъ спішамінова убійства причастникъ Александру предається	335
Дахі александру предаются.	321
Даховъ скоростъ	302
Двоихъ ратъ	421
Демократъ аеіняннѣ мечемъ себе убивасть	224
Демофоонъ волхвъ	408
Дідіміонъ храмъ разоренній	289
Дімахі конница	203
Діоксіппъ борець отъ македонянъ мечемъ себе закаласть оклеветанъ	42
Доріфоры персідскіе воины	35
Діарденъ рѣка	358
Дімонъ убійство александру готовящій, нікомаху объявлясть	234
Дімонъ мечемъ себе убивасть	237
Дрангганъ народа военнаго страна	233
Древца огнемъ обожжена	30
Донъ рѣка	214

Евдемонъ вождь еракійскіи	440
Евдембаеінскіи ісгнанныкъ	30
Евдемонова смертъ	32
Еврідікіно коварство	1 і 2
Еврілохъ братнее коварство ісвѣщасть	350
Еврѣона філіппова сестра	1
Екбатана столица мідская	187
Епамінондъ есбанскіи воевода і філософъ	2
Епіменъ на Александра коварствуемъ	347
Епіменъ съ прочіими о бунтѣ, на судъ приводится	350
Епіменъ ісману прочіихъ покрывасть	349
Ерідіевъ съ самібарсаномъ поединокъ	284
Ерідіева смертъ	333
Ерیمانтъ рѣка	359
Ерідіеіское [лі черное] море отъ чего нарицается	359 і 439
Ерідіера царя гробъ	439
Ерідікса убіенаго глава, і оружіе	372
Ектора парменіонова сына смертъ	111
Еманіка кормилица Александрова	323
Ефестіону, плече проколото копіемъ	154
Ефестіонъ Александру въ мѣсто брата	64
Огневцею боля умре, емуже акі герою сірѣвъ полубогу] жертву приноситі александръ повсѣвасть	453

Жагда

р е е с т р в.

Ж

Жагда въ войскѣ Александровомъ	286
Жалованіе Александрова плѣнныимъ грекамъ	181
Жалостъ Александрова по дарѣвѣ женѣ	121
По клѣтѣ убѣтомъ	328
По другѣ ефестіонѣ	453

С

С Аріаснъ съ персянѣ коварствуя о бунтѣ убѣенъ	435
Сгоберъ рѣка	220
Соніръ еракіискіи началникъ съ войнствомъ умоне	443
Снаки, іхже Александръ въ индіи поставилъ	402
Сміи бесмѣрнаго величества	388

І

Індіанъ снѣгѣ завѣвають, а во инои странѣ семлю горячестъ солнечная попаллетъ	359
Індъ рѣка	358
Індійскія нравы	360
Індійскаго царя великолѣніе	384
Індійскія боги	362
Індійскія мудрецы	361
Індійскіе лѣса	382
Індіанъ поселеніе	
Індійскія царіки ко Александру пріходять	362
Індіанъ юродство, которые самі	

себе жещі повелѣвають	361
Індіане прі краю моря живущіи	433
Іоль Александру отраву подаетъ	454
Іовішево почитаніе	134
Капіща	106 і 108
Істочникъ у аммонова капіща	108
Істочникъ клеємъ текущій	158
Істочникъ внесану въ шатрѣ Александровомъ увѣдѣнъ	313

К

К Алісъ обвіненъ.	260
Калісеенова свободоностьъ Александру неприятна	344
Калісеенъ отъ Александра связанъ	350
Калісеенова кончина въ грекахъ на Александра восдвѣже ненавѣстъ.	357
Карагенъ отъ тїрянъ созданъ.	42
Карагеняне самурну юношу въ жертву пріносили	90
Каспійское море, сладчае прочіихъ	222
Кассандръ отраву Александру подаетъ	454
Кашенъ і его въ стрѣляніи искусство	291
Кашенъ отъ Александра отложився, убѣенъ бѣваетъ	341
Кавкасъ азію расдѣляетъ	278
Картасъ татарскаго царя братъ	297
Кедросіа страна	434
Кенъ	

Р Е Е С Т Р Ъ:

Кенъ стрѣлоу убѣнъ	154
Клеандръ воевода царевъ	272
Клеандръ парменіона убѣвасть	273
Клеонъ ласкатель	342
Клеохаръ александровъ къ пору царю посоль.	375
Клеофа александру въ подданство себе вручасть	366 і 365
Клітъ у граніка рѣкѣ александра сражшася, своїмъ щитомъ покривасть, і розакову руку мечьемъ отсѣкасть	322
Клітова съ александромъ распря і упрямство	324
Клітъ отъ александра убѣнъ	327
Кобаръ ко александру перемѣтывасться	282
Кварніры греческія карабакіры	418
Ковъ о бунтѣ Александру ізвѣщається	243
Косенъ артабазовъ сынъ	314
Колесніцы съ косамі	114
Корѣва дубрава	38
Корьы, воіцское орудіе ілі крюкі	91
Коссеіскія горы	129
Кратеръ александровъ другъ, флотъ недругъ	139
Кратеръ ожіна і саріасна ісмѣну умышляющіхъ, укротѣлъ	435
Крокодѣлы	359
Кігаръ, персідская діадіма	35
Кіпрскіе господарі отъ дарія ко александру перемѣтываются	113
Кіровъ обозъ	37
Кіровъ гробъ	442

Кірополь	295
Кровъ у македонянъ ізъ хлѣба текущая, а у тїрянъ ізъ пещі что предъявляше	82

Л

Л акедемонянъ і македонянъ кровавая брань	209
Лакедемонянъ і македонянъ побѣтвхъ число	211
Левъ свѣрѣпствомъ і великостію ужаснѣй отъ александра едінымъ разомъ убѣтв	321
Леоніѣвъ парменіоновъ іскренній, і его воіско	274
Ліберовы рубежі	
Лібера отца триумфу александръ послѣдуесть	364
Ліцїестъ александръ	162
Лікіанінъ александру пунтъ показа въ персїду	172
Лісімахъ [которїі по александра царствоваль, і вепря велмі велика едітъ убѣлъ,] аще отъ александра лву преданъ	322

М

М акедонское воіцство промітъ дарія,	35 36
Македонинамъ отпускнїе грамоты отъ Александра	452
Македонское узаконеніе, да съ навѣтнїкї царскїмі, і блїжнїе	

РЕЕСТРЪ

їхъ равную кашнѣ воспрїимуть	Мелонѣ дарїевѣ толмачѣ	202
257 і 349	Мемаценѣ Александровїхъ по-	
Македоняне по правдѣ убїена	словъ угостївшє убїають, і	
клїта сказують	Александрѣ во облежанїї града	
Македонянѣ увѣщанїє ко царю	тяжко каменемъ уязвленѣ	295
256	Мемноновѣ преславнїя палатнѣ	
Македонянѣ послѣдующїхъ добра		111
вѣрностѣ	Мемнонѣ арахосамѣ воевода	276
336 і 337	Мемнонова смертѣ	435
Македонянѣ вѣ строенїї градовѣ	Мемфа Александру предана	105
обычаї	Менегемѣ навѣтамї отъ спїтамї-	
Македоняне дѣшеї юнїхъ царю	на окруженѣ	302
отдають	Менегемово убїенїє	тоїже
163	Менїдѣ стрѣламї раненѣ	154
Македонское воїнство десѣтѣ	Мемнїа градѣ	158
днѣ лїбера прославляло	Меронѣ гора	364
364	Мерїсѣ патаїїскїї царѣ	427
Македонянѣ плачь о смертї	Месопотамскїї сної	475
Александровї	Мїтренѣ, емуже навѣтнѣ на	
455 і 457	Александра уготованїє їсвѣ-	
Македоняне обѣщють со Алекса-	щаемѣ кебалїнѣ	237
ндромѣ жїтї	Мїдѣ рѣка	172
413	Мїлітѣ градѣ взятыї	98
Македонянѣ обычаї послѣ бїтвнѣ	Мїмілітнѣ Александру здається	99
своїхъ негребатї	Мулінѣ пїсарѣ Александровѣ	
172	Музѣканѣ предѣлнѣ вѣ нїхже	
Македоняне персамѣ вѣ порабоще-	Александрѣ входїтѣ	424
нїє покоренї	Музѣканѣ Александру непокаряю-	
451	щїся вѣ порабощенїє взяты	318
Македонянѣ обїкновенїє обходї-	Мяпущееся воїнство Александра	
тнѣ воїнство	возбудїло	286
472	Мятежѣ македонскїї	214
Македонскїї мятежѣ		
241		
Малловѣ страна		
405		
Мараканда градѣ		
311		
Мардѣ народѣ сѣло военнїї		
184		
Марїотѣ есеро блатное		
106		
Маргїнїа градѣ		
313		
Манурнѣ, і їхъ обычаї		
330		
Марсїа рѣка		
26		
Масѣ дарїевѣ старѣшїна		
114		
Масѣ завїлонѣ Александру пре-		
даемѣ		
158		
Мелеагерѣ вѣ капїщѣ убїається		
473		

Р Е Е С Т Р Ъ

Н

Н Абарсанъ дарієвъ воевода 47
 Его преданіе 191
 Ввѣрканію уходѣтъ, дарію
 убіту 204
 Набарсановы грамоты ко александру 220
 Набарсанъ александра сръбтаеъ 227
 Насамоны народъ 108
 Нікеа градъ отъ александра со-
 данъ. 108
 Ніканора парменіонова сына сме-
 ртъ 231
 Ніканора благороднаго юношы
 гордостъ і дерзостъ 377
 Нікомахъ кебалліну їзмѣну на
 александра їзъявляетъ 234
 Нікостратъ на александра убѣ-
 ство совѣщаеъ 347
 Ніса індііскіи градъ 363
 Нужда і гладъ въ воінствѣ алек-
 сандровомъ 400
 Новія воіны вѣдѣ 400

О

О гнь у персянъ вѣнчїи 34
 Окїанъ вѣдѣті александ-
 рово желаніе 427
 Окїяна волнованіе 429
 Охъ осмѣдесятъ братовъ сіігам-
 бїныхъ едїнымъ днемъ убїлъ
 458 его дочерї 69 і внука плѣ-
 нена 213
 Охъ рѣка 313

Олімпїада неоптолема молосскаго
 царя дочеръ 4
 Олімпїадіна і антїпатрова хїт-
 ростъ 452
 Олімпїада Александрова матї бо-
 гїнею почитаетъ 418
 Орсенъ пасаргдовъ началнїкъ 440
 Орсенъ таїно отъ багоя скопца
 оклеветанъ 441
 І по повелѣнію Александрову убї-
 енъ 443
 Оксіатръ какїи отъ Александра
 посоль 331
 Оксіатръ дарієвъ братъ 213
 Оксіатръ старѣшіна бактрїанскїи 424
 Оксігатъ мїдскїи воевода 336
 Оксв рѣка 313
 Оксіканъ індііскїи царъ убїенъ 424
 Оксідраковъ страна 407
 Осїнъ персянїнъ бунтовнїкъ отъ
 кратера убїенъ 435
 Отрокъ благороднїи самурну въ
 жертву прїнесенъ 90

п

п Алетїронъ , геркулесово
 капїще 80
 Параномїсагы дїкїи на-
 родъ 276
 Парменїонъ фїліппа Александрова
 врача оклеветуетъ 42
 Парменїоновы къ сынамъ грамоты 245
 Парменїона убїті Александръ
 полїдаманту повелѣваеъ 271
 ПІ ВІ 2 Параномїсб.

Р Е Е С Т Р Ъ

Паталѣя народѣ	427
Пердѣлка прѣста македонянь сло- нарь предаде	473
Персовѣ обыкновенїе тайну цареву хранїтї	100
Персянь у арбелы побѣтыхъ число	153
Персянь плачь надѣ Александромъ умершїмъ	457
Персамъ во обереженїе тѣла свое вручасть Александръ, і маке- донская імена їмъ налагають	451
Персеполь столица царства дарї- ева	97
Піфонъ музыкановъ противящїхся покарають	425
Полаты персїдскїхъ царей отъ Александра пожгаются	186
Полперконъ страну бубацену въ подданство покарають	341
Полїстратъ дарїя закланаго обрѣ- тають	205
Поръ царъ прохода Александру не дають	375
Поръ такїла царя копїемъ убї- вають	384
Промїеет у кавказа къ каменю прї- кованъ	279
Питомеѣ фїліпповъ сродникъ ко- пїемъ раненъ	426
Псы ловчїи індїїскїе великі	392
Пїранъ рѣка	38
Пїагоръ король кіпрскї	87

Р

Ріноцеры	388
Родяне градъ свой Але- ксандру отдають	97
Роксана отъ Александра въ жену прїемлется	340
Рѣку преслытїи новїи въмысливъ	287

С

Сакабъ воевода егїпетскї	58
Сабракї народъ, Алексан- дру въ вѣрность прїяты	

Самарїтяне андромаха Александро- ва воеводу сожгли	112
Сангаръ рѣка	27
Самїра дарїева дщерь	95
Самїбарсанъ отъ Александра от- лагается	275
Самїбарсаново со Ерїтеемъ рато- борство	284
Сатрапанское государство	164
Семїрамїсѣ	295
Семїрамїсѣ вавїлонъ созда	160
Сїкїліяне прїродные ласкателї	342
Сїдонъ градъ древностию, і здаме- леї славою преславныи	75
Егоже созда агеноръ	94 і 95
Сїмїасѣ фїлошїнь другъ	263
Сїсенъ персянинъ	47
Согдіанскї бунтъ	294
Вертепї	313, і 314
Согдіановъ плѣнєныхъ, на смерть ведомыхъ веселїе	312
Солнцевъ конь у персовъ	34

Р Е Е С Т Р Ъ.

Солнечная вода у аммонова ка- пїща	108
Сновѣдѣніе Александрово о ісѣѣ- ленїи птоломеовѣ	427
Софїтово царство	391
Сосратѣ св гермолаемѣ о убїв- ствѣ Александровѣ совѣтуемѣ	347
Спїтамїново на бessa ухїщренїе	288
Спїтаменѣ отѣ Александра отла- гаемѣ	294
Сроднїкї царевѣи воїнѣи у персянѣ	34
Спїтаменѣ менедему навѣмѣ тво- рїтѣ	302
Спїтамїнова жена	333
Ко alexандру главу мужню прї- кеса	335
Стрѣлы індїїскїя колы велїкї	361
Сунїа прїстанїще аттїчeskїя сем- лї	444
Сусу градѣ alexандрѣ емлетѣ	165
Сусїадскїя врата	110
Сусїадскїя степї	285
Сїракусѣи въ адрїкѣ воюютѣ	89
Сїсїгамба дарїева матѣ Алексан- дромѣ плѣнена	61 і 62
Сїсїгамбїно въ печалї постоянство	145
Сїсїгамбїи плачѣ о alexандрѣ умер- шемѣ	457 і 458

Т

Т Абасѣ градѣ	201
Тарсонѣ градѣ	39
Татарѣи храбрѣи народѣи хї- щенїемѣ	100
Татарѣи абїскїе	293
Татарѣи не простаго ума	304
Татаровѣ бѣгство	310
Татарѣи просятѣ Александра, да бѣи царевну іхѣ себѣ въ жену вьзялѣ	321
Тавронѣ агрїанскої воевода	168
Таврѣ гора	
Таксилѣ царѣ індїїскїя странѣи	374
Тенедонѣ alexандру предаемѣ	98
Тереольтѣ воевода по повелѣнїю Александрову убїенѣ	424
Тїгрѣ рѣка отѣ скоростї совомаѣ	116
Тїмеева храбростѣи і смертѣи	411
Тїтону посвященїе полатѣи	111
Трїумфѣ Александровѣи подража- тельнѣи лїберу	105
Троглодїтѣи аравїтяне	108
Тїфонїева пещера	38
Тїрїане плїменѣи обрѣтателї	95
Александровѣихѣ пословѣи убїваютѣ	83
Тїрїанѣи побѣдїтелеѣи наказанїе	94
Тїра сосїдателѣи кто	95
Тїра во облежанїи Александрѣи утруженѣи	91
Тїрѣ геркулесу возложенѣи	89

р е е с т р ь .

у

У мерщвления Александрова
отрава 476
Умоление боговъ о побѣ-
дѣ 134
Уксійское государство
Александрю предастся 168, 169

Ф

Ф іліппъ аминтовъ сынъ алек-
сандровъ отецъ, первій
всѣхъ царей македонскіхъ
всю грецію обладалъ, іллѣ-
рікомъ і фебаномъ въ залогъ по-
лагается I, 2

Епамінономъ научень 2

Філіпповъ сонъ о рожденіи алекса-
ндровѣ 4

Філіппъ врачъ Александровъ 42

Філіппа лісімахова брата смерть
332, і 333

Філотова въ мученіи упрямость
257

Філотъ на Александра убійство
умышляетъ 236

Фортуны іграніе 151

Фрагатъ царства желая подстре-
жень убивается 443

Фратафернъ Александрю предаст-
ся 321

х

Х Алгеістіи волхвы Алексан-
дру возбраняютъ въ ваві-
лонѣ ітмѣ 453

Харісѣвъ аеінянінъ 99

Харісова смерть 370

Хоаснъ рѣка 165

Херіліи мерскіхъ стиховъ творецъ
342

Хрїсолая мееімейскаго воеводы
смерть 112

ц

Ц Арікі індіскія ко Александру
пріходятъ 362

Царство індіское 389

~~Царство персидское 97~~

Царство араіское 158

Цыднъ рѣка 38, 39

е

Ѡ Атсы блудницы совѣтомъ
даріевъ дворъ сжигается
186

Ѡалестра амазонская царіца

227

Ѡермодонтъ рѣка 227